Notes du mont Royal

www.notesdumontroyal.com

Cette œuvre est hébergée sur « *Notes du mont Royal* » dans le cadre d'un exposé gratuit sur la littérature.

SOURCE DES IMAGES

Google Livres

OPERA
IOSEPHI VIRI INTER IVDAEOS DOCTISSIMI AC DISERTISSIMI, QVAE AD NOSTRAM AETATEM PERVENERVNT,

OMNIA, NIMIRVM:

DE ANTIQVITATIBVS IVDAICIS LIBRI XX. QVIBVS IN FINE

LOCO APPENDICIS VITA IOSEPHI PER IPSVM conscripta, est adiecta: De bello Iudaico Libri VII. *ex collatione Græcorum Codicum accuratè castigati: Contra Apionem Libri* II. *pro corruptissimis antea, iam ex Græco itidem non solùm emendati, sed etiam suppleti, ac integritati pristinæ restituti: De imperio rationis, siue de Machabæis Liber vnus, denuò recognitus; Antehac à Græcæ linguæ peritissimo, ac historiarum studiosissimo viro in Latinum sermonem transfusa, & ad exemplum Græci Codicis accuratè distincta.*

NVNC VERO SVMMA CVM DILIGENTIA CHRONOLOgia ad caput vnius cuiusque folij, cùm ex veterum tum recentiorum Scriptorum Commentarijs, cumq; scholijs necessarijs, per doctum quendam virum in communem Rei literariæ vtilitatem recens concinnata.

CVM FIGVRIS ET INDICE LOCVPLETISSIMO.

FRANCOFORTI.
CIↃ. IↃ. LXXX.

OMNIA QVAM ABSOLVTISSIMÈ HAC EDITIONE EMENDATA, ET A mendis, quibus scatebant plurimis repurgata.

ILLVSTRISSIMIS PRINCIPIBVS AC DOMINIS, DOMINO FRIDERICO VVILHELMO ET IOANNI, FRATRIBVS, DVCIBVS SAXONIÆ, LANDTGRAVIJS *Thuringiæ & Marchionibus Miſniæ, &c. Dominis ſuis clementiſſimis.*

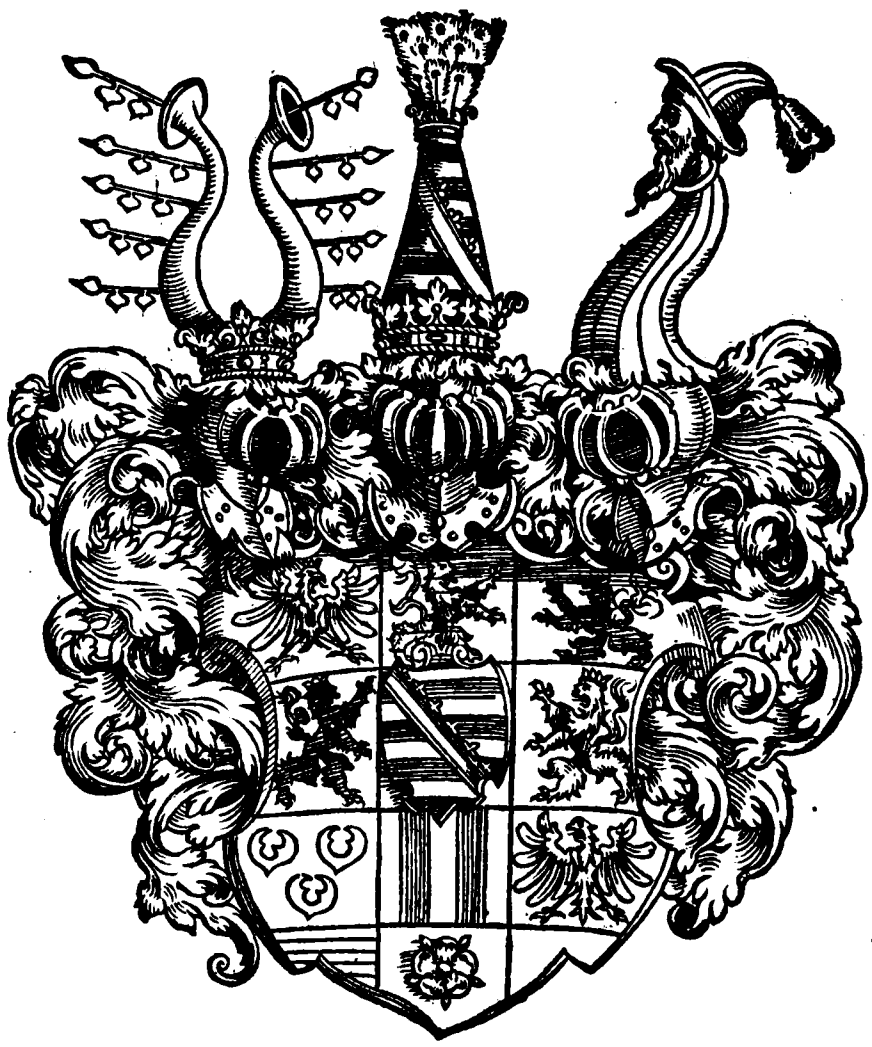

REPETENTI mihi varia literarum ſtudia, ad quæ nos ſtatim in ipſo adhuc iuuentutis flore, vt veræ laudis gloriam aſſequamur, mittunt parentes: nullum equidem mihi viſum eſt vel iucundius ſingulis, vel vtilius, ac perinde magis neceſſarium vniuerſis, his præſertim quibus olim Reipublicæ gubernacula reſeruantur, Duces Illuſtriſſimi, atque eſt illa multiplex & copioſa geſtarum rerum teſtis Hiſtoria. Quia enim nuncia eſt vetuſtatis, vt præclarè dixit Cicero, fieri non poteſt, quin ipſa ſit ceu quędam honeſtæ vitæ officina, ex qua in dubijs rebus certa ſibi quiſque petere conſilia, certas ſibi & tanquam viuas ad benè viuendum proponere imagines & poſſit & audeat. Nam reliquæ, quas vocant liberales, artes vniuerſæ, quid quæſo in Rebuſpublicis facient, vbi non illis acceſſerit geſtarum rerum cognitio? Atqui hiſtoria nõ tam exempla, quàm incitamenta etiam quædam habet, quæ vel crudeliſſimos, & ab omni penitus humanitate alienos, in quandam manſuetioris vitæ cõſuetudinem inuitare, vel rapere potius poſ-

sint: id quod nec vllæ hominum leges, neque vlla Philosophorum præscripta præstare queant. Quid enim leges queant aliud, vbi non ex aliqua præclarè rei gestæ cognitione emanârint, præterquàm cogere, terrere, punire? Philosophi autem in vmbra & ocio quædam liberè, ad formandos indocti vulgi mores, in disputationem vocârunt: quæ hoc minus peccãdi licentiam arcent, quò minus est videri aliquid, quàm esse, hoc est, quò maior est opinione veritas. Quando enim non ab honesto iustitiæ ad iniustitiam declinauit, qui vel rigidarum vim legum, vel supercilioſa Philosophorum duntaxat præscripta calluit? Ab iniusticia verò ad immisericordiam nónne facilis est transitus? Immisericordiam nónne, tanquàm necessariò, sequitur crudelitas? Crudelitatis nónne comes est ferina illa, & quæ omnem prorsus agendarum rerum electionem excludit, Immanitas? Dij melius, quàm sic vnquam habenas rerum teneant honestatis ignari. Porrò quisquis præteritarum rerum cognitionem tenuerit, facilè ex his, quæ virtutis adminiculo facta recensent historiæ, intelliget, quantum ei, qui alijs prę̃est, crudelitatem fugere liceat: & hoc agere semper, vt quàm maximè fieri possit, ametur à plurimis, timeatur à paucis. Nam si maioribus nostris credimus, ciuitates & regna, fide & clementia magis, quàm vi & armis conseruantur. Crudelitatem enim exercere in ciues, vt est pusilli, & omnia timentis animi signũ, ita Clementia cõciliare sibi nõ vnos duntaxat ciues, sed & hostes, excelsi & magnanimi spiritus argumentũ esse solet. Quocirca nõ infrequẽter maior est virtus seruasse hostẽ, quàm extinxisse. Seruato enim hoste, sæpius victoriæ triũphos ducere, sæpius clementiæ documenta præbere licebit: quorũ neutrũ assequitur victor, si temerè, & quò sese fortunæ impetus rapuerit, feratur in hostem. Etsi enim difficile est temperare cõceptis animo affectibus, tamẽ quisquis famæ studio, & honestæ laudis cura tãgitur, nõ magis indulgere sibi quàm imperare etiam glorioſum duxerit. Qui secus est affectus, illum ne Thersites ille quidem, omniũ qui ad expugnandã Troiã venerunt ignauissimus, in hostes secum ducturus fuerit. Nam ignauos Duces, non rarò mutationes rerum sequuntur: quæ deinceps cædem, fugam, aliaque hostilia, vt scriptum à Sallustio, portendunt. Neque verò dico, velle me quenquam ab obeundis publicis patriæ officijs remorari, ob eam tantùm causam, quòd difficile sit benè imperare alijs. Etsi enim difficile est benè imperare, haud ideò tamen publicorum officiorum molem, cuiquam Principi viro, si ea vltrò offeratur, fugere permiserim. Qui alios enim regit & seruat, dum plurimorum curam gerit, dum miserorum necessitates tanquàm in humeros suos transfert: Ille demum sibi immortale, & omni quoque ære perennius nomen parat. Qui uero nullam earum rerum, quas hîc recensemus, habuerint scientiam, illos ego nimirũ ad pascendos armentorum greges tantisper relegauerim, dum facti prudentiores, intelligant, quàm non sit tutum, illotis, vt aiunt, pedibus, ad tàm augustum seruandæ Reipublicæ munus accedere. Nam vt alibi scripsit Xenophon, πάντων τῶν ἄλλων ζώων ἥπιῳ̃ον, ἢ ἀνθρώπων ἄρχειν. Quod tamen paulò post facillimum fore ostendit, si rerum agendarum vsus cum prudentia accesserit. Quis enim non paréat illi, qui cum summa rerum prudentia, summam quoque fidem, clementiam, constantiam, æquitatem, vigilantiam, sedulitatem, labores, sobrietatem, & alias id genus Heroicas

planè

planè virtutes copulauerit? Tantus enim eſt quiſq; in Repub. quantum ſe virtutibus oſtendit. Et quiſquis præficitur alijs, tanquam cōmune aliorum ciuium ſpectaculum conſtituitur. Quem nemo facilè præcipientem audiet, niſi illud, ad quod euectus eſt faſtigium, ſuis quodammodo virtutibus reddat ornatius. Animi ornamentis opus eſt, quæ quidem à virtute proficiſcuntur, vbi magiſtratus audientes velint habere ciues. Cæterùm ne ad formandos optimos cuiq; mores recta deſint ſtudia, vtq; non tam priuatam quàm publicam patriæ quoq; ſalutem tueri contendant ciues, ac ſubinde nouam ſemper patriæ gloriam comparare ſtudeant, ad ea duntaxat adijciendus eſt animus ſtudia, quæ bonorum omnium conſenſu ad omnem virtutem ſunt accommodatiſſima. Quo in ordine vel primas obtinet Hiſtoria, ex qua tanquā ab oraculo ciuilia petenda cenſemus inſtituta, cùm quod ea ſit vna quæ rectè aut ſecus factorum memoriā habeat, tum quod quenq; officij ſui commonefaciat magis, quàm vllæ ſtatuæ, magis quàm vllæ Piramides aut imagines maiorum. Propterea longo rerum vſu veteres olim ſapientes cùm domi tum foris acquiſito, varia ac ferè ſemper pugnantia vulgi ſtudia cognoſcentes, varias vitiorum pœnas, varia viciſſim egregiè factorum præmia ſtatuerunt: id quod hodie vna, & prorſus vnica nobis præſtare, & tanquam in ſpeculo quodam repræſentare queat hiſtoria. Ac ne nimium de laudibus hiſtorię dixiſſe videar, quas & multi docti paſſim ſcriptis ſuis celebrauerunt: res ipſa clamat, non eſſe vllum genus literarum humanę vitę vtilius ac commodius Eccleſiaſtica hiſtoria, quę ſupra alias dignitatis eminentia, quàm ea & mole rerum ac varietate, & illuſtribus omnis generis virtutum vitiorumq; exemplis locupleſ ſit, conſultò dicere prætereo. Quę tamen duo tanta ſunt, vt ſi rectè gratias habemus illis immortales, qui alios hiſtoricos ediderunt, interpretati ſunt, emendauerūt, illuſtrarunt, certè non erat Flauio Ioſepho cur eandem operam denegandam quiſpiam iudicaret. Certatim & ſuperioribus & hoc ipſo noſtro feliciſſimo tempore, à multis eruditione induſtriaq; inſignibus viris in Antiquitatis noticia, eruenda, in lucem proferenda explicandaq; laboratum eſt, non ſine honeſtiſsimi cuiuſque mortalium ſummo applauſu: eorum nullus ferè eſt qui nō Ioſephi huius auxilio ſe vſum fuiſſe fateatur. Sunt enim in hoc autore multa diligentius indicata, explicataq; de legibus & inſtitutis Hebræorum, quę antiquiores illi ſcriptores aut ſilentio, tanquam nota ſuis hominibus, tranſmiſerūnt, aut attigerunt obiter: quę tamen non intellecta, multum tenebrarum lectori offundant: cognita, mirum in modum expediant. Deinde quòd ſpectat ad hiſtoriam ipſam per ſe quam tractat, manifeſtum eſt, eam quę ſparſim, diuerſis locis, apud diuerſos autores tradita erat, ſumma perſpicuitate, optimaq; fide ab Ioſepho eſſe compoſitam & illuſtratam: vt non modò res geſtę, ſed (quod eſt potiſsimum, & cognitu præcipuè dignum) earum cauſę, progreſſus, fines, euentusq; ob oculos ſint potiſſimi. Huius hiſtoriæ pręſtantiam animaduertens ego, & à pleriſq; omnibus eandem illam hiſtoriam commendari, atq; in cœlum vſq; euehi cum audirem, vt cuiuis hiſtoriarum ſtudioſo, plus quàm antea compertam redderem, typis euulgādam recepi. Opere verò legitimè perfecto, & habito prius doctiſſimorum virorum conſilio, cum opus iſtud iam antea vſui publico expoſitum: multis nihilominus

nus vel Typagrophorũ incuria mendis labefactatum cum reperiſſem, nullis ſumptibus, vigilijs & peritorum hominum laboribus parcendum exiſtimaui, quin rem adeò precioſam accuratiſsimè recognitã, Hiſtoriarum ſtudioſis poſſem exhibere. Sed cum ad finem iam progreſſus eſſem, ſubuereri cœpi, num hoc meum quãtumuis ob publicam vtilitatem inſtitutum à cauillatorum & Zoilorum morſibus tutum eſſe poſſet. Itaq; mecum deliberans, quibus tutelam huius editionis potiſſimum committerem, nulli viſi ſunt magis idonei & maiore in exiſtimatione conſtituti c.v. quos ego (licet infimus) inter tot & tantos Principes & Illuſtres viros ob inſignẽ iuſtitiam, pietatem, fidem, & erga omnes clementiam, patronos mihi eligerem, quos Philoſophicum illud pro ſcopo ſemper habuiſſe conſtat: Imperes vt venereris magis, & ameris, quàm vt metuaris. Deinde mouit me, vel inprimis Illuſtriſs. Ducis quondam, Domini c.v. progenitoris memoria: cuius etſi mihi videndi audiendiq; occaſio non contigit: ſola tamen publica fama tantum animi deſiderium excitauit, vt ſatiari illud prius non poſſit, quàm aliquo officio ſaltem erga poſteros eius, quoniam erga ipſum non datur, fuerit operoſum. Nam vt alias ipſius virtutes, tùm foris, tùm in patria decantatas, negligere vellem: cuiuſmodi ſunt: Fortitudo, tam bellica quàm togata, quarum vtrarumq; prudentia ſapienter rexiſſe: Grauitas, quam mirabiliter humanitate, comitate, vrbanitateq; temperaſſe dicitur: Eloquentia, diligenti ſtudio, & multarum rerum vſu parta: Liberalitas erga omnes, præſertim erga literarum & bonarum artium ſtudioſos: Conſtans beneuolentia & non ſimulata fidelitas, non modò erga propinquos & domeſticos: ſed etiam erga ſubditos ſuos omnes, pauperes æquè ac diuites: Pietas erga Deum & Eccleſiam ſincera: & aliæ quamplurimæ, iam olim doctiſsimorum virorum monumentis celebratæ virtutes. Hunc ergo tantum honeſtiſsimarum virtutum non modò fautorem, ſed etiam cultorem, quis amore non complectatur? quis nomen gentemq; eius honore non proſequatur, qui quidem earundem virtutum amator, non contemptor & hoſtis ſit? Itaque mihi, etiamſi nulla alia eſſet huius nuncupationis cauſa, hæc certè, memoria, inquam, ac deſiderium c.v. parentis ſatis idonea eſſe poſſet.

Ad v.c. igitur, Principes Illuſtriſſimi, doctorum omnium Mæcenates, & quorumlibet, qui aliquo modo de Republica bene mereri cupiunt, fautores ſummos, ſupplex accedo: Et c.v. Opus hoc Antiquitatum Iudaicarum prædicti Flauij Ioſephi offero, obnixè petens, vt iſtud ea qua ſolet Clementia excipere dignetur, mihiq; lubeat in poſterum ſub tanta v. c. autoritate maiora & grauiora edere. Deum deniq; optimum maximum, vt quàm diutiſſimè c.v. nobis conſeruet incolumes, humili prece oro, eidemq; ſubmiſſè me commendo. Francofordiæ ad Mœnum Calend. VIIBR. anno Domini CIↃ. IↃ. LXXX.

C. V.

Humillimus Cliens.

Sigiſmundus Feyerabendt
Bibliopola.

Notes du mont Royal

www.notesdumontroyal.com

Une ou plusieurs pages sont omises ici volontairement.

FLAVII IOSEPHI DE BELLO IVDAICO LIBRI VII.

INTERPRETE RVFINO AQVILEIENSI, ad Græcum collati & emendati per Sigiſmundum Gelenium.

PROLOGVS.

CVM bellum, quod cum populo Romano geſſere Iudæi, omnium maximum quæ noſtra ætas vidit, quæque auditu percepimus, ciuitates cum ciuitatibus, gentésve commiſiſſe cum gentibus: quidam non quòd rebus interfuerint, ſed vana & incongrua narrantium ſermones auribus colligentes, oratorum more perſcribant: qui verò præſto fuerunt, aut Romanorum obſequio, aut odio Iudæorum contra fidem rerum falſa confirment: ſcriptis autem eorum partim accuſatio, partim laudatio contineatur: nuſquã verò exacta fides reperiatur hiſtoriæ: idcirco ſtatui, quæ retro Barbaris antea miſi, patria lingua digeſta, Græca nunc his qui Romano imperio reguntur exponere, ego Ioſephus Matathiæ filius Hebræus genere, ſacerdos ex Hieroſolymis: qui & initio cum Romanis conflixi, poſteaque geſtis, quia neceſſitas exegit, interfui. Nam cum hoc, vt dixi, bellum grauiſſimum exortum eſt, Romanorum quidem populum domeſticus motus habebat: Iudæorum autem, qui ætate validi, & ingenio turbulenti erant, manu ſimul ac pecunia vigentes, adeò temporibus inſolenter abuſi ſunt, vt pro tumultus magnitudine, hos poſſidendarũ ſpes, illos amittendarum partium Orientis metus inuaderet. Quoniam Iudæi quidem cunctos etiam qui trans Euphratem eſſent, gentiles ſuos, ſecum rebellaturos eſſe crediderant. Romanos autem & finitimi Galli irritabant: nec Germani quieſcebant: diſſenſionumque plena erant omnia poſt Neronem: & multi quidem temporum occaſione Imperium affectabant: lucri autem cupidine exercitus rerum nouandarum cupidi erant. Itaque indignum eſſe duxi, errantem in tantis rebus diſſimulari veritatem: & Parthos quidem, ac Babylonios, Arabumq; remotiſſimos, & vltra Euphratem gentis noſtræ incolas, itemque Adiabenos, mea diligentia verè cognoſcere, vnde cœpiſſet bellum, quantisque cladibus conſtitiſſet, quóve modo deſijſſet: Græcos verò & Romanorum aliquos, qui militiam ſecuti non eſſent, figmentis ſiue adulationibus captos, iſta neſcire. Atqui hiſtorias audent eas inſcribere, qui præter hoc (vt mihi quidem videtur) quod nihil ſani referunt, etiam de propoſito decidunt. Nam dum Romanos volunt magnos oſtendere, Iudæorum res extenuant, & in humilitatem deijciunt. Non autem intelligo, quonam pacto magni eſſe videantur, qui parua ſuperauerint. Et neque longi temporis eos pudet, quo bellum tractum eſt: neq; multitudinis Romanorum, quam in ea militia labor exercuit: neque ducum magnitudinis: quorum profecto gloria minuitur, ſi, cum multum pro Hieroſolymis deſudauerint, rebus per eos proſperè geſtis aliquid derogetur. Nec tamen ego contentione Romanas res extollentium, gentiles meos amplificare decreui: ſed facta quidem vtrorumq; ſine vllo mendacio proſequar: dicta verò de factis reponam, dolori atque affectioni meæ in deflendis patriæ cladibus indulgens. Nam quod domeſticis diſſenſionibus eſt euerſa, & in templum ſacroſanctum inuitas Romanorum manus atque ignem Iudæorum tyranni traxere, teſtis eſt qui eam vaſtauit, ipſe Cæſar Titus: per omne bellum miſeratus quidem populum, quod à ſeditioſis cuſtodiretur: ſæpe autem conſulto differri paſſus ciuitatis excidium, protracto obſidionis ſpacio, dummodo belli pœnitere ret autores. Quod ſi quis me aduerſus tyrannos eorumque latrocinium accuſatoriè loqui putet, vel patriæ miſerijs ingementem calumniari præter legem hiſtoriæ, dolori veniam tribuat. Ex omnibus enim, quæ Romano imperio parent, ſolam noſtram ciuitatem contigit ad ſummum felicitatis faſtigium euadere, eandemq; in extremum miſeriæ deijci. Denique omnium poſt condita ſecula res aduerſas, ſi cum Iudæorum calamitatibus conferantur, ſuperatum iri non ambigo. Et horum autor nullus externus eſt: vnde nec fieri poteſt, vt à queſtibus temperetur. Si quis autem durior miſericordiæ ſit iudex, res quidem tribuat hiſtoriæ, lamenta verò ſcriptori: quanquam merito Græcorum diſertos increpauerim, qui tantis rebus ſua memoria geſtis, quarum comparatione præterita olim bella exigua redduntur, iudices reſident aliorum facundiæ detrahentes: quorum etſi doctrinam ſuperant, propoſito vincuntur. Ipſi verò Aſſyriorum & Medorum geſta perſcribunt, veluti minus recte à ſcriptoribus antiquis fuerint expoſita: cum in ſcribendo tantum eorum viribus cedant, quantum ſententiæ. Erat enim vnicuique ſtudium, quæ vidiſſet facta, conſcribere: quoniam & interfuiſſet rebus geſtis, & efficaciter quod promittebat, impleret: mentirique apud ſcientes inhoneſtum eſſe videretur. Enimuero noua quidem neque ante cognita memoriæ tradere, ſuique temporis res commendare poſteris,

Hiſtoriographi officium, & qua ratione res geſtę conſcribendæ.

Ioſephus ipſe bello Iudaico interfuit.

Poſt Neronem diſſenſionum omnia plena.

Ioſephus hiſtoriam hanc in Hebraica lingua antea cõſcripſit.

Romanorum gloria minuitur, ſi quantũ pro Hieroſolymis deſudauerint aliquid derogetur.

Titi erga populum miſericordia.

Calamitates omniũ à mundo condito, cũ Iudæorum collatæ, ſuperantur.

Hiſtoriographi Græci bellum Iudaicum ſilentio prætereunt

Hiſtoriographus qui dicendus.

laude ac teſtimonio dignum eſt. Induſtrius autem habetur, non qui alienam diſpoſitionem atque ordinem transfert, ſed qui noua dicendo etiam corpus proprium conficit hiſtoriæ. Sed ego quidem ſumptu ac labore maximo, qui cum ſim alienigena, Græcis ſimul & Romanis geſtarum rerum memoriam repono. Ipſis autem indigenis, ad quæſtum quidem ac lites, ora patent, linguæque ſolutæ ſunt. Ad hiſtoriam verò, in qua verum dicendum eſt, ſummaq; ope negocia colligenda ſunt, obmuteſcunt: conceſſa infirmioribus neque ſcientibus licentia ſcribendi res à principibus geſtas.

Hiſtoriæ veritas à Græcis negligitur.

Honoratur itaque apud nos hiſtoriæ veritas, quæ à Græcis negligitur. Ab origine quidem Iudæos repetere, qui fuerint quóve pacto ab Aegyptijs diſceſſerint, quasque regiones errando peragrauerint, & quas vel quoties incoluerint, & quemadmodum inde migrauerint, neque huius eſſe temporis, & præterea ſuperuacaneum exiſtimaui: quoniam multi ante me Iudæorum de maioribus huius gentis veriſſima compoſuerunt: & nonnulli Græcorum, quæ illi ſcripſerant, patria voce proſecuti non multum à veritate deuiarunt: ex eo autem hiſtoriæ principium ſumam, quo ſcriptores eorum & Prophetæ noſtri deſierunt. Et bellum quidem meis temporibus geſtum, latius quaque potuero diligentia referam: quæ verò ætate mea ſunt antiquiora, ſummatim breuiterque percurram: Quomodo Antiochus cognomento Epiphanes, deuicta penitus Hieroſolyma, cum triennium ſexque menſes eam tenuiſſet, ab Aſamonæi filijs expulſus eſt. Deinde quòd eorum poſteri de regno diſſentientes, ad res ſuas occupandas populum Romanum Pompeiumque traxerunt: quomodoque Herodes Antipatri filius, eorum potentiæ finem fecerit, auxilio Soſij. Tum, quomodo Herode mortuo, plebis in eos orta ſeditio eſt, Auguſto quidem imperante Romanis, Quintilio autem Varo prouinciam obtinente. Quodque bellum anno duodecimo imperij Neronis eruperit: quamque multa per Ceſtium acciderint: quantaque ad primos impetus armis Iudæi perſuaſerint: quoquo modo accolas permunierint: & quòd Nero propter acceptas Ceſtij ductu clades ſummæ rei metuens, Veſpaſianum bello præpoſuerit: & quòd is cum maximo filiorum Iudæam intrauerit, quantumque Romanorum exercitum ducens: quantaq; manus auxiliorū per omnem cæſa fuerit Galilæam: & quod eius ciuitatum quaſdam vi ceperit, alias deditione. Vbi etiam Romanorum in bello diſciplinam, curamque rerum, & vtriuſque Galilææ ſpacia, & naturam finesque Iudææ, necnon & peculiarem terræ qualitatem, lacusque & fontes, captarumque ciuitatum mala, cum fide ſicut vidi, aut pertuli, expediam. Nec etiam miſerias meas celauerim, cum ſcientibus eas relaturus ſim. Deinde, quod iam feſſis rebus Iudæorum, Nero quidem mortem obierit: Veſpaſianus autem in Hieroſolymam propetans, imperij cauſa retractus ſit: quæque ſigna de hoc ei contigerint, Romæque mutationes: & quod inuitus à militibus imperator declaratus ſit: & quod eo diſponendæ reipublicæ gratia in Aegyptum digreſſo, Iudæorum ſtatus ſeditionibus agitatus ſit: quoque modo tyrannis ſuccubuerint, eorumque inter ſe diſcordias mouerint. Et quod ex Aegypto Titus reuerſus, bis Iudæorum fines ingreſſus ſit: quoquo modo exercitum, & quo in loco congregauerit: vel qualiter, & quoties ciuitatem affecerit ipſo præſente ſeditio. Aggreſſus quoque numeroſos, & quantos erexerit aggeres: triumque murorum ambitum & magnitudinem, ſiue munitionem, & fani templique diſpoſitionem: ad hęc aræ ſpacium, menſuramq; veriſſimè dicam: feſtorum quoque dierum mores aliquos, ſeptemque luſtrationes, & munia ſacerdotum. Itemque pontificis veſtes, ſanctaque templi cuiuſmodi fuerint, ſine aliqua diſſimulatione vel adiectione memorabo. Narrabo deinde tyrannorum in ſuos gentiles crudelitatem, Romanorumque in alienigenas humanitatem: quotieſque Titus, ciuitatem ſimul ac templum ſeruare cupiens, ad concordiæ fœdera diſſidentes prouocauit. Diſſeram verò populi vulnera, & calamitates: quamque multa mala nunc bello, nunc ſeditionibus, nunc fame perpeſſi, poſtea capti ſint. Nec verò aut perfugarum clades, aut captiuorum ſupplicia prætermittam: vel quemadmodum templum inuito Cæſare conflagrauerit: quamque multæ opes ſacræ flamma raptæ ſint: ac totius, quæ reliqua erat, ciuitatis excidium: & quæ præceſſerant portenta, atque prodigia, vel tyrannorum captiuitatem, vel qui ſeruitio abducti ſunt, multitudinem: aut cui quiſque fortunæ ſit diſtributus: & quod Romani quidem belli reliquias perſecuti ſunt, deuictorumq; munimina funditus eruerunt: Titus verò peragrata regione cuncta reſtituit: eiuſdemq; reditum in Italiam, ac triumphum. Hæc omnia ſeptem libris comprehenſa, adnixus ne vituperationem à rerum ſcientibus, & qui bello interfuerunt ſuſtineam, ſtudioſis veritatis magis quàm voluptatis perſcripſi. Narrandi autem initium faciam hoc ordine, quos capitula ſunt digeſta.

Antiochus Epiphanes belli Iudaici fons & autor.

Epitome belli Iudaici.

Signa & mutationes poſt obitū Neronis.

Hieroſolyma Titus obſidet.

Iudæorum mores & luſtrationes.

Romanorū in Iudęos humanitas.

Incendium templi ac ciuitatis excidium.

Romanorum de Iudæis triumphus.

Hiſtoriæ huius conſcribendæ cauſa.

FLAVII

FLAVII IOSEPHI DE BELLO IVDAICO LIBER I.

SVMMA CAPITVM LIBRI I. DE BELLO IVDAICO.

I. De vastatione Hierosolymæ ab Antiocho.
II. De successionibus Principum à Ionatha vsque ad Aristobulum.
III. De Aristobulo, Antigono, Iuda Essæo, Alexandro, Theodoro & Demetrio.
IIII. De bello Alexandri cum Antiocho & Areta, deque Alexandra & Hyrcano.
V. De bello Hyrcani cum Arabibus & expugnatione Hierosolymæ.
VI. De bello Alexandri cum Hyrcano & Aristobulo.
VII. De Aristobuli morte & bello Antipatri contra Mithridatem.
VIII. De accusatione Antipatri apud Cæsarem, de Pontificatu Hyrcani & Herode bellum mouente.
IX. De Romanorum dissidijs post mortem Cæsaris, & insidijs Malichi.
X. De Herode accusato & vindicato.
XI. De bello Parthorum contra Iudæos & fuga Herodis ac fortuna.
XII. De bello Herodis è Roma redeuntis pro Hierosolyma, & contra latrones.
XIII. De morte Iosephi & obsidione Hierosolymæ per Herodem, & Antigono occiso.
XIIII. De insidijs Cleopatræ in Herodem, & Herodis prælio contra Arabes & ingenti terræmotu.
XV. Herodes exaltatus in regnum.
XVI. De vrbibus & ædificijs instauratis & conditis ab Herode, deq; munificentia qua vsus est erga extra gentes, eiusque felicitate.
XVII. De dissidio Herodis cum filijs Alexandro & Aristobulo.
XVIII. De conspiratione Antipatri contra patrem.
XIX. De veneno Herodi parato & quomodo compertum sit.
XX. De Antipatri in Herodem malignis studijs deprehensis & vltis.
XXI. De aquila aurea, morteque Antipatri & Herodis.

CAP. I.

De vastatione Hierosolymæ ab Antiocho.

CVm potentes Iudæorum inter se dissiderent eo tempore, quo de tota Syria cum Ptolemæo Sexto Antiochus, qui Epiphanes dictus est, ambigebat (erat autem illis contentio de potentia, quòd honoratus quisque grauiter ferret similibus subiugari) Onias quidam è pontificibus postquam præualuit, Thobiæ filios expulit ciuitate. Illi autem supplices ad Antiochum confugerunt, petentes, vt ipsis ducibus in Iudæam irrumperet. Idq; Regi persuasum est, iampridem sic animato. Quare cum magnis militum copijs egressus, & ciuitatem fortiter expugnatam capit, & maximam eorum multitudinem, quibus Ptolemæus charior erat, interfecit. Datag; passim militibus prædandi licentia, ipse & templum spoliauit, & quotidiana religionis assiduitatem per annos tres sexq; menses inhibuit. Pontifex autem Onias effugit ad Ptolemæum: acceptoq; ab eo in Heliopolitana præfectura solo, ibi oppidum condidit Hierosolymis simile, templumq; ædificauit: de quibus iterum opportunè referemus. Verùntamen Antiocho neque præter spem deuicta ciuitas, neque populatio, neq; tanta cædes satis fuêre: sed intemperantia vitiorum, eorumq; memoria qua in obsidione pertulerat, Iudæos cogere cœpit, vt abrogato more patrio, nec infantes suos circunci-

Ant. lib. 12. cap. 6.

Antiochus à Thobiæ filijs motus cum exercitu in Iudæam irrumpit, ac Hierosolyma deuincit.

Ant. lib. 15. cap. 4. Onias Pontifex ad Ptolemæum effugit.

Ant. lib. 12. cap. 7. Antiochus mores Iudaicos abrogat.

An. mũdi 3802. Ante Christum natum 162.

Bacchidis in Iudæos crudelitas.

circunciderent, porcosq; super aram immolarent. quibus omnes quidem aduersabantur, optimus verò quisq; propterea trucidabatur. Et Bacchides præsidijs ab Antiocho præpositus, ad naturalem crudelitatem suam præceptis impijs obsecundans, omnimodam iniquitatem excessit: cum & singulatim viros honorabiles verberaret, & communiter quotidie speciem captæ vrbis exhiberet: donec eos atrocitate incommodorum, qui ea patiebantur, ad vindictæ audaciam irritauit. Deniq; *Matathias Asamonæi filius, vnus ex sacerdotibus, ex vico cui nomen Modin est, cum manu domestica (nam quinq; filios habebat) sicis armatus, Bacchidem occidit: & statim quidem præsidiorum multitudinem veritus, in montes refugit. Multis verò ex populo sibi sociatis, recepta fiducia descendit: commissoq; prælio, superatos duces Antiochi ex Iudææ finibus exegit. Secundis autem rebus potentiam nactus, suisq; volentibus, quod ab alienigenis eos liberasset, imperans, moritur relicto Iudæ principatu, qui filiorum suorum natu maximus erat. Ille autem (nec enim cessaturum existimabat Antiochum) & indigenarum conflauit exercitum, & cum Romanis primus amicitiam pepigit: Antiochumq; Epiphanem iterum in fines suos ingredientem vehementissima percussum plaga repressit. Adhuc autem feruente victoria, in præsidia ciuitatis impetum fecit: necdum enim casa fuerant: habitoq; conflictu, milites de superiori ciuitate, quæ pars sacra dicitur, ad inferiorem compellit. Fano autem potitus, & locum purgauit omnem, muroq; cinxit: & vasa noua diuinis rebus curandis fabricata, in templum intulit, veluti prioribus profanatis: aramq; aliam ædificauit, & religionibus dedit initium. Sacro autem ritu vix ciuitati reddito, moritur Antiochus.* Regni autem eius, & in Iudæos odij filius Antiochus hæres existit. *quare coactis peditum millibus* L. *equitum autem propè* V. *millibus,* LXXX. *verò elephantis, montana Iudææ per partes aggreditur. & Bethsuram quidem oppidum capit. in loco verò cui Bethzachariæ nomen est, quà transitus erat angustior, Iudas cum suis copijs occurrit. & prius quàm congrederentur agmina, Eleazarus frater eius, prospecto prater alios excelso elephante, turriq; maxima & munimentis aureis ornato, illic Antiochum esse ratus à suis procul excurrit: ruptaq; hostili acie ad elephantum vsque peruenit. sed illum quidem quem Regem esse opinabatur, cõtingere, quod multum supereminueret, minimè potuit, beluam verò in aluo percussam super se deiecit, & obtritus interijt: nulla alia re gesta, nisi quòd magnum opus aggressus, vitam gloriæ posthabuit. qui tamen regebat elephantũ priuatus erat. & si casu in eo fuisset Antiochus, nihil plus Eleazaro præstitisset audaciæ, quàm vt sola spe præclari facinoris mortem videretur optasse. hoc autem fratri eius totius prælij præsagium fuit. nam fortiter quidem Iudæi diuq; decertarunt: sed à Regijs secunda fortuna vsis, numeroq; præstantibus superati sunt: multisq; interfectis Iudas cum cæteris in Gophniticam toparchiam refugit. Antiochus autem ad Hierosolymã profectus, ibiq; dies paucos commoratus, penuria vtensilium abstitit: relicto quidem ibi præsidio, quantum satis esse arbitrabatur: cætera verò multitudine ad hyemandum deducta in Syriam. Discessu autem Regis Iudas non quiescebat: sed accessione multorum suæ gentis animatus, aggregatis etiam quos ex prælio receperat, apud vicũ Adasa cum Antiochi ducibus congreditur: factisq; fortibus in prælio cognitus, multis hostibus interfectis occubuit. & in diebus paucis frater eius Ioannes occiditur, insidijs eorum captus, qui cum Antiocho sentiebant.*

Ant. lib. 1. cap. 7. 8. *In Græco textu est Matthias.

Matathias multis sibi sociatis Antiocho bellum infert.

Antiochus moritur, & principatum Antiocho filio relinquit.

Antiochus post patris obitum cum numeroso exercitu Iudæorum fines ingreditur.

Ant. lib. 12. cap. 14. 15.

Eleazarus ab Elephãto oppressus moritur.

Eleazarus vitã, gloriæ posthabet.

Antiochus ad Hierosolymam proficiscitur, præsidiumq; ibi relinquit.

Ant. lib. 12. cap. 18.

Iudas cum Antiochi ducibus congreditur & occiditur.

De

CAP. II.

De ſucceſſionibus principum à Ionatha vſq; ad Ariſtobulum.

An. mũdi 3805. Ante Chriſtum natum 159.

CVM autem ſucceſſiſſet ei frater Ionathas, & in alijs quæ ad indigenas pertinerent, cautius ſe ageret, ſuamq; potentiam Romanorum amicitia corroboraret, Antiochi quidem filio reconciliatur. non tamen horum ei quicquam profuit ad depellendum periculum. Nanq; Tryphon tyrannus, Antiochi quidem filij tutor, ſed inſidijs eum captans, & præter hoc amicis nudare cupiens, Ionathan cum ad Antiochum paucis comitatus Ptolemaida veniſſet, dolo comprehendit. eoq; vincto contra Iudæam mouit exercitum. vnde repulſus à Simone Ionatha fratre, quodq; ab eo ſuperatus eſſet, iratus eundem Ionathan interfecit. Simon autem fortiter regendis rebus intentus, Zaram quidem & Ioppen, & Iamniam capit. Euertit autem & Accaron ſubactis præſidijs: aduerſusq; Tryphonem Antiocho auxilium præbuit, qui Doram ante expeditionem quam in Medos fecit, obſidebat. Sed Regis auiditatem ſatiare non potuit, quamuis neci Tryphonis ſuam quoque operam adhibuiſſet. Non enim multo poſt Antiochus Cendebeum ex ducibus ſuis ad vaſtandam Iudæam opprimendumq; Seruitio Simonem cum exercitu miſit. Ille autem quanquam ſenior erat, bellum tamen iuueniliter adminiſtrabat: & filios quidem ſuos cum validiſſimis præmiſit, parte verò multitudinis comitatus alio latere aggreditur: multisq; per multa loca inſidijs etiam in montana diſpoſitis, in omnibus ſuperat. clariſſimaq; potitus victoria, Pontifex declaratur: & ducentos ſeptuaginta poſt annos Iudæos liberat à dominatione Macedonum. ſed & ipſe perijt in conuiuio, captus inſidijs Ptolemæi generi ſui: qui eius coniuge duobusq; filijs in cuſtodiam concluſis, certos miſit, vt Ioannem tertium, cui etiam Hyrcanus nomen fuit, interficerent. Cognito autem impetu qui parabatur, adoleſcens ad ciuitatem properabat, multo populo fretus, & propter memoriam paterna virtutis, & quòd iniquitas Ptolemæi cunctis eſſet inuiſa. voluit aũt Ptolemæus etiam alia porta ingredi ciuitatem, ſed à populo reiectus eſt, qui maturius Hyrcanũ ſuſceperat. & is quidem ſtatim receſſit in quoddam vltra Hierichunta caſtellũ quod Dagon vocatur. Hyrcanus aũt paternum honorẽ Pontificis aſſecutus poſtquam Deo ſacrificia reddidit, velociter Ptolemæum petit & matri ſimul & fratrib. adiumento futurus: caſtellumq; aggreſſus, alijs quidẽ rebus ſuperior erat, iuſto autem dolori cedebat. Ptolemæus enim quoties premeretur, matrẽ eius fratresq; in murum productos, palã vt poſſent conſpici, verberabat: eoſdemq; præcipitandos, niſi quamprimùm recederet, minabatur. Vnde Hyrcanum quidem plus timor ac miſericordia, quã iracundia cõmouebat. Mater verò eius nihil plagis aut intentata nece perterrita, manus protendens, filium precabatur, ne vel ſuis fractus iniurijs, parceret impio: ſiquidem ipſa ſibi mortem à Ptolemæo propoſitam immortalitate duceret meliorem, dummodò ille pœnas eorum, quæ in domum ſuam contra fas admiſiſſet, expenderet. Ioannes autem nunc obſtinationem matris cogitans, ac preces eius audiens, ad irruendum impellabatur: modò verberari eam, lacerariq; conſpiciens, effœminabatur: totusq; plenus doloris erat. Ob hæc autem diu tracta obſidione, feriatus annus aduenit: quem ſeptimo quoque circuitu redeuntem, apud Iudæos ceſſare moris eſt, exemplo ſeptimorum dierum. Et in hoc Ptolemæus obſidionis requiem nactus, fratribus

Ant. lib. 13. Cap. 1.

Ionathas à Tryphone per inſidias captus, interficitur. Ant. lib. 15. Cap. 9.

An. mũdi 3823. Ante Chriſtum natum 141.

Simon cum Cendebeo congreditur, eumq; vincit.

Ant. lib. 13. Cap. 14.

Simon inſidijs Ptolemæi generi ſui captus & interfectus.

Ioannes qui & Hyrcanus Simonis filius.

An. mũdi 3831. Ante Chriſtum natum 133.

Hyrcanus paternum honorem Pontificis aſſequitur.

Ptolemæi erga Hyrcani matrem ac fratres crudelitas.

Hyrcani matris magnanimitas & conſtantia.

Ioannes matris amore effœminatus victoriam amittit.

An.mũdi 3831. AnteChriſtum natum 133.

Joannis vnà cum matre occiſis, ad Zenonem confugit, qui Cotylas cognominatus eſt, Philadelphia tyrannum. Antiochus autem ob ea quæ per Simonem paſſus fuerat, iratus in Judæam ducit exercitum: ibiq́ aſsidens Hieroſolymis, Hyrcanum obſidebat. Ille autem patefacto ſepulcro Dauid, qui Regum ditiſſimus fuerat, ablatisq́ inde pecuniæ plus quàm tribus millibus talentorum, & Antiocho perſuaſit, datis ei trecentis talentis ab obſidione diſcedere, primusq́ Iudæorum priuatis opibus alere peregrina cœpit auxilia. Rurſusq́ tamen, quando Antiochus contra Medos bello ſuſcepto tempus ei vindictæ præbuit, confeſtim aduerſus ciuitates Syriæ perrexit, vacuas propugnatoribus eſſe ratus: quod & verum fuit. Medabam quidem & Samaam eum proximis, nec non & Sichimam, & Garizim ipſe cepit, & ſuper his Chuthæorum gentem, adiacentia fano loca incolentium, exemplo eius quod eſt Hieroſolymis, ædificato. Cepit autem & Idumæa non paucas alias ciuitates, & præterea Doreon, & Mariſan. In Samariam verò vſq́ progreſſus, vbi nunc eſt Sebaſte ciuitas ab Herode Rege condita, ex omni eam parte concludit: filiosq́ ſuos Ariſtobulum & Antigonum obſidioni præfecit. Quibus nihil remittentibus ad hoc famis penuria qui erant intra ciuitatem venerunt, vt etiam inſuetam carnem cogerentur attingere. Igitur Antiochum adiutorem ſibi aduocant, Spondium cognominatum. qui cum prompta eis voluntate paruiſſet, ab Ariſtobulo & Antigono ſuperatur. & ille quidem ad Scythopolim vſq́ perſequentibus eum memoratis fratribus effugit: hi verò in Samariam reuerſi, & multitudinem iterum intra murum concludunt, & expugnata ciuitate ipſam diruunt: & habitatores eius captos abducunt. Proſperè autem geſtis ita cedentibus, alacritatem refrigeſcere non ſinebant: ſed cum exercitu Scythopolim vſq́ progreſſi, & ipſam peruaſerunt, & agros intra Carmelum omnes inter ſe partiti ſunt.

Ptolemæus fratres Ioannis vnà cũ matre occidit. Ant. lib. 13. Cap. 15.

Antiochus acceptis ab Hyrcano trecentis talentis ab obſidione diſcedit.

Ant. lib. 13 Cap. 16. 17

An.mũdi 3839. AnteChriſtum natum 125.

Sebaſten ciuitatem Ariſtobulus & Antigonus obſidione cingunt.

Sebaſte expugnata, diruta, ciuſq; habitatores abducti.

CAP. III.

De Ariſtobulo, Antigono, Iuda Eſſæo, Alexandro, Theodoro & Demetrio.

Seditioſi bello deuicti.

SECVNDARVM autem rerum Joannis & filiorum eius inuidia ſeditionem gentilium concitauit, multiq́ aduerſus eos collecti non quieſcebant, donec aperto bello deuicti ſunt. reliquum verò tempus Ioannes cum fortunatiſſimè viueret, & optimè rebus per annos triginta & tres adminiſtratis, & quinq́ filijs relictis moritur: vir planè beatiſſimus, & qui nullam dediſſet occaſionem, cur eius cauſa de fortuna quiſpiam quereretur. Deniq́ tria vel maximè præcipua ſolus habebat. nam & gentis princeps, & Pontifex erat, & præterea propheta: cum quo Deus ita colloquebatur, vt futurorum nihil penitus ignoraret. quinetiam de duobus maioribus filijs ſuis, quòd rerum domini permanſuri non eſſent, præuidit atq́ prædixit. quorum vita quis fuerit exitus, narrare non indignum videtur, quantumq́ à paterna felicitate diuerterint. Patre namq́ mortuo natu maior Ariſtobulus tranſlato in regnum principatu, diadema ſibi primus impoſuit: quadringentis & octinginta vno annis ac tribus menſibus, poſtquam populus in eam terram deuenit ſeruitio quod apud Babylonios ſuſtinuit liberatus. Fratrem verò à ſe ſecundum Antigonum (namq́ illum diligere videbatur) in honore pari producebat: alios autem vinctos cuſtodiæ tradidit. Matremq́ itidem colligauit, auſam aliquid de poteſtate contendere. namq́ hanc rerum dominam

Ioannes Hyrcanus optimè reb. per annos triginta tres adminiſtratis, moritur. An. mũdi 3861. AnteChriſtum natum 103.

Ariſtobulus Hyrcani filius natu maior principatum in regnum transfert.

Ant. lib. 13. Cap. 18.

Ariſtobulus matrẽ ac fratrem vinctos cuſtodiæ tradit.

minam Ioannes reliquerat. Eoq; crudelitatis processit, vt vinctã fame necaret. Horum aũt facinorũ pœnas Antigoni fratris morte persoluit, quem plurimum amabat, quemq; regni participẽ habebat. nam & hunc interemit, adductus criminationib. per maleuolos regni compositis. Itaq; primo quidẽ Aristobulus dictis fidem non habebat, qui & fratrẽ magni penderet, & pleraq; liuore fingi arbitraretur. Sed cũ Antigonus ex militia clarus rediisset, festis diebus, quos tabernaculis positis Deo celebrare mos patrius exigebat, euenit eodem tempore vt aduersa valetudo Aristobulum corriperet. Antigonus verò circa festorum solenniorum finem armatis comitatus templum ad orandum quam maximè petiuit, plusq; in honorem fratris ascendit ornatus. Tumq; delatores nequissimi Regem adeuntes, & armatorum pompam, & Antigoni arrogantiam priuata fortuna maiorem esse criminabantur, quodq; maxima caterua stipatus, vt illum interficeret eò venisset: nec enim perpeti honorem solùm ex regno habere, cui regnum ipsum liceat obtinere. His paulatim, quamuis inuitus tamen credidit Aristobulus. ac ne vel suspicari quicquam videretur, prospiciens, & vt incerta præcaueret, suos quidem satellites in quendam subterraneũ & tenebrosum locum transire iubet. Ipse autem iacebat in castello, Bari antè, post autem Antonia cognominato: & vt inermi quidem parcerent, occiderent autẽ Antigonum, præcepit, si cum armis adiret. necnon & ipsi Antigono qui præciperent misit, vt inermis veniret. ad hæc Regina satis callidum cum insidiatoribus consilium capit. namque his qui ad eum missi fuerant persuadet, vt mandata quidem Regis taceant, dicant verò Antigono, quòd frater audisset, arma sibi eum pulcherrima in Galilæa, ornatumq; bellicum fabricasse: quæ ne singulatim inspiceret, morbo impeditum fuisse: nunc autem, præsertim cùm aliò discessurus sit, libenter eum videret armatum. His auditis, Antigonus (ne quid enim mali suspicaretur, fratris suadebat affectus) cum armis velut ostentatum se veniens, properabat. Sed vbi ad obscurum transitum, qui Stratonis pyrgus vocabatur, accessit, à satellitibus interemptus est: certumq; documentum præbuit, omnem beneuolentiam, iusq; naturæ calumnijs cedere, nullamq; optimarum affectionum tantum valere, vt inuidiæ perpetuò possit obsistere. In hoc autem etiam Iudam quis non rectè miretur? Essæus erat genere, qui nunquam diuinando aberrauit, neq; mentitus est. Is Antigono transeunte per templum, mox vt eum vidit, ad notos qui aderant exclamauit (non paucos autem discipulos siue consultores habebat) Papè, nunc mihi pulchrum est mori, quando ante me veritas interijt, mearumq; prædictionum aliquod mendacium deprehensum est. Viuit enim iste Antigonus, qui hodie deberet occidi. Locus autem neci eius apud Stratonis pyrgum fato fuerat destinatus. & ille quidem sexcentorum ab hinc stadiorum interuallo distat. Hora verò diei sunt quatuor: sed & vaticinationem tempus effugit. Hæc locutus senior, mœsto vultu & mente solicita secum multa reputabat. & paulo post interfectus Antigonus nunciatur, in loco subterraneo, qui eodem nomine quo maritima Cæsarea, Stratonis pyrgus appellabatur: & hoc fuit quod vatem fefellit. At verò Aristobulo confestim sceleris pœnitudine morbus ingrauescit: semperq; facinoris cogitatione solicitus, perturbato animo tabescebat, donec mœroris acerbitate visceribus laceratis subitò sanguinem vomeret. Hunc ergo vnus è seruulis eius ministerio destinatus foras efferens, prouidentia numinis errauit: & vbi Antigonus erat occisus, super extantes adhuc cadis maculas

An. mũdi 3839. Ante Christum natum 125.

Aristobulus matrem vinctam fame necat.

Aristobulus fratrem Antigonum plurimum amat.

Antigonus in honorem fratris templum ascendit.

Antigonus apud Aristobulum falsò accusatur.

Aristobulus satellitibus vt Antigonum si cum armis adiret, occiderent, præcipit.

Reginæ calliditas contra Antigonum consilium.

Antigonus de fratre nihil mali suspicatur.

Antigonus interficitur.

Omnis beneuolentia iusq; naturæ calumnijs cedit.

Iudas Essæus Propheta.

Iudas Propheta Antigoni necem præcinit.

Aristobulo fratricidij pœnitudine morbus ingraescit.

An.mũdi3862. AnteChriſtum natum 102.

maculas cruorem interfectoris effudit. Vlulatu autem eorum qui id conſpexerant continuo ſublato, tanquam puer de induſtria ſanguinem illic libaſſet, clamor ad aures Regis peruenit: cauſamq; requirebat: & cum eam prodere nullus auderet, ad reſciendum magis ardebat. ad extremũ verò minitanti, vimq; adhibenti, verum quod erat indicauerunt: atq; ille cum lacrymis oppleſſet oculos, quantumq; poterat ingemuiſſet, hæc dixit: Sperandum certè non erat, vt maximum Dei lumen facta mea nefaria laterent. nam citò me vltrix cognata cædis iuſtitia perſequitur. Quàm diu ó corpus improbum fratri matriq; damnatam animam detinebis? quàm diu paulatim illis libabo ſanguinem meum? ſimul totum accipiant: neq; iam meorum viſcerum inferias fortuna derideat. His dictis ilicò moritur, cum non plus anno regnaſſet. Vxor verò fratrem eius vinculis diſſolutis Regem conſtituit Alexandrum, qui ætate maior erat, & modeſtia præſtare videbatur. Sed ille poteſtatem adeptus, fratrem quidem alterum regnum appetentem occidit: alterum autem priuata vita contentum ablatis rebus ſecum habebat. Prælium etiam cum Ptolemæo cognomento Lathyro committit: qui oppidum Aſochim ceperat, & multos quidem peremit hoſtium, ſed victoria in Ptolemæi partes propenſior fuit. Poſtea verò quàm ipſe pulſus à matre Cleopatra diſceſſit in Ægyptum, & Gadaram obſidione capit Alexander, & caſtellum Amathuntis, omnium maximum quæ trans Iordanem ſita erant, vbi precioſiſſima quæq; bonorum Theodori filij Zenonis habebantur. At Theodorus repentè ſuperueniens, & proprias res recipit, & ſarcinas Regis aufert, Iudæorumq; ferè decem millia interficit. Verùm Alexander receptis poſt cladem viribus, aggreſſus maritimas regiones Raphiam capit & Gazam, itemq; Anthedonem, quæ poſteà à Rege Herode Agrippias nominata eſt. His autem ſeruitio domitis, concitatur in eum feſto die populus Iudæorum. Nam plerunque epulæ ſeditiones accendunt. nec videbatur inſidias poſſe comprimere, niſi conductitios haberet auxilio Piſidas & Cilicas: nam Syros mercenarios reſpuebat, propter ingenitam cum Iudæorum gente diſcordiam. Cæſis autem ſupra octo millibus ex turba rebellium, Arabiæ bellum intulit. Ibiq; Galaaditis ac Moabitis ſubactis, tributoq; his impoſito, ad Amathunta regreſſus eſt. Cumq; Theodorum metus eius ſecundis ſucceſſibus perculiſſet, caſtellum ſine præſidio repertum funditus eruit. mox autem congreſſus cum Oboda Rege Arabum, qui locum fraudi opportunum in Galaadenſi regione occupauerat, captus inſidijs totum amiſit exercitum in vallem altiſſimam compulſum, atq; obtritum multitudine camelorum. Ipſe verò elapſus in Hieroſolymam, olim ſibi gentem infenſam ad nouarum rerum motus magnitudine cladis accendit. Fit autem etiam tunc ſuperior, crebrisque prælijs non minus quinquaginta millibus Iudæorum per ſex annos interfecit: nequaquam tamen victorijs lætabatur, quoniam regni ſui vires conſumeret. Vnde armis omiſſis, ſermone placido cum ſubiectis redire in gratiam conabatur. Illi autem inconſtantiam eius morumq; varietatem in tantum oderant, vt percontanti, quonam pacto eos ſedare poſſet, dicerent, ſi moreretur. nam vix etiam mortuo daturos veniam, qui tam multa ſceleratè feciſſet. ſimul etiam Demetrij auxilium, cui cognomen Acaro, acceſſiuerunt. qui cum his maiorum præmiorum ſpe facilè paruiſſet, veniſſetque cum exercitu, miſcentur auxilijs eius Iudæi circa Sichimam. Vtroſque tamen Alexander mille quidem equitibus, ſex autem peditum mercenariorum millibus excepit, cum haberet

Seruus eo in loco vbi Antigonus erat occiſus, interfectoris cruorem effundit.

Maximum Dei lumen nefaria facta non latent

Ant. lib. 13. Cap. 19.

Ariſtobulus miſerè moritur.

Alexandrum, Ariſtobuli fratrem Regina Regem cõſtituit, qui è veſtigio crudeliter agit.

Alexander victoriam ab Theodoro amittit.

Iudæorum contra Alexandrum in feſto die ſeditio.

Alexander Arabiæ & Amathunti caſtello bellum infert, illudque captum funditus eruit.

Alexander cum Oboda Rege Arabum congreſſus totum exercitum amittit.

Alexander per ſex annos quinquaginta millia Iudæorũ interfecit.

Iudæorũ in Alexandrum odium & exacerbatio.

Demetrius Iudæis in auxilium venit.

Ant. lib. 13. Cap. 20.

haberet ex Judeis quoque propè ad decem millia benè ſibi cupientium, aduerſæ autem partis eſſent equitum tria millia, peditumq́ millia quadraginta. Et priusquam veniretur ad manus, intercedentibus nũcijs & praconibus, Reges transfugia tentabant: Demetrius quidem Alexandri mercenarios, Alexander autem Iudæos qui Demetrium ſequerentur, obtemperaturos ſibi ſperantes. Sed cum neq; Iudæi ſacramenta, neq; fidem Græci contemnerent, armis iam cominus decernebant. Superatq́ prælio Demetrius, quamuis Alexandri mercenarij multa & animosè & fortiter geſſiſſent. Euentus autem pugnæ præter ſpem cedit vtriq;. nam neque hi qui Demetrium acciuerant, in partibus victoris permanſerunt: & immutatæ fortunæ miſericordia, ſex Iudæorum millia ſe ad Alexandrum, qui in montes effugerat, contulerunt. Huius inclinationis momentum Demetrius ferre non potuit: ſed Alexandrum iam quidem collectis viribus prælio ſufficere ratus, omnem verò gentẽ ad eum tranſire exiſtimans, mox inde digreſſus eſt: non tamen reliqua multitudo ob abſceſſum auxiliorum ſimultates depoſuit: bello autem aſſiduo tam diu cum Alexandro decertabat, donec pleriſque interfectis cæteros in Bemeſelim ciuitatem compulit, eaq; ſubacta in Hieroſolymam captiuos abduxit. Verùm immoderata fecit iracundia, vt crudelitas eius ad impietatem vſque procederet. Octingentis enim captiuorum in media ciuitate crucifixis, mulieres earumq́ filios in conſpectu matrum necauit. atque hæc potans, & cum ſuis concubinis recubans, proſpectabat. Tantus autem populum terror inuaſit, vt etiam diuerſæ partis ſtudioſi proxima nocte octo millia hominum extra totam Iudæam profugerent: quorum exilij mors Alexandri finis fuit. Cum eiuſmodi factis tandem ægrèq; regni otium quæſiſſet, ab armis requieuit.

An. mũdi 3862. Ante Chriſtum natum 102.

Demetrij & Alexandri pugna, qua Demetrius ſuperat.

Iudæi à Demetrio victore deficiunt.

Iracundia & crudelitas Alexandri immoderata, qui octingentos captiuorum crucifigit.

Alexander ab armis requieſcit.

CAP. III.

De bello Alexandri cum Antiocho & Areta, deque Alexandra & Hyrcano.

RVRSVS autem ſit ei turbarum initium Antiochus, qui etiam Dionyſius dictus eſt, Demetrij quidem frater, ſed eorum nouiſſimus qui Seleucum generis autorem habebant. hunc enim timens qui Arabas parato bello pulſarat, totum quidem ſuper Antripatrida montibus proximum, & inter Ioppes littora ſpatium, foſſa altiſſima diremit. ante foſſam verò murũ ædificauit excelſum, turresq; ligneas, vt faciles aditus obſtrueret, fabricauit: nec tamen Antiochum arcere valuit. Exuſtis enim turribus foſſisq; repletis, cum ſuis copijs tranſgreſſus eſt. Vindictaq; poſthabita, qua deberet eum à quo prohibitus eſt vlciſci, protinus contendit in Arabas. Horum autem Rex in loca ſua nationi commodiora cedens, mox ad pugnam cum equitatu reuerſus (habebat autem numerum decem millium) imparatos ex improuiſo Antiochi milites inuadit. Valido autem prælio commiſſo, quamdiu quidem ſupererat Antiochus, durabat eius exercitus, quamuis eum paſſim Arabes trucidarent. Vbi verò procubuit (ſuccurrendo enim victis ſemper in periculis aderat) omnes terga dederunt: maximaq; pars eorum cum in acie, tum in fuga abſumitur. Reliquos autem in vicum Cana delapſos, alimentorum penuria perire contigit, præter admodum paucos. Hinc Damaſceni Ptolemæo Minnæi filio infenſi Aretam ſibi ſociant: Syriaq; cœles Regem conſtituunt. qui bello illato Iudææ, poſtquam pugna vicit Alexandrum, pactione diſceſſit. Alexander autem Pella capta Geraſam petiuit rurſus opum Theo-

Antiochum Demetrij fratrem Alexander timet.

Rex Arabum Antiochi milites ex improuiſo inuadit.

Alexandri copias Arabum Rex in fugam vertit, maximamque partem trucidat.

Damaſceni & Aretas contra Alexandrum.

An. mūdi 3873. Ante Christum natum 91.

dori cupidus: tripliciq; ambitu circundatis defensoribus, locum expugnauit. Necnon & Gaulanen & Seleuciam, & eam quæ Antiochi Pharanx dicitur, sub iugum mittit. Ad hac autem capto Gamala castello validissimo, eiusq; præfecto Demetrio multis criminibus inuoluto, in Iudæam regreditur, expleto in militia triennio: latusq; à gentilibus ob res prosperè gestas excipitur. Belli autem requiem secutum est morbi principium. Et quoniam quartano febrium recursu fatigabatur, depulsum iri valetudinem credens, si rursus animum negocijs occupasset, intempestiuæ militiæ sese dedit: & vltra vires corpus laboribus vexans, inter ipsos tumultus trigesimo & septimo regni anno moritur: idq; Alexandræ coniugi suæ reliquit: Iudæos eius vel maximè dicto obedientes fore non dubitans: quòd longè ab eius crudelitate discrepans, & iniquitati resistens, beneuolentiam sibi populi comparasset. Neque spes eum fefellit. Namque opinione pietatis obtinuit muliercula principatum. Quippe quæ morem gentis patrium probè norat, & qui sacras leges temerassent ab initio detestabatur. Cum autem duos filios Alexandro genitos haberet, natu quidem maximum Hyrcanum, & propter ætatem declarat Pontificem, & quòd propterea segnior esset quàm vt potestate regia molestus cuiquam videretur, Regem constituit: minorem autem Aristobulum, priuatum viuere maluit, quòd feruentioris esset ingenij. Jungit autem se eiusdem mulieris dominationi quædam Iudæorum factio, Pharisæi: qui prater alios pietatem colere putarentur, & peritius leges interpretari: ob eamq; causam magis eos suspiciebat Alexandra, diuinæ religioni superstitiosè deseruiens. Illi autem paulatim fœminæ simplici insinuati, quo suis pro sua libidine summouendo, deponendo, itemque vinciendo, ac soluendo, iam procuratores habebantur: prorsus vt ipse quidem regijs commodis fruerentur, expensas verò ac difficultates Alexandra perferret. Sed eadem mirè callebat res administrare maiores: itaque augendis copijs semper intenta, duplicem conflauit exercitum: neque pauca mercenaria parauit auxilia, quibus non modò statum suæ gentis roborauit, sed etiam metuendam se reddidit externæ potentiæ. Imperabat autem alijs, verùm Pharisæis ipsa vltrò parebat. Denique Diogenem quendam insignem virum, qui Alexandro fuerat amicissimus, interficiunt, eius factum consilio criminati, vt octingenti (quos supra memoraui) Regis iussu tollerentur in crucem. nihilominus autem Alexandræ suadebant, vt & alios, quibus autoribus Alexander in eos fuisset concitatus occideret. Cumq; his nimia superstitione nihil abnuendum putaret, quos sibi libuisset ea specie trucidabant, donec optimus quisque periclitantium ad Aristobulum confugeret. atque ille matri persuasit, vt his propter dignitatem parceret, ciuitate autem pelleret quos nocentes existimaret. Igitur illi quidem data sibi copia per regionem dispersi sunt. Alexandra verò in Damascum misso exercitu, quoniam Ptolemæus sine intermissione ciuitatem premebat, illam quidem nulla re memorabili gesta cepit. Regem autem Armeniorum Tigranem, qui admoto Ptolemaidi milite, Cleopatram circumsedebat, pactionibus donisque solicitat. Sed illum domesticarum turbarum metus, ingresso in Armeniam Lucullo, iamdudum inde retraxerat. Inter hæc Alexandra morbo laborante, minor eius filius Aristobulus, cum famulis suis quos multos habebat, omnesq; pro ætatis fauore fidissimos, vniuersa castella obtinuit: & pecunia quam ibi reperit conductis

Ant. lib. 13. Cap. 22.

Alexander quartano febrium recursu fatigatur.

Alexandra, Alexandri coniunx pietatis opinione principatum obtinet.

Hyrcanus Alexandri filius natu maximus, Pontifex declaratur, post ad regiã dignitatem euehitur.

Pharisæi Alexandræ Reginæ insinuati paulatim procuratores habetur, cunctisq; regijs commodis fruuntur.

Alexandra Phatisæis vltrò paret.

Pharisæorum inuidia & accusatione temeraria multi boni trucidati

Aristobuli apud matrem deprecatio.

Alexandra Damascũ nulla re memorabili gesta, capit.

conductis auxilijs Regem se declarauit. Ob hæc miserata querelas Hyrcani mater, coniugem Aristobuli cum filijs includit apud castellum quod à septentrione fano adiacens, Baris antea vocabatur vt diximus, postea verò Antonia cognominata est, imperante Antonio: quemadmodum de Augusti & Agrippæ nomine Sebaste & Agrippias alia ciuitates appellatæ sunt. Ante tamen Alexandra moritur, quàm in Aristobulum fratris eius Hyrcani contumelias vindiret: quem deijci regno curauerat, quod ipsa nouem annos administrauit. Et hæres quidem omnium fit Hyrcanus, cui regnum etiam viua commiserat. Verùm Aristobulus viribus atq; autoritate præstabat. Habito autem inter eos circa Hierichunta de rerum summa conflictu, pleriq; Hyrcano relicto transeunt ad Aristobulum. Hyrcanus autem cum reliquis fuga peruenit in castellum Antoniam: ibiq; salutis obsides nactus (erat enim ibi in custodia, vt præmisimus, coniunx Aristobuli cum filijs) prius quàm grauius aliquid accideret, ea lege in concordiam redijt, vt regnum quidem Aristobulus haberet, ipse verò cederet, quasi frater Regis alijs honoribus contentus. Hoc modo in fano reconciliati, cũ in conspectu circunstantis populi benignissimè alter alterum complexus esset, domus permutant: & Aristobulus quidem discedit in Regiam, Hyrcanus autem in Aristobuli domum.

An. mũdi 3899 Ante Christum natum 65.

Aristobulus seipsum Regem declarat.

Alexãdra coniugem Aristobuli cum filijs carceri includit.

Alexandra moritur, & Hyrcanum regni successorem constituit.

Ant. lib. 14. Cap. 1.

Fratres ob regnum decertantes, certis cõditionibus in concordiam redeunt.

CAP. V.

De bello Hyrcani cum Arabibus & expugnatione Hierosolymæ.

METVS verò & alios eius inimicos præter spem dominantis occupat, & maximè Antipatrum iamdudum Aristobulo inuisum. Erat autem genere Idumæus, & nobilitate ac opibus gentis suæ princeps. Is igitur & Hyrcanum vt ad Aretam Regem Arabiæ confugeret, eiusq; auxilio Regnum repeteret, hortabatur, & ipsi Aretæ vt Hyrcanum susciperet atque in regnum deduceret suadebat, multum obtrectans Aristobuli moribus, multisq; Hyrcanum laudibus prædicans. simulq; admonebat quòd eum deceret regno clarissimo præsidentem, iniquitate oppressis manum porrigere: Hyrcanum autem iniuriam pati, qui principatu iure successionis sibi debito excidisset. Sic instructis & præparatis ambobus, nocte cum Hyrcano ex ciuitate profugit: citatoq; cursu in oppidum quod Petra dicitur saluus euasit: ea est Arabiæ regia. Ibi postquam Hyrcanum in manum Regis Aretæ tradidit, multis dictis multisq; muneribus vt auxilium præberet, quo in regnum deduceretur, effecit. Erant autem peditum equitumq; millia quinquaginta, quibus nequaquam restitit Aristobulus: sed primo impetu superatus, in Hierosolyma fugere cogitur: atq; omnino captus esset, nisi dux Romanorum Scaurus aduersis horum temporibus imminens soluisset obsidionem. namque is ex Armenia quidem in Syriam missus erat à Pompeio Magno, qui cum Tigrane bellum gerebat. Sed vbi Damascum venit, recens à Metello & Lollio captam reperit: his inde submotis, cognitoq; in Iudæa quid ageretur, illuc velut ad quæstum cucurrit. Denique mox vt fines ingressus est, Iudæorum legati ad eum veniunt à fratribus, vtrisque vt sibi potius adiumento essent orantibus. Sed trecentis talentis, quæ Aristobulus ei miserat, iustitia posthabita est. Tot enim acceptis Scaurus ad Hyrcanum & Arabes legatos mittit, Romanorum eis & Pompeij nomen intentans, nisi ab obsidione desisterent. Itaque & Aretas

Ant. li. 14. Ca. 2. 3. 4.

Hyrcanum Antipater vt ad Aretam Regem Arabiæ confugeret, eiusq; auxilio regnum repeteret, hortatur.

Antipater nocte cũ Hyrcano ex ciuitate profugit, & ad Aretam Arabiæ Regem peruenit.

Aretas Hyrcano quinquaginta millia militum tradit.

Scaurus Romanorum Dux.

Scaurus trecentis talentis ab Aristobulo acceptis, Hyrcanum & Arabes regione excedere iubet.

An. mũdi 3903. Ante Christum natum 61.

ex Judæa in Philadelphiam recedit metu perculsus, & Scaurus Damascum redit. Aristobulus autem quòd captus non esset, satis sibi esse non credidit: sed omnibus quas haberet copijs collectis, persequebatur hostes: & circa locum quem Papyrona vocant prælio commisso, supra sex eorum millia cadit: in quibus erat & Cephalon frater Antipatri. Hyrcanus verò & Antipater Arabum priuati auxilio, spem in aduersarios transtulerunt. & cùm Pompeius Syriam ingressus Damascum peruenisset, ad ipsum confugiunt. multisq; muneribus ei datis, eadem illa quibus apud Aretam vsi fuerant allegantes, magnopere precabantur vt Aristobuli violentia damnata, regno Hyrcanum restitueret, cui

Hyrcanus & Antipater Pompeij auxilium implorant.

Ant. lib. 14. Cap. 6. 7.

tàm ætate quàm moribus deberetur. sed nec Aristobulus sibi defuit, corruptione Scauri fretus. Venerat autem quantum potuit ornatus cultu regio: deinde offensus obsequijs, neque ferendum existimans abiectius quàm Regem deceret vtilitati seruire, à Diospoli regrediebatur. Ob hoc iratus Pompeius, etiam Hyrcano eiusq; socijs hoc precantibus, Aristobulum petit, & Romano simul exercitu & Syrorum instructus auxilijs. Cum verò Pellam & Scythopolim prætergressus Coreas venisset, vnde Judæorum fines incipiunt per mediterranea loca subeuntibus. cognito Aristobulum in Alexandrium confugisse (castellum est magnificè structum, in monte præcelso situm) mittit per quos eum iuberet indè descendere. Ille autem decreuerat, quia pro imperio vocaretur, periclitari potius quàm parere. sed populum videbat horrescere: & amici monebant vt Romanam vim cogitaret, quam sustinere non posset. Itaque horum consilijs obediens, descendit ad Pompeium: quodq; iustè regnaret multis pro se dictis, in castellum redijt. & cum iterum descendisset prouocatus à fratre, ac de suo iure cum eo disceptasset, denuò regreditur non prohibente Pompeio. Erat autem inter spem timorémque medius, & veniebat quidem velut exoraturus Pompeium vt sibi cuncta permitteret, ad montem verò reuertebatur, ne quid regiæ dignitati derogare videretur. quia tamen castellis eum Pompeio cedere placebat, hisq; præpositos monere literis vt decederent, quibus præceperat vt non nisi manu sua scriptis epistolis obtemperarent: iussa quidem facit: sed in Hierosolymam cum indignatione discessit: bellóque iam congredi cum Pompeio cogitabat. Ille autem, nec enim tempus apparatui dandum putauit, statim eum insequitur. multum quippe alacritati eius addiderat, circa Hierichuntem Mithridatis mors nunciata. Vbi pinguissima Judææ regio & palmarum plurimum ac balsamum nutrit: cuius inciso lapidibus acutis robore stillantem lacrymam ex vulneribus colligunt. Cumq; illic pernoctasset, manè in Hierosolymam properabat. Itaque hoc eius impetu perterritus Aristobulus, supplex occurrit, pecuniamq; pollicitus, quodq; semetipsum ei cum ciuitate permitteret, Pompeium mitigat sauientem. Nec tamen quicquam eorum quæ promisit, effectum est. Gabinium enim qui ad suscipiendam pecuniam missus fuerat, ne in oppidum quidem Aristobuli socij receperunt. His commotus Pompeius, Aristobulum in custodiam collocat: ad ciuitatem verò profectus, explorabat qua ex parte facilior esset accessus. nam & murorum eius firmitatem oppugnari posse facile non videbat: vallemq; pro mœnibus horribilem, fanumq; illic cernebat proximum, adeò tutissima munitione circumdatum, vt etiam si ciuitas caperetur, secundum esset hostibus in eo refugium. Hoc autem diu quid faceret hæsitãte, seditio intra ciuitatem orta est;*

Pompeius Romano simul exercitu & Syrorum instructus Aristobulum petit.

Aristobulum Pompeius descendere prouocat.

Aristobulus ad Pompeium descendit.

Aristobulus bello congredi cũ Pompeio cogitat.

*Hed. Idumææ.

Pompeius Hierosolyma obsidione cingit.

Aristobulus Pompeio supplex occurrit.

Ant. lib. 14. Cap. 7. 8.

Pompeius vrbe qua ex parte facilior esset accessus, explorat.

Aristobuli

Aristobuli quidem socijs bellum geri potius Regemq; *liberari dignum esse censentibus: qui verò cum Hyrcano sentirent, Pompeio portas aperiri. Metus autem hos plures faciebat, Romanorum constantiam reputantes. Deniq; victa pars Aristobuli concessit in templum: & ponte qui ab eo ciuitati iungebatur abscisso, vt ad vltimum vsq; resisteret, instruebatur. Cum autem alij Romanos recepissent in ciuitatem, hisq; domum* Regiam *tradidissent ad hac obtinenda Pompeius vnum è ducibus suis, Pisonem cum militibus intromittit. usq; præsidijs in ciuitate dispositis, quia nemini eorum, qui in templum confugerant pacem persuadere poterat, omnia quæ circumerant oppugnationi parabat: Hyrcano eiusq; amicis ad consilia conferenda, & ad efficienda quæ iuberet alacriter animatis. Ipse verò ad partes septentrionales fossamq; vallemq; replebat omni genere materiæ per milites comportato, cum per se opus esset difficilimum propter immensam altitudinem, & præterea Iudæi modis omnibus desuper obsisterent. manssisset q; labor imperfectus, nisi Pompeius obseruatis diebus septimis, quibus Iudæos religio ab omni opere manus abstinere compellit, per eos aggerem cumulare præcepisset, inhibitis à prælio militibus. Pro solo enim corpore Iudæis etiam per Sabbata pugnare licet. Igitur iam valle repleta, & impositis aggeri turribus, admotisq; machinis Tyro allatis, mœnia tentabat. Desuper obstantes lapidibus repellebantur, cum diu turres obsidentium magnitudine simul & pulchritudine præstantes, vim repugnantium sustinerent. Veruntamen Romanis tunc plurimum defatigatis, Pompeius Iudæorum tolerantiam & in alijs admiratus est: & præcipuè, quod nihil ceremoniarum inter media tela versantes intermiserunt. sed velut in altâ pace ciuitas ageret, quotidie sacrificia & victimas, omnemq; Dei cultum diligentissimè celebrarunt, nec vel in ipso excidio cum ad aram in dies singulos trucidarentur, legitimis religionis suæ muneribus abstinuerunt. Mense igitur obsidionis tertio vix vna turre deiecta, in fanum irruptum est. Primus autem murum transcendere ausus est Sylla filius Faustus Cornelius, & post eum centuriones duo Furius & Fabius cum suis cohortibus. & circumsepto vndiq; fano, alios alio confugientes, vel etiam pauliſper repugnantes interficiunt. Vbi plurimi Sacerdotum, quanquã hostes strictis gladys irruentes videbant, intrepidi tamen in peragendis rebus diuinis perseuerabant: & in ipso libandi templumq; adolendi ministerio mactabãtur, saluti quoq; præferentes religionis obsequium. Multos autem sui gentiles aduersæ partis studiosi trucidabant, plurimi sese in rupes præcipitabant. nonnulli furibundi cunctis quæ circa murum erant in desperatione succensis, pariter conflagrabant. Itaque Iudæorum quidem millia duodecim occubuerunt. Romanorum verò perpauci: sed plures sauciati sunt. Nihil autem grauius in illa clade Iudæorum genti visum est, quam sanctum illud arcanum, neq; cuiquam prius visum alienis esse detectum. Deniq; Pompeius vnà cum suis comitibus in templum ingressus, vbi neminem præter pontificem adesse fas erat, quæ intus erant candelabra cum lychnis & mensis in quibus libare atque adolere moris est, & vascula ex auro cuncta spectauit: congestamq; pigmentorum molem, sacraq; pecunia ad duo millia talentorum. Nec tamen vel hæc vel aliud quicquam de sacrosanctis opibus siue instrumentis attigit: sed postero die post excidium purgare templum adituos iussit, & solennia sacra celebrare. Ipse autem Hyrcanum pontificem declarauit: quòd se & in alijs rebus alacrem obsidionis tempore præ-*

An. mũdi 3903. Ante Christum natum 61.

Seditio in vrbe inter Aristobuli & Hyrcani socios.

Pompeius in vrbem venit, eiq; Regia domus traditur: Aristobul⁹ cum suis in templum concedit.

Pompeius fossamq; vallemque replet, ac diem septimum obseruat.

Pompeius aggeri turres imponit.

Iudæi inter media tela versantes nihil ceremoniarum intermittunt.

Pompeius cum suis in fanum irrumpit.

Sacerdotum in peragendis rebus diuinis perseuerantia.

Duodecim Iudæorũ millia in templo occumbunt.

Pompeius vnà cum suis comitibus Sanctum sanctorum ingreditur.

Pompeij cõtinentia.

Hyrcanus Pontifex declaratur.

An. mũdi 3903. Ante Christum natum 61.

buisset, promptamq; ad bellum agrestium multitudinem ab Aristobulo reuocasset: per quæ sicut imperatorem bonum decuit, beneuolentia potius quàm timore plebem sibi conciliauit. Inter captiuos etiam comprehensus Aristobuli socer idemq; patruus tenebatur. & illos quidem qui maximè belli causa fuissent, securi percussit. Faustum verò, & qui vnà fortiter operam nauauerant præclaris præmijs donat & Hierosolymis tributum indicit. ablatas autem genti etiam quas in Cœlesyria ceperant ciuitates, Romano qui tunc erat præsidi parere iussit: proprijsq; tantum finibus circunclusit. Instaurauit autem in gratiam cuiusdam ex libertis suis Demetrij Gadarensis, etiam Gadaram, quam Iudæi subuerterant. Mediterraneas præterea ciuitates ab eorũ imperio liberauit, quas præuenti non exciderant, Hippon & Scythopolim & Pellam & Samariam & Marisam: itemq; Azotum & Iamniam & Arethusam: necnon & maritimas, Gazam & Ioppen & Doram, & quæ pridem Stratonis pyrgus vocabatur, post autem ab Herode Rege clarissimis ædificijs transformata, Cæsarea nominata est: easq; omnes indigenis ciuibus redditas prouincia Syriæ coniunxit. Huius autem & Iudææ, cunctorumq; administratione ad Ægypti vsq; fines & flumen Euphratem cum duabus legionibus Scauro permissa, Romã ipse per Ciliciam properauit, captiuum ducens Aristobulum cum familia. Erant autem filiæ duæ totidemq; filij: quorum vnus Alexander ex itinere fugit: minor autem Antigonus cum sororibus Romam vectus est.

Pompeius illos qui maximè belli causa fuissent, secure percussit.

Põpeius multas præclaras ciuitates ab imperio Iudæorum liberat.

Aristobulus cum familia Romã vectus.

CAP. VI.

De bello Alexandri cum Hyrcano & Aristobulo.

Ant. lib. 14. cap. 9.

INTEREA Scaurus in Arabiam ingressus, ad Petram quidem regionum asperitate prohibebatur accedere: quæ autẽ circum erant omnia vastabat, multis & in hoc malis afflictus. nam exercitum fames premebat: cui tamen Hyrcanus per Antipatrum victui necessaria suppeditabat. quem velut Aretæ familiarem etiam Scaurus ad eum legauit, vt bellum pactione deponeret. Itaq; persuasum est Arabi, vt CCC. talenta daret: atque ita Scaurus ex Arabia transduxit exercitum. Alexander autem Aristobuli filius, qui Pompeium fugerat, magna manu medio tempore cõgregata, Hyrcano grauis imminebat, Iudæamq; depopulabatur. quem quidem maturè debellare posse credebat: quoniam disturbatum quoque à Pompeio murum Hierosolymis renouatum esse confidebat: nisi Gabinius in Syriam missus qui Scauro successerat, quum in alijs fortem se præbuisset, tum etiam in Alexandrum mouisset exercitum. Huius autem ille impetum veritus, & ampliorem militum manum congregabat: donec facta sunt decem millia peditum, & mille quingenti equites: locaq; opportuna muris, hoc est Alexandrium & Hyrcanium, & Macherunta non longè ab Arabia montibus, muniebat. Igitur Gabinius cum parte copiarum præmisso M. Antonio, ipse cum toto exercitu sequebatur. Lecti autem Antipatri comites, aliaq; Iudæorum multitudo, quorum Malichus & Pitholaus principes erant: iunctis cum M. Antonio viribus suis, Alexandro obuiam processerunt: neq; ita multo post aderat cum suis copijs Gabinius. Alexander autem quod tum in vnum confertam hostium multitudinem sustinere non poterat, abscessit. Cumq; Hierosolymis appropinquasset coactus prælio decertauit: amissisq; sex millibus, quorum tria viua capta sunt, tria verò prostrata, cum reliquis effugit. Gabinius autem vbi

Arabs Scauro reconciliatur. Ant. lib. 14. cap. 10.

Alexander Aristobuli filius, contra Hyrcanum magnã manum congregat.

Alexãder 10000. peditum & 1500. equites congregat.

Antipater cũ copijs Alexandro obuiam procedit.

Alexander cũ hostib⁹ prælio decertat, & sex millia militum amittit.

Alexan-

Alexandrium caſtellum venit, quia multòs deſeruiſſe caſtra cognouit, promiſſa delictorum venia conabatur eos ante prælium ſibi coniungere. Cum autem illi nihil mediocre cogitarent, pleriſq; interfectis, reliquos in caſtellum concludit. In hoc prælio dux M. Antonius multa præclare geſſit: & quamuis ſemper & vbique vir fortis apparuiſſet, tamen tunc etiam ſuum vicit exemplum. Gabinius autem relictis qui caſtellum expugnarent, ipſe ciuitates adire, & intactas quidem confirmare, ſubuerſas autem erigere curabat. Deniq; iuſſu eius & Scythopolis habitari cœpit, & Samaria, & Anthedon, & Apollonia, & Iamnia, & Raphia, & Mariſa, & Dora, & Gadara, & Azotus, aliaq; multa, lætis ciuibus atque incolis ad eas concurrentibus. His autem rectè diſpoſitis regreſſus Alexandrium, vehementius vrgebat obſidium. Qua re territus Alexander, omnibus deſperatis legatos ad eum miſit, & ignoſci delictis orans, & quæ ſibi parerẽt caſtella Macharunta & Hyrcanium tradere non dubitans: quinetiã Alexandrium eiuſdem poteſtati permiſit. Quæ quidem Gabinius omnia conſilio matris Alexandri funditus eruit, ne rurſus belli alterius receptaculum fierent. Aderat autem, quo ſuis Gabinium palparet obſequijs, vtro ſuo caterisq; captiuis metuens, qui Romam fuerant abducti. Poſt hæc ergo Gabinius Hyrcano Hieroſolymam deducto, eiq; fani cura mandata, cæteris reipub. partibus optimates præfecit. Omnemq; Iudæorum gentem in conuentus quinque diuiſit: vno Hieroſolymis, altero Doris, itemq; tertio, vt apud Amathunta reſpondeat, deſtinatis: quarto Hierico, & quinto Sephoris Galilææ ciuitas attributa eſt. Singulari autem vnius dominatione Iudæi liberati, libenter ab optimatibus regebantur. Veruntamen non multo poſt euenit, vt turbarum his fieret initium elapſus Roma Ariſtobulus: qui magna iterum Iudæorum manu conflata partim cupida mutationis, partim quibus olim dilectus erat, primum occupat Alexandrium: idq; recingere muro tentabat. Deinde cognito quod Gabinius Siſennam & Antonium & Seruiliũ duces contra ſe cum exercitu miſit, in Macharunta concedit: vulgiq; imbellis onere depoſito, ſolos armatos propè ad octo millia militum ſecum duxit: inter quos & Pitholaus erat ſecundarum partium rector cum mille viris ex Hieroſolymis profugus. Romani autem ſequebantur, habitoq; conflictu, aliquandiu cum ſuis Ariſtobulus fortiter dimicando perſeuerabat, donec vi Romanorum ſubacti, caſa ſunt virorum VM. *propè verò ad duo millia in quendam tumulum confugerunt. cæteriq; mille cum Ariſtobulo, perrupta Romanorum acie, in Macharunta coacti ſunt. Vbi Rex cum in ruinis prima veſpera tetendiſſet, ſperabat quidem aliam ſe manum per inducias belli poſſe cõtrahere, caſtellumq; bene munire. Impetum autem Romanorũ ſuprà quàm poterat, per biduum remoratus poſtremo capitur: & cum Antigono filio qui Roma ſecum fuerat vinctus, ad Gabinium atque inde Romam perductus eſt. Sed illum quidem ſenatus carceri incluſit. filios autem eius in Iudæam tranſmiſit, quia Gabinius ſcripſerat per epiſtolas, id pro traditione caſtellorum coniugi Ariſtobuli ſpopondiſſe. Parato autem Gabinio bellum Parthis inferre, Ptolemæus impedimento fuit. Qui reuerſus ab Euphrate, petebat Ægyptum, Hyrcano & Antipatro amicis vſus ad omnia quæ militiæ neceſſitas exigebat. nam & pecunijs & armis eum & frumento Antipater & auxilijs adiuuit. Et Iudæis in ea parte vias quæ Peluſium ducerent obſeruantibus, tranſmittere Gabiniũ perſuaſit: alia verò Syria diſceſſu Gabinij commota, & Iudæos iterum Alexander Ariſto-*

An. mũdi 3804. Ante Chriſtum natum 60.

M. Antonius Dux.

Quas vrbes Iudæi receperint inhabitandas.

Ant. lib. 14. cap. 11.

Gabinium mater Alexãdri beneficijs lenire ſtudet.

Iudæorum Reipub. mutatio.

Ant. lib. 14. cap. 12. Ariſtobulus elapſus Roma iterum turbas concitat.

Ariſtobulus cum Romanis dimicat.

Romani vincunt & Ariſtobulum cum filio Romã perducunt.

An. mūdi 3904. Ante Christum natum 60.

Aristobuli filius ad defectionem reduxit: & maxima multitudine conflata, Romanos omnes qui per eam terram degerent obtruncare decreuerat. Quam rem Gabinius metuens (iam enim ex Ægypto redierat) hoc tumultu instante, non-

Alexander Aristobuli filius ad defectionem Iudæos iterum reducit.

nullis dissidentium præmisso Antipatro concordiam persuasit. Cum Alexandro autem millia triginta remanserant, & ille ad bellum promptus erat. Itaque ad pugnam egreditur. Occurrunt autem Judæi, & circa montem Itaburiū con-

Iudæi ab Romanis victi.

gressi, decem millia sternuntur: cateram verò multitudinem fuga dispersit. Et Gabinius ad Hierosolymam reuersus (id enim Antipater voluit) rempublicā

Gabinius Nabathæos pugna superat.

eius composuit: deinde hinc profectus, Nabathæos pugna superat, & Mithridatem & Orsanem à Parthis perfugas clàm dimittit: eosq; militibus aufugisse dixit. Interea Crassus ei successor datus Syriam suscepit. Is in Parthica militia

Ant. lib 14. cap. 13. Marcus Crassus reliquum templi auram aufert.

sumptum, & omne aliud aurum templi quod Hierosolymis erat, abstulit, & à quibus Pompeius temperauerat, duo millia talentorum. Euphratem verò transgressus & ipse perit & exercitus eius: de quibus non est huius temporis commemorare. Post Crassum autem Parthos in Syriam properantes irruere Cassius inhibuit, receptus in prouinciam. Eius autem fauore quæsito, in Iudæam festinabat: captisq; Taricheis, propè ad tria millia Iudæorum abducit in seruitium. Oc-

Cassius ad tria millia Iudæorum in seruitium abducit.

cidit autem etiam Pitholaum, seditiosos Aristobuli colligentem, cuius necis suasor erat Antipater. Huic autem nupta fuit ex Arabia nobilis fœmina nomi-

Antipatri cōiunx nobilis ex Arabia fœmina.

ne Cypris: unde filios quatuor, Phasaelum, & Regem Herodem, & Iosephum, & Pheroram, & Salomen filiam habebat. Cum autem omnium, qui ubiq; potentes essent, amicitiam hospitijs familiaritateq; conquireret, præcipuè Regem Arabū per affinitatem sibi sociauit: eiusq; fidei commendans filios suos ad eum misit: quoniam bellum cum Aristobulo gerendum susceperat. Cassius autem compulso ad otium per conditiones Alexandro, ad Euphratem reuersus est, Parthos transitu prohibiturus, de quibus alio loco referemus.

CAP. VII.

De Aristobuli morte & bello Antipatri contra Mithridatem.

Ant. lib. 14. cap. 14

CÆSAR autem post senatus & Pompeij fugam trans mare Ionium, rebus omnibus Romaq; potitus, solutum vinculis Aristo-

Aristobulum captiuum Cæsar vinculis soluit.

bulum cum duabus cohortibus velociter ad Syriam misit, & hanc facilimè & cuncta Iudæa proxima per illum subijci posse ratus. verum & spem Cæsaris & Aristobuli alacritatem præue-

Aristobulus cū filio à Pompeij studiosis peremptus.

nit inuidia. Nam veneno peremptus à Pompeij studiosis, aliquandiu etiam sepultura in solo patrio carebat, corpusq; mortui seruabatur melle conditum, donec ab Antonio Iudæis missum est in monumentis Regalibus sepeliendum. Occi-

Ant. lib. 14. cap. 15.

ditur autem Alexander quoque filius eius, à Scipione securi percussus Antiochia, secundum Pompeij literas, accusatione eius pro tribunali prius habita super his quæ in Romanos admiserat. Ptolemæus autem Minnæi filius, qui Chalcidem sub Libano tenebat, captis eius fratribus, filium suum Philippionem, qui eos arcesseret, mittit Ascalonem: atq; ille abstractum ab Aristobuli coniuge Antigonum, eiusq; sorores adducit ad patrem. Amore autem captus, minorem ea-

Ptolemæi filius, minore Antigoni filiarū coniugio suo copulat, ob eamq; causam à patre occiditur.

rum cōiugio suo copulat, ob eamq; postea causam à patre occiditur. Accepit enim Ptolemæus in matrimonium Alexandram peremptofilio: huiusq; affinitatis gratia fratres eius propensiore cura tuebatur. Antipater autem Pompeio mortuo in clientelam Cæsaris se contulit, & quia Mithridates Pergamenus ab accessu

Peluſij

Peluſy prohibitus, cum exercitu quem ducebat in Ægyptum, apud Aſcalonem morabatur, non ſolum Arabas, quãuis hoſpes eſſet, auxiliũ ferre perſuaſit: verum & ipſe armata Iudaorũ tria circiter millia ſecum mouit. Excitauit autem præſidio Syriæ quoq; potentes, & incolam Libani Ptolemæum, & Iamblichũ, & Ptolemæum alterũ, quorum gratia ciuitates illius regionis alacri animo bellũ pariter incoarunt. Iamq; fretus Mithridates auctis propter Antipatrũ copijs, Peluſium proficiſcitur. Et quia tranſire vetaretur, ciuitatem obſidebat: Antipater verò in hac oppugnatione clarius enituit. Effracto enim ex parte ſua muro, primus in ciuitatem cum ſuis inſiluit. & Peluſiũ quidem captũ eſt: vlterius autem eos progredi non ſinebant Iudæi Aegyptij, terrarũ incolæ, quæ appellantur Onia. Quibus tamen Antipater nõ modo ne obſtarent, verumetiam vt victui neceſſaria præberent militi perſuaſit. Vnde factum eſt, vt nec Memphitæ ad manus venirent, vltroq; ſeſe traderent Mithridati, atq; ille Delta iam peragrato pugnam cum cæteris commiſit Ægyptijs, in loco cui nomen eſt Iudæorum caſtra: eumq; in acie omni dextro cornu liberauit Antipater, circumgreſſus fluminis ripam. Læuum enim cornu contra ſe poſitũ ſuperabat. Facto autem in eos impetu, qui Mithridatem perſequerentur, multos occidit: tamq; diu reliquos fugientes agebat, donec etiam caſtris eorum potitus eſt, octoginta tantum de ſuorũ numero amiſſis. Octingentos autem ferè Mithridates cum fugeret perdidit. Præter ſpem verò ſeruatus ex prælio, vacuus inuidia, teſtis rerum ab Antipatro geſtarum fuit apud Cæſarem. Vnde ille tunc quidem Antipatrum ſpe & laudibus incitatũ ad ſubeunda pro ſe pericula reddidit promptiorem. In quibus omnibus bellator audaciſſimus comprobatus eſt, multaq; perpeſſus vulnera, toto corpore gerebat ſigna virtutis. Poſt autem quando rebus in Aegypto compoſitis, ad Syriam rediit, & Romana eum ciuitate ſimul & immunitate donauit: alijsq; rebus honorando amiciſſimeq; tractando, dignũ æmulatione reddidit: eiuſdemq; gratia etiam pontificatum confirmauit Hyrcano.

An. mũdi 3917. Ante Chriſtum natum 47. Ant. lib. 14. cap. 16.

Mithridates Peluſiũ proficiſcitur, eoque Antipatri ope petitur.

Mithridatis de Aegyptijs victoria.

Antipater multa præclara facinore cõmittit, & ad ſubeunda p Cæſare pericula ſeſe offert.

Antipatrum Cæſar Romana ciuitate ſimul & immunitate donat.

CAP. VIII.

De accuſatione Antipatri apud Cæſarem; de Pontificatu Hyrcani & Herode bellum mouente.

EODEM verò tempore Antigonus quoq; Ariſtobuli filius cum veniſſet ad Cæſarem, maioris prater opinionẽ felicitatis cauſam præbuit Antipatro. Nam qui de patris morte queri deberet, propter inimicitias Pompeij veneno, quantum putabatur, perempti, & crudelitatis in fratrem accuſare Scipionem, nullumq; inuidiæ dolũ admiſcere miſerijs, vltra hæc Hyrcanũ & Antipatrũ criminabatur, veluti ſe patrio loco cum fratribus iniquiſſimè pellerent, multisq; gentem iniurijs afficerent, dummodo ſatiarentur: quodq; in Ægyptum auxilia ipſi Cæſari non beneuolentia, ſed timore veteris diſcordiæ miſerint, & vt amorem Pompeij deprecarentur. Ad hæc Antipater, veſte proiecta, multitudinem vulnerum demonſtrabat. & qua fide quidem Cæſarem coluiſſet, verbis non eſſe opus dixit: nam corpus etiam ſe tacente clamare: Antigoni autem mirari audaciam, qui cum hoſtis Romanorum ſit filius, & fugitiui Romanorum, nouarumq; rerum ſtudium votumque ſeditioſum patris habeat, apud Romanorũ principem alios accuſare conetur, bonisq; aliquid adipiſci tentet: quem hoc ſolum oportere contentum eſſe, quòd viueret. Namque nunc eum non propter inopiam deſiderare

Antigonus Ariſtobuli filius ad Cæſarem, Pompeij ſtudioſos de morte patris accuſaturus, venit.

Antigonus Hyrcanũ & Antipatrum falsò accuſat,

Antipater veſte proiecta multitudinem vulnerũ demonſtrat.

An. mũdi 3917. Ante Christum natum 47.

Hyrcanus. Pontifex, Antipater verò Iudęę procurator declaratur. Ant. lib 14. cap. 16.

facultates: sed, vt in eos qui dedissent, Iudæorum seditiones accenderet. Quæ vbi Cæsar audiuit, Hyrcanũ quidem pontificatu digniorem esse pronunciauit: Antipatro autem cuius vellet potestatis detulit optionem. Qui permisso dignitatis modo ipsi qui daret, Iudææ procurator declaratus est, & præter hoc impetrauit, vt subuersa patriæ mœnia renouare sibi liceret. Et hos quidem honores Cæsar incidendos in Capitolium misit, vt iustitiæ suæ virtutisq; signum Antipatri memoriæ traderetur. Antipater verò vbi de Syria Cæsarem prosecutus est, in Iudæã reuersus, ante omnia patriæ muros à Pompeio dirutos reparabat: omniaq; lustrando, ne quid in illis regionibus turbarum esset, nunc interminando, nunc etiam suadendo curabat: vnumquemq; admonens. quòd si cum Hyrcano sentirent, in otio atq; opulentia victuri essent, fortunisq; suis & communi pace potiturí: sin spe vana ducerentur eorum, qui priuati quæstus gratia res nouas optarent, se quidem non procuratorem, sed dominum omnium, Hyrcanum verò tyrannum pro Rege, itemq; Romanos & Cæsarem hostes pro amicis & rectoribus habituri: nec enim passuros huius potestatem labefactari, quem ipsi Regem constituissent. Sed quamuis hæc diceret, tamen etiam per se, quoniam Hyrcanum segniorem videret, neq; tam efficacem quàm regni posceret solicitudo, statum prouinciæ componebat. Et Phasaelum quidem natu maximum filiorum suorũ militibus præpositum, Hierosolymæ eiusq; territorio præfecit: Herodem verò ætate posteriorem, nimisq; adolescentem, Galilææ destinat, similia curaturum: qui cùm natura strenuus esset, cito materiã vbi animi magnitudinem exereret, inuenit: captumq; latronum principem Ezechiam, quem prædari maximo agmine continentia Syriæ deprehendit, ipsum aliosq; latrones multos interfecit. Eaq; res adeò grata fuit Syris, vt per vicos atq; oppida caneretur Herodes, veluti per eum pace reddita, & possessionibus restitutis. Ex huius deniq; operis gloria, Sexto etiam Cæsari propinquo magni Cæsaris, & Syriam tunc administranti est cognitus. Quin & Phasaelus fratris indolem contentione bona superare certabat, augendo erga se beneuolentiam Hierosolymis habitantium: atque illam quidem ciuitatem possidens, nihil autem contumelioſe per insolentiam potestatis admittens. hinc & Antipater obsequijs regalibus ab eagente colebatur, & honores ei tanquam rerum domino omnes habebant. Nec tamen ipse propterea minus fidelis aut beneuolus Hyrcano *fuit. Verum fieri non potest, vt liuorem quisquã in secundis rebus effugiat. Namque* Hyrcanus, *quamuis & antea tacitè suæ sponte mordebatur adolescentium gloria, maximeq; rebus ab* Herode *bene gestis, & crebris nuncijs laudes eius per singula facta prædicãtibus angeretur: a multis tamen inuidis, qui Regias infestare solent, quibusque Antipatri eiusque filiorum probitas officiebat, instigabatur: dicentibus, quòd Antipatro & filijs eius rebus traditis, solo contentus & hac potestate vacuo Regis nomine sederet. Et quamdiu sic errabit, vt in se Reges producat? Nec enim eos vel simulare iam procurationem, sed certè esse dominos ipso reiecto: cuius nec mandatis nec epistolis præter Iudæorum legem tantam multitudinem peremisset* Herodes: *illumq; nisi regnet, sed adhuc priuatus sit, ad iudicium venire debere, rationem tam ipsi* Regi, *quàm patrijs legibus redditurũ, quæ indemnatos occidi nõ sinerẽt. His paulatim accendebatur* Hyrcanus. *Ad extremũ autem iracundia prodita, causam dicturum* Herodem *iubet accersiri: atq; ille & patris monitu, & quòd ei fiduciã res gestæ darent, firmata prius Galilæa præsidijs, ad Regem proficiscitur.*

Antipater patriæ muros reparat.

Antipater subditos suos, vt cum Hyrcano sentirent admonet.

Phasaelus & Herodes Antipatri filij.

Herodis fortitudo.

Herodes à Syris latrones depellit.

Phasaelus beneuolẽtiã Hierosolymis habitantium erga se auget.

Hyrcanus ab inuidis contrà Antipatrum, eiusq; filios instigatur.

Herodes ab Hyrcano in Ius vocatus.

Ibat

Ibat autem cum forti caterua, ne vel derogare videretur Hyrcano, si plures duceret, vel inuidia nudus pateret. Sextus autem Cæsar adolescenti metuens, ne quid apud inimicos deprehenso malifieret, ad Hyrcanum mittit, qui ei manifestè denunciarent, vt homicidij crimine liberaret Herodem. Hyrcanus autem qui eum diligeret, per se quoq; id cupiens, absolutionem decernit. Atq; is inuito Rege euasisse ratus, Damascum recessit ad Sextum, nequaquam paratus obedire si denuo fuisset accitus. Rursumq; ab improbis irritabatur Hyrcanus, qui dicerent iratum Herodem abijsse, & vt se contra ipsum strueret, properasse. Hæc autem Rex vera esse existimans, quid ageret nesciebat: quoniam potentiorem inimicum videbat. Cum verò à Sexto Cæsare dux militum per Syriam, itemq; per Samariam declaratus esset Herodes, neque solum propter gentis fauorem, sed etiam viribus suis terribilis putaretur, in timorem extremum incidit, iamiamq; illum contra se credens cum exercitu esse venturum. Neque opinione deceptus est. Namque Herodes intentatæ sibi accusationis iracundia, conflatum militum multitudinem in Hierosolymam ducebat, vt Hyrcanum regno deponeret. Idq; fecisset, ni pariter egressi pater & frater fregissent eius impetum, deprecantes, vt & ipse vindictam minis tantum, solaq; indignatione metiretur: Regi autem parceret, sub quo ad hoc potentiæ processisset: ac si propterea quòd in iudicium vocatus esset, indignaretur: quia tamen absolutus est, gratias ageret, neque tristibus quidem paria referret, saluti verò esset ingratus. Quòd si etiam momenta bellorum reputanda viderentur, iniquitatem militiæ consideraret: neque omnino de victoria bene speraret, qui cum Rege congressurus esset domestica consuetudine iuncto, & de se bene merito: sæuo autem nunquam, nisi quòd maleuolorum consilijs impulsus, vmbram ei tantum iniquitatis intentasset. Paruit his Herodes, qui speratis putauerat posse sufficere, suasq; vires demonstrare nationi. Et inter hæc discordia Romanorum circa Apamiam bellumq; domesticum oritur: quoniam Cæcilius Bassus fauore Pompeij Sextum Cæsarem dolo necauerat, eiusq; militem occupauerat. Alij verò Cæsaris duces, mortis eius vlciscendæ gratia, cunctis viribus Bassum petebant. Quibus tam interempti quàm superstitis Cæsaris causa, quòd ambobus esset amicus, Antipater per filios suos misit auxilia. Cum autem bellum traheretur, ex Italia successor antè dicti Sexti venit Marcus.

An. mũdi 3919. Ante Christum natum 45.

Herodem Hyrcanus absoluit.

Hyrcanus rursum ab improbis irritatur.

Herodes cõflatã militũ multitudinẽ, vt Hyrcanum regno deponat Hierosolymã ducit.

Herodes ab Antipatro patre persuasus à bello contra Hyrcanum desistit.

Sextum Cæsarem Bassius dolo necat.

Marcus sexti successor.

CAP. IX.

De Romanorum dissidijs, post mortem Cæsaris, & insidijs Malichi.

EODEM tempore magnum bellum inter Romanos conflatur, dolo Cassij & Bruti Cæsare interfecto, postquam triennium septemq; menses tenuit principatum. Maximo autem motu cædis eius gratia concitato, & optimatibus inter se dissidentibus, propria spe quisq; ducebatur ad id quod existimabat esse commodius. Itaque Cassius Syriam petit, occupaturus militem, qui Apamiam circumsidebat: vbi & Marcum & dissidentes cohortes Basso conciliauit, simulq; obsidione liberauit Apamiam. Ipse verò exercitum ducens stipendium ciuitatibus indicebat: nec modus erat exactionum. Cum autem Iudæos quoque septingenta talenta iussisset conferre, minas eius veritus Antipater, filijs suis & alijs amicis maturè pecuniæ cogendæ curam distribuit, & inter eos Malicho cuidam ex amicis: adeò necessitas vrgebat. Primus autem Herodes Cassij fauorem

Ant. lib. 14. cap. 20. Iulius Cæsar dolo Cassij & Bruti interfectus.

Cassius stipendiũ ciuitatibus indicit.

An. mũdi 3922. Ante Christum natum 42.

promeruit, qui ex Galilæa parte sua, talenta centum attulit, propterea q; inter eximios amicos numerabatur. At verò cæteros tarditatis arguens Cassius, ipsis ciuitatibus irascebatur. Eoq; Gophnam & Ammauntem, & duas alias ciuitates ex vilioribus depopulatus, ibat quidem quasi Malichum interfecturus, quòd remissior in exigendo fuisset. Verum & huius & cæterarum ciuitatũ interitum repressit Antipater, centum ilico talentis Cassio delinito. Nequaquam tamen Malichus post abitum Cassij, beneficiorum Antipatri memor fuit. Sed illi ipsi, quem sæpenumero memorabat sui seruatorem fuisse, periculum moliebatur, iniquitatis suæ impedimentum abolere festinans. Itaq; Antipater & vires eius & calliditatẽ metuens, flumen transit Iordanem, ad vlciscendas insidias collecturus exercitum. Deprehensus autem Malichus Antipatri filios impudentia superat. Nam & Phasaelum apud Hierosolymã præsidijs appositum, & Herodem qui custodiam curabat armorũ, multis excusationibus & sacramentis circumuentos impellit, vt ipsis intercedentibus reconciliaretur Antipatro: atque ita denuo per Antipatrũ exorato Marco, tunc in Syria militem regente, seruatus est: qui Malichũ statuerat occidere, quòd nouis rebus studuisset. Cæsare verò adolescente & Antonio cum Bruto & Cassio bellum gerentibus, Marcus & Cassius exercitu de Syria conflato, quòd magnum momentũ, vbi vsus poposcit, Herodes fuisset, ipsum quidem totius Syriæ procuratorem præficiunt, equitũ illi manu peditumq; attributa: si autem bellum desijsset, regnum quoq; Iudææ Cassius se eidem delaturum esse pollicitus est. Euenit autem, vt Antipatro & spes & fortitudo filij, causa mortis fieret. Horum enim metu Malichus, ministro quodam regio pecunia corrupto, mixtum ei veneno poculum dari persuadet. Atq; ille quidem iniustitiæ Malichi præmium fuit post conuiuium mortuus, vir & alias strenuus rebusq; administrandis idoneus, & qui regnum recuperatũ conseruasset Hyrcano. Malichus autem infensum propter suspicionem veneni populũ, negando placabat: simulq; vt validior esset, armatorum sibi copias conquirebat. Nec enim Herodem cessaturum arbitrabatur, quin etiam mox cum exercitu necis paternæ vltor adueniret. Sed Phasaeli fratris consilio, qui eum palàm minimè persequendum esse dicebat, ne vulgi seditio concitaretur, & purgantem se tunc Malichum patienter admisit, & suspicione liberum esse concedens, clarissimas patri funeri celebrauit exequias. Conuersus autem in Samariã, & ciuitatem comperiit seditione turbatam, perq; dies festos in Hierosolymã reneabat, præmissis ac comitantibus armatis: cui Hyrcanus, ita suadente ob metum Malicho, denunciat, ne alienigenas superinducat indigenis festum purè casteq; celebrãtibus. Herodes autem, & ipso qui præceperat, causaq; contempta, nocte ingressus est. Iterumq; Malichus ad eum veniens, Antipatrum flebat. Contraq; ille se falli, cum vix animi dolorem premeret, simulabat: & tamen de nece patris apud Cassium per epistolas questus est, cui propterea Malichus inuisus erat. Itaq; non modo, vt mortem patris vlisceretur, ei rescripsit: sed etiam tribunis quibus præerat, vt in causa iusta Herodi opem ferrent, occultè præcepit. Et quoniam capta Laodicea, vndiq; ad Herodem conuenerant optimates cum muneribus & coronis, ipse quidem hoc vltioni tempus destinauerat. Malichus autem id Tyri fore suspicabatur: & filium suum tunc apud Tyrios obsidem, statuit subducere, & ipse in Iudaam fugã parabat. Salutis autem desperatio stimulabat, vt etiã maiora cogitaret: nam & Iudaorũ gentem contra Romanos excitaturũ se credidit, dum

Herodes Cassij amicus.

Cassius in exactionibus exigendis seuerus.

Malichus beneficiorum Antipatri immemor.

Antipater contra Malichum colligit exercitum.

Octauius Augustus Iulio successit, Sueton.

Cassius Herodi, si bellum desijsset Indææ regnum delaturum pollicetur.

Antipater Malichi instinctu venenum bibit.

Herodes patris necem in Malichó cogitat vlcisci.

Malichus Hyrcano se adiungit.

Cassius Herodi vt in Malicho mortem patris vlciscatur, rescribit.

dum bello aduersus Antonium Cassius occupabatur, deiectoq; Hyrcano facilimè regnaturum. Sed profectò irridebat eius spem fatale decretum. Etenim quo intenderet animum suspicatus Herodes, & ipsum & Hyrcanum ad cœnam vocat. Deinde seruorum quendam instruendi conuiuij specie mittit. Sed res erat, vt tribunis prædiceret ad insidias egredi: atq; illi præceptorum Cassij memores, ad littus ciuitati proximum armati gladijs occurrũt, ibiq; circumseptum Malichum multis vulneribus interficiunt. Hyrcanus autem statim concidit stupore dissolutus: vixq; anima recepta, Herodem percontabatur, quis Malichum occidisset. Et cum è tribunis vnus respondisset, Cassij præceptum: planè, inquit, & me & patriam meam Cassius seruat incolumem: qui amborum insidiatorem peremit. Vtrum autem ex animo dixerit, an quod timore factum probaret, incertum est. Sed enim Malichum hoc modo vltus est Herodes.

An. mũdi 3923. Ante Christum natum 41.

Fatale decretum humanam spẽ irridet.

Malichũ tribuni Herodis interficiunt.

CAP. X.

De Herode accusato & vindicato.

POSTQVAM verò Cassius excessit è Syria, iterum Hierosolymis orta seditio est, cum Felix in Phasaelum mouisset exercitum, & in Herodem fratris pœna vellet necem Malichi vindicare. Casu autem Herodes *cum Fabio Romano duce apud Damascum habitabat: & ne cupiens auxilio foret, morbo impediebatur. Interea* Phasaelus *etiam sine cuiusquam auxilio superauit Felicem: probrumq; ingrati obijciebat* Hyrcano, *qui & Felici studuisset, fratremq; Malichi castella occupare permisisset. Jam enim multa tenuerat, omniumq; tutissimum Massadam. Nec tamen ei quicquam contra vim* Herodis *potuit sufficere, qui mox vt conualuit, & alia recepit, & illum ex Massada supplicem dimisit, & Marionem Tyriorum tyrannum ex Galilæa pepulit: tria enim castella possederat: Tyriisq; quos ceperat, vitam concessit omnibus: nonnullos etiam donatos abire iussit, vnà & sibi ciuitatis beneuolentiam, & tyranno comparans odium. Marion autem à Cassio quidem meruerat tyrannidem, qui tot Syriæ tyrannos præfecerat: sed ob Herodis inimicitias etiam Antigonum Aristobuli secum ducebat, & Ptolemæum, propter Fabium, quem Antigonus sibi pecunia sociatum, adiutorem incepti habebat. Cuncta verò socer Ptolemæus Antigono subministrabat. Contra quos Herodes instructus, in aditu Iudææ commisso prælio, victoria potitur: fugatoq; Antigono, redit in* Hierosolymam, *pro merito gestæ rei omnibus charus, vt etiam quibus antea despectus erat, tunc in eius familiaritatem sese dederint, propter Hyrcani affinitatem. Namq; is* Herodes *iampridem ex indigenis habuerat vxorem non ignobilem, quæ Doris vocabatur, & Antipatrum ex ea susceperat filium. Tunc autem duxerat Alexandri, cuius pater fuit* Aristobulus, *filiam Mariammen, Hyrcani neptem ex filia, atq; inde Regi familiaris erat. Sed vbi Cassio circa* Philippos *interfecto, Cæsar in Italiam, & Antonius in Asiam discesserunt: legatis ab alijs ciuitatibus ad Antonium missis in Bithyniam, etiam Iudæorum optimates accusatum veniunt* Phasaelum & *Herodem: quòd illis rerum summam vi possidentibus, nomen tantum honorabile supereesset Hyrcano. Ad quæ Herodes qui præstò erat magna pecunia placatum sic Antonium affecit, vt ne verbum quidem inimicorum eius pateretur*

Ant. lib. 14. Cap. 20.

Felix in Phasaelum exercitum mouet.

Phasaelus Felicem superat, Hyrcanoq; ingrati probrum obijcit.

Antigonus Aristobuli filius, ab Herode fugatus.

Doris prior Herodis coniunx non ignobilis, ex qua Antipatrũ filium fuscipit.

Iudæorum optimates Phasaelum & Herodem accusatum veniunt.

An. mūdi 3923. Ante Christum natum 41. Ant. lib. 14. Cap. 21.

audire. Et tunc quidem ita digressi sunt. Quum autem denuò Iudæorum primates centum viri, Antiochiæ proximam Daphnen ad Antonium venissent, amori Cleopatræ iam seruientem, delecti à cæteris, qui eloquentia & dignitate præstabant, aduersus fratres accusationem proponunt. Respondebat autem Messala, causæ defensor, astante etiam propter affinitatem Hyrcano. Auditis deinde vtrisq; partibus, Antonius percontabatur Hyrcanum, quinam essent regendis rebus aptissimi. Cumq; is Herodem, eiusq; fratres alijs prætulisset, voluptate repletus (nam & hospes eorum paternus erat, humanissimeq; ab Antipatro susceptus, eo tempore quo in Iudæam cum Gabinio venerat) tetrarchas ambos declarat, totius eis Iudææ procuratione permissa. Legatis autem id agrè ferentibus, quindecim eorum correptos carceri tradidit, quos etiam penè occidit. Cæteros autem reiecit cum iniuria: vnde maior tumultus Hierosolymis excitatus est. Deniq; mille legati iterum Tyrum missi sunt, vbi commorabatur Antonius in Hierosolymam paratus irruere. Et contra eos vociferantes, magistratus Tyriorum directus est, data ei licentia, vt quos comprehendisset, occideret: præceptoq; vt eorum potestatem cōfirmare curaret, qui tetrarchæ ipsius essent Antonij suffragio constituti. Ante hæc autem Herodes *vsq; ad littus cum* Hyrcano *progressus, multis eos admonebat, ne & sibi interitus, & patriæ belli causa fierent, dum inconsideratè contendunt. Illis autem tanto magis id indignè ferentibus, Antonius, missis armatis, multos occidit: multos etiā vulnerauit. quorum & saucios cura, & mortuos sepultura Hyrcanus dignatus est. Non tamen ideò qui effugerant quiescebant: perturbando enim ciuitatem, Antonium irritabant, vt etiam quos in vinculis haberet, occideret.*

Iudæi aduersus fratres accusationem renouant.

Herodem & Phasaelum Antonius tetrarchas declarat.

Antonius in Tyro cōmoratur.

Seditio Hierosolymis cōtra Herodem & Hyrcanum.

Antonius captiuos trucidat.

CAP. XI.

De bello Parthorum contra Iudæos & fuga Herodis ac fortuna.

Ant. lib. 14. Cap. 22.

BARZAPHARNE autem Parthorum satrapa Syriam biennio post cum Regis filio Pacoro detinente, Lysanias patris sui mortui successor Ptolemaï Minnaï filij, mille satrapa talenta pollicitus & mulieres quingentas, ei persuadet vt Antigonum in regnum inducerent, Hyrcanumq; deponerent. Impulsus igitur ab eo Pacorus, ipse quidem per maritima loca perrexit, Barzapharnem autem itinere meriditerraneo iussit irrumpere. Sed maritimorum Tyrij Pacorum excluserunt, cum Ptolemaidenses eum & Sydonij recepissent. Ille autem quendam regium pincernam, cognominem suum, equitatus ei parte attributa, ad Iudæam iussit accedere, & exploraturum hostium consilium, & vbi vsus exegisset, præsidio futurum Antigono. quibus Carmelum populantibus, multi Iudæi vltrò ad Antigonum confluunt, ad expeditionem alacriter animati. Ille autem ad locum qui Drymos dicitur, occupandum eos præmittit: vbi commissa pugna, depulsisq; hostibus & effugatis, Hierosolymam cursu petebant: auctiq; multitudine, vsq; ad regiam processerunt. Excepti autem ab Hyrcano & Phasaelo, *forti acie in foro confligunt. Ibiq; hostes in fugam versos pars* Herodis *in fanum concludit: custodesq; his sexaginta viros apponit, per ædes proximas collocatos. Sed hos quidem infensus fratribus populus, igne consumit.* Herodes *autem iracundia peremptorum congressus cum populo, multos obtruncat: inq; dies singulos inuicem sese per insidias incursantibus, assidua cædes erant. Instante verò die festo, qui Pentecoste vocatur,*

Lysanias Barzapharni, vt Antigonum in regnū inducat, Hyrcanumq; deponat, persuadet.

Inter Antigonum & Hyrcanum acris pugna Hierosolymis in foro commissa.

Assiduæ cædes Hierosolymis.

vocatur, omnia circa templum, totaq; ciuitas plèbe rustica repleta est, & pleraq; armata. Et Phasaelus quidem muros, Herodes autem cum paucis domum regiam custodiebat. Inuasisq; de improuiso hostibus in suburbano, complures quidem peremit, omnes autem in fugam vertit. & hos in ciuitatem, alios in fanum, alios in extremum vallum includit. Interea pacis arbitrum Pacorum Antigonus petit admitti. Exoratus autem Phasaelus & ciuitate & hospitio cum quingentis equitibus Parthum recepit, prætextu quidem componendæ seditionis venientem, re autem vera vt adiuuaret Antigonum. Deniq; Phasaelum dolo perpulit, vt ad Barzapharnem legatus de pace proficisceretur: quamuis multa dissuadente Herode, atq; vt insidiatorem occideret, néue se eius fallacijs dederet, admonente: natura enim barbaros fidem negligere. Exijt etiam Pacorus cum Hyrcano, quò minus suspectus esset: nonnullisq; relictis equitibus apud Herodem, quos Eleutheros vocant, cum cæteris Phasaelum prosequebatur. Sed vbi ad Galilæam venerunt, indigenas quidem dissidentes atq; armatos offendunt: satrapam verò conueniunt satis callidè & officijs amicitiæ dolos tegentem. Denique postquam dona eis dedit, redeuntibus insidias posuit. Illi autem in maritimũ quendam locum deducti, cui nomen est Ecdippon, fraudem intelligunt. Ibi enim de promissis mille talentis audierunt: & quòd Antigonus pleraſque mulieres ex his quas ipsi haberent inter quingentas Parthis deuouisset: quodq; sibi semper à barbaris præstruerentur insidiæ, ac olim capti essent, nisi mora fuisset, dum Hierosolymis caperetur Herodes, ne sibi præscius quæ de his agerentur, caueret. Hæc iam non verba erant solùm, nam & custodes haud procul abesse conspiciebat. Et tamen Phasaelus Hyrcanum deserere non sustinuit, quamuis eum sæpius moneret Offilius vt fugeret: cui Saramalla Syrorum tunc ditissimus dixerat, quemadmodum essent omnia de insidijs constituta. Sed conuenire satrapam maluit, atque in os exprobrare, quòd se insidijs appetisset: ac maximè quia pecuniæ causa talis extitisset, cum plus ipse pro salute daturus esset, quàm pro regno promisisset Antigonus. Ad hæc Parthus subdola satisfactione iureq; iurando suspicionem deprecatus, perrexit ad Pacorum: statimq; à Parthis qui remanserant, quibusq; iussum erat, Phasaelus atque Hyrcanus comprehenduntur, periuriam simul ac perfidiam execrãtes. At interim pincerna ad hoc missus, Herodem capere moliebatur: eumq; fallere, vt extra murum procederet, sicut sibi mandatum fuerat, conabatur. Ille autem suspectos habere solitus barbaros, & tunc minimè dubitans in hostes incidisse literas quæ insidias indicarent, prodire nolebat: quanquam satis idoneam causam Pacorus obtenderet: epistolas portantibus obuiàm ire debere: nec enim ab hostibus esse captos, aut quicquam de insidijs, sed quæ Phasaelus gessisset, his contineri. Iamdudum aũt ab alijs audierat Herodes, fratrem suum Phasaelum esse correptum: & Hyrcani filia Mariamme prudentissima fœminarũ, multis eum precibus ne prodiret orabat, néue se crederet manifestis iam conatibus barbarorum. Adhuc aũt Pacoro cum socijs deliberante, quonam modo clàm patraret insidias, nec enim fieri posse vt tantæ sapientiæ vir ex aperto circumueniretur, nocte Herodes cum propinquissimis sibi, ad Idumæam ignaris hostibus proficiscitur. Eo cognito, Parthi eum persequebantur. Et ille matrem quidem fratres suos, desponsatamq; puellam cum matre, minimoq; fratre prætendere iter iussit. ipse autem cautè cum famulis suis barbaros retentabat: multisq; per omnes conflictus interemptis, ad castellum Massada properabat.

An. mũdi 3924 Ante Christum natum 40.

Parthum Phasaelus & ciuitate & hospitio cum quingentis equitibus recipit.

Pacori dolus & insidiæ.

Herodes Hierosolymis, Phasaelus verò extra vrbem constitutus, in capitis discrimine versantur.

Herodi insidiæ structæ.

Herodes clàm nocte ad Idumæam profiscitur.

An.mũdi 3925. Antè Christum natum 39.

properabat. Grauiores autem in fuga Parthis Iudæos expertus est. Qui cum semper molesti fuissent, à sexagesimo tamen ciuitatis stadio aliquandiu etiã acie decertauerunt. Vbi Herodes victoria potitus, cũ multos interfecisset, ipsumq; locum in memoriam præclari facinoris ædificatum, locupletissima exornauit regia, arcemq; in eo munitissimam condidit, ac de suo nomine Herodion vocauit. Et tunc quidem cum fugeret, multos sibi adiungebat. Postea verò quam Thresam Idumææ peruenit, occurrit ei frater Iosephus, turbamq; sequentium diminui persuadet: nec enim capacem esse tantæ multitudinis Massadam. Erat autem supra quàm nouem millium multitudo. Itaq; paruit Herodes eius consilio, & impares quidem necessitati per Idumæam dimisit cum viatico, lectissimos autem maximeq; necessarios tenuit, atq; ita in castellum receptus est. Deinde octingentis ibi relictis, qui mulieres defenderent, itemq; commeatu, qui satis esset obsessis, ipse in Petram ciuitatem Arabiæ perrexit. Parthi apud Hierosolymam in prædam versi, in fugientium domos ac regiam irruebant, solis Hyrcani pecunijs abstinentes: quæ trecenta talenta superabant, aliorum verò spe minores inueniebantur: quoniam Herodes iampridem barbarorum perfidiam suspicans, quicquid in opibus pretiosum, in Idumæam multo ante comportauerat: eiusq; sociorum itidem quisq; fecerat. Veruntamen postquam præda potiti sunt Parthi, ad hoc iniuriæ processerunt, vt omnem terram illam bello implacato replerent, Marisa quoq; ciuitate vastata: nec solum Antigonum Regem constituerent, verumetiam Phasaelum & Hyrcanum vinctos ei traderent verberandos. At ille Hyrcani quidem auriculas dentibus truncat, vt ne solutus quidem mutatis rebus vnquam Pontificatum recipiat: ab integris enim celebrari sacra oportet. Phasaeli verò virtute præuentus est Antigonus. Qui cum nec ferri copiam, nec manus liberas haberet, ad saxum fracto capite interijt: atq; ita probato, quòd verus Herodis frater esset, Hyrcanusq; degenerasset, viriliter moritur: dignum antè acta vita obitum assecutus. Fertur tamẽ & aliud, quòd ex illa quidem plaga resipuerit, sed veluti curandi eius causa, missus ab Antigono medicus, venenis malis vulnus expleuerit, eoq; illum pacto peremerit. Vtrumuis autem verius sit, præclarum habet initium. Deniq; aiunt eum prius quàm efflaret animam, cognito ex quadam muliercula, quòd Herodes euasisset, dixisse: Nunc bono animo discedam, qui vltorem inimicorum reliquerim. Ille quidem hunc exitum habuit. Parthi autem, quanquam mulieribus caruerint, quas maximè cupiebant, rebus tamen cum Antigono apud Hierosolymam compositis, vinctum Parthiam Hyrcanum ducunt. Herodes autem obstinatus in Arabiam, velut adhuc viuo fratre suo festinabat: vt pecunias ab Rege acciperet, quibus solis exoratum iri pro Phasaelo sperabat auaritiam barbarorum. Etenim cogitabat, si Arabs minus memor fuisset paternæ amicitiæ, animoq; liberali parcior, vel mutuum ab eo sumere, quod redemptionis causa præberet: pignori oppositio ipsius filio quem redimeret. Secum enim habebat fratris filium, septem annos natum: trecentáque talenta dare decreuerat, interpositis precationi Tyrijs. Sed profectò studium fortunæ preuenerat: & Phasaelo mortuo nequicquam fratrem diligebat Herodes. Non tamen vel apud Arabas saluam amicitiam reperit. Denique Malichus Rex eorum, præmissis qui hoc admonerent, quamprimùm reuerti eum ex finibus suis iubet, simulatione quidem per legatos Parthos petisse, vt Herodem Arabia pelleret: certa verò causa fuit, quòd vicẽ Antipatro debitam

negare

Herodes grauiores in fuga Parthis Iudæos experitur.

Victoria Herodis.

Herodion.

Massada.

Petra ciuitas Arabiæ.

Antigonus auriculas Hyrcani dentibus truncat.

Antigonum Parthi Regem constituunt.

Phasaelus ad saxum caput frangit.

Phasaeli verba priusquam efflaret animam.

Herodis erga Phasaelum fratrem amor.

negare proposuerat, neque pro beneficijs ab eo perceptis aliquid eius filijs gratia rependere, consolationis egentibus. Impudentia verò suasores habebat, qui Antipatri vellent abiurare deposita. Erant autem circa eum potentissimi. Proinde Herodes vbi Arabas ex ea sibi causa hostes esse deprehendit, vnde amicissimos existimabat, eaq; respondit nuncijs, qua dolor imperauit, Ægyptum versus recedit. & prima quidem vespera in quoddam aggreste fanum, dum post se relictos reciperet, diuertit. Postero autem die cum Rhinocoluram peruenisset, fratris ei mors nunciatur. acceptoq; tanto luctu, quantum curarum æstum deposuit, ibat vlterius. Itaque Arabem serò facti pœnituit: & qui reuocarent eum, quem contumeliosè tractauerat, velociter misit. Herodes autem in Pelusium peruenerat: ibiq; transitu prohibitus ab eius rei speculatoribus, rectores adit: & illi famam viri dignitatemq; reueriti, Alexandriam eum prosequuntur. Ingressus autem ciuitatem, a Cleopatra honorificè susceptus est, ducem sibi militum fore eum ad ea qua parabat, existimante. Posthabitis autem Reginæ precibus, neque hyemis asperitatem, neque marina discrimina, quo minus nauigaret Romam, extimuit. Circa Pamphyliam verò periclitatus, maiore oneris parte reiecta, vix in Rhodum vehementer bello Cassij vexatam, saluus euadit. Amicorum autem suorum, Ptolemæi & Saphinij receptus hospitio, licet rei pecuniariæ premeretur inopia, maximam tamen ædificat nauim triremem: eaq; cum amicis delatus Brunduſium, atque inde continuò Romam profectus, familiaritatis paternæ gratia primum conuenit Antonium: eiq; tàm suas quàm totius generis clades exponit: quodq; affectibus suis in castello relictis, atque obsidione cinctis, ad eum hyeme supplex nauigasset. Itaque tantæ miserationis casum miseratus Antonius, & memoria quidem iunctæ cum Antipatro dextera, tum verò ipsius qui aderat contemplatione virtutis, etiam tunc eum Regem constituere proposuit Iudæorum, quem ipse tetrarcham antea fecerat. Non minus autem quàm fauore Herodis, odio ducebatur Antigoni. Hunc enim & seditiosum, & Romanis inimicum esse arbitrabatur. Cæsarem quidem habebat multo quàm ipse paratius renouantem Antipatri expeditiones, quas in Ægypto cum eius patre pertulerat: & hospitium & in rebus cunctis beneuolentiam: cum præter hæc ipsius quoque Herodis strenuitatem cerneret. Veruntamen & senatum conuocabat, vbi Messala, & post eum Aratinus, astante Herode, patris eius merita, & ipsius circa populum Romanum fidem prosequebantur, quo simul hostem Antigonum demonstrarent: non solùm quòd intra breue tempus is dissidere cœpisset, verumetiam quod antea quoque populo Romano despecto, Parthorum suffragio regnum curauisset accipere. His autem commoto senatu, cum Antonius etiam bello contra Romanos gerendo vtile esse diceret Herodem Regem creari, omnes assentiunt. Dimissoq; senatu, Antonius quidem & Cæsar egrediebantur, medium stipantes Herodem. Consules autem cum alijs magistratibus antecedebant, casuri hostias, decretumq; senatus in Capitolio reposituri. Primo autem die regni Herodis, apud Antonium cœnatum est.

An. mũdi 3925. Ante Christum natum 39.

Impudentiæ suasores.

Herodes Arabas sibi hostes esse deprehendit.

Herodes cum magno vitæ discrimine Romam nauigat.

Herodes Romã profectus, Antonium conuenit.

Ant. lib. 14. Cap. 13.

Herodes Antonium & Cæsarem sibi beneuolos inuenit.

Herodes coram senatu Rom. laudatur.

Herodem Romani Iudæorum Regem creant.

CAP. XII.

De bello Herodis è Roma redeuntis pro Hierosolyma, & contra latrones.

An. mũdi 3925. Ante Christum natum 39.

Ant. lib. 14. Cap. 23. Antigonus Massadam obtinet.

EODEM verò tempore Antigonus apud Massadam inclusos obsidebat, aliis quidem victui necessarijs abundantes, aqua autem inopes. Vnde Iosephus quoq; frater Herodis cum ducentis familiaribus suis ad Arabas confugere cogitabat: audito quòd eorum quæ in Herodem commiserat, Malichum pœniteret: castellumq; reliquisset, nisi circa noctem qua exiturus erat, plurimum imbrium contigisset effundi. aqua enim repletis puteis, fugiendi causa non erat, adeò vt etiã vltrò in Antigoni militem eruptiones auderent: multosq; nunc aperto prælio, nunc insidijs neci darent: nõ tamen illis omnia pro voto cedebant, sed ipsi quoq; interdum cum aduerso casu reuertebantur. Interea dux Romani militis Ventidius, prohibitum missus Parthos à Syria, post illos in Iudæam venit: verbo quidem, vt Iosepho & qui vna obsidebantur, ferret auxilium: re autem vera, vt pecunias auferret Antigono. Itaque cum non longè ab Hierosolymis tetendisset, quæstu expletus, ipse quidem cum maxima exercitus parte discessit. Silonem verò cum paucis, ne furtum deprehenderetur, si omnes abduxisset, reliquit. Antigonus autem, sperans iterum Parthos sibi adiumento fore, Silonem interim placabat: vt pendente spe, nihil inquietaret. Iam verò naui ex Italia in Ptolemaidem deuectus Herodes, non parua manu coacta externorum atque gentilium, per Galilæam aduersus Antigonum properabat, Ventidij & Silonis fultus auxilio: quibus Delius ab Antonio missus, vt Herodem in regnum deducerent, persuasit. Horum autem Ventidius quidem turbas in ciuitatibus, quæ propter Parthos euenerant, componebat. Silonem verò Antigonus in Iudæa mercede corruperat. Non tamen Herodes opis egebat: in dies enim singulos, quò magis iter promouebat, augebantur eius copiæ. nam præter paucos omnis ei Galilæa consensit. & propositum habebat præmium necessarium Massadam, vt primùm affectus suos obsidione liberaret, sed impedimento fuit Ioppe. Hæc enim prius, quòd hostilis esset, eximenda videbatur: ne dum ipse peteret Hierosolymam, receptaculum à tergo aliquod inimicis relinqueretur. Silo autem iungit agmina, inuenisse gaudens resistendi occasionem, quòd eum persecutio premeret Iudæorum. Hos autem Herodes parua manus excursatione perterritos, maturè in fugam vertit: & Silonem malè repugnantem, periculo eripit. Deinde capta Ioppe, suos liberaturus ad Massadam festinabat: dum indigenarum alios amicitia paterna sibi sociaret, alios ipsius gloria, nonnullos vtriusque beneficijs debita vicissitudo: plurimos tamen spes, vt à Rege certissimo. Iamque validissimas quæsierat militum copias: sed Antigonus iter eius impediebat, loca insidijs opportuna præoccupans, vnde nullum aut minimum afferebat hostibus detrimentum. Herodes autem facilè receptis ex Massada pignoribus suis & rebus, à castello in Hierosolymam perrexit. Cui se Silonis milites & multi ex ciuitate iunxerunt, virium eius timore perculsi. Castris autem positis ad occiduam regionem oppidi, custodes eius partis ipsum sagittis & iaculis impetebant: ab aliis verò per cuneos excurrentibus prima frontis acies tentabantur. Herodes autem primò circa muros præconis voce declarari iussit, populi se bono & saluti ciuitatis aduenisse: pœnasque ab nullo quamuis manifesto inimico repetiturum, sed discordissimis etiam offensarum obliuionem daturum.

Præliũm inter Antigoni milites & Iosephum Herodis fratrem.

Ventidius Romani militis Dux pecunias aufert Antigono.

Ant. lib. 14. Cap. 24.

Herodes in Antigonũm mouet.

Herodis propositum Massada & Ioppe captis, Hierosolymam petere.

Herodes Hierosolymam cingit obsidione, ac præconis voce cur aduenerit, declarari iubet.

Deinde

Deinde cum allocutionibus contrarijs pars Antigoni obſtaret, quò minus aut An.mũdi 3925. Ante Chriſtum natum 39.
præcones exaudire, aut voluntatem mutare quiſpiam poſſet, quod reliquum
erat, ſuis imperat murorum defenſores deturbare: atq; illi ſtatim ſagittis cun-
ctos ex turribus in fugam verterunt. Jbiq; tunc Silonis detecta corruptio eſt. Silonis à Iudæis pecunia corrupti dolus.
Multis enim militum ſubornatis, qui rebus egere ſe neceſſarijs acclamarent,
pecuniamq; alimẽtis poſcerent, atq; hyemandi gratia in loca opportuna dimitti
(nam ciuitati proxima deſerta erant, ita omnibus ab Antigono antè prouiſis)
& incitabat exercitũ, & ipſe recedere conabatur. Herodes autem non ſolum du-
ces qui Siloni parerent, ſed etiam milites vbi plurimi eſſent conueniendo, roga-
bat ne ſe deſtituerent, quem ſcirent à Cæſare & Antonio & ſenatu deductum,
in vno die pollicitus eos penuria ſoluere. Deinde hæc precatus ipſe agros adit:
tantamq; his exhibuit copiam commeatus, vt Silonis omnes accuſationes peri- Herodes commeatus copiam parat.
meret: ſimulq; proſpiciens, ne vel in poſterum miniſtrare deſinerent, accolas Sa-
mariæ per epiſtolas admonebat (nam ciuitas eius ſe clientelæ dederat) vt ali-
menta & vinum & oleum & pecora in Hierichunta deferrent. Hoc vbi audiuit
Antigonus, ſtatim qui frumentatu hoſtes prohiberent, atq; inſidijs opprimerent,
per agros dimittit. Jlliq; iußis obediunt, & magna iam manus armatorum ſu-
per Hierichunta fuerat congregata. Diſcreti autem montibus inſidebant, ſi qui
exportarent victui neceſſaria ſpeculantes. Non tamen Herodes otioſus erat, ſed Herodes decem cohortibus comitatus, Hierichunta peruenit.
decem cohortibus comitatus, quinq; Romanorum, & quinq; Iudæorum, quibus
permixti erant etiam mercede conducti trecenti, præterea paucis equitibus Hi-
erichunta peruenit: & ciuitatem quidem vacuam habitatoribus reperit, quin-
gentos verò cum mulieribus ac familijs montium occupaſſe cacumina. & hos
quidem captos dimiſit: Romani autem in reliquam ciuitatem irruunt, eamq; Romani præda ingenti potiuntur.
diripuere, cum plenas domos offendiſſent omnigenis opibus. Rex autem apud Hi-
erichunta præſidio collocato, reuerſus eſt: Romanumq; militem in his quæ ſibi
acceſſerant ciuitatibus, hoc eſt Jdumæa, & Galilæa, & Samaria, hyematurum
dimiſit, Antigonus quoq; Silonis corruptione meruit, vt exercitus partem Lyd-
denſes ſuſciperent in Antigoni gratiam. Et Romani quidem armorum cura ſo-
luti, rebus omnibus abundabant. Herodes autem non quieſcebat, ſed Idumæam
duobus millibus peditum, & quadringentis equitibus, miſſo etiam fratre ſuo
Ioſepho, communiuit, ne quid noui cum Antigono tentaretur. Ipſe autem, matre
cum alijs quos ex Maſſada liberauerat affectibus ſuis in Samariam tranſlata,
ibiq; tutiſſimè collocata, vt cætera Galilææ ſubuerteret, atque Antigoni præſidia Ant. lib. 14. Cap. 24.
expelleret, proficiſcitur. Cumq; Sephorim, licet vehementiſſimè ningeret, perue-
niſſet, facilimè ciuitatem capit, cuſtodibus eius ante aggreßionem fuga dilapſis: Herodes Sephorim ciuitatem capit.
ibiq; ſuis militibus, quos hyems fatigauerat, recreatis (erat enim magna copia
commeatus) aduerſus latrones in ſpeluncis degentes direxit animum: qui plera- Herodes aduerſus latrones in ſpeluncis degentes animum dirigit.
que illius regionis incurſantes, non minoribus quàm belli cladibus incolas affici-
ebant. Præmißis autem tribus peditum cohortibus, vnaq; ala equitum in vicum
Arbelam, ipſe diebus quadraginta poſt cum reliqua manu ſuperuenit. Nec ta-
men eius incurſum hoſtes extimuere, ſed armati obuiam procedebant, peritia
bellatoris fiſi, & ferocitate latronis. Denique prælio commiſſo, dextro ipſorum
cornu, ſiniſtrum Herodis in fugam pellitur. Jlle autem de ſuo dextro circum-
greſſus, velociter ſubuenit. & ſuos quidem à fuga retrahit: irruendo in hoſtes,
impetum perſequentium refrenabat, donec à fronte pugnantes violentia con-

An.mũdi 3926 AnteChriſtum natum 38.

Herodis de latronibus victoria.

ceſſerunt: qui tamen eos vſque ad Iordanem cadendo perſequebatur: & magna fugientium parte peremptа, cæteri trans fluuium diſiecti ſunt: & Galilæa metu eſt purgata, niſi quòd in ſpeluncis latitantes reliquerant, eorũq; cauſa diutius ibi remorandum fuit. Quamobrem primùm laboris fructum militibus rependebat, centum quinquaginta argenti drachmas ſingulis diuidendo: eorumq; ducibus multiplicatam ſummam ad hyberna mittendo. Pherorа autem fratri minimo ſcripſit, vt & foro venalium conſuleret, muroq; caſtellum Alexandrium cingeret: quæ abillo curata ſunt. Interea circum Athenas verſabatur

Ant. lib. 14. Cap. 25.

Antonius. Ventidius autem ad bellum contra Parthos Silonem atque Herodem accerſit: mandato eis per epiſtolas, vt Iudææ ſtatum ante componerent. Sed Herodes, libenter ad Ventidium Silone dimiſſo, ipſe aduerſum latrones in

Deſcriptio ſpeluncæ in qua latrones habitabant.

ſpeluncis habitantes mouet exercitum. Iſtæ autem ſpelunca in præruptis montibus erant, vndique inacceſſæ, tranſuerſosq; tantum ac peranguſtos aſcenſus habebant: ſaxumq; ab earum fronte vſque ad fauces vltimas pertingebat, rectum vallibus imminens, vt aliquandiu quidem Rex pro loci difficultate quid ageret, incertus eſſet. Poſtremò autem placuit, vt molimine vteretur ſatis incauto. Etenim valentiſſimus quiſque demiſſus arculis exponebatur in oſtia ſpeluncarum. Hique cum familijs eos mactabant, ignemque repugnantibus inijciebant. Cumque aliquos ex his conſeruare vellet Herodes, vt ad ſe accederet, voce præconis edixit. Sed illorum neque voluntarius ſe quiſquam ei tradidit: ſed & quos vis coegerat, multi mortem captiuitati prætulerunt. Vbi etiam ſenior quidam, ſeptem filiorum pater, orantes cum matre pueros, vt egredi ſibi ad fœdera permitteret, occidit hoc modo: Juſſit exire ſingulos, ipſe ad oſtium ſtabat, & prodeuntem quenque filiorum trucidabat. Herodes autem è ſpecula hæc proſpiciens, & dolore conficiebatur: & vt filiis parceret, ſeni dexteram cum precibus porrigebat. Ille autem dictis eius nequaquam mitior factus, inſuper humilem animum Herodi exprobrauit, & poſt filios occidit vxorem: deiectisque deſuper mortuis, poſtremò ſemetipſum præcipitem miſit. Speluncis igitur & qui in his erant ita ſubactis, Herodes relicta exercitus parte, quantum ne quis rebellare tentaret ſatis eſſe arbitrabatur, eique parti Ptolemæo præpoſito, in Samariam redijt: ſcutatorum quidem tria millia, ſexcentos verò equites in Antigonum ducens. Tuncque propter eius abſceſſum nacti licentiam, quibus Galilæam turbare mos erat, Ptolemæum quidem ducem aggreſſi, nec opinantem interficiunt. Agros autem vaſtabant, in paludes atque in abditiſſima loca refugientes. Quibus cognitis Herodes maturè ſuccurrit: & magnam quidem eorum multitudinem morte conſumit. Omnibus autem caſtellis obſidione liberatis, huius mutationis cauſa mulctam exegit à ciuitatibus pecuniam, centum talenta. Iam verò Parthis expulſis, occiſo etiam Pacoro, Ventidius Antonij literis monitus, equitum mille auxilia duarumq; legionum, aduerſus Antigonum mittit Herodi. Eorum autem ducem Macharam, vt ſe adiutum veniret, per epiſtolas rogauit Antigonus, & de iniuria Herodis multa conqueſtus, & pecuniam dare pollicitus. Sed is: nec enim ad quos miſſus fuerat, negligendum putabat, cum præſertim plura daret Herodes: in proditione quidem ei non paruit, ſimulata verò amicitia res Antigoni exploratum perrexit, non admiſſo Herodis conſilio, diſſuadentis id fieri. Antigonus aũt, quia præſenſit quid cogitaret, ciuitatẽ ei clauſit, & tãquam

Ptolemæus Herodis militum Dux interfectus.

hoſtem

hoſtem arcebat à mœnibus, donec Macharam incepti puduit, & in Amathuntem ad Herodem receſsit. Iratus autem quòd res aliter ceſſerat, quoſcunq; Iudæos offendiſſet interficiebat, vt nec vel Herodianis parceret: ſed vt Antigonianis omnibus abutebatur. Hæc cum agrè ferret Herodes in Macharã quidem vindicare voluit, tanquam in hoſtem: iracundiam verò repreſsit, & ad Antonium properabat, apud eum accuſaturus Macharæ iniquitatem. Ille autem delicta ſua reputans, velociter Regem conſequitur: vtq; in gratiam ſecum redeat, multis precibus efficit. Neq; tamen Herodes à propoſito ſuo reuocatus eſt quò minus ad Antonium pergeret. Sed cùm audiſſet eum magnis viribus oppugnare Samoſatam, iuxta Euphratem validiſsimã ciuitatem, acrius feſtinabat, opportunum hoc tempus eſſe perſpiciens demonſtrandæ virtutis, & vt magis magisq; placeret Antonio. Deniq; mox vt ad eum venit, finem attulit obſidioni, multis Barbaris interfectis, magnaq; prædæ parte ſibi deſtinata: vt Antonius quidem, quanquam eius virtutem antea mirabatur, tamen etiam tunc magis eandem opinionem haberet, multumq; ad honores eius ſpemq; regni adderet: Antiochus verò tradere Samoſatam cogeretur.

An. mũdi 3927. Ante Chriſtum natum 37.

Machæræ iniquitas.

Antonius Herodis virtutem miratur.

CAP. XIII.

De morte Ioſephi & obſidione Hieroſolymæ per Herodem, & Antigono occiſo.

DVM hæc agerentur, res Herodis in Iudæa fractæ ſunt. Reliquerat enim Ioſephum fratrem ſuum, qui omnia procuraret, cum mandatis huiuſmodi, vt nihil ante reditum ſuum aduerſus Antigonum moueret, quia non firmũ eſſet auxiliũ Machæræ, quantũ ex delictis ſuperioribus appareret. Verũ Ioſephus, vbi fratrem procul abeſſe cognouit, immemor præceptorũ, Hierichunta cum v. *cohortibus à Machæra ſecũ miſsis petit, vt maturo meſsiũ tempore frumenta diripiat. Incurſu autem hoſtiũ per montana atq; aſpera loca oppreſſus, & ipſe cadit, magnã viri fortis in ea pugna gloriã conſecutus, & omnes Romani milites pereunt. Recens autẽ lecta de Syria cohortes erant, nec veteranorũ quenquã permixtũ habebant, qui belli imperitis opitulari poſſet. Antigonus autẽ victoria minimè contentus fuit, ſed eò proceſsit iracundia, vt mortuum quoq; Ioſephũ verberaret. Deniq; nactus corpora mortuorũ, etiã caput eius abſcidit, quamuis* L. *talenta Pheroræ frater preciũ redemptionis offerret. Tanta verò nouitas poſt Antigoni victoriã Galilææ res occupauit, vt qui partibus eius magis fauerent, productos primates Herodis ſtudioſos lacu ſubmergerent: multaq; in Idumæa quoque mutarentur, vbi Machæra caſtelli cuiuſdã inſtaurabat mœnia, cuius nomen eſt Githa. Nec horũ quicquã Herodes audierat. Captis enim Samoſatis Antonius, & præpoſito Syriæ Soſio iuſſo, vt Herodem quoq; aduerſus Antigonum adiuuaret, diceſsit in Ægyptum. Soſius autem duabus cohortibus in Iudæam præmiſsis, quarum Herodes vteretur auxilio, ipſe cum cætera manu militum ſequebatur. Herodi autem degenti ob Daphnen Antiochiæ, mortẽ fratris ſomnia manifeſta ſignificãt. Cumq; turbatus proſiluiſſet è ſtratis, ecce nuncij cladis intrabant: quare præ dolore paululum queſtus, maxima parte luctus dilata, in hoſtes properabat, vltra vires iter accelerans. & vbi ad Libanum venit, octingentos montis accolas aſſumit auxilio, vnamq; his iungit Romanorum cohortem. cum quibus non expectata luce, Galilæam ingreſſus eſt, hoſtesq; obuios in eum quem reliquerant*

Ant. lib. 14. cap 23.

Antigoni in Ioſephi cadauer immanitas.

Herodi mortem fratris ſomnia manifeſta ſignificant.

An. mũdi 3927. Ante Christum natum 37.

locum auertit. & aſſiduè quidem caſtellum oppugnare tentabat: ſed prius quàm id caperet, aſperrima hyeme coactus, in vicum proximum recepit exercitum. paucis autem diebus poſt, auctus etiam alterius cohortis præſidio, quam Antonius miſerat, tanto hoſtibus terrori fuit, vt caſtellum nocte deſererent. Iamq; per Hierichunta properans ibat, vt quamprimum interfectores fratris ſui poſſet vlciſci, vbi etiã mirabilis ei monſtriq; ſimilis caſus euenit: vnde præter ſpem liberatus, opinionem quod Deo carus eſſet adeptus eſt. nam cum multi honorati veſpera illa apud eum cœnauiſſent, poſtquam dimiſſo conuiuio omnes egreſſi

Herodis cœnaculum dimiſſo cõuiuio cõfeſtim concidit.

ſunt, confeſtim cœnaculum concidit. Id autem commune ſibi tam periculorum quàm ſalutis præſagium, quantum ad futurum bellum pertineret, eſſe conijciens mane primo caſtra mouet: hoſtiumq; ſex circiter millia de montibus decurrentes, prima tentabant agmina. & manum quidem cum Romanis *conſerere nõ ſatis fidebant: lapidibus autem ac telis eos, dummodo plurimos ſauciarent, eminus appetebant. vbi Herodes quoq; ipſe præteriens, latus iaculo vulneratur. Antigonus autem ſe non ſolum audacia ſuorum, ſed etiam multitudine ſuperiorem videri cupiens, Pappum quendam ex contubernalibus ſuis cum manu militum in Samariam mittit, quibus quidem Machæra erat præmium victoriæ. Herodes verò terram peruagatus hoſtilem, quinque municipia capit, duoq; habitatorum millia conſumit. Exuſtisq; domibus, ad exercitum redit, circa vicum, qui appellatur Cana, tendentem. Indies autem ſingulos magna ei multitudo Iudæorum vel ex ipſa Hierichunte, vel ex alijs regionibus accedebat: cum hos odium moueret Antigoni, alios ipſius Herodis præclara facinora. Enimuerò multos ratione carentes, mutationis cupiditas impellebat. Hoc autem congredi feſtinante, Pappi milites neq; multitudine hoſtium, neq; impetu perterriti, acriter ad pugnam ex altera parte procedunt. Sed vbi agmina conflixerunt, cæteri quidem pauliſper reſtiterunt. Herodes autem fraterna cædis recordatione periculoſius dimicans, dummodo eius vlciſceretur autores, aduerſam aciem facilimè ſuperat. deinde ſemper integros aggrediendo, vniuerſos in fugam vertit. Erat enim plurima occumbentium ſtrages, cum alij quidem in vicum vnde venerãt*

compelle-

compellerentur, nouiſſimus autem ipſe inſtaret. atq; infinitos occideret. poſtremò ruens inter fugientes hoſtes in vicum irrupit: cum omnes domus armatis eſſent refertæ, plenaq; propugnatorũ deſuper tectæ: & quoniã foris deprehenſos facilimè ſuperabat, diſturbando ædes intus abditos extrahebat, alios cõuulſis obrutos tectis, multos ſimul necabat. ſi quis autem ſubterfugiſſet ruinam, eum gladijs armati milites excipiebant. tantaq; cadauerũ per omnes vias multitudo coacerua ta eſt, vt etiã victoribus ipſis tranſitus obſtrueretur. hanc plagã hoſtes adeò nõ tulerũt, vt confluentiũ turba, cõſpectis qui in vico periſſent, fuga diſcederent. ſtatimq; ſucceſſu fretus Herodes ad Hieroſolymam perrexiſſet, niſi eum hyemis aſperitas prohibuiſſet. Hæc enim perficiendæ victoriæ fuit impedimentum, & ne penitus opprimeretur Antigonus obſtitit, qui ciuitatem iam deſerere cogitabat. Herodes autem ad veſperam, cum laſſos amicos reficiendi corporis gratia dimiſiſſet, ipſe adhuc ab armis calidus, more militis lauatum ibat. Siquidem vnus tantũ puer eum ſequebatur. Et prius quàm in balneũ perueniret, obuius ei quidam ex hoſtibus gladio armatus occurrit, deinde alter & tertius & plures. Et hi confugerant armati ex acie in balneum, ſed perculſi etiam tum metu ac latitantes, vt Regem viderunt, illum quidem ſtupore debilitati ac trementes, cum inermis eſſet prætereunt: exitus verò quà fugerent curſu petebant. Itaque cùm alius caſu, qui eos comprehenderet nullus adeſſet, Herodi autem nihil pati ſatis fuiſſet, omnes effugiunt. Poſtero autem die Pappum quidem, Antigoni militum ducem, abſciſſo capite obtruncat: idq; Pherora magiſtro exercitus fratri ſuo mittit in peremptifratris vltionem. namque Pappus erat qui Ioſephum interfecerat. Vbi autem rigor hyemis ceſſit, Hieroſolymam repetijt: muriſq; admoto milite (annus autem tertius agebatur, ex quo Romæ Rex fuerat declaratus) pro templo caſtra poſuit, quà facilior erat expugnatio, & antea Pompeius ceperat ciuitatem. Exercitu autem in opera diſtributo, ſuburbaniſq; diuiſis, tres quidem leuare aggeres, & ſuper eos turres ædificare iubet. Relictis autem qui operibus inſtarent impigerrimis amicorum, ipſe in Samariam vadit, vxorem accepturus, Alexandri filij Ariſtobuli filiam, ſibi deſponſatam, vt diximus: & dum obſidet, ſubciſiua opera nuptias curaturus: quippe iam hoſtes deſpiciebat. Igitur vbi eam duxit, ad Hieroſolymam redit, auctus militum copijs: eiq; Soſius cum magna manu equitum peditumq; ſociatur: qua mediterrãneo itinere præmiſſa, ipſe per Phœnicen iter fecit. Vniuerſo autem exercitu congregato, ad peditum legiones vndecim, equitumq; ſex millia, præter auxilia Syrorum, non pro minima parte ducenda, propè à ſeptentrionali muro caſtra collocarunt: Herodes quidem ſenatuſconſulto fretus, quo Rex fuerat declaratus: Soſius verò Antonio, à quo milites quib. præerat aſciret miſſos Herodi auxilio. Iudæorũ autem intra ciuitatem agentium populus variè turbatus erat. Nam circa templum infirmior multitudo conueniens furore agebatur, multaq; veluti diuinitus de temporibus dictitabat: & qui audaciores eſſent, in cateruas conglobati, multis modis latrocinabantur: maximè ex locis oppido proximis victui neceſſaria diripientes, neque aut equis, aut viris alimenta relinquebant. Bellatorum autem conſtantiores obſidentibus oppoſiti, è muris opus aggerum prohibebant, & contra inſtrumenta oppugnantium, ſemper nouum aliquod obſtaculum moliebantur. In nulla re autem æquè ac in cuniculis ſuperabant. Rex autem aduerſus latrocinia quidẽ occultas excogitauit militũ inſidias, quibus

An. mũdi 2928. Ante Chriſtum natum 36.

Cadauerũ multitudo victoribus tranſitum obſtruit.

Pappũ Antigoni militum ducem Herodes obtruncat.

Ant. lib. 14. cap. 12. Hieroſolyma ab Herode obſeſſa.

An. mũdi 3929. Ante Chriſtum natum 35.

An. mũdi 3928. Ante Christum natum 36.

quibus eorum reprimerentur excursus: inopiam verò alimentorum longinquis transuectionibus adiuuari disposuit. Ac pugnæ intenti, quamuis omnem modũ audaciæ supergrederentur, Romanorum tamen peritia vincebantur. nihilominus aperte cum his, certa morte proposita, confligebant. Ex improuiso autem Romanis per cuniculos intermedios emergentibus, prius quàm muri aliqua pars diueretur, alteram eius vicem muniebant. Prorsus autem neque manibus neque machinis deficiebant, quoniam vsque ad vltimum repugnare decreuerant.

Iudæorum in pugna Constantia.

Herodis milites cum Iudæi per quinque menses obsidionem tolerauerunt ciuitatem irrumpunt.

Denique tanto exercitu circunsidente, per quinque menses obsidium tolerauerunt: donec quidam ex his quos lectos habebat Herodes, ausi murum transgredi, ciuitatem irrupere, & post eos Sosij centuriones. Igitur ante omnia fano proxima capiebantur: & infuso exercitu plurima vbiq; mors erat: Romanis quidem propter obsidionis moras iratis: Herodis verò manu Iudaica summo intenta studio, ne quis penitus ex aduersarijs euaderet. Mactabantur autem quamplurimi, & per angustiores vicos oppidi, & in domos compulsi, etsi ad templum etiam confugissent: nec vlla erat aut senectutis, aut muliebris infirmitatis miseratio. Deniq; licet Rex vbiq; mittens, rogaret vt parcerent, nemo tamen dexteram continuit: sed veluti furentes, omnem persequebãtur ætatem. Ibi tunc etiam Antigonus, neque priorem neque præsentem fortunam cogitans, domo descendit,

Cædes in Hierosolymis.

Antigonum Sosius capit.

& ad pedes Sosij prosternitur. Ille autem nihil eum tantæ mutationis causa miseratus, & intemperanter derisit, & Antigonam appellauit: neque tamen etiam custodia liberum dimisit, vt fœminam. Itaq; ille quidem vinctus asseruabatur. Herodes autem cum iam hostes vicisset, vt externa quoq; auxilia compesceret prouidebat. Visendi enim templi, sanctorumq; eius studio, omnis multitudo peregrina fuerat incitata. Ob eamq; rem, hos minis, alios precibus, nõnullos armis etiam refrenabat: acerbiorem, quàm si victus fuisset, existimans sibi fore victoriam, si quod videri nefas esset, culpa sua visum fuisset. Mox autem etiam rapinas in ciuitate prohibuit, multa inuectus in Sosium, si vacuefacto viris & pecunijs oppido, Romani Regem se solitudinis reliquissent: qui pro tanta ciuium cæde, totius orbis terræ imperium, vile precium iudicaret. Illo autem iustum esse dicente, vt pro labore obsidionis prædandi licentiam milites haberent: ipse de suis

Herodes militibus de suis facultatibus multũ pecuniæ largitur.

facultatibus mercedem singulis distributurum se asseuerauit. Atque ita redemptis patriæ reliquijs, promissa compleuit. Nam & militum quenq; liberaliter, & pro merito duces, ipsumq; Sosium regia largitate donauit, vt nemo egens pecunijs abiret. Post hæc Sosius aurea corona Deo dedicata, ex Hierosolymis remeauit, Antonio vinctum Antigonum ducens. & illum quidem vana spe vitæ cupidum vsque ad vltimum diem, ignauia digna securis excepit. Rex autem Herodes discreta multitudine ciuitatis, suarum quidem partium studiosos, quò magis beneuolos sibi faceret, honorificè tractabat: Antigonianos autẽ neci tradebat. Et quum pecunia defecisset, diuiso quicquid ornamentorum haberet, Antonio eiusq; comitibus misit. non tamen omnino nè quid pateretur redemit. Iam enim Antonius Cleopatræ amore corruptus, in omni re cupidini cesserat. Et-

Antigonus securi obtruncatur. Ant. lib. 15. cap. 1.

Cleopatræ in cognationem suã sæuitia.

enim Cleopatra, vbi tanta cognationem suam sæuitia persecuta est, vt neq; propinquus sanguine superesset, cædis rabiem contulit in extraneos: Syrorumq; optimates apud Antonium criminando suadebat eos interfici, vt eo modo cuiusq; possessiones dominio suo facilius quæreret. Postea verò quàm in Iudæos atque Arabes vsque extendit auaritiam, vt Reges eorum Herodes & Malichus interirent,

interirent, occultè moliebatur. Cui cum verbotenus annuisset Antonius, occidere quidem bonos viros tantosq; Reges iniustum esse duxit: verum inter amicos vltra non habuit: sed multa terra ex eorum praecisa finibus, & quod erat in Hierichunte palmetum in quo balsamum gignitur, & ciuitates praeter Tyrum & Sidonem cunctas intra flumen Eleutherum ipsi dedit. Quorum potita dominio ad Euphratem vsq; Parthis bellū inferentem prosecuta Antonium, per Apamiā & Damascum in Iudaam venit. Atq; hic Herodes, licet magnis muneribus infensum eius animum mitigasset, tamen ducentis talentis annuis abscissas regno suo possessiones impetrat sibi locari: ipsamq; omnibus obsequijs placans, Pelusiū vsq; deducit. Nec multum interea tempus & Antonius ex Parthis aderat, captiuumq; Artabazen Tigranis filium dono Cleopatrae ducebat. Nam cum pecunijs omniq; praeda, Parthus illi statim condonatus est.

An. mūdi 3934. Ante Christum natum 30.

Auaritia Cleopatræ.

CAP. XIII.

De insidijs Cleopatræ in Herodem, & Herodis prælio contra Arabes & ingenti terræmotu.

ONCITATO *autem bello Actiaco, Herodes quidem cum Antonio proficisci paratus erat, & alijs per Iudaam turbis liberatus, & Hyrcanio potitus, quem vicum Antigoni soror tenebat: verunt amen à Cleopatra callidè ne periculorū Antonij particeps fieret, intercluſus est. Regibus enim, vt diximus, insidias tendens, bellū in Arabs vt Herodi cōmitteret, persuadet Antonio. quos si vicisset, Arabiae: sin autem victus esset, Iudaea domina constitueretur: alterumq; potentiū per alterū pessundaret. Sed hoc eius consiliū Herodi feliciter cessit. nam primū in Syros hostes ducens, magnū quem conflauerat equitatum, circa Dioſpolim in eos mittit, & quāuis fortiter resistentes, superauit. qui cum iam victi essent, magno motu Arabes suscitantur: & infinita manus in Syria cœles Canathan congregati, expectabāt Iudaeos. Vbi Rex eos Herodes cum exercitu aggressus, bellū consultius administrare tentabat, castraq; muro cingi praecipiebat. nō tamen ei paruit multitudo, sed priore victoria freti Arabas impetunt. & prima coitione in fugā versos vrgebant: in persecutione verò insidijs periclitatur Herodes, Canathensibus ab Athenione immissis, qui ex Cleopatra ducibus semper ei fuerat inimicus. Nanq; horū incursu recreati Arabes, pugnā repetunt: iunctisq; agminibus circa saxosa loca & deuia, Herodis militem fugant, plurimis cade prostratis. Qui verò ex praelio seruati sunt, in vicum Ormizam confugiunt. vbi etiā castra eorum cum hominibus circumuenta Arabes, sicut erant plena ceperūt. Neq; multo post accepta clade, Herodes aderat cū auxilijs, serius quàm vsus poposcit. Huius ei vulneris causa fuit, praepositorū militibus contumacia, quod iussis obedire noluerunt. non enim repentino commisso praelio vllum Athenio insidiandi tempus habuisset. rursus tamen vltus est Arabas, assiduis fines eorum incursionibus infestans: quodq; semel victus est, sape rependit. Sed dum inimicos persequitur, incurrit ei diuinitus alia calamitas, septimo regni anno & Actiaco bello feruente. Nanq; veris initio terra mota, infinita quidem pecorū, triginta verò hominum millia peremit, cū exercitus mansisset incolumis, quoniā sub diuo tendebat: ibiq; Arabas in maiorem audaciam fama sustulit, tristibus nuncijs grauius semper aliquid affingens. vnde velut omni subuersa Iudaea, terra obtinenda spe, quia neminem superesse credebant, in eam irruunt, legatis prius interfectis, qui ad se ve-*

Ant. lib. 15. cap. 5.

Cleopatræ in Herodem insidiæ.

Ant. lib. 15 cap. 6.

Herodis exercitum Arabes in fugā vertunt.

Bellum Actiacū inter Antonium & Augustum vtrinque gestum.

Alia Herodis calamitas.

An. mũdi 3934. Ante Christum natum 30.

nerant à Iudæis. Herodes *autem aduentu hostium perterritam suorum multitudinem, tàm magnitudine quàm assiduitate calamitatum fractam, ad repugnandum incitare tentabat, hæc dicens:* Rationem *habere non videtur, cur vos præsens formido perculerit. nam diuinæ quidem indignationis plagas mœrori vobis esse non miror. Ignauum autem est perpeti idem, etiam cum incursus hominum repellendi sunt. Ego enim tantum abest, vt hostes post terræmotum pertimescam, quod magis putauerim Deum hanc illis illecebram immisisse, vt pœnas redderent. non enim tantum manu armisq; freti, quantum nostris calamitatibus, veniunt. Fallax autem spes est, quæ non suis viribus nititur, sed alienis aduersis. Neque verò vel secundæ res vel contrariæ, apud homines certa sunt: sed in vtramque partem videas fortunam nutare vicissim, & exempla vobis propria demonstrabunt. Nempe prælio superiore victores, post ab hostibus victi sumus. & nunc ergo, quantum æstimare licet, illi capientur, victores se credentes. Nimis enim confidens incautus est: metus autem prouidentiam docet. Itaque mihi quidem hoc ipsum quod timetis, fiduciã suggerit. Nam cum ferociores quàm opus erat fuistis, & præter voluntatem meam in hostes egressi estis, Athenion insidiandi tempus inuenit. Nunc autem vestra cunctatio, & minus alacer animus, vt videtur, certam mihi victoriam spondet. Conuenit tamen ante prælium sic esse affectos, in ipso autem opere virtutem exerere: consceleratisq; hostibus planum facere, quod neque humanum aliquod malum, neque ira cælestis vnquam deprimit fortitudinem Iudæorum, donec spiritum vitæ ducunt, vel eorum quisquam in bonis suis Arabas dominari patietur, quos aliquoties penè captiuos abduxit. Nihil autem vos terreat rerum anima carentium metus: neque arbitremini, terræ concussionem, alicuius futuræ cladis esse portentum. Naturalia nanq; sunt elementorum quoq; vitia: nullumq; damnũ inferunt, nisi quod ex ipsis euenerit. nam pestilentiæ quidem, vel famis, vel terræmotus signũ aliquod tardante malo fortasse præcesserit: ipsa verò cum extiterint, sui magnitudine finiuntur. Cæterum quid nobis amplius quàm terræ concussio, bellum nocere poterit etiam victis? Imò enimuerò maximum imminentis excidij monstrum, sponte sua, neque alienis manibus inimicis accidit, qui legatos nostros præter omnium hominum leges crudeliter mactauerunt, talesq; Deo pro belli euentu hostias ceciderunt. Non enim effugient maximum eius lumen inuictamq; dexteram, sed continuò pœnas dabunt: si patrio repleti spiritu, in vindictam violati fœderis animos excitemus. pergite quisque non pro coniugibus, neq; pro liberis, aut pro patriæ periculis pugnaturi, sed legatorum cædis vltores. Illi melius quàm nos qui viuimus exercitum regent: vobisq; mihi obedientibus, periclitabor ipse pro cæteris. Pro certo enim sciatis, fortitudinem vestram sustineri non posse, nisi temeritate lædatur.* His adhortatus milites, vbi eos alacres vidit, sacra Deo celebrauit: deinde cum exercitu Iordanem fluuium transgressus est. Castris autem Philadelphiæ positis, haud procul ab hostibus, quasi de interiacente castello contenderet, pugnam eminus iritabat, quam primum cupiens congredi. nam & hostes præmiserant, qui castellum occuparent. Sed illos quidem Regij facile repulerunt, collemq; tenuerunt. ipse verò quotidie producto ad prælium milite, instructaq; acie, Arabes lacessebat. Cum autem nemo contrà procederet (quædam enim eos vehemens formido tenebat, & ante multitudinem dux Althemus timore obriguerat) vallum eorum disturbat

Herodis ad milites perterritos oratio.

Metus præstat confidentiam.

Altera pars orationis Herodis de terræmotu.

Conclusio Herodis orationis & adhortatio ad milites.

Herodes ante pugnã sacra Deo celebrat.

Herodes hostes adoritur.

ſturbat ipſe aggreſſus: eoq; modo coacti ad pugnam confuſis ordinibus, mixtiq; cum equitibus pedites egrediuntur: etſi multitudine ſuperiores, Iudæis tamen alacritate impares, quòuis audaciores eos faceret victoriæ deſperatio. Et quamdiu quidem reſtiterunt, non magna eorum cædes facta eſt: vbi verò terga nudauerunt, multi à Iudæis, multi verò à ſemetipſis conculcati perierunt. Denique millia v. in fuga ceciderunt, cæteraq; multitudo intra vallum compulſa eſt, eosq; ſtatim circumſeptos obſidebat Herodes. & licet armis propè adeſſet excidiũ, tamen aquæ penuria vehementer vrgebat. Cumq; Rex arrogantius eorum legatos deſpiceret, & talenta quinquaginta pro redemptione offerentibus, magis inſtaret: deniq; ardeſcente ſiti, cateruatim exeuntes, vltro ſe Iudæis tradebant, adeò vt quinque diebus quatuor millia vincirentur, ſexto reliqua multitudo ad pugnam deſperata ſalute procederet. Quibus congreſſus Herodes, iterũ ſeptem millia circiter ſternit: & tam magna plaga vltus Arabiam, extincto virorum eius ſpiritu, tantum profecit, vt eius patronus ab ea gente optaretur.

An. mũdi 3439. Ante Chriſtum natum 30.

Arabes ardeſcente ſiti vltrò ſe Iudæis tradunt.

CAP. XV.

Herodes exaltatus in regnum.

MOx autem illum excepit deſueta rerum ſolicitudo propter amicitiam Antonij, poſt victoriam Cæſaris apud Actium. Verùntamen plus timoris habebat, quàm ipſe patiebatur. Nec enim Cæſar victum iudicabat Antonium, donec Herodes cum eo ſupereſſet. Itaque Rex periculis decreuit occurrere: Rhodumq; tranſmiſſus, vbi Cæſar eo tempore morabatur, adiit eum ſine diademate, veſte quidem cultuq; priuato, ſed faſtu regio, neque diſſimulata veritate coram eo hæc dixit: Ego quidem, Cæſar, Rex factus ab Antonio, fateor vtilem me fuiſſe Regem Antonio. Neque diſſimulauerim, quod omnimodo armis quoque me grauem expertus eſſes, niſi Arabes prohibuiſſent. Veruntamen & auxilia ei pro viribus meis miſi, & multa frumenti millia: ſed nec accepta apud Actium plaga, bene de me meritum deſerui. Nam cum auxilij minus commodarem, optimum ei conſilium dedi, vnam eſſe dicens Cleopatræ mortem aduerſorum correctionem. quam ſi occidiſſet, & pecunias ei, & muros ad tuitionem, & exercitum, & memetipſum belli contra te ſocium pollicebar. Sed profecto eius aures Cleopatræ amores, & Deus qui tibi victoriam donaret obſtruxit. Vnà ergo cum Antonio victus ſum, & diadema cum eius fortuna depoſui. Ad te autem veni, ſpem ſalutis de virtute præſumens: & vt in examen adduceretur properans, qualis amicus alicuius fuerim. Ad hæc Cæſar: Imò verò ſaluus eſto, inquit, & nunc regnato certius. Nam meritus es qui plurimos regas, cum amicitiam tanta fide tuearis. Experire autem, vt etiam felicioribus fidus permaneas: ſiquidem ego præclariſſimam ſpem de tua magnanimitate mihi promitto. Recte tamen fecit Antonius, qui magis Cleopatræ, quam tibi paruit. Te namque lucrati ſumus propter eius amentiam. Prior autem ab officijs cœpiſti, quantum apparet, quem aduerſus eorum gladiatores idonea auxilia miſiſſe Ventidius perſcribit. Quare interim tibi decreto firmitatem regni præbeo. Experiar autem ipſe quoque bene tibi aliquid facere, vt non deſideres Antonium. Huius ſermonis humanitate Regem, ne quid de amicitia ſua dubitaret, hortatus, & diadema illi impoſuit, & indulgentiam decreto cõſignat: in quo multa magnificè in eius laudem commemorauit. Ille autem prius eum

Ant. lib. 15. cap. 7.

Herodis coram Auguſto Cæſare oratio.

Herodes coră Auguſto diſſimulatiõe remota verũ ingenuè fatetur.

Cæſaris ad Herodem reſponſio.

An.mũdi 3934. Ante Christum natum 30.

muneribus delinitum rogabat, vt Alexandrum quendam supplicem, ex amicis Antonij, iuberet absolui. Sed vicit iracundia Cæsaris, multa illum & grauia pro quo rogabatur admisisse dicentis, quibus repulit deprecantem. Postea verò ad Ægyptum euntem per Syriam Cæsarem, Herodes cunctis accepit regni diuitijs: tumq; primum cum eo milites recensente, circa Ptolemaidem equo vectus est, cœnamq; illi cum omnibus amicis exhibuit, atq; insuper exercitus eius epulis cuncta distribuit. Prospexit etiam vt per arida loca proficiscentibus ad Pelusium, atque inde redeuntibus aquarum copia non deesset. Nec fuit quicquam vtensilium, quod desideraret exercitus. Pro his deniq; meritis paruum esse Herodi regnum, tam Cæsar quàm milites existimabant. Ideoq; postquam venit in Ægyptum, iam Cleopatra & Antonio mortuis, non solum cæteros eius honores auxit, verum etiam regno partem finium addidit, quam Cleopatra dempserat. Et præterea Gadara, Hippon, Samariam: maritimarumq; insuper ciuitatum Gazam & Anthedonem, & Ioppen, & Pyrgon Stratonis: & ad hæc satellites quadringẽtos Gallos ei donauit, quos antea Cleopatra stipatores habebat. Nulla autem res magis liberalitatem Cæsaris incitabat, quam magnus animus accipientis. Post primam verò Actiada, etiam regionem quæ Trachon vocatur, eius ditioni subdidit, eiq; continentem Batanæam, itemq; Auranitin, ex huiusmodi causa. Zenodorus qui domus Lysaniæ conductor erat, non cessauit vnquã ex regione quæ Trachon dicitur, latrones Damascenis immittere. Illi autem ad Varum tunc rectorem Syriæ confugerunt, eumq; deprecati sunt, quo suas miserias Cæsari declararet. Cæsar autem his cognitis ei rescripserat vt latrocinium penitus curaret extinguere. Varus autem milite aggressus loca suspecta, expurgauit latronibus terram, ipsamq; Zenodoro abstulit: quam Cæsar, ne latronum denuo contra Damascum receptaculum fieret, Herodi dedit, eumq; præterea totius Syriæ procuratorem constituit. Et decimo anno reuersus iterum in prouinciam, ne quid eo inconsulto procuratoribus liceret administrare præcepit: ac Zenodoro mortuo terram omnem quæ inter Trachonem & Galilæam erat, eidem attribuit. Quod autem maius his omnibus existimabat Herodes, *à Cæsare quidem post Agrippam amabatur, ab* Agrippa *verò post Cæsarem. Hinc ad summum felicitatis euectus, & ad maiorem subleuatus animum, maximã prouidentiæ partem obsequio pietatis impendit.*

Herodis in Augustũ Cæsarem merita.

Herodis regno Augustus Cæsar finium partem addit.

Herodem Augustus Syriæ procuratorem constituit.

CAP. XVI.

De vrbibus & ædificijs instauratis & conditis ab Herode, deque munificentia qua vsus est erga exteras gentes, eiusque felicitate.

An.mũdi 3947. Ante Christum natum 17.

Ant. lib 15. cap. 10. 12. 13. 14.

ITAQVE anno regni sui quintodecimo, & templũ instaurauit, & duplũ terræ spatiũ quàm fuerat circa templum, muro amplexus est, ingenti sumptu & magnificentia singulari. Argumento erant in ambitu fani magnæ porticus, eiq; iunctum à septentrione castellum. Et illas quidem à fundamentis erexit. Hoc autem nulla re minus, quàm regni sedes largis opibus renouatum, Antoniam vocauit, in honorem Antonij. Quin etiam domo sibi regia in superiori parte ciuitatis exstructa, duas ædes in ea maximas atq; pulcherrimas, quibus ne templum quidem vsquam conferri posset, ædificauit: easq; amicorum vocabulis vnã Cæsaream, Agrippium alteram nominauit. Nec verò solis tectis memoriam eorum & cognomina circumscripsit, sed in totas etiam ciuitates studiũ liberalitatis

Ædificia ab Herode condita.

tis extendit. Nam in Samaritica regione oppidum muro pulcherrimo per viginti ſtadia circundatum, Sebaſten appellauit, deductis eò ſex millibus colonorum, terraq́ fœcundiſſima his attributa: vbi templum quoq́ maximum inter ædificia, & circum id aream trium & ſemis ſtadiorum Cæſari dedicauit, eiuſdemq́ oppidi habitatoribus præcipua legum beneficia præſtitit. Ob hæc alterius terræ adiectione donatus â Cæſare, aliud ei templũ circa Iordanis fontem candido marmore poſuit, qui locus appellatur Panium. Vbi montis quidam vertex in præcelſum editus, propter ſubiecti lateris vallem ſpecus aperit vmbroſum, quæ profundæ altitudinis rupes, ad immenſum liquentis gutta receptaculum concauatur, vt ſtagnantis aquæ copia demittentibus aliquid, donec terram inueniant, longitudo nulla ſufficiat. Foris autem è ſpelunca radicibus oriuntur fontes: & (vt quidam putant) hoc eſt Iordanis principium. Sed veri fidem in poſterioribus indicabimus. Quin & apud Hierichunta, inter caſtellum Cyprum & priores domos regias, meliores alias, & quæ commodiorem vſum præberent aduenientibus fabricatas, eorundem amicorum nominibus vocitauit. Prorſus non eſt idoneus regni locus, quem honore Cæſaris nudum reliquerit. Poſtea verò quàm fines ſuos templis repleuit, in prouinciam quoq́ honores eius effudit, & in multis ciuitatibus templa quæ Cæſaria vocantur, conſtituit. Cum autem inter maritimas ciuitates vidiſſet vnam vetuſtate iam feſſam, quæ Stratonos pyrgos vocabatur, & pro loci naturæ munificentia ſuæ capacem, totam eam candido ſaxo reparatam, clariſſima regia decorauit, & in ea maximè innatam ſibi animi magnitudinem demonſtrauit. Nam inter Doram & Ioppen, quarum media ciuitas ſita eſt, omnis ora maritima adeò fuit importuoſa, vt omnes qui ad Ægyptum ex Phœnice nauigarent, in ſalo fluctuare cogerentur, minas Africi metuentes: cuius etiam mediocris aura, tantas vndarum moles ad ſcopulos erigit, vt remeante æſtu gurgitis, per aliquantum ſpatium maris feritas augeatur. Sed Rex liberalitate ac ſumptibus deuicta natura, Piræo maiorem portum fabricauit, & in eius penetralibus alias nauibus ſtationes fecit altiſſimas. Et quanquam totus ei locus aduerſabatur, tamen ita cum difficultate certauit, vt firmitas quidem ſtructura nequaquam mari cederet: pulchritudo verò tanta eſſet, quaſi nulla res ardua præpediſſet ornatum. Metitus enim quantum diximus portui ſpatium per viginti vlnas in profundum ſaxa demiſit, quorum pleraq́ pedum quinquaginta longitudinis, & altitudinis nouem, & latitudinis decem, nonnulla verò etiam maiora fuerunt. Expleto autem ſpatio quod vnda celabat, in ducentos pedes murum dilatauit. Ex quibus centũ repellendis erant fluctibus antè conſtructi, vnde etiam procymia dicebantur: cæteri autem ſaxeo portus quo cingitur muro ſubiecti ſunt. magnis turribus interpoſitis, quarũ maxima atq́ pulcherrima ex nepote Cæſaris Druſium cognominata eſt. Crebri autem fornices ad deducenda quæ portus haberet: proq́ fornicibus, & circum eos crepido ſaxea, & lata, quæ naues egredientes exciperet, deambulatio. Aditus aũt ſeptentrionalis erat. Ventorum enim pro ſitu loci placidiſſimus eſt boreas. Ad oſtium verò coloſſi tres, vtrinq́ fulti columnis: quarum â læua quidem intrantibus ſtãtes ſolida turris ſuſtinet: dextra verò duo proceri lapides iuncti, & partis aduerſæ turris magnitudinem ſuperantes. Domus aũt portui connexæ, candido item lapide: pariq́ menſura ſpatiorum, ciuitatis viæ tendentes in portum. Contra oſtium verò portus, in colle, Cæſaris templum magnitudine ſimul &

An. mũdi 3947 Ante Chriſtum natum 17.

Fons Iordanis

Herodes Piræo maiorem portum fabricat.

Dilucida deſcriptio portus.

An. mũdi 3947 Ante Christum natum 17.

pulchritudine præcipuum: in eoq; Cæsaris colossus non minor quàm Iouis apud Olympiam, cuius ad exemplar factus est, Romano autem par, & Iunoni quæ Argis est. Oppidum autem prouinciæ dedicauit, rebusq; aduecticijs portum, Cæsari verò conditoris honorẽ, vnde ciuitati nomen Cæsareæ imposuit. Quinetiam & cætera opera, forum, theatrum, amphitheatrum, digna vocabulo collocauit: & quinquennali certamine instituto, nomen ei Cæsaris dotauit. Primusq; ipse in centesima nonagesima & secunda Olympiade maxima præmia proposuit: vt non solum victores, sed & proximi & tertij successores eorum regalibus diuitijs potirentur. Anthedona quoq; renouatam, quam bella subuerterant, Agrippium vocauit: nimiaq; beneuolentia, nomen amici etiam portæ inscripsit, quam ipse in templo ædificauit. Sed nec parentes suos ita quisquam dilexit. nam & patris monumentum optimo regni campo ciuitatem condidit, fluminum arborumq; ditissimam, eamq; Antipatridem nuncupauit. & super Hierichunta castellum natura tutum, & pulchritudine præcipuum, muro cinxit, atq; in honorem matris Cyprum vocauit. Fratriq; Phasaelo turrim cognomine Phasaelidem Hierosolymis ædificauit, cuius ambitus & in magnitudine liberalitas postea declarabitur. Aliamq; ciuitatem in regione quæ à Hierichunte in boream tenditur, Phasaelum nominauit. Cognatis autem & amicis æterna gloria traditis, ne sui quidem fuit immemor, sed castellum contra montem Arabici lateris propugnaculo permunitum, de suo nomine Herodium vocauit: tumulumque in mammæ formam manufactum, qui stadiorum sexaginta spatio ab Hierosolymis aberat, similiter nominatum, munificentius accurauit. Etenim rotundis quidem turribus cacumen eius amplexus est. Ambitum autem compleuit ædibus regijs liberalissimè exornatis: vt non solùm interna membrorum facies clarior esset, verùm etiam foris parietes ac maceria tectáque largis infusa diuitijs elucerent. Aquam etiam plurimam ingenti sumptu ex longo interuallo induxit, perque ducentos gradus marmoris candidissimi fabricauit ascensum. Erat enim totus collis manu factus, & vehementer excelsus. Quin & aliam circa radices eius regiam, ac diuersoria, quæ & sarcinas & amicos recipere possent, ædificauit: vt pro rerum quidem omnium copia ciuitas esse videretur castellum: circumscriptione verò, domus regalis. Tantis autem constructis ædificijs, animi sui magnitudinem in plurimis etiam externis ciuitatibus demonstrauit. Namque apud Tripolim & Damascum & Ptolemaidem, publicas balneas quæ gymnasia dicunt: Bibli autem murum, exedras verò & porticus, foráque & templa Beryti ac Tyri: necnon & apud Sidonem, & Damascum theatra condidit. Maritimis autem Laodicensibus aquæductum: apud Ascalona verò Nymphea siue lacus ornatissimos, & balneas, item peristylia, tàm opere quàm magnitudine miranda constituit. Sunt quibus etiam lucos portusq; præstitit. Multa ciuitates ab eo, tanquam regni socia, agris quoq; donatæ sunt. Ad exhibitionem verò thermarum alijs reditus annuos ac perpetuos delegauit, quemadmodum Cois, ne quando beneficij gratia deficeret. Ad hæc frumenta cunctis ministrauit egentibus: & Rhodijs ad instruendam classem pecunias sæpè multisq; in locis præbuit, incensumq; Pythium in meliorem formam reparauit sumptibus suis. Quid dicam eius in Lycios aut Samios liberalitatem, perq; omnem Ioniam, eorum, quæ desiderasset quisque, largitiones? Nónne etiam Athenienses & Lacedæmonij, & Nicopolitani, & in Mysia Pergamus, Herodis sunt plena donarijs? Nónne Antiochen-

Cæsarea, Stratonis turris antea dicta, ab Herode condita. Ant. lib. 15. Cap. 10. 12. & lib. 17. Cap. 5.

Agrippium.

Antipatris.

Cyprus. Phasaeli turris.

Phasaeli ciuitas.

Herodium.

Herodiũ castellum, pro rerum omnium copia ciuitas esse videbatur.

Herodis beneficentia & liberalitas in cunctos.

Herodes per vniuersum terrarũ orbem clarescit.

siũm

ſium Syriæ plateam, cum plena cœni ab omnibus vitaretur, per viginti ſtadia prolixam, ſtrauit polito marmore: declinandisq́ imbribus, quàm longa eſſet porticibus ornauit? Sed hæc quidem propria quis dixerit illorum, quibus ea detulit, populorum? Quod autem Elidenſibus præſtitit, non ſolùm Achaiæ commune, ſed etiam totius orbis terræ munus videtur, per quẽ Olympiaci certaminis gloria diffunditur. Nam cum hoc deficere ſumptuum videret inopia, quodq́ ſolum ex veteri Græcia reſtabat collabi, non ſolum agonotheta ipſe factus eſt, eo luſtro, quod cum Romam nauigaret, offendit: ſed etiam perpetuos pecuniarum reditus inſtituit, vt nunquã eius memoria agonothetæ munere fungi deſineret. Inextricabile opus fuerit, debitorum ſiue tributorũ remiſſiones exponere, ſicut Phaſaelitas & Balaneotas, aliaq́ circa Ciliciam municipia leuauit annuis penſionibus: licet multum eius animi magnitudinem timor fregerit, ne quam pateretur inuidiam: velut maius aliquid aucuparetur, ſi beneficijs amplioribus afficeret ciuitates, quàm qui eas haberent. Quin & corpore vſus eſt, quod animo conueniret. cumq́ ſummus venator eſſet, in hoc tamen ipſo, equitandi peritia quæ cuperet aſſequebatur. Denique vno die quondam quadraginta feras ſubegit. Eſt autem aprorum altrix illa regio, ſed magis ceruis & onagris frequentatur. Bellator autem erat, qui ſuſtineri non poſſet. Itaque multos etiam in exercitatione terrebat: quibus & torquendo iaculo directiſſimus, & ſagittarum librator videbatur egregius. Præter animi autem corporisq́ virtutem, fortuna quoque ſecunda vſus eſt. Raro enim contra votum eius, belli ceſſit euentus. & ſi quando id accidit, non ipſius culpa, ſed aut proditione quorundam, aut temeritate militum factum eſt.

An. mũdi 3954. Ante Chriſtum natum 10.

Herodes venator ſummus.

Herodes præter animi corporisq́ virtutem fortuna quoq; ſecunda vſus eſt.

CAP. XVII.

De diſſidio Herodis cum filijs Alexandro & Ariſtobulo.

AT verò publicam ei felicitatem mœrores inuidere domeſtici, & aduerſi caſus ex muliere cœperunt, quam maximè diligebat. Nam quia Regis meruit poteſtatem, repudiata quam prius acceperat vxorem ex Hieroſolymis genus ducẽtem, quæ Doris vocabatur, Mariammen ſibi coniunxit, Alexandri filiam Ariſtobuli filij: vnde domus eius in diſcordiam venit, & antea quidem, maximè verò poſtquam Roma regreſſus eſt. nam primum Antipatrum ex Doride filium, eorum cauſa quos è Mariamme ſuſceperat, expulit ciuitate: ſolis feſtis diebus eò commeandi facultate conceſſa. Deinde autẽ coniugis auum Hyrcanũ, ex Parthis ad ſe reuerſum, propter inſidiarum ſuſpicionem peremit: quem captum quidem, occupata Syria, Barzaphares abduxerat: miſerati verò gentiles liberauerant, qui vltra Euphratem colebant. Et ſi monitis eorum paruiſſet, ne ad Herodem trãſiret, non interiſſet. Verùm mortis eius illecebra, fuit neptis matrimonium. hoc enim fretus multoq́ amplius patriam deſiderans, venit. Herodem autem cõmouit, non quòd regnum affectaret, ſed quòd ipſi iure deberetur. Quinque autem filiorũ quos ex Mariamme ſuſceperat, duæ fœminæ, cæteri mares erant. horumq́ minimo Romæ in ſtudijs mortuo, duos maiores natu, & propter matris nobilitatem, & quòd iam regnanti ſibi fuiſſent geniti, regia producebat. Sed Sedenim fortior amor his Mariammes ſuffragabatur: qui in dies ſingulos proficiens, adeò ſuccendebat Herodem, vt eorum nihil ſentiret quæ propter dilectam ſibi dolerent. Tantum namq́ in eum Mariammes erat odium, quantum ipſe

Ant. lib. 15. Cap. 3. & 9. & lib. 16. Cap. 15.

Herodes Antipatri filium expellit ciuitate, ac Hyrcanum auum coniugis interficit.

Herodis ex Mariamme liberi ſuſcepti.

An. mũdi 3954 Ante Christum natum 10.

ipse illam amabat. Habens igitur ex rebus quidem ipsis inimicitiarum probabiles causas, ex amore verò fiduciam, in os ei, quæ Hyrcano auo suo fecisset obijciebat, quaq; in fratrem Aristobulum egisset. Nec enim vel huic, quanquam puer erat, parcebat: quem Pontificem in decimo septimo ætatis anno creatum, post hònorem statim occidit. Atq; ille quidem cum sacra veste amictus ad aram accessisset festo die, populus omnis illacrymauit: & tamen noctu missus in Hierichunta, ibi sicut mandatum fuerat, lacu submersus à Gallis interijt. Hæc igitur Herodi Mariamme probro dabat, sororemq; eius & matrem maledictis atrocioribus dehonestabat. Sed ille quidẽ amore mutus erat. Graui autem indignatione mulieres sæuiebant: & quò maximè commoueretur Herodes, insimulabant eam adulterij: præter alia multa, quæ verisimilia fingerentur, hæc accusantes, quòd in Ægyptum imaginem suam misisset Antonio: proq; immoderata libidine, absentem se properasset ostendere viro mulierum cupidine insanienti, & qui vim posset inferre. Id veluti fulmẽ aliquod emissum perturbauit Herodem, maximè quidem amoris causa zelotypia succensum, deinde etiam cogitante Cleopatræ sæuitiam, cuius gratia & Lysanias Rex, & Malichus Arabs erant perempti. Non enim coniugis amissione, sed morte sua periculum metiebatur. Itaq; profecturus Iosepho Salomes sororis suæ viro, quem fidum habebat, & pro affinitate beneuolum, commendabat vxorem: mandato ei clàm, vt eam interficeret, si etiam se occidisset Antonius. Verùm Iosephus non malignè, sed Regis amorem mulieri cupiens demonstrare, quòd ab ea nec mortuus pateretur diuelli, secretũ ei sermonem aperit. Et illa reuerso Herode, multaq; inter fabulas de affectu iurante, quodq; nunquam esset alterius mulieris amore captus: valde, inquit, amòr erga nos tuus mandatis Iosepho comprobatus est, quibus vt me occideret præcepisti. His auditis quæ occulta credebat, amens erat Herodes ilicò: nec vnquam Iosephum mandata sua proditurum fuisse ratus, nisi eam corrupisset, præ dolore insaniebat. Cumq; stratis exiluisset, in regia spatiatur: ibiq; tunc Salome soror eius arrepto tempore criminandi, suspicionem de Iosepho confirmauit. Vnde Herodes immoderata zelotypia furens confestim vtrumq; iussit interfici. Deinde pœnitudo sequebatur insaniam: & postquam iracundia concidit, amor iterum calescebat. Tanta vis autem cupidinis erat, vt ne mortuam quidem putaret eam, sed præ ægritudine tanquam viuam alloqueretur: donec processu temporis funere cognito, mœroris magnitudine eum quo superstitem dilexerat æquauit affectum. Materna autem iracundia succedunt filij, & immanitatem sceleris reputantes, non aliter suspectum patrem quàm si hostis esset, habebant: idq; & anteà, quàm diu Romæ in studijs erant, & multo magis postquam in Iudæam reuersi sunt. Siquidem cum ætatibus eorum, mentium quoq; robor æbatur affectio. Jam verò maturi coniugio, vnus amitæ suæ Salomes, quæ matrem amborum accusauerat, filiam duxit: alter Archelai Cappadocum Regis. Vnde accessit etiam libertas odio, & occasiones ex eorum confidentia delatoribus collatæ sunt. Itaq; apertius quidam cum Rege colloquebantur, quòd ei per vtrunq; filium struerentur insidiæ: & alter quidem vltrices materni exitij simul cum fratre armaret manus: alter verò, hoc est Archelai gener, socero fretus etiam fugam pararet, ipsum apud Cæsarem accusaturus Herodem. His igitur criminationibus repletus Herodes, veluti propugnaculo sibi futurum aduersus filios, adducit Antipatrum ex Doride susceptum: hisq; illum præponere modis

Mariamme ex odio Herodi quæ Hyrcano auo fecerat, obijcit.

Pulsa matris ac sororis Herodis aduersus Mariammen accusatio.

Herodes Ioseph vt vxorem interficiat, clàm mandat.

Herodis de Mariamme ac Ioseph suspicio.

Mariammen & Iosephum Herodes interfici iubet.

Iracundiæ maternæ filij succedunt.

Inimicitiæ Herodis cum liberis ex Mariamme susceptis.

modis omnibus cœpit. Qui cum hanc mutationem tolerabilem non putarent, ac priuata matre editum proficientem viderent, indignationem cohibere pro sua nobilitate non poterant: sed in singulis quibus offenderentur, iram prodebant. Et illi quidē in dies singulos magis magisq́ negligebantur. Antipater aūt etiam sui causa fauorabilis erat: nam & patri blandiri callidè nouerat, & varias in fratres suos calumnias conferebat, quadam ipse dictitans, amicos verò suos ad alia diuulganda submittens, donec omninò spem regni abscidit fratribus suis. In testamento enim ipse apertè quoq́ iā successor fuerat declaratus. Deniq́ tanquam Rex etiam ad Cæsarem missus est, cultuq́ regio & cæteris obsequijs præter diadema vtebatur. Tempore autem valuit etiam suam matrem in cubile Mariammes inducere: duobusq́ armorum generibus in fratres vsus, blanditijs & calumnijs, Regi obrepsit, vt etiam de filiorum morte cogitaret. Quapropter Alexandrum quidem secum Romam pater abstractum, venēni sibi dati reum apud Cæsarem postulauit. Ille autem vix deplorādi copiam nactus, & licet apud imperitißimum iudicem, tamen Herode & Antipatro prudentiorem, delicta quidem patris verecundè suppreßit: in se verò delata crimina fortiter diluit: periculorumq́ socio fratre purgato, mox de Antipatri calliditate, & de suis iniurijs questus est: cum præter innocentiæ conscientiam eloquentia iuuaretur. erat enim acerrimus in dicendo. postremò prolocutus quòd eos pater libenter occideret, crimen illi obiecit, & lacrymas quidem cunctis excußit: verùm Cæsarem sic affecit, vt eorum accusationibus spretis, Herodem statim reuocaret in gratiam. Hac autem lege reconciliatio facta est, vt adolescentes quidem patri in omnibus obedirent, ille autem relinqueret regnum cui vellet. Postea Rex Roma reuersus, licet soluisse criminibus filios videretur, nondum tamen erat suspicionibus liberatus: quoniam argumentum odij sequebatur Antipater, etsi verecundia reconciliatoris palàm proferre inimicitias non auderet. Cum autem Ciliciam præternauigans Elæusam delatus esset, suscepit eum benignißimè Archelaus, pro salute generi gratiam referens, & redintegratæ concordiæ causa lætus: quippe nihil moratus amicis Romæ scripserat, vt in causa dicenda suffragaretur Alexandro: & vsq́ ad Zephyrium deduxit talentis triginta donatū. Postea verò quàm Hierosolimā peruenit Herodes, populo conuocato, tribusq́ filijs propè astantib. causam reddit profectionis: multasq́ Deo gratias agit, multas etiam Cæsari, qui domus suæ perturbationē sedasset: & quod regno maius esset, concordiam filijs præstitisset, quam ego, inquit, arctius copulabo. Nam ille quidem me regni dominum & successorum iudicem constituit. Ego autem cum mea commoditate illi gratias refero, tresq́ filios meos Reges designo, huiusq́ sententiæ meæ socium primum Deum fieri precor, deinde vos. Nanq́ huic ætas, illis nobilitas successionem regni conciliat, & quidem magnitudo eius etiam pluribus sufficit. Quos autem Cæsar iunxit, & pater instituit obseruate: non iniustis eos, neque disparibus, sed meritis colentes honoribus. Nec enim tanta quis afficiet eum lætitia, cui præter ætatem obsequitur, quantum ei, quem despiciet, doloris infliget. Quos autē singulis coniunctos esse oporteat propinquos atque amicos ego distribuam, & concordiæ sponsores illos constituam: pro certo sciens, seditionum, contentionumq́ causas ex contubernalium nasci malitia: hosq́, si boni fuerint, affectiones tueri. Rogo aūt vt non solùm isti, sed etiam primates ordinum exercitus mei, in me solo spem habeant in præsentia. Non enim regnum, sed regni honorem

An. mūdi 3956. Ante Christum natum 8. Ant. lib. 16. Cap. 4.

Antipater excluſis reliquis fratribus, patris ſucceſſor declaratur.

Alexandrum Herodes apud Cæſarem accuſat.

Reconciliatio inter Herodem & filios facta.

Herodem generum Archelaus benigniſſimè ſuſcipit.

Splendida Herodes ad populum oratione tribus filijs regni honorem attribuit.

Herodes filijs non regnum, ſed regni honorem tradit.

An. mũdi 3956. Ante Christum natum 8.

filijs meis trado: & iucunditate quidem quasi rectores potientur, pondus autem rerum tamet si nolim, meum est. Consideret aũt quisquis vestrum ætatem meam, vitaq́ institutum, necnon etiam pietatem. nam neq́ senex adeò sum, vt de me citò desperetur, neq́ voluptatibus assuetus, qua adolescentium quoq́ vitam spatio breuiore concludunt: Diuinitatẽ verò ita coluimus, vt in longum nos ævum progressuros esse credamus. quòd si quis in contemptum meum filijs meis placere maluerit, etiam pro illis mihi supplicium dabit. Ego enim, non, quòd inuideam ex me genitis, honorificè eos haberi veto: sed quia noui hæc studia adolescentibus ferocia nutrimenta suggerere. Itaq́ sic cogitent qui ad eos se applicant, bonis quidem apud me paratum esse præmium, seditiosis verò apud ipsos etiam quibus lenocinabantur, infructuosam fore malignitatẽ. Omnes profectò mecum, hoc est, cum filijs meis sentient. Namque ipsis expedit me regnantem, meq́ his esse concordem. Vos autem, ó boni filij, sacram primum retinentes mente naturam, cuius affectiones inter feras bestias salua sunt, deinde Cæsarem qui nos reduxit in gratiam, meq́ tertium qui ea qua iubere liceat rogem, fratres permanete. Jam nunc autem vobis & vestimenta & obsequia dabo regalia: Deumq́ oro, vt conseruet iudicium meum, si concordes eritis. Hæc locutus: singulos benigne consalutauit, populumq́ dimisit: alios conuenientia dictis eius optantes: qui verò mutationis erant cupidi, ne audisse quidem se quicquam simulantes. Fratres autem dissensio non reliquit, sed peiora suspicantes alius de alio digressi sunt. Nanque Alexander & Aristobulus ægrè ferebant confirmatum esse Antipatro meritum, Antipater autem succensebat vel secundo loco fratres haberi. Sed tamen ille pro varietate morum, & reticere secreta nouerat, & quanto sibi essent odio multa fraude celabat. His autem pro nobilitate generis, in lingua erat quicquid venisset in mentem. Et multi quidem his instigandis operam dabant, plures autem amicorum sese explorandi causa insinuabant. Itaque omne quod dictum esset apud Alexandrum, statim apud Antipatrum erat, & ab Antipatro ad Herodem cum adiectione deferebatur. Nec vel simpliciter aliquid prolocutus, adolescens innoxius habebatur, sed cuncta eius verba in crimina vertebãtur: maximaque minimis affingebantur, sicuti liberior paulo fuisset. Semper autem qui eum irritarent submittebat Antipater, vt mendacia sua veras occasiones haberent: multisque falso vulgatis, vnum quid comprobatũ fidem omnibus faceret. Sed huius quidem amicorũ quisque aut natura taciturnus erat, aut muneribus parabatur, ne quid occultũ expromeret: nec erraret aliquis, si Antipatri vitam malicia dixisset arcanũ. Alexandri verò familiares, aut pecunia corruptos, aut impulsos blãditijs quibus expugnauit omnia, fures ac proditores eorum qua contra se dicerentur si ue agerentur, effecerat. Cum autem cautè vniuersa committeret, astutis etiã criminationibus aditus ad Herodẽ moliebatur: fratrisque personam gerens alijs delatorib. subornatis vtebatur. Si quid in Alexandrum nunciassent fauore simulato, id quod primo reprehendisset, mox otiosè astruendo, Regis iracundiam prouocabat: omnia ad insidias referebat, & vt necem patris Alexander optare videretur. Nihil enim maiorem fidem calumnijs suggerebat, quàm si eum purgaret Antipater. His accensus Herodes, quantum in dies singulos de affectu adolescentium detrahebat, tãtum adijciebat Antipatro. In eandem verò partem inclinati sunt etiam qui regno parebant: hi volentes, alij pro imperio, sicut Ptolemæus amicorum clarissimus, Regisq́ fratres, ac tota progenies. omnia

Herodes ad filios orationem deflectit.

Herodes oratione sua fratrũ dissensionem radicitus non sustulit.

Antipatri in Alexandrum fratrem dolus & insidiæ.

Qua arte Antipater Alexandri fratris amicos corruperit.

Herodem & aulicos Antipater calumnijs in fratres inflammat.

omnia namq; in Antipatro ſita erant: & quod Alexandro fuit acerbiſſimum, cuncta in eorum perniciem, matris Antipatri conſilio gerebantur. Nouerca enim ſæuior erat, multoq; plus quàm priuignos oderat, quos Regina mater ediderat. Sed quanquam omnes, vt Antipatro magis obſequerentur, ſpes inducebat: non minus tamen præcepta Regis quenq; ab adoleſcentibus ſeparabant: qui chariſſimis edixerat, ne quis ad Ariſtobulum vel eius fratrem accederet, aut ſe ad eos applicaret. Non ſolum autem regalibus erat formidini, verumetiam externis amicis. Nulli enim Regum tantum poteſtatis Cæſar dederat, vt fugitiuos ſuos quamuis ex ciuitatibus non ſubiectis ei liceret educere. Adoleſcentes autem delata in ſe facinora neſciebant, hisq; propterea capiebantur incautius. Nullus enim palàm incuſabatur à patre: ſed affectu refrigeſcente paulatim intelligentes, aduerſus dolorem aſperius excitabantur. Eodem autem modo etiam Pheroram patruum, & Salomen amitam, contra illos commouit Antipater, aſſiduè velut cum vxore ſermocinando quibus in eos inſtigaretur. Huius autem inimicitias augebat Alexandri quoq; vxor Glaphyra, multa de ſua nobilitate commemorans, cunctarumq; ſe qua in regno viuerent dominam eſſe dictitans: paternum enim genus à Temeno: maternum autem à Dario Hyſtaſpis filio ducere: multumq; ignobilitatem deſpiciens ſororis & vxorum Herodis: quarum quaq; propter formam, non propter nobilitatem eſſet electa. Namq; multas ei fuiſſe diximus vxores: quod liceret Iudæis more patrio plures habere, quodq; Rex pluribus oblectaretur. Omnibus igitur propter ſuperbiam & contumelias Glaphyræ inuiſus erat Alexander. Salomen autem Ariſtobulus, & ſi ſocrus eius erat: ipſe inimicam ſibi reddidit, & ante quidem propter maledicta Glaphyræ ſæuientem: frequenter enim humilitatem generis obijciebat vxori: quodq; ipſe priuatam, Reginam verò frater ſuus duxiſſet Alexander. Hoc Salomes filia cum fletu matri nunciauit. Addebat autem, quod aliorum quoq; fratrum matres idem Alexander & Ariſtobulus, ſi regnum obtinuiſſent, textrices cum ancillis facere minitarentur, ipſos quoq; vicorum ſcribas, ſcilicet irridentes, quòd literarum ſtudijs operam darent. His commota Salome, quòd iracundiam cohibere non poſſet, Herodi cuncta indicauit. Satis autem idonea videbatur contra generum dicens. Et præter hæc alia quædam criminatio diuulgata eſt, quæ ſuccendit animum Regis. Audiuit enim Alexandrum & Ariſtobulum crebrò matrem implorare, caſumq; eius cum gemitu atq; imprecationibus conqueri: ac ſæpè illo quadam ex Mariammes veſtimentis poſterioribus diuidente coniugibus, minitari ſolitos eſſe, quòd citò pro regalibus delicijs nigris veſtibus induerentur. His de cauſis Herodes licet conſtantem animum adoleſcentium formidaret, tamen ne ſpem correptionis abſcinderet, ad ſe eos vocauit: Romam enim nauigaturus erat: & quaſi Rex pauca interminatus, pluribus quaſi pater monuit: rogauitq; vt fratres diligerent, promiſſa priorum peccatorũ venia, ſi poſt hæc meliores fierent. Illi aũt criminationum inuidiam deprecando, fictas eas eſſe dicebant, purgationisq; ſuæ fidem rebus ipſis poſſet conſtare: verùm ipſum quoq; debere, omiſſa facilitate credendi, aditum maledictis obſtruere. nunquam enim calumniatores defore, dum cui perſuadeatur extabit. Cum his eum maturè placauiſſent, vt patrem, præſenti metu reiecto, de futuris mœrere cœperunt. Et enim cognouere Salomen ſibi eſſe infenſam, & patruum Pheroram: vterq; autem ſæui & graues erant: ſed amplius Pheoras, qui totius quidem regni præter diadema

An. mũdi 3956. Ante Chriſtum natum 8.

Glaphyra vxor Alexandri ſuſpicionem ante conceptam oratione multã auget.

Ariſtobulus vxori humilitatem generis obijcit.

Ant. lib. 16. Cap. 7.

Alexander & Ariſtobulus crebrò matrẽ implorant, id quod Herodis animum ſuccendit.

Apud Herodem parentem duo fratres ſeſe excuſant.

An. mũdi 3956. Ante Christum natum 8.

ſocius eſſet: proprios autem reditus haberet centum talentorum, totiusq́ trans Iordanem terræ fructus ipſe caperet, à fratre ſibi dono data. Quinetiam tetrarcham eum fieri beneficio Cæſaris, idem Herodes impetrauerat: regaliq́ coniugio dignatus erat, ſorore vxoris ſuæ nuptum ei collocata. Et poſt illius mortem, deſponderat ei filiarum ſuarum maximã, trecentis talentis in dotem datis. Sed regale matrimonium Pheroras, ancillæ amore captus, refugerat. Quam ob rem iratus Herodes, filiam nuptum dedit fratris filio, qui poſt à Parthis occiſus eſt. Mox autem morbo Pheroræ venia data, indignationem remiſit. De hoc autem erat vetus opinio, quòd etiam viua Regina Herodem opprimere voluiſſet veneno. Sed tunc plurimis delatoribus aditus erat, vt quamuis amantiſſimus fratris eſſet Herodes, fide tamen eorum quæ audiſſet, adduceretur ad metum. Itaq́ de multis qui ſuſpecti erant habita quæſtione, poſtremò ad Pheroræ amicos venit, quorum nulla quidem fuit de maleficijs aperta confeſſio, ſed quòd cum amica ſubrepta in Parthos cogitaſſet effugere prodiderunt: huius autem conſilij & fugæ conſcium eſſe Ariſtobulum Salomes maritum: cui Rex eam tradidit, poſtquam ſuperior adulterij cauſa peremptus eſt. Sed nec Salome criminatione libera manſerat. nam & hanc frater Pheroras accuſabat, quòd cum Syllæo procuratore Obodæ Regis Arabum de nuptijs conſtituiſſet, quem inimiciſſimum Herodes habebat. Conuicta autem & in hoc, & in omnibus quæ Pheroras detulerat, indulgentiam meruit: itaque ipſum etiam Rex Pheroræ criminibus ſoluit. Domus verò tempeſtas in Alexandrum tranſiit, totaq́ capiti eius incubuit. Tres erant eunuchi Regis chariſſimi, & ex genere famulatus neminem id latebat. Vni enim vinum miniſtrare fuit cura, alteri cœnam apponere, tertius autem dormitum eum collocabat, & cum ipſo cubabat: hos muneribus maximis Alexander cupiditati ſuæ ſubiecerat. Itaque poſtquam Regi hæc ſunt indicata, vi tormentorum coacti, & ſtuprum ſtatim confeſſi ſunt, & quibus eſſent ad hoc promiſſis inducti aperuerunt: quomodo eos fefelliſſet Alexander, nullam in Herode ſpem habendam eſſe, improbo ſene, commemorans, & qui capillos inficeret, vt ob hoc etiam eum iuuenem putarent: verùm ſe coli oportere, qui etiam inuito eo regni eſſet futurus ſucceſſor: neque multo poſt ab inimicis pœnas repeteret, fortunatosq́ amicos ſuos beatosque faceret, ac præ cæteris ipſos. Quin & obſequia potentium Alexandro clàm parere, militumque rectores, itemque ordinum principes occultè ad eum conuenire dixerunt. Hæc Herodes adeò pertimuit, vt non auderet ſtatim delata proferre: ſed exploratores die noctuque ſubmittens, dicta factaque ſingula ſcrutabatur: & de quibus ſuſpicio eſſet, illicò trucidabat. Itaque regnum eius acerbiſſima iniquitate repletum eſt. Nam pro ſuo quiſque odio vel inimicitijs, calumnias finxere, multique Regis iracundia cædis cupida contra aduerſarios abutebantur. & mendacio quidem confeſtim fides habebatur: erant autem criminationibus ipſis velociora ſupplicia. Deniq́ accuſabatur qui modò accuſauerat: & cum eo qui ante ſe cõuictus eſſet, ducebatur ad pœnam. De vita namq́ periculum Regis quæſtiones breuiore compendio terminabat. Ad hoc aũt ſanitia proceſſerat, vt nec eorum quenquã humanius aſpiceret, qui accuſati non eſſent: verùm etiam amicis immitiſſimũ ſeſe præberet. Itaque multis etiã regno interdixit, & in quos poteſtatem non habebat, in eos dictis aſperis ſæuiebat. Acceſſit malis Antipater, collectaq́ propinquorũ caterua, nullum criminationis genus omiſit. Tantus autẽ ineptia ſua Regem cõmentisq́ delatorum

Alexander Herodi parenti Eunuchos corrumpit, & quòd regni ſit futur⁹ ſucceſſor, prædicat.

Alexandrum filium Herodes timet.

Ant. lib. 17. Cap. 8. Herodis ſæuitia.

Latorum timor inuaſit, vt ſtricto inſtare ſibi gladio videretur videre Alexandrũ. Deniq; ſubito & ipſum correptũ in vincula coniecit, & in amicorũ eius tormenta perrexit: multi autem tacitè moriebantur, nulla voce ſupra conſcientiã prodita. alij verò quibus mendacĩũ impatientia doloris extorſit, de patrĩs eum inſidijs cum fratre Ariſtobulo cogitaſſe dixerũt: tempusq; obſeruare, vt illo dum venaretur occiſo, Romã profugerent: His tametſi veriſimilia non erant, ſed neceſsitate cruciatus extempore fingebantur, libenti tamen animo Rex *credebat, pro conſolatione accipiens vincti filij, ne id feciſſe videretur iniuſtè. Verũ Alexãder quoniã ſuſpicionem patris nullomodo aboleri poſſe arbitrabatur, vltro malis aſſentiendum putauit: ac digeſtis aduerſus inimicos quatuor libris, fatetur inſidias, earumq; ſe plurimos ſocios habere perſcribit: ante omnes autem Pherorã & Salomen. Hanc enim etiam ſtupro ſibi quondam eſſe mixtam, cum vim noctu adhibuiſſet inuitò. Iamq; libri in manibus erãt Herodis: multa & grauia de optimatibus clamantes, cum maturè in Iudæam Archelaus venit, metuens genero ſimul ac filiæ, quibus etiam prouidentiſſimo conſilio ſuccurrit, Regisq; minas arte diſſoluit. Mox enim cum eo congreſſus, vbinam eſt, clamat, exitiabilis gener meus? aut vbi parricidale caput aſpiciam, quod meis manibus ipſe lacerabo: addamq; filiam meam bono marito nouo? nam etſi conſilij particeps non eſt, quia tamen eiuſmodi viri coniunx fuit, inquinata eſt. Miror autem patientiã tuam, cuius periculum agitur, quod adhuc viuit Alexander: ego namq; ita ex Cappadocia properãs veniebã, vt qui & illum reperirem olim dediſſe ſuppliciũ, & de filia quæſtionem tecum haberem, quam tui tuaq; dignitatis contemplatione illi deſponderam. At nunc de vtroq; nobis conſulendum eſt: licet nimium pater ſis, & ad puniẽdum inſidiatorem filium minus fortis. Permutemus dexteras, & alterius iracundia vicarij ſuccedamus. Talibus increpans, quamuis pertinacem fallit Herodem. Itaq; ille quos Alexander perſcripſerat libros, legendos ei prabet, ſingulisq; capitulis inſiſtens, cum eo deliberabat. Vnde occaſionem ſui conſilij nactus Archelaus, paulatim cauſam in eos qui ſcriptis continebantur, & in Pheroram contulit. Cum autem ſibi credere* Regem *videret, conſiderandũ eſt, inquit, ne fortè adoleſcentulus tot nequiſſimorum inſidijs circumueniatur, non tu ab adoleſcentulo. nec enim apparere cauſam, cur in tantum ruerit ſcelus, qui & nunc regno potiretur, & ſucceſsionem regni ſperaret, niſi aliquos haberet huius perſuaſionis autores, qui ad deteriorem partem lubricũ ætatis impellerẽt. Ab eiuſmodi namq; hominibus non ſolum adoleſcentulos falli, verumetiam ſenes, domosq; clariſſimas totaq; regna ſolere ſubuerti. Conſentiebat dictis Herodes, iramq; paulatim remittebat in Alexandro, & in Pheroram excitabatur. nanque hic erat librorum quatuor argumentum. qui vbi propenſiorem eſſe Regis animum ſenſit, & in omnibus apud eum amicitiam Archelai præualere, quam honeſtè non poſſet, ex impudentia ſalutem quæſiuit. relictoq; Alexandro, confugit ad Archelaum. & ille negat ſe videre, quo pacto eximat tot criminibus inuolutum, quibus manifeſtè conuinceretur Regem inſidijs voluiſſe decipere, omniumq; malorum præſentium adoleſcenti cauſa fuiſſe: niſi malit omiſsis artibus callidis, & negandi pertinacia, de quibus inſimularetur omnia confiteri, & à fratre, præſertim cui dilectus eſſet, veniã petere. nanq; ad hoc ei modis omnibus ſe quoq; opem laturũ. Paruit Archelao Pheoras, atraq; veſte cum lacrymis vt quã miſerabilis appareret, inſtructus, ad pedes Herodis acceſsit: veniãq; me-*

An. mundi 3956. Ante Chriſtum natum 8.

Herodes Alexandrũ in vincula conijcit, & in amicorũ eius tormenta pergit.

Alexãder in vinculis quatuor libros aduerſus inimicos conſcribit.

Archelaus Rex Cappadociæ, in Iudæa ad Alexandrum generũ venit. Ant. lib. 16. cap. 8. 9.

Archelaꝰ & Herodes de libris Alexãdri deliberant.

Herodes in Pherorã fratrem excitatur.

Pheroras atra ueſte inſtructus cum lacrymis ad pedes Herodis accedit, ac veniã petit.

An. mũdi 1956. Ante Christum natum 8.

ruit postulans. & se quidem sceleratum esse fatebatur: nanque omnia quæ sibi obijcerentur fecisse. horum autem causam esse diminutionem mentis atque insaniam, ex mulieris amore conceptam. Itaque postquàm stetit Pheroras suimet ipse accusator ac testis, tunc eum iam Archelaus excusando, Herodis iracundiã mitigabat, proprijs vsus exemplis: etenim se quoq; à fratre multo grauiora perpessum, naturale ius dicebat ante posuisse vindictæ. Quippe in regnis, velut in magnis corporibus, semper aliquam partem pondere ipso tumescere: quam recidi quidem non oportere, leniter verò curari. Multa in hunc modum locutus Archelaus Herodem quidem Pherora placidum reddidit. ipse autem Alexandro tamdiu manebat iratus, filiamq; ab eo distractam secum abducturum se aiebat, donec Herodem compulit vltro pro adolescentulo deprecari, vt iterum ei filiam desponderet. Satis autem grauatim Archelaus, cui vellet eam prater Alexandrum collocari permisit: maximi enim pendere, quo iura inter se affinitatis inuiolata permaneant. Rege autem sibi filium ab eo donatum affirmante, nisi matrimonium diremisset, quod & liberos iam haberent, vxor quoque ab adolescente diligeretur: quasi remaneret, peccatorũ foret obliuio: si verò discederet, causa de omnibus desperandi: molliorem nanque fieri audaciam, si domesticis affectionibus distrahatur: vix tandem cessit, vnaq; & ipse rediit cum adolescente in gratiam, & patrem eius reduxit. Procul dubio tamen eum Romam mitti debere ait, cum Cæsare collocuturum: de omnibus enim sese literas ad eum fecisse. Vafrũ igitur Archelai consilium, quo generum periculo liberauit, peractum erat, & redintegrata concordia in epulis & humanitate conuictus familiariter versabantur. Abeuntem autem muneribus talentorum septuaginta, solio quoq; aureo gemmis ornato, & eunuchis, & concubina donat Herodes, quæ Pannychis vocabatur: itemq; amicorum eius quenque pro merito. quin & cognati Regis omnes, iussu eius Archelao dona splendidissima dederunt: eumq; tam ipse quam optimates Antiochiam vsque prosecuti sunt. Non multo post quidam in Iudeã venit, Archelai consilijs multo potentior: qui non solum reconciliationem gratiæ Alexandro quæsitam fecit irritam: verum etiam causa fuit, vt periret. Laco erat genere, nomine Eurycles, ad regni desiderium amore pecuniæ corruptus. Iam enim luxum eius regia tolerare non poterat. Is amplissimis donis Herodi oblatis, velut eorum quæ aucuparetur illecebra, cum statim multiplicata recepisset, immaculatam liberalitatem nihil esse ducebat, nisi Regum sanguine comparasset. Itaque Regem adulatione falsisq; de ipso laudibus, & sermonis calliditate circumuenit: matureq; perspecto eius ingenio, dictis simul & factis quæ illi placerent, inter primos eius amicos habetur. Nam & Rex & omnes eius comites libenter ciuem Spartæ patriæ causa, præcipuo dignum honore ducebant. Ille autem postquam fragilitatem domus animaduertit, fratrumq; inimicitias, & quemadmodum pater in singulos esset animatus, Antipatri quidem hospitio prauentus erat. Simulata verò amicitia fallebat Alexandrum, olim se & Archelai socium esse mentitus, quo etiam citius quasi probatus obrepsit. Moxq; ab eo fratri quoque Aristobulo commendatus est. Pertentatis autem personis omnibus, aliam alio modo subibat: ac primum fit Antipatri mercenarius, & Alexandri proditor: illum exprobrando castigans, quòd quum fratrũ sit maximus, spei suæ negligat insidiatores: Alexandrum verò, quòd Regina creatus, & regia vir coniugis, filium priuatæ mulieris pateretur regno succedere, præsertim quum

Pheroras, mediante Archelao Herodis iracundiam mitigat.

Archelaus Herodem vltrò pro Alexandro deprecari compellit.

Archelaum & cognatos precioſiſsimis munerib' donat Herodes.

Ant. lib. 16. cap. 11

Eurycles Lacon Alexandrũ apud parentẽ clàm accusat, autorq; necis ipsius existit.

Eurycles amicitia simulata fallit Alexandrum, eiusq; fit proditor.

quum haberet magnam occasionem Archelaum: qua quidem adolescenti bona fide suadere videbatur, quòd amicitiam simulasset Archelai. Vnde nec Alexander quicquam metuens, & de Antipatro quæ se mouerent apud eum querebatur: & quòd nihil mirum faceret Herodes, si cum matrem illorum interemerit, ipsis quoque regnum eius auferret. quorum causa Eurycles & miserari eos & condolere simulans, etiam Aristobulum ad ea dicenda pellexit: atq; ita querelis in patrem vtroq; deuincto, referens ad Antipatrum secreta discedit: affecto quoque insidiarum mendacio, quas ei fratres parasse affirmabat, ac penè iam strictis gladijs in eum irruere. Ob hæc autem multa pecunia donatus ab Antipatro, laudator eius erat apud patrem: & extremum necis Alexandri & Aristobuli redempta opera, ipse accusatoris partibus fungitur. Cumq; adisset Herodem, vitã ei se rependere pro beneficijs sibi delatis, & lucem referre dixit pro hospitio: olim Alexandrum exacuisse in eum gladium, & confirmasse dexteram: verum scelerit anto fuisse impedimento, quod societatem facinoris assimulasset. Alexandrũ enim dicere, non bene secum Herodem actũ putare, quòd regnũ obtinuisset alienum, & post matris eorum necem principatũ eius dilacerasset, nisi etiam degenerem cooptaret heredem, auitumq; ipsorum regna Antipatro spurio traderet. Proinde semet Hyrcani manes & Mariammes vltum ire. Nec enim decere successionem regni ab huiusmodi patre sine cade suscipere: multis autem rebus ad hoc excitari quotidie, quia nihil sibi omnino loqui sine calumnia liceret. Nam si de nobilitate aliorum fiat mentio, sine ratione se contumelijs affici, patre dicente, solus generosus Alexander, & cui pater sit pro ignobilitate dedecori. In venationibus quoq; offendere, si taceat: si verò laudet, cauillatorem appellari. & prorsus immitem sibi patrem inueniri, soliq; Antipatro indulgentem: ob quæ vel emori non recusare, nisi ex voto insidiæ successissent: sin eum occidisset: primum salutis occasionem fore Archelaum socerum suum, ad quem facile posset effugere: deinde Cæsarem, qui nunc vsque ignoraret mores Herodis. nec enim sic ei adstaturum vt antea, patris præsentiam formidando, nec de suis tantum criminibus locuturum, sed primum totius gentis ærumnas, & quod ad necem vsq; tributis opprimeret vulgaturum. deinde in quibus delicijs, quibusque actibus partæ sanguine pecuniæ consumptæ sint, & qui vel quales ex illis fuerint locupletati, quæ causa ciuitatis afflictæ: ibi autem lamentaturum & auii & matris necem, omniaq; scelera Regis retecturum: quibus cognitis nemo se iudicaueritpatricidam. His Eurycles in Alexandrum falsò delatis, Antipatri laudes prosequebatur, illum solum qui patrem diligeret esse confirmans, quiq; adhuc insidias retardasset. Rex autem nondum præteritæ suspicionis dolore compresso, intolerabilis iracundiæ feritate perturbatur. Iterumq; hoc tempus nactus Antipater, alios accusatores fratribus subornauit, qui eos dicerent cum Iucundo & Tyrannio clàm colloqui solitos esse, equitum Regis olim principibus, tunc verò propter quasdam offensiones ordinibus motis. Hac deniq; indignatione succensus, confestim eos tormentis Herodes subdidit. Illi autem nihil eorum se quæ crimini darentur, scire confessi sunt. Sed oblata est quadam velut ad præfectum castelli Alexandrij ab Alexandro scripta epistola, deprecante vt cum Aristobulo fratre se in castellũ reciperet, si patrem interfecissent: tamq; armis quàm alijs subsidijs eos vti permitteret. Hanc Alexander Diophanti commentum esse dicebat, qui Regis erat notarius, homo audacissimus & cuiuslibet manus literas imitari percalli-

An. mũdi 3956. Ante Christum natum 8.

Eurycles necis Alexãdri & Aristobuli redempta opera, accusatoris partibus fungitur.

Eurycles Alexandrũ apud Herodem falsò accusat, & in pericula præcipitat.

Alia falsa accusatio Alexandri & fratris, ad indignationẽ Herodem commouet.

Diophãtes Regis Notarius Alexandri nomine falsas literas cõscribit.

An. mũdi 3956. Ante Christum natum 8.

percallidus. Itaque multis ſæpe falſo conſcriptis, ob hoc poſtremo occiſus eſt. torto autem caſtelli præfecto, nec eius indicio quicquam Herodes eorum quæ delata erant verum eſſe cognouit. Sed quamuis nullum documentum validum proferretur, filios tamen aſſeruari præcepit. Euryclem verò domus ſuæ peſtem, ac totius ſceleris fabricatorem, bene de ſe meritum datoremq; ſalutis appellans, talentis quinquaginta donauit. Ille autem prius quàm certa fama nunciaret, ad Archelaum properat: auſuſq; dicere, quòd Herodem reconciliaſſet Alexandro, ab illo quoq; pecunias capit. Deinde in Achaiam tranſgreſſus, ad ſimilia facinora malè quæſitis abuſus eſt. Poſtremò apud Cæſarem accuſatus, quod diſſenſionibus repleuiſſet Achaiam, & ciuitates ſpoliaret, in exiliũ mittitur: atq; hoc eum modo pœna Alexandri & Ariſtobuli perſecuta ſunt. Hoc loco dignũ eſt Coum Euaratum huic Spartiatæ conferre. Namq; hic cum amiciſſimus eſſet Alexandro, eodemq; tempore quo Eurycles ibidem erat aduenisſet, percontanti Regi ſuper his quæ ille inſimularet, iuratus nihil ſe ab adoleſcentibus audiſſe affirmauit. Nec tamen id quicquam miſeris profuit apud Herodem, ſolis maledictis aures paratiſſimas aperientem: eumq; gratioſiſſimum ſibi iudicantem, qui ſecum eadem crederet, ijſdemq; moueretur. Incitabat præterea Salome crudelitatem eius in filios. Nam ad hanc Ariſtobulus, quo periculis inuolueret, quam & ſocrum habebat & amitã, monitum miſerat, vt ſaluti ſuæ conſuleret: quaſi Rex eam decreuiſſet occidere, iterũ inſimulatã, quorũ ante fuerat accuſata: quòd Syllæo Arabi nubere cupiẽs, quem ſciret eius inimicum, occultè illi ſecreta Regis nunciaret. Et hoc fuit extremum, quo tanquã tempeſtate oppreſſi adoleſcentes, non ſecus ac turbine peſſundati ſunt. Salome enim protinus contendit ad Regem, eiq; monita Ariſtobuli prodit: atq; ille vlterius durare nõ paſſus, vtrunq; filium vinxit, & ſeparatos aſſeruari præcepit. Deinde Volumniũ militiæ magiſtrũ, & ex amicis ſuis Olympũ deſcripta ferentes iudicia, proficiſciiuſſit ad Cæſarem: qui poſtquã Romam nauigauerunt, Regis literas reddiderũt, vehementer quidem Cæſar ob adoleſcentes indoluit, verũ poteſtatẽ in filios à patre auferendam non duxit. Deniq; reſcribit ei, vt ipſe ſui dominus eſſet arbitrij: melius tamen facturum dicens, ſi in communi conſeſſu propinquorum ſuorum prouinciæq; rectorum de inſidijs quæreret: eosq; ſi delato crimini reperiret aſtrictos, occideret. ſi verò fugã tantum eſſe meditatos, mediocri ſupplicio contentus eſſet. Paret ſcriptis Herodes: cumq; Berytum, quò Cæſar iuſſerat, peruenisſet, cogit iudicium. Præſederunt autem rectores, quibus à Cæſare ſcriptum fuerat, Saturninus & Pedanius legati, & cum his Volumnius procurator, itemq; propinqui Regis & amici, necnon & Salome & Pheroras, & poſt hos optimates Syriæ, præter Archelaum Regem: namq; hunc Herodes, quod Alexandri ſocer eſſet, ſuſpectũ habebat. Sed filios quidem ſatis prouido conſilio in iudicium nõ produxit: ſciebat enim quod ſi tantum viſi fuiſſent, omni modo ad miſericordiam cunctos impellerent: ſi verò etiam dicendi copiam nacti eſſent, facilimè Alexander obiecta diluerent. Igitur illi quidem cuſtodiebantur in Platane, vico Sidoniorum. Exorſus autem Rex, veluti cum præſentibus ageret, cõmouebatur. & inſidias quidem timidè obijciebat: nam probationibus deficiebat. maledicta verò & probra & iniurias, & peccata plurima in ſe admiſſa proſequebatur: eaq; morte grauiora eſſe cõceſſorib. demonſtrabat. Poſtremo cũ nemo contradiceret, ſemetipſum argui miſerabiliter queſtus, acerbamq; victoriam vincere, ſingulos ſententiã proferre rogat in filios. & primus Saturninus condemnan-

Cous Euaratus.

Ant. lib. 16. cap. 12.

Herodes à Salome motus vtrunque filium vincit, & ſeparatos aſſeruari præcipit.

Ant. lib. 16. cap. 13. Herodes contra Alexandrum & Ariſtobulum iudicium cogit.

Herodes in iudicio filios accuſat.

Sententia in filios Herodis.

condemnandos esse adolescentulos, sed non morte pronunciauit. nec enim fas esse cum tres ipse astantes habeat filios, mortem alienis decernere. Idem etiam duobus legatis visum est, eosq; nonnulli alij secuti sunt. Tristem verò sententiã primus Volumnius dixit, cunctiq; post eum Herodis æmulatione, vel odio: neque indignatione quisquam necandos esse adolescentes iudicauit. Tum autem vniuersa Iudæa & Syria, suspensa quidem operiebatur huius tragœdiæ finem: sed nemo existimabat Herodis crudelitatem ad parricidium vsque processuram. Ille tamen filios Tyrum traxit: atque inde naui Cæsaream deuectos, quo mortis genere perimeret cogitabat. Interea vetus quidam Regis miles, Tiro nomine, qui & filium habebat Alexandro assuetum atque amicum, & ipse diligebat adolescentulos: præ nimia indignatione mentis postremo circumiens clamitabat conculcatam esse iustitiam, veritatem periisse, naturam esse confusam, vitamq; hominum iniquitatis esse plenam, & omnia quæ dolor contemptori vitæ dictasset. Deinde ipsum etiam Regem ausus adire: mihi verò, inquit, omnium videris esse infelicissimus, qui contra charissimos nequissimis credas. Siquidem Pheroras & Salome fidem apud te aduersus filios tuos habent, quos sæpe ipse mortis supplicio dignos esse iudicasti: neque aduertis hoc eos agere, vt iustis successoribus destitutus, cum solo remaneas Antipatro, capi facile Regem optantes. Veruntamen cogita, ne ille quoque militibus odiosus sit, propter cædem omnium fratrum. Nullus enim est, qui non adolescentium misereatur, principum autem plurimi etiam palam grauiter ferunt. Hæc dicens, simul eos quibus res indigna videretur nominabat. Rex autem statim illos & ipsum cum filio comprehendi iubet. Ibiq; tum alius quidam Regius tonsor, nomine Tryphon, nescio qua exagitatus insania, semetipsum indicans prosilit: ac mihi quoq; Tiro, inquit, iste persuasit, vt occasione tondendi nouacula te occiderem: magnaq; inde Alexandrum daturum munera pollicebatur. His auditis, Herodes & Tironem eius q; filium, & tonsorem subdidit quæstioni. Cumq; illi pernegarent, tonsor autem amplius nihil diceret, Tironem vehementius torqueri iussit: tumq; filius eius, patris miseratione commotus, cuncta se Regi, si eum sibi condonasset, indicaturum promisit. Eoq; relaxato, ipsius occidendi patrem suum habuisse voluntatem dixit, impulsum ab Alexandro. Hoc autem quibusdã fictũ ab adolescente videbatur, quo tormentis eriperet patrem, nonnulli verum esse affirmabant. Herodes tamen & militum principibus & Tirone pro concione accusatis in eos armauit populum, vt ibidem cum tonsore lignorum & lapidum ictibus interirent. Filios verò in Sebasten missos, quæ non longo à Cæsarea interuallo distaret, præfocari iubet: eaq; re maturè perfecta, in castellum Alexandrium mortuos asportari, cum Alexandro materno auo sepeliendos. Hic finis Aristobulo & Alexandro vitæ fuit.

An. mũdi 3961. Ante Christum natum 3.

Tiro vetus Regis miles, Herodis sçuitiam execratur.

Tironem cum filiõ Herodes comprehendi iubet. Ant. lib. 16 cap. 13.

Alia falsa in Tironẽ & Alexandrum accusatio.

Herodes Alexandrũ & Aristobulum filios præfocari, cum Alexandro materno auo sepeliendos, iubet.

CAP. XVIII.

De conspiratione Antipatri contra patrem.

ANTIPATRVM verò, cum iam sine controuersia successionem regni speraret, intolerabile gentis excepit odium, cunctis scientibus illum omnes fratribus suis conseruisse calumnias: nihiloq; minus timor eum non mediocris solicitabat, crescente sobole peremptorum. Erant enim Alexandro ex Glaphyra filij duo, Tigranes & Alexander: itemq; Aristobulo ex Berenice Salomes filia, Herodes &

Ant. lib. 17. cap. 2.

An. mũdi 3961. Ante Christum natum 3.

Agrippa & Aristobulus, filiaq́ Herodias & Mariamme. Sed Glaphyram quidem Herodes cum dote sua in Cappadociam dimisit, postquàm Alexandrum interfecit: Berenicen autem Aristobuli cõiugem, auunculo Antipatri nuptum dedit: vt enim Salomen, quam infensam habebat, sibi reconciliaret Antipater, istas nuptias excogitauit. Idem verò etiam Pherorã muneribus aliysq́ obsequijs, atq́ amicos praterea Cæsaris ambiebat, magnas Romam mittendo pecunias. Saturninum enim cum alijs omnibus apud Syriam donis expleuerat. Hoc autem magis inuisus erat cunctis, quo plura donabat, velut opes tantas nõ munificentia largiretur, sed metu consumeret. Itaq́ eueniebat, vt nec accipientium beneuolentia quicquam profecerit: quibusq́ nihil dedisset, acerbiores inimicos haberet. In distributionibus autem munerum quotidie largior erat, cum praeter spem videret orbos pueros ab Herode curari: quantumq́ illum peremptorum cædis pœniteret, prolis eorum miseratione significari. Conuocatis enim propinquis atque amicis suis, & pupillis astantibus cum lacrymis oppleßet oculos, dixit: Horum quidem mihi patres fortuna quædam tristis eripuit, ipsis autem orbitatis misericordia cum natura commendat. Experiar itaq́, vt etsi pater infortunatißimus fui, auus tamen sim prouidentior, & à quibus post me regãtur, amicißimos mihi relinquam. Despondeo igitur filiam tuam Pherora maximo filiorũ Alexandri, vt ei curator sis necessarius: tuo verò Antipater filio, Aristobuli filiam: eris enim hoc modo pater orbata. Sororem verò eius meus Herodes accipiet, ex pontifice auo materno prognatus. Et de his quidem hoc sit iudiciũ meum, neque id quisquam dirimat, qui me amabit. Precor autem etiam Deum bono regni mei, meorumq́ nepotum copulare nuptias, atque hos pueros placidioribus, quam patres eorum oculis aspicere. Postquam hæc locutus est, fleuit, & puerorũ dexteras iunxit, benignißimeq́ consalutatis singulis dimisit concilium. Statim diriguit Antipater, quantoq́ dolore affectus esset neminem latuit pupillorum. namque honorem apud patrem quoque sibi derogatum existimabat: iterumq́ de rebus cunctis periculum fore, si Alexandri filijs praeter Archelaum etiam Pheroram tetrarcham adiutorem habere licuisset. Ad hæc reputabat odiũ suum, & orbitatis miserationem, qua tota gens flectebatur, quanto viuentium puerorum studio, & quanta memoria mortuorum ipsius scelere tenerentur Iudæi. Itaque omnimodo dirimere sponsalia statuit. & callidè quidem patri surrepere timuit, sauienti acriterq́ vigilanti ad suspicandum. palàm verò eum supplex adire ausus est, coramq́ deposcere, ne se honore priuaret, quo dignum esse iudicasset, nudumq́ Regis nomen habere vellet, regni autem substantiam penes alios esse. Nec enim posse rerum obtinere dominatum, si praeter auum Archelaum, etiam Pheroras Alexandri filio socer esset adiunctus. Instantißimè verò precabatur quia numerosa esset Regia progenies, nuptias permutari. Nouem namque Regi vxores erant, sed harum septem vnde filios susceperat, ipsum Antipatrum ex Doride, Herodem autem ex Mariamme pontificis filia: itemq́ Antipam & Archelaum ex Malthace Samaritide, filiamq́ Olympiadem, quam frater eius Iosephus habuerat, ex Hierosolymitide verò Cleopatra Herodem & Philippum, necnon ex Pallade Phasaelũ. Habebat autem filias quoq́ alias, Roxanen & Salomen, vnam ex Phædra, & alteram ex Elpide: duasq́ vxores sine filijs, consobrinam & fratris filiã: & praeter has Alexandri & Aristobuli sorores duas ex Mariamme. Cum igitur tanta prolis copia supereßet, aliter nuptias iungi postulabat Antipater,

Antipater pecunia & donis hominum fauorem sibi conciliare conatur.

Quantum Herodem peremptorum filiorum cædis pœniteret, prolis eorum miseratione ostendebat.

Herodes nepotes despondet.

Herodis filij ex septẽ vxoribus suscepti.

Antipater. Rex autẽ perſpecto eius animo, quid de pupillis cogitaret, vehementer iratus eſt: quippe filiorũ quos interfecerat caſum reputãs verebatur ne etiam hi quandoq; criminationũ Autipatri præmiũ fierent. Sed tunc quidem ſæuioribus dictis eum protelat. Poſtea verò blanditijs eius adductus, ſponſalia reformauit: ac primũ ipſi Antipatro *Ariſtobuli filiã collocat, filium verò eius iungit filiæ Pheroræ. Hinc licebat aduertere, quantum* Antipatri *valuerit adulatio, quod idem in ſimili cauſa impetrare Salome non potuit. hanc enim quamuis ſoror eſſet, atq; hoc ſæpe intercedente Iulia vxore Cæſaris poſtulaſſet, Arabi Syllæo nubere non paſſus eſt: ſed inimiciſſimam ſibi fore iurauit, niſi ab hoc ſtudio deſtitiſſet. poſteaq; inuitam Alexæ cuidam ex amicis ſuis in matrimonium dedit: eius q; filiarum vnam Alexandri filio, alteram Antipatri auunculo tradidit. Nataram autem Mariammes vna, ſororis filium habebat Antipatrum, altera fratris Phaſaelum. Sic interrupta pupillorum ſpe Antipater, & pro ſua cõmoditate affinitatibus iunctis, expectatione certa nitebatur: adiectaq; malignitati fiducia, nequaquã erat tolerabilis: nam quia ſingulorũ odiũ vitare nõ poterat, ſecuritatem ſibi ex terrore quærebat: cum præterea Pheroras ei veluti iam cõfirmato Regi obſecundaret. Quin & mulierum conflata in aula conflictio, nouas turbas excitabat. Etenim Pheroræ vxor cum matre ac ſorore ſua, necnon & matre Antipatri, multa in* Regia *inſolenter agebat, auſa etiã duas Regis filias cõtumelioſe tractare: cui rei maximè ab Antipatro erat obiecta. Itaq; cum illi inuiſæ eſſent, alias quidem morigeras habebãt: ſola verò Salome aduerſabatur eorũ concordiæ: quodq; nõ bono Regis coirent, apud ipſum inſimulabat. Cognita verò eius delatione mulieres, quodq;* Herodes *ægrè tuliſſet aperto quidem conuentu & familiaritate abſtinuerunt, contrà verò & diſcordare inter ſe* Rege *audiẽte ſimulabant: cum his adeò colluderet Antipater, vt palàm Pheroram minimè dubitaret offendere: occultos autem cœtus & nocturnas commeſſationes agebant: earumq; conſenſionem fecit obſeruatio firmiorem: cum horum nihil ignoraret Salome, ſed* Herodi *cuncta nunciaret. Ille autem ardens ira cundia, maximeq; aduerſus Pheroræ coniugem, quod eam præter cæteras accuſaret Salome, aduocato cognatorũ amicorumq; cõcilio, & alia multa mulieri & filiarũ contumelias crimini dedit, quodq; Phariſæis mercedem contra ſe præbuiſſet, fratremq; ſibi hoſtem reddidiſſet expugnatum venenis. Poſtremo cõuerſus ad Pheroram, vtrum, ait, ſe fratrẽ an vxorem vellet optare? Cumq; ille ſe citius vita dixiſſet quàm cõiugem carituru, incertus quid ageret, ad Antipatrũ ſermonem contulit: ac ne cum Pherora, vel eius coniuge, aut quouis alio, qui ad eam pertineret, vnquam colloqueretur edixit. Verum ille palàm præcepta cuſtodiens, in occulto cum his pernoctabat, metuensq; obſeruationem Salomes, per amicos in Italia degentes, vt Romam proficiſceretur, effecit perlatis literis, vbi Antipatrum aliquanto poſt tempore ad Cæſarem mitti oportere perſcriberent. Igitur Herodes nihil moratus, eum miſit: cunctis quæ vſui forent, magnaq; pecunia liberaliter inſtructum, teſtamentumq; vnà ei portandum dedit, in quo Rex ipſe Antipater inſcriptus erat, & Antipatri ſucceſſor Herodes, ex Mariamme pontificis filia procreatus. Quin & Syllæus Arabs itidem Romam, neglecto Cæſaris præcepto, nauigauit: de his cum Antipatro certaturus, de quibus cum Nicolao cauſam ante dixerat. Non leue autem cum* Areta *Rege ſuo certamen habebat, cuius & alios amicos interfecerat & Soemum in Petra oppido potentiſſimum, redemptoq;*

An. mũdi 3961. Ante Chriſtum natum 3.

Herodes Antipatri blanditijs adductus, ſponſalia reformat.

Ant. lib. 17. cap. 3. Antipater expectatione regni certa nititur.

Mulierum in aula cõflictio.

Ant. lib 17. cap. 4.

Herodes Antipatro, ne cum Pherora, vel eius coniuge vnquam colloqueretur, edicit

An. mũdi 3961. Ante Christum natum 3.

ptoq; Fabato procuratore Cæsaris fautore vtebatur etiam in Herodem. Sed maiore pecunia data Herodes Fabatum à Syllæo alienauit: ac per eum quæ Cæsar iusserat exigebat. Ille autem cum nihil dedisset, accusabat apud Cæsarem Fabatum, dispensatorem esse dicens, non quæ ipsi, sed quæ Herodi expedirent. Quibus commotus ad iracundiam Fabatus, adhuc autem apud Herodem in honore maximo habebatur, secretorum Syllæi proditor factus est: regiq; indicauit, quôd Syllæus Corinthum eius satellitem pecunia corrupisset, eumq; asseruari oporteret. Neq; Rex id facere dubitauit: quoniam Corinthus iste, licet in aula Regis esset educatus, ex Arabia tamen fuerat oriundus. Igitur mox non illum solum corripi, sed etiam duos alios Arabas iussit apud eum repertos, vnum Syllæi amicum, alterum Phylarchum. Qui subditi quæstioni, magna pecunia Corintho, vt Herodem occideret, persuasisse confessi sunt: atq; etiam à Saturnino Syriæ rectore interrogati, Romam transmissi sunt.

Fabatus Procurator Cæsaris apud Herodem secretorum Syllæi proditor.

CAP. XIX.

De veneno Herodi parato & quomodo compertum sit.

ATT Herodes Pherorę vehementius imminebat, vt repudiaret vxorem: neque quomodo mulierem plecteret inueniebat, cum multas in eam odij causas haberet, donec ipsum etiam fratrem cum ea supra modũ indignatus eiecit. Pheroras autem æquo animo accepta iniuria, in tetrarchiam suam recessit, iuratus vnum sibi exilij finem fore mortem Herodis, neq; ad eum reuersurum esse dum vixerit. Deniq; nec ægrotum quamuis sæpe accitus fratrem inuisere voluit, cum quibusdam mandatis eum quasi moriturus vellet instruere. Sed ille quidẽ præter spem conualuit. Postquam autem Pheroras in morbum incidit, tum Herodis patientia demonstrata est. Nam & venit ad eum, & humanissimè curatum voluit: sed morbum superare non quiuit: intra dies enim paucos est mortuus. Quem licet vsque ad vltimum vitæ diem dilexisset Herodes, tamen quòd illum quoque veneno peremisset, fama vulgatum est. Verum eius corpore in Hierosolymã deportato, luctum maximum cunctæ genti denunciauit, clarissimaq; funus sepultura dignatus est. Vnus quidem interfector Alexandri & Aristobuli, hunc exitum vitæ sortitus est. Transijt autem in Antipatrum autorem pœna sceleris, ex interitu Pherorę nacta principium. Quidam enim ex eius libertis, cum Regem tristes adijssent, fratrem ipsius Pheroram veneno interceptum esse dicebant. nam quendam ei cibum obtulisse coniugem suam, non eo quo solebat modo conditum: eoq; sumpto illum morbo protinus esse correptum. Venisse autem ante biduum, matris ac sororis eius accitu quandam veneficam mulierculam ex Arabia, vt venenum Pherorę conficeret amatorium: & pro amatorio dedisse mortiferum Syllæi consilio: namque illi notam fuisse. Perculsus igitur plurimis suspicionibus Rex, ancillas & nonnullas libertinas quæstioni subiecit. Ibiq; tum exclamat aliqua doloris impatiens: Deus cæli terræq; rector, in matrem Antipatri, quæ horum nobis malorum causa est, vindicet. Hoc Rex initium nactus, persequebatur vlterius indaginem veritatis. Mulier verò & matris Antipatri familiaritatẽ cum Pherora eiusq; mulieribus, & occultos eorũ cõuentus aperuit: quodq; Pheroras & Antipater redeuntes à Rege, tota cum illis nocte potare soliti essent, seruis omnibus exclusis & ancillis. Vna quidem libertinarũ hæc indicauit. Cum autem ancillæ separatim singulæ torquerentur, patuit omnium dicta congruere,

Herodes Pheroram cum vxore ejcit.

Pheroras moritur, & Hierosolymis sepelitur.

Ant. lib. 17. cap. 5

Venefica mulierecula ex Arabia.

Confessio mulierecularum in tortura.

quæ

qua de causa Romam quidem Antipater ex composito, Pheroras verò trans flumen secedere curauisset. Nam sapè illos in sermone dixisse, quòd post Alexandrum & Aristobulum ad ipsos eorumq; coniuges transiturus esset Herodes. Nec alicui posse parcere, qui Mariammæ eiusq; filijs minimè pepercisset: ideoq; melius esse, ab hac belua quàm longissima fugere. Sapè autem dixisse matri Antipatrum conquerentem, quòd cum ipse iam canus esset, pater in dies singulos iuueneſceret, seq; fortasse prius quàm regnare incipiat moriturum: aut si vnquam ille decesserit, (quando autem istud futurum?) voluptatem sibi successionis omninò fore breuissimam. Pullulare præterea hydræ capita, hoc est Alexandri & Aristobuli filios: sibi autem filiorum quoq; spem ademptam esse patris iniuria: qui non eorum quenquam post mortem suam regni successorem, sed Mariammes filium scripsisset hæredem. Qua quidem in re prorsus eum senectute delirare, si testamento suo stãdum arbitraretur. Senamq; vt ex eius progenie nemo supereſſet curaturũ. Quinetiam cum omnes patres, quibus inuisi vnquam filij fuerunt, odio vincat: plus tamen eum etiam fratres odisse. Deniq; nuper sibi, ne cum Pherora colloqueretur, centum talenta donasse: atq; cum Pheroras diceret, quid enim per nos lædebatur? respondisse Antipatrum, vtinam cunctis ablatis nudos se dummodo viuos relinqueret. Verùm hoc nequaquam fieri posse, vt tam pestiferam bestiam quisquam effugiat, sub qua nec amicis esse palàm liceret. Denique nunc occultè, inquit, conuenimus: licebit autem apertè, si virorum spiritum manusq; habeamus. Hæc in tormentis ancillæ prodiderunt, & quòd Pheroras cum illis Petram fugere cogitasset. Vt omnibus autem dictis Herodes crederet, centum talentis effectum est. De his enim soli Antipatro dixerat. Igitur ante alios in Doridem Antipatri matrem furor eius erumpit: eamq; omni ornatu, quem illi donauerat, spoliatã, multis comparato talentis, expellit. Deinde ira deposita, Pheroræ mulieres à tormentis recreabat. Timore autem pauidus erat, & ad omnes suspiciones excitabatur: multosq; innocentes, metu ne quem nocentium prætermitteret, in tormenta ducebat. Hinc ad Samaritam se conuertit Antipatrum, qui procurator erat Antipatri, & ex illius tormentis comperit, necandi sui causa ex Ægypto Antipatrum venenum malum petijsse, per quendam Antiphili amicum: idq; ab eo Antipatri auunculum accepisse Theudionem, ac Pheroræ tradidisse: cui mandasset Antipater, vt Herodem occideret, dum ipse Romæ abesset, ac suspicione careret: Pheroram verò venenum vxori suæ dedisse seruandum. Itaque hanc euocatam statim Rex quod acceperat afferre iubet. Illa verò quasi allatura egressa, de tecto se præcipitem dedit, vt eo modo probationes & Regis tormenta præueniret. Sed Dei prouidentia, sicut appãret, quæ ab Antipatro pœnas repeteret, non in caput, sed in diuersam delata partem, periculum mortis euasit. Portataq; ad Regem, vbi resipiscere potuit (nam casus eam perturbauerat) quamobrem se præcipitasset interrogata, adiurante Rege, quòd vera dicenti remitteret omne supplicium: sin falsa promere maluisset, corpus eius tormentis absumeret, neque sepulturæ quicquam relinqueret: paulisper tacuit. deinde: quid, inquit, secreta custodio, quum Pheroras obierit, Antipatro qui nos omnes perdidit seruitura? Audi Rex, & tecum Deus mihi testis veritatis, qui falli non potest, Cum Pheroræ morituro lacrymans assiderem, tunc ille me ad se vocauit: En multum, inquit, coniunx de fratris erga me animo sum deceptus. Nam qui sic me diligeret, inuisum habui, & necare

An. mũdi 3961. Ante Christum natum 3.

Doridem Alexandri matrem omni ornatu spoliatam Herodes expellit.

Pheroræ cõiunx quid cum veneno sit actũ, ingenuè fatetur.

An. mũdi 3961. Ante Christum natum 3.

necare cogitaui: qui tanto nunc mei, quamuis nec dum mortui, dolore confunditur. Sed ego quidem impietatis precium fero: tu verò quod in eum seruas, relictum nobis ab Antipatro venenum, huc affer propere, meq; videnti consume, ne adinferos quoq; vltricem huius sceleris conscientiam deferam. Ita vt iussit attuli: & magnam quidem veneni partem sub obtutibus eius in ignem effudi: modicum verò mihi propter dubios casus, & quæ te metuerem, reseruaui. His dictis, illa quidem omninò paululum quiddam veneni habentem pyxidem profert: Rex verò in matrem fratremq; Antiphili contulit quæstionem. Verùm hi quoq; Antiphilum ex Ægypto attulisse pyxidem fatebantur, illumq; venenum à fratre apud Alexandriam exercente medicinam accepisse dicebant. Totum autem regnum circumeuntes Alexandri & Aristobuli manes, ipsi erant incertarum rerum exploratores atq; indices, & à suspicionibus remotissimos ad probationes trahebant. Deniq; etiam Pontificis filiam Mariammen, consciam esse maleficiorum patuit: Hoc enim tortis eius fratribus demonstratum est. Rex autem matris audaciam filij quoq; pœna coercuit. Nam quem illa pepererat Herodem, patri successorem scriptum ex testamento deleuit.

Diuina vltio nullum scelus impunitum relinquit.

CAP. XX.

De Antipatri in Herodem malignis studijs deprehensis & vltis.

POST hæc etiam Bathyllus, nouissima consiliorum Antipatri fides documentis accessit. Namq; is erat quidem libertus eius: aliud autem venenum ferens, hoc est, aspidum virus, aduenerat, aliorumq; serpentum succos: vt si prius fuisset inualidum, hoc se Pheroras cum sua coniuge in Regem armaret. Idem verò præter susceptam contra salutem patris audaciam, velut operam subciuam, habebat epistolas aduersum fratres compositas ab Antipatro. Erant autem Romæ in studijs Archelaus & Philippus, iam adolescentuli, magniq; animi Regis filij, quos Antipater velut imminentes spei suæ remouere festinans, quasdam in eos literas ipse finxit, amicorum nomine Romæ degentium. Nonnullis autem corruptis scribere persuasit, quòd multis patrem maledictis carperẽt, ac de Alexandri & Aristobuli nece manifestè quererentur, seq; accitos esse grauiter ferrent: iã enim pater eos redire præceperat, idq; maximè solicitabat Antipatrũ. Quin etiam prius quàm proficisceretur, in Iudæa constitutus Antipater, eiusdem modi contra eos Romæ literas mercabatur: patremq; adeundo vitandæ suspicionis causa, fratres purgare simulabat: quædam falso scripta, quædam verò adolescentiæ peccata esse commemorans. Quo quidem tempore scriptoribus epistolarum, quas in fratrum perniciem simulabat, plurimis pecunijs datis, sumptuum confundere tentabat indicia, vestem preciosam variaq; stragula, poculaq; argentea necnon & aurea comparãdo, aliaq; plurima instrumenta, vt preciorum magnitudine merces falsarijs erogatas celaret. Deniq; ducenta talenta retulit expensa, & eorum maxima fuit occasio causa Syllæi. Vniuersis autem malis tunc minoribus maiore contectis, cum omnia quidem tormenta de patricidio, epistolæ verò de iteratis fratricidijs conclamarent, nemo tamen ex Iudæa venientium, quo loco fortunæ domus essent ei nunciauit, quamuis inter scelus probatum & ipsius reditum septem mensium interualla fluxissent. Ita erat inuisus omnibus. Fortasse autem etiam quibus indicandi voluntas fuit per interfectorũ fratrum

Antipatri in Archelaum & Philippum fratres insidiæ.

Antipater scriptoribus epistolarũ, quas in fratrum perniciem simulat, ingentem pecuniæ sum mam erogat.

manes

manes obmutescebant. Denique Roma literas misit, continuò se venturum esse, quodq; honorificè dimissus esset à Cæsare nuncians. Rex autem insidiatorem manibus tenere desiderans: timensq; ne si quid præsciisset, fortè caueret, ipse quoque literis beneuolentiam simulans, & alia familiarissimè scripsit, & vt reuersionem suam maturaret orauit. Nam si properasset, matris suæ quoq; offensionem posset componere, quam expulsam esse non ignorauit Antipater. Primam quidem iam de morte Phororæ susceperat epistolam apud Tarentũ, eumq; vehementer luxerat: id autem nonnullis de patruo laudabile videbatur: sed quantum intelligi datur, causa doloris erat, quòd insidiæ pro voto non cesserant: neque tam Pheroræ flebat, quàm maleficiorum ministrum. Præterea metus eum quidam ob ea quæ confecerat occupabat, ne quando fortè deprehenderetur venenum. Tunc autem in Cilicia patris epistola sibi reddita, quam suprà memoraui, statim quidem festinabat: sed postquam in Celenderin delatus est, subit eum quendam materni casus cogitatio, anima iam per semetipsam diuinante. Et amicorum quidem prudentiores ei suadebant, ne prius patrem conueniret, quàm pro certo cognosceret, quibus ex causis matrem suam repudiasset: namque timere, ne fortè criminibus matris adderetur. Minus autem prudentes, & visendæ patriæ cupidi magis, quàm quid Antripatro esset vtile considerantes, vt properaret monebant, ne ex ipsa mora & patri causam præbaæ suspicionis, & occasionem præberet calumniantibus. Nunc enim si quid motum est, in absentem esse factum: nec enim præsente illo quenquam id ausurum fuisse. Absurdum autem videri, propter suspiciones incertas certis bonis carere, neque maturè se patri reddere, ab eoq; regnum accipere, quod solo ipso niteretur. Paruit his Antipater, impellente fortuna, transmissusq; in Sebastum Cæsariæ portum defertur. Occurrit autem illi præter opinionem maxima solitudo cum omnes eum deuitarent, nullusq; auderet accedere. Nametsi semper æquè inuisus erat, odio tamen vt proderetur tunc data libertas est. Multos autem auertebat ex Rege formido, quoniam cunctas iam ciuitates de Antipatro fama repleuerat, solusque de se quid ageretur Antipater ignorabat. Nec enim vel clarius eo quisquam deductus est, cum Romam nauigaret, vel ignobilius inde susceptus est. Enimuerò clades ille domesticas intelliges, calliditate celabat, metuque penè mortuus, vultu confidentiam simulabat. Et neque fugæ spes vlla erat, neque circunstantibus malis emergere poterat: certumque nihil ei de domo, ne ibi quidem nunciabatur: id enim Regis interminatio prohibuerat. Vnde interdum etiam spes eum pertentabat hilarior, aut nihil esse deprehensum, aut, si quid esset, hoc sese impudentia sua diluturum ac dolis, quæ sola instrumenta salutis haberet. Itaq; his armatus, sine amicis in Regiam venit, qui à prima ianua cum iniuria sunt repulsi. Fortè autem Varus Syriæ rector intus aderat. Ingressus inde ad patrem, confirmatusq; audacia, velut eius salutandi causa, propius accedebat: cum ille obiecta manu & capite declinato, exclamat: Et hoc patricidæ est, vt me amplexari velis, qui tot maleficijs inuolutus sis. Dispereas, impium caput: neq; me attingas prius quàm criminibus te exuas. Dabo enim tibi iudicium & iudicem, qui opportunè præstò est, Varum. Abi, & quemadmodũ te purges in diem crastinum meditare. nam & tempus indulgeo calliditatibus tuis. Ad hæc metu obstupefactus Antipater, quia respondere nihil potuit, reuersus est. Cum autem ad eum venissent mater & vxor, cunctas ei probationes exposuerunt. Tumq; recepta mente, quo pacto

An. mũdi 3961. Ante Christum natum 3.
Ant. lib. 18. Cap. 8.

Antipater vt reuersionem suam maturaret, scribit Herodes.

Antipater Pheroræ mortem vehemẽter luget.

Antipater Cæsarem omnibus inuisus.

Quomodo Antipater Roma domum reuersus ab Herode fuerit acceptus.

An. mũdi 3961. Ante Christum natum 3.

pacto ſeſe defenderet cogitabat. Poſtero autem die Rex adhibito ꝓpinquorum atque amicorum concilio, Antipatri quoq; amicos vocat. Ipſe autem cum Varo reſidens, cunctos indices iuſsit adduci, in quibus erant etiam ſerui matris Antipatri quidam pridem comprehenſi, qui ab ea literas ad eum deportauerunt huiuſcemodi. Quoniã illa omnia patri tuo cognita ſunt, caue ne ad eum venias, niſi aliquod auxilium à Cæſare impetraueris. Itaq; his vnà cum alijs introductis, ingreditur Antipater. Cumq; pronus ante pedes patris cecidiſſet: oro, inquit, pater, ne quid de me præiudices, ſed integras aures ſatisfactioni meæ præbeas. Demonſtrabo enim me innoxium, ſi tu velis. Ille autem magna voce imperato ei ſilentio, ad Varum locutus eſt: Quod & tu Vare, & quiuis iuſtus iudex, Antipatrum morte dignum iudicauerit, certè ſcio. Vereor autem ne mea quoq; tibi ſit inuiſa fortuna, omniq; calamitate dignum deputes, qui tales filios genuerim. Atqui hoc tibi magis miſerandus videri debeo, quòd erga tam ſceleſtos indulgentiſſimus pater fui. Nam illis prioribus adhuc adoleſcentulis regnum detuleram, eoſq; Romæ educatos amicos Cæſaris feceram: ſed quos alijs inuidendos Regibus amulandoſq; conſtitui, meæ ſalutis hoſtes inueni, quorum tamen interitus Antipatro magis profuit. Iſti enim quòd iuuenis & ſucceſſor meus futurus eſſet, maximè ſecuritas quærebatur. at verò hic belua, patientia mea ſuprà quàm ſatis erat expletus, in me ſatietatem ſuam profudit: eiq; diu viuere ſum viſus, meamq; ſenectutem grauiter tulit, Rexq; fieri non niſi patricidio paſſus eſt. quæ quidem profectò noui qua ratione cogitauit: quòd eum ex agro abiectum reduxerim, & excluſis quos mihi Regina pepererat filijs, regni mei vicarium declarauerim. Equidem tibi Vare confiteor meæ mentis errorem. Ego illos contra me filios irritaui, qui Antipatri gratia ſpes eorum iuſtas abrupi. Quid enim tantum de illis, quantum de iſto benè ſum meritus? cui viuus etiam poteſtatem meam penè conceſſi: apertè autem regni ſucceſſionem teſtamento reliqui, & prater deſtinatos ei ſeparatim quinquaginta reditus talentorum, ſumptum paſſim mea pecunia ſubminiſtraui: ac nuper Romam quoque nauigaturo dedi trecenta talenta, quemq; ſolùm ex omni familia mea, tanquam patris ſeruatorem, Cæſari commendaui. Aut quid illi tantum ſceleris, quantum Antipater admiſerunt? quódue de his habui indicium, quale demonſtrauit huius inſidias? etiam approbo, quia auſus eſt aliquid patricida, rurſumq; veritatem dolis ſperat obtegere: tibi Vare cauendum. nam ego iſtam beluam noui: & quàm ſit veriſimilia dicturus, iam nunc proſpicio, fletuſq; ſimulatos. Hic eſt qui me quondam monebat, vt viuum Alexandrum cauerem, neq; meum corpus omnibus crederem: hic eſt qui vſque ad cubile meum ſolebat ingredi, & circumſpicere, ne quis mihi fortè paraſſet inſidias: hic ſomni mei cuſtos erat, & ſecuritatis dator, qui conſolaretur luctum peremptorum, & viuentium fratrum beneuolentiam dijudicaret: hic propugnator & ſatelles meus. Quum eius callidit as Vare in mentem venit, & quemadmodum ſingula ſimulaſſet, vix me credo viuere, tamq; grauem inſidiatorem quo pacto effugerim miror. Veruntamen quia fortuna quadam excitat contra me domum meam, mihiq; amiciſſimi ſemper infenſi ſunt, ego quidem fatorum iniquitatem flebo, & mecum ipſe ſolitudinem gemam. Nemo autem qui meum ſanguinem ſitierit elabetur, etiamſi per omnes filios indicia ventura ſint. Hæc dicens, ipſe quidem interrupto ſermone tacuit, dolore confuſus. Nicolaum autem vnum ex amicis probationes iuſsit exponere. Inter hæc

Iudicium contra Antipatrum, cui præſidet Varo.

Herodis in iudicio contra Antipatrum accuſatio.

Beneficiorum Herodis in filios collatorum recitatio.

Herodes Antipatrũ præ reliquis filijs amauit, plurimaq; in eum beneficia contulit.

hæc autem Antipater ſublato capite, cum proſtratus ante patris pedes maneret, exclamat: Tu pater meas partes defendiſti. Nam quomodo ego patricida, quem tu ſemper ſeruatorem te habuiſſe commemoras? Aut ſi ficta, vt dicis, ſimulataq́ mea pietas fuit, cur in alijs tam callidus, in hoc adeò demens fui, vt non intelligerem, quòd ſi homines lateret tanti ſceleris cogitatio, cœleſtem latere iudicem omninò non poſſet, qui vbiq́ præſtò eſſet, & cuncta cõſpiceret? An fratrum exitus ignorabam, quos ob id Deus vltus eſt, quia tibi malè cogitauerãt? Quid autem fuit cur me tua ſalus offenderet? Spes regni? Sed regnabam. Odij ſuſpicio? Sed diligebar. An ex te metus aliquis? Quin tui ſeruans, alijs timẽdus eram. Fortaſſis egeſtas cauſa fuit? Multo minus. Quis enim magis expenſarum habuit poteſtatem? Si autem omnium hominum perditiſſimus eſſem, immaniſq́ beſtia animum gererem, certè manſueti patris beneficijs vincerer: quem, ſicut tu dixiſti, reduxeris, totq́ filijs anteposueris, viuusq́ Regem declaraueris, aliorumq́ bonorum magnitudine reddideris inuidendum. ô me miſerum, acerbiſſimamq́ peregrinationem meam, quàm longum liuori tempus, magnumq́ inſidiantibus ſpatium præbui. Sed tamen tibi pater tuisq́ rebus abieram, ne Syllæus tuam contemneret ſenectutem. Roma mihi teſtis eſt pietatis, & princeps orbis terra Cæſar, qui me patris amatorem ſæpè vocitabat. Accipe pater has eius literas. hæ fictis in me criminationibus veriores: his me defendo: hæ affectus erga te mei argumenta certiſſima: recordare quàm inuitus hinc nauigauerim, latentes in regno contra me inimicitias non ignorans. Tu pater imprudens me perdidiſti, tu compuliſti vt darem accuſandi tẽpus inuidiæ. Verùm ad indicia veniam Ecce adſum, terra mariq́ nihil vſquam patricida perpeſſus. Sed nondum me hoc argumento diligas. nam & apud Deum, & apud te pater, condemnatum me eſſe ſcio. Condemnatus autem deprecor, nè aliorum tormentis fidem habeas: in me feratur ignis, per viſcera mea pergant inſtrumenta pœnarum, ne parcas ſceleſto corpori. Nam ſi patricida ſum, tormentorum expers mori non debeo. Talia cum lacrymis ac eiulatu vociferans, & omnes alios, & Varum ad miſericordiam prouocauit: ſolùm autem Herodem, quò minus fleret, iracundia continebat, documentis veris intentum. Ibi autem Nicolaus, iuſſu Regis multa de Antipatri calliditate præfatus, & miſericordiæ ſpem abſtulit, & atrociſſimam accuſationem inſtituit, cuncta quidem regni maleficia illi aſſcribens: maximè verò fratrum interitum, quos ipſius calumnijs interfectos eſſe demonſtrans, etiam ſuperſtitibus eum inſidiari quaſi ſucceſſionis captatoribus affirmabat. Nam qui patri venenum paraſſet, multo minus à fratribus abſtineret. Cum autem ad veneni probationem veniſſet, per ordinem proferebat indicia, etiam de Pheroræ crimen exaggerans, veluti illum quoque Antipater fratricidam feciſſet, corruptiſq́ Regis amiciſſimis, ſcelere omnem domum repleuiſſet. Atque ita multis alijs dictis & probatis perorauit. Varus autem cum reſpondere iuſſiſſet Antipatrum, & ille nihil amplius elocutus, quàm, Deus teſtis eſt innocentia mea, ſilensq́ iaceret, venenum petijt, idq́ cuipiam damnatorum capitis ex cuſtodijs bibendum dedit: eoq́ ſtatim mortuo, quædam in ſecreto cum Herode ſermocinatus, geſta in concilio Cæſari ſcripſit: poſteroq́ die inde diſceſſit. Nihiloq́ minus Rex Antipatro vinculis tradito, cladis ſuæ nuncios ad Cæſarem miſit. Poſt hæc Salomen appetiſſe inſidijs arguebatur Antipater. Quidam enim è ſeruis Antiphili Roma venerat, epiſtolas ferens cuiuſdam Acmes nomine, ancillæ Iuliæ: quibus

An. mũdi 3961. Ante Chriſtum natum 3.

Reſponſio & excuſatio Antipatri.

Antipater Romam & Cęſarem pietatis teſtes allegat.

Nicolaus iuſſu Regis contra Antipatrum atrociſſimam accuſationem inſtituit.

Peroratio Nicolai.

Venenũ in quodam capitis damnato probatur.

An. mũdi 3963. A nato Christo 1.

ad Regem ſcriptis, indicauerat Salomes epiſtola inter literas Iulię reperta, clàm ei beneuolentię cauſa miſiſſe. Ipſius autem Salomes epiſtolis & maledicta in Regem acerbiſſima, & accuſatio maxima continebantur. Sed hæ ab Antipatro erant fictæ: isq; Acmen pecunia corruptam, ad Herodem eas mittere perſuaſerat. Epiſtola enim eiuſdem mulierculæ ad ipſum ſcripta id prodidit, cuius verba hæc ſunt: Sicut voluiſti patri tuo ſcripſi, & alias epiſtolas miſi, certò ſciens, Regem ſorori ſuæ minimè poſſe parcere, ſi eas recitauerit. Benè autem facies ſi conſummatis omnibus, pollicitationum tuarum memor fueris. Hac epiſtola & quæ in Salomen ſunt compoſita deprehenſis, Regem ſubijt cogitatio, ne fortè etiam Alexander falſis epiſtolis fuiſſet oppreſſus: quodq; penè ſororem propter Antipatrum occidiſſet, anxius erat. Itaque non eſt vltra cunctatus, quò minus abeo ſumeret omnium cauſa ſupplicium: ſed ne propoſitis ſatisfaceret, graui morbo impeditus eſt. De Acme tamen ancilla, & in Salomen fictione conflata, dedit literas ad Cæſarem. ac propterea teſtamento mutato, exemit nomen Antipatri, Regemq; ſcripſit Antipan, præteritis Archelao & Philippo natu maioribus. nam & hos Antipater inſimulauerat. Cæſari autem poſt alia pecuniaria munera mille talenta, & vxori eius ac ſilijs, itemq; amicis & libertis, propè quinquaginta: cæterisq; omnibus agrorum & pecuniarum non parum diſtribuit, ac ſororem Salomen luculentiſſimis donis honorauit. In teſtamento quidem iſta correxit.

Aliа aduerſus Antipatrum accuſatio.

Herodes de Antipatro ſupplicium ſumere cogitat, propterea q; nomen ipſius in teſtamento delet.

CAP. XXI.

De aquila aurea, morteque Antipatri & Herodis.

Ant. lib. 17. Cap. 8.

MORBVS autem ingraueſcebat, quòd eum ſenectus pariter ac mœror vrgeret, & annos iam ſeptuaginta natus eſſet: & filiorum cladibus animum adeo habebat afflictum, vt nec bona valetudine quicquam iucunditatis admitteret. Acriorem autem faciebat ægritudinem, quòd Antipater viueret. Hunc enim non obiter & aliud agens, ſed cum ipſe conualuiſſet, cogitabat occidere. Ad has ei calamitates accidit etiam populi quidam tumultus. Erant in ciuitate ſophiſtæ duo, qui ſummè ſcire leges patrias videbantur, & propterea per omnem gentem maxima gloria prædicabatur: Iudas filius Sepphorai, & alter Margali Matthias. Hos non pauci adoleſcentium ſectabantur, cum leges exponerent, & in dies ſingulos puberum exercitum congregabant. Qui cum Regem audiſſent mœrore ac morbo tabeſcere, apud notos loquebantur, opportunum iam tempus eſſe, vt Deus vindicaretur, fabricatáque aduerſus leges patrias opera deſtruerentur. Siquidem in templo nefas ſit, imagines, aut vultus, aut cuiuſlibet animalis cognomine ſimulacrum haberi. Hoc propterea dicebatur, quòd ſupra maximam portam templi Rex aquilam collocauerat auream. Eamque tunc monebant ſophiſtæ vt tollerent: pulchrum eſſe dicentes, etiam ſi quod inde periculum immineret, pro legibus patrijs mori non recuſare: ſic enim decedentibus, & animam immortalem & bonarum rerum ſenſum perſeuerare perpetuò: minus autem fortes & ſapientiæ ſuæ neſcios amare animam imperitia: magisque morbo cupere, quàm virtute defungi. Dum hæc illi diſſererent, rumor ſubitò peruagatur, Regem ferè iam mori: vnde etiam confidentes adoleſcentes coronam adorti ſunt: ipſoque meridie, quum plurima multitudo verſaretur in templo, craſſis demiſſi funibus,

Iudas & Matthias populum vt aquilam auream tollerent, hortantur.

funibus, aquilam ex tecto auream securibus abscidebant. Quare statim Regis duci nunciata, non parui ille manu comitatus ad templum cucurrit: & prope ad quadraginta iuuenes comprehensos, Regi exhibuit. Qui primum interrogati, an aquilam ipsi auream concidere ausi essent, fecisse confessi sunt: deinde quo iubente, lege patria, responderunt. Cum verò, quid exultarent tantum, quibus mors immineret, ab his quareretur: quia post mortem bonis plurimis frui sperarent, asseruerunt. His itaque Rex commotus, magnitudine iracundia morbum superat, atque in concionem procedit. Deinde multum in eos quasi sacrilegos inuectus, & quòd occasione legis patria quadam maiora tentassent, velut impios supplicio dignos esse iudicauit. Populus autem metuens, ne per multos quaestio iret, precabatur, vt primum facinoris suasoribus, deinde in eo deprehensis pœna subditis, cateris indignationem remitteret. Tandem igitur exoratus, & ipsos Rex qui funibus demissi erant cum sophistis viuos incendi, & reliquos qui vnà comprehensi sunt, obtruncandos carnificibus tradidit. Hinc totum eius corpus morbo occupatum varijs doloribus differebatur. nam febris quidem non mediocris erat: prurigo autem intolerabilis habebat omnem corporis superficiem. Assiduis autem vexabatur coli tormentis, pedesq; tanquam ex intercutis vitio tumuerant. Quin & inflatio ventriculi, putredoq; virilis membri vermiculos generans, ac praterea creber anhelitus, & irrupta eum suspiria membrorumq; omnium contractio fatigabat: vt qui hac ad diuinitatem referrent, vltionem eam esse dicerent sophistarum. Ille autem, quamuis cum tot morborum cruciatibus luctaretur, vita tamen cupidus erat, & remedijs excogitatis salutem sperabat. Deniq; Iordanem transgressus, apud Calliroen aquis calidis vtebatur, qua in lacum feracem bituminis, qui Asphaltites vocatur, effluentes, pro dulcedine potui sunt. Ibi autem corpus eius, quod medicis oleo calidiori foueri placuerat, in solium plenum demersum ita dissolutum est, vt etiam lumina quasi mortuus resoluta torqueret. deinde perturbatis qui eum curabant, ad clamorem quidem illorum respicere visus est. desperata verò salute, militibus quinquagenas drachmas, multamq; pecuniam rectoribus atque amicis diuidi iussit. Cum autem rediens ad Hierichunta venisset, atra iam bili correptus, & penè ipsi morti minabatur: factumq; nefarium excogitauit. Collectos enim cuiusque vici ex omni Iudaa nobiles, in locum cui nomen est Hippodromus, concludi praecepit. Deinde Salome sorore & Alexa marito eius ad se vocatis: scio, inquit, mortem meam festis gaudijs celebraturos esse Iudaeos. Verùm per alios lugeri potero, & praclarissimos honores sepultura assequi, si qua praecipio feceritis. Hos viros qui habentur in custodia, cum animam efflauero, statim militibus circundatos occidite: vt etiam inuita omnis mihi Judaa, omnisq; domus illacrymet. Et simul his mandatis, legatorum quos Romam miserat epistola sunt allata, quibus Acmen ancillam Julia iussu Cæsaris interemptam, & Antipatrum morte damnatum esse indicabatur. Quin & si pater eum in exilium dare mallet, id quoque permississe Cæsarem, scriptum erat. Herodes autem paululum hoc nuncio recreatus, doloribusq; rursum victus (nam inedia tussisq; pariter violentia distendebatur) fatum praeuenire conatus est: sumptoq; malo, etiam cultellum poposcit: sectum enim comedere consueuerat. Deinde circumspecto ne quis arbiter impediret, tanquam se percussurus dexteram sustulit. Cum verò Achiabus consobrinus eius accurrisset, manumq; continuisset, vlulatus maximus in regia statim, quasi

An. mūdi 3963. A nato Christo 1.

Iuuenes qui aquilam aurcam abscinderant, ad Herodē deducti, examinantur.

Iuuenes cum Sophistis capitis damnati, interficiuntur.

Herodes varijs morbis vexatur. Ant. lib. 17. Cap. 9.

Herodes morbis obrutus, aquis calidis vtitur.

Atra bilis Herodi mortem minatur.

Herodes Roma literas, quibus Acmen iussu Cæsaris interemptam, & Antipatrum morte damnatum esse significabatur, accipit.

Herodes doloribus victus, sibi ipsi violentas manus inferre cogitat.

An. mũdi 3963. A nato Christo 1.

Ant. lib. 17. Cap. 16.

Rex mortuus esset, excitatus est. Eoq; properè audito, Antipater fiduciam recepit: lætusq; iam custodes promissa etiam pecunia, rogabat, vt se solueren atque dimitterent: quod eorum princeps non solùm ne fieret obstitit, sed etiam Regi velociter nunciauit. Ille autem fortius exclamans, quam vires ægrotantis valebant, continuò satellitibus missis occidit Antipatrum: mortuumq; sepeliri præcepit in Hyrcanio. Deinde rursum corrigit testamentum, & successorem quidem Archelaum natu maximum Antipæ fratrem scripsit, tetrarcham verò Antipam. Post interitum autem filij quinque diebus exactis moritur: annos quidem triginta quatuor, ex quo interfecit Antigonum, regno potitus: triginta verò & septem, postquam Rex à Romanis declaratus est. Et in alijs quidem omnibus, secunda fortuna vsus est, si quis alius. Regnum enim quod priuatus sibi quæsierat, tanto conseruatum tempore, filijs suis reliquit. In rebus autem domesticis infelicissimus fuit. Salome autem, antequam resciret mortem Regis exercitus, cum marito progressa, vinctos absoluit, quos occidi mandauerat: ipsum dicens mutasse consilium, & vnumquenq; iussisse domum dimitti. Atque ita post horum abitum militibus indicatur. Quibus in concionem cum alia turba in amphitheatrum apud Hierichunta collectis, Ptolemæus anuli Regis custos, quo signare solitus erat, & fortunatum illum cœpit dicere, & multitudinem consolari. Relictamq; ab eo militibus epistolam recitauit, in qua multum rogabat, vt beneuolo animo successorem suum fouerent. Deinde post epistolam testamentum legebat, in quo Philippum quidem hæredem Trachonis, proximarumq; regionum: tetrarcham verò, sicut suprà diximus, Antipam: Regem autem Archelaum scripserat: eidemq; anulum ad Cæsarem ferre mandauerat, assignatamq; regni administrati noticiam. Omnium nanque dispositionum suarum dominum & confirmatorem Cæsarem esse voluit, cætera verò seruari iuxta superius testamentum. Quo perlecto confestim clamor secutus est omnium Archelao gratulantium: militesq; per cuneos & populus adeuntes, suamq; promittebant, Deiq; beneuolentiam precabantur. Hinc ad sepeliendum Regem operam contulerunt. Nihil autem munificentiæ prætermisit Archelaus, sed omnem ornatum extulit regium in funeris pompa ducendum. Lectus quippe totus erat gemmis auróque distinctus, thorus autem purpura variatus, corpusq; super eum velatum itidem purpura. Capiti autem diadema erat impositum: corona verò desuper aurea, sceptrumq; in dextera, & circa lectum filij cum propinquis. præterea satellites agmenq; Thracium, Germanique & Galli, velut ad bellum instructi omnes antecedebant. Cætera verò militum manus armata, ducesque suos ordinumque principes sequebantur decenter. Quingenti autem serui ac liberi odores ferebant: corpus autem per ducenta stadia portatum est in castellum Herodion: ibique secundum ipsius Regis mandata sepultum est. Et Herodis quidem Regis hic finis fuit.

Mors Antipatri.

Ant. lib. 17. Cap. 12.

Militibus ac multitudini Regis mors nunciatur.

Archelaus post patris obitum Rex declaratur.

Qua munificentia Herodes sepultus.

FLA-

FLAVII IOSEPHI DE BELLO IVDAICO LIBER II.

SVMMA CAPITVM LIBRI II. DE BELLO IVDAICO

I. De ſucceſſoribus Herodis,& vltione direptæ aquilæ aureæ.
II. De pugna & ſtrage Hieroſolymis inter Iudæos & Sabinianos.
III. De Vari geſtis circa Iudæos crucifixos.
IIII. De ethnarcha Iudæorum inſtituto.
V. De ſubditicio falſoque Alexandro,eoque deprehenſo.
VI. De Archelai exitio.
VII. De Simone Galilæo,de tribus ſectis apud Iudæos.
VIII. De Pilati regimine.
IX. De ſuperbia Caij,& Petronio Præſide.
X. De imperio Claudij & regno Agrippæ ac morte.
XI. De varijs tumultibus in Iudæa & Samaria.
XII. De tumultibus in Iudæa ſub Felice.
XIII. De Præſidibus Iudææ Albino & Floro.
XIIII. De Floro ſæuiente in Iudæos Cæſarienſes & Hierolymitanos.
XV. De alia oppreſſione Hieroſolymorum dolo Flori.
XVI. De Politiano tribuno,& oratione Agrippæ ad Iudæos,ad obediendum Romanis hortantis.
XVII. De cœpta rebellione Iudæorum contra Romanos.
XVIII. De cæde Ananiæ Pontificis,Manahemi,& militum Romanorum.
XIX. De Iudæorum maxima ſtrage Cæſareæ & in omni Syria.
XX. De Iudæorum alia graui cæde.
XXI. Iudæi Alexandriæ occiſi.
XXII. De clade Iudæorum,autore Ceſtio.
XXIII. De pugna Ceſtij contra Hieroſolymam.
XXIIII. De obſidione Hieroſolymæ à Ceſtio,& ſtrage.
XXV. De Damaſcenorum ſæuitia in Iudæos,deque Ioſephi ſtudijs in Galilæa.
XXVI. De Ioſephi periculis & euaſione,& Ioannis Giſcalei malitia.
XXVII. Tiberias à Ioſepho recuperatur & Sepphoris.
XXVIII. Quomodo Hieroſolymitæ bello ſe præparauerint: deque Simonis Gioræ tyrannide.

CAP. I.

De ſucceſſoribus Herodis,& vltione direptæ aureæ aquilæ.

ARCHELAO autem Romam proficiſcendi neceſſitas turbarum nouarum principium fuit. Diebus enim ſeptem in lugendo patrem conſumptis, epulisq; feralibus prolixè populo exhibitis (Hic autem mos apud Iudæos neceſſariò multos ad inopiam redegit: nam qui eum neglexerat, impius æſtimabatur) candida veſte indutus procedit ad templum. Ibiq; varijs fauoribus exceptus à plebe, ipſe quoque in excelſo tribunali, ſolioq; aureo reſidens, humaniſſimè vulgus admiſit: eisq; & quòd ſepulturam patris ſedulo curauiſſent, gratias egit, & quòd ſibi quaſi certo iam Regi, magnos honores habuiſſent. Verum ſe tamen ait non poteſtate ſolum interim, ſed etiam ipſo Regis nomine temperare, donec à Cæſare ſibi fuerit confirmata ſucceſſio, qui etiam teſtamento rerum eſſet omnium dominus conſtitutus. Idcirco enim ſe apud Hierichunta voluntati exercitus reſtitiſſe, cum ſibi diadema vo-

An. mũdi 3964. A nato Chriſto 2. Ant. lib. 17. cap. 11. Luctus & epulæ Archelai.

An. mũdi 3964. A nato Christo 2.

luisset imponere. Caterum pro alacritate ac beneuolentia, aquè militibus ac populo plenam se vicissitudinem relaturum, si ab his quorum etiam esset imperiũ, certus Rex declaratus fuisset: studiumq; sibi esse, vt erga illos rebus omnibus patre melior appareret. His gauisa multitudo, statim eius mentem magnis tentare petitionibus cœpit. Namq; alij tributa leuari, alij vectigalia tolli, quidam solui custodias acclamabant. Cunctis autem postulatis, in gratiam populi facile annuebat Archelaus. Deinde celebratis hostijs, cum amicis erat in epulis. Ecce autem subito post meridiem congregati non pauci nouarum rerum studiosi, vbi communis luctus de Rege cessauit, propria lamenta suscipiunt, flentes eorum casum, quos propter abscissam ex porta templi aquilam auream Herodes morte damnauerat. Dolor autem non occultus erat, sed clarissimis questibus, fletuq; iusto & planctu ciuitas personabat, virorum causa videlicet, quos pro templo ac legibus patrijs interijsse dicebant. Eorum autem mortis pœnas, ab illis quos Herodes pecunia donasset, repetendas esse clamitabant: ac primum, quem is constituerat pontificem reijciendum, aliumq; pietate præstantem, magisq; purum optari debere. Quibus etsi mouebatur Archelaus ad vltionem, tamen eum profectionis festinatio cõtinebat, metuentem, ne si multitudinem reddidisset inimicam, motu eius impediretur. Quamobrem monendo magis quàm vi experiebatur sedare turbatos: missoq; magistro militum, vt quiescerent, eos rogabat. Sed illum seditionis autores, vbi ad templum venit, prius quàm verbum faceret, lapidibus proturbarunt & alijs post eum mulcendi sui gratia missis, multos enim legabat Archelaus, iracunde omnia responderunt: neq; sinumero aucti fuissent, ocioſi fore videbantur. Itaque instante azymorum die festo, qui apud Iudæos Pascha vocitatur, plurima victimarum copia plenus, infinita quidem ad templum ex agris multitudo religionis causa descendit: cum illi qui sophistas lugebãt in templo consisterent, nutrimenta seditioni quærentes. Hoc autem metu Archelaus, antequam omnem populum morbus iste corrumperet, cohortem militum & tribunum qui etiam seditionis principes comprehenderent, eò dirigit: contra quos omne vulgus excitatum, multos lapidũ ictibus interfecit: saucius verò tribunus vix elabitur. Et illi quidem statim, veluti nihil mali actum esset, ad celebranda sacra conuersi sunt. Sed Archelao sine cæde iam multitudo comprimi non posse videbatur. quamobrem totum illis immisit exercitum, pedites per ciuitatem simul omnes, equitesq; per campum: qui cum sacrificijs occupatos singulos inuasissent, propè ad tria millia hominum occidunt: reliquam verò manum per montes proximos disiecerunt. præcones autem sequebantur Archelaum, iussu eius vnumquenq; vt domũ recederet admonendo. Itaq; cuncti neglecta diei festiuitate, abiere. ipse autem cum matre, necnon & Popla & Ptolemæo, & Nicolao amicis, ad mare descendit: relicto Philippo regni procuratore, itemq; rerum familiarium curatore. Vnà verò egressa est cum filijs suis Salome, fratrisq; Regis filij, generq;, specie velut Archelao ad obtinendam successionem adiumento futuri: certa verò causa, quæ cõtra leges in templum admissa fuerant, delaturi. Interea fit illis Cæsarea obuiam Sabinus Syriæ procurator, ad Iudæam veniens, ad pecunias custodiendas Herodis. quem vlterius progredi Varus inhibuit, multis accitus Archelai precibus, intercedente Ptolemæo. Et tunc quidem Sabinus in gratiam Vari, neque ad arces venire properauit, neque thesauros paternæ pecuniæ clausit Archelao: sed vsque ad cognitionem Cæsaris se otiosum esse pollicitus,

Archelaus subditis suis omnem beneuolentiam & fauorem pollicetur.

Seditio propter Sophistas ob abscissam ex porta templi aquilam auream trucidatos, coorta. Ant. lib. 17. cap. 12.

Archelai in seditiosos benignitas.

Pascha plurima victimarum copia celebratur.

Tria millia Iudæorũ in Paschate trucidantur.

Sabinus ad pecunias custodiendas & arces occupandas ad Iudęã venit.

apud

apud Cæsaream commorabatur. Postea verò quàm sibi obstantium vnus Antiochiam petijt, alter, hoc est, Archelaus Romam nauigauit, maturè profectus in Hierosolymam, Regiam tenet: custodumq́ principibus, itemq́ dispensatoribus euocatis, rationes pecuniarum discutere conabatur, & arces occupare tentabat. Non tamen immemores Archelai mandatorum custodes erant, sed in obseruando singula quaq́ perseuerabant, causam custodiæ magis Cæsari quàm Archelao tribuentes. Ad hoc autem Antipas quoq́ de regno certabat, posteriore superius Herodi testamentum firmius esse defendens, in quo Rex ipse Antipas fuerat scriptus: eiq́ se tàm Salome quàm multi alij cognati, qui cum Archelao nauigarant, suffragio fore promiserant. Ducebat autem secum matrem, fratremq́ Nicolai Ptolemæum, in quo pro fide apud Herodem probata, nonnihil videbatur esse momenti. Namq́ illi fuerat amicorum charissimus. Oratori autem Irenæo propter dicendi acrimoniam plurimum confidebat: vnde etiam qui se monuerant, vt Archelao pro ætatis merito & secundi testamenti voluntate cederet, audiendos esse non censuit. Romæ verò migrauerunt ad eum cunctorum studia propinquorum, quibus inuisus erat Archelaus, quiq́ præcipuè liberi omnes suiq́ iuris esse cupiebant: & aut Romano magistratu administrari, aut si hoc non impetrarent, Antipam Regem habere. Ad hoc etiam Sabini ope nitebatur Antipas, qui Archelaum per epistolas accusauerat apud Cæsarem, Antipam verò multum laudauerat. Itaque digesta crimina Salome & cæteri qui cum ea sentirent Cæsari tradiderunt: & post eos Archelaus gestorum suorũ perscripta capitula, patrisq́ anulum per Ptolemæum, rationesq́ administrationis intromisit ad Cæsarem. Ille autem secum præmeditans ea quæ ab vtraque parte dicerentur, vbi & regni magnitudinem, multitudinemq́ redituum animaduertit, atq́ insuper Herodis familiã numerosam, perlectis etiam Vari ac Sabini literis, optimates Romanorum ad concilium vocat, in quo tunc primũ ex Agrippa ac filia sua natum Caium sedere iussit, filium adoptiuum: atq́ ita partibus prosequendi copiã dedit. Igitur Salomes filius Antipater (nanq́ is erat orator acerrimus eorũ qui aduersabantur Archelao) accusationem proposuit, insumulans Archelaum, quasi verbis quidem de regno vtderetur cõtendere, re autem vera iamdudũ Rex esset effectus, & apud aures modo Cæsaris cauillaretur, quem iudicem successionis expectare noluisset. Nam post Herodis mortem, quibusdam vt diadema sibi imponerent subornatis, Regis eum more in solio aureo residentem, partim ordines militiæ permutasse, partim condonasse promotiones: & insuper his omnia annuisse populo, quæ velut à Rege impetranda petijsset: maximorumq́ reos criminum, quos pater suus vinxerat, absoluisse: qui cum ista fecisset, modo regni vmbram à domino postulaturus venisset, cuius sibi corpus ipse rapuisset, vt non rerum sed vocabulorum dominum esse Cæsarem demonstraret. Ad hæc ei, quòd etiam luctum patris assimulasset, obijciebat: cum interdiu quidem personam componeret in mœrorẽ, noctu vero ad commessationes vsque potaret. Denique seditionem vulgi ex hac indignatione conflatam esse dicebat. Totius enim orationis suæ vires, eorum multitudine qui circa templum cæsi fuerant, astruebat. Hos enim ad diem festum quidem venisse: ad hostias verò, quas ipsi mactandas venerant, crudeliter esse iugulatos: tantumq́ in templo funerum esse congestum, quantum nullum ab externis illatum bellum implacabile congessisset. Itaque huius crudelitatis Herode præscio, ne spe quidem regni vnquam

An. mũdi 3964. A nato Christo 2. Ant. lib. 17. cap. 13.

Antipas, posteriore superius Herodis testamentũ firmius esse defendens, de regno certat.

Antipas Archelaum per epistolas accusat apud Cæsarem.

Cæsar optimates Romanorũm ad concilium vocat.

Vehemens Antipatri cõtra Archelaũ accusatio.

Antipater totius orationis suæ vires in Archelaum exacuit.

An. mũdi 3964. A nato Christo 2.

vnquã eum dignum esse visum, nisi cum sana mentis inops erat, animo deterius ægrotante quam corpore, & quem in secundo testamento successorem scriberet, ignorabat: præsertim qui priore testamento successorem scriptum incusare nihil posset, quod incolumi corpore, omniq; vitio purgata mente fecisset. Vt tamen quis firmius esse ponat morbo laborantis arbitrium, ipsum se Archelaum abdicasse Regia dignitate, multis in eam contra leges admissis. Nam qualem fore si acciperet à Cæsare principatum, qui antequam acciperet, tantũ populum peremisset? Multa in hunc modum prosecutus Antipater, multis ex numero circumstantium propinquorũ in singula crimina testibus exhibitis perorauit. Surrexit autem Nicolaus defensor Archelai, & ante omnia eadem in templo necessario factam esse perdocuit: nam quorum necis argueretur, non regni solum, sed etiam ipsius iudicis, id est, Cæsaris hostes fuisse: aliorum autem criminum suasores aduersarios ipsos demonstrauit. Secundũ verò testamentũ idcirco ratũ manere postulabat, quòd Herodes in eo successoris sui firmatorem Cæsarem constituisset. nam qui tantum saperet, vt rerum domino potestate sua cederet, nec vnquam in hæredis errasse iudicio, sed sano corde quem constitueret elegisse, qui per quem constitui deberet non ignorauit. Cum autem omnibus expositis, etiã Nicolaus perorasset, in medium progressus Archelaus, ad genua Cæsaris accidit ocyus. Quo perbenignè Cæsar erecto, quòd paterna quidem successione dignus esset, ostendit: certum verò nihil pronunciauit. Sed illo die dimisso concilio, secum ipse de cognitis deliberabat, vtrum ex his qui testamento cõtinerentur, aliquem regni oporteret constitui successorem, an toti familiæ distribui principatũ. Multitudo enim personarum egere subsidio videbatur.

Teſtamentum ægrotante Herode mutatum.

Antipatri contra Archelaum.

Nicolaus defendit Archelaum.

Archelaus ad genua Cæſaris accidit.

Cæſaris erga Archelaum benignitas & humanitas.

CAP. II.

De pugna & ſtrage Hieroſolymis inter Iudæos & Sabinianos.

Ant. lib. 17. cap. 14.

SED antequam de his quicquam statueretur à Cæsare, mater Archelai Malthace morbo correpta moritur. Et varia litera de Syria perlata sunt, Iudæos defeciſſe nunciantes: quod Varus fore prospiciens, in Hierosolymam postquam Archelaus nauigarat, ascendit, vt incentores seditionis prohiberet. Et quia multitudo cessatura non videbatur, ex tribus quas ex Syria duxerat secum legionibus, vnam in ciuitate reliquit: atque ita in Antiochiam ipse remeauit. At Sabinus cum postea in Hierosolymam venisset, causas nouarum rerum Iudæis præbuit: modo vim custodibus, vt sibi arces traderent, adhibendo, nunc malignè Regis exquirendo pecunias. Non autem solis relictis à Varo militibus fretus erat, sed etiam seruorum suorum multitudine, quos etiam omnes armatos auaritiæ ministros habebat. Festo autem quinquagesimo die, qua Pentecoste à Iudæis vocatur: septies septem diebus exactis rediens, ex eorum numero vocabulum nacta non religionis solennitas populum, sed indignatio congregauit. Denique concursus infinitæ multitudinis ex Galilæa, itemq; Idumæa & Hierichunte, transq; Iordanem positis regionibus, factus est: cũ indigena ex ipsa ciuitate populus Iudæorum, & numero simul & alacritate præstaret: & in tripartita manu terna castra collocauerunt, vna in septentrionali regione templi, altera in meridionali Hippodromum versus, tertiaq; in occiduo prope Regiam tractu, circumcessosq; Romanos vndiq; obsidebant. Sabinus autem multitudine pariter, eorumq; spiritu perterritus, crebris quidem Varum nuncijs precabatur, vt quàm maturè ferret

Seditio in Hieroſolyma.

Sabinus arces occupare, ac Regijs pecunijs potiri conatur.

Iudæi tripartita manu terna caſtra collocant.

ferret auxilium, quasi occisione delenda legione, si quid mora interuenisset. Ipse An. mūdi 3964. A nato Christo 2.
verò in altissimã castelli turrim, qua Phasaelus vocabatur, euadit, fratris Herodis cognominem, quem Parthi necauerunt. Hinc legionarijs, vt in hostes irruerent, signum dabat. Nam pra timore nec ad eos quibus ipse praerat, descendere audebat. Eius autem præcepto milites obedientes, in templum volant, vehementiq; cum Iudæis pugna confligunt: in qua dum nemo desuper adiuuaret, Sabinus in altissimã castelli turrim euadit.
imperitos belli peritia superabant. Postea verò quàm multi Iudæi porticibus occupatis, à vertice telis eos appetebant, plurimi conterebantur: & neque ex alto Pugna Iudæorũ cum Romanis.
iaculantes vlcisci facile poterant, neque cominus dimicantes ferebant. ab vtrisque tamen afflicti succendunt porticus, opere, magnitudine atque ornatu mirabiles. ibique tum multi flamma subito comprehensi aut ea consumebantur, aut in hostes desilientes ab ipsis occidebantur: alij retrorsum cedentes præcipitabantur ex muro: nonnulli desperata salute, incendij periculum suis gladijs præueniebãt. Romani portic' succendunt.
Qui tamen ex mœnibus obrependo in Romanos fecissent impetum, metu attoniti nullo negocio subigebantur: donec omnibus aut interemptis, aut timore disiectis, thesauro Dei defensoribus destituto manus milites attulerunt, & quadringenta ex eo talenta diripuere: quorum qua furto sublata non sunt, conquisiuit Sabinus. At Iudæos multo plures, magisq; pugnaces, tam virorum quàm opum interitus in Romanos contraxit. Obsessaq; his Regia minitabantur exitium, nisi quamprimum inde secederent: Sabino, si vellet, vnà cum legione abeundi copiam pollicentes. Quibus opitulabantur regiorum plurimi, qui ad eos sponte transfugerant. Pars tamen bellicosior erat, Sebastenorum tria millia, hisq; Rufus & Gratus præpositi, vnus peditum rector, at verò equitum Rufus: quorum vterque vi corporis atq; prudentia, etiam si nullam manũ obedientem haberent, magnum tamen momentum belli Romanis addidissent. Itaque Iudæi quidem instare obsidioni, simul & castelli mœnia tentantes, & ad Sabinum clamantes, vt discederet, neu impediret habituros tanto post tempore patriam libertatem. Sabinus autem quamuis optaret euadere, fidem tamen pollicitationibus non habebat: sed eorum lenitatem, insidiarum esse illecebram suspicabatur: simulq; auxilium Vari sperans, obsidionis periculum perferebat. Eodem tempore per Iudæam plurimis locis tumultus erat, multosq; ad Ant. lib. 17 cap. 15.
regni cupidinem tempus impulerat, Nam in Idumæa quidem duo millia veteranorum, qui sub Herode militauerant, cõgregati, armisq; instructi cum Regijs decertabant: quibus Achiabus Regis cõsobrinus, ex vicis munitissimis repugnabat, campestre prælium declinando. In Sepphori autem Galilææ, Iudas filius Ezechiæ latronum principis, ab Herode quondam Rege capti, qui tunc illas regiones vastauerat, non parua multitudine collecta, ruptisq; regijs armamentarijs, & omnibus quos circa se habebat armatis, contra potentia cupidos manus mouebat. Trans flumen quoque Simon quidam ex Regijs seruis, pulcritudine simul Simon Regius seruus Diadema sibi imponit.
& vastitate corporis fretus, impositio sibi diademate, cum latronibus quos congregauerat ipse circuiens, & apud Hierichunta Regiam, & multa alia magnifica diuersoria igni corrupit, facilem sibi pradam ex incendio cõparans. Omnesq; habitationes, in quibus aliquid decoris erat, concremasset, nisi Gratus Regiorũ peditum rector, ex Trachone sagittarios, itemq; Sebastenorũ pugnacissimos ducens, properasset occurrere. Vbi peditũ quidem in pugna multi consumpti sunt: ipse autem Simonem compendio prauenit, ardua valle fugientem, & ex transuerso

An. mũdi 3964. A nato Christo 2.

uerſo percuſſum in ceruice deiecit. Incenſa ſunt autem & quæcunq; Iordani proxima fuerunt ſedes Regia, apud Betharantes, quorundã aliorum manu conflata ex locis vlterioribus. Tunc etiã paſtor quidã, cui nomen Athrongæus, regnũ affectare auſus eſt: quod vt ſperaret, vi corporis animæq; fiducia mortem contemnentis impulſus eſt, ac præterea fratrũ quatuor ſibi ſimilium robore, quorũ ſingulis tanquã ducibus & ſatrapis attributa manu armatorũ, ad incurſus vtebatur. Ipſe autem veluti Rex maiora negocia procurabat. Et tum quidem etiam diadema ſibi impoſuit. Non paruo autem poſt tempore, cum fratribus ſuis vaſtando territoria, & occidendo præcipuè Romanos, itemq; Regios, perſeuerauit: cum nec Iudæorum quiſquam effugeret, qui lucrum aliquod ferens veniſſet in manus. Auſi ſunt etiam apud Ammaũ tem repertum Romanorum agmen circumuenire, qui frumenta legioni atq; arma portabant. Vbi Arium quidem centurionem & quadraginta fortiſſimos iaculis confecere: cæteri verò in eodem periculo conſtituti, auxilio Grati qui cum Sebaſtenis aduenit, elapſi ſunt. Multis in hunc modum contra indigenas, itemq; alienigenas per omne bellum geſtis, poſt aliquod tempus tres ex his comprehenſi ſunt: natu quidem maximus ab Archelao, duo verò qui ætate ſequebantur, in manus Grati ac Ptolemæi delati. Nam quartus Archelao pactione conceſſit. Sed hic finis eos poſtea ſecutus eſt. Tunc autem latrocinali bello cunctam inflammabant Iudæam.

Athrongæus paſtor quidam regnum affectat.

Finis & exitus belli.

CAP. III.

De Vari geſtis circa Iudæos crucifixos.

VARVS autem acceptis Sabini & principum literis, toti legioni metuens, opem his ferre properabat. Itaq; cum duabus reliquis legionibus, & quatuor alis equitũ, in Ptolemaida profectus, eódem Regum atq; optimatũ auxilia cõuenire iußit. Ad hæc à Berytijs etiã, cum per eorũ tranſiret oppidum, mille & quingentos accepit armatos. Vbi verò in Ptolemaidem tàm cætera manus auxiliorũ, quàm propter Herodis inimicitias Aretas Rex Arabum nõ cum exiguo numero equitum peditumq; peruenit, ſtatim exercitus partem in Galilæam, quæ Ptolemaidi propinqua erat, dirigit, amici ſui Galli filio his rectore præpoſito. Qui mox & aduerſus quos ierat, omnes in fugam vertit: & Sepphori ciuitate capta, ipſam quidem incendit, incolas verò eius ſeruitio ſubiugauit. Varus autem ipſe cum omni exercitu Samaria potitus, ciuitate quidem abſtinuit, quod inter aliorum turbas nihil eam mouiſſe deprehendit: caſtris autem ad vicum poſitis, qui appellatur Arun, Ptolemæi poſſeßionem propterea direptam ab Arabis, & qui amicis Herodis infenſi erant, inde ad Sappho pregreditur, alterum vicũ tutiſſimum: quem ſimiliter, omnesq; reditus ibi repertos depopulati ſunt. Cædis autem ignisq; plena erant omnia, nec prædationi Arabũ quicquã obſtabat. Exuſta eſt & Ammaus iuſſu Vari, necem Arij cæterorumq; indignè ferentis, habitatoribus eius fuga diſperſis. Hinc progreſſus ad Hieroſolymã cum exercitu, ſolo viſu Iudæorum caſtra diſiecit: & alij quidem per agros abiere fugientes: qui verò intra ciuitatem degebant, ſuſcepto eo, ſeditionis cauſas in alios conferebant, nihil quidem ſe penitus mouiſſe dicentes, ſed propter diem feſtum receptam neceſſario multitudinem, in ciuitate obſeſſos eſſe potius cum Romanis, quàm cum diſſidentibus conſpiraſſe. Ante verò obuiam ei venerant Joſephus, Archelai conſobrinus, & cum Grato Rufus, ducentes exercitum Regium, & Sebaſtenos, & Romanos milites

Ant. lib 17 cap. 16 Varus Romanis contra Iudæos fert ſuppetias.

Varus caſtellis, oppidis ac ciuitatibꝰ quibuſdam Iudæorum potitur.

Ammaus exuſta.

Varus ad Hieroſolymam venit cum exercitu, ac ſolo viſu Iudæorum caſtra diſiicit.

milites ornatos habitu consueto. Sabinus enim nec in os Vari venire passus, iamdudum ex ciuitate ad mare discesserat. Varus autem dispartitum aduersus autores tumultus per agros dimisit exercitum: multisq; sibi exhibitis, quos minus turbulentos inuenisset, custodiæ tradidit: maximè verò nocentium propè ad duo millia cruci suffixit. Adhuc autem circa Idumæam supereſſe decem armatorum millia nunciato, confestim Arabas domum abire iubet: quòd eos non auxiliantiũ more uti militia, sed pro sua libidine, & supra quàm ipse vellet, agros vastare perspexit: suis autem comitatus agminibus, in aduersarios properabat. Verum illi se Varo prius quàm in manus veniretur, Achiabi consilio tradiderunt. Varus autem multitudini venia data, duces eius interrogandos misit ad Cæsarem. At ille cum ignouisset cæteris, in nonnullos Regis cognatos (erant enim quidam inter eos Herodis propinqui) animaduertit, quòd omnino contra Regem suum arma cepissent. Varus autem hoc modo rebus apud Hierosolymam compositis, eademq; legione, quæ dudum in præsidio ciuitatis fuerat, ibi relicta, Antiochiam rediit.

An. mũdi 3966. A nato Christo 4.

Varus ad duo millia seditiosorũ cruci suffigit.

Vari erga Idumæos facilitas ac benignitas.

CAP. IIII.

De ethnarcha Iudæorum instituto.

ROMÆ autem Archelao alia rursus cum Iudæis causa conflata est: qui ante seditionem permissu Vari, legati exierant, ius genti suæ liberum petituri. Erant autem numero quinquaginta, qui venerant, & astabant eis plus quàm octo millia Iudæorum Romæ degentium. Itaq; conuocato à Cæsare optimatum Romanorum amicorumq; concilio in Palatini Apollinis templum, quod priuatũ ipsius erat ædificium admirandis opibus exornatum, multitudo quidem Iudæorum constitit cum legatis, contraq; Archelaus cum amicis. Cognatorum autem amici ab utraque parte secreti erant. nam & cum Archelao stare propter odium atq; inuidiam recusabant, & cum accusatoribus conspici pudore Cæsaris prohibebantur. Inter quos erat etiam Philippus Archelai frater, beneuolo animo duabus ex causis præmissus à Varo, ut & Archelao subueniret, etsi regnũ Herodis nepotibus eius distribui placuisset, partem aliquam mereretur. Iussis autem accusatoribus exponere, quænam contra leges fecisset Herodes: primum non se Regem, sed omnium qui usquam fuissent, tyrannorum crudelissimum tolerasse dicebant. Deinde multis ab eo trucidatis, ea pertulisse superstites questi sunt, ut beatiores mortui putarentur. Non enim tormentis solum eum laceraſſe corpora subiectorum, sed etiam gentis suæ ciuitatibus deformatis exteras ornauisse, populisq; alienis Iudææ sanguinem condonasse. Pro antiqua verò felicitate ac patrijs legibus, nationem suam tanta egestate simul ab eo atque iniquitate repletam, prorsus ut plures ex Herode paucis annis clades sustinuerint, quàm omni æuo maiores sui, postquam ex Babylone discesserè, perpessi sunt, Xerxe tunc regnante ad discordias concitati. Verum se tamen ad eam modestiam ex aduersa fortuna consuetudine profeciſſe, ut etiam successionem voluntariam acerbissimæ seruitutis subirent: qui & Archelaum tanti tyranni filium, patre mortuo Regem appellassent nihil morati, & unà cum eo luxissent mortem Herodis, ac pro eius successore vota celebrassent. Illum autem quasi metueret, ne non certus eius filius videretur, à cæde trium milliũ ciuium regni sumpsisse primordia. & quia principatum meruerit, tot immolasse Deo hominum victimas, tot festo die tem-

Ant. lib 17. cap. 17. Archelaum Iudæi inius vocant.

Acris Iudæorũ aduersus Herodem eiusq; liberos accusatio.

Herodis Tyrannis & crudelitas.

An. mũdi 3666. A nato Christo 4.

plum cadaueribus impleuisse. Recte igitur eos, qui de tantis malis supersent, aliquando respexisse calamitates suas, & belli lege cupere vulneribus excipiendis ora prabere: atque ab Romanis precari, vt Iudaa reliquias misericordia dignas existimarent: néve quod ex ea natione restaret, his obiceret, à quibus crudelissime lacerabatur: sed patriam suam coniungi Syria finibus, ac per iudices Romanos administrari decernerent: hoc enim modo probatum iri, Iudaos qui nunc veluti turbulenti ac belli cupidi reprehenduntur, moderatis rectoribus obedire nosse. Iudaorum quidem accusatio eiusmodi petitione concluſa est.

Iudæi ab Romanis, vt Iudææ reliquias misericordia dignas existimarent, precantur.

Nicolaus Archelaum coram Cæsare & cõsiliarijs defendit.

Cum autem surrexisset contrà Nicolaus, primum criminibus qua in Reges erant proposita, dissolutis, nationem cœpit arguere: quia neque gubernari facilis esset, naturaq; Regibus vix parêret. vnà etiam propinquos Archelai, qui se ad accusatores contulerant, insimulabat. Sed tum quidem partibus Cæsar auditis, conuentum diremit. Paucis autem diebus post, mediam regni partem sub ethnarchia nomine dedit Archelao: etiam Regem, si se dignum prabuisset, facturum esse pollicitus. Reliquam verò dimidiam in duas tetrarchias diuisit,

Archelaũ Cæsar Iudææ Ethnarchã constituit.

duobusq; alijs Herodis filijs attribuit: vnam Philippo, alteram Antipa, qui cũ Archelao de regno certauerat. Huius parti cesserat trans flumen Regio, & Galilæa: quarum ducenta talenta reditus erant. Batanæa verò & Trachon, & Auranitis, & quadam partes domus Zenonis, circa Iamniam, Philippo destinata sunt: qua talentorum centum reditus ministrabant. Archelai verò ethnarchia Idumæam, omnemq; Iudæam, & Samariam habebat quarta tributorum parte leuatam, pro munere quia non rebellasset cum cateris. Ac ciuitates quibus imperaret ei tradita sunt, Stratonis pyrgus, & Sebaste, & Ioppe, & Hierosolyma. Cateras autem, Gazam & Gadaram & Hippon, regno auulsas, Syria Cæsar adiecit. Erant autem reditus Archelai, quadringenta talenta. Quin

Regni inter Herodis filios distributio.

Ciuitates quibus imperauit Archelaus.

Salome Iamniæ, Azoti & Phasaelidis domina.

& Salomen prater illa, qua testamento Regis ei relicta erant, Iamnia dominam, & Azoti, & Phasaelidis idem Cæsar constituit: Regiamq; apud Ascalonem largitus est: ex quibus omnibus talentorum sexaginta reditus colligebantur. Domum verò eius ethnarchia subdidit Archelai. Quum autem cateris quoque Herodis propinquis testamento relicta soluisset, duas eius filias virgines extrinsecus quingentis millibus pecunia donauit: easq; nuptum Pherora filijs collocauit. Diuiso autem Herodis patrimonio, etiam sibi relictas ab eo facultates ad mille talenta eis distribuit: exceptis suo nomine quibusdam rebus viliſsimis propter honorem defuncti.

CAP. V.

De subditicio falsoque Alexandro, eoque deprehenso.

Ant. lib. 17. cap. 18. Iuuenis quidam se Alexandrum, quem Herodes necauerat, esse mentitus, Iudæorum plurimos fallit.

INTEREA quidam iuuenis natione Iudaus, apud quendam libertinum Romanorum in Sidoniorũ oppido educatus, illum se formæ similitudine, quem Herodes necauerat, Alexandrum esse mentitus, fallendi spe Romam venit. Huius autem facinoris habebat socium quendam gentilem suum, omnes regni actus optime scientem: à quo instructus, affirmabat eorum se misericordia, qui sui atque Aristobuli occidendi causa missi fuerant, similibus corporibus subditis, morti esse subreptos. Denique his multos iam Iudaos fefellerat, in Creta degentes: ac liberaliter illic acceptus, Melumq; inde transmissus, ibiq; ampliore quæstu cumulatus, etiam hospites suos magna verisimilitudine Romam secum

nauigare

natigare pellexerat. postremò delatus Dicaearchiam, multisq; muneribus ab Iudæis eius loci donatus, quasi Rex à paternis amicis deducebatur. Adhoc enim fidei processerat forma similitudo, vt qui Alexandrum illum viderant, planeq; nouerant, hunc eum esse iurarent. Igitur omnes etiã Romæ Judæi, visendi eius studio circunfusi properabãt: & infinita multitudo per vicorum angustias, quocunq; ferebatur, conueniebat. Tanta namq; dementia multos ceperat, vt illum sella portarent, ac regale obsequium propriis ei sumptibus exhiberent. Sed Cæsar Alexandri vultum optimè sciens (accusatus enim apud eum fuerat ab Herode) & si prius quàm videret hominem, fallaciam similitudinis aduerterat, hilariori tamen animi spei nonnihil indulgendum putauit: & Celadum quendam, qui Alexandrum benè cognosceret, misit, vt ad se adolescentem deduceret. Qui illo conspecto, statim personæ differentiam coniectura deprehendit. Maximè verò, vbi corporis eius duritiam, & seruilem formam considerauit, intellexit omne commentum. Valde autem commotus est dictorum eius audacia: de Aristobulo enim percontantibus, saluum quidem illum esse commemorabat: consulto verò non adesse, quia apud Cyprum degeret cauendo insidias: minus enim se circumueniri posse disiunctos. Itaq; ab aliis ei separato vitam dixit à Cæsare præmium fore: si tantæ fraudis prodidisset autorem. Id autem se facturum ille pollicitus, ad Cæsarem sequitur: & Judæum indicat, qui formæ suæ similitudine abusus esset ad quæstum. Tantæ enim dona ex ciuitatibus eum singulis abstulisse docuit, quanta viuus Alexander non accepisset. Risit his Cæsar: & falsum quidem Alexandrum, propter habitudinem corporis, remigum numero inseruit, suasorem verò eius interfici iussit. Melijs autem sumptuum detrimentum pro amentiæ precio satis esse iudicauit.

An. mũdi 3966
A nato Christo 4.

Cæsar adolescentem videre cupit.

Alexandrum falsum Cæsar remigum numero inserit, suasorẽ verò eius interfici iubet.

CAP. VI.

De Archelai exitio.

ETHNARCHIA verò susceptа, memor discordiæ superioris Archelaus, non solùm Iudæis, sed etiam Samariensibus crudeliter abusus est. Nonoq; principatus sui anno legatis contra se abvtriq; ad Cæsarem missis, ipse quidẽ in exilium pellitur Viennam Galliæ ciuitatem: patrimonium verò eius fisco Cæsaris adiudicatur: quem quidem prius quàm euocaretur ad Cæsarem huiuscemodi somnium vidisse cõmemorant: Nouẽ spicas plenas & maximas à bobus comedi somniauerat: accitos deinde vates, Chaldæorumq; nonnullos, quidnam illo putarent indicari somnio, consuluerat. Alijs autem aliter interpretãtibus, Simon quidam Essenus genere, dixerat spicas annos arbitrari, bouesq; rerum mutationes: eo quòd agros arando verterent ac mutarent. Ideoq; regnaturum quidem illum esse tot annos, quot significasset numerus aristarum: varias autem rerum mutationes expertum, esse moriturum. Hisq; auditis, Archelaus quinq; diebus post ad causam dicendam est euocatus. Dignum autem memoria duxi, etiam coniugis eius Glaphyræ somnium, Archelai filiæ Cappadocum Regis, referre: quam cum Alexander prius habuisset vxorẽ, frater huius de quo loquimur, Herodis filius Regis, à quo ille interfectus est, sicut iam designauimus, post illius mortem Jubæ Regi Libyæ nuptam, eoq; defuncto domum reuersam, domiq; apud patrem in viduitate degentem, Ethnarches Archelaus vbi conspexit ad hoc amoris accensus est, vt eam statim repudiata coniuge sua Mariamme, sibi copularet. Hæc

Ant. lib. 17. Cap. 19.
An. mũdi 3973.
A nato Christo 11.

Archelaus propter tyrannidem in exilium pellitur, eiusque patrimonium fisco Cæsaris adiudicatur.

Archelai de bobus & spicis somnium.

Archelaus repudiata Mariamme, Glaphyram sibi copulat.

An. mũdi 3973. A nato Christo 11.

igitur breui tempore poſtquam in Iudæam redijt, videre viſa eſt ſuperſtantem ſibi Alexandrum dicere: ſatis fuerat tibi Libycum matrimonium: ſed tu illo contenta, rurſus ad meos penates reuerteris auidiſſima viri tertij, & quod grauius eſt, mei fratris iuncta matrimonio. Equidem non diſſimulabo contumeliam, teq; licet inuitam recuperabo. Atque hoc expoſito ſomnio, vix biduum ſuperuixit.

Glaphyra in ſomnio Alexandrum videt.

CAP. VII.

De Simone Galilæo, de tribus ſectis apud Iudæos.

Ant. lib. 18. Cap. 12.

IGITVR Archelai finibus in prouinciam redactis, procurator Coponius quidam eques Romanus miſſus eſt, ea ſibi à Cæſare poteſtate mandata. Hoc diſceptante, Galilæus quidam, Simon nomine, defectionis arguebatur: quia indigenas increparet, ſi tributum Romanis pendere paterentur, dominosq; poſt Deum ferre mortales. Erat autem propria ſecta ſophiſta, nulla in re ſimilis aliis. Etenim tria ſunt apud Iudæos genera philoſophiæ: horum vnum Phariſæi profitentur, alterum Sadducæi, tertium verò, quod etiam probabilius habetur, Eſſeni colunt, gente quidem Iudæi, verùm inter ſe mutuo amore coniunctiſſimi: & qui prater cateros voluptates quidem quaſi maleficia vitarent: continentiam verò ſeruare, neque cupiditati ſuccumbere, virtutem maximam ducerent. Itaque nuptias quidem faſtidiunt, alienos verò filios, dum adhuc molles ſunt, eruditioni traditos, pro cognatis habentes, ſuis moribus diligenter inſtituunt: non quia coniugia vel humani generis ſucceſſionem cenſeant perimendam: ſed quia cauendam putent intemperantiam fœminarum, nullam earum vni viro fidem ſeruare credentes: Quin & diuitiarum contemptores ſunt, rerumq; apud eos communicatio admirationi habetur, neque inuenias alteri alterum opulentia præſtare: legemq; ſibi dixerunt, vt qui diſciplinam ſuam ſectari vellent, bona contubernio publicarent. Ita enim fore, ne vel paupertatis humilitas, vel diuitiarum dignitas appareret: ſed permixtis facultatibus, velut inter fratres, vnum eſſet omnium patrimonium. Probro autem ducunt oleum, & ſi quis vel inuitus vnctus fuerit, mundicijs corpus abſterget: quoniam ſqualorem decorem putant, dummodo ſemper in veſte ſint candida. Deſignatos autem communium rerum procuratores habent, & ad vſus omnium ſingulos indiuiſos. Non eſt autem illis vna ciuitas certa, ſed in ſingulas multi domicilia transferunt: & aliunde aduenientibus ſecta ſuæ profeſſoribus, quicquid habeant promptum exhibent quaſi proprium. Deniq; tanquam conſuetiſſimi ad eos ingrediuntur, quos nunquam ante viderunt. Hinc eſt, quòd cum peregrinantur, propter latrociniа tantum armantur, neque præterea quicquam ferunt. In ſingulis autem ciuitatibus, ex eodem collegio ſpecialis curator hoſpitum conſtituitur: qui eorum veſtimenta cateraq; vſui neceſſaria tueatur. Amictus autem cultusq; corporis omnibus pueris, in metu & ſub cura magiſtri agentibus, par eſt. Nec verò veſtitum ſiue calceos mutant, niſi aut omninò cõſciſſis prioribus, aut longi temporis vſu conſumptis. Nihil autem inter ſe mercantur aut vendunt: ſed egenti quiſque quod habet præbens, refert ab eo quod ipſe non habet: quamuis etiam ſine permutatione cunctis libera ſit facultas, à quibus libuerit accipiendi quod opus ſit. Præcipuè circa Deum religioſi ſunt. Namq; ante ſolis ortum nihil profani loquuntur, ſed ei patria quadam vota celebrant, quaſi vt oriatur precantes. Deinde ad quas

Tres Iudæorum ſectæ, quarum Eſſenorum probabilior.

Eſſenorum de coniugio doctrina.

Eſſenorum bona communia.

Eſſenorum hoſpitalitas.

Amictus cultusque corporis Eſſenorum par eſt.

Eſſenorum religio & labor.

venerunt

venerunt ſinguli artes, à curatoribus dimittuntur. Cumq; ad horam quintam ſtudioſè fuerint operati, rurſus in vnum congregantur: linteisq; præcincti velaminibus, ita corpus aquis frigidis abluunt. Atque hac luſtratione facta in eadem ſecreta coeunt, quo neminem alterius ſectæ hominem aſpirare conceſſum eſt, ipſiq; purificati, velut in ſanctum quoddam templum in cœnaculum veniunt: quibus ibi cum ſilentio reſidentibus, piſtor quidem panes ordine, vnum autem vaſculum ex vno pulmento ſingulis cocus apponit. Deinde voce cibum ſacerdos anteuenit: neque guſtare quenquam faſſus fas eſt, niſi prius Deo celebretur oratio. Poſt finem quoque prandij vota repetunt. Nam & cum incipiunt, & cum deſinunt, quaſi datorem victus, Deum laudibus canunt. Tunc veluti ſacris illis depoſitis veſtimentis, in opere vſque ad veſperam verſantur. Similiterq; inde reuerſi cœnant, conſedentibus etiam hoſpitibus, ſi quos fortè interueniſſe repererint. Neque verò clamor vniquam tectum illud, neque tumultus inquietat: quum etiam loquendi ordine alijs alij cedant: eorumq; ſilentium, extra tectum conſtitutis arcanum quoddam videatur venerabile. Cuius quidem rei perpetua ſobrietas cauſa eſt, quodq; apud eos edendi aut potandi modus ſaturitate definitur. Sed quamuis aliarum rerum nihil ſine præcepto faciunt curatoris, tamen in his duobus, hoc eſt iuuando & miſerendo ſui iuris ſunt. Nam & ſubuenire dignis, cum opus eſt, ſuo arbitrio cuique licet, & indigentibus alimenta porrigere. Sanè cognatis dare aliquid ſine curatoribus, interdictum. Fidem iracundiæ moderatores iuſti ſunt, indignationem cohibent, fidem tuentur, paci obſecundant: & omne quod dixerint, iureiurando fortius habent. Ipſum autem iuſiurandum quaſi periurio deterius vitant. Jam enim mendacij condemnatum arbitrantur, cui ſine Deo non creditur. Summum autem ſtudium veterum ſcriptis adhibent: ea maximè inde, quæ animæ & corpori expediant eligentes. Hinc illis morborum remedia, ſtirpes medicæ, quamq; vim propriam ſinguli lapides habeant, rimantibus conquiruntur. Sectæ verò ſuæ ſtudioſis non ſtatim cum eis vna collectio: ſed per annum integrum extrinſecus commoranti cuique eundem victus ordinem tribuunt: dolabellam quoque, & quod prædictum eſt perizoma, & albam veſtem tradentes. Cum verò proceſſu temporis experimentum continentiæ dederit, accedit etiam ad communem cibum: & purioribus, ob caſtificationem ſcilicet, aquis participat: neque tamen in conuictum aſſumitur. Poſt oſtenſionem quippe continentiæ, duobus annis alijs mores eius probantur. Cumq; dignus apparuerit, tunc demum in conſortium aſſumitur. Prius verò quàm incipiat communem habere cibum, magnis execrationibus adiurat ſe primum quidem colere Deum, deinceps quoque erga homines ſeruare iuſtitiam, & neque propria ſponte nocere cuiquam, neque ex præcepto obeſſe: quin immò iniquos omnes odiſſe, & collaborare ſemper iuſtitiæ ſectatoribus, fidem omnibus ſeruare, maximè verò principibus. Neque enim abſque voluntate Dei, cuiquam poſſe Principatus potentiam contingere. Si verò ipſe cæteris præſit, nunquam ſe abuſurum viribus poteſtatis ad contumeliam ſubiectorum, ſed neque veſte aut ambitioſo aliquo ornatu reliquis eminere, veritatem ſemper diligere, & habere propoſitum conuincere mentientes. Manus vero à furto, & animam puram ſeruare ab iniuſtis compendijs: & neque aliquid de myſterijs conſectaneos celare, neque profanis eorum quippiam publicare, etiam ſi intentata quiſpiam morte com-

An. mūdi 3973. A nato Chriſto 11.

Eſſeni iuuādo & miſerēdo ſui iuris ſunt; præterea nihil abſq; præcepto curatoris faciunt.

Eſſeni iuſiurandum vitant.

Eſſenorum execrationes & pacta.

An.mũdi 3973. A nato Christo 11.

te compellat. Super hæc autem addunt, nihil se de dogmatibus aliud quàm ipsi susceperint, tradere. Fugere autem latrocinia, & conseruatum ire simul & dogmatis sui libros & angelorum nomina. His quidem execrationibus explorant, & quasi præmuniunt accedentes. Deprehensos verò in peccatis à sua congregatione depellunt: & qui taliter fuerit condemnatus, miserabili plerunq; morte consumitur. Illis quidem sacramentis ac ritibus obligatus, neque capere ab alijs oblatum cibum potest. herbas verò pecudum more decerpens, & fame exesus per membra corrumpitur. Ob quod etiam plurimos plerunq; miserati, extremum spiritum agentes receperunt: sufficientem pro peccatis eorum, qua vsque ad mortem adduxerit, pœnam luisse censentes. In iudicijs verò sunt diligentissimi atq; iustissimi. Disceptant autem non minus quàm centum in vnum coacti: quod autem ab his decretum fuerit, immobile manet. Veneratio quoque apud eos post Deum magna legislatoris est: ita vt si quis eum blasphemauerit, morte damnetur. Senibus verò obedire & plurium quorumq; decreto, probabile arbitrantur officium. Cum simul denique sederint decem, nullus vnus nouem loquitur inuitis. Expuere quoque medium eorum, vel in dexteram sui partem, quisq; deuitat. Sabbatis quoq; operationem aliquam contigisse, omnibus Iudeis diligentius cauent: neque cibum sibi solum pridie præparant, ne videlicet illo die ignem accendant: sed neq; vas aliquod transponere audent, imò nec aluum purgant. Alijs autem diebus fodientes foueam vno pede altam σκαλίδι, *hoc est, illa dolabella quam tradi nuper accedentibus diximus, demissa veste sese diligentissimè contegentes, ne scilicet splendori diuino iniuriam faciant, in eadem fouea ab onere ventris leuantur, ac deinceps terram quam effoderant reducunt: idq; ipsum faciunt in locis secretissimis: & cum naturalis sit ista purgatio, nihilominus tamen solenne habent, vt quasi ab immundicia diluantur. Discernuntur autem inter se, secundum suscepta abstinentia tempora, in ordines quatuor: tantumq; hi qui iuniores sunt, inferiores præcedentibus æstimantur, vt si aliquos eorum contigerint, quasi à contrectatu alienigenæ diluantur. Viuunt autem quàm longissimè, ita vt plurimi eorum vsque ad centenariam proferantur ætatem, propter simplicitatem victus, vt equidem puto, & institutionẽ benè in omnibus ordinatam. Sunt etiam contemptores aduersorum: cruciatus siquidem vincũt firmitate consilij. Mortem verò, si cum decore obeunda sit, iudicant etiam immortalitate meliorem. Prodidit autem eorum in omnibus negocijs animos, bellum quod gestum est cum Romanis. Tunc siquidem per artuum confractiones & ignes, ac per tormenta omnigena transeuntes, vt videlicet vel in legislatoris aliquid loquerentur iniuriam, vel ciborum quippiam, quod non solent, ederent, ad neutrum horum potuerunt compelli: sed neq; deprecari suos tortores, aut inter ipsa flere supplicia: in medijs quinimò cruciatibus subridentes, & eis qui tormenta admouerant illudentes, constantes animas cum quadam hilaritate reddebant, scilicet quasi qui eas essent denuò recepturi. Opinio quippe apud illos firmata consistit, corruptibilia quidem esse corpora, materiamq; eorum non esse perpetuam: animas autem immortales semper manere, & de æthere subtilissimo commeantes, quasi carceribus ita corporibus implicari, velut quas illecebra naturalis attraxerit. Quum verò fuerint à carnalibus releuatæ vinculis, quasi de seruitute longissima liberatas, ita ilicò lætari eas, sublimesq; ferri. Et quidem bonas, concinentes in hos Græcorum sententijs, pronunciant vltra Oceanum degere, vbi eis sit*

Essenі in iudicijs diligentissimi atq; iustissimi.

Essenі sabbathũ diligenter obseruant.

Essenorum longæuitas.

Essenorum in bellò cum Romanis gesto constantia.

Essenі animas immortales putãt, mortuorum verò resurrectionem non credunt.

Græcorum de anima humana sententia.

sit repoſita perfruitio: illic quippe eſſe regionem, qua neque imbribus, neque niui- An. mũdi 3979
bus, neq; æſtibus aggrauetur: ſed quam Oceano oriens Zephyrus, & leniter aſpi- A nato Chriſto 17.
rans amœnet. Malis autem animabus procelloſa loca & hyberna delegant, plena gemitibus exercendarum ſine fine pœnarum. Videntur autem mihi ſecundum hanc ipſam intelligentiam Græci quoque fortibus ſuis, quos Heroas & ſemideos vocauerunt, beatorum inſulas ſequeſtraſſe: improborum autem animabus locum apud inferos impiorum: in quo etiam cruciari quoſdam commentati ſunt, Siſyphos videlicet, & Tantalos, & Ixiones, & Tityos: principiò quidem immortales eſſe animas exiſtimantes, ob adhortationem vtique virtutis, dehortationemq; nequitiæ: bonos quippe fieri in huius vitæ conuerſatione meliores, per ſpem bonorum etiam poſt lucem redhibendorum: improborum autem impetum retardari æſtimantes: quoniam etſi in huius vitæ ſpatio latuerint, poſt obitum tamen ſint immortalia tormenta paſſuri. Hæc ſunt ergo, quæ Eſſeni de diuinitate animæ philoſophantur, planè illecebram ineuitabilem eis qui ſemel de eorum ſapientia guſtauerint, reponentes. Sunt autem in eis qui etiam futura noſſe pro- Prophetia Eſſenorum.
mittant, ſacris videlicet libris, & varijs ſanctificationibus, prophetarumq; dictis à primis ætatibus adhærentes: rarò autem accidit vt prædictiones eorum fruſtratio conſequatur. Eſt autem aliud etiam Eſſenorum collegium, cibos quidem & mores legesq; ſimiles cum prioribus habens, diſtans verò opinione de coniugio. Maximam ſiquidem vitæ hominum partem, ſucceſſionem ſcilicet, amputare eos qui abſtineant nuptijs arbitrantur: quippe ſi eandem velint omnes Eſſenorum collegium aliud à priore opinione de coniugio diſcrepans.
ire ſententiam, defecturum confeſtim genus humanum. Nihilominus autem cum tanta ipſi moderatione conueniunt, vt per triennium explorent valetudinem fœminarum: & ſi conſtanti purgatione apparuerint idoneæ partui, ita eas in matrimonia adſciſcunt. Nemo tamen eorum cum prægnante concumbit: vt oſtendant, quòd nuptias non voluptatis, ſed liberorum cauſa inierint. Lauantibus autem fœminis, ita vt viris periz omatum ineſt amictus: Tales ſunt mores huius collectionis. Duorum autem priorum ordinum, Phariſæi dicuntur, Secunda ſecta Phariſæorum.
qui certiorem legalium rituum notitiam profitentur: & hi primum dogma habent, vt fato & Deo vniuerſa deputent: & quidem vel agere quæ iuſta ſunt, vel negligere, ſecundum maiorem partem eſſe in hominibus profitentur: adiuuare tamen in ſingulis & fatum. Animam autem omnem quidem incorruptam eſſe, tranſire autem in alia corpora ſolas bonorum, improborum verò interminabili ſupplicio cruciari. Sadducæi porrò ſecundus ordo, fatum omninò negant: & Deum extra omnem mali patrationem inſpectionemq; conſtituunt. Aiunt autem electioni hominum vel bonum vel malum eſſe propoſitum: & ſecundum voluntatem propriam, alterutrum vnicuique contingere. Animarum autem generaliter vel ſupplicia denegant vel honores. Et Phariſæi quidem ſociales, & qui ſtudeant ſe mutua dilectione complecti: Sadducæi verò & inter ſe feris moribus Tertia ſecta Sadducæorum.
diſcrepantes, & conuerſatio eorum circa exteros inhumana. Hæc
ſunt quæ de Iudæorum philoſophis dicenda reperi:
nunc ad inceptum reuertor.

CAP. VIII.

De Pilati regimine.

An. mũdi 3997
A nato Christo 35.

Ant. lib. 18. Cap. 5

ARCHELAI *ethnarchia in prouinciam redacta, reliqui, id est, Philippus & Herodes, qui cognominabatur Antipas, tetrarchias suas regebant. Salome enim moriens Iuliæ Augusti coniugi toparchiam quam rexerat, & Iamniam, & in Phasaelide palmeta testamento reliquit. Delato autem ad Tiberium Iulia filium Romano imperio post mortem scilicet Augusti, qui præfuit rebus annis septem & quinquaginta, mensibus sex, diebus duobus, manentes in tetrarchijs suis Herodes ac Philippus: hic quidem iuxta fontes ipsos, è quibus Iordanis flumen exoritur, in Paneade condidit ciuitatem, quam Cæsaream vocitauit: aliamq; in inferiore Gaulanitide, quam Iuliadem nominauit. Herodes verò in Galilæa Tiberiadem, in Peræa autem cognominem Iuliæ. Missus autem à Tiberio in Iudæam Pilatus, cum curandam accepisset regionem, nocte intempesta opertas in Hierosolymam intulit imagines Cæsaris, quæ res post triduum ingentem inter Iudæos suscitauit tumultum: nam qui aderant stupore permoti sunt, quasi iam profanatas leges suas viderent. Nullum enim fas esse dicunt collocari in vrbe simulacrum. Ad querelam autem eorum qui in ciuitate erant, subitò etiam ex agris multitudo confluxit. Euntes autem ilicò Cæsaream ad Pilatum, intentissimè deprecabantur, vt ab Hierosolymis auferrentur imagines, & eis iura patria seruarentur. Pilato autem supplicantibus abnuente, circa domum eius proni corruerunt: & immobiles quinq; diebus continuis noctibusq; manserè. Post autem Pilatus tribunal ascẽdens, studio magno conuocat multitudinẽ Iudæorũ, quasi qui eis vellet dare respõsum: cũ subitò milites accepto signo (sic enim iam fuerat præparatum) armati circunsteterunt Iudæos: circundataq; triplici acie, Iudæi quidem stuporis erant pleni, videntes insperatam rerũ faciem. Tunc Pilatus denuncians trucidaturum se omnes, nisi imagines Cæsaris susciperent, annuit militibus vt educerent gladios. Iudæi autem quasi vno consilio omnes subitò corruerunt, & ceruices nudatas excipiendis ictibus pararunt, vociferantes vniuersos se interfici magis velle quam legem profanari. Tunc Pilatus circa religionem studium populi demiratus, confestim de Hierosolymis statuas iussit auferri. Deinde verò conturbationem alteram commouebat: Est apud eos sacer thesaurus, quem* Corban *dicunt, hunc ad inductionem aquarum iussit expendere: erat autem inducenda aqua ab stadijs trecentis. ob hoc itaque vulgi oriebantur querelæ: ita vt etiam Pilati qui Hierosolymam venerat, cum clamore circundarent tribunal. Ille autem præuiderat tumultum eorum: siquidem populo permiscuit armatos milites, qui tunc essent priuatorum vestibus induti: præcepitq; vt gladijs quidem non vterentur, fustibus autem acclamantes ferirent. Sicq; compositis rebus, dat ex tribunali signum, confestimq; cadebantur Iudæi: quorum multi quidem plagis, multi verò se inuicem conculcantes, in fuga misera contritione perierunt. Tunc ad calamitatem interfectorum stupens multitudo conticuit: atque ob hoc accusator Herodis tetrarchæ Agrippa, qui fuit filius Aristobuli, quem pater Herodes interfecit, ad Tiberium venit. Illo autem non suscipiente accusationem, residens Romæ & reliquorum quidem potentium notitias ambiebat: maximis autem colebat officijs Germanici filium Caium, cum adhuc esset priuatus. Et quodam die inter*

Pilato Iudæi patrias ipsorum leges mutari concedere nolunt.

Pilatus circa religionem studium populi demiratus, de Hierosolymis statuas auferri iubet.

An. mũdi 3998
A nato Christo 36.

Pilatus Iudæos seditiosos compescit, eosq; fustibus feriri iubet.

An. mũdi 4001
A nato Christo 39.

Agrippa, Aristobuli filius Tiberium odit, ac in Caij Caligulæ amicitiam se insinuat.

inter copioſum epularum apparatum, quibus eum demerebatur, ad vltimum extenſis manibus, apertè Deum cœpit precari, celeriter illum mortuo Tiberio dominum cunctorum videre. Hoc cum quidam è familiaribus eius Tiberio nunciaſſet, ſtatim concludi iußit Agrippam: qui ſub grandi ærumna, vſque ad mortem Tiberij, in carcere per menſes ſex tenebatur. Sed defuncto eo, poſt regnum annorum duorum & viginti, ſex menſium, trium dierum, ſuccedens in imperium C. Cæſar abſoluit Agrippam vinculis, & tetrarchiam Philippi (iam enim is deceſſerat) ei tradidit, Regemq; appellauit. Cum veniſſet autem in regnum Agrippa, Herodis tetrarchæ cupiditates per inuidiam ſuſcitauit. Irritabat autem eum maximè in ſpem regni Herodias vxor, exprobrans ei ſocordiam, & dicens, quia per id quod noluerat ad Cæſarem nauigare, careret poteſtate maiore: nam cum Agrippam ex priuato Regem feciſſet, quomodo dubitaret illum ex tetrarcha eodem honore donare? His adductus Herodes, venit ad Caium, à quo ob auaritiam vehementer increpitus, ad Hiſpaniam fugit: ſecutus eum quippe fuerat accuſator Agrippa, cui etiam tetrarchia illius C. Cæſar adiecit. Atque ita Herodes quidem in Hiſpania, peregrinante ſecum etiam vxore, deceſſit.

An. mũdi 4001 A nato Chriſto 39.

Tiberius annos 22. menſes ſex ac tres dies regnat. Agrippæ Ariſtobuli filio C. Cæſar tetrarchiam tradit, Regemque appellat. Ant. lib. 18. Cap. 14.

An. mũdi 4002 A nato Chriſto 40.

Herodes peregrinante ſecum vxore decedit.

CAP. IX.

De ſuperbia Caij, & Petronio Præſide.

CAIVS verò Cæſar in tantum contumeliosè abuſus eſt fortuna, vt etiam & Deum ſe putaret, & vellet vocari. Patriam quoq; ſuam multorum nobilium cæde truncauit. Extendit autem impietatem ſuam etiam in Iudæam: Petronium denique cum exercitu Hieroſolymam miſit, præcipiens vt in templo ſtatuas eius locaret: quas niſi ſuſciperent Iudæi, contradicentes quidem ex his interficeret, reliquam verò multitudinem captiuaret. Permouebat autem hoc profectò Deum. Et Petronius quidem cum tribus legionibus, multisq; è Syria auxiliaribus properabat in Iudæam ex Antiochia. Iudæorum verò quidam non credebant famæ bellum nuncianti: qui verò credebant, nihil de reſiſtendo poterant comminiſci. Celeriter autem in omnes peruadit metus, nam iam Ptolemaidem peruenerat exercitus. Eſt autem hæc ciuitas Galilææ littore in magno campo ſita: circundatur autem montibus ab orientali plaga per ſexaginta ſtadia diſparatis, ſed ad Galilæam pertinentibus: à meridiana autem Carmelo, qui abeſt ſtadijs centum viginti: à ſeptentrionali quoque monte qui eſt altiſſimus, quem vocant incolæ Scalam Tyriorum: & hic autem diſtat ſtadijs centum. Ab ea autem vrbe diſtans duobus ſtadijs præterlabitur fluuiolus, quem vocant Beleum, exiguus prorſus: cui propè eſt ſepulcrum Memnonis, habens iuxta ſe centum ferè cubitorum ſpatium, ſed admiratione digniſſimum. Eſt enim ſpecie vallis rotundæ, vitream emittens arenam: quam cum exhauſerint multæ naues, pariter accedentes, locus idem rurſus impletur. Venti ſiquidem quaſi dedita opera, conuehunt illuc de circunſtantibus ſupercilijs arenam iſtam, vtiq; communem: locus autem metalli, ſtatim in vitrum quod ſuſceperit mutat. Mirabilius quoque mihi illud videtur, quod iam conuerſa arena in vitrum, quacunque pars ſuper margines loci ipſius fuerit iacta, in vulgarem arenam denuo conuertitur. Igitur loci quidem illius natura talis eſt. Iudæi autem cum mulieribus & filijs collecti in campũ, in quo eſt ſita Ptolemais, Petronio ſupplicabant, principio ob patrias

Ant. lib. 18. Cap. 15. Caius Cæſar Deum ſe putat & vocari cupit.

Iudæorum ob exercitũ Petronij metus. Ptolemaidis deſcriptio.

Arena vitrea propè Memnonis ſepulchrum.

An. mũdi 4002 A nato Christo 40.

leges, deinceps verò etiam pro ſuo ſtatu. Ille autem ob multitudinem precantium & precum inflexus, exercitum quidem & ſtatuas in Ptolemaide reliquit: procedens autem in Galilæam, & conuocans in Tiberiadem tàm populum Judæorum quàm omnes eorum nobiles, & vim Romani exercitus cœpit exponere, & minas Cæſaris: his addens, quòd & contumelioſa eſſet ſupplicatio Judæorum: cum omnes ſiquidem gentes quæ parerent imperio Romano, in ſuis vrbibus inter reliquos Deos, imagines quoque Cæſaris locauiſſent, ſoli Judæi iſtud abnuerent. hoc ſiquidem quaſi ab imperio deficere eſſet, etiam cum iniuria præſidentis. Illis verò contra hæc legem moresq; patrios allegantibus: & quia ne Dei quidem ſimulacrum, nedum hominis, nec ſolùm in templo, ſed neque in profano aliquo totius regionis loco fas ſibi eſſet locare: arripiens dictum Petronius, reſpondit: Sed & mihi mei domini lex ſeruanda eſt. ſi eam quippe tranſgrediar, vobisq; parcam, iuſtè animaduerſionem ſubibo. Impugnabit ſanè vos, non Petronius, ſed ille à quo ſum miſſus. nam & ipſe æquè ac vos cogor implere quæ iuſſa ſunt. Ad hæc tota multitudo vnanimiter ſuccłamauit, ante legis temerationem omnem ſe libenter ſubire perniciem. Sedato autem eorum clamore, Petronius ait: Pugnare ergo aduerſus Cæſarem eſtis parati? Reſponderunt Judæi, pro Cæſare quidem & populo Romano ſe per dies ſingulos offerre ſacrificia: ſi autem in templo imagines æſtimet collocandas, debere eum totam Judæorum gentem prius immolare: præbere ſe quippe iugulos cum mulieribus & paruulis ei, qui interficere voluiſſet. Ad hæc admiratio Petronium miſeratioq; peruaſit, intuentem & inſuperabilem religionem virorum, & tantum vulgus ad mortem conſtanter paratum. Et tunc quidem infectis omnibus receſſerunt. Poſtridie autem ac deinceps ſummates eorum priuatim viritimq; compellans, populum quoque publicè alloquens, nunc quaſi conſulens admonebat, interdum etiam minabatur, extollens & virtutem Romanam & indignationem Cæſaris: inter hæc etiam ſuam neceſſitatem, cui eſſent exequenda præcepta. Sed illis ad nulla horum experimenta cedentibus, cum videret etiam ſementem regionis intercipi (ipſum quidem anni tempus erat, & quinquaginta penè continuis diebus multitudo in vrbe otioſa morabatur) ad vltimum conuocatis omnibus, ait, ſibimet periculoſam rem ſe velle aggredi. Aut enim, inquit, Deo cooperante placabo Cæſarem, ac vobiſcum ſaluabor libenter: aut illo in vltionem irritato, pro tanta multitudine impendam animam meam. Atque ita dimiſſis turbis, multa pro eo vota facientibus, Antiochiam ab Ptolemaide reuocauit exercitum: atq; illinc confeſtim miſit ad Cæſarem, referens, & quo apparatu in Iudæam irruiſſet, & quòd tota gens ſupplicaſſet: quibus ſi abnuendum putaret, noſſet cum viris etiam prouinciam eſſe perdendam. Seruare ſiquidem ipſos legem patriam, & nouis præceptis vehementer obſiſtere. His epiſtolis reſpondit Caius immodicè, comminans Petronio mortem, quoniam iuſſionum ſuarum ſegnis executor fuiſſet. Sed ſcriptorum talium vectores per tres continuos menſes contigit aduerſa tempeſtate retineri: alij autem exitium C. Cæſaris nunciantes, proſperè nauigauerunt: denique ante ſeptem & viginti dies epiſtolas Petronius accepit, finem Cæſaris indicantes, quàm illi peruenirent, qui comminantia ſcripta portabant.

Petronius Iudæis exercitus Romani vim, Cæſarisq; minas exponit.

Iudæorum Conſtantia.

Petronius Iudæos iterum compellat, atq; minatur.

Petronius ad Cæſarem mittit, ac Iudæorum ſupplicationes ſignificat.

Petronius epiſtolas finem Cæſaris indicantes, accipit.

De im-

CAP. X.

De imperio Claudij & regno Agrippæ ac morte.

An. mũdi 4005. A nato Christo 43.

Ant. lib 19. cap. 3. Caius annis tribus, mensibus sex regnat.

CAIO per dolum interempto, qui regnauerat annis tribus, mensibus sex, rapitur in regnũ ab eo exercitu, qui Romæ erat, Claudius. Senatus autem, referentibus consulibus Sentio Saturnino & Pomponio Secundo, mandat tribus cohortibus vrbanis vt essent præsidio ciuitati, & ipse frequẽs in Capitolium cõuenit: & propter immanitatem Caij, bellũ agi cum Claudio decernebat, volens imperiũ ad optimates reducere: vt sicut olim, ad regendũ dignissimi eligerentur. Accidit interim vt Agrippa aduenire t: quem cum & senatus in concilium & in castra Claudius euocasset, vt scilicet eo strenuo adiutore vteretur in quibus res poscere t: videns Agrippa Claudium iam esse opibus Cæsarem, ad eum perrexit: quem ille illico legatum ad senatum misit, indicantem suum propositum, quoniam primo quidem inuitus ab exercitu raptus sit, & iniquum esse si militum erga se studia tàm religiosa desereret, imò tutam aliter suã non esse fortunam: iam enim ad inuidiam satis fore, quod in regnum vocatus sit. deinde administrare paratum esse rempublicam non vt aliquis tyrannus, sed vt princeps benignus: sufficere sibi quippe honorem nominis. De singulis autem negotijs communem omniũ stare sententiam. nam etsi non natura esset modestus, locuples tamen moderandæ potestatis exemplum Caij morte esse propositum. Quæ cum detulisset Agrippa, respondit senatus, quasi qui militi suo bonisq; consilijs fideret, nolle se subire voluntariam seruitutem. Sed accepto patrum responso, Claudius rursus misit Agrippam, nunciantem eis, se non posse adduci vt eos proderet, quorum consensu in imperium esset accitus. Inuitum autem se initurum esse pugnam aduersus eos, cum quibus confligere minimè vellet: proinde eligendum esse locum extra ciuitatem in quo confligerent. neq; enim fas esse, propter illorum peruicaciam, patriam ciuili cade fœdari. Et Agrippa quidem ista senatui nunciauit. Inter hæc vnus ex illis militibus, qui cum patribus erant, educens gladium: Commilitones, inquit, quibus perturbati causis parricidia perpetrare cupimus, & concurrere aduersus propinquos nostros Claudium secutos? maximè cum habeamus imperatorem quem in nulla re culpare possimus, & ad quem cum iustis magis allegationibus quàm cum armis egredi debeamus. Hæc dicens, per mediã egressus est curiam, omnibus se militibus consecutis. Hoc exemplo optimates deserti, in magno metu esse cœperunt. ac deinceps videntes sibi aduersationem tutam non esse, secuti milites, ad Claudium transierunt. Occurrebant autem eis pro muris strictis gladijs hi qui fortunæ Regis ambitiosius adulabantur: & penè accidit vt progressi quinq; interficerentur, ante scilicet quàm militũ impetũ Cæsar agnosceret: nisi accurrens Agrippa, imminentis ei facinoris periculum nunciasset: dicens quod nisi coercuisset exercitũ, iam in sanguinem ciuiũ furentem, confestim amissurus esset omnes per quos conspicuum esset imperium, fieretq; solitudinis imperator. Hæc audiens Claudius, continuit militum impetum. Suscepit autem in castris aduenientem senatũ, & indulgenti honore complexus, egressus cum patribus confestim obtulit Deo hostias, vt mos est pro imperio supplicari. Agrippam quoq; protinus donat regno paterno vniuerso, adijciens ei etiam illam quæ Augustus Herodi donauerat, Trachonitidem scilicet & Auranitidem: præter hæc autem aliud quoque regnum, quod Lysaniæ vocabatur. Et populo quidem

Ant. lib. 19. cap. 4. Agrippa ab Senatu Romano & Claudio tanquam arbiter eligitur.

Senatus Romani ad Agrippã responsio.

Senatus cum exercitu in castra ad Claudium proficiscitur.

Claudius Senatum suscipit & honorat.

Agrippæ regnum.

An. mũdi 4008 A nato Christo 46.

donationem hanc per edictum indicauit. Patribus autem præcepit, vt inciſam æreis tabulis in Capitolio collocarent. Donat autem etiam fratrem eius Herodem, qui gener eiuſdem erat, Berenicæ iunctus Reginæ Chalcidis. Opinione autem celerius Agrippa dati regni cenſus maximus affluebat: quæ ſanè pecunia, nõ ille in rebus exiguis abutebatur, ſed talem murum Hieroſolymis circundare cœpit, qualis, ſi potuiſſet abſolui, irritam prorſus obſidionem Romanis oppugnantibus effeciſſet. Sed antequam impleret opus, deceſſit in Cæſarea. Regnauit autem annis tribus. Ante quoque cum tetrarchiam regeret, alijs tribus annis tenuerat poteſtatem. Reliquit filias tres è Cypride natas, Berenicen, Mariammen atque Druſillam: filium autem ex eadem ipſa coniuge, nomine Agrippam. qui cum admodum paruulus eſſet, Claudius regnum in prouinciam redegit, in cuius procurationem miſſus eſt Ceſtius Feſtus: poſt hunc autem Tiberius Alexãder: qui nihil de conſuetudine patria immutantes, gentem in pace tenuerũt. Poſt hac verò & Herodes, qui regnabat in Chalcide, deceſſit, relinquens ex fratris quidem filia Berenice filios duos, Berenicianum & Hyrcanum: ex priore autem Mariamme Ariſtobulum. Alius quoque eius frater Ariſtobulus mortuus fuerat priuatus, relicta filia Iotapa. Hi quidem erant (ſicut diximus) liberi Ariſtobuli, qui fuerat Herodis filius. Alexander autem & Ariſtobulus nati fuerant Herodi è Mariamme, quos ipſe parens occidit. Alexandri autem poſteri in maiori Armenia regnauerunt.

Agrippa cũ regnaſſet annus tribus in Cæſarea decedit. Ant. lib. 19. cap. 7. 8.

Alexandri & Ariſtobuli Genealogia.

Ant. lib. 19. cap. 5.

CAP. XI.

De varijs tumultibus in Iudæa & Samaria.

An. mũdi 4011. A nato Christo 49.

POST obitum autem Herodis, qui regnauit in Chalcide, Claudius Agrippam filium Agrippæ in patrui ſui regno conſtituit. Alterius autem prouinciæ ſuſcepit curam poſt Alexandrum Cumanus, ſub quo oriri cœperũt tumultus, & denuo Iudæos calamitas comprehendit. Conueniente quippe multitudine ad diem feſtum azymorum in Hieroſolymam, ſtante cohorte Romana ſuper porticum templi (armati quippe milites ſemper cuſtodiebant feſtos dies, ne quid conuenientes populi nouare auderent) vnus è militibus reductis turpiter veſtimentis inclinans poſteriora ſua vertit ad faciem Iudæorum. & ad hunc habitum vocem emittens ſimilem ſuccłamauit. Ob quod factum tota cœpit multitudo conqueri, ita vt circumſtarent Cumanum, ad ſupplicium militem depoſcentes. Ex his autem incõſulti iuuenes, & quaſi natura apti ad ſeditiones mouendas, in rixam grauiſſimã proſiliebant: continuò quippe ſaxa rapientes, percutiebant milites. Tunc veritus Cumanus, ne totius in eum vulgi impetus fieret, plures euocauit armatos: qui cum eſſent porticibus immiſſi, metus grauis incidit Iudæis. ſtatimq; in fugam verſi, relicto templo refugere cœperunt. Tanta autem per egreſſus de conſtipatione obtritio facta eſt. vt conculcatione mutua ſuper decem millia hominum conſumpta ſint. Facta eſt autem vniuerſa genti luctuoſa feſtiuitas, & planctus per domos ſingulas perſonabat. Succeſſit autem huic calamitati latrocinantium tumultus. Iuxta Bethoron quippe, per viam publicam, Stephanus quidam ſeruus Cæſaris ſupellectilem quandam vehebat, quæ ab irruentibus latronibus direpta eſt. Cumanus autem ad inquiſitionem mittens eos qui in proximis vicis eſſent, vinctos ad ſe adduci iuſſit, obijciens quod latrones illos nõ comprehendiſſent: qua occaſione quidam militum in vico quodã libros ſacræ legis offenſos diſcidit atq; combuſſit.

Turpe militis ſcelus ac dictum in Iudæos feſto die.

Cumanus impetum vulgi veretur.

Super decem millia hominum conculcatione mutua cõſumpta.

Miles ſacræ legis libros diſcindit atque comburit.

combuſſit. Iudæi autem quaſi totam religionem inflammatam viderent, vndiq; confluxerunt: & velut machinamento aliquo, ita vi ſuperſtitionis attracti, omnes ad vnam euocationem ad Cumanum Cæſaream concurrunt: precantes vt militem qui tantam contumeliam Deo legiq; eius intuliſſet, non relinqueret impunitum. Ad hæc ille (videbat enim multitudinem nequaquam quieturam, niſi aliqua eſſet ſatisfactione ſedata) adiudicatum militem per medium populum ad ſupplicium iuſſit abduci: ſicq; Iudæi placatis animis receſſerunt. Denuo autem Galilæorum & Samaritanorum conflictus exoritur. In vico enim quem Geman vocant, qui eſt in magno Samariæ campo ſitus, quidam Galilæus de numero Iudæorum ad feſtiuitatem aſcendens interficitur. Ad quod factum multi ex Galilæa regione concurrerunt, vt cum Samaritanis confligerent. Horum autem nobiliores conuenerunt ad Cumanum, rogantes vt antequam grauis calamitas oriretur tranſiret in Galilæam: & in eos qui autores eſſent homicidij vindicaret. Cumanus verò his negotijs quæ habebat in manibus poſtponens illorũ petitiones, ſine effectu precatores remiſit. Nunciato igitur homicidio Hieroſolymam, omnis multitudo commota eſt: & relicta diei ſolennitate, in Samariam vulgus impetum fecit, ſine vllo duce, nec cuiquam principum ſuorum retinenti acquieſcentes. Latrocinij autem eorum & tumultus, quidã Dinai filius Eleazarus, & Alexander, principes erant: qui in Acrabatena regioni conterminos irruentes, promiſcuã ediderè cædem, & à nullius ætatis exitio temperãtes, vicos etiam inflammauerũt. Cumanus autem hæc audiens, adduxit ſecum vnam equitũ alam, quæ vocatur Sebaſtenorum, vt auxilio his qui vaſtabãtur eſſet: ſicq; eorum multos qui Eleazarũ erant ſecuti, comprehendit, plures quoque interfecit. Ad reliquam autem multitudinem, qui in vaſtandos Samaritanorũ fines irruerant, principes gentis de Hieroſolymmis occurrerunt: opertiq; cilicijs, & aſperſis cinere capitibus precabantur, vt ab incepto deſinerent: nec propter exercendam in Samaritas vltionem, ad Hieroſolymæ perniciem Romanos commouerent: miſererentur autem patriæ ſuæ atq; templi, filiorumq; & coniugum propriarum, neq; omnia pariter in diſcrimen adducerent, neq; ob vnius Galilæi vindictam cuncta diſperderent. His acquieſcentes Iudæi, à negocio receſſerunt. Multi autem per idem tempus in latrocinia conſpirabant: ſicut ferè ſolet inſolentia creſcere rebus quietis: per quæ in omni regione agebantur rapinæ, & audaciſſimus quiſq; reliquis vim afferebat. Tunc Samaritarum primates ad Numidium Quadratum, qui Syriam procurabat, Tyrum venerunt, vindicari de his qui regionem eorum depradati fuerant poſtulantes. Præſtò autem fuerant etiam Iudæorum nobiles: & Ionathas filius Anani, princeps Sacerdotum, obiecta diluens allegabat, initium quidem tumultus Samaritas fuiſſe, qui primi homicidium perpetraſſent: cauſam tamen calamitatum poſtea ſecutarum præbuiſſe Cumanum, qui inter principia autores cædis noluiſſet vlciſci. Tunc Quadratus vtranq; partem interim diſtulit, dicens ſe cum ad ipſas regiones veniſſet, diligenter ſingula inquiſiturum: deinceps verò progreſſus Cæſaream, eos omnes quos Cumanus viuos ceperat, in crucem ſuſtulit. Inde cũ Lyddã veniſſet, denuo audiuit Samaritanorũ querelas, & accitos Iudæorũ decem & octo viros, quos cognouit pugnæ fuiſſe participes, ſecuri percuſſit. Duos autem principes ſacerdotum, Ionatham & Ananiã, eiusq; filium Ananum, & nonnullos alios Iudæos nobiles ad Cæſarem miſit: ſimiliter autem & Samaritarum nobiliſſimos quoſque.

An. mũdi 4014. A nato Chriſto 52.

Militem libros comburentem Cumanus ad ſupplicium adiudicat.

Galilæus in Samariâ interficitur.

Eleazarus & Alexãder Iudæorũ principes magnam tyrannidem exercent.

In latrocinia conſpiratio.

Quadrat' Syriæ Procurator Samaritanos & Iudæos audit.

Quadratus inter Iudæos & Samaritanos fert ſententiam.

Præcepit

An.mũdi 4014. A nato Christo 52.

Præcepit etiam Cumano, & Celeri tribuno, Romã nauigare, reddituros Claudio rationem pro his quæ in Regione gesserant. His ita compositis à Lydda ascendebat Hierosolymam: & inueniens multitudinem festiuitatem azymorum celebrantem sine vlla conturbatione, Antiochiam rediit. Roma autem Cæsar auditis allegationibus Cumani & Samaritanorum (aderat autem etiam Agrippa, Iudæorum causam magna contentione defendens: siquidem & Cumano multi potentium aderant) pronuncians aduersus Samaritas, tres eorum nobilissimos iussit interfici: Cumanum autem in exilium deportari. Celerem autem tribunum vinctum Hierosolymam missum, Iudæis ad supplicium tradidit, vt per vrbem tractus, capite plecteretur. Post hac Felicem Pallantis fratrem misit ad Iudæos, qui & eorum prouinciam cum Samaria & Galilæa curaret. Agrippã verò de Chalcide in regnum maius transtulit, tradens ei illam quoque prouinciam, quæ Felicis fuisset. Erat autem ista Trachonitis & Batanæa & Gaulanitis. Addidit autem regnũ etiam Lysaniæ, & tetrarchiam quam Varus rexerat. Ipse autem per annos tredecim, menses octo, dies triginta administrato imperio, decessit, successorem regni Neronem relinquens, quem suadelis Agrippinæ vxoris suæ in imperium cooptauerat, & quidem cum legitimum haberet filium Britannicum ex Messalina natum, priore scilicet coniuge, & Octauiam filiã, quam ipse priuigno collocarat Neroni. Susceperat autem ex Agrippina Antoniam. Et Nero quidem, quemadmodum per magnitudinem felicitatis & opũ, abusus sit fortuna: & qualiter fratrem suum, atq; vxorem, matremq; interfecerit, post quos in omnes proximos immanitatem suam conuertit, atq; vt ad vltimum per amentiam ad histrionum opera scenamq; peruenerit, quoniam scio esse narratione molestum, silentio prætereire melius puto.

Claudij cõtra Cumanum, Celerem & Samaritanos quosdam sententia.

An.mũdi 4015. A nato Christo 53.

Claudius moritur, eiq; Nero succedit.

Nero fratrem, vxorẽ, matremq; interficit.

CAP. XII.

De tumultibus in Iudæa sub Felice.

An.mũdi 4018. A nato Christo 56. Ant.lib.20 cap. 11.

CONVERTAR *autem ad narranda quæ ab eo aduersus Iudæos gesta sunt. Minorem igitur Armeniam regnandam Aristobulo dedit, Herodis filio. Regno autem Agrippæ quatuor vrbes addidit cum agris ad singulas pertinentibus: in Peræa scilicet Regione, Abilam & Iuliadem: in Galilæa autem Tarichæam & Tiberiadem. Reliqua autem Iudæa Felici procuranda dedit. Hic principem latronum Eleazarum, qui per viginti annos regionem fuerat depræda tus, aliosq; cum eo multos cepit, vinctosq; Romam misit: aliorumq; quos in crucem sustulit, latronum vel in communione sceleris deprehensorum popularium, fuit penè innumerabilis multitudo. Sic autem regione purgata, aliud genus latrocinantiũ in Hierosolymis oriebatur. Hi autem sicarij vocabantur, die claro & in media ciuitate passim quosq; interficientes. Potissimum verò diebus solennitate festiuis immiscebantur vulgo, sicas sub veste gestantes. His inimicos interficiebant: ac deinceps collapsis hominibus, illi inter reliquos de scelere querebantur: qua fraude extra suspicionem manebant, diuq; latuerunt. Primus igitur ab eis Ionathas pontifex interficitur. Post hunc autem quotidie plurimi cædebantur, atq; ipsis calamitatibus molestior timor ciuitatem premebat: sicut enim in medio bello per singula momenta omnes mortem opperiebantur. Circumspiciebant autem eminus quosque appropinquantes: & neque amicis suis fidere poterant, dum tamen in medijs suspicionibus atq; custodijs nihilominus interficerentur. Tanta erat latrocinan-*

Eleazarum latronum principẽ Felix, aliosq; cum eo multos capit, vinctosque Romam mittit.

Aliud genus latrocinantium, die claro & in media ciuitate quosque interficientes.

Ionathas Pontifex cũ alijs multis à Sicarijs interficitur.

trocinantium temeritas, & ars quædam latendi. Ad hæc autem alia etiam malorum collectio facta est, cæde quidem abstinentium, sed consilijs magis impiorum, quæ pars non minus quàm sicariorum felicitatem vrbis statumq; corrupit. Seductores namque homines & circumuentores, sub specie religionis nouis rebus studentes, vulgus insanire fecerunt. nam in solitudines egrediebantur, promittentes Deum signa eis ostensurum libertatis. Contra quos Felix (videbantur quippe semina defectionis esse) mittens equites atque pedites armatos, magnam multitudinem interfecit. Maiore autem plaga Iudæos afflixit Ægyptius quidam Pseudopropheta. Adueniens quippe in prouinciam, Magus cum esset, Prophetæ opinionem sibi arrogans, triginta fermè millia hominum congregauit, quos vana seductione deceperat. Et circumducens eos de solitudine in montem qui vocatur Oliuarum, inde ad Hierosolymam nitebatur ascendere: depulsoq; Romanorum præsidio, in populares exercere dominationem. Vtebatur autem stipatoribus, qui ad id facinus conuenerant. Præuidit sanè eius impetum Felix, & occurrens cum ipsis Romanis armatis, quos etiam Iudæorũ reliqua multitudo iuuabat, init conflictum. Et Ægyptius quidem cum paucis fugit. Plurimi autem qui cum ipso fuerant comprehensi atque vinculis traditi sunt. Reliqua verò multitudo in Regiones proprias dispersa est. Cõpressis verò his etiã, sicut ferè in agro corpore, rursus pars altera tumescebat. Magi enim quidam & latrones collecti, multis afflictionem inducebant: & quasi ad libertatem vocabant, mortem apertissimam comminantes his qui Romanorum principatui obedire voluissent: vt vel reluctantes auerterent eos, qui spontaneam ferrent seruitutem. Dispersi ergo per totam regionem diripiebant quorumq; potentium domos, eosq; insuper trucidabant: inflammabant etiam vicos, ita vt desperatione eorum tota Iudæa protinus impleretur. Et hoc quidem bellum indies ingrauescebat. Alter autem tumultus ortus est circa Cæsaream, inter Iudæos scilicet qui ibi permixti habitabant, & Syros, seditione commotæ. Hi siquidem postulabant, vt eorum fieret ciuitas, Iudæum eius fuisse conditorem dicentes: erat autem Rex Herodes. Æmuli verò conditorem quidem confitebantur Iudæum, ipsam verò ciuitatem fuisse gentilium vindicabant. Neque enim illic statuas & fana potuisse constitui, si ad Iudæos eam conditor pertinere voluisset. Ob has ergo causas inter se populus vterque iurgabat. Procedebat autem vsque ad arma contentio: & quotidie ad confligendum audaces quique partis alterutræ prosiliebant. Neque enim Iudæorum seniores cohibere tumultus gentis suæ poterant: & Græcis turpissimum videbatur, Iudæis inferiores videri. Præstabant autem hi quidem diuitijs & corporum viribus. Græci verò auxilio militum: magna siquidem pars Romanæ manus, de Syria illò fuerat congregata: & quasi cognati, ad auxiliandum parati erant Syris. Præfecti autem militum curabant comprimere tumultum: & pugnaces quosque comprehensos, taureis vlciscebantur ac vinculis. Nec tamen supplicia comprehensorum, impedimentum aut timorem reliquis inferebant: imò magis hoc ipso in seditionis iritabantur augmentum. Tunc demum Felix minaci edicto præcepit contumaces quosque vrbe discedere: non parentium autem immissis militibus interfecit non paucos, quorum etiam bona direpta sunt. Manente autem seditione, nobiles vtriusque partis electos, legatos misit ad Neronem, de iure disceptaturos. Succesit autem ei Festus, & hos

An. mũdi 4018. A nato Christo 56.

Ant. lib. 20. cap. 12.

Ægyptius pseudopropheta triginta fermè millia hominum congregat.

Felicis de Aegyptio victoria.

Latrones & Magi multis afflictionem inducunt.

An. mũdi 4020 A nato Christo 58.

Ant. lib. 20. cap 13.

Pugna inter Iudæos & Syros circa Cæsaream.

Seditiones & cædes inter Iudæos.

An.mũdi 4024 A nato Christo 62.

qui maximè infestabant prouinciam solicitè persecutus, latronũ plurimos comprehendit atq; interfecit.

CAP. XIII.

De Præsidibus Iudææ Albino & Floro.

Ant. lib. 20. cap. 15. Albinus Iudææ Præses omni malignitatis specie conspurcatus.

VERVM successor huius Albinus non eodem modo negotijs præfuit, neque enim fuit aliqua malignitatis species, quam ille præterierit. Denique non solum causis ciuilibus furabatur & diripiebat bona singulorum, neq; solum tributorum additamentis in commune gentem grauabat: sed etiam quos ob latrocinia decuriones ciuitatum comprehenderunt, vel qui à prioribus iudicibus in custodijs erant relicti, accepta à cognatis eorum pecunia, liberauit: & is solum qui non dedisset, in carceribus quasi nocentissimus remanebat. Per idem tempus, eorum quoq; qui res nouare cupiebant, in Hierosolymis crescit audacia. Ex quibus sanè qui erant opulenti Albinum largitione redimebant, vt eis tumultũ mouentibus non indignaretur: pars autem popularis quæ non satis gaudebat quiete, Albini participibus iungebãtur. Vnusquisque ergo improborũ cohorte propria circundatus, ipse quidem inter cæteros quasi princeps latronum & tyrannus eminebat: stipatoribus verò suis ad direptionem mediocrium abutebatur. Ita fiebat, vt hi quidem quorum vastabantur domus, tacerent: illi autem qui extra incommodum stetissent, metu ne similia paterentur, etiam officijs ambirent eos, quos constabat dignos esse supplicijs. In commune autem omnium fuit intercepta fiducia, & erat tunc multiplex dominatio, & semina captiuitatis futuræ iam ab illo tempore spargebantur. Cum sanè eiusmodi morum fuisset Albinus, tamen succedens ei Gessus Florus, optimum eum per comparationem sui fecit videri. Ille siquidem plura occultè & cum fraude nocuerat: Gessus verò iniquitates suas in vniuersam gentem, tam palàm quasi gloriaretur exercuit: ac velut non ad regendam prouinciam, sed ad damnatorum pœnas carnifex missus, neque rapinarum vllum modum, neque afflictionum prætermisit. In miseris autem crudelissimus erat, in turpibus verò impudentissimus. Neque enim quis illo amplius offendit fallacia veritatem, neq; cõmentus est callidiores nocendi vias. Huic siquidem viritim illatis dispendijs lucra quærere exiguum visum est: sed totas simul despoliabat vrbes, & labes populis inferebat, tantum nõ voce per totam regionem edicens, liberũ esse omnibus latrocinari, dum ipse prædarum acciperet portionem. Deniq; ob illius auaritiam contigit totam penè deseri regionẽ, ita vt plurimi sedes patrias relinquentes, ad externas prouincias cõmigrarent. Donec autem in Syria Cestius Gallus prouinciã regebat, neq; ausus quispiã Iudæorum est aduersus Florum ad eum mittere legatos. Cum verò instante azymorum solennitate ipse Hierosolymã venisset, occurrens multitudo, quæ facilè tricies centenorum millium fuit, precabatur, vt gentis suæ calamitatibus subueniret, & pestem illam prouinciæ Florum vt eiceret clamitabat. Qui tamen cum sub populi ore esset, & Gallo assisteret, non solum nihil mouebatur, sed voces illas etiam deridebat. Cestius tamen compescens impetum populi, & edicens quod deinceps placatiorem eis Florum redderet, regressus est Antiochiam. Deduxit autem eum vsque ad Cæsaream Florus, illudens mendacijs, & Iudæorum genti bellum sedulo comminiscens, quo scilicet solo iniquitates suas occultari posse credebat. Pace siquidem permanente, habiturum se apud Cæsarem accusatores Iudæos:

Albinum seditiosi, vt eis tumultũ mouentibus non indignaretur, largitione redimunt.

An.mũdi 4028. A nato Christo 66.

Auaritia Flori vrbes despoliat.

Ant. lib. 20. cap. 16. Albino succedit Gessius Florus, qui longe peior est Albino.

Cestius Gallus impetum populi cõpescit & quod placatiorem eis Florum redderet, edicit.

Iudæos: verum si defectionem negotiatus fuisset, maiore vtiq; malo abducendã à se esse inuidiã peccatorũ minorum. Igitur vt gens ab Romano abrumperetur imperio, sedulò indies augebat calamitates. Per idem tempus apud Neronem Cæsarienses gentiles victores extitere, decretumq; istud contestantes literas attulerunt: perq; hoc bello Iudaico dabatur exordium, duodecimo scilicet anno regni Neronis, septimodecimo autem regni Agrippæ, mense Maio.

An. mũdi 4030. A nato Christo 68.

Exordiũ belli Iudaici duodecimo regni Neronis anno.

CAP. XIIII.

De Floro sæuiente in Iudæos Cæsarienses & Hierolymitanos.

AD magnitudinem autem excitatorum de eo malorum, nequaquam idoneas causas habuisse deprehenditur. In Cæsarea siquidem habitantes Iudæi, habebant synagogam prope locum, cuius erat dominus gentilis quidam Cæsariensis. & frequenter quidem egerant, vt ad eorum ius illa possessio iungeretur, multis partibus maius precium quàm res meruerat offerentes. dominus autem loci preces eorum despexisse non contentus, ad maiorem dolorem ædificauit in loco tabernas, ita vt angustum eis transitum & prorsus coarctum relinqueret. Primum igitur feruentiores aliqui iuuenum prosilientes, ædificationem vetabant. Cum verò Florus hos à prohibendo cohiberet, non habentes Iudæorum nobiles quid agerent inter quos etiã erat Ioannes publicanus, inflectunt Florũ oblatione octo talentorum, vt ædificationem vetaret. Ille autem ob capiendum tantummodo, promittens se cuncta facturum, accepta pecunia statim de Cæsarea egressus est, venitq; in Sebasten, seditioni tribuens facultatem, quasi qui pugnæ spatium Iudæorum summatibus vendidisset. Sequenti autem die, Iudæorum sabbato, cum plebs ad synagogam coisset, seditiosus quidam Cæsariensis vas Samiũ ante ingressum eorum ponens, alites immolabat. Hoc factum Iudæos incoercibiliter accendit, & legem suam quippe contumeliam pertulisse, & locum ipsum dicebant fuisse pollutum. pars autem Iudæorum quæ erat constantior atque moderatior, denuo apud iudices esse conquerendum rebatur. Seditiosi autem & iuuentute turgentes Iudæi, effundebantur in rixam. Stabant autem ad confligendum parati etiã Cæsarienſium tumultuosiores. Ex composito quippe missus fuerat, qui pro synagogæ foribus immolaret: sicq; continuò est pugna commissa. Interueniens autem Iucundus, qui ad prohibendum erat relictus, præfectus equitum, vas illud quidem quod positum fuerat iussit auferri, & tumultum sedare pergebat. Cum verò superatus esset præ Cæsariensium violentia, Iudæi statim libros legis rapientes secesserunt in Narbata: regio quædam eorum hoc nomine appellatur, diremptа à Cæsarea stadijs sexaginta. Primates autem eorum duodecim, cum Ioanne in Sebasten ad Florum venerunt, de his quæ acciderant conquerentes, & vt auxilio esset rogabant, quamuis reuerenter, tamen eum & de octo talentis admonentes. Ille verò ilico comprehensos eos vinciri iussit, arguens cur leges de Cæsarea auferre ausi fuissent. ob hoc igitur apud Hierosolymitas grauissima indignatio nascebatur: verumtamen adhuc iram suam frenabant. Florus verò, quasi ad hoc operam suam locasset, vt bellum inflammaret, misit ad sacrum thesaurum, vt inde decem & septem talenta auferrentur, quasi eam pecuniam impensæ Cæsaris flagitaret. Tunc verò statim inuasit populum multa confusio: concurrentes ad templum, maximis vocibus nomen Cæsaris appellabant, vt à tyrannide Flori liberarentur orãtes. Quidam autem seditiosorum in Florum maledicta iaciebant

Ant. lib. 20 cap. 15. Causæ belli Iudaici.

Periurium Flori, qui Iudæis fidem iuratã non seruat.

Cæsarienſium & Iudæorum conflictus.

Florus Iudæorũ Primates 12. cum Ioãne in Sebaste comprehensos vinciri iubet.

Alia fax belli à Floro excógitata.

An.mũdi4030. A nato Christo 68.

vltima: & caniſtrum circumferentes ſtipem eius nomine poſtulabant, quaſi inops & miſerrimus talibus indigeret auxilijs. His autem omnibus nihil eſt à cupiditate deterritus, ſed multò magis ad depradandum irritatus eſt. Deniq; cum deberet Caſaream veniens ignem belli illic naſcentis extinguere, cauſasq; tumultuum ſubmouere, pro quo etiam mercedem acceperat pactus: tamen cum exercitu equitum atque peditum Hieroſolymam contendit, vt Romanis armis ad quod volebat vteretur, ac timore & minis vrbem circundaret. Tunc populus lenire eius impetum volens, obuiam militibus proceſſit, cum ſolitis vtiq; fauoribus, & Florum honorare officijs paratus. Ille verò pramittens cum equitibus quinquaginta centurionem, nomine Capitonem, diſcedere eos iuſſit: Neve eum, in quem tam grauia maledicta iecisſent, falſo denuò honore deluderent. Oportere quippe eos, ſi viri ſunt fortes, animiq; conſtantis, etiam in præſentem effundere contumelias: nec ſolum in verbis, ſed etiam in armis amorem libertatis oſtendere. His dictis exterrita multitudo, ſimul etiam in armis amorem libertatis oſtendere. His dictis exterrita multitudo, ſimul etiam militibus qui cum Capitone venerant, in medium vulgus irruentibus, diffugerunt, antequam Florum ſalutarent, aut militibus officia conſueta redderent. Diſcedentes igitur in domos, cum metu atque humilitate peruigilem duxere noctem. Florus autem tunc quidem degit in regia, poſtridie autem aduerſum eos exſtructo tribunali ſublimius reſedit: conuenientesq; Sacerdotum principes, & ciuitatis vniuerſa nobilitas, aſtiterunt tribunali. His præcepit Florus, vt omnes qui maledicta in eum ſuccLamaſſent, protinus dederent: edicens in ipſos eſſe, niſi reos produxerint, vindicandum. Ad hæc reſpondent Iudæi. populum quidem pacifica quæq; ſentire, illis verò qui errauiſſent in verbis, veniam conferendam poſtulabant. In tanta ſiquidem multitudine, nihil eſſe mirandum, offendi aliquos temerarios, & per ætatem inſipientes: eſſe autem impoßibile eorum qui deliquerint, diſcrimen agitari, cum & ſingulos nimirum pœniteat, & præ timore ad negandum ſint parati. debere tamen illum ſi conſuleret gentis quieti, & vellet Rom. *imperio ſeruare vrbem, magis propter multos innoxios dare veniam etiam paucis delinquentibus, quàm propter paucos improbos perturbare multitudinem tantam bonorũ. Ad hæc verò ille magna indignatione inflammatus, militibus exclamauit, vt forum rerum venalium, quod erat in ſuperiori parte ciuitatis, diriperent, ac paßim obuios trucidarent. Illi verò ad lucri ſui cupidinem addita autoritate rectoris, non ſolum illum diripuerũt locum in quem fuerant immißi, ſed in vniuerſas inſilientes domos, interficiebant habitatores. Fuga autem erat per angiporta omnia, & cædes eorum qui comprehendebantur: direptionis quoque nulla ſpecies præteribatur. Multos autem etiam nobilium comprehendentes adduxerunt ad Florũ, quos ille verberibus laniatos in crucem ſuſtulit. Deniq; omnis numerus illo interfectorum die cum paruulis & mulieribus (neque enim vel lactantibus pepercerant) fuit ſexcenti & triginta. Grauiorem autem faciebat calamitatem videri nouitas Romanæ calamitatis: quod enim nemo vnquã prius, tunc Florus auſus eſt, vt viros ſcilicet equeſtris ordinis pro tribunali flagellis cæderet, ac patibulis affigeret: quorum etſi origo Iudæa, tamen Romana dignitas.*

Florus Iudæorũ honores ſpernit, coſque diſcedere iubet.

Florus in tribunali reſidet & Iudæis, vt omnes qui maledicta in eũ ſubclamaſſent, protinus dederent, præcipit.

Excuſatio Iudæorũ.

Cædes per Flori milites perpetrata.

Flori milites ſexcentos & triginta Iudæos vna die interficiunt.

De

CAP. XV.

De alia oppressione Hierosolymorum dolo Flori.

An. mũdi 4030 A nato Christo 68.

PER *idem tempus Rex quidem Agrippa Alexandriam erat profectus vt Alexandrum, qui Ægyptum procurabat missus à Nerone, iure hospitis conueniret. Germanã autem suam Berenicen, Hierosolymis inuentam, & iniquitatẽ militum videntem, grauis ob hoc angor inuaserat. & frequenter quidem præfectos equitum suorũ, custodesq; corporis mittens ad Florum precabatur, vt à cæde desineret. Ille verò neq; in multitudinem interfectorum, neq; in nobilitatem precatricis, sed tantùm in lucra sua, quæ de rapinis congregarentur, aspiciens, contempsit annuere: impetus autem militum etiam aduersum Reginam efferatus est. Non solùm quippe sub oculis eius obuios quosq; mulctabant atque trucidabant, sed etiam ipsam, nisi confugisset in aulam, interfecissent. Ibi autem peruigilem noctem cum intenta custodia egit, verens vtiq; irruptionem militum. Venerat autem Hierosolymam, vt vota Deo solueret. His enim qui morbo vel alijs necessitatibus implicantur, mos est orare per triginta dies, antequam immolent hostias: abstinere quoq; vino, & capillos radere. Quemmorem Berenice Regina illis exercens diebus, nudipes etiam ante tribunal stetit, deprecans Florum: & præter quod nihil honoris habitum est, etiam de vita sua periclitata est. Hæc autem facta sunt sextodecimo die mensis Maij. Postridie autem conueniens multitudo in forum, quod erat in superiori parte ciuitatis, magnis clamoribus de his qui interfecti fuerant, querebantur: potissimum autem inuidiosa in Florum voces erant: quod veriti primates quique & Pontifices, disruptis vestibus, & viritim singulos comprehendentes, postulabant, vt ab his verbis, quorum causa tanta mala pertulerant, desisterent, neque in maiorem indignationem Florum mouerent. Sicq; sedata est multitudo, tam reuerentia precãtium, quàm spe quod nequaquam Florus vltra in eos sæuiret. Ille autem videns multitudinis tumultum fuisse compressum, angebatur: & denuò eam inflammare cupiens, Pontifices cum nobilibus aduocauit. Itaque vnum ait argumentum fore, quod nihil vlterius de nouandis rebus cogitaret, si populus obuiàm procederet militibus de Cæsarea venientibus: veniebant autem duæ cohortes. Qui cum conuocasset populum ad occurrendum, mandat centurionibus, vt nullam salutationem redderent obuiantibus Judæis. Ad quod si offensi petulanter quippiam essent locuti, statim in eos vterentur armis. Pontifices ergo collecta multitudine in templo, precabantur vt occurrerent Romanis, & ante graue incommodum cohortes solenniter salutarent. His hortationibus seditiosi quique abnuebant, & ob interfectorum dolorem reliqua multitudo iungebatur audacibus. Tunc verò omnes Sacerdotes omnesque Leuitæ sacra vasa proferentes ornatumque templi, citharistæ etiam & cantores cum Musicis organis procidebant ante multitudinem, & obnixissimè precabantur, vt illum templi honorem custoditum esse vellent, neque ad direptionem vasorum sacrorum Romanos contumelijs incitarent. Erat autem videre ipsos Sacerdotum principes sparsis cinere capitibus, & pectora disruptis vestibus nuda monstrantes, nominatim singulos quosque nobilium compellare, ac denuò in commune multitudinem precari, ne ob modicum peccatum patriam suam proderent his, qui direptioni eius inhiarent. Quam enim vtilitatem,*

Berenice Agrippæ germana, mittit ad Florum, ac vt à cæde desineret, precatur.

Militum in Berenicẽ furor.

Floro multitudo obloquitur.

Florus multitudinis tumultum compressum, denuò refricat.

Flori dol' & insidiæ.

An.mũdi 4030 A nato Christo 68.

vel militibus esse de Iudæorum salutatione tribuendam, vel illis quæ acciderant correctionem, si in præsenti procedere cessarent? At contrà, si officiosè susciperent solenniter venientes, auferri Floro occasionem pugnæ: ipsos verò saluare patriam suam, & prouidere ne quid vltra quàm pertulerant, experirentur. His addunt, quòd paucis seditiosis si tanta multitudo iungatur, hoc magis ad pacificum consilium suam deberent autoritatem transferre. Tali hortatu multitudinem inflectentes, etiam ipsos seditionis autores quosdam quidem minis, quosdam autem sui reuerentia mitigauerunt: ac deinceps præcedentes cum quiete omni populo sequente, militibus obuiàm prodierunt. Jamq; cominus factos salutauerunt: illis autem nihil respondentibus. seditiosi Iudæorum aduersum Florum, cuius hæc fierent consilijs, succlamauerunt. confestimq; milites comprehendentes eos, cædere fustibus adorti sunt: atq; in fugam versos persequentes equites proculcabant. Corruebant autem multi quidem cum à Romanis cæderentur, plures autem cum se mutuò propellerent. In ipsis autem portis grauis facta est compressio, & vno quoq; alterum præuenire cupiente tardior fuga cunctis fiebat. Collabentium verò durus erat interitus. Suffocatu enim atq; conculcatu miseri disperibant, & neq; ad sepulturam quisquam proximis suis cognoscendus remanebat. Irruebant autem etiam pariter milites immoderatè, eos quos comprehendissent cædentes: & per ingressum qui Bezetha vocatur detrudebant multitudinem, transire cupientes vt Antoniam & templum obtinerent. Quos etiam Florus consecutus, eduxit de regia eos qui secum erant, & in arcem transire nitebatur. Frustratus tamen est eius impetus. Cõuersus quippe aduersum eos populus repugnauit, & per tecta euadentes obruebant saxis Romanos. Qui cum supernè venientibus sagittis vincerentur, nec possent defendere multitudinem quæ per angustos arctabatur ingressus, ad reliquum se exercitum qui erat in regia receperũt. Seditiosi autem verentes, ne superueniens denuò Florus templum occuparet, per Antoniã ex templo ascendentes, porticus à templo ad Antoniam continentes interciderũt, quatenus auaritiam Flori desperatione compescerent. Nam cum diuinis inhiaret thesauris, proq; his in Antoniam transgredi niteretur, vbi interciſas porticus vidit, ab impetu conquieuit. & conuocans sacerdotum principes atq; curiam, se quidẽ ait vrbe digredi, præsidium tamen apud eos relinquere quantum ipsi voluissent. Ad hæc illis respondentibus, nihil nouandum fore, si vnam tantum relinqueret apud eos cohortem, dum tamen non illam quæ cum ciuibus paulo antè conflixerat: ob ea siquidem quæ pertulere populum illis militibus infensum esse: cohorte sicut precabantur mutata, cum reliqua manu Cæsaream regressus est.

Principum & sacerdotum ad populum adhortatio.

Flori propositum & consilium exitus declarat.

Cædes Iudæorum.

Seditiosi verentes, ne superueniens Florus spolia ipsorum auferret, templum occupant.

Florus Iudæos in templo obsessos insuperabiles videns, ab impetu conquiescit, ac relicta apud eos cohorte, Cæsaream regreditur.

CAP. XVI.

De Politiano tribuno, & oratione Agrippæ ad Iudæos, ad obediendum Romanis hortantis.

ALIVD autem denuò pugnæ consilium comminiscens, retulit ad Cestium, & Iudæos defectionis criminatus est: impudenti mendacio illos perpetrasse dicens, quæcunq; eos pertulisse constabat. Nec sanè principes Hierosolymorum quæ gesta fuerant, tacuerunt: sed & ipsi & Bernice ad Cestium de his quæ Florus iniquè in vrbe egerat retulerunt. Ille autem susceptis literis partis vtriusq; quid facto opus esset cum principibus deliberabat. Et quibusdam quidem videbatur, cum exercitu

Cestius Gallus Syriæ Præses, quid facto opus esset cum Principibus, deliberat.

exercitu in Judæam Cestium ire debere, & aut vindicare defectionem, si fuisset admissa, aut magis fidos reddere Judæos eorumq; accolas. Ipsi tamen magis placuit aliquem de suis præire, qui & negocia & consilia Judæorum posset ei fideliter nunciare. mittit ergo tribunum Politianum, qui ab Alexandria reuertenti Agrippæ circa Samniam occurrens, & à quo fuisset missus, & ob quas causas indicat. Quo loci Judæorum etiam Pontifices, & reliqui nobiles, eorumq; curia adesse curauerant, vt circa Regem scilicet officia nouarent. Postea verò quàm illum congrua humanitate coluerunt, conquesti sunt quàm potuerunt flebiliter de calamitatibus proprijs, & inhumanitatem Flori explicauerunt. Quam licet argueret Agrippa, vafrè tamen infectionem suam in Judæos transtulit, quorum maximè miserebatur, volens scilicet frenare eorum motus: vt per hoc ipsum quod viderentur nihil perpessi iniuriæ, ab vltionis desinerent appetitu. Ad hæc ergo quicunque egregij erant, & propter sua prædia desiderabant quietem, intelligebant Regis redargutionem esse plenam benignitatis. Populus autem Hierosolymorum sexaginta stadijs obuiàm progressus, officiosè Agrippam & Politianum suscepit. Lamentabantur tamen interfectos coniuges mulieres: quarum plangoribus reliquus quoque populus ad lamenta conuersus precabatur Aprippam vt genti consuleret. Succlamabant etiam Politiano, vt ingrederetur vrbem, videretq; quæ essent à Floro gesta: & ita ostendebant forum desertum domosq; vastatas. deinceps verò per Agrippam suasere Politiano, vt is cum vno tantum famulo ad Siloam vsque totam circuiret ciuitatem: quatenus ipsis cognosceret oculis, Judæos omnibus quidem alijs parêre Romanis, soli autem Floro aduersari propter magnitudinem in eos factæ crudelitatis. Ille igitur cum circuisset vrbem, & mansuetudinis populi sufficiens documentum teneret, ascendit in templum, quò etiam multitudinem conuocauit: & cum plurimis verbis fidem eorũ circa Romanos collaudasset, multa etiã ad conseruationem pacis hortatus, adorauit Deum eiusq; sancta: in eo tamen consistens loco, in quo licebat per religionem: sicq; regressus ad Cestium est, vulgus autem Judæorum, ad Regem Pontificesq; conuersus petebat, vt legati aduersùm Florum ad Neronem mitterentur, neque de tanta cæde tacentes suspicionem suæ defectionis præberent: visum iri quippe eos Principes capiendorum armorum fuisse, nisi prævenientes ostendissent illum esse qui dedisset exordium. constabat autem multitudinem non esse quieturam, si legationem aliquis impedisset. Ad hæc Agrippa, ordinari quidem legatos, qui Florum accusarent, inuidiosum putabat: despicere autem Judæos in bella commotos neque sibi expedire cernebat. aduocata igitur concione in xystum, & in suggesto constituens germanam suam Berenicen, in Asamonæorum domo (ea siquidem xysto imminebat contra superiorem partem vrbis: nam xysto templum erat ponte coniunctum) huiusmodi orationem habuit: Si quidem viderem vos omnes ad pugnandum cum Romanis esse incitatos, neque populi puriorem sinceriſsimamq; partem pacem velle seruare, neque processissem ad vos, neque consulere confisus essem: superuacua quippe de vtilibus oratio est, quando omnium auditorum conspirat ad deteriora consensus. Quoniam verò aliquos quidem ætas malorum belli nescios facit, quosdam verò inconsiderata spes libertatis: nonnullos verò auaritia succendit, & in confusione rerum capiendum de inferioribus lucrum: quemadmodum ipsi ab hoc errore corrigantur, & non per-

An. mũdi 4030 A nato Christo 68.

Politianus Hierosolymam mittitur, & Agrippæ occurrit.

Multitudo Hierosoli. Agrippæ & Politiano obuiam procedit.

Politianus in templum ascendit: multitudinem ad conuersationem pacis hortatur, & ad Cestium regreditur.

Iudæi ab Rege vt legati aduersum Florum ad Neronẽ mittantur, petunt.

Agrippæ ad Iudæos oratio.

paucorum

An.mũdi 4030 A nato Christo 68.

paucorum improba consilia etiam boni dispereãt, existimaui oportere, vt omnibus vobis in vnum coactis ea exponerem, quæ arbitror expedire. Obstrepat autem nemo, si non ea audierit quæ ipsius fert libido. His siquidem qui sunt ad defectionem irreuocabiliter incitati, licebit etiam post meos monitus manere in pristina voluntate. mea autem etiam ad illos qui audire cupiunt intercipietur oratio, nisi ab omnibus vobis silentium præbeatur. Noui quidem quod multi & iniurias procurantium prouincias, & præconia libertatis quasi tragicè prosequantur. Ego autem priusquam discutiam qui sitis, & contra quos bellum suscipere tentetis, primùm separabo causas, quas connexas putatis. Si enim violatores vestros cupitis vlcisci, cur libertatem magna laude attollitis? Si verò istud ipsum seruire intolerabile ducitis, superflua est aduersum rectores querela. illis siquidem vel moderatissimè agentibus, nihilominus turpe erit seruire. Considerate autem singillatim, & videte quàm exigua sit materia bellorum. Et primùm quidem ipsa rectorum considerandæ sunt crimina. Colere siquidem officijs, non exasperare oportet iurgijs potestatem. Cum verò modicorum peccatorum exprobrationes maximas facitis, aduersum vos profectò eos quibus infertis contumelias irritatis. Relinquentes quippe & quod antea clanculo & cum quadam verecundia nocebant, palàm vos confidenterq; populantur. nihil autem ita plagas coercet vt patientia, & violatorum quies violantibus injicit pudorem. Fac autem eos, qui à Romanis in prouincias mittuntur, esse grauiter molestos, non tamen etiam Romani omnes violant vos, neq; ipse Cæsar, aduersum quem pugnare vultis. Neq; enim ex præcepto illorum improbus ad vos quisquam venit: neq; possunt illi, quæ in oriente geruntur, positi in occidente conspicere. sed neq; facile ea quæ hic fiunt, illic audiuntur. est autem importunissimum, & propter exiguas causas, tantis, & ea de quibus querimur nescientibus, velle confligere. Et quidem nostrorum criminum citò erit futura correctio. neq; enim vnus atq; idem prouinciæ semper curam tenebit, & successores eius credibile est modestiores futuros. Motum autem semel bellum, neq; deponere facile est absq; magnis calamitatibus, neq; sustinere. Libertatis verò bona sitientibus prouidendum atq; certandum est, vt principiò non ea careant. molesta enim est nouitas seruitutis: quam ne vtiq; subeas, iustum suscipi certamen videtur. Qui vero semel subiectus est, & deinceps deficit, contumax magis seruus quàm amator libertatis ostenditur. Tunc igitur oportuit omnia agere, ne susciperentur Romani, cum in prouinciam Pompeius intraret. Maiores verò nostri eorumq; Reges, pecunia, corporibus, animis multo vobis meliores, exigua parti potentiæ Romanæ obsistere nequiuerunt. vos autem qui hereditariam obedientiam suscepistis, rebus autem omnibus illis qui primi paruere longè inferiores estis, contra omne Romanum regnum obsistere posse arbitramini? Et Athenienses quidem, qui ob Græcorum libertatem patriam suam quondam ignibus tradidere, qui superbissimum illum Xerxem per terram nauigantem, per mare verò ambulantem, & cuius classem non caperet amplitudo pelagi, latiorem autem Europa duceret exercitum, hunc inquam cum vna naue fugientem glorioßissimè persecuti sunt: circa paruam autem Salaminam, qui tantas opes Asiæ confregere, nunc tamen seruiunt Romanis, & illam regiam Græciæ ciuitatem administrant Italiæ iussiones. Lacedæmonij quoq; post Thermopylas, & Plateas, & Agesilaum Asiam perscrutatum, eosdem dominos venerantur. Macedones verò, qui adhuc

Agrippa multitudinem docilem & attentam reddere conatur.

Potestatẽ colere officijs, nec iurgijs exasperare decet.

Agrippa Romanos & Cæsarem excusat.

Depulsio libertatis Iudæorum, quam magnoperè vrgebant.

Exemplum Atheniensium & aliorum, qui Romanorum imperio parent.

Lacedæmonij.

Macedones.

huc penè imaginantur Philippum videre cum Alexandro promittentem ſibi orbis imperium, ferunt tamen rerum mutationem, & adorant eos ad quos fortuna migrauit. Alia quoq; multa gentes ad libertatem fiducia ſubnixa, & multo maiores, ceſſerunt tamen & obediunt: vos autem ſoli ſeruire dedignamini his, quibus videtis vniuerſa eſſe ſubiecta. Quibus exercitibus, quibus confiditis armis? Vbi eſt claſſis veſtra, qua peruagetur Romanorum maria? Vbi autem qui expenſis poſſint ſufficere theſauri? Contra Ægyptios fortè aut Arabas exiſtimatus vos bellum mouere. Non circumſpicitis Romanorum imperium? Non metimini veſtram imbecillitatem? Nónne ſcitis veſtram ciuitatem à conterminis gentibus frequenter eſſe ſuperatam? illorum autem virtus per totum orbem inuicta percurrit, imò etiam hoc orbe plus aliquid quæſierunt. Neque enim ſufficit eis ad orientem quidem totus Euphrates, ad ſeptentrionem Iſter: neque in meridie ſolitudine tenus perſcrutata Libya, neque in occidente Gades: ſed vltra oceanum alium quæſierunt orbem, & vſq; ad Britannias, inacceſſas prius, arma & exercitum tranſtulerunt. Quid ergo? Vósne ditiores Gallis, fortiores Germanis, prudentiores Græcis? poſtremò plures eſtis omnibus in toto vrbe degentibus? Qua vos fiducia aduerſum Romanos erigit? Sed dicet aliquis, ſeruire moleſtiſſimum eſt. At quanto magis id Græcis, qui vniuerſis ſub ſole habitantibus videbantur præſtare nobilitate: & tam latam quondam prouinciam poſſidentes, nunc bis ternis faſcibus Romanorum obediunt. Totidem autem etiam Macedones obſequuntur, qui certè multo vobis iuſtius deberent libertatem tueri. Quid autem quingentæ Aſiæ ciuitates? nunquid non abſque vllo præſidio, vni tantummodo rectori parent, & faſcibus conſulis obſequuntur? Quid autem pergam enumerare Heniochos, & Colchos, & Taurorum gentem: Boſporanos quoque, & habitantes circa Ponti litora nationes, Mæoticasq; gentes? apud quas nimirum olim neque domeſticus aliquis dominus noſcebatur: nunc verò militum ſubijciuntur tantum tribus millibus, & quadraginta naues longæ, innauigabile prius mare in pace cuſtodiunt. Quanta autem Bithynia, & Cappadocia, & Pamphyliorum gens, Lydi quoque & Cilices pro libertate dicere valerent? tamen nunc ſine armis tributa pendunt. Quid autem Thraces? quinq; quidem diebus in latum, ſeptem autem in longum commeabilem prouinciam poſſidentes, aſperioremq; multo quàm veſtra eſt, ac multis partibus fortiorem, altiſſimoq; gelu eos qui irruerint retardantem, duobus millibus Romanorum in præſidio manentibus obſequuntur. Poſt hos Illyrici vſque ad Dalmatiam, & Iſtro tenus incolentes, duabus tantum legionibus obediunt: cum quibus & ipſi impetus compeſcunt Dacorum. Ipſi quoque Dalmatæ, qui tam multa pro libertate conati, ſæpiusq; capti, rurſum cum maioribus opibus rebellarunt, nunc ſub vna Romanorum legione agunt quietem. Veruntamen ſi aliquos magna cauſa ad defectionem incitare deberent, Gallos potiſſimum oporteret aſſurgere, quos videlicet tantis munimentis natura cinxiſſet: ab orientali plaga Alpium montibus, à ſeptentrionali Rheno flumine, à meridie Pyrenæis montibus, ab occidente verò Oceano. ſed tali munitione gaudentes, trecentis & quindecim gentibus numeroſi, fontes autem (ita vt dixerim felicitatis domeſticæ habentes, omnibusq; bonis totum penè orbem irrigantes, ferunt nihilominus vectigales eſſe Romanorum, ac felicitatem ſuam in eorum felicitate reponere: idq; ſanè ipſum, non per animorum mollitiem, nec

An. mũdi 4030 A nato Chriſto 68.

Comparatio Romanorum imperij cum Iudæorum imbecillitate.

Romani omnes totius orbis partes ſuæ ditioni adiunxerunt, ac vltra Oceanum alium quæſierunt orbem.

Aſiæ ciuitates quingentæ Romanis obediunt.

Gallorum munimenta.

An. mũdi 4030 A nato Christo 68.

propter ignobilitatẽ parentum (quippe qui per octoginta annos pro libertate pugnauerunt) ſed Romanorum admirati ſunt horruerunt q; cum virtute fortunam, qua illi plura ſæpè obtinuere quàm bellis. denique ſub mille & ducentis militibus ſeruiunt, quibus penè plures habuerunt ciuitates. Neq; Hiſpanis naſcens in agris aurum, pro libertate bella gerentibus profuit, neque tanto terrarum marisq; ſpatio à Roma diremptæ gentes, Luſitani ſcilicet & pugnaces Cantabri: nec vicinus Oceanus, etiam accolis ſuis fragore terribilis: ſed vltra columnas Herculis prolatis armis, & per ipſas nubes Pyrenæorum montium eluctati vertices, ditioni ſuæ hos quoque ſubdiderunt Romani: atque ita bellicoſis gentibus, tantoq; (vt dixi) ſpatio diremptis, legio in præſidio vna ſatis eſt. Quis veſtrum non audiuit multitudinem Germanorum? virtutem quoque & magnitudines corporum (vt arbitror) ſæpe vidiſtis. ſiquidem vbique Romani earum gentium captiuos habent. Sed illi ita ingentem ſpatijs regionem incolentes, ſpiritus autem maiores corporibus gerẽtes, & animam quidem contemptricem mortis indignationes autem vehementiores feris, nunc Rhenum limitem habent, & octo Romanorum legionibus domantur: & ſeruiunt quidem qui capti ſunt, reliqua autem eorum gens vniuerſa ſalutem in fuga non in armis reponit. Conſiderate autem etiam Britannorũ muros, qui Hieroſolyma confiditis muris. Illos ſiquidem circundatos Oceano, & penè non minorem, quàm noſter orbis eſt, habitantes, Romani nauigantes redegerunt in ditionem ſuam: quatuorq; legiones tanta magnitudinis inſulam tuentur. Et quid opus eſt plura dicere? quando etiam Parthi, bellicoſiſſimum genus, tantis prius populis imperantes, & tam magnis opibus circũdati, obſides tamen mittunt Romanis: eſtq; cernere, ſub ſpecie pacis ſeruientem in Italia præcipuã Orientis nobilitatem. Vniuerſis penè qui ſub ſole incolunt, Romanorum arma venerantibus, vos ſoli bellum geretis? Neque Carthaginienſium conſiderabitis finem, qui magnum illum Annibalem iactantes, & ex nobili Phœnicum ſtirpe venientes, tamen ſub Scipionis dextera corruerunt? Sed neque Cyrenæi Lacedæmone oriundi, neque Marmaridarum genus vſque ad inaquoſas ſolitudines protentum, neque terribiles etiam audientibus Syrtes, Naſamones quoque & Mauri, & innumerabilis multitudo Numidarum virtutes impediere Romanas. Sed tertiam partem orbis terrarum, cuius ne numerare quidem nationes facile eſt, qua ſcilicet ſub Atlantico mari & columnis Herculis vſque ad rubrum mare infinitos numero & locis Æthiopas continet, totam tamen ceperunt armis: & prater fruges annuas quibus Romanam multitudinem octo menſibus paſcunt, alia quoque vectigalia pendunt, expenſas quoque deuotiſſimi imperio miniſtrant, nihil de his quæ iubentur, ſicut vos, contumelioſum putantes, & quidem vnà cum illis tantum legio commoratur. Sed quid opus eſt longè petitis exemplis potentiam explicare Romanam? cum eam poſſitis de vicina vobis Ægypto diligenter inſpicere. Hæc enim cum vſque ad Æthiopas porrigatur, opulentamq; Arabiam, contigua quoque ſit Indiæ, quinquaginta & ſeptingentas myriadas incolarum habens, prater Alexandrinorum plebem, tamen vectigalia, quorum magnitudinem de cenſu ſingulorum capitum æſtimari licet, deuotiſſimè penditans, Romanum non dedignatur imperium: & certè quàm magnum ſtimulum defectionis habens, Alexandriam ſcilicet, multitudine & diuitijs abundantem, magnitudine quoq; non imparem. Habet ſiquidẽ in longitudine ſtadia triginta, in la-

Hiſpani Romanorũ imperio ſubiacent.

Germanorum multitudo, virtus, & magnitudines corporũ eorundem.

Britannos Romani in ditionem ſuam redegerunt.

Parthi.

Carthaginenſes ſub Scipionis dextera corruerunt.

Romani Mauris imperant.

Alexandria Romanum imperium non dedignatur.

in latitudine verò non minus quàm decem: tributorum verò multo amplius per menſes ſingulos infert, quàm vos toto anno penditis: & præter pecuniam, quatuor menſium Romanæ plebi annonam miniſtrat. Munitur autem vndique aut incommeabili ſolitudine, aut importuoſo mari, aut fluminibus, aut cœnoſis paludibus, quorum tamen omnium nihil Romana fortuna fortius fuit. Duæ enim legiones ciuitati inſidentes, profundam Ægyptum cum illa Macedonum nobilitate frenant. Quos igitur in bella de ſolitudinibus aliquibus ſocios aſſumetis? Siquidem omnes qui in orbe habitabili degunt, Romani ſunt: niſi fortè quis veſtrum ſpes ſuas vltra Euphratem porrigat, & Adiabenorum regionem gentiles ſuos æſtimet adiutores. Porrò nec illi propter irrationabilem cauſam tanto ſe bello implicabunt: nec, ſi tam probroſo operi aſſenſum darent, Parthus tamen ſineret. Eſt ſiquidem ei cura tuendæ cum Romanis amicitiæ, & arbitrabitur fœdus eſſe temeratum, ſi quis de his qui ſubiecti ſunt eius imperio, aduerſum Romanos in bello procedat. Superest igitur vt ad diuinum confugiatur auxilium. verùm & hoc apud Romanos eſt. ſine Deo quippe impoſſibile eſſet imperium tale conſiſtere. Conſiderate autem, quemadmodum hæc ipſa erga ipſam religionem immoderatio, etiam ſi cum longè inferioribus bellum geratis, tamen ad diſpenſandum ſit vobis difficilima, atque eadem tranſgrediendo offendatis Deum, per quæ eum auxiliaturum putatis. Si enim ſeruetis ſabbatorum conſuetudinem, & ad nullum actum moueamini, facile profectò capiemini. Sic quippe etiam maiores veſtri experti ſunt, hos maximè dies Pompeio ad bellum deſtinante: in quibus ſcilicet hi qui oppugnabantur, otia gerebant. Tranſgredientes autem in bello legem patriam, neſcio propter quid in reliquum dimicetis. Vna ſiquidem nunc vobis intẽtio eſt, ne quid de patria inſtitutione ſoluatur. Quemadmodum autem aduocabitis in adiutorium Deum, ſi cultum ei debitum ſponte violetis? Aſſumunt autem ſinguli quique bellum, vel diuinæ virtuti, vel humanis opibus confidentes. Cum verò vtraque hæc, quantum ad ipſam pertinet conſequentiam, deſeruntur, in manifeſtam vtique captiuitatem volentes pugnare proſiliunt. Quid autem prohibet propriis manibus filios veſtros coniugesq; laniare, & hanc pulcerrimam inflammare patriam? Erumpentes ſiquidem in furorem, lucrabimini vel ignominiam ſuperatorum. Bonum eſt, ô amici, bonum eſt, dum adhuc ſtat nauis in portu, præcauere tempeſtatem futuram, & non eo tempore, quo in medias irrueris procellas trepidare. His ſiquidem qui in improuiſa mala inciderint, ſuperest vt digni vel miſeratione videantur: qui verò ſe in apertum diſcrimen iniecerint, etiam exprobrationibus onerentur. Niſi fortè aliquis veſtrum æſtimet ſecundum pacta conflictum ire Romanos, aut poſtquam vicerint, moderatè vobiſcum acturos, & non in exemplum aliarum gentium ſacram hanc vrbem inflammaturos, interfecturos autem vniuerſum genus veſtrum. Neque enim qui ſuperfueritis armis, vſquam locum fugæ habebitis, vniuerſis ſcilicet gentibus vel iam habentibus Romanos dominos, vel habere metuentibus. Periculum autem non ſolùm vos manebit, ſed etiam in reliquis ciuitatibus habitantes Judæos. Neque enim eſt in toto orbe populus, in quo non veſtra portio ſit: quos certè omnes vobis rebellantibus, cæde crudeliſſima diuerſi quique conficient, & propter paucorum virorum praua conſilia, vniuerſæ vrbes Judaico ſanguine redundabunt. Manet autem venia eos qui talia patrauerint, quòd ſint nimirum veſtro vitio coacti.

An. mũdi 4030 A nato Chriſto 68.

Diuinum apud Romanos auxilium.

Poſtremũ argumentum: Iudæos diuini pariter atq; humani auxilij deſtitutos, ad bella gerenda inutiles eſſe.

Dum adhuc ſtat nauis in portu, præcauere tempeſtatem futurã, bonum eſt.

An. mũdi 4030 A nato Christo 68.

Si verò eadem exequi ſuperſederint, conſiderate quàm impium ſit, aduerſum tam benignos arma mouiſſe. Subeat autem vos miſeratio, & ſi non filiorum veſtrorum atq; coniugum, ſaltem iſtius ciuitatis, quæ mater vrbium veſtra regionis vocatur. Parcite mœnibus ſacris, parcite venerabilibus adytis, templumq; vobis & ſancta ſanctorum ſeruate. Neque enim vlterius victores Romani his abſtinebunt, quibus primò parcentes nullam receperunt gratiam. Ego teſtor quidem ſancta veſtra, ſacrosq; angelos Dei, patriamq; communem, quod nihil eorum conſiliorum, quæ vobis viderim expedire, ſubtraxerim. vos autem decernentes quæ oportet, mecum in pace degetis: ſi verò protuleritis iras, abſque me periculis ſubdemini. His dictis, aſtante etiam ſorore lacrymauit, & multam partem de eorum impetu lacrymis infregit. Succlamabant autem, non ſe aduerſum Romanos, ſed aduerſum Florum, ob ea quæ pertuliſſent, bellum gerere. Ad quos Rex Agrippa: Sed opera veſtra, inquit, talia ſunt, qualia aduerſum Romanos pugnantium. Neq; enim Cæſari vectigal dediſtis, & Antonianas porticus incendiſtis. Sopietis autem cauſam defectionis, ſi & porticus denuò conſtruatis, & tributa reddere maturetis. Neque enim Flori hoc præſidium eſt, aut pecuniam Floro dabitis. His conſultis populus acquieuit, & cum Rege ac Berenice aſcendentes in templum porticus adificare adorti ſunt. Per vicos autem & regiones principes quique decurionesq; diſperſi, vectigal colligebant, celeriterq; quadraginta talenta (tantum enim erat reliquum) redacta ſunt. Et belli quidem imminentes minas, eo tunc more Agrippa cõpeſcuit. Deinceps verò perſuadere populo tentabat, vt parerent Floro, donec ſucceſſor ei à Cæſare mitteretur. Ad quam orationem multitudo accenſa, nec à verborum in Regem contumelijs temperauit, ſed protinus eum vrbe pepulerunt: auſiq; ſunt nonnulli ſeditioſorum etiam ſaxa in eum iacere. Rex autem videns tumultuantium irreuocabilem impetum, & conquerendo quòd contumelijs eſſet affectus, Principes quidem eorum vnà cum alijs potentibus miſit ad Florum Cæſaream, vt ipſe ex eis eligeret, qui de tota regione vectigal exigerent. ipſe verò diſceſſit in regnum.

Agrippæ de futura Iudæorum calamitate prophetia.

Agrippa proteſtatur, quod nihil conſiliorum, quæ Iudæis viderit expedire, ſubtraxerit.

Agrippa Rex à Iudæis ſaxis petitus vrbe pellitur.

CAP. XVII.

De cœptâ rebellione Iudæorum contra Romanos.

PER idem tempus quidam eorum qui bellum maximè mouebant, congregati irruebant in quoddam præſidium, quod vocabatur Maſſada: & occultè eo peruaſo, Romanos omnes interfecerunt: alios autem de ſuis poſuerunt cuſtodes. In templo quoque Hieroſolymorum Eleazarus quidam filius Aniæ Pontificis, iuuenis audaciſſimus, dux illo tempore militum, peruaſit his qui ſacrificijs miniſtrabant, vt nullius munus aut hoſtia, qui non eſſet de Iudæorum gente ſuſciperetur. Id autem erat Romani belli ſeminarium atq; materia. Reiecit ſiquidem hoſtias Cæſaris, quæ pro Romano populo offerri ſolita erant. Plurimum autem ſuper hoc Pontificibus, alijsq; nobilibus deprecatis, vt non præterirent eum morem, quo ſupplicabatur pro Regibus, nihil tamen acquieuerunt, non parum quidem & ſuæ multitudini confidentes: robur ſiquidem omne res nouare cupientium, eorum voluntates iuuabat: maximè autem aſpiciebant in Eleazarum, qui per idem tempus, vt dixi, princeps erat. Conuenientes igitur potentes quiq; cum Pontificibus, & Phariſæorum nobiliſſimis, & videntes quàm grauibus malis

Iudæi Cæſaris hoſtias pro Romano populo offerri ſolitas, reijciunt.

Concio potentum ad ſeditioſos.

malis pergerent subijcere ciuitatem, decreuerunt seditiosorum animos experiri: & ante portã quæ area vocatur, concionem aduocãtes (erat autem in interiori parte templi posita, quæ respicit ad solis exortum) ac primo quidem multa de temeraria eorũ defectione conquesti, & quòd tam graue bellum patriæ commouerent: deinceps irrationabilitatem causæ ipsius arguebant, dicentes, maiores quidem eorũ ornasse templũ ex magna parte de muneribus gentium, semperq; eorũ qui foris essent populorum munera suscepisse: & non solũ nõ prohibuisse aliquorũ hostias (id siquidem esse impijssimum) sed etiam eas quæ viserentur permanerentq; ad præsens vsque tempus, oblationes eorum in templi cultibus collocasse. At nunc eos qui Romana arma iritarent, & desponderent eorũ bella, nouum statuere morem religionis, atq; cum periculis etiam ream facere ciuitatem impietatis videri: siquidem ea sit, in qua præter solos Iudæos, nullus alius immolet externus, neq; ad orandum sinatur accedere. Et siquidem circa vnius alicuius priuati personam lex ferretur eiusmodi, posset nimirum iure nos inhumanitatis arguere: nunc autem despiciũtur Romani, & iudicatur Cæsar profanus. Vnde verendum esse, ne qui immolandas pro illis hostias repellunt, ipsi in reliquũ etiam pro se sacrificia prohibeantur offerre: fiatq; verè extra principatum ciuitas, nisi celerius resipiscentes reddiderint hostias, ac prius quàm ad eos, in quorũ contumeliam id tentatum est, huius ausus perueniat fama. Simul autem ista dicentes, producebant in medium scientissimos morum paternorum, sacerdotes quoq; narraturos quomodo omnes eorum maiores exterarum gentium semper sacrificia susceperint. Attendebat autem nemo res nouare cupientiũ his quæ dicebantur, sed neq; procedebant in medium altaris ministri, vt belli materiã præparantes. Videntes igitur nobiles quique seditionem eò iam processisse, vt eorum non posset authoritate compesci, & Romanorum armorum periculum se primos esse sensuros, in quantum poterant consulentes, amoliri causas parabant. & legatos quidem alios ad Florum miserunt, quorum erat princeps filius Aniæ Simon: alios autem ad Agrippam, inter quos nobilissimi Saulus, & Antipas, & Costobarus erant, qui etiam Regem propinquitate tangebant. Precabantur autem vtrumq;, vt cum exercitu ascenderent in ciuitatem, & seditionem opprimerent, priusquàm ea intolerabilis fieret. Et Floro quidem malũ istud quasi bonus nuncius fuit, volensq; inflammare bellum, nihil respondit legatis. Agrippa autem pariter vtrisque parcens, scilicet deficientibus & ijs aduersum quos bellum mouebatur, volensq; & Romanis cõseruare Iudæos, & Iudæis templũ atq; patriã, ad hæc autem nec sibi conducere talem conturbationem sciens, misit in auxiliũ populo equites ter mille, Auranitas scilicet, & Batanæos, & Trachonitas sub præfecto equitum Dario, duce verò Philippo Iachimi filio. His ergo venientibus, optimates quiq; cum pontificibus & omni multitudine quæ optabat quietem, superiorem occupant ciuitatem: inferiorem siquidem & templum, seditiosorum manus tenebat. Missilibus igitur & fundis indesinenter vtebantur, & continua erat emissio sagittarum ex vtraq; scilicet parte. erat autẽ quãdo ex insidijs procurrentes cominus dimicabãt. Præstabant autem audacia quidem seditiosi, belli verò scientia Regij. Et his quidem erat propositũ maximè templũ obtinere, profanatoresq; eius expellere. Seditiosis verò qui cũ Eleazaro agebãt, vt præter ea quæ obtinebebant, etiã superiorem inuaderent vrbẽ. Per septẽ igitur dies grauis vtriusq; partis cædes fiebat, & neutri de eo loco quem tenuerãt depel-

An. mũdi 4030. A nato Christo 68.

Contra illos, qui peregrinas hostias ferre nolebant.

Potentibus nemo seditiosorum obtemperat.

Legati, contra seditiosos ad Florum & Agrippam missi.

Bellum in Hierosolyma, inter pacificos & seditiosos.

An.mũdi4030. A nato Christo 68.

Xylophoriafestiuitas

depellebantur. Deinceps verò aduenientе ea festiuitate, quæ Xylophorias dicitur, in qua mos est omnibus grandem lignorum materiam conuehere ad templum, quatenus nunquam ignis deficiat esca (semper enim inextinguibilis perseuerat) aduersarios quidem à cultu religionis excluserunt. inter infirmiorem autem vulgum irrumpentes multi sicariorum (sic enim vocant latrones, gladios in sinibus gerentes) recepti audacissime prosequebantur opus quod adorti erant. Regij autem audacia & multitudine vincebantur. Ita superiore ciuitate cesserunt, cum isti protinus irruentes, Aniæ pontificis domum, & Agrippæ ac Berenices palatium inflammauerunt: post quod ignem archiuo intulerunt, volentes omnia creditorum documenta disperdere, ne esset vnde ratio creditæ pecuniæ pateret, vtq; omnem sibi debitorum adiungerent multitudinem, & aduersum locupletes egenis præberent insurgendi facultatem liberam. Fugientibus verò chartarum publicarum custodibus, ignem ædibus iniecerunt: atq; ita incensis ciuitatis neruis, in hostes irruebant. Quo loco pontificum atque nobilium quidam in cloacis latuerunt, quidam cum Regijs *in superiorem regiam confugerũt, portas celeriter obserantes. Inter quos Ananias pontifex, & Ezechias frater eius erant: & illi quos apud Agrippam functos legatione diximus. Tunc ergo victoria & inflammatione contenti cessauerunt. Postridie autem, quinta decima scilicet die Augusti mensis, fecerunt impetum in Antoniam: & omnes in eo præsidio agentes, per biduum obsessos, ceperunt atque interfecerunt, præsidiumq; incenderunt. postea verò transierunt in regiam, ad quam confugêre Agrippæ milites: & in quatuor partes agmen suum diuidentes, muros euertere moliebantur. eorum verò qui intus erant, erumpere nullus audebat, propter multitudinẽ oppugnantium: sed distributi per propugnacula & turres, subeuntes interficiebant, ac frequentes omnino latrones sub muris cadebant. Nec die autem conflictus nec nocte cessabat: seditiosis videlicet existimantibus in desperationem cogi eos qui in præsidio erant, propter inopiam victus: Regijs verò credentibus oppugnatores suos cessuros labori. Interea Manahemus quidam, filius Judæ Galilæi, callidissimi illius Sophistæ qui quondam sub Cyrenio exprobrauerat Iudæis quod post Deum subijcerentur Romanis: assumptis quibusdam nobilium, perrexit in Massadam, vbi armamentarium Herodis Regis erat. eoq; perrupto populares aliosq; latrones diligenter armauit. hisq; vtens stipatoribus, veluti Rex Hierosolymam reuertitur: factusq; princeps seditionis, oppugnationem disponebat. Machinarum autem inopia erat, nec poterat palam suffodere muros superne hostibus tela iacientibus. cuniculum igitur longè cœptum sub vnam turrim agentes, suspenderunt eam materie subiecta: ac postea in sustinentia ligna igne immisso egressi sunt. Sicq; subijcibus exustis, turris quidem extemplo emota est. alter autem murus intus ædificatus apparuit. Regij quippe molitiones eorum præsentientes, fortè etiam de concussione turris, alium sibi murum celerius ædificauerunt. Inter hæc autem hi quidem qui oppugnabant, & statim se victores credebant, cum vidissent alium murum stupore defecti sunt: Regij tamen ad Manahemum aliosq; seditionis principes mittebant, precantes vt eis discedere liceret. Quod cum solis* Regijs *eiusq; religionis reliquis Manahemus annuisset, protinus discesserunt. Romanos autem qui soli relicti erant, grandis animi occupauit defectus. Neque enim vi contra tantam multitudinem pares erant: & precari, vt exire liceret, ignominiam iudicabant: quanquam & si permitteretur,*

Regios seditiosi vincunt

Antoniam seditiosi capiunt atq; incendunt.

Regijs eiusque religionis reliquis Manahemus discedere facultatem concedit.

tur, nequaquam tutum putabant. Derelinquentes igitur inferiorem locũ, qui Stratopedon vocabatur, quippe quasi capi facilem, in turres Regias confugerunt: quarum vna appellabatur Hippicos, alia Phasaelus, tertia Mariamme. Hi verò qui cum Manahemo erant, protinus irruentes in ea loca è quibus milites fugerant, si quos eorum comprehenderent trucidantes, omnem reliquum apparatum diripientes, Stratopedum incenderunt. Hæc igitur acta sunt sexto die Septembris.

An. mũdi 4030. A nato Christo 68.

Romani Stratopedon relinquentes in turres regias confugiunt.

CAP. XVIII.

De cæde Ananiæ Pontificis, Manahemi, & militum Romanorum.

SEQVENTI autem die Pontifex Ananias circa Euripos Regiæ domus latens capitur, & à latronibus interficitur cum Ezechia fratre. Circumsidentes autem etiam turres seditiosi, custodiebãt ne quis militũ posset effugere. Manahemũ autem & munitorũ locorum destructio, & pontificis Ananiæ mors, in crudelitatem erexit: & neminem parem sibi in negotijs arbitrans, intolerabilis erat tyrannus. Insurrexerunt autem duo de socijs Eleazari: & mutuo collocuti, quod non deceret à Romanis desiderio libertatis deficientes, eandem populari suo prodere, dominumq; ferre, etsi non violentum, tamen seipsis humiliorem: nam si oporteat cunctis aliquem præesse, quemuis magis alium quàm illum decere: atq; ita pacti, adoriũtur eum in templo. magno enim fastu adoraturus accesserat, regali habitu indutus, & studiosos sui in armis habebat. Cum igitur hi qui circa Eleazarũ erant, in illum prosiluissent, reliquus quoq; populus rapiens saxa lapidauit sophistam: existimãtes quòd illo interempto tota seditio solueretur. Paululum autem stipatores Manahemi resistentes, postquam viderunt totam aduersum se multitudinem irruere, quisq; quò potuit diffugit. Et cades quidem erat eorũ qui comprehensi sunt, perscrutatio autem latentium sequebatur: pauciq; ex eis clam in Massadam perfugerunt: cum quibus & Eleazarus filius Iairi, propinquus genere Manahemo, qui postea etiam in Massada tyrannidem egit. Ipsum autem Manahemum, cum fugisset in locum qui Ophlas vocatur, atque illic humiliter delitesceret, capientes extraxerunt in publicum, multisq; tormentis excruciatũ interfecerunt. Similiter autem sub eo agentes principes, præcipuumq; tyrannidis eius adiutorem Absalomon nomine. Et populus quidem, sicut dixi, in his adiutor fuit, suspicans aliquam totius seditionis correctionem futuram. Hi verò non vt comprimerent bellũ, sed vt cum maiori licentia gererent, interfecerunt Manahemum. Denique cum populus multum precaretur, vt oppugnationem militum relaxerent, vehementius insistebant, donec vlterius resistere non valentes, Metilius Romanorum præfectus & reliqui mittunt ad Eleazarum, precantes, vt solã eorũ pacisceretur vitã: arma autem & reliqua quæ haberent, ipsis tradentibus sumeret. Qui precationem ilico arripientes, remittũt ad eos Gorionem Nicodemi filium, & Ananiã Sadducæum, & Iudam Ionathæ, scilicet eis dextras & sacramentum daturos. Quibus actis, deducebat milites Metilius: sed quandiu Romani arma retinebant, nemo aduersus eos seditiosorũ fraudis aliquid molitus est. postea verò quàm secundum pactiones omnes scuta gladiosq; posuerunt, neq; quicquam vlterius suspicantes discedebant, facto in eos impetu stipatores Eleazari, comprehensos trucidabant, neque resistentes, neque supplicantes, solas autem pactiones & iuramenta quæ dederant inclamantes. Et hi quidem ita crudeli-

Ananiæ Pontificis & Ezechiæ fratris mors.

Eleazari sectatores Manahemũ in templo adoriuntur.

Manahemus eũ Principibus interficitur.

Romani vlterius resistere non valentes, sese dedunt.

An.mũdi4030. A nato Christo 68. *crudeliter interfecti ſunt, prater Metilium. Hunc enim deprecantem, & vſq; ad circunciſionem Iudaizare ſe promittentem, ſeruauerunt ſolum. Detrimentum autem Romanis quidem erat leue: ex copijs ſiquidem ampliſſimis pauci fuerunt interempti: Iudæorum autem captiuitatis illud exordium videbatur. Videntes autem graues iam inſtare cauſas bellorum. vrbem autem tali facinore fuiſſe reſperſam, ex quo nimirum diuina indignatio imminebat, etiamſi à Romanis nulla vltio timeretur, lugebant publicè, & triſtitia ciuitas premebatur. moderati autem quiq;, quaſi pro ſeditioſis cauſas reddituri, turbabantur. ſiquidem ſabbato illam eadem contigerat perpetrari, quo ſcilicet die propter religionem à ſanctis quoq; operibus agunt quietem.*

Romani contra pacta vno Metilio excepto ab Iudæis crudeliter interfecti.

Cædes Sabbato perpetrata.

CAP. XIX.

De Iudæorum maxima ſtrage Cæſareæ & in omni Syria.

EODEM autem die, eademq; hora, quaſi aliqua cæleſti prouidentia Cæſarienſes quoq; Iudæos apud ſe habitantes trucidauerunt: ita vt vno tempore ſuper viginti millia hominum caderẽtur, & vinctis Iudæis vacuata Cæſarea remaneret. Nam & eos qui effugerant comprehendens Florus, vinctos in arenam deduxit. Poſt Cæſarienſem verò cladem, tota gens efferata eſt. Diuiſiq; Iudæi, Syrorũ vicos ac finitimas ciuitates protinus vaſtauerunt: id eſt, Philadelphiã, & Gebonitin, & Geraſam, & Pellam, & Scythopolim. Deinceps verò irruerũt & in Gadaram & Hippon & Gaulanitidem: & alia quidem ſubruentes loca, alia verò inflammantes, etiã in Cedaſam Tyriorũ & Ptolemaidem, Gabam quoq;, Cæſareamq; tendebant. Obſtitit autem eorũ incurſui neq; Sebaſte, neq; Aſcalon: ſed his quoq; flãma vaſtatis, Anthedona & Gazam euerterunt. Multa autem circa fines harũ ciuitatum diripiebantur, vici ſcilicet & agri, eorumq; qui capiebãtur virorum immenſa cædes fiebat. neq; tamen Syri minorem numero multitudinem de Iudæorũ gente vaſtabant: ſed etiam eos qui in ciuitatibus erant, comprehenſos diſperdebant: non ſolum ob vetus odium, ſed vt diſcrimen imminens præuenirent. Grauis ergo conturbatio totam Syriam peruaſerat, & omnis ciuitas in binos diuidebatur exercitus: vnaq; alterutris ſalus erat, ſi præueniſſent alteros cæde facienda: et dies quidem ducebantur in ſanguine, noctes autem moleſtiores formido faciebat. Nam licet viderentur amoliri Iudæos, tamen etiam aliarum gentium Iudaizantes cogebantur habere ſuſpectos: & ob hoc ipſum quod in eis videbatur ambiguum, neq; temere eos placebat interfici, & rurſus ob ipſam religionis commixtionem quaſi penitus externos timebant. Prouocabat autem ad cædes aduerſa partis, etiam illos qui prius fuerant manſueti, auaritia. ſiquidem ſubſtantias caſorum paſſim diripiebant: & quaſi victores eorum prædam quos trucidauerant, in domos alias transferebant. Glorioſior autem erat qui plura collegiſſet, quaſi ſcilicet plures virtute ſuperaſſet. Erat autem cernere ciuitates plenas cadaueribus inſepultis, & inhumatos paſſim iacere cum paruulis ſenes, fœminas autem neq; pudenda contectas. Et omnis quidem prouincia plena erat inenarrabilium calamitatum. maiorum autem metus quàm quæ peracta erãt, facinorũ imminebat. Et hactenus quidem Iudæis aduerſum alienigenas cõflictus erat. Incurrentes autem in Scythopoleos fines, etiam Iudæos qui illic habitabant, experti ſunt hoſtes. Hi enim cum Scythopolitis conſpirantes, & conſanguinitatẽ vtilitati propria poſtponentes, aduerſum Iudæos cum gentilibus dimicabant.

Iudæi Syrorum vicos ac finitimas ciuitates protinus vaſtant.

Omnis Syria inenarrabilium calamitatũ plena.

Iudæi Iudæos hoſtes experiuntur.

Suſpecta

Suſpecta tamen eorum ipſa belli fuit auiditas. Deniq; Scythopolitæ veriti ne ciuitatem noctu adirent, & magna ſua calamitate ciuibus excuſarent defectionem, edixerunt eis, vt ſi vellent inter eos firmare cõſenſum, & circa alienigenas oſtendere fidem, tranſirent cum omnibus filijs ſuis in lucum. quibus qua fuerant iuſſa ſine ſuſpicione facientibus, diebus quidem ſecutis duobus quieuerunt Scythopolitæ. tertia verò nocte exploratores, alios incautos, alios verò dormiẽtes inuadũt, ſubitoq; omnes interfecerunt, qui fuerunt numero tredecim millia: poſtquàm eorum bona diripuerunt. Dignum autem etiam videtur, Simonis interitũ enarrare. Hic enim Sauli cuiuſdam non ignobilis viri filius erat, fortitudine quoque corporis & audacia animi inſigniſsimus: quibus vtriſq; ad incommoda ſua gentis abuſus eſt. Multos ſiquidem Iudæorum propinquos Scythopoli, quotidie obtruncabat, & frequenter integros cuneos fudit, ita vt totus aciei momentũ ſolus exiſteret. Comprehendit autem eum digna ciuili cade pœna. Nam cum Scythopolitæ circunfuſi Judæis, paſſim per lucum eos iaculis configerent, educto Simon gladio, in nullum quidem hoſtium impetum fecit. Nihil enim ſe in tanta multitudine promoturum videbat. Exclamans autem miſerabiliter: digna, inquit, Scythopolitæ his quæ geſſi patior: quippe qui tam multa cade ciuium meorum, benignitati erga vos noſtræ fidem feci. Dignè enim nobis extera gens infida eſt, qui in noſtrum genus tanta impietate deliquimus. morior ergo quaſi profanus proprijs manibus: neque enim decet hoſtili manu cadere. Iſte autem ipſe finis mihi & ſceleris digna pœna, & idoneum virtutis decus erit: vt nemo ſcilicet hoſtium de meo interitu glorietur, neque inſultet cadenti. Hæc dicens, miſerantibus ſimul ac furentibus oculis circumſpicit omnem familiã ſuam. erat autem ei vxor & filij, & prouecti in ſenectutem parentes. Ille igitur primum quidem patrem à cæſarie comprehendens, & ſuper eum ſtans enſe penetrauit: poſt quem non ſanè inuitam matrem ſuam interfecit. ſuper hos autem coniugi, & filijs intulit ferrum, ſingulis ſanè horum penè occurrentibus gladio, & hoſtes prauenire cupientibus. Cum verò omnem ſuam neceſsitudinem trucidaſſet, cæſis ſuperſtans extulit dexteram, vt neminem poſſet latere, & totũ in viſcera ſua enſem demerſit: dignus quidem miſeratione iuuenis propter robur corporis atque animi firmitatem, cæterum quantum ad fidem, quam alienigenis præſtitit, digno fine conſumptus.

An. mũdi 4030. A nato Chriſto 68.

Scythopolitæ tredecim millia Iudæorũ trucidant.

Simon multos Iudæorũ propinquos Scythopoli quotidiè obtruncat.

Simon parentes, vxorem ac liberos, denique ſeipſum quoque trucidat.

CAP. XX.

De Iudæorum alia graui cæde.

AD eadem autem quæ in Scythopoli facta eſt, reliqua quoque vrbes in Judæos apud ſe habitantes irruebant: & duo millia quingentos Aſcalonitæ, Ptolemais autem duo millia interfecit. Vinxerunt quoq; non paucos Tyrij: multosq; trucidauerunt: plures autem eorum vinctos cuſtodijs tradidere, Hippeni quoq; & Gadarenſes ſimiliter audaciſsimos quidem amoliebantur, terribiles autem ſolicitè adſeruabant. Reliqua quoq; vrbes aduerſum Iudæos ſingulæ, pro vt habebant, vel timore vel odio mouebantur. Soli autem Antiocheni, & Sidonij, & Apameni, ſuis cohabitatoribus pepercerunt, & neq; interfecere quempiam Iudæorum, neq; vinculis tradiderunt. fortè autem & propter multitudinem ſuam deſpexerunt eorũ ſi qui motus fuiſſent. mihi autem videntur magis erga eos miſeratione moti quos vtiq; nihil moliri videbãt. Geraſeni autem neq; in eos qui apud ſe remanere

Iudæorum alia cædes.

Vrbes aduerſus Iudæos mouentur.

An.mũdi4030. A nato Christo 68.

delegerunt, quicquam gesserunt mali: & egredi volentes vsq; ad fines suos deduxerunt. Excitata est autem etiam in regno Agrippa aduersum Iudæos pernicies. Ipse siquidem perrexerat ad Cestium Gallum Antiochiam, relicta administratione cuidam ex amicis, nomine Varo, Sohemo Regi genere propinquo. Venerũt autem de Batanæa regione septuaginta numero viri & nobilitate & prudentia ciuium suorum præstantissimi, poscendi præsidij gratia: vt si qui scilicet apud eos quoq; motus fierent, haberent idoneam custodiam, per quam possent insurgentes quoq; comprimere. Hos Varus, quosdam armatos de Regijs præmittens, interfecit in itinere omnes. Ausus autem est tale facinus præter consilium Agrippa, & propter nimiam auaritiam impiè in gentiles suos agere non recusans, regnum omne corrupit, perseuerans post tale scilicet principium in totum genus exercere iniquitatem: donec discussis Agrippa rebus animaduertere quidem in eum veritus est propter propinquitatem Sohemi, procuranda tamen eum regione summouit. Seditiosi autem capto præsidio, quod appellatur Cyprus imminens finibus Hierichuntis, custodes quidem interfecerunt, munimenta autem destruxerunt. Per eosdem dies etiam in Macharunte multitudo Iudæorum persuadebat in præsidio relictis Romanis, deserere castellum, eisq; tradere. Illi autem quod rogabantur cogi metuentes, pacti sunt cum eis discessionem suam: & accipientes fidem, tradunt præsidium, quod diligentibus cœperunt Macharuntij custodijs obtinere.

Varus 70. Iudæos in itinere interficit.

Romani Iudæis in Machærunte castellum tradunt.

CAP. XXI.

Iudæi Alexandriæ occisi.

VERVM in Alexandria semper quidem erat incolis aduersum Iudæos seditio, iam ab illo tempore, ex quo strenuis Alexander contra Ægyptios vsus Iudæis, præmiũ societatis tradidit eis, & habitandi apud Alexandriam facultatem, & ius ciuitatis æquale cum gentibus: permanebat autem eis honoriste apud successores quoque Alexandri: denique & in parte vrbis locum eis proprium deputauerunt, quatenus haberent conuersationem per omnia mundiorem à cõmunione scilicet gentium sequestratam: præstiteruntq; eis, vt etiam Macedones appellarentur. deinceps verò cum in ditionem Romanorum Ægyptus venisset, neq; Cæsar primus, neq; post eum quispiã, honores quos Alexander Iudæis decreuerat minuit. conflictus autem eorum aduersus Græcos penè continuus erat: & iudicibus in multos quotidie ab vtraq; parte animaduertentibus, seditio accendebatur. Tunc verò cum & apud alios turbata res esset, illic magis exarsit tumultus. Nam cum Alexandrini in concionem venissent, vt ordinarent pro certis negotijs legationem ad Neronem ferendã, occurrerunt in amphitheatrũ permixti Græcis plurimi Iudæorum. Quos cum vidissent æmuli, extemplo clamare cœperunt, Iudæos hostes & exploratores esse: ac deinceps insilientes intulerunt eisdem manus: & reliqui quidem fugientes dissipati sunt, tres verò ex his comprehensos, trahebant quasi viuos incensuri. Commoti sunt autẽ vniuersi Iudæi ad opem ferendã: & primum quidem in Græcos saxa iaciebant, postea verò etiam facibus raptis in amphitheatrũ impetum fecerunt, comminantes quòd in ipso loco tantum simul populum concremarent: & penè minas implessent rebus, nisi iras eorum compressisset Tiberius Alexander, magistratus ciuitatis. Nec tamen ipse coercendi principium ab armis sumpsit, sed nobiles eorum quosque submittens, horta-

Seditiõ Alexandriæ inter Iudæos & Græcos.

Tiberius Alexander seditiosos Iudæos, vt desinerent, hortatur.

hortabatur vt desinerent, neque aduersum se milites Romanos commouerent. Seditiosi autem benignam deprecationem ridentes, Tiberium coniumelijs appetebant. Qui postquam vidit absque magna calamitate tumultuosos non posse compesci, immisit in eos duas Romanorum legiones, quæ in ciuitate erant: & cum his alios quinque millia milites, casu ad Iudæorum interitum de Libya venientes: præcipitq; vt non solum interficerent, sed etiam bona eorum diriperent, domosq; inflammarent. Qui protinus concurrentes in locum qui vocatur Delta (illic quippe erat Iudæorum multitudo collecta) exequebantur strenuè iussa, nec sanè sine cruenta victoria. Conglobati enim Judæi his quos melius armatos habebant, in fronte positis, aliquandiu quidem restiterunt: semel verò in fugã versi mactabantur: nec vnus erat exitij modus, cum alij sub diuo atque in campo deprehenderentur, in ædes autem alij concluderentur, & eas quoq; succenderent Romani, vnà etiam diripiendo quæ in his reperissent: cum neq; illos aut infantum misericordia, aut reuerentia senectutis moueret, sed in omnes ætates pari cæde sæuirent. Vnde totus quidem ille locus sanguine redundabat: quinquaginta verò congesta sunt millia mortuorum: nec tamen saltem reliquiæ remãsissent, nisi ad preces se contulissent, eorumq; misertus Alexander Romanos iussisset abscedere. Sed illi quidem quibus erat consuetum obedire præceptis, primo eius nutu necibus pepercerunt: populares autem Alexandrini propter odij magnitudinem difficulter ab incepto reuocabantur, vixq; à cædaueribus distrahebantur. apud Alexandriam quidem talis casus euenit.

An. mũdi 4030. A nato Christo 68.

Cruenta victoria in qua 50. millia Iudæorum interficiuntur.

CAP. XXII.

De clade Iudæorum, autore Cestio.

CESTIO verò iam quiescendũ esse non videbatur, infensis vbiq; Iudæis: sed duodecimam legionem integram ex Antiochia secum ducens, & ex reliquis bina millia lecta peditum, & quatuor alas equitum: insuperq; Regum auxilia, hoc est Antiochi duo millia equitum & peditum tria millia, sagittarios omnes, Agrippa vero tantundem peditũ & equitũ mille, cum & Sohemus sequeretur, quatuor millibus comitatus, quorũ tertia pars equitũ erat, pluresq; sagittarij, Ptolemaida progressus est. Plurimi autem ex ciuitatibus auxilio conuenêre, peritia quidẽ militibus inferiores, quod autem scientia deerat, in Iudæos odio, itemq; alacritate supplentes. Aderat autem ipse quoq; Agrippa Cestio, & eorũ quæ conducerent simul & itineris princeps. Ibi cum abducta exercitus parte Cestius in validissimam Galilææ ciuitatem contendit Zabulon, quæ appellatur virorum, & ab Iudæorum finibus Ptolemaida discernit. Cumq; offendisset eam ciuibus destitutam (in montes enim multitudo refugerat) omnigenûm autem rerum plenam, illas quidem militibus diripiendas concessit: ipsum verò oppidum, quamuis admiratus esset eius pulcritudinem, quippe domus habebat similiter, vt apud Tyrum & Sidona & Berytum ædificatas, incendit. Deinde cursu territorio peragrato, quicquid inuenisset obuiam depopulatus est: inflammatisq; etiam circum eam positis vicis, in Ptolemaida reuertit. Syris autem adhuc prædæ inhærentibus, & præcipuè Berytijs, recepta Iudæi fiducia (Cestium enim recessisse cognouerant) repente in eos qui remanserant irruunt, & propè ad duo millia cadunt. Cestius autem ex Ptolemaide profectus, ipse quidem Cæsaream peruenit: in Ioppen verò partem præmisit exercitus cum præceptis huiusmodi, vt oppidum custodirent,

Ingentes Romanorũ copiæ.

Zabulon, validissima Galilææ ciuitas direpta & incensa.

Iudæi Syrorũ ad duo millia cædunt.

An.mũdi4030. A nato Christo 68.

si eo potiri possent: aut si oppidani impetum præsensissent, tam suum quàm cæterorum militum præstolarentur aduentum. Illorum igitur alij mari, alij terra profecti, vtrinque Ioppen facilimè capiunt: ita vt ne fuga quidem habitatores copiam reperirent, nedum ad pugnam se pararent. Aggressi autem cunctos interficiunt cum familijs, direptamq; ciuitatem incendunt. Interfectorum autem numerus octo millia quadringenti fuerunt. Simili modo & in finitimam Samariæ Narbatenen toparchiam non paucos misit equites, qui & partem finium vendicauerunt, magnamq; indigenarum multitudinem peremerunt: direptisq; patrimonijs, etiam vicos igni dederunt.

Romani Ioppen capiunt, & incendunt, & octo millia quadringentos interficiunt.

CAP. XXIII.

De pugna Cestij contra Hierosolymam.

IN Galilæam quoq; misit Cæsennium Gallum, ductorem duodecimæ legionis: eiq; tantam militum manum attribuit, quantam genti expugnandæ sufficere posse credebat. cum validissima Galilææ ciuitas Sepphoris cum fauore suscepit. Huiusq; prudens consiliũ secutæ ciuitates aliæ, quiescebant. Qui verò seditionibus & latrocinijs operã dabant, in Galilææ montem vndiq; medium recessere, qui est contra Sepphorim, & vocatur Asamon. Aduersus eos Gallus ducebat exercitum. Illi autem quamdiu superiores erant, facilè Romanos ad se ascendentes arcebant, & ex his plures quàm ducentos interfecerunt. Vbi verò eos viderũt circumacto itinere ad celsiora progressos, maturè victoriam concesserunt: & neq; pugnam minus armati ferebant, neq; si terga dedissent, equitum poterãt manus effugere: adeò vt pauci locis asperis delitescerent, amplius verò quam duo millia trucidarẽtur. Gallus igitur cum nihil iam tentari nouitatis apud Galilæam videret, Cæsaream cum exercitu remeabat. Cestius verò cum omni manu reuersus in Antipatridem perrexit. Cognitoq; non paruam multitudinem Iudæorũ in turrim quæ Aphaci vocabatur esse collectam, qui cum his congrederentur præmisit. Sed prius quàm in manus venirent, Iudæi metu dispersi sunt: eorumq; castra iam desolata milites adorti, cum vicis circumpositis incenderunt. Ex Antipatride autem Cestius in Lyddam profectus, vacuam viris ciuitatem offendit. nam propter scenopegiorum dies festos, in Hierosolymam populus omnis ascenderat. quinquaginta verò quos ibi comprehendit occisis, exusto oppido vlterius procedebat: perq; Bethoron profectus, in quodam loco, cui nomen est Gabao, castra posuit, distante ab Hierosolymis stadijs quinquaginta. Iudæi verò cum iam ciuitati propinquare bellum viderent, omissis dierum festorum solennibus, ad arma properabant: satisq; freti multitudine, incomposĩti ad pugnã & cum clamore prosiliebant, ne dierum quidem septem habita ratione feriatorum. erat enim Sabbatũ, quod apud eos religione maxima colebatur. idem autem furor qui eos ab obsequio pietatis emouerat, in prælio quoque superiores effecit. Tanto namq; impetu Romanos aggressi sunt, vt eorum & aciem perrumperent, viaq; aperta cadibus in medios ruerent: ac nisi ei militum parti, quæ necdum locum amiserat, equites ex circuitu subuenissent, quiq; nondum defecerant pedites, in periculo totus Cestij exercitus fuisset. Interfecti sunt autem quingenti & quindecim Romani milites: ex quibus quadringenti pedites, cæteri equites erant: Iudæi verò viginti duo. fortissimi autem videbantur Monobazi Regis Adiabenæ propinqui, Monobazus & Cenedæus, & post hos Peraita Niger, & Si-

Sepphoris aliæq; Galilææ ciuitates, Romanos cum fauore suscipiunt.

Duo millia seditiosorum in Galilæa ab Romanis trucidati.

Antipatris deuastata & incensa

Lydda exusta.

Cestius ab Hierosolymis stadijs 50. castra ponit.

Impetus & victoria Iudæorũ contra Romanos.

Audacia Iudæorum, contra Romanos.

& Silas Babylonius, qui ad Iudæos ab Agrippa Rege transfugerat, cui pridem militabat. A fronte igitur repulsi Iudæi, ad ciuitatem reuertebantur. Romanos autem ad Bethoron ascendentes Giorę filius Simon inuadit, multosq; postremi agminis coactores laniauit: ac multos carros cum sarcinis captos, in ciuitatem reduxit. Cestio verò in agris triduo commorante, Iudæi locis superioribus occupatis, obseruabant eius transitum: neque cessaturos eos certum erat, si Romani proficisci cœpissent. An. mũdi 4030 A. nato Christo 68.

CAP. XXIIII.

De obsidione Hierosolymæ à Cestio, & strage.

ITAQVE *dum Agrippa, infinita hostium multitudine montes amplexa, ne Romanos quidem à periculo tutos esse perspiceret, verbis Iudæos experiri decreuit, vel omnes sibi parituros existimans, vt bello desisterent: vel si qui aduersarentur, reuocandos qui ab eorum sententia discreparent. Misit igitur ex comitibus suis Borcæum & Phœbum, quos illis sciebat notissimos: vt à Cestio fœdus amicitiæ, certamq; pro peccatis à populo Rom. veniam pollicerentur, si proiectis armis, secum sentire voluissent. Verùm seditiosi metu, ne cuncta multitudo spe securitatis ad Agrippam sese conferret, legatos obtruncare statuerunt: & Phœbum quidem, priusquam verbum faceret, peremerunt: nam Borcæus vulneratus effugit: populares autem, hoc indignè ferentes factum, cædendo fustibus atq; lapidibus in oppidum compulerunt. Cestius verò, quia intestinam eorum discordiam, opportunum ad irruẽdum tempus inuenit, totum in eos duxit exercitum: inq; fugam versos, vsq; ad Hierosolymam persecutus est. Castris aũt in loco positis, qui appellatur Scopus, interuallo septem stadiorum à ciuitate discedens, nihil per triduum aduersus oppidũ conabatur: sperans fortasse intus degentes aliquid remissuros. In vicos aũt circa ciuitatem, non paruam militum manum ad rapienda frumenta dimisit. Quarto autem die qui tricesimus mensis erat Octobris, ordinatum in oppidum introduxit exercitum. Populus quidem à seditiosis custodiebatur: ipsi autem Romanorum disciplina territi, exterioribus cessere partibus ciuitatis, & in partem interiorem templi refugerunt. Cestius verò transgressus Bezetham, quæ sic vocatur, & Cænopolim & forum quod appellatur materiarium incendit. deinde cum ad superiorem ciuitatem venisset, prope aulam regiã castra posuit. Et si tunc voluisset intra muros violenter irrumpere, ciuitatem ilicò possedisset, belloq; finem dedisset. sed Tyrannus & Priscus præfectus castrorum & plures equitum magistri, à Floro pecunia corrupti, conatum eius auerterunt: & Iudæos intolerandis repleri cladib. contigit. Interea plurimi popularium nobilissimi, & Ananus Ionathæ filius, Cestium quasi portas ei patefacturi, vocabant. ille autem & ira fastidiens, & quòd non satis eis credendum putaret, tãdiu id neglexit, donec proditione comperta, seditiosi Ananum quidẽ cum cæteris de muro deiectis lapidibus feriẽdo, in domos suas refugere coëgerunt: ipsi verò per turres dispositi, murum tentantibus repugnabãt. Per dies igitur quinq; Romanis vndiq; tentantib. frustrabãtur conatus. sexto aũt Cestius cum plurimis selectis, itemq; sagittarijs, à septentrionali tractu templum aggreditur, Iudæis ex porticu resistentib. qui frequẽter quidẽ Romanos ad murum adeuntes auertêre, postremò aũt repulsi telorũ multitudine, recesserunt. Itaq; Romanorum qui anteibãt, scutis suis muro nixi, & qui eos sequebãtur, alijs ac per ordinẽ alijs*

Seditiosi legatum regium interficiunt, alter vulneratus effugit.

Cestius totum exercitum in Iudæos ducit.

Popularium plurimi Cestium quasi portas ei patefactum, vocant.

An. mũdi 4030
A nato Christo 68.

Romani testudinem contexunt, mœnia suffodiunt, templiq; portas incendere moliuntur.

similiter superadiunctis, quam sic ipsi appellant, testidinem contexuerunt. vnde sagitta in eam delata, irrita delabebantur: & sine aliqua noxa milites mœnia suffodiebant, templiq; portas incendere moliebantur. Vehemens autem seditiosos stupor inuaserat, iamq; multi ex ciuitate diffugiebant, veluti continuò capere-tur. His autem populus alacrior efficiebatur: & quantum nequissimi cadebant, tantum vt ipsi portas aperirent, Cestiumq; tanquam optimè de semeritum, reciperent, appropinquabant. Et profectò si paululum in obsidione perseuerasset, statim ciuitatem obtinuisset. sed credo iam tunc infestus Deus pessimis, eiusq; sancta illo die finem bello dare prohibuerunt. Deniq; Cestius, neq; animis populi, neq; obsessorum desperatione perspecta, repentè militem reuocat: & sine vlla spei repulsa, inconsultè nimis ac iniustè discessit. inopinata verò eius fuga, latronum fiduciam recreauit: insecutiq; nouissimos aliquot equitum, peditumq; peremere. Et tunc quidem Cestius in castra, quæ apud Scopion munierat, tetendit: altero autem die vlterius recedendo, magis hostes prouocauit: iamq; postremos assecuti multos necabant, tum vtraq; itineris parte vallata, in transuersos tela iactabant. & neq; in eos se retorquere, à quibus à tergo sauciabantur, nouissimi audebant, quandam infinitam multitudinem insequi existimãtes: neq; à lateribus instantium vim repellere sufficiebant: cum ipsi quidem graues essent, ordinemq; irrumpere formidarent: viderent autem Iudæos leues, & ad excurrendum faciles esse. vnde eueniebat, vt multa mala perpeterentur, cùm nihil contrà inimicis nocerent. Tota igitur via perculsi, deiectiq; agmine sternebantur: donec multis occisis, in quib. erat Priscus sextæ legionis dux, & Longinus tribunus, & Æmilius Iucundus alæ Præfectus, vix in Gabao peruenirẽt, vbi castra prius posuerant, multis impedimentis amissis. Hic autem Cestius biduum commoratus, inops consilij quid ageret, cum tertio die maiorem hostium vidisset numerum, & omnia circum loca plena Iudæis, tarditatem sibi obfuisse cognouit: & si adhuc ibi maneret, plures se hostes habiturum. Itaq; pro compendio fugæ, cuncta quæ militibus impedimento erant, amputari præcepit: occisisq; mulis atq; asinis, alijsq; iumentis, præter illa quæ sagittas & machinas ferrent (hæc enim velut vsui futura seruabat, maximè quia timebat ne Iudæis contra se capta prodessent) Bethoron versus antecedebat exercitum. At Iudæi latioribus quidem locis minus instabant: contractos verò in angustias atq; descensus, alij ab exitu prohibebant, alij postremos agminis trudebant in vallem: fusaq; omnis multitudo per itineris iuga, militem sagittis operiebat. vbi etiam peditibus, quo pacto sibimet subuenirent, hæsitantib. equitum periculũ promptius erat. nec enim ordinatè viã prosequi poterant, obstantibus iaculis: & ne contra hostes irent ascensus arduiprohibebant equitantibus inuij. iaculatoribus autem rupes ac valles tenebantur: in quas deiecti qui aberrassent cõsumebantur: nullusq; locus aut fugiendi, aut resistendi rationem habebat. Itaq; incerti quid agerent, ad vlulatus, quod desperati solent, fletusq; conuersi sunt: quibus resonabat Iudæorum exhortatio, cum clamore latantium pariter atq; sauientium: totusq; penè qui cum Cestio fuerat, periisset exercitus, nisi nox aduenisset: qua Romani quidem in Bethoron confugerunt. Iudæi verò obsessis circum omnibus locis, eorũ transitus custodiebant. Deniq; vbi Cestius aperto itinere desperato, iam de fuga cogitabat, lectos propè ad CCCC. *omnium fortissimos milites, tectorum fastigijs imposuit. hisq; præcepit, vigilum qui in castris excubarent, signa clamare: vt eo modo Iudæi omnem illic militum*

Inopinata Cestij fuga latronum fiduciam recreat.

Iudæi hostes persequuntur, eosq; in extremam necessitatem adigunt.

Vlulatus fletusq; Romanorum, & Iudæorum exhortatio.

litum

litum numerum arbitrarentur remanere. Ipſe autem cum cæteris ociosè vſq; ad xxx. *ſtadia progreditur. Vnde manè cum Iudæi locum quo Romani tetẽderant deſolatũ vidiſſent, in quadringẽtos à quib. decepti fuerant cõcurrerunt. & illos quidem ſine mora iaculis cõfecerunt: mox autẽ Ceſtium perſequi properabãt. ſed ille cum nocte nõ paruũ ſpatiũ itineris peregiſſet, die vehemẽtius quoq; fugiebat: adeò vt metu perculſi milites, machinas ſiue tormẽta muralia, itẽq; baliſtas, multaq; alia inſtrumenta relinquerẽt: quib. tunc ablatis Iudæi rurſus contra illos qui ea reliquerãt vſi ſunt. Inſequẽdo aũt* Romanos, *Antipatridẽ vſq; venerunt. Deinde cum eos aſſequi nõ potuiſſent, inde redeuntes & machinas ſecũ aſportarunt mortuosq; ſpoliarũt, & prædã quæ remãſerat collegerũt: & pæana canẽtes in metropolim remearunt, ſuis quidẽ paucis amiſsis, Romanorũm aũt & auxiliarium quinq; millib. peditũ, ac* CCC. *itemq; nongentis & octoginta equitib. interemptis. Hæc quidem Nouemb. menſis* VIII. *die geſta ſunt, anno* XII. *Neronis principatus.*

An. mũdi 4030
A nato Chriſto 68.
Stratagema Ceſtij.

CAP. XXV.

De Damaſcenorum ſæuitia in Iudæos, deque Ioſephi ſtudijs in Galilæa.

POST Ceſtij verò caſus aduerſos, nobilium Iudæorum multi, tanquam è naui peſſum itura, ex ciuitate enatabant. Deniq; Coſtobarus & Saulus fratres, vnà cum Philippo Iachini filio, qui princeps erat exercitus Regis Agrippæ, inde dilapſi ad Ceſtium transfugerunt. Qui verò cum his in aula regia fuerat obſeſſus Antipas, fuga deſpecta, quemadmodum à ſeditioſis interemptus ſit, aliàs indicabimus. Ceſtius autem Saulum & cæteros in Achaiam ad Neronem miſit, & propriam neceſsitatem indicaturos, & belli cauſas deriuaturos in Florum. ſperauit enim, & iram in illum excitatum iri, & ſua pericula ſummouenda. Tunc autem Damaſceni, cæde Romanorum cognita, Iudæos apud ſe degentes opprimere ſtuduerunt: & cum eos in publicis thermis collectos haberent (namq; id olim propter ſuſpiciones meditabantur) facilem quidem ſui conatus exitum fore putabant. verebãtur autem mulieres ſuas, ferè omnes præter paucas Iudaizantes, & eorum religione imbutas. quare hic magna cura fuit eas celãdi, quid agerent. Iudæorum autem decẽ millia, quippe vt in anguſto loco, atq; omnes inermes aggreſsi, vna hora ſine metu iugulauerunt. Qui verò Ceſtium fugauerant, in Hieroſolymam reuerſi, quos adhuc Romanorum ſtudioſos inueniſſent, partim vi, partim blanditijs ſibi etiam ſociabant: & in templum cõgregati, plures belli duces eligendos eſſe cenſebãt. Declaratus eſt igitur Joſephus, Gorionis filius, & pontifex Ananus: omnia quæ in ciuitate gerenda eſſent, imperaturi: maximeq; vt ciuitatis muros erigerent. Filium namq; Simonis Eleazarum, quãuis Romanorum prædã, & ereptas Ceſtio pecunias, & inſuper his plurima ex theſauris publicis in poteſtate haberet, tamẽ nullis neceſsitatib. præpoſuerunt: quod & ipſum tyrannidis ſuperbia viderent efferri, eiusq; ſtudioſos ſiue imitatores, ſatellitũ more verſari. verũ paulatim Eleazarus, ambitione pecuniæ, itẽq; aſtutia perſuaſit populo, vt in omnib. ſibi parerent. In Idumæam verò quos mitterent, alios militum duces optarunt, Ieſum filium Sapphæ, vnum è Pontificib. & Eleazarum noui Põtificis filium. Nigro autem mandauerunt, qui tunc Idumæam regebat, ex regione trans Iordanem poſita genus ducens, vnde Peraides cognominabatur, vt ducib. obtẽperaret. Sed ne alias quidẽ regiones omittẽdas putabãt. nanq; in Hierichuntem Ioſephus filius Simonis, & trans flumẽ Manaſſes, & Tamnã Ioannes Eſſæus, toparchias

An. mũdi 4031.
A nato Chriſto 69.
Nobilium ludęorum multi, tanquam è naui peſſum itura, ex ciuitate enatant.

Damaſceni Iudæorum decem millia vna hora iugulant.

Ioſephus Gorionis filius & Pontifex Ananus, omnia quæ in ciuitate gerenda eſſent, imperaturi, declarantur.

An.mũdi 4031. A nato Christo 69.

toparchias administraturi missi sunt. huic autem Lydda, & Ioppe, & Ammaus erant addita. Gophnitica autem & Acrabatena regionum Ioannes, filius Ananiæ, rector designatus est: & vtriusq; Galilææ IOSEPHVS, Matthiæ filius.

Iosephus Historiographus vtriusq; Galilææ rector designatur.

huius autem præfecturæ iuncta erat & Gamala, munitissima ciuitatum quæ ibi fuere. Aliorum igitur rectorum, pro alacritate ac prudentia sua, quisq; res sibi creditas administrabat. Iosephus autẽ, cum in Galilæam venisset, primum curæ habuit, indigenarum sibi conciliare beneuolentiam: multa sciens ea confici posse, licet in alijs peccauisset. Deinde considerato, quòd potentissimos quidem amicos haberet si eos participes potestatis fecisset, omnem verò multitudinem si pleraq; per indigenas & consuetos fieri præciperet, LXX. de senioribus eius gentis prudentissimos elegit: eosq; rectores totius Galilææ constituit. VII. verò per singulas ciuitates minorũ litium iudices. nam maiora negocia causasq; capitales ad se referre iussit, & illos LXX. caterũ dispositio per ciuitates iure quo inter se vterẽtur, etiam quemadmodum extrinsecus tuti essent animaduertit: certusq; in Galilæam Romanos esse venturos, opportuna loca muro cingebat, hoc est, Iotapatam, & Bersabeæ, & Selamin: necnon & Pereccho, & Japha, & Sigoph, & montem cui nomen est Itaburio, & Taricheas, & Tiberiada, adhæc etiã circa Genesar lacum speluncas in ea quæ inferior Galilæa vocabatur muniuit. Superioris aũt Galilææ Petram quæ Achabrorum dicitur, & Seph, & Iamnith, & Mero: in Gaulanitide verò Seleuciam, & Soganen, & Gamalam munitione circumdedit. Solus autem Sepphoritis permisit, vt murum sibimetipsis fabricarent: quod eos pecuniosos esse, & ad bellum promptos etiã sine præcepto videret. Similiter autẽ Gischalam, Josephi iussu per se muro cinxit Ioannes Leuiæ filius. Cæteris autem castellis omnib. ipse Iosephus intererat, iubendo simulatq; opem ferendo. Quin & exercitum ex Galilæa, supra centum millia virorum comparauit: quos omnes vndiq; collectis armis veterib. instruebat. Deinde reputans, hoc maximè Romanorum inuictam esse virtutem, quòd dicto essent audientes rectoribus suis, & armorum exercitationi operam darent, doctrinam quidem vrgente necessitate despexit: parendi autem facultatem ratus regentium multitudine posse contingere, ita vt Romani solent, diuisit exercitum: pluresq; fecit ordinum principes. Diuersisq; militum generibus constitutis, alios decadarchis, alios centurionibus, alios tribunis subdidit: & insuper his ipsis rectores, maiorum rerum administratores dedit. Docebatq; signorum disciplinas, & prouocationes reuocationesque buccinarum, & principia cornuum, & circumductiones, & quemadmodum oporteret laborantib. succurrere fortiores, & cum defatigatis partiri pericula: quaque ad fortitudinem animi, corporisque tolerantiã pertinerent, instituebat. Maximè verò eos erudiebat ad bellũ, vsquequaque Romanorum referẽs disciplinam: & quod cũ viris essent præliaturi, qui & virib. corporis, & animi obstinatione, totum penè orbẽ terræ superassent. His addidit, quo pacto belli tempore suis essent parituri præceptis, iam nunc periculum se facturum, si consuetis delictis, hoc est, furtis & latrocinijs & rapinis abstinuissent, sed neque aut gentilibus fraudẽ facerent, aut consuetissimorum damna proprium quæstum putarent. Illa enim bella optimè administrari, quorum milites bonam conscientiam gererent: qui verò per se praui fuissent, his non solùm inimicos, sed etiam Deum hostem futurum. Multa in hunc modum admonendo perseuerabat. Et iam quidem quãtum prælio parãdum esset, conflatum erat. Nam sexaginta peditum millia, CCL. equites, ac præ-

Iosephus opportuna loca muro cingit.

Iosephus Galilæos armis instruit.

Iosephus Galilæos ad bellum, & quo pacto essent parituri præceptis, erudit.

ac præter hos etiã mercenarios, quib. maximè fretus erat, habebat quatuor milia quingentos: necnõ & ſexcentos circa ſe electos cuſtodes corporis atq; ſatellites. Exceptis aũt mercenarijs, facilè cæteri milites à ciuitatib. alebantur. Namq; ſingulæ quas enumerauimus, cum mediã ſui multitudinẽ mitterent in militiam, reliquos ad comparandũ eis victũ tenebãt: vt pars armis, atq; alia pars faciendis, operib. dirimeretur, & armati ſecuritatẽ rependerent ſuggerentib. commeatum.

An. mũdi 4031. A nato Chriſto 69.

Singulæ Galilææ ciuitates mediam ſui multitudinem in militiam mittunt, reliquos ad comparandum eis victum tenent.

CAP. XXVI.

De Ioſephi periculis & euaſione, & Ioannis Giſcalei malitia.

IOSEPHO *autem hoc modo adminiſtranti Galilæam, inſurrexit quidam inſidiator, patria Giſcala ortus, Leuiæ filius, nomine Ioannes, callidiſſimus, ac dolis plenus: & nequitia quidem nobiliſſimus omnium, antea verò pauper: & aliquandiu malitiæ ſuæ impedimentum paſſus inopiam, facile mentiri paratus, mirusq; fidem adhibere mendacio: & qui fallaciam virtutem putaret, eaq; aduerſus amiciſſimos vteretur: ſimulator humanitatis, & ſpe lucri appetentiſſimus cædium: qui ſemper quidem immoderata concupiſſet, ſpem verò leuiorib. maleficijs aluiſſet. Latro enim erat, ſui moris, ac ſolitarius: deinde etiam comitatum inuenit audaciæ, primò quidem paruum, ampliorem autem proficiens. Curæ aũt habebat, neminem ignauũ aſciſcere: ſed qui & habitudine corporis, & animi magnitudine, bellorumq; peritia præſtarẽt, hos eligebat: donec* CCCC. *virorũ cateruam congregauit, quorum plures ex Tyriorum finib. & vicis erant. Iſq; omnẽ Galilæam depopulabatur: & multos futuri belli metu ſuſpenſos lacerabat. Hunc igitur iam dudum regendi milites cupientem, & maiora deſiderantem, diu pecuniæ retardabat inopia: cumq; videret Ioſephũ ſua induſtria lætari, perſuadet ei primùm, vt fabricãdi muri patriæ ſolicitudinẽ ſibi cõmitteret. in qua re quæſtus magnos à locupletib. fecit. Deinde callidiſſima fraude cõpoſita, velut oleo, quod non à gentilib. ſuis tractatum eſſet, vti cauerent omnes apud Syriã Iudæi, vt ad confinia oleum mitteretur depoposcit. nũmoq; Tyrio, qui quatuor Atticos faceret, emptis quatuor amphoris eodẽ precio amphoræ dimidium venundabat. cumq; Galilæa ferax eſſet olei, maximeq; illo tepore magna vbertate redundaret, in ea loca vbi erat penuria ſolus multumq; mittendo, infinitã ſummã pecuniæ cõgregauit: qua mox in eum vſus eſt, qui hoc ſibi beneficium præſtitiſſet. Deniq; exiſtimãs ſi Ioſephum depoſuiſſet, rectorẽ ſe Galilææ futurum, quib. præerat latronib. imperauit prædam vehemẽtius exercere, quo multis reb. nouis per eas regiones excitatis, aut inſidijs alicubi rectorem perimeret, ſi cui ferret auxilium: aut ſi latrocinia negligeret, ob hoc eum apud indigenas accuſaret. Iamdudum autẽ rumores diſſipaueuerat, quod res Galilææ Ioſephus Romanis prodere cogitaret: multaq; in hũc modum ad eius pernicie cõparabat. Itaq; illo tempore, cum quidam ex vico Dabaritarum, in magno campo cuſtodias agentes, Ptolemæum Agrippæ & Berenices procuratorẽ aggreſſi, omnes quas ferebat ſarcinas abſtuliſſent, in quib. erant non pauca veſtes precioſa, plurimaq; argẽtea pocula, &* DC. *aurei. neq; hanc prædam occultè adminiſtrare potuiſſent, omnia Taricheas ad Ioſephum cõportarunt. Ille autem reprehenſa violentia, quam regijs intuliſſent, reponi res ablatas apud aliquem eius ciuitatis potẽtiſſimum iubet: paratus eas dominis opportunè remittere. vnde maximum ei periculum comparatum eſt. namq; raptores earum, quia prædæ nullam partem accepiſſent, agrè ferentes & perſpicientes, quòd Joſephus*

Ioannes ſimulator humanitatis, & ſpe lucri appetẽtiſſimus cædium.

Ioannes pecunia in eum cuius beneficio acceperat, abutitur.

Agrippæ Procurator ſpoliatur.

An.mũdi 4031. A nato Christo 69.

cogitauerat laborem ſuum Regib. condonare, per vicos nocte diſcurrunt, omnibusq; prædicant Ioſephũ proditorem eſſe: eodemq; tumultu ciuitates proximas repleuerunt, adeò vt C. *armatorum millia contra Ioſephum prima luce concurrerent. Deniq; multitudo quidẽ, in circo apud Taricheas congregata, plurimà per iracundiam conclamabat, partim deponi, partim concremàri vociferans proditorem: pleroſq; autem incitabat Ioãnes, & cum eo Ieſus quidam Sappha filius, tunc magiſtratus Tiberiadis. Ioſephi igitur amici & ſatellites, tanta multitudinis incurſu perterriti, omnes præter quatuor diffugerũt. Ipſe verò dormiens, propè cum iam ignis admoueretur exurgit: & monentib. eum quatuor qui remanſerant vt fugeret, neq; ſolitudine ſua, neq; illorum qui contra ſe venerant copijs perturbatus, in conſpectum illorum proſilit, veſte diſciſſa, infuſoq; capiti puluere, auerſisq; poſt tergum manib. ſuoq; ceruici gladio annexo. Hæc autem amicos ei, maximè Taricheatas ad miſericordiam commouerant. ruſtica verò plebs, & finitimorum, quib. moleſtior videbatur, non ſine maledictis eam iubebant publicas proferre pecunias, & facta proditionis fateri. Nam ex habitu eius opinabantur, nihil eorum de quib. nata fuerat ſuſpicio, penitus negaturũ: & impetranda venia cauſa feciſſe omnia, quæ miſericordiã prouocarent. At illius iſta humilitas conſilium præſtruebat: & cõtra ſe indignantes arte circumueniens, vt ſuper his, vnde iraſcerẽtur, inter ſe ipſi diſcordarẽt, omnia confeſſurũ ſe pollicetur. Deinde ſibi loquendi facultate conceſſa, ego, inquit, has pecunias neq; Agrippæ remittere cogitabã, neq; in propria lucra conuertere (abſit enim, vt amicũ putẽ vnquã, qui vobis ſit inimicus: aut quæſtũ ex re capiam, quæ vos cõmuniter laderet) ſed quia videbã ó Taricheatæ, maximè ciuitatẽ veſtrã munitionis egere, & ad extruẽda mœnia minus habere pecuniæ, timebamq; Tiberiẽſem populum, et alias ciuitates raptis pecunijs inhiantes, pedetẽtim eas retinere decreui, vt vos muro circundarem. Si hoc nõ videtur, profero quæ ablata ſunt, & diripienda propono: ſin rectè conſului, benè de vobis meritum coercetis. Hæc Taricheatæ quidem ab eo dicta, cum fauore receperũt: Tiberiẽſes verò cum alijs deprauando, inſuper etiam minitabantur: vtriq; autẽ relicto Ioſepho, inter ſe litigabant. Ille autẽ fretus iam ſecum ſentientib. (erant enim propè ad* XL. *millia Taricheatæ) cum multitudine liberius loquebatur: multumq; in eorũ temeritatẽ inuectus, ex præſenti quidem pecunia Taricheã ait eſſe muniendã: curæ aũt ſibi fore ſimiliter, vt etiam cæteræ tutæ ſint ciuitates. nec enim pecunias defore, ſi concordare velint in eos, vnde parandæ ſunt, & non in eum moueantur, qui parat. Itaq; tum alia quidem multitudo, quæ decepta fuerat, quamuis irata recedebat: duo verò armatorum millia impetũ in eum fecere. Cumq; ſe ille tecto ante recepiſſet, inſtabant ei minitantes. Iterum aũt Ioſephus in hos quoq; altera fraude vtitur. cumq; in ſummũ euaſiſſet, compreſſo dextera ſtrepitu, neſcire ait ſe, quid peterent ſibi præſtari: uoces enim ſe non exaudire confuſas. omnia verò quæ iuberẽt eſſe facturum, ſi aliquos intromiſiſſent, qui ſecum ociosè colloquerẽtur. His auditis, ilicò nobiliores cum magiſtratib. ad eum ingrediuntur. quos ille in intimas ædium partes inductos, clauſa ianua tãdiu verberauit, quoad omniũ viſcera nudata ſunt. circuſtabat autem interim populus, exiſtimans eos prolixis allegationib. cõcertare, cum ſubitò Ioſephus foris patefactis, cruentos eos dimiſit. vnde tãto terrore qui minabãtur affecti ſunt, vt proiectis armis aufugerent. Ob hæc Ioannis etiã atq; etiam creſcebat inuidia, aliasq; nihilominus Ioſepho moliebatur inſidias: morboq; ſimulato per epiſtolam*

Centum armatorum millia contra Ioſephum concurrunt.

Ioſephi amici & ſatellites præter quatuor, omnes diffugiunt.

Oratio Ioſephi ad ſeditioſos Iudæos.

Ioſephus in Iudæos altera fraude vtitur.

Ioannis erga Ioſephũ inuidia & inſidiæ.

epistolã postulauit, vt sibi medicinæ gratia Tiberiensibus aquis calidis vti permitteret. Ioseph⁹ autem, quia nondum ei suspectus erat insidiator, ad præfectos ciuitatis literas fecit, vt & hospitium, & vtensilia Iohanni præberent. Quib. ille potitus, biduo post cuius rei causa venerat agebat: & his fraude circumuentis, alijs verò pecunia corruptis, vt Iosephum desererent, persuasit. His aũt cognitis Silas quẽ Ioseph⁹ custodiæ præposuerat, properè de insidijs ei scripsit: atq; ille accepta epistola, noctuq; itinere maturato, matutinus ad Tiberiadem peruenit. Et cætera quidem multitudo obuiàm ei processit. Iohannes aũt, quãuis eum contra se venturum esse suspicaretur, tamen misso quodã ex notis, infirmitate simulata, quod lectulo detineretur, obsequio sese defuisse mãdauit. Tiberiensib. autem à Iosepho in stadiũ congregatis, vt ad eos quæ sibi scripta fuerant loqueretur, missis armatis Ioannes iussit eum interfici. Quos cum iam nudare gladios perspexisset, populus exclamauit: atq; ita conuersus ad eius vocẽ Ioseph⁹, vbi ferrum propè iugulo suo imminere ꝓspexit, in littus desiliit è tumulo, excelso cubitis sex, in quo verba faciens cum populo steterat: ascensaq; inde nauicula cum duob. satellitibus suis, quæ illuc applicuerat, in mediũ lacum refugit. milites verò eius, ilicò raptis armis, contra insidiatores irruebãt. Mox autem veritus Ioseph⁹, ne bello intestino concitato, propter paucorum inuidiam ciuitas cõsumeretur, nuncium suis misit, qui eos moneret, vt propria tãtum saluti consulerent: neq; verò quenquam vel occiderẽt, vel arguerẽt noxiorum. Et illi quidẽ dicto parentes, cõquieuerunt. qui verò circum ciuitatẽ per agros habitabãt, auditis insidijs, & quis earum fabricator esset, contra Ioannẽ veniebant. sed ille prius in Giscala patriã suam fuga receptus est. At Galilæi totis iam ciuitatib. ad Iosephum confluebant, & cum multa essent armatorum millia cõgregata, qui se aduersus Ioannẽ communẽ insidiatorem adesse clamabant: vnaq; cum eo ciuitatem, quæ illum suscepisset, ignib. tradituros: ad ea Ioseph⁹, probare se quidẽ eorum beneuolentiam, impetum autem cohibendum esse dicebat: prudentia magis inimicos vincere cupiens, quàm perimere. His verò, qui de singulis ciuitatib. cum Ioanne rebellassent, nominatim exceptis, qũippe alacri animo suos quisq; populus indicabat, præconum voce denunciabat, intra v. dies eorum qui Ioannẽ nõ reliquissent, patrimonia diripiẽda, domosq; eorum cum familijs exurẽdas. Et tria quidẽ millia statim ab eo reuocauit, qui profugi ante pedes eius arma proiecerunt. cum reliquis aũt Ioannes propè mille Syris fugitiuis, transtulit se iterum in occultas insidias ex apertis: ac per nuncios in Hierosolymã clàm missos, Iosephum accusabat, quod magnum exercitum collegisset: iamq; nisi præueniatur vi, tyrannus metropoleos venturus esset. Verùm ea populus quidem præsciens, negligebat: liuore autem potentes, nõnulliq; magistratuũ clàm pecunias ad cõparandos mercenarios milites misêre Ioanni, vt per eos bellum cum Iosepho gereret. decretumq; inter se conceperunt, quo idem Ioseph⁹ militũ administratione decederet: nõ tamẽ id satis esse credebant: ideoq; duo millia & D. armatos, & quatuor miserunt nobiles viros, iurisperiti filiũ Iozarum, & Ananiã Sadducæũ, & Simonẽ & Iudã Ionathæ filios, omnes eloquentia validissimos: vt eorum scilicet monitu, auerteretur ab Iosepho beneuolentia multitudinis: & siquidem ipse spõtè sua veniret, paterentur eum rationem reddere: sin remanere contenderet, pro hoste haberent. Amici autem Iosepho militem quidem ad eum venturum esse perscripserunt, causam verò non indicauerunt, quoniam secretum fuit inimicorum eius consilium. vnde factũ est, vt quia præ-

An. mũdi 4031. A nato Christo 69.

Iohannes Tiberiensibus, vt Iosephum deserant, persuadet.

Iohannes missis armatis, Iosephum interfici iubet.

Iosephus in nauicula in medium lacum refugit.

Ioannes in Giscala patriam suam fugit. Galilæi ad Iosephum contra Ioannem confluunt.

Ioannis in Iosephum insidiæ.

An.mũdi 4031. A nato Christo 69.

cauere nõ potuit, quatuor statim ciuitates ad inimicos trãsirent: hoc est, Sepphoris, & Gamala, & Giscala, & Tiberias: quas tamen continuò sine armis recepit. captos autem quatuor duces consilijs armatorumq; fortissimos, remisit Hierosolymam: contra quos populus haud mediocri indignatione commotus, & ipsos, & à quibus præmissi fuerant, interfecisset, nisi ante fugissent.

Quatuor Galilææ ciuitates ad inimicos Iosephi transeunt.

CAP. XXVII.

Tiberias à Iosepho recuperatur & Sepphoris.

Tiberias à Iosepho recuperatur, & strata gemate seruatur.

IOANNEM verò iam intra muros Giscala, Iosephi timor custodiebat. Et paucis diebus post iterum rebellauit Tiberias, habitatorib. Agrippam Regem vocantib. Et cum ille constituto die ad eos non venisset, pauciq; Romani equites ibi tum cõparuissent, à Iosepho defecerunt. Hisq; apud Taricheas cognitis, Iosephus qui milites frumentatum miserat, neq; solus egredi contra desertores, neq; se continere patiebatur, metuẽs ne, dum ipse tardaret, regij ciuitatẽ occuparent, nec enim postero die obstante sabbato quicquam facere poterat. itaq; dolo eos qui se deseruerant circumuenire cogitabat. Et portas quidem Tarichearum claudi iussit, ne quis consilium suum illis proderet, contra quos suscipiebatur. omnib. autem scaphis quas in lacu comperit congregatis (ducenta autem & triginta fuerunt, quaterniq; nauta non amplius singulis inerant) maturè ad Tiberiadem nauigat. cumq; tanto ab ea distaret spacio, vnde facile videri non posset, inanibus scaphis in salo relictis, septem ipse solos inermes satellites secum habens, propius vt conspiceretur accessit. Quem cum inimici adhuc maledicentes ei ex muro cõspexissent, metu perterriti, & scaphas armatorum esse plenas existimantes, arma proyciunt: manusq; supplices agitantes, vt ciuitati parceret precabantur. Iosephus autem, post quã multis eos minis & exprobrationib. castigauit: primùm quod bello contra pop. Rom. suscepto, intestinis defensionib. vires suas ante consu-

Iosephus cum septẽ satellitibus Tiberiadem peruenit, hostesque perterret.

merent, inimicorũq; vota complerent: deinde, quòd securitatis suæ curatorem de medio tollere properarent, ciuitatẽq; non erubescerent sibi claudere, qui eam muro cinxisset: non repudiaturũ se ait, si qui sibi satisfacerent, quib. interuenientib.

amicitiam

amicitiam cum ciuitate firmaret. Itaq; statim ad eum decem Tiberiensium potentißimi descenderunt. his autem in vnam receptis nauiculam piscatoriam, & procul abductis, alios L. *senatores venire iußit, maximè nobiles, velut illi quoq; fidem sibi præbere deberent. Deinde nouas causationes excogitans, alios insuper atq; alios obtentu fœderis euocabat: vtq; maturè Taricheas recurrerent, gubernatoribus nauium repletarum imperabat: quosq; auexissent, in carcerem collocarent: donec omnem curiam, quæ* DC. *haberet viros, duoq; millia popularium comprehensa in Taricheas scaphis abduxit. Reliquis autem vociferantibus, Clitum quendam esse præcipuum defectionis autorem, iramq; ipsius pœna illius precantibus satiari, nullum quidem Iosephus volebat occidere: suorum verò satellitum quendam Leuiam egredi iußit, qui Cliti manus abscinderet. Cum verò præ timore solum se globo inimicorum commissurũ negaret, eaq; causa indignari Iosephum stantem in scapha videret, ipsumq; velle descendere, ac de supplicio sumere, vt saltem vnam manum sibi concederet, orabat. neq; hoc abnuente Iosepho, dummodo alteram sibimet Clitus ipse præcideret, educto ille dextera gladio, læuam sibi truncauit. tantus eum timor Iosephi inuaserat. Ita tunc Iosephus vacuis scaphis, & satellitibus* VII. *populo capto, rursus Tiberiadẽ sibi sociauit. Paucis autem diebus post, Giscalam quæ cum Sepphoritis defecerat, militibus depræ-*
dari permisit: omnemq; prædam conquisitam popularibus reddidit. Similiter
etiam Sepphoritis & Tiberiensibus. Nam & hos captos rapinarũ damno corrigere voluit: et redhibitione rerum rursus eos ad beneuolentiam reuocare.

An. mũdi 4031. A nato Christo 69.

Iosephus callido cõsilio Tiberiensiũ potentißimos euocat, & in Taricheas Scaphis abducit.

Clitus defectionis autor educto dextera gladio, lęuam sibi truncat.

CAP. XXVIII.

Quomodo Hierosolymitæ bello se præparauerint: deque Simonis Giorę tyrannide.

ACTENVS apud Galilæam motus erat: iamq; ab inteſtinis
dissensionibus quiescentes, aduersus Romanos instruebãtur. Hie-
rosolymis autem Ananus pontifex & potentiores, qui non cum
Romanorum parte sentirent, muros instaurare properabant:
multaq; bellica instrumenta, perq; omne oppidum sagittæ, aliaq;
arma fabricabantur: & exercitationibus iußis manus iuuenũm operã dabat.
Erantq; vniuersa plena tumultus, magnaq; tristitia moderatos occupauerat:
multiq; futuras clades prospicientes, fletum cohibere non poterant, infestaq;
pacem cupientibus omnia videbantur. Belli autem incentoribus, quæ illis place-
rent, ex tempore fingebantur, statusq; iam tunc quasi peritura ciuitatis erat, an-
tequam Romani *venirent. Anano autem apparatum belli omittere cura fuit:*
& seditiosorum, quos Zelotas vocabant, amentiam ad vtiliora conuertere: qui
tamen victus est, & quis illius finis fuerit, in posterioribus explanabimus. At in
Acrabatena torparchia Giorę filius Simon, multis nouarum rerum cupidis cõ-
gregatis, ad rapinas conuersus, non solum in domos locupletum irrumpebat, ve-
rumetiam corpora verberibus conficiebat: iamque tunc palàm tyrannidem in-
ceptabat. Ab Anano autem missis aduersus eum militibus magistratuum, ad la-
trones qui erant Masadæ, cum his quos habebat, effugit: ibique manens, donec
Ananus & alij eius inimici perempti sunt, Idumæam cum cæteris populabatur:
adeò vt magistratus eius gentis, propter cædium multitudinem & præda-
rum assiduitatem, collecto milite, vicos præsidijs tuerentur. Et
Iudæorum quidem res ita se habebant.

Hierosolymæ status perturbatus.

Simon Giorę filius in Acrabatena & Idumæa ingẽtes rapinas & cædes exercet.

FLAVII IOSEPHI DE BELLO IVDAICO LIBER III.

SVMMA CAPITVM LIBRI III. DE BELLO IVDAICO

I. De Vespasiani Ducis aduentu, & clade duplici Iudæorum.
II. Descriptio Galilææ, Samariæ & Iudææ.
III. De auxilio Sepphoritis misso, & Romanorum disciplina militari.
IIII. Impetus Placidi contra Iotapatam.
V. Galilæa à Vespasiano inuaditur.
VI. Gadaræ expugnatio.
VII. Iotapatæ obsidio.
VIII. Obsidio Iotapatenorum à Vespasiano, & diligentia Iosephi, deque Iudæorum excursione in Iudæos.
IX. De oppugnatione Vespasiani contra Iotapatam, ariete, & alijs tormentis bellicis.
X. De iterata impugnatione Iotapatenorum.
XI. Iaphæ expugnatio à Traiano & Tito.
XII. De Samaritis à Cereale deuictis.
XIII. Iotapatæ excidium.
XIIII. Quomodo Iosephus captus vitam suam redemerit facto & verbis.
XV. Ioppe denuò capitur.
XVI. Deditio Tiberiadis.
XVII. Tarichearum obsidio.
XVIII. De lacu Genesar, & fontibus Iordanis.
XIX. Tarichearum excidium.

CAP. I.

De Vespasiani ducis aduentu, & clade duplici Iudæorum.

An. mũdi 4031. A nato Christo 69.

Neronem ꝓpter res a iud Iudæam gestas, eum timore stupor inuadit.

ÆTERVM Neronem, vbi res apud Iudæam non prosperè gestas accepit, latens quidem, quod necesse fuit, cum timore stupor inuadit: apertè autem superbiã simulans vltro etiam indignabatur: magisq; ducis negligentia, quàm virtute hostium qua contigerant facta esse dicebat: decere se putans, propter pondus imperij tristiora contemnere, videriq; malis omnibus superiorem animum gerere: verum tamen curis arguebatur mentis eius perturbatio, cum deliberaret cuinam commotum crederet orientem, qui vnà & Iudæos rebellantes vlciscere tur, proximasq; his nationes simili morbo correptas ante caperet. Inuenit igitur solum Vespasianum his necessitatibus parem, & qui tanti belli magnitudinem susci pere posset, virum ab adolescentia vsque ad senectutem bellis exercitatum, & qui pop. Rom. iam pridem pacasset occidentem, Germanorum tumultu concussum: armisq; ante illud tempus incognitam Britanniam vendicasset. vnde patri quoque ipsius Claudio praestiterat, vt sine proprio sudore triumpharet. Itaq; his omnibus fretus, ætatemq; illius cum peritia stabilem cernens, obsidesq; fidei liberos, eorumq; florem manus esse paterna prudentia, iam tum fortasse de tota Rep. Deo aliquid ordinante, mittit eum ad regendos exercitus in Syria constitutos, multis pro tempore blandimentis atq; obsequijs animatum, qualia necessitas imperare consueuit. Ille autem protinus ex Achaia, vbi cum Nerone fuerat, Titum quidem filium suum mittit Alexandriam,

Vespasianũ Nero ad regẽdos exercitus in Syria cõstitutos, mittit.

driam, vt inde quintam itemq; decimam legiones moueret. ipse verò trãsmissus ad Hellespontum, terreno itinere in Syriam peruenit, ibiq; Romanas vires, multaq; à vicinis Regibus auxilia congregauit. At Iudæi post malam Cestij pugnam insperata felicitate sublati, animorũ impetus cohibere non poterant: sed tanquã fortuna eos exagitante perciti, bellum vlterius producebant. Deniq; omni, quãta fuit, manu pugnacissima congregata, Ascalonem petierunt. ea est ciuitas antiqua, DCC. *&* XX. *stadiorum spacio ab Hierosolyma distans & Iudæis semper inuisa: quare fecit, vt etiam tunc primis eorũ incursibus propior videretur. tres aũt viros aggressionis duces habebãt, & corporib. & prudentia præstantissimos, Nigrum Peraitã, & Silam Babyloniũ, & Ioannem Essenum. Ascalon verò validissimo quidem muro cincta erat, sed vacua penè præsidijs. vna enim cohors eã peditũ, & vna equitum ala tuebatur, cui præfectus erat Antonius. Illi igitur irã multa velocius itinere peracto, ac si ex propinquo venirent, præsto erant. Antonius verò (nec enim eorum fore impetum nesciebat) equites iam ex ciuitate duxerat, & neq; multitudinem veritus vel audaciam, primas hostium coitiones fortiter sustinuit: murumq; properantes aggredi refrenauit. Itaq; Iudæi, qui cum peritioribus imperiti, & pedites cum equitibus, cum stipatis autem inordinati, leuiterq; armati cum instructis, plusq; indignationi quàm consilio tribuentes, cum morigeris & nutu rectoris omnia facientibus dimicabant, facile profligantur. nam vt semel eorũ primæ ab equitib. turbatæ sunt acies, fugã petũt: & murum versus se à tergo vrgentibus incidentes, suimet ipsi hostes erãt: donec omnes incursibus equitũ victi, per totum campũ dispersi sunt, qui fuit plurimus, totusq; habilis equitantibus: quod quidem Romanos iuuit, vt magna cæde Iudæos prosternerent. nam & fugientes præuertendo, cursum in eos flectebant: & quos occupassent, curriculo transfigendo infinitos peremẽre. Alij verò alios quocũq; se vertissent circumdatos, exagitantes facile iaculis opprimebant. Et Iudæis quidem propria multitudo, per desperationem salutis, solitudo videbatur: Romani verò licet ad pugnam pauci essent, rebus tamen secundis animati, etiam superfluere se putabãt. Et illi quidẽ res aduersa superare certantes, dum pudet citò fugere, mutari fortunã sperãt. Romani autẽ, in his quæ prosperè agerent minimè delassati, ad maiorẽ vsq; diei partẽ pugnã protrahãt: donec Iudæorũ quidẽ perempta sunt decem millia, duoq; duces Ioãnes & Silas: cæteri verò pleriq; saucij, cũ Nigro, qui vnus restabat ex ducibus, in oppidũ Idumææ quod Salis dicitur confugere. nonnulli tamen etiã Romanorũ in illo prælio vulnerati sunt. Sed nõ Iudæorũ spiritus clade tanta sedatus est, multoq; magis eorũ dolor incitauit audaciã, & cõtemnentes quantũ ante pedes mortuorũ iaceret, pristinis rebus feliciter gestis ad cladem alterã illiciebãtur. deniq; paruo tẽpore intermisso, quod ne curãdis quidẽ vulneribus satis esset, cunctisq; aggregatis viribus, maiore cum indignatione, multoq; plures Ascalonẽ recurrebãt, eadẽ se præter imperitiã aliaq; belli vitia, comitante fortuna. Et enim cũ Antonius quà trãsituri fuerãt, posuisset insidias, ex improuiso in eas delapsi, & ab equitib. circũdati, prius quã se ad pugnã cõponerent, iterũ sup octo millia pcubuerũt: cæteri verò omnes aufugerũt: cumq; his Niger multis dũ fugeret magni animi facinorib. demõstratis. & quoniã hostes instarẽt, in turrim quandã tutissimã cõpelluntur cuiusdã vici, cui nomen est Bezedel. Antonius verò cũ suis, ne vel moras circũ turrim, quæ inexpugnabilis esset, diutereret, vel ducẽ hostiũ fortissimũ viuũ relinquerẽt, ignẽ muro supponũt. turriq; inflãmata*

An. mũdi 4031. A nato Christo 69. Vespasianus & Titus multa contra Iudæos auxilia cõgregant.

Iudæi in Ascalonem copias mouent

Antonius pugnat cũ Iudæis.

Romani Iudæos vincunt, & magna cæde prosternunt.

Decem millia Iudæorum peremptæ.

Octo millia Iudæorũ ad Ascalonem occũbunt.

Romani

An. mũdi 4031. A nato Christo 69.

Romani quidem exultantes recedunt, quasi etiam Nigro consumpto: ille autem in castelli specus intimum ex turri saltu demissus euasit: triduoq; post socijs cum fletu eum ad sepulturam inuestigantibus sese ostendit, gaudioq; insperato repleuit omnes Iudæos, tanquam Dei prouidentia dux eis in posterum seruatus. at Vespasianus Antiochiam exercitu adducto (qua Syriæ metropolis est, magnitudine simul aliaq; felicitate sine dubio tertium inter omnes, qua in Romano orbe sunt, locum obtinens,) vbi etiam aduentum suum Regem Agrippã cum omni manu propria offenderat præstolari, ad Ptolemaidem properabat. In hac autem ciuitate occurrerũt ei Sepphorita ciues oppidum Galilææ colentes, soli mente pacata: qui tam suæ salutis prouidentia soliciti, quàm Romanarum virium gnari, etiam prius quàm Vespasianus veniret, Cestio Gallo fidem dederant, dextrasq; iunxerant, præsidiumq; militare susceperant. tunc quoq; benignissimè duce susceptο, alacri animo etiã contra gentiles suos auxilia promiserunt: Quibus interim Vespasianus præsidij causa poscentibus, equitum peditumq; tantum numerum tradidit, quantum obstare posse arbitrabatur incursibus, si quid Iudæi commouere tentassent. non enim minimum esse videbatur futuri belli periculum, auferri ciuitatem Sepphorim Galilææ maximã & in loco tutissimo conditam, totiusq; gentis futuram præsidio.

Vespasianus cũ omni manu ad Ptolemaidem properat.

Sepphoritæ benignissimè Romanos suscipiunt.

CAP. II.

Descriptio Galilææ, Samariæ & Iudææ.

Situs superioris Galilææ secundũ mundi plagas.

DVÆ sunt autem Galilææ, qua superior & inferior appellantur, easq; Phœnice & Syria cingunt. Discernit verò ab occidente Ptolemais territorij sui finibus, & quondam Galilæorum, nunc autem Tyriorum mons Carmelus: cui coniuncta est Gabaa ciuitas equitum, qua sic appellatur, eo quòd equites ab Herode Rege dimissi, coloni eò deducebantur. A meridie autem Samaritis & Scythopolis, vsque ad flumen Iordanem. Ab oriente verò Hippene & Gadaris, sed & Gaulanitis definit, qui etiam regni Agrippæ fines sunt. Septentrionalis autem eius tractus Tyro, itemq; Tyriorum finibus terminatur. Inferioris quidem Galilææ longitudo à Tiberiade vsq; ad Zabulon, cui vicina est in locis maritimis Ptolemaïs, protenditur. Latitudine autem patet à vico Xaloth, qui in magno campo situs est, vsque ad Bersaben: vnde etiam superioris Galilææ latitudo incipit vsque ad Bacavicum, qui terram dirimit Tyriorum. Longitudo verò eius à Thella vico Iordani proximo vsq; ad Merothextenditur. Sed cum tanta sint vtraq; magnitudine, tantisq; gentibus alienigenis cincta, semper tamen omnibus belli periculis restiterunt. nam & pugnaces sunt ab infantia Galilæi, & omni tempore plurimi, neque aut formido vnquam viros aut eorum penuria regiones illas occupauit: quoniam tota opima ac fertiles sunt, omniumq; generum arboribus consita, vt etiam minimè agriculturæ studiosos vbertate sua prouocent, deniq; exculta sunt ab incolis tota, nec pars vlla est earum ociosa: quin & ciuitates ibi crebræ sunt, & vbiq; multitudo vicorum propter opulentiam populosa, vt qui sit minimus, supra quindecim millia colonorum habeat: prorsus vt etiam si quis magnitudine minorem Galilæam dixerit, quam trans fluuium regionem, viribus tamen eam prætulerit, hæc enim vniuersa colitur, tota fructuum ferax: at illa quæ trans flumen est, licet multo maior sit, pleraq; tamen aspera atque deserta est, & nutriendis fructibus mansuetis inhabilis. Peræa sanè mollities & ingenium

Longitudo & latitudo inferioris Galilææ.

Fertilitas Galilææ.

Descriptio regionis quæ trãs flumen est.

genium fructuoſum, campos habet cum varijs arboribus conſitos, tum maximè oliuetis ac vineis & palmetis excultos. irrigatur autem abundè montanis torrentibus, & fontibus aquæ perennis, quoties illi, Sirio æſtuante, defecerint. Et longitudo quidem eius eſt à Macharunte in Pellam: latitudo verò à Philadelphia vſque ad Iordanem. Et Pella quidem quam ſupra diximus, ſeptentrionalis eius eſt tractus: occiduus verò Iordanis: meridianum autem Moabitis regio terminat. ab oriente autem Arabia & Silbonitide, necnon & Philadelphia, itemq; Geraſis clauditur. Samarienſis autem regio, inter Iudæam quidem & Galilæam ſita eſt: incipiens enim à vico in planicie poſito, cui nomen eſt Ginæa, in Acrabatenam deſinit toparchiam: ſed natura nihil à Iudæa diſcrepat. nam & vtraq; montoſa ſunt & campeſtres, agroq; colendo molles atque opimæ, necnon & arboribus plenæ: pomisq; tam ſylueſtribus quàm manſuetis abundãt, eo quod natura ſunt aridæ, imbriumq; ſatis habent. dulces autem per eas ſupra modum aquæ ſunt, boniq; graminis copia præter alias earum pecora lactis abundant: quodq; maximum virtutis atque opulentiæ ſpecimen eſt, vtraque viris referta eſt. Harum confinium eſt Anauth vicus, qui etiam Borceos appellatur, Iudææ limes à ſeptentrione. Meridiana verò pars eius, ſi in longitudinem metiare, adiacenti vico Arabum finibus terminatur, cui nomen eſt Jardan. Latitudo ſanè à Iordane flumine vſque ad Joppen explicatur. Media verò eius eſt Hieroſolyma: *vnde quidam non ſine ratione, vmbilicum eius terræ, eam vrbem vocauerunt. Sed nec marinis quidem Iudæa delicijs caret, ad Ptolemaidem vſque locis extenta maritimis. In vndecim autem ſortes diuiſa eſt: quarum prima eſt tanquam regia* Hieroſolyma, *præ cæteris inter omnes accolas eminens, velut caput in corpore. alijs verò poſt hanc toparchiæ ſunt diſtributæ.* Gophna *eſt ſecunda, & poſt eam* Acrabata. *adhoc* Thamna, & Lydda, *itemq;* Ammaus, & Pella, & Idumæa, & Engadda, & Herodium, & Hierihcus: *deinde* Iamnia & Ioppe *finitimis præſunt. & præter has* Gamalitica, & Gaulanitis, & Batanæa, & Trachonitis: *quæ etiã regni Agrippæ partes ſunt. Eadem verò terra incipiens à monte* Libano & *fontibus Iordanis, vſque ad* Tiberiadi *proximũ lacum, latitudine panditur. à vico autem, qui appellatur* Arphas, *ad* Iuliada *oppidum longitudine tendit: & habitatur ab incolis Iudæis Syriſq; permixtis.*

An. mũdi 4031. A natо Chriſto 69.

Samarienſis regionis deſcriptio.

Deſcriptio Iudææ, cuius media eſt Hieroſolymæ

Iudææ diſtributio.

CAP. III.

De auxilio Sepphoritis miſſo, & Romanorum diſciplina militari.

DE Iudæa quidem, & quibus eſſet cincta regionibus, quàm maximè potui breuiter expoſui. Quod autem Veſpaſianus miſerat auxilium Sepphoritis, hoc eſt equites mille, ſexq; millia peditum, Placido eos regente tribuno, caſtris in magno campo poſitis biſariam diuiduntur. Et pedites quidem in ciuitate ipſius tuendæ cauſa, equitatus verò in caſtris degebat. vtrinq; autem aſſiduè prodeũdo, & circa eam regionem loca omnia incurſando, magnis incommodis Ioſephum eiusq; ſocios, quãuis quietos, afficiebant. & præterea ciuitates extrinſecus depredabantur: ciuiumq; conatus, ſi quando excurrendi habuiſſent fiduciam, repellebant. Ioſephus tamen aduerſus ciuitatem impetum fecit, ſperans eam poſſe capere: quam ipſe, antequam à Galilæis deficeret, ita muris cinxerat, vt Romanis quoq; eſſet inuicta, vnde etiam ſpe fruſtratus eſt, cum nec vi nec ſuaſu Sepphoritas in ſuas partes pertrahere potuiſſet: magisq; in Iudæa bellum accendit Romanis indignè

Sepphoritis Veſpaſianus auxilium mittit: Galilęã verò ignis & ſanguis replet.

An. mũdi 4031. A nato Christo 69.

ferentibus insidias, & propterea nec die nec nocte ab agrorũ depopulatione cessantibus, sed passim diripientibus quicquid rerũ in his reperissent: qui tamẽ cum mortem pugnacibus semper inferrent, imbelles ad seruitium capiebant: ignis verò & sanguis Galilæam totam repleuerat, nec quisquã expers eius acerbitatis aut cladis erat. vnã salutis spem fugientes habebant in ciuitatibus, quas murorum ambitu Iosephus cõmunierat. Titus autem Alexandriam transmissus ex Achaia citius quàm per hyemem sperabatur, manũ militum cuius causa missus fuerat suscepit: cõtentoq; vsus itinere, maturè ad Ptolemaidem peruenit. Cumq; ibi patrem suum reperisset, duabus quas secum habebat legionibus (erãt autem nobilissimæ quinta & decima) iunxit etiam quam ille adduxit quintãdecimam. Eas autẽ sequebantur decem & octo cohortes: quibus accessere ex Cæsarea quinq; cum vna ala equitum, & ala quinq; Syrorum equitum. Decem autem cohortium singulæ mille pedites habebant: in cæteris verò tredecim sexceni pedites, & centeni viceni equites erant. Satis autem auxiliorum etiam à Regibus congregatum est. Antiochus enim & Agrippa & Sohemus bina millia peditum, & sagittarios equites mille præbuerunt: cum Arabia quoque Rex Malchus, *præter quinq; millia peditum, equites mille misisset, quorum pars maior erant sagittarij: vt tota manus computata cum* Regijs, *sexaginta millia circiter peditum equitumq; colligeret, præter calones: qui plurimi sequebantur, & meditationi bellicæ assueti nihil à pugnacissimis aberant: quod tempore quidem pacis dominorũ exercitationibus interessent, belli autem pericula cum ipsis experirentur, & neque peritia, neque viribus à quoquam nisi à dominis vincerentur. qua quidem in re nimis admirandam quis existimauerit* Romanorũ *prouidentiam, ita seruos instituentium, vt non solum vitæ ministerio, sed belli etiam necessitatibus vtiles sint. Quòd si quis eorum aliam quoq; respexerit militiæ disciplinam, profecto cognoscet tantum eos imperiũ non fortunæ munere, sed propria virtute quæsisse. Armis enim vti non in bello incipiunt, neq; solum, si necesse sit, manus mouent, cũ in pacis otio cessauerint: sed armis veluti naturæ coharentes, nullas capiunt exercitationis inducitationis inducias, nec tempora præstolantur. Meditationes autem eorũ nihil à vera cõtentione discrepant: sed in dies singulos militũ quisq; omnibus armis, tanquã in procinctu positus, exercetur: quo etiã facilimè prælia tolerant. Neq; enim ordo neglectus eos à consueta dispositione dispergit, neq; metus stupefacit, neq; lassitudo exhaurit. Vnde sequitur, vt semper superent, quos non itidem confirmatos inuenerint. Nec errauerit si quis eorum meditationes conflictus esse dixerit sine sanguine, contraq; prælia meditationes cum sanguine. Nam ne repentino quidem hostium incursu opprimi possunt: sed quocunque in hostilem terram irruperint, non nisi permunitis castris prælio decernunt. quæ quidem non leui opere, nec iniquo loco erigunt, nec inordinatè describunt: sed siquidem inæquale solum fuerit, complanatur: quatuor verò angulis horum dimensio designatur. Nam & fabrorum multitudo, & ferramentorum copia quæ vsus exstructionis postulat, sequitur exercitum. Et interior quidem pars castrorum tabernaculis distribuitur, ambitus autem eorum extrinsecus muri faciem præfert: ordinatis etiam turribus pari spatio dispositis: quarum interualla catapultis atque balistis, & alijs machinis saxa intorquentibus, omnibusq; instrumentis missiliũ cõplent, vt cuncta scilicet iaculorũ genera in promptu sint. portas autẽ quatuor ædificant, tam iumentis aditu faciles, quàm ipsis, si quid*

Ingentes copias Titus in Iudæam ducit.

Diligentia & labor Romanorum in pace bello necessarius.

Studium indefessum Romanorum belligerandi.

Ordo Romanorum in castris.

quid vrgeat, intrò currentibus latas. Intus autem castra vici spatijs interpositis dirimunt, mediaq; rectorum tabernacula collocant, & inter hæc prætorium diuûm templo similimum: prorsus vt quasi repentina quædam ciuitas existat: forum quoque & opificum stationes, & sedes militum primatibus, ordinumq; principibus, vbi si qua sit inter alios ambiguitas iudicent. Ipse verò ambitus, & omnia quæ in eo sunt, multitudine simul & scientia fabricantium opinione citius communitur: qui si res vrgeat, fossa extrinsecus cingitur, depressa cubitis quatuor, pariq; spatio lata. Armis autem septi, per contubernia cum decore atque otio intentorijs agunt: omniaq; ab his ordinatè etiam alia cautéque per contubernia expediuntur: veluti si ligno aquáve opus sit aut frumento. nec enim cœna vel prandium cum voluerit, in potestate cuiusquã est, simul autem omnibus somnus est, excubias & vigilandi tempora buccinæ significant, neque est omninò quicquam quod sine edicto geratur. Mane autem milites quidem ad centuriones, illi verò ad tribunos conueniunt salutatum: cum quibus ad summum omnium ducem vniuersi ordinum principes. Ille autem his signum aliaq; dat ex more præcepta proferenda subiectis: quibus etiam in acie circumaguntur quò opus est, ac vniuersi pariter incurrunt itemq; sese recipiunt. Cum autem castris egrediendum est, tuba indicium facit: nemóque otiosus est. sed vel solo nutu moniti, tabernacula tollunt, omniaq; ad profectionem instruunt. deinde iterum tuba, vt sint parati, significat. Illi autem cum mulos & iumenta sarcinis onerauerint, velut in curruli certamine signum expectãt. Castra verò incendunt, eò quod sibi alia munire facile sit, & ne quando hostibus eadem vsui sint. Et tamen tertio quoq; tuba signo indicant, vt exeatur: vrgendo alqua ex causa morantes, ne quis ordinem deserat. Dexterq; duci præcoastans, si ad bellum parati sunt, voce patria ter percontatur. illiq; toties alacri & magna voce paratos esse se respondent, interrogantémque præueniunt: & Martio quodam spiritu repleti cum clamore dextras erigunt. Deinde otiose & cum omni decore progredientes ambulant suum quisque ordinem velut in bello custodiens: pedites quidem thoracibus & galeis septi, & vtroque latere gladijs accincti. læuus autem gladius multo est longior, cum dexter mensuram palmæ non excedat. qui verò ducem stipant lecti pedites scuta & lanceas gestant: cætera manus hastas & clypeos longos, serramq; & corbem & sarculum & securim, necnon & habenam & falcem & catenam, triduiq; viaticum, vt parum interfit inter onusta iumenta & pedites. Equitibus autem ad dexteram gladius est longior, & contus in manu, transuersusq; ad equi latus clypeus: ternaq; in pharetra vel amplius dependent lata cuspide iacula, nihil ab hastis magnitudine differentia. Cassides verò & thoracas peditibus habent similes: nulloq; armorum genere ab equitum alis discrepant lecti, qui circum ducem versantur. Agmina autem semper cui sorte id obtigerit, antecedit. Talia quidem sunt Romanorum itinera & mansiones, itemq; armorum varietas. Nihil vero nec in prælijs inconsultum aut subitum agunt: sed omnia semper sequuntur facta sententiam: opusq; adhibetur antè decretis. Vnde aut minimè peccant: aut si peccauerint, facilis est errati correctio. Fortuna autem successibus meliores consiliorum, etiam si aliter successerit, arbitrãtur euentus: quasi bonum quidem fortuitum ad rem inconsultè gerendã illiciat: quæ verò ante cogitata fuerint, etiam si aduersus casus exceperit, bene iam me-

An. mũdi 4031. A nato Christo 69.

Reuerentia & obedientia Romanorum militum erga Præfectos.

Quomodo Romani castris egrediantur.

Arma Romanorum peditum.

Arma Romanorum equitum.

Romani, nihil in prælijs inconsultum aut subitum agunt.

An. mũdi 4031. A nato Christo 69.

dit atos exhibeant ad cauendum nè idem rursus eueniat: & bonorum quidem fortuitorum non is autor sit cui contigerint, tristium verò quæ præter sententiã acciderint, saltem rectè consulta videantur esse solatium. Armorum quidem exercitatione comparant, vt non modo corpora, sed animi quoque militum fortiores sint. Maior autem illis est ex timore diligentia. namq; leges apud eos nõ desertionis solum, verum etiam minimæ negligentiæ sunt capitales: ducesq; magis quàm ipsæ leges terribiles. namq; bonos honorando redimunt, ne in coercendis noxijs videantur crudeles. Tanto autem obsequio rectoribus parent, vt & in pace ornamento sint, & in acie corpus vnũ totius conspiciatur exercitus. sic eorum copulati sunt ordines, ita circumduci sunt mobiles: & acutis auribus ad præcepta, oculisq; ad signa, & ad opera manibus: vnde facere quidem semper strenui sunt, pati verò tardissimi. nec est vbi præliantes aut multitudinem hostium, aut consilia sensere ducum, aut difficultatem regionum: sed ne fortunæ quidem succubuere. nam & ea certiorem putant esse victoriã. Quorum igitur actus à consilijs incipiunt, consultaq; adeò strenuus exequitur exercitus, quid mirum si Euphrates ab oriente, & Oceanus ab occidente, itemq; à meridiano tractu Africa fertilissima regio, & à septentrione Rhenus atque Danubius sunt imperij limites, cum minorem esse possidentibus possessionem recte quis dixerit? Hæc ergo prosecutus sum, non tam proposito laudandi Romanos, quàm solatio deuictorum, & vt nouarum rerum cupidos deterrerem: fortasse autem & ad experientiam proderunt bonarũ artium studiosis, Romana instituta militiæ nescientibus: redeo tamen vnde digressus sum.

Maior diligentia Romanis est ex timore.

Obedientia Romani militis victoriæ causa.

Tractus Romani imperij.

CAP. IIII.

Impetus Placidi contra Iotapatam.

VESPASIANVS *quidem vnà cum Tito filio in Ptolemaide interim degens, ordinabat exercitum: At verò Galilæam peruaserat Placidus, vbi maximam eorũ quos comprehendisset multitudinem interemit: hæc autem fuit Galilæorum imbecillior turba, animisq; deficiens: pugnacissimos autem vt vidit semper in ciuitates confugere, quas Iosephus communierat, in Iotapatam, quæ omnium tutissima erat, impetum vertit: existimans eam repentino aggressu facilimè captum iri, magnamq; & sibi ex ea re alios apud rectores gloriam comparandam, & illis commodum ad reliqua maturius explicanda, quasi metu cessuris alijs ciuitatibus, si quæ validissima esset, occupatam vidissent. Multum tamen opinione deceptus est: Iotapateni enim, cum eius impetum præsensissent, prope ciuitatem aduenientem excipiunt: congressiq; cum Romanis ex improuiso plurimi & ad pugnam parati, necnon & alacres (quippe vt pro salute patriæ, item coniugum liberorumq; dimicantes) in fugam eos vertunt, multosq; sauciant, septem solum interfectis: quia neque inordinatè pugna decesserant, septisq; vndiq; corporibus leuiter fuerant vulnerati: cum Iudæi quoque magis eminus iaculari, quàm manus conserere inermes cum armatis confiderent. ex ipsis autem Iudæis tres ceciderunt, paucis præterea sauciatis. Placidus igitur ab oppido repulsus aufugit.*

Placidus in Iotapatã impetũ vertit, repulsus verò aufugit.

Galilæa

CAP. V.

Galilæa à Vespasiano inuaditur.

An. mūdi 4031. A nato Christo 69.

GALILÆAM verò Vespasianus ipse cupiens inuadere, ex Ptolemaide proficiscitur, ordinato militum itinere, sicut Romani consueuerunt. Auxiliatores enim qui leuius armati essent, itemq; sagittarios praire iussit, ad repentinos incursus hostium cohibendos, & vt suspectas atq; opportunas insidijs syluas scrutarentur. Hos sequebatur Romani peditatus equitatusq; pars: post quos è singulis centurijs deni armaturam suam ferentes, mensurasq; castrorum. Post hos stratores viarum ibant, qui aggeris maligna corrigerent, ac aspera complanarent, syluasq; obstantes praciderent, ne perplexo itinere fatigaretur exercitus. Deinde suas, itemq; subiectorum sibi rectorum sarcinas, & tutelæ causa multos cum his equites ordinauit. post quos ipse veniebat, lectos pedites equitesq;, necnon & lancearios secum ducens equitumq; praterea suorum agmine comitatus. De singulis enim turmis proprios centum & viginti equites deputatos habebat. hos sequebantur, qui expugnandis ciuitatibus machinas & catera tormenta portarent, deinde rectores, itemq; prafecti cohortibus tribuni, stipati lectis militibus, & post hos circum aquilam signa alia, qua omnibus apud Romanos agminibus praest, quòd & vniuersarum auium regnum habeat, & sit validissima. Itaque illam & Principatus insigne putant, & omen victoriæ quoscunq; bello petierint. Sacras verò signorum effigies sequebantur cornicines, & post eos acies, in latitudinem senis digesta militibus. hisq; adhærebat ex more quidam centurio, disciplinæ atque ordinis custos. Serui autem singularum legionum cuncti cum peditibus erant, mulis aliisq; iumentis vehentes militum sarcinas. Postremum agmen, in quo erat mercenaria multitudo, cogebant armati pedites, equitumq; non pauci. Ita peracto itinere, Vespasianus cum omni exercitu ad fines Galilææ peruenit: ibiq; positis castris, quamuis promptos ad bellum milites continebat, vnà & ostendendo exercitum, quò hostes metu percelleret, spatiumq; indulgendo pœnitudinis, si quis ante prælium voluntatem mutaret: nihilominus autem murorum instruebat obsidium. Itaq; multos quidem rebelliones fugere vel solus fecit ducis aspectus: metum verò vniuersis incussit. Josephi enim socij, qui non longè à Sepphori castra posuerant, vbi bellum appropinquare cognouerunt, & iam iamq; Romanos prælio secum congressuros, non modò ante pugnam, sed antequam hostes omninò conspicerent, fuga disiecti sunt. cum paucis autem relictus Josephus, vbi animaduertit neque se ad excipiendos hostes sufficientem manum habere, & Iudæorum animos concidisse: ac, si fides his haberetur, plerosque libenter ad hostes defectum ire: iam tum quidem bello omni abstinebat: quàm longissimè autem periculis abesse decreuit: abductisq; qui secum remanserant, in Tiberiada confugit.

Vespasianus Romanorum militum ites ordinat.

Aquilam Romani Principatus insigne & omen victoriæ putant.

Iosephus à suis desertus in Tiberiada confugit.

CAP. VI.

Gadaræ expugnatio.

VESPASIANVS autem Gadarensium ciuitatem aggressus, primo impetu capit, quòd eam pugnaci multitudine vacuam reperisset. Deinde hinc transgressus interius, cunctos puberes interfecit, cum Romanos odio gentis, & cladis memoria, quam pertulerat Cestius, nullius ætatis misericordia commoueret. Incendit

An.mũdi 4031. A nato Christo 69.

autem non ſolum ciuitatem, ſed etiam omnes circum vicos, & oppidula quædam penitus deſolata, nonnulla quorum habitatores ipſe cepiſſet. Ioſephus autem, quam tuitionis cauſa optauerat ciuitatem, ipſe metu repleuit. Nam Tiberienſes nunquam eum, niſi de omni bello deſperaſſet, in fugam verſum iri credebant: neque in hoc eos voluntatis eius fallebat opinio. Videbat enim res Iudæorum quorſum euaderẽt: vnamq; illos viam ſalutis habere, ſi propoſitum mutauiſſent. Ipſe verò, quamuis adhuc ſibi ſperaret à Romanis veniam tribuendam, mori tamen ſæpè maluiſſet, quàm prodita patria, cum dedecore adminiſtrationis ſibi credita, apud illos feliciter agere, contra quos fuerat miſſus. Decreuit igitur Hieroſolymam primatibus, quemadmodum ſeſe res haberent, cum fide perſcribere: ne vel nimis extollendo vires hoſtium, timiditatis mox argueretur: vel minus aliquid nunciando, fortaſſe cœpti etiam pœnitentes ad ferociam reuocaret: vtq; ſi fœdus eis placeret, citò reſcriberent: aut ſi bellandum eſſet, dignum ei contra Romanos exercitum mitterent. Ille quidem hac epiſtola ſcripta, maturè mittit qui Hieroſolymam literas ferret.

Ioſephus ab Romanis ſibi timet, & Hieroſolymam primatibus ſcribit.

CAP. VII.

Iotapatæ obſidio.

VESPASIANVS autem Iotapatam excindere cupiens (nam in eam plurimos hoſtium refugiſſe cognouerat, & præterea validiſſimum hoc eorum eſſe receptaculũ) præmittit pedites cum equitibus, qui montanum iter coaquarent, ſaxis aſperum, ac peditibus quoq; difficile, omninò verò equitibus inuium. Et hi quidem quatriduo fecere quod iuſſum eſt, latamq; aperuere exercitui viam. Quinto autem die, qui menſis Maij vigeſimus & primus erat, prior Ioſephus in Iotapatam ex Tiberiade venit, abiectoſq; Iudæorum ſpiritus erigit. Cum verò tranſitum eius Veſpaſiano quidam transfuga nunciaſſet, vtq; mox ciuitatem peteret incitaret, veluti cum ea totam Iudæam capere poſſet, ſi Ioſephum ſubiugaſſet: hoc ille nuncio pro maxima felicitate percepto, Dei prouidentia factum ratus, vt qui hoſtium prudentiſſimus videretur, vltrò ſe etiam in cuſtodiam traderet voluntariam: ſtatim quidem cum equitibus mille Placidum mittit, vnaq; decadarchum Ebutium, tàm manu quàm prudentia virum inſignem, circumuallare ciuitatem iußit, ne clàm inde Ioſephus elaberetur. Poſtero autem die cuncta manu comitatus ipſe conſequitur, & poſt meridiem vſque acto itinere, ad Iotapatam peruenit: adductoq; in ſeptentrionalem eius partem exercitu, in quodam tumulo caſtra ponit, diſtante ab oppido ſtadijs ſeptem. Conſulto autem quàm maximè conſpici ab hoſtib. affectabat, vt viſu attoniti turbarentur. quod etiam factum eſt: eosque tantus continuò ſtupor inuaſit, vt muris egredi nullus auderet. At Romanos tota die ambulando fatigatos, ciuitatem ſtatim aggredi piguit: ob eam cauſam duplici acie circundato oppido, tertium extrinſecus agmen equitum poſuere, omnes Iudæis exitus obſtruentes. Sed ea res illos in ſalutis deſperatione audaciores effecit: quippe in bello nihil eſt neceſſitate pugnacius. Itaque poſtridie impetu in muros facto, Iudæi primò quidem locis ſuis manentes, Romanis caſtra ante muros habentibus reſiſtebant. poſtea verò quàm Veſpaſianus & ſagittarios & funditores, omnemque iaculatorum multitudinem adhibitam, miſſilibus in eos permiſit vti: atque ipſe cum peditibus in aduerſum collem, vnde murus expugnabilis erat, niti cœpit: tunc ciuitati metuens Ioſephus,

Ioſephus in Iotapatã ex Tiberiade venit.

Obſidio Iotapatæ.

In bello nihil eſt neceſſitate pugnacius.

phus, & cum eo cuncta Iudæorum prosiluit multitudo: omnesque in Romanos pariter irruentes, procul à muris eos deterruere, multa manu simul & audacia patrando facinora. Neque minora tamen patiebantur quàm faciebant. nam An. mũdi 4031. A nato Christo 69.

quantũ ipsos salutis desperatio, tantum pudor incendebat Romanos. & hos quidem peritia cum fortitudine, illos autem duce iracundia ferocitas armabat. Deniq; cum tota die pugnatũ fuisset, prælium nox diremit: in quo Romanorum plurimis sauciatis, tredecim interfecti sunt: Iudæorũ autem cum sexcenti essent vulnerati, septẽ & decem ceciderunt. Nihiloq; minus, Romanis postridie iterum irruentibus occurrunt, multoq; fortius restiterunt: ex eo scilicet fiduciam nacti, quòd eos pridie prater spem sustinuerant. sed eos quoq; pugnaciores experti sunt, quòd eorum iracundiam pudor incenderat, vinci credentium, nisi citò vicissent. Itaq; per dies quinq; Romanos minimè ab aggressione cessantib. etiam Iotapatenorum excursus agebantur, muriq; fortius oppugnabantur. Et neq; Iudæi vires hostiũ formidabant, neq; Romanos difficultas oppidi capiendi lassabat. Etenim Iotapata paulominus tota rupes est, ex alijs quidẽ partibus undiq; vallibus immensis præceps, vt earum altitudinẽ oculis deprehendere cupientium aspectus ante deficiat. Ab una verò tantũ Boreæ parte adiri potest, vbi per transuersum latus desinente montis adificata est: quod quidem ipsum muro ciuitatis Iosephus fuerat amplexus, quo inaccessa essent hostib. superiora cacumina. Alijs verò circũ montibus tecta, prius quã in eam perueniretur, à nullo poterat cõspici. Iotapata quidem sic erat cõmunita. Vespasianus aũt & cum natura loci simul certandũ putans, & cum audacia Iudæorum, incipere obsidionem acriter statuit: aduocatisq; rectorib. sibi subditis, de aggressu deliberabant. Cumq; aggerem fieri placuisset, qua parte murus facilis erat accessui, totum ad comparandam materiã misit exercitum: oppidoque propinquis montib. excisis, magnaque vi lignorum & lapidum comparata, cratibusque ad euitanda iacula desuper missa per vallos dispositis, his protecti aggerem construebant. nulla autem noxa vel minima telorum erat, quæ de muro iacerentur. His autem alij terrã ex propinquis tumulis eruentes,

Prælium inter Romanos & Iudæos tota die commissum, nox dirimit.

Iotapatæ situs.

Vespasianus obsidionem acriter incipere statuit.

An. mũdi 4031. A nato Christo 69.

eruentes, ſine intermiſſione ſuppeditabant: cunctisq; trifariam diſtributis, nullus erat otioſus. At Iudæi ſuper eorum tegmina ſaxa ingentia, & omne telorum genus curabant immittere: quæ licet minimè penetrarent, magnos tamen crepitus dabant, & horribile impedimentum erat operantibus. Tunc igitur Veſpaſianus machinis miſſilium circumpoſitis (erant autẽ omnes centum ſexaginta) in eos qui ſuper murum aſtarent, iuſſit tela contendi: ſimulq; ex catapultis lanceæ percurrebant, ſaxaq; tormentis ingentia mittebantur, igniſq; & ſagittarum frequentiſſima multitudo, quæ non ſolùm murum, ſed etiam totum intra iactum earum ſpatium Iudæis inacceſſum fecêre. Arabum enim ſagittariorum manus, & iaculatores, itemq; funditores & omnes machinæ tela iaciebant. Neque tamen his Iudæi prohibiti, ne deſuper propugnarent, quieti erant: ſed excurrendo per cuneos more latronum, tegmina operantium detrahebant, nudatosq; feriebant: & vbi illi ceſſiſſent, aggerem diſſipabant, vallorumq; munimenta cum cratibus igni tradebant: donec Veſpaſianus cognito, huius damni cauſam ex diſtributione operũ contigiſſe, quòd interiecta ſpatia Iudæis locũ aggrediendi præberent, adunauit tegmina: coniunctisq; pariter virib. obreptiones hoſtium præpeditæ ſunt. Erecto autẽ propemodum aggere, pauloq; minus æquato propugnaculis, indignum eſſe ratus Ioſephus, nihil contrà moliri, quod oppidò ſaluti foret, conuocat fabros, murumq; altius iubet extolli. Cumq; illi tam multis obſtantibus iaculis minimè ædificare poſſe affirmarent, hanc eis defenſionem excogitauit. Sudibus fixis per eos boum coria recentia extendi præcepit, quæ emiſſos tormentis lapides ſinuata ſuſciperent, quibusq; repulſa tela cætera dilaberentur, & ignis humore langueſceret. hisq; ante fabros oppoſitis, illi murum die noctuque operando, ad viginti cubitorum altitudinem erexerunt, crebris etiam turribus in eo conſtructis, minisque validiſſimis aptatis. Quæ quidem res Romanis iam intra ciuitatem ſe eſſe credentibus, magnum mœrorem comparauit, tàm Ioſephi molitione, quàm oppidanorum obſtinatione perterritis.

Iudæi per cuneos excurrunt, aggeremq; diſſipant.

Ioſephus ſudibus fixis per eos boum coria recentia extendi præcipit, quæ emiſſos tormentis lapides ſinuata ſuſciperent, murum altius erigit.

CAP. VIII.

Obſidio Iotapatenorum à Veſpaſiano, & diligentia Ioſephi, deq; Iudæorum excurſione in Romanos.

AT VESPASIANVS & calliditate conſilij, & hoſtium audacia magis irritabatur: qui iam recepta ex munitione fiducia, Romanos vltrò incurſabant: inque dies ſingulos prælia cateruatim, & cuiuſque modi latrocinales doli, & eorum quæ caſus obtuliſſet rapinæ, aliorumque incendia fiebant: donec Veſpaſianus retento milite à pugna, ſtatuit obſidere ciuitatem, vt eam vſui neceſſariorum penuria caperet. Aut enim coactos inopia ſibi ſupplicaturos, aut ſi ad finem vſque in eadem pertinacia durauiſſent, fame conſumendos eius habitatores putabat: multoque faciliores expugnatu fore, ſi poſt interuallum rurſus anxijs incubuiſſet. Itaque omnes exitus eorum aſſeruari præcepit. Illi autem frumenti quidem, aliarumque omnium rerum intus habebant copiam, præter ſalem. aquæ verò penuria eos affligebat: quia neque fons erat intra ciuitatem, & imbre contentis habitatoribus, rara eſt in illo tractu æſtiuis menſibus pluuia. quo tempore obſeſſi etiam hoc vehementius afficiebantur, quod arcendæ ſiti fuerat excogitatum: quodque fieri, velut omnis aqua iam defeciſſet, ægrè ferebant. Ioſephus enim, cum & ciui-

Veſpaſianus retento milite à pugna, ciuitatem obſidere ſtatuit.

& ciuitatem videret abundare alijs rebus, fortesq; animo viros esse, quo longiorem Romanis obsidionem faceret, quàm sperabant, iam tum potum mensura ciuibus ministrabat. illis autem conseruari aquam penuria grauius esse videbatur: amplioremq; cupiditatem mouebat, quòd ius bibendi liberum nõ haberent: ac velut ad extremam sitim peruentum esset, labori cedebant. Hoc autem modo affecti, Romanos latere non poterant, qui ex aduerso colle trans murũ in vnum eos confluere locum, & aquam mensuram accipere prospectabant: quò etiam balistarum peruenientibus telis, plurimos occidebant. Vespasianus quidem non multo post, exhaustis puteis, ipsa sibi necessitate traditum iri ciuitatem sperabat. Iosephus autem, vt hanc eius spem frangeret, iussit quàm plurimos per murorum minas demersa vndis atq; humida vestimẽta suspendere, vt omnes repentè aqua perfluerent. ex quo mœror simul Romanis ac timor erat, cum tantum aqua viderent eos ludibrio consumere, quos potu indigere credebant. Deniq; dux belli etiam ipse, quia penuria ciuitatem posse capere desperasset, iterum consilium ad vim atque arma conuertit: Judæis quoque id maximè cupientibus: quòd nec se nec ciuitatem saluam fore credebant, & prius quàm fame vel siti perirent, mortem bello optabant. Josephus tamen, præter hoc etiam aliud consilium, quò sibi copia pararetur, per quandam vallem deuiam, propterea q; minus curiosè habitam à custodibus, excogitauit. Mittẽdo enim per occiduas eius partes literas ad quos vellet Iudæos extra ciuitatẽ degentes, ab his omnia vsui necessaria, & quæ in ciuitate defecerant, accipiebat: mãdato commeantibus, vt plerunq; ad excubias reperent, terga velleribus tecti: quo si qui eos nocte vidissent, canum similitudine fallerentur. idq; factitatum est, donec eius fraudem vigiles persenserunt, vallemq; cinxerunt. Itaque tunc Josephus non diu ciuitatem sustinere posse prospiciens, suamq; pariter salutem, si vellet remanere, desperans, cum optimatibus de fuga tractabat. verùm id populus sensit, & circa eum fusus, ne sese negligeret, precabatur, in quo solo recumberent. ipsum enim saluti esse ciuitati manentem, velut omnes eius causa alacri essent animo certaturi. quòd si etam capiantur, eundem solatio fore. decere autem illum nec inimicos fugere, nec amicos deserere, aut quasi ex naui tempestate oppressa desilire, qui ad eam tranquillo mari venisset. ipsum enim magis demersurum esse ciuitatem, cum iam nemo audebit hostibus repugnare, si discessisset cui confiderent. Josephus autem quòd sibi caueret occultans, illorum commodo se exitum parare dicebat. nam intra ciuitatem manendo, neque seruatis grande aliquid se profuturum: & si caperentur, vnà cum his esse frustra periturum: obsidione verò liberatum, extrinsecus maximo eis emolimento fore. maturè enim congregatis ex territorio Galilæis, alio bello Romanos ab eorum ciuitate reuocaturum. nunc autem non videre, quid apud eos residens vtilitatis afferret, nisi quòd Romanos ad obsidionem magis incitaret, vt se caperent magni pendentes: quem si fugisse cognouissent, multum essent de obsidionis impetu remissuri. Non flexit his populum Josephus, sed hoc circumsistere se magis incendit. denique pueri & senes, itemq; mulierculæ cum infantibus flentes ad eius pedes accidebant, eumq; omnes complexi tenebant, & vt fortunæ socius sibi remaneret, cum vlulatibus supplicabant: non inuidia salutis eius, quantum ego arbitror, sed propria spe. nihil enim se mali, remanente Josepho, existimabant esse passuros. Ille autem siquidem paruisset, hæc preces esse ratus: custodiam verò, si per vim cogeretur (multum enim propositum

An. mũdi 4031. A nato Christo 69.

Iosephus potũ mensura ciuibus ministrat.

Stratagema Iosephi.

Aliud callidum Iosephi consilium.

Populus Iosephum, ne sese negligeret, precatur.

Prudentia Iosephi.

Iosephus in Iotapata remanet.

An.mũdi 4031. A nato Christo 69.

discessus etiam querelarum misericordia fregerat) remanere statuit. communiq; desperatione ciuitatis armatus, & nunc tempus esse dicens pugnam incipere, cum spes nulla salutis est: pulchrumq; vitam paciſci pro laude, ac forti aliquo patrato facinore in memoriam posteritatis occumbere: ad opera sese conuertit.

Cum spes nulla salutis est, bellum extremum remedium.

Audacia Iudæorum in extrema desperatione.

Cum pugnacissimis ergo egressus, disiectis custodibus, vsque ad Romanorum castra excurrebat: & nunc pelles aggeribus impositas, sub quibus tendebant, discerpere: nunc operibus ignem immittere, posteroq; die similiter ac tertio & per aliquot deinceps dies ac noctes bellando non defatigabatur. Sed Vespasianus Romanos his excursibus malè affectos aspiciens (nam & terga dare Iudæis pudebat, & fugientes insequi armorum pondere tardabantur: cum Iudæi semper aliquid agentes, priusquam paterentur, in ciuitatem refugerent) armatis imperat, vt eorum impetum declinarent, néue cum hominibus mortis auidis manum consererent. Nihil esse fortius desperatis. Restingui autem illorum impetus, si proposito frustrentur, quasi flammam si materiam non inueniat. Ad hoc oportere Romanos cautius quærere victoriam, augendæ possessionis causa, non ex necessitate pugnantes. Per sagittarios autem Arabum & Syriæ & funditores, perq; saxa tormentis emissa plerunque repellebat Iudæos. nulla enim telorum machina quiescebat. Illi autem his quidem malè accepti cedebant: verùm eminus missa intra iactum subeuntes, sæuius Romanis instabant: cum neq; corpori, neque animæ parcerent: sed per vicem vtrinque pugnarent, suorum quisque laborantibus subuenientes.

Vespasianus per sagittarios & funditores Iudæos repellit.

CAP. IX.

De oppugnatione Vespasiani contra Iotapatam, ariete, & alijs tormentis bellicis.

Aries.

IGITVR Vespasianus vltrò se existimans longitudine temporis, hostiumq; incursibus obsideri, cum propè iam muris aggeres aquarentur, arietem admouere decreuit. Est autem aries, immensa materia, malo nauis assimilis: cuius summum graui ferro solidatum est, in arietis effigiem fabricato, vnde etiam nomen accepit. dependet autem funibus medius ex trabe alia, velut ex trutina, palis vtrinque fultus, bene fundatis. retrorsum autem magna virorum multitudine repulsus, ijsdemq; simul rursus impellentibus missus, in fronte prominente ferro mœnia percutit: nec est vlla tam valida turris, aut murorum ambitus adeò latus, vt etsi priores ictus fortiter sustinuerit, assiduos vincat. Ad huius periculum rei duci Romano transire placuit vi capere oppidum properanti: quoniam pernicioſa videbatur obsidio, Iudæis minimè quiescentibus. Itaque Romani quidem balistis cæterisque missilium machinis, vt facilius ferirentur qui de muris obstare tentassent, propius adhibitis vtebantur: neque sagittarij aut funditores longius aberant. cum verò ea causa muros nemo auderet ascendere, ipsi arietem applicabant cratibus desuper itemque pellibus septum, tàm pro sui defensione quàm machina. Et primo quidem impetu mœnia concussa sunt: clamorque oppidanorum, velut iam captis essent, maximus factus est. Iosephus autem eundem locum sæpè feriri, neque multo post murum disturbatum iri prospiciens, quo commento vim machinæ paulatim falleret excogitauit. Saccos enim paleis confertos, quà semper impetum arietis ferri viderent, demitti iussit ex muro: vt eo modo secundi ictus errarent, aut etiam excepta vulnera laxitas frustraretur. Qua quidem res multum Romanis

Iosephus commentum, quo vim machinæ paulatim falleret excogitauit.

mora

mora attulit. nam quocunque hi machinam conuertissent, contra illi qui super murum stabant, palearum traducentes saccos, ictibus supponebant: nihilq; murus repercussione ladebatur, donec etiam Romani aduersus hoc aliud machinati sunt: proceris enim contis expeditis, in his summis falces quibus saccos abscinderent alligarunt. Cum autem hoc modo efficax esset opus arietis, ac murus (qui recens ædificatus erat) ictibus cederet, quod reliquum erat, Iosephus eiusq; socij ad ignis auxilium se contulerunt: accensumq; totum quod aridæ fuit materiæ, tribus ex locis pariter inflammarunt, vnaque machinas & propugnacula Romanorum & aggeres concremarunt. Illi verò non sine malo subueniebant, audacia simul eorum territi, & ne adiumento essent, flammis proruentibus impediti: quæ aridum nactæ fomitem, & præterea bitumen ac picem, necnon etiam sulphur. opinione citius volitabant: operaq; Romanorum multo labore curata, vnius horæ spatio pessum dederunt. Hic etiam vir quidam Judæus, prædicatione ac memoria dignus inuentus est, Samai filius Eleazarus, cui Saab Galilææ patria fuit. Is enim saxum ingens altè sublatum, tanta vi super arietem ex muro demisit, vt machinæ caput abrumperet, idq; ex medijs hostibus saltu ad eos delatus auferret, nulloque metu reportaret ad murum. Postremò tanquam signum quo tela mitterent, hostibus propositus, nudo corpore quinque sagittarum vulneribus fixus est: earumque nulla respecta, vbi murum ascendit, vnde iam videri ab omnibus poterat, sua audacia ibi constitit, contractusque dolore plagarum cum ariete decidit. Post hunc fortissimi extiterunt duo fratres Netiras & Philippus de vico Ruma Galilæi. Qui cum super milites decimæ legionis prosiliissent, tanto impetu vique irruerunt, vt & aciem Romanorum perrumperent, quique aduersum ierant, omnes in fugam verterent. Præter hos Josephus quoque & cætera multitudo, raptis ignibus, machinas & refugia, cum operibus quintæ itemque decimæ, eius quæ terga dederat legionis, incendunt. Cæteri autem qui mox consecuti sunt, & instrumenta & omne genus materiæ obruerunt. Rursus autem Romani sub vesperam, erectum arietem ad eam muri partem, quæ pridem quassata fuerat, appulere: ibiq; propugnatorum quidam Vespasiani plantam sagitta percussam leuiter vulnerat, quia vis teli spatio defecisset. Maximam tunc id Romanis perturbationem fecit. his enim qui propè aderant viso sanguine perterritis, per omnem fama cucurrit exercitum: relictaq; obsidione, plerique cum stupore atque formidine ad ducem belli concurrebant: & ante omnes Titus aderat metuens patri. Vnde contigit vt & beneuolentia circa rectorem, & filij trepidatio confunderet multitudinem. facile tamen pater & timore filium, & perturbatione liberauit exercitum. superato enim dolore vulneris, & ab omnibus qui sui causa pertimuerunt conspici studens, bellum in Judæos sæuius incitauit. nam velut vltor quisque Imperatoris omne periculum adire cupiebat: & clamore alius alium adhortantes, murum petebant. Iosephus autem cum suis, licet assiduis balistarum itemq; tormentorum ictibus caderent, nequaquam tamen deterrebantur à muro: sed flammis & ferro & saxis eos appetebant, qui arietem protecti cratibus impellerent. Nihil autem aut parum proficiebant, cum sine intermissione procumberet in conspectu hostium positi, quos ipsi contra videre non possent. nam & suis ignibus collucebant, tanquam si dies esset, & certum erant hostibus signum quo tela dirigerent: machinisque procul non apparentibus, missilia cauere non poterant.

An. mundi 4031. A nato Christo 69.

Iosephus machinas & propugnacula Romanorum & aggeres concremat.

Eleazari robur & audacia.

Netiræ & Philippi contra Romanos audacia.

Vespasiani plantam miles sagitta percussam vulnerat.

Bellum in Iudæos reiteratur.

An. mũdi 4031 A nato Christo 69.

Vis Romanorum iaculorum.

Ergo propterea tam catapultarum quàm iaculorum vi ſimul multi transfigebantur: miſſaq; machinis ſaxa & murorum minas auferebant, & frangebant angulos turrium. virorum autem nulli tam fortiter conſtipati erant, vt non vſque ad extremam aciem ſaxi magnitudine ac violentia ſternerentur. Sciet autem aliquis, huius machinæ vis quantum valeat, ex his quæ illa nocte contigerunt. in muro cuidam ex circunſtantibus Ioſepho, ſaxo percuſſo caput auulſum eſt, eiusq; ad tertium ſtadium veluti funda excuſſa caluaria. Interdiu quoque pragnantis fœminæ tranſiecto vtero, ad dimidium ſtadium infans abactus eſt: tanta tormento vis fuit. Ergo machinis terribilior erat impetus & miſſilium ſtrepitus. Crebri autem mortui, cum per muros deijcerentur, ſonabant. & acerbiſſimus quidem intus excitabatur mulierum clamor: extrinſecus autem occumbentium gemitus concrepabant: totusq; ambitus muri, ad quem pugnabatur, ſanguine confluebat, iamq; aſcendi poterat congeſtione cadauerum. montes autem reſonantes, multo ampliùs horrorem augebant: nec quicquam illi noctu defuit, quod vel auribus vel oculis terrorem poſſet incutere. Plurimi quidem pro Iotapata decertantes, fortiter ceciderunt, plurimi etiam ſauciati ſunt, & tamen vix circa matutinas vigilias murus aſſiduis machinarum ictibus ceſſit. Tumq; illi quidem corporibus atque armis eam partem quæ deiecta fuerat, priuſquam Romani pontes apponerent, munierunt.

CAP. X.

De iterata impugnatione Iotapatenorum.

Veſpaſianus ad occupandam ciuitatem, exercitum ducit.

MANE autem Veſpaſianus ad occupandam ciuitatem iam ducebat exercitum, ex nocturno labore paululum recreatum. Idemq; cupiens de conuulſa muri parte alios propugnatores depellere, equitum quidem fortiſſimos equis dipoſitos trifariam collocat: vt tecti armis dirutum latus vndiq; obſiderent, contosq; prætenderent: & cum pontes admoueri cœpiſſent, ipſi priores introirent. Poſt illos autem pedites validiſſimos ordinauit. Reliquam verò equitum multitudinem ſecundum muri ſpatium per montana loca diſtendit, ne quis fugiens excidium ciuitatis lateret. Deinde qui hos ſequerentur conſtituit ſagittarios, paratas ſagittas habere iuſſos: funditores quoq; ſimiliter, & appoſitos machinis. Alijs autem integris muri partibus ſcalas applicare præcepit: vt qui hos prohibere tentaſſent, deiecta partis defenſionem relinquerent: cæteriq; omnibus ſimul telis oppreſſi,

Ioſephi cõtra hoſtes callidum conſilium.

violentiæ irrumpentium cederent. Ioſephus autem hoc conſilio cognito, per murum quidem integrum labore fatigatos itemque ſenes diſpoſuit, quaſi læsi non poſſent: in parte verò collapſa validum & potentiſſimum quemque: ſenosque ante omnes viros, in quibus & ipſe fuit, ad pericula ſubeunda ſortitus eſt: hisq; præcepit, vt agminum vlulatibus ne metu quaterentur, aures obſtruerent: contra ſagittarum verò multitudinem communiti protegerentur deſuper ſcutis: paulatimq; recederent, donec ſagittarij pharetras exinanirent. Si verò pontes à Romanis apponerentur, ipſos proſilire mandauit: atque hoſtibus perſuaſit per ſua inſtrumenta reſiſtere: vnumquenq; verò ita certare debere, non quaſi conſeruandam tueretur, ſed quaſi perditam iam patriam vindicaret: atque oculis ſuis proponere mactari ſenes ac liberos, coniugesq; ſuas propemodum ab hoſtibus capi: vimq; futuræ cladis iam nunc collectam in autores eius effundere. ita quidem in vtroque diſpoſuit. Ciuitatis autem vulgus imbelle, mulieres ac pueri,

pueri, postquam oppidum triplici acie vidêre circundatum (nullus enim ad pugnam translatus fuerat à custodijs) strictisq; gladijs ad partem muri deiectam hostes instare, armisq; montana loca omnia desuper collucere, atq; Arabũ quendam sagittarijs tela suggerere, tunc extremo vlulatu quasi capta vrbe consonuerunt, non vt impendere mala, sed vt adesse iam crederes. Quare Iosephus mulieres, ne misericordia suorum animos effœminarent, intra domos cum interminatione concludit, silere iussas: ipse verò ad partem muri quæ sibi obtigerat transiuit. & scalas quidem applicantibus animum non intendit, sed tantum speculabatur impetum sagittarum. Simul autem ac tubicines vniuersarũ legionũ consonuerunt, & grauiter infremuit exercitus: signoq; dato, missis vndique sagittis lux obscurari cœpit: Iosephi socij memores præceptorum, & aduersus clamorem obstructis auribus, & contra sagitarum vulnera corporibus communitis, cum admouerentur pontium machinæ, ipsi eas cursu, & antequam hostes pedem in his ponerent, occupant: eosq; ascendere nitentes prælio deturbant, varia manuum itemq; animi facinora demonstrantes: & ne vel in extremis calamitatibus deteriores illis viderentur, qui sine periculo fortes contra se essent, curabant. nec prius à Romanis diuellebantur, quàm vel caderent vel occiderent. Itaq; Iudæis perpetuo dimicantibus, cum nec vnde mutarent propugnatores haberent, defessis autem Romanorum assiduè substituerentur: proq; his quos violentia repulissent, alij succederent: inuicem se adhortati latera copulant: protectiq; desuper longioribus scutis, inexpugnabilis globus effecti sunt: totaq; acie velut vno corpore repellendo Iudæos, in muro iam pedem ponebant. Tum Iosephus, his rerum angustijs consilio necessitatis adhibito, machinis excogitandis cum desperatione stimulatur: feruentiq; oleo perfundi milites iubet, scutorũ coniunctione defensos. id autem Iudæi multi, qui & paratum haberent, & plurimũ, citò Romanis infundunt: ipsis etiam in eos ahenis missis calore bullientibus. Hæc res Romanorum ardentium aciem dissipauit, & cum dolore sauissimo deuoluebantur à muro. siquidem facilè à vertice ad pedes vsque sub armatura oleum per totum corpus fluebat, carnemq; non secus ac flamma depascebatur: quod natura facilè calesceret, seróq; pro sui pinguetudine refrigesceret, Thoracibus autem & galeis illigatis incendij fuga non erat. Nunc autem salientes, nunc incuruati dolore, de pontibus decidebant. Ad suos autem contrà nitentes tutò recedere non poterant, quoniam facilè ab insequentibus vulnerabantur. Sedneq; Romanis virtus in rebus aduersis, nec Iudæis prudentia defuit. Romani enim licet oleo perfusi mirabilia pati viderentur, tamen in eos qui perfuderant ferebãtur, præcedentem quisq; incursando, tanquam ipse impetum retardaret. Iudæi verò progressum eorum dolo altero deceperunt, cum fœno græco decocto pontium tabulata perfunderent: quibus illi dilabentes retrahebantur, vt neque fugientium quisquam, neque aggredientium firmo posset eniti vestigio: sed alij quidem resupinati per ipsas pontiũ tabulas calcarentur, multi verò super aggeres deijcerentur: & qui cecidissent, à Iudæis feriebantur: qui Romanis desilientibus conflictu iam liberi, facilimè tela dirigebant. Cum autem multa milites mala in hac perpeti pugna dux videret, sub vesperam eos reuocat: quorum non paucis trucidatis, plures sunt vulnerati. Ex Iotapata verò sex viris mortuis, plures quàm trecenti saucij translati sunt. Hoc aũt modo pugnatum est Iunij mensis die xx. *At Vespasianus, eorum causa qua acciderant, consolatus exercitũ, postquam ira*

An. mũdi 4031. A nato Christo 69.

Mulierum ac puerorum vlulatus in pugna.

Prælium Romanorum cum Iudæis in ponte.

Romanos Iudæi feruenti oleo perfundunt.

Romani re infecta à pugna retrocedunt.

An. mũdi 4031. A nato Christo 69.

vidit accensum, neque tam exhortationem quàm opus deposcere, aggeres quidem altius tollit. Tres verò turres quinquagenûm pedum in excelsum iubet erigi, ferro vndique tectas, vt & pondere stabiles essent, neque ignibus expugnarentur: easq; super aggeres collocat, iaculatoribus & sagittarijs, itemq; leuioribus missilium machinis plenas, funditorum quoque fortissimis. Qui cum non conspicerentur propter altitudinem turrium & loricas, ipsi eos qui super murũ astarent facilè conspicuos, telis feriebant. at illi cum neque à vertice venientes sagittas facilè declinarent, neque vlcisci possent quos non viderent: altitudine quidem turrium librata manu iacula superante: ferro autem, quo erãt septa, flammis obstante: ob hæc defensionem muri deserunt: oppugnationemq; tentantibus promptè occurrunt. Et Iotapateni quidem ita resistebant, quamuis multi in dies singulos occumberent, neque contra mali quicquam hostibus facerent, quòd eos sine periculo prohibere non poterant.

Vespasianus aggeres altius tollit & turres erigit.

Iotapateni oppugnationem tentantibus, promptè occurrunt.

CAP. XI.

Iaphæ expugnatio à Traiano & Tito.

Iaphæ expugnatio à Traiano.

His autem diebus Vespasianus ad finitimam quandam Iotapata ciuitatem euocatus, cui nomen est Iapha, nouas res affectãtem, & propterea, quòd Iotapatenos præter spem restitisse audierat, insolescentem, mittit eò Traianum decimæ legionis rectorem, dans ei duo millia peditum & equites mille. Ille autem cum oppidum contra expugnationem munitissimum reperisset (nam præter naturã qua tutũ erat etiã muro duplici cingebatur) habitatores verò eius vidisset paratos ad pugnam sibi obuios processisse, prælium cum his committit: eosq; paulisper reluctatos, in fugam vertit: quos vestigijs consecuti Romani, exterioris muri ambitum quò confugerant, cum ipsis irrumpunt. secundum autem murum petentibus, ciues sui clausere ciuitatem, metu scilicet, ne cum his rursus hostes intrarent. Profectò autem Deus Galilæorum clades Romanis donabat, qui etiam tunc ciuitatis eius vniuersum populum excluſum mœnibus proprijs, ad interitum hostibus dedit auidissimis cædium. Multi enim simul ruentes ad portas, multumq; nominatim præpositos inclamantes, inter ipsas preces mactabantur, quibus hostes vnum murũ, alterum ciues clauserant: & inter medios coacti murorum ambitus, multi quidem sociorum gladijs transfigebantur, infiniti verò à Romanis interficiebantur, ne ad vlciscendum quidem recepta fiducia. nam præter hostilem metum, etiam domestica proditio eorum animos fregerat. Denique moriebantur, nõ Romanos, sed Iudæos execrando, quoad omnes interiere numero hominum duodecim millia. Vnde Traianus vacuam esse ciuitatem pugnatoribus reputans, & si qui adhuc intus essent, nihil eos ausuros esse existimans præ timore, imperatori excidium reseruauit. eumq; per nuncios rogauit vt filium suum Titum mitteret, finem victoriæ impositurum. ille autem laboris aliquid superesse ratus, cum milite filium misit, hoc est, quingentis equitibus & peditibus mille. Qui maturè ad ciuitatem profectus sic ordinauit exercitum, vt in læuo quidem latere Traianum constitueret, ipse verò in dextro obsidioni præesset. Itaque militibus scalas muris vndiq; applicantibus, cum paulisper desuper Galilæi obstitissent, continuo mœnia reliquerunt. Titus verò eiusq; comites saltu demissi, maturè ciuitatem obtinuerunt. Tumq; vehemens cum his, qui se intus congregauere, pugna commissa est: nunc per angusta viarum

Iudæi ab Romanis intra duos muros cõclusi trucidantur.

Duodecim millia Iudæorum intereunt.

Titus cum copijs ad Iaphan peruenit.

Vehemens pugna in oppido inter Galilæos & Romanos.

viarum irruentibus validissimis, nunc fœminis ex tectorum culminibus, quæ forte inuenissent, tela iactantibus. Et hoc quidem modo vsque ad sextam horam sustinuere conflictum. absumptis autem bellatoribus, cætera multitudo, & sub diuo, & per domos, senes pariter ac iuuenes mactabantur. Denique virilis sexus præter infantes nullus remansit, qui cum mulieribus abducti sunt seruitio. Interemptorum quidem in ciuitate, & in primo congressu, numerus fuit quindecim millia: captiuorum autem duo millia CXXX. *Hæc Galilæis clades contigit quinto & vigesimo die Iunij mensis.*

An. mũdi 4031. A nato Christo 69.

CAP. XII.

De Samaritis à Cereale deuictis.

SED ne Samaritæ quidem alieni à calamitatibus remansere. Hi namq; in monte Garizin, qui est illis sanctissimus, congregati, locis suis expectabant: belli autem minas eorũ conuentus ac spiritus habere videbatur: nec saltem vicinorum malis corrigebãtur, sed inconsulta suarum virium infirmitate, secundis Romanorum rebus exterriti, prona in tumultum volũtate pendebant. Vespasiano autem placebat motus antecapere, eorumq; impetus præuenire. Nam etsi præsidijs tota Samaritica regio cincta erat, tamen eorum multitudo qui coierant & conspiratio timebatur. Eaq; causa Cerealem quintæ legionis tribunum, cum sexcentis equitibus tribusq; peditum millibus mittit. Ille autem ad montem quidem accedere, prælioq; congredi nequaquam tutum esse duxit, quòd hostes plurimi desuper essent: milites verò circumuallatis vndique montis radicibus, tota eos die custodiebant. Euenit autem aquæ tunc indigentibus Samaritis, etiam graues accendi æstus (erat enim tempus æstatis, neque se rebus necessarijs vulgus instruxerat) adeò vt nonnulli quidem vna die siti morerentur, multi verò eiusmodi morti seruitium præferentes, ad Romanos transfugerunt: ex quibus cognito Cerealis, illos etiam qui adhuc perseuerarent, malis infractos, montem ascendit: & circum hostes exercitu constituto, primum eos ad fœdera hortabatur, atque vt salui esse mallent rogabat: si arma proiecissent, tutos fore promittens: denique quia persuadere non posset, aggressus eos occidit omnes. Erant autem vndecim millia & sexcenti. Hæc Iunij mensis vigesimo & septimo die gesta sunt: atque his calamitatibus Samaritæ oppressi sunt.

Samaritarũ in monte Garizin congregatio.

Aquæ defectus in monte Garizim.

Vndecim millia & sexcenti Samaritæ interfecti.

CAP. XIII.

Iotapatæ excidium.

IOTAPATENIS autem diu durantibus, & præter spem aduersa tolerantibus, quadragesimo quidã ac septimo die, Romanorum aggeres super murorum altitudinem sunt elati. quidam verò ad Vespasianum eodem die profugus venit, paucitatem ciuium & infirmitatem simul eorum enuncians: quodq; diuturnis vigilijs, & prælijs assiduis consumpti, minimè quidem vlterius vim ferre possent, verum dolo etiam caperentur, si quis instaret. circa extremam nanq; vigiliã, quando & malorum requiem habere viderentur, & maximè defatigatos custodes matutinus somnus occupat, dormire eos dicebat, eademq; hora inuadendos esse suadebat. Vespasiano autem, quia fidem nosset inter se Iudæorum, quantaq; superbia pœnas contemnerent, transfuga suspectus erat: nam & antea quidam

Profugus quidã paucitatem Iotapatenorum & infirmitatem eorum enunciat.

An.mũdi 4031. A nato Christo 69.

dam ex Iotapata captus, omne tormentorum genus fortiter pertulit, & cum ne flammis quidem coactus, quidintus ageretur, hostibus exquirentibus prodidisset, mortem deridens cruci suffixus est. Fidem tamen proditori coniectura faciebat, fortasse illum vera dicere: ipse autem nihil ex eius fallacia magnum sibi existimans esse metuendum, asseruari hominem iussit, & ad occupandam ciuitatem parabat exercitum. Hora igitur qua fuerat indicata, silentio muros petebat: primusq; incedebat Titus cum vno è tribunis Domitio Sabino, paucis ex quintadecima legione comitatus. Interfectis autem vigilibus, in ciuitatem ingrediũtur, & post eos Sextus Cerealis tribunus, & Placidus, subiectos sibi milites introducebãt. Arce verò occupata, cum hostes in medio oppido versarentur, iamq; plane dies esset, ne tunc quidem illi qui capti tenerentur, adhuc excidium sentiebant, multo labore somnoq; pariter dissoluti. Et si quis euigilasset, nebula visus eius hebetauit, qua casu tunc plurima circa oppidũ fuderat, donec totus irrupit exercitus: soloq; malorũ periculo excusitati sunt, morientesq; demũ se periisse crediderũt. Romanos autẽ memores quid obsidionis tempore pertulissent, neque parcendi cuiquã, neq; miserendi quenquã tangebat cura. Sed ex arce plebem ad prona compulsam facilimè trucidabãt, vbi loci difficultas pugnacibus quoq; negaret copiã resistendi. viarum nanq; angustijs pressi, ac per decliuia dilabentes, fluente desuper bello obterebãtur. Id multos etiã qui circa Iosephũ lecti erant, vt manibus propriis liberarẽtur incitauit. nam cum se viderent Romanorũ neminem posse occidere, ne Romanorũ manibus oppeterent, praeuenerunt, & in extrema parte ciuitatis congregati, semet interfecerunt. Quicunq; tamen vigilum primi captã ciuitatem senserant, in quandã turrim septentrionalem fuga recepti, aliquandiu quidem restiterũt. deinde circumfusi hostiũ multitudine, serò dextras dedere: hisq; instantibus, mortem suam aquo animo prabuerunt. Potuissent autem incruento Romani obsidionis fine gloriari, nisi vnus ex ipsis occidisset centurio, Antonius, peremptus insidijs. Nam quidam ex his qui ad speluncas confugerant (erant autem plurimi) rogabat Antonium, dextram sibi porrigere, ad fidem salutis ac praesidium, quo tutus ascenderet. cumq; is manum porrexisset incautè, hasta ille praeuentum sub inguine perculit, statimq; confecit. Illo quidem die comparentem multitudinem peremêre Romani. postea verò secutis diebus scrutando latebras, per cuniculos & speluncas in omnem saeuiebant atatem, praeter infantes ac fœminas. Itaq; captiui quidem mille ducenti congregati erant: quadraginta verò millia connumerata sunt excidij tempore pugnisq; superioribus mortuorum. At Vespasianus ciuitatem ipsam excindi iubet, castellaq; eius omnia exurit. Iotapata quidem ita deuicta est tertiodecimo imperij Neronis anno, calendarum Iuliarum die.

Romani hostib⁹ dormientibus vrbe potiuntur.

Romanos neq; parcendi neq; miserendi cura tangit.

Pugna Iudæorũ cum Romanis ex turri.

Antonius à Iudæo insidijs peremptus.

Quadraginta millia Iudæorũ excidij tempore, pugnisq; superioribus intereunt.

CAP. XIIII.

Quomodo Iosephus captus vitam suam redemerit facto & verbis.

ROMANI verò Iosephum requirentes, & propriæ indignationis causa, & quod imperatorio per aprecium videbatur (captus enim maxima pars belli esset) mortuos itemq; abditos rimabantur: ille autem in exitio ciuitatis fortuna quodam vsus auxilio, per medios se hostes surripuit, & in quendam profundum puteũ saltu demissus est, cui amplum specus adiunctum erat à latere, quod supra scrutantes videre nõ possent: vbi quadraginta insignes viros latitantes offendit, rerumq; vtilium

Iosephus in profundum puteum desilit. & in specu delitescit.

vtilium apparatum, qui non paucis diebus sufficeret. Hostibus autem omnia complexis, interdiu quidem se occultauit: nocte verò sursum ascendens, vigilias explorabat, vt fugeret. Cumq; omnia vndiq; ipsius causa maximè custodirentur, neque fallendi spes esset, in speluncam iterum descendebat: biduumq; ibi delituit. Tertia verò die, capta quadam muliere, quæ cum ipsis fuerat, indicatus est. Tumq; Vespasianus propere duos tribunos, Paulinum & Gallicanum, iussos pacem dare Josepho, & hortari eum vt ascenderet, mittit. Quibus tamen ille rogantibus, postquã ad eum venerunt, fidemq; pro salute dantibus minimè paruit. Ex his autem magis quæ pati meritus esset, qui plurima commisisset, quàm ex naturali mansuetudine rogantium, suspicionem colligens, velut ad pœnam euocaretur, timebat: donec Vespasianus tertium quoque tribunum Nicanorem, Josepho notum, atque olim consuetum misit. Is autem, quàm mite in eos Romanorum esset ingenium, quos semel subiugassent, referens: quodq; ipse Iosephus virtutis causa magis admirabilis, quàm inuisus ducibus haberetur: essetq; imperatori studium non eum ad supplicium ducere, quòd etiam sine deditione sibi liceret exigere, sed conseruare potius virum fortem: his addebat, quod nec Vespasianus, si quid dolo moliretur, amicum ad id mitteret, vt rem optimam pessima, hoc est perfidiæ prætexeret amicitiam: neque semetipsum illi, vt amicum falleret, obtemperaturum fuisse. Verum Iosepho etiam post Nicanoris dicta hæsitante, milites quidem irati, speluncæ ignem submittere properabant. sed retinebat eos belli dux, viuum Iosephum capere plurimi pendens. Nicanore autem vehementer instante, vbi etiam hostilis multitudinis minas comperit Iosephus, nocturna somnia reminiscitur: quibus ei Deus & futuras Iudæorum clades, & quæ Romanis essent euentura principibus, ostendit. erat autem interpretandis quoque somnijs idoneus, & coniectare quæ ambiguè diuinitus dicerentur, sciebat: qui & sacros prophetarum libros nouerat, quod & ipse sacerdos esset, & parentibus sacerdotibus procreatus. Illa igitur hora quasi Deo plenus, & recentium somniorum, quæ horrenda viderat, simulacra mente complexus, occultas preces Deo offert. Et quia Iudæorum, inquit, labefactari tibi rem creator placuit, fortuna verò ad Romanos tota migrauit, animamq; meam, quæ futura prædiceret, elegisti, do quidem manus sponte Romanis, & viuo. testor autem, quod non proditor, sed tuus minister ad eos ibo. Simulq; his dictis, Nicanori consentiebat. Verum qui vnà confugerant Iudæorum, postquam intellexerunt Iosephum rogantibus cedere, vniuersi circumstantes clamabant, certè plurimum ingemiscere leges patrias. Vbi sunt, quæ Iudæis Deus annuit, quibus mortem contemnentes animas indidit? Vita Iosephe captus es, lucemq; pateris intueri seruientem? quàm citò tui oblitus es? quàm multos pro libertate mori persuasisti? falsam profecto opinionem fortitudinis habebas, falsamq; prudentiæ, si salutem apud eos speras, cum quibus ita dimicasti: aut si hæc etiam certa sunt, ab illis tamen te seruari cupis. Sed quamuis te Romanorum fortuna tui obliuione perfuderit, nos tamen patriæ gloriæ consulentes, & dexteram tibi & gladium commodabimus. Tu verò si quidem sponte moriare, dux Iudæorum: si verò inuitus, proditor morieris. Vix hæc elocuti sunt, & intentatis ei gladijs, occidendum illũ comminabantur, si Romanis pareret. Timens igitur impetum Iosephus, & se Dei præceptorum proditorem esse ratus, si ea non renunciasset morte præuentus, argumentis eos philosophia necessariò tractare incipit. Et quid enim tanto-

An. mũdi 4031. A nato Christo 69.

Vespasianus Iosepho per tribunos dat pacem.

Nicanor tribunus Iosepho notus.

Iosephi de Iudæorũ clade nocturna somnia.

Iosephus Deo plenus, occultas preces offert Deo.

Iosephus Nicanori consentit.

Iudæorum in Iosephum impetus.

Oratio Iosephi ad socios.

An.mũdi 4031. A nato Christo 69.

pere, inquit, ò socij propria cadis auidi sumus? aut cur amicissimas inter se res, corpus & animam, in dissensionem vocamus? mutatum me esse quispiam dicet? sed Romani hoc sciunt. Optimum in bello mori? sed lege belli, hoc est à victoribus trucidari. Proinde si quidem Romanorum ferrum deprecor, verè meo gladio meaq́ manu sim dignus: sin illi hosti suo parcendum putant, quanto iustius nos ipsi nobis pepercerimus? Quippe stolidum est ea circa nos admittere, pro quibus ab illis dissensimus. Pulcrum enim esse pro libertate mori, & ipse fateor, pugnãdo tamen, & illorum manibus qui eam praripuere: nunc autem neque prælio nobis obstant, neque nos interficiunt. Itidem autem timidus est habendus, qui mori non vult cum opus est, & qui vult cum non oportet. Præterea quis nos metus prohibet ad Romanos ascendere? nempe mortis. Ergo qua ab hostibus dubiè suspecta formidini est, eam certam ipsi nobis irrogabimus? Verum seruitutem dicet aliquis. Valde quidem nunc liberi sumus. At viri fortis est semet occidere. Imò verò ignauissimi quantum opinor. Nam & gubernatorem timidissimum puto, qui tempestatem metuens, ante vim turbinis nauem sponte submergit. Quinetiam propria manu perire, à communi omnium animaliũ natura discrepat, eoq́ modo in creatorem nostrum Deum summum scelus admittitur. Nullum est animal, quod ex industria vel per se moriatur. Siquidem natura lex validissima, vt velint viuere, in omnibus sita est: idcirco & qui nobis adimendum id putant, hostes ducimus, & quos nostros insidiatores putamus pœna persequimur. Deum verò indignè ferre non arbitramini, cum donum eius homo despiciat? Ab illo enim accepimus vt essemus: rursumque, vt esse desinamus, illi reddendum est. Corpora quidem cunctis mortalia sunt, ex caduca materia fabricata: anima verò semper immortalis est: Deiq́ particula in corporibus collocata. Si quis ergo depositum hominis surripuerit aut malè tractauerit, pessimus statim ac perfidiosus habetur: si Dei depositum ex proprio corpore quis eiecerit, eum se latuisse quem læserit æstimabit? Et seruos quidem fugientes vlcisci, iustum creditur, quamuis nequam dominos fugerint: ipsi verò Deum fugientes, & optimum Deum, impiè facere non videbimur? An ignoratis quod eorum qui lege naturæ vita exeunt, acceptumq́ Deo debitum soluunt, cum id qui dedit recipere voluerit, perpetua laus domusq́ ac familia stabiles sunt? puræ autem & quæ inuocantes exaudiant animæ, retinent locum in cœlo adeptæ sanctissimum: atque inde rursum, voluentibus seculis, casta corpora iubentur incolere. Quorum verò manus in seipsos insanierunt, eorum animas tenebrosior Orcus suscipit. pater autem illorum Deus autores iniuriæ per nepotes vlciscitur. Hinc & Deo inuisum est, & à sapientissimo legis nostræ conditore coercetur. Denique si qui se occiderint, apud nos quidem vsq́ ad solis occasum insepultos abijci decretum est, cum etiam hostes sepeliri fas esse ducamus: apud alios autem & dextræ iubentur abscindi eiusmodi mortuorum, quæ in ipsos armatæ sunt: quoniam vt corpus ab anima, ita manum esse à corpore alienam existimarent. Pulcrum est igitur, ó socij, iusta sentire: neq́ humanis cladibus addere, vt creatorem omnium impietate ladamus. si salui esse volumus, salui simus. nec enim salus apud eos ignobilis est, quibus tantis virtutem operibus demonstrauimus. sin mori placet, ab his occidi per pulcrum est qui nos ceperint. Non migrabo ego in hostium locum, vt ipse mei proditor fiam. multo enim stolidior sim, quàm qui ad hostes vltro profugiunt, siquidem illi salutis

Pulcrum est pro libertate mori, pugnãdo tamen.

Similitudo à nauta sumpta.

Propria manu perire à communi animaliũ natura discrepat, eoq́ modo in Deũ summum scelus admittitur.

Anima immortalis est, Deiq́ particula in corporibus collocata.

Deus autores iniuriæ per nepotes vlciscitur.

Mos veterum cũ ijs qui sibi ipsis violentas manus intulerũt.

lutis ſua cauſa id faciunt: ego verò interitus, & quidem mei. Romanorum tamen An. mūdi 4031.
inſidias votis expeto. nam ſi me & poſt iunctas dextras perimant, magno animo A nato Chriſto 69.
paratoq; moriar, mendacij perfidiam pro victoria ſolatio mecū auferens. Mul- Peroratio Ioſephi.
ta quidem in hunc modum Ioſephus, vt à cæde propria ſocios dehortaretur, di-
cebat. Illi autem obſtructis auribus deſperatione, qua ſe iamdudum morti deuo-
uerant, concitantur: & alij aliunde cum gladijs accurrentes, ignauiã exprobra-
bant: & quaſi eum mox percuſſurus, quisq; adoriebatur. Ille autem cum alium
nominatim vocaret, alium vultu ducis intueretur, alterius dexteram prehen-
deret, alium precibus exoraret, varia mentis affectione (vt in tali neceſſitate)
diſtractus, ferrum omnium à cæde ſua prohibebat, non ſecus vt feræ beſtiæ circũ- Ioſephus vix ferrum à cæde ſua prohibet.
cluſæ, ad eum ſemper qui ſe contingeret, ora conuertens. Illorum autem, qui du-
cem in extrema quoq; clade reuerendum putabant, debilitabantur dextræ, gla-
dijq; de manib. elabebãtur: multi cum manus ei afferrent, ſponte frameas dimit-
tebant. Ioſepho autem non defuit in deſperatione conſilium, ſed fretus Dei proui-
dentia, ſalutem in periculum mittit. Et quoniam mori decretum eſt, inquit, Aliud Ioſephi conſilium.
agite, cædes mutuas ſortiamur: & cui obtigerit, manu ſequentis occumbat, at-
que ita omnium fortuna perambulet, neque ſua ſe quis dextera feriat. iniuſtum
eſt enim cæteris interemptis, ex alijs quenquam, ſi pœnituerit, ſaluum eſſe. Viſus
eſt vera dicere, & quod perſuaſit agitur: vt ſors cuique obtigit, paratam ei
qui ſequeretur necem ſuam præbebat, quaſi mox etiam duce perituro. cum
Ioſepho enim perire, vita dulcius æſtimabant. Remanſit autem ipſe cum altero, Ioſephi ſocij per ſortem pereũt, Ioſepho cũ altero ſuperſtite.
ſiue fortuna dici poterat, ſiue Dei prouidentia. Conſultoq; proſpiciens, ne vel ſor-
te grauaretur, vel ſi nouiſſimus receſſiſſet, gentilis cæde polluerẽtur: illi quidem,
fide interpoſita, vt viueret perſuaſit: ipſe vero hoc modo & Romanorũ & do-
meſtico bello liberatus, ad Veſpaſianum per Nicanorem ducebatur. Omnes au- Ioſephus ad Veſpaſianũ per Nicanorem ducitur.
tem Romani viſendi eius gratia occurrebant: & cum ſe circa ducem premeret
multitudo, varius tumultus erat: his exultantibus, quòd captus eſſet, alijs mini-
tantibus, nonnullis autem propius eum videre certantibus. Et qui longius qui-
dem aberant, hoſtem interficiendum eſſe clamabant: qui verò propius erant, fa-
cta eius reputantes, mutione ſtupeſcebant. Rectorum autem nemo fuit, qui licet
antè iraſceretur nomini eius, viri aſpectu non mitior factus ſit. Titum verò
præter alios & fortis Ioſephi animus in calamitatibus, & ætatis eius miſericor- Exemplum gratiæ & miſericordiæ Titi, erga Ioſephum.
dia capiebat: qualisq; pridem fuiſſet in prælijs reminiſcenti, & qualis nunc ſit in
hoſtium manibus poſitus intuenti, ſuccurrebat quanta eſſet fortunæ potentia,
quamq; velox belli momentum. humanarum autem rerum nihil firmum atque
perpetuum. quamobrem multos ad miſerationem Ioſephi pertraxit: plurimaq;
ſalutis eius pars Titus extitit apud patrem. Veſpaſianus tamen, quaſi miſſurus
eum Cæſari, vt cautiſſimè cuſtodiretur præcepit. Quo audito, Ioſephus aliquid ei Ioſephus cum Veſpaſiano ſolus colloqui cupit.
ſoli ſe dicere velle ait. Summotisq; ab illo omnibus alijs præter filium Titum, ac
duos amicos: Tu quidem, inquit, Veſpaſiane, tantum hoc putas, Ioſephum te ha-
bere captiuum: ego autem maiorum ad te nuncius venio, præmiſſus à Deo: alio-
quin Iudæorum legem ſciebam, & quemadmodum duces exercituum mori de-
ceret. Ad Neronem me mittis? quid ita? quaſi qui Neroni vſque ad te ſucceſſuri
ſunt, maneant. Tu es Cæſar Veſpaſiane & Imperator, atq; hic filius tuus: me autẽ Ioſephus Veſpaſiano futura prædicit.
colligatũ arctius tibi aſſeruato: nam dominus quidem non mei ſolius es tu Cæſar,
verumetiam terræ marisq;, ac totius hominum generis. me autem ad maiorem

An. mũdi 4031. A nato Christo 69.

pœnam cuſtodiri oportet, ſi ex tempore & ſubito in dominum iſta confingo. His dictis Veſpaſianus ſtatim quidem fidem non habere videbatur, eaq; Ioſephum exiſtimabat ſalutis gratia comminiſci. paulatim verò ad credendum impellebatur, iampridem illum excitante ad imperium Deo, ſceptraq; multis præmonſtrante alijs portentis. Sed & in alijs verum eſſe Ioſephum deprehenderat. Altero nanque amicorum qui ſecretis intererant, admirari dicente, quemadmodum (niſi hæc deliramenta ſint) neque Iotapatenis de excidio, neque ſibi de captiuitate quicquam diuinaſſet, vt à ſe iram depelleret: Ioſephus Iotapatenis ait ſe prædixiſſe, quòd poſt diem ſeptimum & quadrageſimũ eos maneret exitium, quódque ipſum Romani viuum eſſent in cuſtodia retenturi. Hæc in ſecreto quæſita, Veſpaſianus vbi vera eſſe comperit à captiuis, etiam quæ de ſe dixiſſet credibilia cœperat exiſtimare: ſed neque cuſtodiam Ioſepho nec vincula remittebat: veſtimentis autem alijsq; muneribus eum donare benigniſſimeq; fouere non deſinebat, etiam Tito magnam honori eius operam cõmodante. Quarto autem die menſis Iulij Veſpaſianus in Ptolemaida reuerſus, inde in loca maritima Cæſaream peruenit, Iudææ maximam ciuitatem, & quæ maiorem incolarum partem Græcos haberet. Igitur & exercitum & rectorem indigena omni fauore ac benignitate ſuſcipiunt, affectu quidem quo Romanos diligerent, plus autem illorum qui exciſi fuerant odio: vnde etiam multi ſimul, vt de Ioſepho ſupplicium ſumeret, cum clamore precabantur. Veſpaſianus autem de iſta quidem petitione, velut ab inconſulta multitudine oblata, nihil reſpondendo diſſoluit. legionum verò duas quidem hyematum apud Cæſaream poſuit, quod opportunam videret eſſe ciuitatem. Decimam verò & quintam Scythopolim miſit, ne totius exercitus moleſtia Cæſaream premeret. Erat autem illa quoque aprica per hyemem, quantum æſtatis caloribus æſtuoſa, vt in planicia ſita atque maritima.

Ioſeph' in omnibus verax deprehẽditur.

Veſpaſianus Ioſepho neq; cuſtodiam, nec vincula remittit: muneribus verò eum fouere non deſinit.

Cæſarea maritima Iudææ maxima ciuitas maiorem incolarum partem Græcos habet.

Scythopolis.

CAP. XV.

Ioppe denuò capitur.

DVM hæc autem aguntur, collecta non exigua multitudo, qui vel ab hoſtibus ſeditione defecerant, vel ex ciuitatibus euerſis effugerant, Ioppen ſibi receptacula renouant, quam antea vaſtauerat Ceſtius. Et quia terra quam vaſtauerat arcebantur, migrandũ in mare cenſuerunt: ac piraticis nauibus fabricatis, in Syriam ac Phœnicen, itemq; in Ægyptum commeantes, plurimos latrocinijs prædabantur: omnibusq; nauigijs inuium faciebant illarum partium pelagus. Sed Veſpaſianus cognito quid conſtituiſſent, equites in Ioppen necnon & pedites mittit. hiq; nocte in ciuitatem, quòd incuſtodita erat, ingreſſi ſunt. Eius autem habitatores, poſtquam irruptionem præſenſerant, ne tunc Romanos arcerent, metu deterriti, naues fuga petierunt: & in his, vltra contiguum ſagittæ ſpacium, pernoctauere. Cum verò Ioppe natura eſſet importuoſa (nanque in aſperum cateraq; arduum littus deſinit, ac ſummis vtrinq; cornibus leuiter incuruum, quæ vaſtè ſuperſunt, & ingentibus procellis pelagus turbant: vbi etiam nunc Andromedæ catenarum ſignis extantibus, fabulæ veteris fides oſtenditur: aduerſus autem aquilo feriens littora, ſummos in obiectas cautes fluctus affligit, ſolitudineq; intutiorẽ efficit ſtationẽ) in eo ſalo fluctuãtibus Ioppenis: prima luce violentus, quem illac nauigantes Melamboream vocãt flatus incumbit: & alias quidem

Ioppe ſeditioſorum & latronum recepta culum.

De Andromeda vide Ould. 4. Metam.

Ingens tempeſtas in mari Ioppenſes mergit.

quidem naues inter se, alias verò collisit in scopulos. multa autem cum magna vi aduerso æstu niterentur ad pelagus (nam & littus saxis infestum, & hostes in eo constitutos timebant) sublata in sublime gurgite mergebantur. & neq; fuga vspiam locus erat, neque manentibus spes salutis: cum & mari ventorum, & ciuitate Romanorum violentia pellerentur. Itaque multi vlulatus collisis nauibus audiebantur, & multi crepitus fractis: Joppenorum autem fluctibus pars obruti, pars naufragijs implicati moriebantur. nonnulli autem ferro se interficientes, velut id satius esset, mare praueniebant: plurimi autem euecti fluctibus, scopulis carpebantur: vt & pelagus sanguine redundaret, omnisq; ora maritima cadaueribus oppleretur: cum etiam ad littus appulsos, in eo stantes Romani milites trucidarent. eiectorum autem corporum quatuor millia ducenta fuerunt. Ita captam nullo prælio ciuitatem Romani funditus eruunt. Joppe quidem hoc modo breui tempore bis à Romanis excisa est. Vespasianus autem, ne rursus eò piratæ confluerent, castris in arce munitis, ibi cum peditibus paucis equitatum reliquit: vt hi quidem locis suis manentes, eadem castra defenderent: equites verò omne circum territorium peragrantes ad fines Joppes, vicos & oppidula simul exurerent. Illi igitur præceptis obedientes, in dies singulos incursando, excindebant totas regiones atque vastabant. Vbi verò Jotapatæ apud Hierosolymam casus nunciatus est, primò quidem plurimi & pro magnitudine calamitatis, & quòd nemo qui se vidisse diceret quæ iactabantur aduenerat, non credebant. nec enim vel nuncius aliquis superfuerat: sed ipsa per se fama excidium prædicabat, velox nuncia tristium: paulatimq; per finitimos veritas ambulabat, & apud omnes ambiguitate certior habebatur. quinetiam rebus gestis plura quæ facta non erant affingebantur: & in excidio ciuitatis peremptus dicebatur esse Josephus, quæ res maximo luctu repleuit Hierosolymam: & per singulas domos itemq; cognationes, amissorum quisq; lugebatur à suis: luctus verò ducis publicus erat. & hi quidem hospites, alij propinquos, amicos alij, nonnulli etiam fratres flebant: Josephum autem vniuersi, adeò vt per dies triginta nunquam lamenta in ciuitate cessarent, magnaq; mercede conducerentur tibicines naniarum. Tempore autem veritate reuelata, vbi de Jotapata quidem vt res habebat, fictum verò quòd de Iosephi morte vulgabatur, eumq; viuere & cum Romanis esse compertum est, ac supra captiui fortunam à ducibus honorari, tantam in eum viuum iracundiam, quantam prius cum mortuum crederent beneuolentiam, conceperunt. Et ab alijs quidem ignauiæ, apud alios proditionis arguebatur: totaq; in eum ciuitas plena erat indignatione, atque conuicijs. Vltrò autem his vulneribus excitabantur, magisq; accendebantur rebus aduersis: & offensio quæ prudentibus ne similia perferant cautionis & custodiæ causam præbet, ad alias calamitates tanquam stimulus incitabat: & malorum semper incipiebat ex fine principium. denique maiore in Romanos impetu ferebantur, velut in Josephum pariter vindicaturi.

Hierosolymorum quidem habitatores eiusce modi turbis agitabantur.

An. mũdi 4031. A nato Christo 69.

Quatuor mille ducenta corpora ciecta.

Vespasianus Ioppen capit, & castra in arce munit.

Ipsa fama per se Iotapatę excidium prædicat.

Iosephus Hierosolymis peremptus esse dicitur.

Odium, inimicitia, & iracundia in vrbe erga Iosephum.

An.mũdi 4031. A nato Christo 69.

CAP. XVI.

Deditio Tiberiadis.

Vespasianus in Agrippæ regnũ venit, ibiq; perdies viginti recreato milite, in epulis viuit.

VESPASIANVS *autem ſtudio viſendi regnum Agrippæ (nam & ipſe Rex inuitabat, rectorem ſimul cum exercitu paratus accipere domeſticis diuitijs, ac per eos agras partes regni compeſcere) motis ex Cæſarea maritima caſtris, in eam quæ Philippi dicitur Cæſaream demigrauit: ibiq; per dies* XX. *milite recreato, ipſe quoq; rerum geſtarum gratias Deo referens in epulis erat. Poſtquam verò Tiberiada quidem nouas res cupere ac deficere Taricheas audiuit (ad regnum autem Agrippæ vtraq; pertinebat) decreto apud ſe vndiq; Iudæos exſcindere, opportunum eſſe credidit aduerſus eos exercitum ducere, ſimul vt Agrippæ hoſpitio vicem rependeret, poteſtati eius ciuitatibus creditis. Igitur filium ſuum in Cæſaream, vt inde militem Scythopolim traduceret, mittit. Hæc autem ciuitas Decapoleos maxima, & Tiberiadi vicina eſt. Quò cum ipſe veniſſet, ibi filium præſtolabatur. Deinde cum tribus vltrà legionibus progreſſus, ad trigeſimum à Tiberiade ſtadium, in quadam manſione conſpicua nouarum rerum ſtudioſis, cui nomen eſt Enabris, caſtra ponit: atque hinc decadarchum Valerianum cum equitibus* L. *mittit, qui pacifico ſermone oppidanos alloqueretur, & ad fidem inuitaret. audierat enim, quod pacem populus deſideraret: à nonnullis autem ad bellum eum cogentibus, ſeditionem pateretur. Itaq; Valerianus vbi muro appropinquauit, & ipſe de equo deſilijt, & ſuos comites idem facere iuſſit: ne laceſſendi prælij cauſa, potius veniſſe videretur. Sed priuſquam verbum faceret, armati excurrêre in eum ſeditioſi, qui erant validiores, rectore quodam nomine Jeſu, Tobiæ filio, latrocinalis agminis principe. Valerianus autem, neque præter mandata ducis prælio congredi tutum ratus, etiam ſi de victoria certus eſſet: pugnamq; periculoſam eſſe, ſi cum multis pauci, & inſtructis imparati confligerent, inopinata præterea Iudæorũ ſtupefactus audacia, & ipſe pedes refugit, & quinq; alijſ ſimiliter equis relictis: quos Ieſus eiusq; ſocij, veluti pugna non inſidijs captos, læti in oppidum adduxerunt. Jdautem veriti ſeniores, & qui eminere in populo videbantur, in Romanorum caſtra profugiunt: adhibitoq; ſibi Rege, ad Veſpaſiani genua ſuppliciter accidunt, ne ſe deſpiceret obſecrantes: néue qua paucorum eſſet, totius eſſe ciuitatis inſaniam exiſtimaret: ſed populo parceret, qui ſemper amica Romanis ſentiret: magisq; vltum iret defectionis autores, à quibus ipſi olim ad fœdus venire properantes, nunc vſque ne id facerent aſſeruati fuiſſent. His eorum precibus, quanquam toti ciuitati propter equorum rapinam infenſus eſſet, indulſit. nam & Agrippam videbat eius oppidi cauſa trepidare. Fide autem per eos populo data, Ieſus eiusq; ſocij, tutum ſibi non eſſe rati apud Tiberiada conſiſtere, ad Taricheas confugiunt. Poſteroq; die Veſpaſianus in arcem præmittit cum equitibus Traianum, qui multitudinem, an omnes pacem cuperent, experiretur. cognito autem populum eadem ſentire quæ ſupplices, ad ciuitatem ducebat exercitum. Jlli autem portis ei patefactis, cum fauſtis ominationibus obuiam prodeunt, ſalutis datorem ac benemeritum acclamantes. Cum verò militem anguſti aditus remorarentur, murorum partem dirui Veſpaſianus ex meridiano latere iuſſit, eoq; pacto dilatauit ingreſſum: vt præda tamen & iniurijs abſtinerent, in gratiam Regis dixit: eiuſdemq; cauſa muris pepercit,*

Valerius pacifico ſermone oppidanos alloquitur.

Seditioſi excurrunt, ac Romanos in fugã vertunt.

Tiberiadis ciues ad Veſpaſiani genua ſuppliciter accidunt, & veniam precantur.

Tiberiadis ciues Veſpaſiano cum fauſtis ominationibus obuiàm procedunt.

perçit, ſpondentis habitatores eius poſthac cum reliquis fore concordes: aliÿſq́ modis malis affectam ciuitatem ex diſſenſione recreauit.

An. mũdi 4031. A nato Chriſto 69.

CAP. XVII.

Tarichearum obſidio.

DEINDE ab ea digreſſus, inter ipſam & Taricheas caſtra poſuit, muroq́ firmauit, belli ſibi moras illic fore proſpiciẽs: quod omnis turbarum cupiens multitudo ad Taricheas confluueret, munitione confiſa ciuitatis, & lacu qui Geneſar ab indigenis appellatur. Etenim ciuitatem ita vt Tiberias ſub monte poſitam, qua lacu non alluebatur vndiq́ muro validiſſimo, ſed minore tamen quàm Tiberiada, Ioſephus cinxerat. nàm illam quidem in principio defectionis, pecuniarum itemq́ virium copia communierat: Taricheis verò largitatis eius reliquiæ profecerunt. Scaphas autem plurimas, in lacu paratas habebant: vt in eas videlicet, ſi terreſtri prælio vincerentur, refugerent: ſimulq́ ad nauale bellum, ſi opus eſſet, inſtructas. Romanis autem caſtra munientibus, Ieſus eiusq́ ſocij neq́ multitudine hoſtium, neque diſciplina militiæ perterriti, curſu in eos irruunt: primoq́ impetu diſiectis muri fabricatoribus, ac parte aliqua ædificij diſſipata, vbi armatos congregari viderunt, antequam mali aliquid paterentur, ad ſuos refugiũt: eosq́ inſecuti Romani, ad nauigia compulere. Et illi quidem tantum prouecti, vnde Romanos cõtingere miſſilib. poſſent, anchoras iaciunt: & ſicut acies aſſolent. denſatis inter ſe nauib. aduerſus hoſtes in terra conſtitutos, nauali prælio decertabant. Audito autem Veſpaſianus magnam eorum multitudinem in proxima ciuitate planicie congregatam, filium ſuum cum ſexcentis equitibus lectis eò mittit. Qui cum infinitum hoſtium numerum reperiſſet, patri quidem maioribus auxilijs opus eſſe mandauit. Ipſe verò equitum pleroſque, etiam priuſquam ſubſidia venirent alacres eſſe videns, cum nonnulli eorum multitudinem Iudæorum formidarent, vnde exaudiri poſſet conſtitit: & ó Romani, ait, pulchrum eſt namque in principio ſermonis admonere vos generis veſtri, vt qui cum quibus pugnaturi ſimus ſciatis: noſtras enim manus nemo vnquam toto orbe hoſtis vllus euaſit: Iudæi verò, vt etiam pro his dicamus aliquid, ad hoc vſque tempus victi non defatigantur: itaque oportet illis in aduerſis rebus conſtanter dimicantibus, etiam nos in ſecundis perſeuerantius laborare: aperta quidem fronte vobis plurimum alacritatis ineſſe conſpiciens, gaudeo: vereor autem, ne cui veſtrum tantà timorem multitudo hoſtium latenter incutiat. Igitur quiſque iterum cogitet, qualis cum quibus decertabit: quodq́ Iudæi, licet ſatis ſint audaces, mortemq́ contemnant, incompoſiti tamen bellorumq́ imperiti ſunt, vulgus rectè potius quàm exercitus appellandi, de veſtra verò peritia atq́ ordinatione referre quid opus eſt? Nempe idcirco ſoli armis exercemur, pacis etiam tempore, vt ne in bello nos cum hoſtibus numero conferamus. nam quod perpetuæ militiæ commodum, ſi pares cum rudibus congrediamur? Quin reputate, quod armati cum inermibus, & equites cum peditibus, & ducis tuti conſilio cum vagis neque rectorem habentibus decertabitis: quodque nos has virtutes multo plures efficiant, multum autem vitia de hoſtium numero detrahant. Nec ſola hominum multitudo, quamuis pugnaciſſimi fuerint, in bello obtinet: ſed etiam ſi vel in paucis ſit fortitudo. hi enim & ordinari faciles

Veſpaſianus Taricheas obſidet.

Romani Iudæos ad nauigia compellunt.

Oratio Titi ad milites perterrefactos.

Iudæos non extimescendos.

Non ſola hominum multitudo in bello obtinet, ſed etiam, ſi vel in paucis ſit, fortitudo.

An.mũdi 4031. A nato Christo 69.

faciles sunt, & sibimet subuenire: numerosa autem copia plus incommodi ex semetipsis, quàm ex hostibus capiunt. Itaq; Iudæos audacia & ferocitas ac desperatio siue mentis sæuitia ducunt: quæ rebus secundis aliquantum valent, minimis verò offensionibus extinguuntur. nos autem virtus regit, & morigera voluntas, itemq; fortitudo, quæ & in prospera fortuna viget, nec ad finem vsq; inter aduersa decipitur. Ad hoc maiores nobis sunt, quàm Iudæis, causæ certaminis. nam si illi pro libertate ac patria belli pericula sustinent, quid est nobis inclyta fama præstantius? & ne post vrbis terræ imperium videamur hostium aduersariorum loco Iudæos habere? Præterea considerate, quòd ne patiendi quidē alicuius intolerabilis mali metus est. multos enim eosq; in proximo adiutores habemus. Rapere autem victoriam possumus: & quos à patre mitti nobis speramus auxilio, conuenit antecapere, vt & maior sit & socium non habeat virtutis effectus. Equidem puto nunc de me ac patre meo vobisq; pariter iudicium fieri, si ille quidem rebus ante gloriosè gestis dignus fuit, ego verò eius sum filius, vosq; milites mei. nam illi vincere consuetum est: ego verò reuerti ad eum perpetiar victus? quo pacto autem vos non puduerit, duce vestro periculis non occurrente, non superare? appetam enim pericula, mihi credite, primusq; in hostes irrumpam. nemo autem vestrum à me discesserit, persuasum habens, impetum meum sustentari ope diuina: & manifestissimè præsumite, quod multo plus mixti hostibus efficiamus, quàm si extrinsecus pugnaremus. Postquam Titus hæc prosequutus est, diuina quædam alacritas militibus incidit. Et quia Traianum aduenire cum CCCC. *equitibus ante prælium contigit, ægrè ferebant, tanquam minueretur victoria societate. Misit autem Vespasianus & Antonium Silonem cum duobus millibus sagittariorum: vt occupato monte, qui ex aduerso erat oppido, murorum propugnatores repellerent. Et ab illis quidem ita vt præceptum fuerat, circumuenti sunt ex ea parte subuenire tentantes. Titus autem primus perrexit citato equo in hostes, & post eum cateri cum clamore, tãto spacio fusi, quantum aduersa acies occupauerat, vnde multo etiam plures quàm erant apparuerunt. Iudæi verò licet incursu eorum & disciplina conterriti, paulisper quidem primos sustinuere congressus. Perculsi autem contis, equorumq; impetu deturbati conculcabantur: atque ita multis passim peremptis disperduntur, & in ciuitatem, vt quisque velocitatis habebat, effugiunt. Titus autem aliquos à tergo instans, alios per transitum occidebat, nonnullos cursu antecapiens, ictu ora transuerberabat. multos autem, alium super alium lapsos inuoluens, conficiebat: omnesq; ad mœnia confugientes præueniens, detorquebat ad campum, donec vi multitudinis elapsi, in oppidum confugerunt. Excepit autem illos acerba dissensio. nanque indigenis, & fortunarum suarum & ciuitatis gratia, & ab initio bellum gestum, maximeq; quod malè pugnatum fuerat, non placebat: sed populus aduenarum qui plurimus esset vim adhibebat, & inter se discordantium clamor erat, veluti iam arma caperent. Quibus auditis, nec enim procul à muris aberat, Titus exclamat: Hoc tempus est, quid moramur commilitones? Deo nobis dedente Iudæos suscipite victoriam. Non auditis clamores? qui manus nostras euasere, discordant: habemus ciuitatem, si modò properamus. Veruntamen cum velocitate animis opus est. nihil enim magnum effici sine periculo consueuit. non solùm autem hostium concordiam, quos citò necessitas in gratiam reuocabit, sed etiam nostrorum auxilia præuenire debemus: vt præter victoriam,*

Causæ certaminis Romanis sunt maiores quàm Iudæis.

Milites duci obtemperare par est.

Vespasianus Tito auxiliares copias mittit.

Iudæi in ciuitatem effugiunt.

Acerba dissensio & seditio in vrbe.

Oratio Titi ad Romanos milites.

victoriam, quatantas copias pauci superamus, etiam ciuitate soli patiamur. An. mũdi 4031. A nato Christo 69.
Simul his dictis conscendit equum, atq; ad lacum decurrit, & per eum propere ciuitatem ingreditur, quem cateri consecuti sunt. pauor autem eius audacia murorum defensores inuasit. & pugnare quidem, vel prohibere venientem, nemo sustinuit. relictis autem excubijs, Iesus quidem cum socijs in agros effugit: alij verò decurrentes ad lacum, in manus hostium cõtrà venientium incidebant, mactabantur autem alij cum scaphas scanderent, itemq; alij, cum iam prouectas assequi natando conarentur: plurimaq; per ciuitatem fiebat hominum cades, aduenarum quidem resistentium, qui non effugissent: indigenarum verò sine pugna, quoniam spes eos fœderis, & conscientia quod belli consilium non habuerant, à prælio deterrebat: donec Titus nocentibus interemptis, miseratus indigenas ab internecione requieuit. At qui in lacum confugerant, vbi ciuitatem captam viderunt, quàm longissimè ab hostibus recesserunt. Titus verò missis equitibus res gestas patri nũciat. Quibus ille compertis, quod necesse fuit, & filij virtute admodum latus, & facinoris claritudine (maxima enim belli pars videbatur exempta) tum quidem statim circumdari ciuitatem custodibus iussit, ne quis ex ea subterfugeret, cademq; euaderet. postero autem die cum descendisset ad lacum, rates aduersus illos, qui eò refugerant, fabricari iussit. quæ tàm materiarum copia, quàm artificum multitudine maturè contexta sunt.

Iesus cum socijs in agros effugit.

Titus res gestas & victoriam patri nunciat.

CAP. XVIII.

De lacu Genesar, & fontibus Iordanis.

LACVS autem Genesar quidem à terra continente appellatur. XL. *verò stadijs in latitudine patens, centumq; in longitudine, aqua dulcis est atq; potabilis. Palustri enim crassitudine tenuiores habet latices: & vndiq; in littora ac arenas desinens, purus est, ac prater hoc temperatus ad hauriendum. & fluuio quidem siue fonte lenior est. semper autem frigidior, quàm lacus diffusio patitur, manet: æstiuisq; noctibus eius aqua sub diuo perflata, nequaquam æstibus cedunt: id enim facere indigenis moris est. Varia autem sunt in eo piscium genera, ab alterius loci piscibus tàm sapore quàm specie discreta: mediusq; fluuio Iordane secatur. Caterùm Iordanis fons Panium esse videtur: sed re vera huc terra conditus fertur ex ea quæ vocatur Phiale. Hac autem est, quà in Trachonitidem ascenditur ad* CXX. *stadium à Cæsarea, ad dextram non longè à via. Et propriè quidem ex rotunditate Phiala dicitur lacus, rotæ speciem præferens. semper autem intra eius labra cohibetur vnda, nunquam deficiens vel exuberans. Cumq; interim hoc esse Iordanis principium nesciretur, à Tetrarcha quondam Trachonitidis Philippo deprehensum est. Is nanq; missis in Phialen paleis, inuenit eas apud Panium redditas, vnde antea fluuius nasci credebatur. Naturalis quidem pulchritudo Panij, regijs opibus & Agrippæ diuitijs magnificentius accurata est. Manifestum autem flumen Iordanis ex hoc antro incipiens, Semechonitis quidem lacus paludes secat cœnosas: centum autem & viginti alijs præteritis stadijs, post oppidum Iuliada, Genesar lacum medium transemensus, deinde multam per solitudinem in Asphaltiten lacũ exit. Ad Genesar verò lacum eiusdem nominis terra prætenditur, naturâ simul & pulchritudine admirabilis. Nullum enim ipsa pro vbertate sui negat arbustum, totamq; plantis consuere*

Fons Iordanis.

Descriptio Genesar.

Fertilitas Genesar.

An. mũdi 4031. A nato Christo 69.

cultores. cœli verò temperies etiam diuersis aptißima est. nuces enim, quæ arborum maximè frigoribus gaudent, infinita floreſcunt: vbi etiam palmæ, quas nutrit calor æstiuus: has iuxta ficus & oleæ, quibus aura mollior destinata est: vt naturæ magnificentiam hanc esse quis dixerit, vim adhibentis vt in vnum conueniant inter se repugnantia, anniq; temporum contentionem bonam, veluti singula peculiari studio terræ fauerent. non enim solùm nutrit præter opinionem poma varia, sed etiam seruat, egregia quidem, & quodammodo regnantia. Vuas sanè & caricas sine intermißione decem mensibus suggerit, cæteros verò fructus, anni spacio seneſcentes. Nam præter aëris lenitatem, & fonte quoque irrigatur vberrimo, qui Capernaum ab indigenis appellatur. Eum nonnulli venam esse Nili fluminis opinantur, quod similes coracino Alexandrino generat pisces. Longitudo autem regionis secundum littora cognominis lacus triginta stadijs extenditur, & latitudo viginti. Horum quidem natura eiusmodi est.

Longitudo & latitudo Geneſar.

CAP. XIX.

Tarichearum excidium.

VESPASIANVS autem perfectis ratibus, imposita manu militum, quanta in eos qui lacu effugerant satis esset, vna prouehitur. Illi autem neque compulsi ad terram euadendi facultatem habebant, infestis omnibus, neque nauali bello pari conditione pugnandi. nam & scaphæ paruæ, atque piraticæ aduersus rates infirmæ erant: & cum pauci singulis veherentur, cunctis simul instantibus Romanis appropinquare metuebant. Veruntamen circum rates nauigando, nonnunquam etiam propè accedendo, lapidibus Romanos eminus appetebant, aut cominus etiam irritando feriebant: plus autem ipsis vtroque modo nocebatur. nec enim saxis quicquam præter crebros sonitus agebant, quoniam contra septos armis iaciebantur, contiguique sagittis eorum efficiebantur: & si accedere propius ausi fuissent, priusquam facerent aliquid, patiebantur, cumq; ipsis nauigijs mergebantur. Multos autem vulnera inferre tentantium, qui pilis contingi possent, alios desiliendo in scaphas Romani gladijs transfigebant: nonnullos, concurrentibus inter se ratibus in medio deprehensos, cum nauiculis capiebant. Submersorum autem qui capita sustulissent, aut sagittis præueniebantur, aut ratibus occupabantur: & si desperatione compulsi inimicis adnatare tentassent, eis vel manus vel capita truncabantur, plurimusque passim ac varius erat interitus eorum: donec in fugam versi, cæteri terræ appulsi sunt, circumclusis nauiculis suis. Excluſi autem multi quidem in ipso lacu telis configebantur: multos verò in terram egressos peremerunt Romani. Mixtum autem sanguine, plenumq; cadaueribus cerneres totum lacum. nullus enim saluus euasit. Acerbus autem secutis diebus odor illam regionem oppressit & facies. nam littora quidem naufragijs simul plena erant, & corporibus tumidis. calescentes autem ac tabefacti mortui, cœli tractum corrumpebant, vt non Judæis solùm ille casus miserabilis videretur, verùm etiam autoribus ipsis esset inuisus. Iste quidem illius prælij naualis exitus fuit. Perierunt cum his, qui pridem in ciuitate cecidere, sex millia & quingenti. At Vespasianus, pugna peracta, pro tribunali apud Tarichęas residens, aduenã populũ ab indigenis secernebat, qui autor belli extitisse videbatur: & an

Bellum nauale contra Tarichęas.

Victoria Vespasiani in lacu Geneſar contra Tarichęas.

Exitus naualis prælij, in quo sex millia & quingenti ceciderũt.

& an hi quoque ſeruandi eſſent, cum rectoribus deliberabat. his autem affirmantibus eorum liberationem detrimento futuram: nec enim dimiſſos quieſcere poſſe homines, qui & patrijs carerent, vimq; adhibere ac bellum inferre poſſent ad quos confugiſſent: Veſpaſianus ſalute quidem indignos eſſe eos, contraq; ſeruatores ſuos nouerat cuaſuros: ſed de eorum mortis genere cogitabat. Nam ſi ibi occiderentur, non perpeſſuros ſuſpicabatur indigenas, tot apud ſe ſupplices obtruncari: fideq; interpoſita deditis vim pigebat afferre: verùm ab amicis ſuperabatur, nihil in Judæos non licere dicentibus: quodq; vtile eſſet, honeſto debere præponi, cum vtrumq; obtineri non poſſet. Indubitata igitur conceſſa licentia, ſolo eos itinere, quod Tiberiada duceret, exire permiſit. Cumq; illi facile his quæ

An. mũdi 4031. A nato Chriſto 69. Veſpaſianus cum rectoribus de Iudæis deliberat.

cupierant credidiſſent, & quo iuſſum fuerat comitati, neque pecunijs ſuis quicquam metuentes abirent: totam ad Tiberiada vſque viam Romani; ne quis euaderet, occupauerunt: eosq; in ciuitatem concluſos, mox inſecutus Veſpaſianus omnes in ſtadio conſtituit. Et ſeniores quidem cum imbellibus, qui mille ducenti erant, iußit occidi: iuuenum autem validißimos ſex millia lectos, ad Iſthmon Neroni tranſmiſit. Cæteram verò multitudinem triginta millia & quadringentos vendidit, præter alios quos Agrippæ donauerat. nam his qui ex eius regno eſſent, facere quod vellet ipſe permiſit. Verùm & iſtos Rex vendidit. Diſtractio & venditio Iudæorum.

Reliquum vulgus erant Trachonitæ & Gaulanitæ & Hippeni, pluresq; Gadaritæ, ſeditioſi & fugitiui, & quibus probra pacis bellum conciliant. Capti ſunt autem ſexto Idus Septembris.

FLAVII IOSEPHI DE BELLO IVDAICO LIBER IIII.

SVMMA CAPITVM LIBRI IIII. DE BELLO IVDAICO

I. Obsidio Gamalensium.
II. Itaburius mons occupatur à Placido.
III. Excidium Gamalæ.
IIII. Giscala à Tito capitur.
V. Hierosolymitani excidij initium.
VI. Idumæorum aduentus pro Hierosol. & acta.
VII. De clade Iudæorum ab Idumæis facta.

CAP. I.

Obsidio Gamalensium.

An. mũdi 4031. A nato Christo 69.

Romanorum contra Iudæos victoria.

QVICVNQVE *autem Galilæorum Iotapatis excisis à Romanis defecerant, hi se ad eos postquam Tarichea-tæ superati sunt, applicabant: omniaq; Romani castella & ciuitates ceperant, præter Giscalam, & qui montem Itaburium occuparant. Cum his autem rebellarat Gamala ciuitas, contra Taricheas posita supra lacum, quæ ad fines pertinebat Agrippæ, itemq; Sogane & Seleucia. Et hæ quidem Gaulanitidis regionis erant ambæ: Sogane superioris partis, cui nomen est Gaulana:*

Semechonites lacus.

& inferiores Gamala. Seleucia verò ad lacum Semechonitem, triginta latum, & sexaginta stadijs longum, paludesq; suas ad Daphnen vsque tendentem. Quæ regio cùm aliàs sit delicioſa, præcipuè tamen fontes habet, qui minorem

Fons Iordanis.

(quem sic appellant) Iordanem alentes, sub auro Iouis templo in maiorem deducunt. Soganen quidem ac Seleuciam colentes in principio defectionis Agrippæ sibi fœdere sociauerat. Gamala verò ei non cedebat, freta locorum difficultate,

Gamalæ situs.

amplius quàm Iotapata. Iugum namque asperum, ex alto monte deductum, mediam ceruicem erigit: & vbi supereminet, in longitudinem tenditur: tantum contrà decliue, quantum à tergo, vt cameli similitudinem præferat: vnde nomen etiam duxit: nisi quòd expressam vocabuli significationem indigenæ seruare non possunt. Et à fronte quidem ac lateribus, in valles inuias scinditur. Pars verò qua de monte pendet, paululum difficultatem refugit. Verùm & hanc partem, per obliquum excisa fossa, indigenæ inuiam fecerant. Domus autem crebræ per prona erant ædificatæ, nimioq; præcipitio casuræ similis ciuitas intra se decurrebat, in meridiem vergens. Australis verò collis immensa editus altitudine, vsum arcis sine muro ciuitati præbebat, rupesq; superior ad profundam pertinens vallem. Fons autem intra muros erat, in quem oppi-

Gamala ciuitas inexpugnabilis & firma.

dum desinebat. Quamuis autem natura inexpugnabilis esset ciuitas, tamen etiam Iosephus cum murorum eam ambitu cingeret, fossis & cuniculis reddidit firmiorem. Eius autem habitatores, natura quidem loci confidentiores erant, quàm Iotapateni: sed multo pauciores, minusque pugnaces: situsq; freti difficultate, plures se hostibus putabant. nam plena erat ciuitas, multis in eam

quòd

quòd esset tutissima, confugientibus. Vnde ab Agrippa quoque præmissis ad obsidionem, per menses septem restitêre. Vespasianus autem profectus ex Ammaunte, vbi pro Tiberiade posuerat castra (Ammaus autem, si quis nomen interpretur, aqua calidæ vocantur. Ibi enim eiusmodi fons est, sanandis corporum vitijs idoneus) Gamalam peruenit. & totam quidem ciuitatem, ita vt diximus positam, custodia circumuallare nequibat. quà verò fieri posset, excubias collocauit: montemq; occupat superiorem: in quo milites castris, ita vt assolet, muro circundatis, opus aggerum postremo aggrediuntur. Et à parte quidem Orientis summo supra ciuitatem loco turris erat: vbi & quintadecima legio, necnon & quinta contra mediam ciuitatem operabatur: fossas autem decima repleuit & valles. Inter hæc Agrippam Regem, cum accessisset admuros, eorumq; defensoribus de traditione loqui tentaret, funditorũ quidam ad dextrum cubitum lapide percutit. Et ille quidem propterea familiaribus suis circunseptus est. Romanos autem ira simul ob Regem, suiq; metus ad obsidionem protinus incitauit: nullum Iudæos crudelitatis modũ in alienigenas atque hostes prætermissum ire credentes, qui circa gentilem suum, & eorum quæ ipsis conducerent suasorem, tam immanes fuissent. Aggeribus autem manus multitudine, operisq; consuetudine citò perfectis, machinas applicabant. Chares autem & Iosephus (namq; ipsi erant oppidanorum potentissimi) armatos licet metu perculsos ordinauere: & quanquã non diu obsidionem posse sustinere arbitrabantur, quibus aqua itemq; alia vsui necessaria non sufficerent, adhortati tamen eos ad mœnia produxerunt. Et paulisper quidem machinis aduenientibus repugnarunt. balistis autem tormentisq; perculsi, in oppidum recesserunt. Itaque Romani tribus ex locis aggressi murum arietibus quatiunt: & qua deiectus fuerat, infusi magno cum armorum strepitu ac tubarum sonitu, ipsi quoque insuper vlulantes cum oppidanis confligebant. illi autem ad primos aditus interim pertinaces, Romanis ne vltrà progrederentur obstabant. Cæterum vi & multitudine superati, vndiq; ad excelsa ciuitatis loca fugiunt. deinde reuertentes instantibus sibi hostibus incumbũt: illosq; impingendo per decliuia, locorum difficultate & angustia depressos interficiebant. Romani autem cum neque à vertice imminentibus repugnare, neque in partem aliquam euadere possent, pronos eos vrgentibus hostibus, in domos hostium plano contiguas refugiebant. sed hæc repleta labebantur, quod pondus sustinere non poterant: vnaq; deiecta multas inferiores, itemq; illa alias deturbabant. Ea res plurimos Romanorum morte consumpsit. incerti enim quid facerent, quamuis subsidere tecta viderent, tamen eò conuolabant. atque ita multi quidem ruinis opprimebantur: non pauci verò subterfugientes, parte corporis opprimebantur. Plurimi autem puluere suffocati moriebantur. Sed ea Gamalenses pro se fieri existimabant. propriaq; incommoda negligentes, magis instabant: hostesq; in sua tecta vrgendo compellebant. qui verò per angustos viarum cliuos cecidissent, eos telis desuper missis interficiebant. Et ruina quidem lapidum copiam, ferrum verò eis mortui hostes dabant. casorum enim gladios auferentes, his contra semineces vtebantur. Multi iam procumbentibus tectis, semet inde proïciendo moriebantur: tergaq; dantibus, ne fuga quidem facilis erat. viarum nanq; ignorantia, & caligine puluueris alius alium nõ agnoscentes pererrabant, & circa se sternebantur. Sed illi quidem vix reperto exitu, ab oppido recesserunt. Vespasianus autem qui laborantibus semper interfuit, sæuissimo

An. mũdi 4031. A nato Christo 69.

Vespasianus Gamalam obsidet.

Agrippã Regem funditorum quidã lapide percutit.

Romani Gamalam expugnant.

Romani cum Iudæorum domibus prolabuntur.

Romanorum plurimi morte cõsumpti.

Vespasiani fortitudo & virtus bellica.

An. mũdi 4031. A nato Christo 69.

dolore perculsus, cum super militem ruere ciuitatem videret, propriæ tuitionis oblitus, clàm paulatim superiore in oppido locum prehendit: ibique inter media pericula cum paucis omnino relinquitur. nec enim aderat tunc ei filius Titus, ad Mutianum pridem in Syriam missus. Et dare quidem terga, neque tutum neque honestum sibi putabat. rerũ autem quas ab adolescentia gesserat, ac propriæ virtutis memoria, quasi Deo repletus, corpora sociorum atque arma condensat, & cum his bellum vnà à vertice defluens sustinebat: & neque virorum neque telorum multitudinem formidans manebat, donec eius animi obstinationem hostes diuinam esse reputantes, impetum remiserunt. illis autem iam infirmius oppugnantibus, ipse pedem referens, non prius terga ostendit, quam extra muros egressus est. Plurimi quidem Romani milites in ea pugna ceciderunt, & inter eos Ebutius decadarchus, vir non eo tantum prælio quo periit, sed vbiq; antea fortissimus comprobatus, quiq; plurimis malis Iudæos affecisset. In ea pugna centurio quidam nomine Gallus, cum decem militibus in quadam domo latuit. Eius autem habitatoribus dum cœnarent, quod in Romanos fuisset consilium populi sui, inter se fabulantibus, hoc audito (nam & ipse Syrus erat, & hi quos secum habebat) nocte illos aggreditur: omnibusq; mactatis ad Romanos saluus cum militibus euadit. Vespasianus autem mœrere exercitum aduersis casibus videns, quodq; nullam interim tantam experti fuerant cladem: huiusq; rei magis eos pudere, quòd solum ducem in periculis reliquissent: consolandos putabat: de se quidem nihil dicens, ne quem vel initio culpasse videretur. Oportere autem inquiens, quæ communia essent fortiter ferre, naturam belli cogitantes, quodq; nusquam eueniat sine cruore victoria, iterumq; habeat fortuna regressum. Multis tunc Iudæorum millibus interfectis, exiguam pro his stipem se inimicæ pependisse fortunæ. Atque vt iactantium esse, nimis secundis rebus insolescere, ita esse ignauorum, in offensionibus trepidare. velox enim est, inquit, in vtrunque mutatio: & ille vir fortis habetur, cuius sobrius erit animus in rebus quoque infeliciter gestis: vt idem scilicet maneat, rectis consilijs peccata corrigens. Quanquam ea quæ nunc acciderunt, neq; mollitia, neque Iudæorum virtus effecit. nam & illis pugnæ melioris, & nobis deterioris, causa fuit difficultas locorum. Quæ in re nimirum quis reprehenderit alacritatis vestræ temeritatem? nam cum hostes in excelsiora loca refugissent, manus continere debuistis, neque in summo vertice constituta sequi pericula: sed capta inferiori ciuitate, paulatim eos qui refugerant, ad tutiorem vobis & stabilem pugnam reuocare. nunc autem immoderata festinatione vincendi, quàm id incautè fieret, non curastis. Inconsultus autem & furibundus impetus belli, à Romanis alienus est, qui cuncta ordine peritiaq; perficimus, Barbarisq; conueniens, & quo Iudæi maximè possidentur. Oportet igitur nos ad propriam virtutem recurrere: atq; indignæ offensioni irasci potius quàm mœrere. Optimum autem quisq; de sua manu solatium quærat. ita enim fiet, vt & amissos vlciscamur, & in eos à quibus perempti sunt, vindicemus. Ipse autem, ita vt nunc feci, experiar æque ac vos pugnando primus ad bella pergere, & nouissimus inde discedere. Ille quidem his dictis recreauit exercitum. At Gamalenses bene gestare, paulisper animos erexere: quæ nulla ratione, magna magnificeq; prouenerat. mox autem reputantes ablatam sibi esse fœderis spem, quoàq; minimè possent effugere (iam enim victus eos defecerat) vehementer dolebant, animosq; remiserant. Nec tamen quatenus valebant,

Vespasiani cum Iudæis pugna.

Gallus cũ decem militibus in quadã domo latet.

Vespasianus milites consolatur.

Inconstantia & mutabilitas fortunæ.

Romani milites ordine cuncta peritiaq; perficiunt.

valebant, ſalutem ſuam negligebant: ſed tam diſturbatas partes muri, qui erāt fortiſſimi, quàm integras, cæteri amplexi cuſtodiebant. Romanis autem conſtruentibus aggeres, iterumq; tentantibus irruptionem, multi ex ciuitate per valles deuias, quæ nulli cuſtodes erant, & per cloacas diffugiebant: eos, qui metu ne caperentur ibi remanerent, inopia conſumebat. ſolis enim undique alimenta qui pugnare poſſent, congerebantur. Sed illi quidem in huiuſmodi calamitatibus perdurabant.

An. mūdi 4031. A nato Chriſto 69.

Romani Gamalæ irruptionem iterum tentant.

CAP. II.

Itaburius mons occupatur à Placido.

VESPASIANVS autem inter curas obſidionis, ſubciſiuum opus aggreditur aduerſus eos qui montem Itaburium occupauerant, inter campum magnum & Scythopolim ſitum: cuius altitudo quidem triginta ſtadijs conſurgens, ſeptentrionali tractu inacceſſa eſt. in vertice autem viginti ſtadiorum planicies patet, tota muro circundata. Hunc autem tantum ambitum quadraginta diebus ædificauerat Ioſephus: & alias ei materias, & aquas ſuggerentib. locis inferioribus. ſolam enim incolæ pluuialem habebant. Magna igitur in eo multitudine congregata, Veſpaſianus Placidū cum ſexcentis equitibus mittit. Huic autem ſubeundi quidem montis ratio nulla erat. multos autem fœderis ac venia ſpe hortabatur ad pacem: & deſcendebant ad eum ipſi quoque inſidias molientes. nam & Placidus eo ſtudio mitiſſimè cum his loquebatur, vt eos in planicie caperet: illiq; tanquam dictis obedientes, ad eum veniebant, vt incautum aggrederentur. Vicit tamen aſtutia Placidi. cœpto enim à Judæis prælio, aſſimulat fugam: & poſtquam inſequentes ad magnam partem campi pellexit, reflectit in eos equitum manus: plurimisq; interfectis, aliquos interfecit, ſemotam vero multitudinem cæteram, ab aſcenſu prohibet. Itaque alij quidem Itaburio relicto, in Hieroſolymam refugiebant, indigenæ autem fide accepta, quod eis aqua defecerat, & ſe, & montem Placido tradiderunt.

Itaburij montis altitudo.

Ars deluditur arte.

Placidi victoria.

CAP. III.

Excidium Gamalæ.

APVD Gamalam verò degentium audaciſſimi quiq; fuga diſperſi latebant, imbelles autem fame corrumpebantur. At verò pugnātium manus obſidionem ſuſtinebat, donec euenit ſecundo & vigeſimo die menſis Octobris, vt tres ex decimaquinta legione milites, circa matutinas vigilias editiſſimā præ cæteris turrim, quæ in ſua parte fuerat, ſubirent: eamq; occultè ſuffoderent: cum appoſiti ei cuſtodes neq; adeuntes eos (nox enim erat) nec poſtquam adiere, ſenſiſſent. Iidem autem milites, cauendo ne ſtrepitus fieret, quinq; ſaxis duriſſimis euolutis reſiliunt: ſubitoq; turris cum magno fragore decidit, vnaq; cuſtodes præcipitantur. At verò qui per alias cuſtodias erant, perturbati fugiebant: multosq; euadere auſos, peremere Romani: inter quos etiam Joſephum, ſuper dirutam muri partem quidam iaculo percuſſum, interfecit. Intus autem in ciuitate degentibus, ſono concuſſis, multus erat pauor atque diſcurſus, tanquam omnes eſſent hoſtes ingreſſi. Tuncq; Chares ægrotus & iacens defecit, cum timoris magnitudo morbum eius plurimum iuuiſſet ad mortem. Romani tamen prioris cladis memores, vſq; ad vigeſimam & tertiam diem ſuprà dicti menſis oppidum non ſunt ingreſſi.

Turris quam Romani ſuffoderant, cum magno fragore decidit.

An.mũdi 4031. A nato Christo 69.

ingreſsi. Titus autem (iam enim aderat) indignatione vulneris, quod Romanos ſe abſente perculerat, ducentis equitibus prater pedites lectis, otioſe in ciuitatem introiuit. eoq; pratergreſſo, vigiles quidem vbi ſenſerunt, ad arma cum clamore properabant. cognito autem intus cõſtituti eius ingreſſu, alij raptis liberis, trahentes etiam coniuges, cum vlulatu & exclamationibus in arcem refugiebant: alij Tito occurrentes, ſine intermiſſione trucidabantur. qui verò prohibiti eſſent in arcem recurrere, neſcij quid facerent, Romanorum præſidijs incidebant. vbiq; autem infinitus erat morientium gemitus: perq; prona loca effuſus cruor, totum oppidum diluebat. In eos autem, qui arcem occupauerant, omnem Veſpaſianus induxit exercitum. Erat autem ſaxoſus & acceſſu difficilimus vertex, in immenſum editus, & vndique circum rupium multitudine præceps: vnde Romanos ad ſe adeuntes partim telis partim ſaxis deuolutis arcebant Iudæi, cum ipſos in excelſo loco poſitos nulla ſagitta contingerent. Verum ad eorum interitum, diuino munere quodam, turbo exoritur, Romanorum quidem tela in eos ferens, ipſorum autem à Romanis repellens, & obliqua traducens: vt neq; in præruptis conſiſtere propter violentiam flatus poſſent, cum nihil eſſet immobile, neq; hoſtes ad ſe accedentes videre. Itaque ſupergreſſi Romani, eos circumueniunt: & alios quidem repugnantes antecapiebant, alios manus dantes. in omnes autem vehementius ſæuiebant, illorum memoria quos in primo aggreſſu perdiderant. Multi autem vndique circumcluſi, deſperatione ſalutis, filios & coniuges & ſemetipſos in vallem præcipites dabant, qua ſub arce in profundum patebat. Euenit autem, vt ipſorum in ſe qui capti fuerant, immanitate lenior exiſteret iracundia Romanorum. ab his enim quatuor millia perempta ſunt: qui verò ſe præcipitauerunt, quinque millia ſunt reperti. Neque quiſquam, præter duas mulieres, ſaluus euaſit: quæ ſorores erant, Philippi filiæ: qui Philippus Iachimo genitus erat, inſigni viro, & qui ſub Agrippa Rege dux exercitus fuerat. ſeruatæ ſunt autem, quòd excidij tempore Romanorum impetum latuere. nec enim vel infantibus pepercere, quorum multos ſinguli raptos ex arce proïciebant. Gamala quidem hoc modo exciſa eſt, tertio & vigeſimo die menſis Octobris: qua vigeſimo & primo die menſis Septembris cœperat rebellare.

Titus ducentis equitibus præter pedites lectis Gamalam intrat.

Gamalæ arcis vertex ſaxoſus & acceſſu difficilimus.

Victoria Romanis diuino munere conceſſa.

Nouem Iudæorum millia Gamalæ perempta, ſolæ duæ mulieres euadunt.

CAP. IIII.

Giſcala à Tito capitur.

An.mũdi 4032. A nato Christo 70.

IAMQVE ſolum Giſcala oppidulum Galilææ reſtabat indomitum: cuius multitudo pacis ſtudio tenebatur, quòd erant pleriq; agricolæ, ſpemq; ſuam ſemper in fructibus collocauerant. non parua autem manus latrocinalis permixtione corrupti erant, quo morbo etiam nonnulli ciuium laborabant. Hos autem ad defectionem impellebat atq; conflabat Leuia cuiuſdam filius, nomine Ioannes: homo veneficus & fallax, variusq; moribus, & immoderata ſperare promptus, miroq; modo qua ſperaſſet efficiens: atque omnibus iam cognitus, quòd affectanda ſibi potentia cauſa bellum amaret. huic apud Giſcala ſeditioſorum turba parebat: quorum cauſa populus etiam legatos fortaſſe de traditione miſſurus, Romanorũ tamen congreſſum in parte belli præſtolabatur. At Veſpaſianus contra hos quidem Titũ cum equitibus mille, decimam verò legionem circa Scythopolim mittit: cum reliquis autem duabus Cæſaream ipſe regreditur, dandam his ex labore

Ioannes homo veneficus & fallax Giſcalę incolas ad defectionem impellit.

continuo

continuo requiem putans, ex ciuitatum copijs: eorumq; corpora, itemq; animos ad futura certamina existimans esse refouendos. nec enim exiguum sibi laborem supereſſe de Hieroſolymis præuidebat, quæ & regalis esset ciuitas, & cuncta nationi præstaret. His autem qui ex bello fugissent in eam confluentibus, etiam naturalis munitio, itemq; murorum eius constructio, non minimam ei solicitudinem comparabat: cùm virorum spiritum & audaciam, & sine muris inexpugnabilem esse cogitaret: ob eamq; rem milites, velut athletas, ante certamina oportere curari. Tito autem ciuitas Giscala (equitando enim ad eam accesserat) aggressione capi facilis videbatur: sciens tamen quòd ea vi capta, passim à militibus populus absumeretur (namq; satiatus erat ipse iam cadibus) miserans multitudinem etiam ipse sine vllo discrimine cum nocentibus intereuntem, pactione magis subigere ciuitatem volebat. Itaq; plenis hominum muris, quorũ pleriq; perditæ factionis erant, mirari se ait, quonam freti consilio, cunctis iam ciuitatibus captis, illi soli Romanorum arma operirentur, cum viderent multo quidẽ munitiora oppida vno impetu fuisse subuersa: securos autem fortunis suis potiri, qui Romanorũ dextris credidissent: quas quidem etiã nunc illis ait se porrigere, neq; ob insolentiã succensere, quia spei libertatis ignoscendum putaret: non tamen, etiam si quis impossibilia velle perseueraret. Quòd si dictis humanissimis non paruissent, fidemq; dextris non habuissent, experturos arma crudelia: iam iamq; cognituros esse, mœnia sua ludum fore machinis Romanorum: quibus fidentes, soli ex Galilæis sese ostentarent arrogantes esse captiuos. His dictis, populariũ quidem nemine non modo respondere, sed ne ad murum quidem licuit ascendere: quia totum latrones occupauerant: & custodes erant portis appositi, ne quis vel ad fœdus prodiret, vel equitum quenquam in ciuitatem reciperet. Ioannes autem accipere se conditiones ait, & aut persuasurum, aut necessitatem belli renitentibus adhibiturũ. Illum tamen diem Iudæorum legi oportere concedi: quoniam sicut arma mouere, ita etiam de pace conuenire nefas haberent. Nam & Romanos scire, quòd ab omni cessaret opere dierum septem circuitio, quam si temerassent, non minus coactos, quàm qui cogerent, piaculum commissuros, ipsumq; Titum: nullum enim illi ex mora esse dispendium formidandum, quòd vnius noctis spatium propter fugæ consilium ceperit, præsertim cum id obseruare circumsedentem nemo prohibeat: sibi autem magnum esse lucrum, nulla in re despicere patrios mores. Et illum decere, qui pacem non sperantibus indulget, legem quoq; seruare seruatis. His Titum Ioannes fallere conabatur, non tantum pro septimi diei religione, quantũ pro sua salute solicitus. verebatur autem, ne statim capta ciuitate, solus destitueretur, qui totam in nocte ac fuga vitæ spem collocasset. Verùm profecto Dei nutu in excidium Hieroſolymorũ Ioannem saluum esse cupientis, factum est vt non solum induciarũ causationem Titus admitteret, verumetiam in superiori parte oppidi castra poneret, ad Cydæssam, qui mediterraneus est Tyriorũ vicus validissimus, Galilæis semper exosus. Nocte autem Ioannes, cum nullas Romanorũ excubias circa oppidum videret, arrepta occasione, nõ solum his quos circa se habebat armatos, sed etiam senioribus plurimis cum familijs abductis, in Hieroſolymam fugiebat. Sed vsq; ad vigesimũ quidem stadium fieri posse videbatur, vt mulieres ac pueros, aliamq; multitudinem secũ duceret, homo quem captiuitatis, itemq; salutis metus [illegible]ueret. vltra verò procedente eo, relinquebatur: & oriebatur atrox remanentiũ fletus. quãto enim

An. mũdi 4032. A nato Christo 70.

Vespasianus nõ exiguum sibi laborem supereſſe de Hieroſolymis præuidet.

Titi erga Giscalæ ciues benignitas.

Titi ad Giscalæ ciues oratio blanda.

Ioãnis ad Titi exhortationem responsio.

Dei nutu in excidiũ Hieroſolymorũ Ioãnes saluus manet.

Iudæorum cum Ioãne fugientiũ pauor & timor.

An. mũdi 4032. A nato Christo 70.

quisque longius à suis aberat, tanto propiorem se hostibus esse credebat. Iamq́ affore qui se caperent existimantes, necessario pausitabãt: & ad strepitum, quem ipsorum cursus faciebat, assiduè respectabant, velut instantibus quos fugissent: multiq́ simul ruebant, & circa viam plurimos certamen præcedentium conterebat. Miserabile autem fœminarum & infantium erat exitium. Aut si quam iactarent vocem, nonnulla viros aut propinquos, vt se operirentur, orabant. Sed Ioannis exhortatio superabat, vt seipsos seruarent inclamantis: eoq́ confugerent, vnde pro remanentibus etiam si raperentur, pœnas à Romanis peterent. Multitudo quidem eorum qui fugerant, vt cuique virium fuit, cito dispersa est. Luce verò facta Titus ad muros aderat, fœderis causa: populus autem portis ei patefactis, cum coniugibus occurrentes, tanquã bene meri-

Titum Giscalæ ciues benignè suscipiunt.

to, & qui custodia ciuitatem liberasset, acclamabant: simulq́ Ioannis fugã significantes, vt & sibi parceret obsecrabant, & eos qui ex nouarum rerum cupidis reliqui supererent, vlciscereturr. Ille autem precibus populi postulatus, equitum partem vt Ioannem persequeretur, mittit. Sed eum quidem occupare nequiuere, quòd antequàm venerant, in Hierosolymam sese receperat. vnà verò fugientium propè ad duo millia perimunt: mulieres ac pueros paulò minus quàm tria millia circumactos reducunt. Titus autem indignè ferebat, non statim à Ioanne pœnas fraudis exactas. irato verò animo satis esse quòd spe deciderat ad solatiũ putans, captiuorum & qui trucidati fuerant multitudinem, in oppidum cum fauore ingreditur: iussisq́ militibus minimam muri partem iure possessionis abrumpere, minitando magis quàm puniendo reprimebat perturbatæ ciuitatis autores. Multos enim propter odia domestica, vel proprias inimicitias, delatores innocentiæ fore credebat, si dignos pœna discerneret: meliusq́ noxiũ relinquere metu suspensum, quã immeritũ quenquã cum eo perdere, existimabat. Illum enim fortassis modestiorem futurũ, vel metu supplicij, vel quòd erubesceret præteritorum criminum venia: sine causa verò morientium pœnas, nullo modo corrigi posse. Præsidijs[illegible]men ciuitatem circundedit, quæ tam nouarum rerum studiosos compescerent, quàm pro pace sentientes quos ibi relicturus erat, maiore fiducia

Benignitatis erga hostes exemplum.

Noxium relinquere metu suspẽsum, quã immeritum quendã cum eo perdere, præstat.

fiducia firmarent. Galilæa quidem tota, postquam multo sudore Romanos exercuit, hoc modo subacta est. An. mūdi 4032. A nato Christo 70.

CAP. V.

Hierosolymitani excidij initium.

APVD Hierosolymam verò, ad Ioannis introitum, omnis populus erat effusus, & circa singulos, qui vnà confugerant, numerosa turba collecti, quas foris clades experti essent, percontabantur. Illorum autem feruens quidem adhuc atq; interruptus anhelitus, necessitatem significabat. Veruntamen in malis quoq; sibi arrogabant: non Romanorum vim fuisse dicentes, sed sponte venisse, vt cum his ex tutiori loco pugnarent. Inconsultorum enim atq; inutilium esse hominum, incautè pro Giscalis & inualidis oppidulis periclitari, cū arma vigoremq; oporteat pro metropoli suscipere, atq; seruare: significando tamen excidium Giscalorum, etiam quam dicebant honestam discessionem suā, vt multi fugam esse intelligerent, prodiderunt. Auditis autem quæ captiui pertulere, non mediocris populum perturbatio tenuit, magnumq; id esse argumentū proprij reputabāt excidij. Ioannis & cum eo fugientiū audacia, Iudæos ad bellum contra Romanos concitat. *At Ioannes eorū quidē quos fugientes reliquerat causa minus erubescebat. singulos autem circuiens, spe ad bellum incitabat, infirmitatem Romanorum asserens, propriasq; vires extollens, & imperitorum ea cauillatione insciti am decipiens, quòd etiam si pennas sumerent, nunquā Hierosolymorū mœnia transgrederentur Romani, qui pro Galilæorum vicis tanta mala pertulissent, atque in eorum muris machinas contriuissent. His eius dictis magna quidem corrumpebatur iuuenum manus. prudentiorum autem atq; seniorum nemo erat, qui non futura prospiciens, velut iam perditam ciuitatem lugeret. Et populus quidem in ea confusione tunc erat. At verò per territorium manus agrestium, ante seditionem quæ Hierosolymis orta est, discordare iam cœperat.* Intestina dissidia & seditiones in Iudæa. *Titus enim à Giscala Cæsaream, Vespasianus autem à Cæsarea Iamniam & Azotum profectus, vtramq; subegit: impositisq; illic præsidijs, reuertebatur, maximam ducens eorū multitudinem, qui se fœdere sociauerāt. Singulas autem ciuitates tumultus bellumq; intestinum exagitabat, quantumq; à Rom. respirassent, in semetipsos manus vertebant: cum inter amatores belli ac pacis cupidos esset saua contentio: dudumq; discordium pertinacia primo inter domos accenderetur: deinde inter se amicissimi populi dissiderent: & ad similia volentes quisque conueniens, apertè iam coacta multitudine rebellaret. Itaq; dissensiones quidem apud omnes erant: nouitatis autem armorumq; cupientes senibus ac sobrijs iuuentute atque audacia præstabant.* Iudæi in semetipsos manus vertunt. *Primo autem indigenarum singuli prædari cœperunt: deinde ex composito confertis cuneis, per territorium latrocinabantur: vt quod ad crudelitatem atque iniustitiam spectat, nihil à Romanis gentiles abessent: atque ipsis qui vastabantur, illatum à Romanis excidium leuius videretur. Ciuitatum verò custodes, partim quia defatigari pigeret, partim odio nationis, aut nulli, aut minimo erant malè affectis auxilio: donec rapinarum societate vndique congregati collegiorum latrocinaliū principes, atq; in agmen conflati Hierosolymis irrūpunt. quæ ciuitas à nullo regebatur: & more patrio gentiles omnes sine obseruatione recipiebat: tunc præcipuè cunctis existimantibus, vniuersos qui super influerent, adiumento ex beneuolentia venire. Quæ quidem res etiam sine dissensione ciuitatem postea pessundedit, eò quòd iners & inutilis multitudo*

Latrones in agmen conflati Hierosolymis irrumpunt.

An. mũdi 4032. A nato Christo 70.

qua pugnacibus ſufficere poſſent, alimenta conſumpſit: hisq; præter bellum etiam ſeditionem famemq; comparauit: aliiq; latrones ex agris eò tranſgreſſi, ac multo ſæuioribus quos intus inuenere ſociati, nullum atrox facinus intermittebãt.

Rapinæ & expoliationes luce palàm commiſſæ.

Nec enim rapinis & expoliationibus metiebantur audaciam, ſed vſq; ad cades ruebant: non clàm, neq; per noctem, aut quoſlibet homines, verũ luce palàm nobiliſſimos quoſq; adoriendo. Nam primum Antipam Regij generis virũ, & adeò potentiſſimum ciuium, vt etiam publicos theſauros fidei ſuæ permiſſos haberet, comprehenſum cuſtodiæ tradiderunt: poſt hunc etiam Leuiam quendã, inſignem virum, & Sopham filium Raguelis, regalis ſimiliter vtrunque familiæ, omnesq; præterea, qui præſtare alijs videbantur. Grauis autem metus populum poſſidebat: & velut capta ciuitate, ſalutem propriam quiſque curabat. Illi autem clauſorum vinculis non fuere contenti, neq; tutum arbitrabantur ea potentia viros diutius cuſtodire. nam & ipſos, & domos eorum non paucis viris frequentari, ac per hoc ad vlciſcendum eſſe idoneos, & præterea rebellaturum fortaſſe populum,

Ciuitatis proceres à latronibus capti & trucidati.

iniquitate commotum. Decreto igitur eos occidi, mittunt quendam de ſuo numero Ioannem, ad cades promptiſſimum, qui lingua patria Dorcadis filius dicebatur: eumq; alij decem armati gladijs ſecuti ad carcerem, ibi quos reperiſſent interficiunt. Fingebant autem huius immaniſſimi ſceleris cauſam, cum Romanis eos de traditione ciuitatis collocutos fuiſſe, communisq; libertatis proditores interemiſſe dicebant, prorſus, vt audacia ſua tanquam ſeruatores ciuitatis, ac bene de ea meriti gloriarentur. Euenit autem populum quidem ad hoc humilitatis ac formidinis, illos verò inſolentiæ progredi, vt in eorum eſſet ar-

Latrones ꝑ arbitrio pontifices deſignant.

bitrio etiam pontificum deſignatio. denique familijs abrogatis, vnde per ſucceſſionem pontifices creabantur, incognitos atq; ignobiles conſtituebant, vt impiorum facinorũ ſocios haberent. nam qui ſupra meritum ſummos honores adeptierant, his obediebant neceſſario, qui ſibi eos præſtiterant: quoniam & dignitate praditos, varijs machinis fictisq; ſermonibus committebant, opportunitatem ſibi ex eorum, qui ſe prohibere poterant, contentione captantes: donec hominum perſecutione ſatiati, in diuinitatem contumelias tranſtulerunt, pedibusq; pollutis in ſanctum locum introire cœperunt. Iam verò populo contra eos concitato (nanque autor erat Ananus, auo maximus pontificum, itemq; ſapientiſſimus: & qui fortaſſis ciuitatem conſeruaſſet, ſi inſidiatorum manus potuiſſet effugere) illi templum Dei aduerſus populi turbam, caſtellum ac profugium ſibi fecere, quod pro domicilio habebant tyrannidis. Acerbis autem malis admiſcebatur etiam cauillatio, quæ præ cæteris eorum factis erat dolori. tentando enim quanto metu populus teneretur, ſuasq; vires explorando, ſorte pontifices creare conati ſunt, cum his (vt diximus) ex familijs ſucceſſio deberetur.

Pontificis electio cõtra ritum vſitatũ ab latronibus facta.

huic autem fraudi mos antiquus obtendebatur. nam & olim ſorte pontificatum deferri ſolitum fuiſſe dicebant. re autem vera, legis erat abrogatio firmioris, per eos qui ad potentiam ſibi deſignandorum magiſtratuum licentiã compararent. Itaq; vna ſacratarũ tribuum accita quæ Eniachin appellatur, pontificem ſortiebantur: caſuq; ſors exit homini, per quem maximè eorum iniquitas demonſtrata eſt, Phani cuidam, filio Samuelis, ex vico Aphthaſi, non ſolum ex pontificibus orto, ſed apertè quid eſſet pontificatus, propter ruſticitatã penitus neſcienti.

Phanes ruſticus quidam pontifex declaratur.

Deniq; inuitũ eum rure abſtractũ, vt in ſcena fieri ſolet, aliena ornauere perſona: indutũq; ſacra veſte, quid facere deberet, ſubito inſtituebãt: ludumq; & iocũ

eſſe

esse tantum nefas arbitrabantur. cæteri verò sacerdotes, procul spectantes ludibrio legem haberi, lacrymas vix tenebant; honoresq; sacrorum solui grauiter ingemebant. Populus autem hanc eorum audaciam non tulit, sed omnes quasi ad deponendam tyrannidem animos intenderant. nam qui præstare cæteris videbantur, Gorion Iosephi filius, & Simeon Gamalielis, tàm singulos circumeuntes, quàm simul vniuersos in concionibus hortabantur, quò tandem aliquando libertatis corruptores vltum irent, sanctumq; locum ab hominibus sceleratis purgare properarent. Pontifices etiam probatissimi, Gamala quidem filius Iesu, Anani autem Ananus, populum frequenter in cœtibus exprobrando eius segnitiem, contra Zelotas excitauerunt. ita enim se ipsi vocabant, vti bonarum professionum æmuli, ac non qui pessimam facinorum immanitatem superassent. Itaque in concionem populo congregato, cunctisq; indignantibus occupationes sanctorum, itemq; rapinas & cades, nondum autem promptis ad vlciscendum, propterea quod inexpugnabiles (id enim verum erat) Zelotæ putabantur, stans inter eos medius Ananus, & ad legem crebrò respectans, cum lacrymis oppleuisset oculos: Equidem, inquit, mori potius deberem, quàm Dei domicilium videre tantis refertum piaculis: atque inaccessa & sancta loca sceleratorum pedibus frequentari; veruntamen sacerdotali veste amictus, & sanctissimum venerabilium nominum ferens, viuo: atque animæ amore teneor, nec pro senectute quidem mea mortem sustinens glorioſam. Igitur solus ibo; & tanquam in solitudine animam meam solam dabo pro Deo. nam quid opus est viuere in populo, clades suas minimè sentiente, & apud quos mala præsentia nemo prohibet? siquidem spoliati patimini, ac verberati reticetis, & ne gemitu quidem aperto quisquam prosequitur interemptos. O acerbam dominationem. Quid de tyrannis querar? Nunquid non à vobis vestra potentia nutriti sunt? nunquid non despectis qui primi erant, cum adhuc pauci essent, vos dum tacetis, plures eos fecistis? atque illis armatis quiescentes, in vosmetipsos arma vertistis? cum primos eorum conatus oportuisset infringi, quando cognatos conuicijs appetebant. Vos autem negligendo, ad depradationem noxios iritastis, quia vastatarum ædium nulla ratio erat. Itaque iam domini ipsi rapiebantur, eisque cum per mediam ciuitatem traherentur, nemo erat auxilio. Illi autem à vobis proditos, etiam vinculis affecêre: non dico quales & quantos, sed quod non accusatos, indemnatos vinctos nemo adiuuit. restabat eosdem videre trucidari. hoc etiam vidimus: velut è grege brutorum animalium cum præcipua quæque duceretur hostia, ne vocem quidem quisquam emisit, nedum dexteram mouit. Patiemini ergo, patiemini, etiam sancta conculcari videntes. Cumq; omnes audaciæ gradus nefarijs hominibus subieceritis, eorum præstantiam reueremini? nunc enim profectò ad maiora procederent, si quid maius quod euerterent inueniretur. Tenetur quidem munitissimus ciuitatis locus, fanum appellatione, re arx quædam siue castellum. Tanta igitur contra vos tyrannide munita, & inimicis super verticem positis, vt videtis, quid cogitatis? aut quibus vestras sententias applicatis? An Romanos expectatis, vt sanctis vestris opitulentur? Ita quidem se nostræ ciuitatis habent res, eoq; iam calamitatis ventum est, vt misereatur nostri etiam hostis. Non exurgetis ô miseri respectisq; vulneribus vestris, quod etiam feras bestias facere videmus, non vltum ibitis in hos, qui vos percussêre? Non suas quisque recordabitur clades,

An. mũdi 4032. A nato Christo 70.

Præstantiores cæteris populum ad vltionem hortantur.

Zelotæ pessimam facinorum immanitatem superant.

Anani contra Zelotas ardens oratio.

Ananus Iudæis timorem exprobrat.

Latronum immanitas.

Fanum, arx quædam siue castellum.

An.mũdi 4032. A nato Christo 70.

& antè oculos posita quæ pertulerit, ad vltionem animos acuet? Perijt apud vos (nisi fallor) affectionum omnium carissima, & maximè naturalis, cupiditas libertatis. seruitutis autem ac dominorum amantes facti sumus, tanquam subiugari à maioribus didicerimus. Atque illi quidem multa & maxima bella, vt in libertate viuerent, pertulerunt, ne aut Ægyptiorum aut Medorum potentiæ cederent, dummodo ne facerent quæ iuberentur. Et quid opus est de maioribus loqui? Hoc ipsum bellum, quod cum Romanis nunc gerimus, vtrum commodè an contrà incommodè referam, palàm quid habet causæ, nisi libertatem? Ergo qui dominis totius orbis seruire non patimur, gentiles nostros ferimus tyrannos? Quanquam externis obedientes, ad fortunam semel id referunt, cuius iniuria victi sunt. at verò pessimis suorum cedere, ignauorum est, & cupientium seruiendi. Ad hæc autem, quia Romanorum mentio facta est, non vos celabo, quid dum loquor interuenerit, mentemq; retraxerit: quod etiam si ab his capti fuerimus (absit autem huius dicti periculum) nihil acerbius experiemur, quàm isti nos affecêre. Quo pacto autem non lacrymis dignum sit, illorum quidem in templo donaria cernere, gentilium verò spolia, qui nobilitatem huius maximæ omnium ciuitatis compilauerunt: eosq; viros trucidatos videri: quibus etiam illi post victoriam obtemperassent? Et Romanos quidè nunquam transgredi ausos esse limitem profanorum, aut sacratæ quicquam consuetudinis præterire: sanctorum autem ambitum, quamuis procul aspectum perhorrescere: quosdam verò in his locis natos, ac sub nostris moribus educatos, & qui Iudæi vocentur, inter media sancta deambulare, manibus adhuc suis gentili cæde calentibus? Quis igitur externum bellum metuat, ex comparatione domestici? Multo nobis æquior est hostis. nam si propriè rebus sunt aptanda vocabula, fortasse reperietur, legum quidem conseruatores nobis fuisse Romanos, hostes verò intus haberi. Verùm hos insidiatores libertatis exitio deberi, neque facinorum eorum dignum excogitari posse supplicium, certum est: idemq; omnibus vobis, & ante orationem meam esse persuasum, atque ipsis vos rebus quas pertulistis, in eos esse commotos. plerique autem fortasse multitudinem eorum, atque audaciam reformidant: & præterea quòd in loco superiore consistunt. Sed hæc vt vestra negligentia conflata sunt, ita nunc magis proficient, si morabimur. nam & numerus illorum in dies singulos alitur, eò quòd nequissimus quisque ad similes profugiat: & audaciam plus accendit, quod nullum adhuc eius impedimentum interuenit: locoq; superiore vtentur, & quidem cum apparatu, si his tempus demus. Quòd si aduersus eos ire cœperimus, humiliores erunt, mihi credite, conscientia: & celsioris loci beneficium, reputatio scelerũ perdet. Fortasse aũt Dei pariter spreta maiestas, in ipsos tela retorserit, suisq; missilibus consumentur impij. Videant nos tantummodo, & deiecti sunt: quanquã pulchrum est, vt etiam si quod periculum immineat, pro sacris ianuis moriamur: ac si non liberis & coniugibus, pro Deo tamen eiusq; sanctis animas profundamus. Præbebo autem manum, atq; sententiam: & neque consilium vobis vllum deerit ad cautionem, neque me corpori meo parcere videbitis. His Ananus contra Zelotas populum hortabatur: non quidem nesciens iam expugnari vix posse propter multitudinem ac iuuentutem animorumq; pertinaciam, multoq; magis propter conscientiam commissorum: nec enim concessum iri veniam his, quæ perpetrauerant, sperabant: veruntamen quiduis perpeti præstabilius existimabat, quàm in tanta

Bella libertatem causam habent.

Comparatio Romanorum & Iudęorum, ac vtriusq; partis proprietas.

Depulsio contrariæ sententiæ de hostium audacia & numero.

Epilogus orationis Anani ad populum.

rerum

rerum perturbatione Rempub. negligere. Populus autem duci se clamabat in eos, contra quos rogabatur: & ad subeunda pericula quisq; promptus erat. Sed dum Ananus magis idoneos discerneret, atque ordinaret ad prælium, Zelotæ cunctis conatibus eius cognitis (certos enim qui omnia sibi nunciarent habebant) in Pontificem commouentur: ac modo per cuneos modò simul vniuersi prosiliunt: neque obuio cuiquam parcebatur. Citò autem & Ananus populum congregauit, multitudine quidem superiorem: armis verò constipatis, non erant Zelotæ inferiores. alacritas verò, quod deerat, in vtrisque supplebat. nam & ciues armis iram conceperant fortiorem: & qui de templo exierant, quauis multitudine maiorem audaciam. quippe illi quidem habitare se in ciuitate minimè posse arbitrabantur, nisi Zelotas eximerent: hi verò nisi vicissent, nullum se non subituros esse supplicium. Manus autem conseruêre pro ducibus obedientes motibus animorum. Et primò quidem in ciuitate ac pro templo eminus missis lapidibus semet inuicem appetebant. si verò aliqua pars terga vertisset, victores gladijs vtebantur. cumque plurimi sauciarentur, multæ cades vtrobique fiebant. Et populares quidem in domos referebantur à suis. Zelotarum autem quicunque vulneratus fuisset, in templum ascendebat, sacram humum cruore perfundens: vt solo eorum sanguine violatam religionem rectè quis dixerit. Semper quidem latrones excurrendo in congressionibus præualebant. Irati verò populares, proficiente quotidie numero suo, cum desides increparent, quique à tergo sequebantur, non aperiendo fugientibus viam, inuitos eos repugnare compellerent, vniuersos quidem suos in hostes conuertunt. illis autem, quia vim ferre non poterant, paulatim ad templum recedentibus, irrumpit vnà cum socijs Ananus. Vnde factum est, vt eos quòd ambitu exteriori expulsi essent, metus inuaderet: ideoq; in murum interiorem fuga recepti, maturè ianuas occluderent. Verùm Anano portis quidem sacris manus afferre non placebat, hostibus quoque desuper tela torquentibus, nefas esse existimanti, etiam si vicisset, non lustratum prius populum introducere. Ex omni autem suorum multitudine sex ferè armatorum millia sortitus, custodes eos in porticibus collocat. his autem qui succederent, in excubijs alios per ordinem ponit. Multi autem honestorum ab optimatibus ad id electi, mercede conductos pauperes vice sua præsidijs destinabant. Fit autem his omnibus exitij causa Joannes, quem ex Giscalis effugisse prædiximus. is enim dolis plenus, & vehementem dominationis cupiditatem mente circumferens, iamdudum rebus communibus moliebatur insidias. Itaq; tunc eadem quæ populus sentire se simulans, aderat Anano tàm diebus cum proceribus capienti consilium, quàm noctibus peragranti custodias: omniáque secreta Zelotis renunciabat: nullumque populi consilium non prius quàm caperetur, inimici sciebant eius indicio. immmoderatis verò & Ananum, & populi principes placabat obsequijs, ne in aliquam suspicionem veniret affectans. Sed hæc eius honorificentia in contrarium vertebatur. Erat enim ex adulationum varietate suspectior: eoq; ipsò quòd etiam non accitus assiduus erat, arcanorum proditor habebatur. Etenim perspiciebat Ananus, omnia sua consilia hostes intelligere: & quæ Joannes faceret, suspicionem proditionis habebant. submouere autem illum non erat facile, neque possibile, quòd malitia præualeret: ac præter hoc multorum non ignobilium, qui summis rebus adhibebantur, patrocinio succinctus erat. Visum est igitur

An. mũdi 4032. A nato Christo 70.

Ananus milites suos contra Zelotas ordinat.

Pugna ciuium & Zelotarum in templo Hierosolymitano.

Ciuiũ numerus contra Zelotas quotidiè augetur.

Zelotas ciues in murum interiorem templi adigunt.

Ioannes dolis plenus ac ciuium proditor.

An. mũdi 4032. A nato Christo 70.

igitur ab eo ſacramentum beneuolentiæ cauſa peti: nihilq́ dubitans, & fidem populo ſe ſeruaturum iurauit, neq́ factum eius inimicis vllum, neq́ conſilium proditurum: vnaq́ deponendis rebellibus, & manu & voluntate operam collaturum. Itaque Ananus eiusq́ ſocij, quoniam iurato crediderunt, nulla iam ſuſpicione ſuis eum conſilijs adhibebant: moxq́ ab ijſdem concordiæ cauſa legatus intromittitur ad Zelotas. cura namque habebant, ne fanum culpa ſua pollueretur, néue quiſquam in eo procumberet Iudæorum. Ille autem, quaſi Zelotis ac non contrà pro beneuolentia iurauiſſet, ingreſſus ad eos, medius conſtitit: & ſapedem ſe illorum cauſa in magno periculo fuiſſe dixit, ne quid ſecretorum ignorarent, quæ in eos Ananus cum ſocijs cogitaſſet. nunc autem ingens cum ipſis omnibus ſubiturum eſſe diſcrimen, niſi diuinum quoddam præſtò fuerit auxilium. nihil enim iam morari Ananum: ſed perſuaſiſſe quidem populo, ad Veſpaſianum legatos mittere, vt ad capiendam ciuitatem quamprimam venire properaret, indixiſſe autem luſtrationẽ poſtero die, vt religione ſimulata intromiſſi, vel etiam vi prælio manus conſererent. Se autem non videre, quàm diu aut obſidionem ſuſtinebunt, aut cum tanta manu acie congredientur. Ad hæc addebat, quod ipſe Dei prouidentia tranſactionis eſſet cauſa legatus. hanc enim ſpem Ananum his proponere, quò nihil ſuſpicantes eos ſubitò aggrederetur. Itaque oportere, ſi quis habendam vitæ rationem duceret, aut obſidentibus ſupplicare, aut foris aliquod præſidium petere. Quos autem ſi victi eſſent, venia ſpes foueret, immemores audaciæ ſuæ credere, ſimul ac factores pœnituerit admiſſorum, in gratiam ſtatim eos qui perpeſſi ſunt redituros. Sed nocentium quidem ſæpe inuiſam etiam pœnitudinem fieri, læſis autem iram in licentia ſæuiorem: imminere autem illis ait interfectorum amicos atque cognatos, totumq́ populum pro diſſolutis legibus ac iudicijs indignatione flagrantem: vbi etiam ſi qua pars miſericordiæ fuerit, maiori eam iraſcentium turba ceſſuram. Talia quidem variabat Ioannes, terrorem incutiens multitudini. externum verò auxilium apertè quidem indicare quod diceret non audebat: Idumæos autem ſignificabat. vtq́ principes Zelotarum priuatim etiam commoueret, crudelitatis Ananum arguebat, ipſis eum maximè minitari confirmans.

Ioannes fidem ſe populo ſeruaturum iurat.

Ioannes Zelotis contra iuramentum ſecreta reuelat.

Ioannes Zelotas ergà ciues irritat.

CAP. VI.

Idumæorum aduentus pro Hieroſolymitanis & acta.

ERANT autem Eleazarus Simonis filius, qui etiam præter alios idoneus eſſe videbatur & rectè conſulere, & quæ conſuluiſſet efficere, itemq́ Zacharias filius Amphicali, vterq́ à ſacerdotibus genus ducens. Hi præter communes, etiam priuatis interminationibus cognitis, quodq́ Anani factio potentiæ ſibi comparandæ cauſa Romanos accerſeret (nam & hoc Ioannes affinxerat) diu quidem quid agerent dubitabant, anguſtijs temporis concluſi. populum enim haud multo poſt eos aggredi paratum eſſe cogitabant: externi verò ſubſidij facultatem, inſidiarum ſibi celeritate præreptam: priusq́ fore vt omnia paterentur, quàm auxiliarium quiſquam iſta cognoſceret. aduocari tamen Idumæos placuit. ſcriptaq́ breuiter epiſtola, quòd circumuentò populo Ananus vellet Romanis metropolim prodere: ipſi autem pro libertate diſſidentes, in templo obſiderentur: minimumq́ temporis ſalutem ſibi promitteret: ac niſi maturè ſubuenirent, ipſos quidem Anano atq́ inimicis, at verò ciuitatem Romanis ilicò ſubiugandam: pleraq́

Eleazarus Zelotis Idumæos aduocari ſuadet.

Zelotæ ab Idumæis ſuppetias petunt.

ráque nuncijs ad rectores Idumæorum referenda mandant. Ad hoc autem lecti sunt duo viri strenui, & dicendi peritißimi, & ad persuadendum satis idonei: quodq; his rebus esset vtilius pedum velocitate præstantes. nam Idumæos confestim parituros certum erat, quòd turbarum cupiens & incondita esset natio, semperq; ad motus facilis atque suspensa, & rerum mutationibus læta; minimisq; petentium blanditijs ad bella promptißima: & velut ad festorum quandam solennitatem, sic ad prælia properans. celeritatem autem nuncij exigebant, atque istis nihil deerat alacritatis. vterque autem Ananias vocabatur. Iamq; apud rectores aderant Idumæorum. Illi autem simul epistola mandatisq; attoniti, quasi furibundi circumcursare gentem, militiamq; denunciare cœperunt. Itaque mox & dicto citius multitudo conuenerat, omnesq; pro libertate metropoleos arma rapiebant. Congregati autem propè ad XXM. *cum ducibus quatuor Hierosolymam veniunt: hoc est Ioanne & Iacobo Sosæ filijs, & præterea Simone Cathlæ, & Phinea Clusoth filijs. Ananum autem profectio legatorum; itemq; vigiles eius latuit, sed non etiam impetus Iudæorum. hoc enim antè cognito, portas eis clausit, & muris custodes apposuit. non tamen visum est bello cum his congredi, sed verbis eis ante persuadere concordiam. Stans ergo in aduersa turri Iesus, post Ananum æuo Pontificum maximus. Cum multa, inquit, & varia turba tenuerint ciuitatem, in nulla re sic miranda fortuna est; vt in eo, quòd pessimis etiam inopinata conspirant. etenim perditißimis hominibus contra nos auxilio venistis, tanta cum alacritate, quanta nec in Barbaros aduocante vos metropoli venire decuisset. Et si quidem viderem consensionem vestram similem esse horum hominum qui vos rogauerunt, non existimarem impetum carere ratione. nihil enim æquè ac morum cognatio concordiam firmat. Nunc verò illi quidem, si quis eorum singulos explorauerit, mille mortibus digni reperientur. nam ludibria & purgamenta totius rustica plebis, luxu absumptis patrimonijs suis; postquam in vicis & ciuitatibus proximis audaciam exercuere, postremò in sacram ciuitatem clàm influxere vt latrones, solumque religiosum immanitate polluerunt scelerum: eosque videas sine metu inter sancta ebrios, & auiditate ventris peremptorum spolia consumentes. vestra verò multitudo armatorumque talis ornatus est, qualem deceret esse, si publico vos consilio metropolis inuitaret, in alienigenas laturos auxilia. quid igitur hoc esse quis dixerit, nisi fortunæ iniuriam: cum pro nequißimis conueniße & integræ nationis vestræ arma videantur conspirare? Iamdudum quidem reperire nequeo, quidnam fuerit, quod vos tam citò commouerit, nec enim sine magna causa fieri potuisset, vt arma pro latronibus aduersus cognatum populum caperetis. quid? Romanos audistis & proditionem? his enim quidam vestrum obstrepebant nunc, liberandæ metropoleos causa venisse dicentes. vnde mirati sumus præter alia, noxiorum tale commentum. viros enim natura libertatis amatores, eoque cum externis hostibus pugnare paratißimos, aliter contra nos efferare non poterant, quàm vastatæ libertatis proditione mentita. Sed enim vos considerare oportet, qui nos insimulauerint: fidemq; in vos veritatis ex rebus communibus, non ex ficto sermone colligere. Quid enim passi, nunc demum nos dedimus Romanis, cum ab initio licuerit aut ab his non deficere, aut quia deficimus, citò redire in gratiam, priusquam circa nos omnia vastarentur? namque iam, ne volentibus quidem no-*

An. mũdi 4032. A nato Christo 70.

Idumæorum natura & mores.

Idumæorum viginti millia Hierosolymam veniunt.

Oratio & exhortatio Iesu ad Idumæos.

Depulsio commenti Zelotarum de opprimenda libertate & ciuitate prodenda.

An.mũdi 4032. A nato Christo 70.

Pax morti præstat: cæteris tamen paribus.

bis, transactio facilis est: cum & superbos eos effecerit Galilæa sub iugum missa: morteq́ grauiorem afferat turpitudinem, appropinquantes placare. Equidem quod in me est, pacem morti antepono. semel autem bello appetitus, postquam pugna commissa est, glorioſam mortem vita captiui existimo potiorem. Sed vtrum nos populi principes aiunt clàm misisse aliquem ad Romanos, an etiam totum populum communi suffragio? Siquidem nobis dicant, quos amicos miserimus, qui serui fuerint proditionis ministri. Cum iret aliquis deprehensus est, rediens captus est, literas nacti sunt? Quemadmodum autem tantam ciuium multitudinem lateremus, cum quibus omni hora versaremur? Paucis autem, atque his inclusis, qui de templo ne in ciuitatem quidem prodire possent, quo pacto sunt cognita, quæ occultè extra ciuitatem fierent? An verò nunc cognouere, quando ausorum pœnæ reddendæ sunt? donec autem sine metu fuere, neminem nostrum proditorem suspicabantur? Sin ad populum causam referunt, publicum habuit nempe concilium, nemo aberat concioni: ideoque manifestior ad vos nuncius fama citius properasset. Quid autem opus erat legatos mittere, cum certa nobis esset de transactione sententia? Et quis designatus sit dicant. Sed hæ quidem malè periturorum, & instantes pœnas euitare cupientium causationes sunt. Quin etiam si ciuitatem prodi in fatis esset, id quoque ipsos qui nos criminantur ausuros opinor: quorum audacia vnum malum videtur deesse proditio. Vos autem oportet, quia semel cum armis adestis, primùm (id quod est iustissimum) adiuuare metropolim, & vnà nobiscum tyrannos eximere, per quos iudicia dissoluta sunt: qui calcatis legibus iura suis gladijs permisere: denique nobiles viros non incusatos, ex medio raptos foro, primùm vinculis cruciarunt: deinde non voce neque prece eorum morati, neci tradiderunt. Licet autem vobis non belli lege ingressis, horum videre argumentum, quæ dixi, desolatas domos rapinis, coniuges in veste lugubri ac familias peremptorum, & per totam ciuitatem vlulatus & fletus. nullus enim non persecutionem expertus est impiorum. Qui ad hoc insaniæ prorupere, vt latrocinalem audaciam non solùm ex agris atque alienis ciuitatibus in hanc, quæ & caput & facies gentis est, sed in phanum etiam ex ciuitate transferrent. Denique hoc sibi & ad excursus & ad perfugium elegerunt, isque fiscus illis est eorum quæ in nos comparantur: & locus toti orbi terræ venerabilis, quique ab vniuersis alienigenis, ab extremo limite mundi venientibus, honoratur, per hæc quæ apud nos nata sunt portenta conculcatur. Exultant autem rebus desperatis, populos committi populis, & ciuitatibus ciuitates, gentesque in sua viscera delectum habere: cum debueritis (vt dixi) quod factu esset optimum ac deceret, nobiscum nocentes eximere: atque hanc ipsam fallaciam vltum ire, quod auxilio vos aduocare ausi sunt, quos metuere vindices debuissent. Quod si eiusmodi hominum preces reuerendas putatis, attamen licet vobis armis depositis, cognatorum habitu introire ciuitatem: medioque inter hostes atque auxiliares suscepto nomine, de nostris discordijs iudicare: quanquam reputate quid habebunt commodi, cum de manifestis ac tantis criminibus apud vos causam dicturi sunt, qui hominibus non accusatis, ne verbum quidem facere permisere. Ferant igitur hanc ex vestro aduentu gratiam. Si verò nobiscum indignari neque iudicare vultis, tertium restat, vt relictis vtrisque partibus, nec nostris cladibus insultetis, nec cum insidia-

Iesus Idumæos vt in ciuitate contra Zelotas auxilium ferant hortatur.

Zelotæ templum ad excursus & ad perfugium elegerunt.

Iesus Idumæos de discordijs iudicare rogat.

insidiatoribus metrapoleos maneatis. Nam etsi maximè quenquam nostrum An.mũdi 4032. *suspicamini Romanis collocutum, obseruare vobis itinera licet: tumq; demum* A nato Christo 70. *tueri metropolim, cum factum aliquid huiusmodi patuerit, quale delatum est, & in autores eius, si conuicti fuerint, vindicare. Non enim vos praeueniunt hostes, iuxta ciuitatem sedibus positis. Sin horum nihil vobis gratum aut mediocre videtur, ne portarum claustra miremini, quatenus arma portabitis. Haec quidem Iesus loquebatur. Idumaeorum autem multitudo nequaquam animum aduertebat, ardens iracundia, quòd non paratum habuisset introitum: proq; armis inter se duces indignabantur, captiuitatem esse existimantes, si ea quibusdam iubentibus deposuissent. Vnus autem ducum Simon filius Cathla, vix placato suorum tumultu, stans in eo loco vnde exaudiri à Pontificibus posset, non iam mirari se ait, si libertatis propugnatores in templo obsiderentur inclusi, cum illi cuncta genti communem clauserint ciuitatem: & Romanos quidem fortasse, coronatis etiam portis recipere sint parati, Idumaos autem ex turribus alloquantur, captaq; iubeant pro libertate arma proijcere: cognatisq; non credentes custodiam ciuitatis, iudices eos discordiarum fieri velint: & alios accusando quòd indemnatos ciues occiderint, ipsi tot am damnent ignominia nationem. denique vrbem omnibus alienigenis religionis causa patentem, nunc domesticis praeclusistis. Valde enim contra vos festinabamus, & ad gerendum cum gentilibus bellum: qui ob hoc adesse properauimus, vt vos seruaremus liberos. Nempe taliter vos etiam hi quos obsidetis laesere, tamq; verisimiles puto suspiciones in illos quoque colligitis. Deinde qui Reipub. defensores sunt intus in custodia tenentes, genere coniunctissimis gentibus simul vniuersis ciuitatem praeclusam tyrannidem perferre dicitis, cum tam contumelioſis nos iubeatis obtemperare praeceptis: nomenq; potentiae alijs, qui vos tyrannos patiuntur, annectitis. Quis cauillationem vestri sermonis tulerit, cum rerum repugnantiam videat? Etenim vobis etiam nunc Idumaeos excludentibus ciuitate (namque ipsi nos à patrijs sacris arcetis) rectè quis eos incusauerit qui custodiuntur in templo, quòd cum ausi essent plectere proditores, quos viros nobiles & innocentes pro societate facinoris dictitatis, non à vobis inceperint, summaq; proditionis membra praeciderint? Sed licet illi molliores quàm res poscebat inuenti sint, nos tamen domicilium Dei seruabimus Idumaei, & pro communi patria propugnabimus: tamq; foris irruentes, quàm intus insidiantes, hostes pariter vlciscemur. Hic autem manebimus pro muris armati, donec aut vos Romani respiciendo liberent, aut ipsi recuperata libertatis cura mutemini.*

Iesu ad Idumæos orationis finis.

Simonis Idumæorũ ducis ad Iesu orationem responsio.

Idumæi, quod Hierosolymitani clauserint illis ciuitatem ægrè ferunt.

Idumæorum in Pontifices & ciues probra.

CAP. VII.

De clade Iudæorum ab Idumæis facta.

His dictis Idumaeorum quidem multitudo clamore consensit: Iesus autem tristis recessit, cum nec Idumaeos quicquam sentire moderatum, & duplici bello oppugnari ciuitatem videret. Quippe nec Idumaeorum tumor & spiritus quiescebat, indignè ferentium contumeliam quòd essent ciuitate prohibiti: & quòd Zelotarum vires esse firmas crediderant, erubescentium, postquam nihil eos sibi auxiliari posse viderent, vt iam venisse paeniteret. Pudor autem nulla re penitus gesta redeundi, paenitudinem superabat. Itaq; ibidem propè murum temerè ta-

An.mũdi 4032. A nato Christo 70.

bernaculis positis, manendum esse statuere. Infinita verò hyems nocte illa venit, ventiq; violenti cum imbribus orti sunt, & crebra fulgura, horrendaq; tonitrua, concussaq; terra vasti mugitus: certumq; erat apud omnes, hominum exitio mundi statum esse turbatum, neque paruum quid rerum hæc signa portendere. Vna verò Idumæis & oppidanis erat opinio: illis quidem, iraſci Deum militiæ causa, existimantibus: neque se posse euadere, si aduersus metropolim arma mouissent: Anano autem eiusq; socijs, etiam sine prælio vicisse: Deumq; pro se bellum administrare credentibus. Sed profectò falsi erant interpretes futurorum, & quæ sui passuri essent, contra hostes fore diuinabant. Verùm Idumæi quidem cateruatim densatis corporibus inuicem se fouebant, scutisq; contextis protecti capita, minus pluuia ladebantur: Zelotæ autem magis illorum quàm suo periculo cruciabantur: collectíque deliberabant, si quam reperire subsidij machinam illis possent. Horum autem ardentioribus videbatur, vi armorum custodes inuadere: atque in ciuitatem impetu facto palàm portas auxiliatoribus aperire. nam & custodes ex improuiso, & quòd plures inermes ac belli expertes essent, facile turbatum iri, & multitudinem ciuium difficulter colligi posse: quoniam domi quisque propter hyemem contineretur. quin etsi periculum aliquod interuenerit, quiduis subire satius, quàm negligere tot copias sui causa turpiter perituras. at qui prudentiores erant, vim adhiberi dissuadebant. non enim sui tantum causa custodes ampliari, sed etiam ciuitatis murum videbant propter Idumæos diligentius custodiri: & vbique adesse Ananum, omnibusq; horis inuisere custodias existimabant. sed hoc alijs noctibus ita habuerat. illa verò, non sua desidia requieuerat, sed vt & ipse & custodum manus fato duce interirent. Nanque iam nocte prouecta, & gliscente hyeme, custodes in porticu dispositos opprimit somnus. At Zelotis consilium subit, vt ferris templo sacratis portarum vectes secarent. affuit autem illis, ne exaudiretur crepitus, ventorum sonus, & crebra tonitrua: fanoque egressi, ad murum clanculo veniunt, seratamq; portam, quæ versus Idumæos erat, aperiunt. Illi autem primùm Ananum conari aliquid suspicati, vnusquisque dextram ad gladium, quasi repugnaturi applicant maturè: deinde his qui ad se venerant agnitis, intrò ibant. Qui quidem, si tunc manus vertere in ciuitatem voluissent, nihil obstabat quò minus totus populus interiret: tanta ira ferebantur. verùm Zelotas primò eximere custodia festinabant: illis quoque multum precantibus, qui eos receperant ne despicerent malis obsessos, quorum gratia venerant, neque his acerbius periculum importarent. captis enim custodibus, faciliorem illis in ciuitatem impetum fore: sed si semel eos concitassent, iam illos contineri non posse, quin si senserint congregentur, & per ascensus nitentibus se opponant. Idem igitur Idumæis visum est: iamque in templum per ciuitatem subibant, cum suspensi Zelotæ aduentum eorum præstolarentur. Denique his ingressis, etiam ipsi confidenter ex interiori fano progressi sunt, mixtique Idumæis in custodes irruerunt. Cæsis autem nonnullis, quos somnus oppresserat, omnis multitudo ad clamorem vigilantium suscitata est, raptisque armis ad repugnandum non sine stupore properabant. Ac primum quidem Zelotas solos conari aliquid suspicantes, quasi eos superaturi numero confidebant: vbi verò foris alios circunfundi viderent, Idumæos irrupisse sensere. Et maior quidem pars eorum, armis pariter animisq; depositis in quæstibus erant.

pauci

Idumæi post Zelotas ingressi.

Zelotæ custodes inuadere, atq; in ciuitatem impetu facto palàm portas auxiliatoribus aperire conantur.

Custodes in porticu dispositus somnus opprimit.

Idumæi noctu Zelotarum ope Hierosolymam ingrediũtur.

Idumæi Zelotis in templo sese coniungunt, & in custodes irruunt.

Infinita hyems.

Idumæi propè murum tabernacula ponunt.

Pauci verò iuuenum fortiter cõmuniti, occurrendo Idumæis, aliquandiu segniorem multitudinem protegebant: alij cladem ciuitatis habitatoribus nunciabãt. Illorum autem auxilio venire nullus audebat, cognito Idumæos irrupisse: sed ipsi quoque irrita vociferantes, cum fletibus respondebant: plurimusq; mulierũ vlulatus suscitabatur, si quando custodum quisquam in periculum aliquod incidisset. Quin & Zelotæ Idumæorum clamorem geminabant, magisq; horribiles tempestas faciebat omnium voces. Nemini autem Idumæi pepercere, quod natura crudelissimi ad cædes erant, & hyeme grauiter afficiebantur, propterea q; his qui se excluserant vt inimicis vtebantur, tam supplicantibus quàm repugnantibus infensi. Multos enim cognationem referentes, vtq; commune phanũ reuererentur orantes, gladijs transfigebant. Nullus autem fugiendi locus, neque spes salutis erat. Compulsi autem circa se, magis quàm vi oppressi laniabantur, cum recedendi spatium non daretur, nec interfectores à cædibus temperarent. Incerti autem quid agerent, in ciuitatem se præcipitabant: miseri (vt mihi videtur) eò quòd fugiebant crudelius subeuntes exitium, donec templum exterius sanguine redundauit. Octo autem millia & quingentos mortuos dies inuenit. Nec tamen his Idumæorum ira satiata est: sed versis in ciuitatem manibus, omnes domos diripiebant: quemq; fortuitò inuenissent, morti dabant. Et cætera quidem multitudinis cædem superuacuam esse ducebant: pontifices autem perue stigabant, & in illos plerique ferebantur, statimq; comprehensos obtruncabant: stantesq; super eorum cadauera, nunc Anano populi beneuolentiam, nunc Iesu quæ de muro dixerat, exprobrabant. Ad hoc autem impietatis progressi sunt, vt etiam insepultos eos abiecerint: cum præsertim Iudæis tanta sepulturæ cura sit, vt etiam iudicio cruci suffixos, ad occasum solis deponant atque sepeliant. Et quidem non errauerim, si Anani mortem dixero excidij ciuitatis fuisse principium, & ex illo die muros euersos, remq; publicam Iudæorum perijsse, quo pontificem rectoremq; salutis suæ iugulatum in media ciuitate viderunt. Erat autem & aliàs vir laudabilis atque iustissimus, & præter nobilitatis ac dignitatis & honoris, quo erat præditus, amplitudinem, infimis amabat æquari. Libertatis autẽ maximè fautor erat, & is qui populi affectaret imperium. Commodis autem proprijs communes semper vtilitates anteponebat, super omnia paci studens. Sciebat enim Romanos non posse expugnari: ac prospiciebat, si paciſci vtiliter nequissent Iudæi, omnino eos perituros. vt autem breuiter dicam, cum Anano viuo ad transactionem venissent. Mirus enim erat dicere, mirus populo persuadere quæ vellet. Iam verò impedientes bellantesq; subegerat. Plurimum autem mora sub tali duce attulissent Romanis. Huic iunctus erat Iesus, illo quidem comparatione inferior, sed præstans cæteris: vt putem Deum, qui tanquam violatam ciuitatem perire flammis, purgariq; sancta vellet, consulto defensores eorum, & qui ea charissima ducerent, amputasse. Itaque paulo antè sacris indumentis amictos, & toto orbe celeberrimæ religionis autores, quiq; vndiq; in ciuitatem commeantibus venerabiles habebantur, iacere nudos prædam canibus ac feris videres. Quos quidem viros ipsam puto gemuisse virtutem, tantum licuisse vitijs flentem.

An. mũdi 4032. A nato Christo 70.

Immanitas Idumæorum & Zelotarum in Hierosolymitanos.

Ananus & Iesus Pontifices obtruncãtur.

Anani mors excidij ciuitatis principium.

Laus Anani Pontificis.

FLAVII IOSEPHI DE BELLO IVDAICO LIBER V.

SVMMA CAPITVM LIBRI V. DE BELLO IVDAICO.

I. De altera ſtrage & reditu Idumæorum, Zelotarumque crudelitate.
II. De inteſtina diſcordia Hieroſolymorum.
III. De Gadarenſium deditione & ſtrage.
IIII. De captis oppidis quibuſdam, deſcriptioque ciuitatis Hierichuntæ.
V. Lacus Aſphaltites.
VI. Geraſæ deuaſtatio, ſimul de Neronis morte, Galbæ & Othonis.
VII. De Simone Geraſeno nouæ conſpirationis principe.
VIII. De Galba, Othone, Vitellio & Veſpaſiano.
IX. De Simonis geſtis contra Zelotas.
X. De Veſpaſiano in Imperatorem electo.
XI. Aegypti deſcriptio & Phari.
XII. Veſpaſianus Ioſephum captiuitate liberat.
XIII De Vitellij morte & moribus.
XIIII. Titus mittitur contra Iudæos à patre.

CAP. I.

De altera ſtrage, & reditu Idumæorum, Zelotarumque crudelitate.

An. mũdi 4032. A nato Chriſto 79.

Zelotarum & Idumæorum crudelitas.

ANANO quidem & Ieſu eiuſmodi finis euenit. Poſt illos verò tam Zelotæ quàm Idumæi paſſim plebem, quaſi nefandorum animalium gregem, irruendo mactabant. Et vulgus quidem in quolibet loco deprehenſum necabatur: correptos autem nobiles & adoleſcentes, vinctos in carcerem concludebant, ſpe, nonnullos eorum ſibi poſſe ſociari nece dilata. Verum hæc nullum mouebant, ſed cuncti mortem præoptauerant, dummodo ne aduerſus patriam communem nequiſſimè conſpirarent: ſæuiſſima tamen ante eadem verbera ſuſtinebant, exulcerati plagis atq; tormentis. cumq; iam corpus non ſufficeret cruciatibus, tandem gladium merebantur. quos autem die cepiſſent, eos in cuſtodiam nocte ducebant: extractosq; inde, ſi quos mori contigiſſet abijciebant, vt vinctis alijs locus eſſet. Tantus autem populum pauor occupauerat atq; formido, vt ne flere quidem palàm quiſquam, ſiue ſepelire proprium funus auderet: ſederant occultæ clauſorũ etiam lacrymæ, & ne quis inimicorum audiret, circumſpectantes gemebant. paria nanque his qui lugebantur, etiam qui luxiſſent ilico patiebantur. exiguam verò nocte ſublatam terram manibus, corporibus injiciebant, & nonnunquam die, ſi quis fuiſſet audacior.

Duodecim millia nobilium pereunt.

Duodecim autem millia hoc modo nobiliũ periêre. Illi autem iam ob cades exoſi, nullo pudore iudicij vim & cognitionis cauillando imitabantur. Itaque cùm illuſtrium quendam Zachariam Baruch filiũ interficere decreuiſſent (iritabantur enim quòd nequiſſimis inimicus nimis erat, & probis amicus, itemq; locuples) neque ſolum fortunarum eius direptionem ſperarent, ſed etiam remotum iri virum ad ſe deijciendos potentem, ſeptuaginta plebeiorum honeſtiſſimos ex præcepto conuocant, iudicum ſpecie poteſtate carentes, & apud eos Zachariam, quaſi res proderet Romanis, accuſant: quodq; ad Veſpaſianum proditionis cauſa miſſ-

ſa miſiſſet. Sed neq; argumentum, neq; vlla probatio criminis erat. ipſi autem miſiſſe dixerunt, & hoc haberi pro fide veritatis volebant. Zacharias autẽ vbi nullam ſpem ſalutis ſibi relictam eſſe vidit, per inſidias nõ in iudiciũ, ſed in carcerem ductus, vitæ ſuæ deſperationem libertate non priuauit: ſed exorſus veri quidem ſimilitudinem obiectorũ deriſit, & illata ſibi crimina breuiter diluit: in accuſatores autem oratione conuerſa, omnes eorum iniquitates per ordinem proſecutus eſt, multaq; de perturbatione rerum querebatur. Zelotæ verò obſtrepentes, vix à gladijs temperabant, ſpeciem cauillationémque iudicij ſui vſque ad finem permanere cupientes, & præter hoc iudices experiri, an periculoſo tempore iuſtitiæ memores forent. Igitur omnes ſeptuaginta pro eo ſententiam ferunt, & pro eo mori, quàm ſibi aſſcribi eius interitum maluere. Illo verò abſoluto Zelotarũ clamor tollitur, & vniuerſi quidem iudicibus iraſcebãtur, qui ſimulationem datæ ſibi poteſtatis non intellexerant. duo verò ex audaciſſimis aggreſſi Zachariam, in medio templo interficiunt: & illudendo, habes, inquiunt, & à nobis de abſolutione ſententiam certiorem: eumq; ſtatim in ſubiectam vallem de templo proijciunt. Iudices verò, contumeliæ cauſa verſis gladijs ferientes, templi ambitu pepulere. cadi enim eorum pepercerant, vt diſiecti per ciuitatẽ, nuncij fierent apud omnes ſeruitutis. Idumæos autem iam veniſſe pœnitebat, neque his geſta placebant. Quibus collectis, Zelotarum quidam ſecretò indicabat vniuerſa: & quæcunque hi qui eos aduocauerant ſceleratè feciſſent, omnia demonſtrabat: arma quidem cepiſſe eos, quaſi Romanis à pontificibus metropolis proderetur, reperiſſe autem nullum proditionis indicium. Illos verò qui tutari eam ſimularent, & belli facinora auſos & tyrannidis ab initio quidem prohibendos fuiſſe. Verùm quia ſemel in ſocietatem inteſtina cædis incidiſſent, finem delictis adhibendum, neque vires hominibus ſuggerendas morem patrum deſtruentibus. Nam etſi portas grauiter ferrent ſibi atque in oppidum aditum eſſe præcluſum, pœnas ab his qui prohibuerant eſſe repetitas: & Ananum quidem peremptum, vna verò nocte populum totum penè conſumptum. Quarum rerum multos quidem ſuorum pœnitere ſentirent: eorum autem viderent, à quibus rogati eſſent, crudelitatem immenſam: ne ipſos quidem per quos ſalui erant erubeſcentium. in oculis enim auxiliatorum peßima facinora committere, illorumq; iniurias. Idumæis imputari, quatenus ea non prohibeant, neq; ab his ſeparentur. Debere igitur (quoniam de proditione quæ dicta ſunt, calumniam fuiſſe patuiſſet, nullusq; Romanorum impetus timeretur, aduerſus ciuitatem verò inexpugnabilis eſſet potentia corroborata) illos domum recedere: malorumq; ſocietatem vitando cuncta diluere flagitia, quorum non ſponte, ſed decepti participes extitiſſent: Perſuaſum eſt Idumæis. Et primum eos qui erant in cuſtodijs ſoluunt, propè ad duo millia populariũ, ſtatimq; relicta ciuitate ad Simonem veniunt, de quo paulò poſt commemorabimus: deinde domum ex Hieroſolymis abiere. Euenit autem eorum diſceſſum vtriſq; pariter inopinatum videri. nam & populus neſcius pœnitudinis, paululum fiducia recreatus eſt, velut inimicis leuatus: & Zelotarum creuit inſolentia, quaſi non auxilijs caruiſſent, ſed ijs eſſent liberati, quorum pudore ac reuerentia criminibus temperabant. Denique nulla iam erat facinorum mora neq; cunctatio: ſed feſtinatis quidem conſilijs in rebus ſingulis vtebantur: quæ verò placuiſſent, ipſa cogitatione citius peragebãt. Maximè autem in viros fortes atque inſignes cædibus ſæuiebant: cum inuidia nobilitatem

An. mũdi 4032. A nato Chriſto 70.

Zacharias à Zelotis capitis damnatus.

Septuaginta Iudices pro Zacharia ſententiam ferunt.

Zacharias in medio templo interficitur.

Idumæi domum ex Hieroſolymis abeũt.

Zelotarum poſt Idumæorum abitum facinora & ſcelera.

An.mũdi4032. A nato Christo 70.

nobilitatem abſumerent metu virtutum: vnamq́ cautionem putarent, nullum optimatum ſupereſſe. Itaque occiſus eſt cum multis alijs Gorion, dignitate ſimul & genere præſtans, & plus poſſe populum gaudens, plenusq́ ſpiritu, libertatis amator, vt nullus alius Iudæorũ, quem tamen libertas præter alias virtutes perdidit. Sed ne Peraita quidem Niger eorum manus effugit, bellis cum Romanis geſtis vir ſtrenuus comprobatus: qui etiam ſæpe vociferans, & cicatrices oſtendens, per mediam ciuitatem trahebatur. Ductus verò extra portas, deſperata iam ſalute, ne ſepultura careret ſupplicabat. Illi autem prius interminati, quòd humum ei quam deſiderabat conceſſuri non eſſent, mox etiam mortem intulere. Qui tamen cum occideretur, Romanos eis vltores imprecatus eſt: famemq́ præter bellum ac peſtilentiam, & ad hæc omnia ipſorũ mutuas manus: eaq́ vniuerſa confirmauit apud impios Deus, & quod iuſtiſſimum eſſet effecit, vt audaciam ſuam quam primum experirentur inter ſe diſſidentes. Niger quidem occiſus, quem habebant de oppreſſione ſui metu eos leuauit. Pars autẽ plebis nulla erat, cui non ad interitum excogitabatur occaſio. Namq́ alij quòd iamdudum alijs ciuibus reſtitiſſent interficiebantur: qui verò nihil offenderãt, ſubitas pacis tempore cauſas excipiebant: Et qui omnino liberè eos non adiſſent, pro contemptoribus: qui verò obſequentes, pro inſidiatoribus habebantur: vnaq́ maximorum criminum & mediocrium pœna, mors erat, neque euaſit quiſquã, niſi aut ignobilitate aut fortuna perhumilis.

Mors Gorionis, & Nigri Peraitæ.

Nigri preces reipſa fuiſſe adimpletas, exitus declarat.

CAP. II.

De inteſtina diſcordia Hieroſolymorum.

Veſpaſianũ Romani milites incitant.

ROMANI *autem omnes ad ciuitatem animos intendebant, hoſtiũ diſſenſionem lucrum ſibi eſſe cenſentes: & Veſpaſianũ, penes quem ſumma reipoteſtas erat, incitabant, diuina prouidentia dicentes auxilio in ſemet hoſtes eſſe conuerſos: veruntamen velox eſſe momentum, & Iudæos citò in concordiam redituros, aut inteſtinis malis defeſſos, aut redactos in pœnitudinem. Ad quos Veſpaſianus ait: Plurimũ eos quid fieri conueniat ignorare, tanquam in theatro cupientes quantum armis ac manibus poſſent oſtentare potius cum periculo, quàm ſecum quid eſſet vtile reputare. Nam ſi ſtatim ciuitatem aggrederentur, ipſos cauſam hoſtibus fore concordiæ, ac vires eorum etiam nunc vigentes in ſe prouocaturos. Sin operirentur, paucioribus ac moderatioribus his vſuros domeſtica ſeditione conſumptis. Deum namq́ melius quàm ipſos diſponere, qui ſine labore Iudæos Romanis traderet, nulloq́ periculo exercitui victoriam condonaret. Proinde manib. propijs intereuntibus inimicis, maximoq́ malo, hoc eſt ſeditione turbatis, debere ſe potius periculorum ſpectatores eſſe, quàm cum hominibus mortem appetentibus atque inteſtina rabie inſanientibus confligere. Si quis autem putauerit victoriæ gloriam ſine prælio fieri viliorem, ſciat, inquit, armorum incerto exitu commodius eſſe commodè perficere quod intendit. Neque enim manu præclaros eſſe minus laudabiles, qui paria geſſerint moderatione atque prudentia. Simul autem dum hoſtes imminuerentur, etiam milites ex laboribus aſſiduis recreatos valentiores ductum iri. Præterea non id eſſe tempus, vt maturè occupanda videatur victoriæ claritudo. nec enim armis fabricandis aut maris, vel auxilijs congregandis Iudæos operam dare, atque ideo moras differentibus nocituras: ſed bello domeſtico ac diſſenſione tumidos, miſerabiliora pati quotidie, quàm ipſi eos*

Veſpaſianus hoſtib' domeſtica ſeditione conſumptis victoriã expectat.

captos

captos afficerent intromiſsi. Proinde ſiue quis ſecuritatem conſideret, ſinendos esse qui ſemet absumerent: ſiue facti gloriam clariorem, nequaquam manus inteſtino morbo laborantibus afferendas: ſiquidem ratione recta diceretur, non ipſorum, ſed diſcordiæ fuiſſe victoriam. Hæc Veſpaſianus: eiq; dicenti rectores militum conſentiebant: moxq; apparuit quàm vtile fuiſſet eius conſiliũ. Namq; in dies ſingulos multi ad eum confluebant fugiendo Zelotas. Erat autem fuga difficilis, quòd omnes exitus cuſtodibus obſidebantur. Et ſi quis ibi qualibet ex cauſa deprehenſus fuiſſet, velut ad Romanos ire cuperet, interficiebatur. qui tamen eis dediſſet pecuniam, ſaluus abibat: & qui non dabat, ſolus proditor habebatur. Reſtabat igitur, pecunioſis fugam redimentibus, ſolos pauperes iugulari. Mortui verò per omnes vias coaceruabantur innumeri, multiq; etiam transfugere cupientium, rurſus in ciuitate perire præoptabant. nam ſpe ſepultura in patria mori tolerabilius videbatur. Illi autem ad hoc crudelitatis deuiauerant, vt neque intus, neque per itinera occiſis humum concederent: ſed veluti cum patrijs legibus etiam naturæ iura diſturbare pepigiſſent, ſuaq; in homines iniuſtitia diuinitatem quoque polluere, ita ſub ſole putreſcere mortuos relinquebant. Sepelientibus autem ſuorum corpora, idem quod transfugis, imminebat ſupplicium mortis: ſtatimq; ſepultura indigebat, qui hanc alteri præſtitiſſet: & vt breuiter dicam, nulla tam bona, quàm miſericordia, perierat in illis cladibus mentis affectio: hisq; iritabantur noxij, quæ miſeranda vidiſſent, à viuis in mortuos, a mortuis in viuos iracundiam transferentes. Modum autem excedente metu, ſuperſtitibus mortui adepti requiem beatiores videbantur: & qui erant in cuſtodijs comparatione ſui cruciatus, inſepultos quoq; fortunatiſsimos demonſtrabant. Omne quidem ab illis ius hominum calcabatur, ridebatur etiam diuinitas, prophetarumq; reſponſis tanquam vulgaribus fabulis illudebant. Cum verò multa contempſiſſent de virtute ac vitijs ſtatuta maiorum, etiam quæ de patria olim prædicta fuerant, vera eſſe exitu probauere. Vetus enim quidam ſermo ferebatur, tunc demum ciuitatem captum iri, ſancta quoque flammis exurenda eſſe lege belli, cum ſeditio fuiſſet exorta, fanumq; Dei propria manus antè violaſſent. Quibus Zelotæ, nihil de eorum fide dubitantes, miniſtros ſe præbuerunt.

An. mũdi 4032. A nato Chriſto 70.

Multi Iudæi fugiendo Zelotas ad Veſpaſianum confluunt.

Zelotarum in mortuos pariter atq; viuos crudelitas.

CAP. III.

De Gadarenſium deditione & ſtrage.

AT Joannes iamdudum tyrannidem affectans, parem cum ſimilibus honorem habere dedecus exiſtimabat: paulatimq; ſibi nequiores adiungens, ab eorum affectione ſeparabatur. Semper autem aliorum decretis non obediendo, ſuaq; iubendo imperioſius, quod ſolus dominari cuperet non latebat: eiq; ſociabantur nonnulli metu, alij gratia (mirus enim erat oratione atq; fallacia perſuadere quæ vellet) multi verò propterea quòd ſibi tutum eſſe ducebant, priorum delictorum cauſas vni potius aſſcribi quam omnibus. Ad hæc quia manu ſtrenuus erat, & bonus conſilio, ſatellites non paucos habebat, etſi magna pars eum contrariæ factionis reliquerat. apud quos etiam liuor nonnihil valebat, graue putantes, vt paulo antè pari ſuccũberent. Plus autem metus eos, ne ſub vnius poteſtate viuerent, exagitabat. nec enim facilè ſperabãt eum, ſi ſemel obtinuiſſet, deijci poſſe: occaſionemq; in ſe habiturũ timebãt, quòd in principio reſtitiſſent. Proinde quiſq;

Ioannis ſuperbia & ambitio.

Magna pars contrariæ factionis deficit à Ioanne.

An.mũdi 4032. A nato Christo 70.

bello potius quiduis pati decreuerat, quàm sponte seruiens mancipij loco perire. Hinc igitur seditio diuiditur, & Ioānes in cōtraria dissentientibus parte regnabat. Sed inter ipsos quidē munita omnia erant custodibus: nihilq; aut parū agebatur, si quādo armis praliū lacessebāt. in populū verò vel maximè contentionē susceperunt, & quis maiorē prædā caperet, vtrinq; certabāt. Cum tamen ciuitas triū malorū ingentiū tēpestate laboraret, hoc est belli, dominationis, itemq; seditionis, eorū cōparatione bellū popularibus mediocrius videbatur. deniq; relictis sedibus patrijs ad alienigenas profugiebāt: & Romanorū beneficio salutem, quā inter suos desperauerāt, assequebātur. Quartū verò præterea malū commotum est gentis exitio. Haud procul ab Hierosolymis castellum erat validissimū, reponendis opibus ad munimenta belli, tutandisq; corporibus ab antiquis Regibus *ædificatum, quod Massada dicebatur: id occupauerant qui vocantur sicarij, quòd à rapinis amplioribus timore continebantur.* Hi *cum* Romanorum *exercitum otiosum esse viderent, apud Hierosolymam verò Iudæos dominatione atque discordia secessisse, maiore facinora aggrediuntur. Die festo azymorum (qui apud* Hebræos *ad memoriam salutis, qua ex Ægyptiorum seruitio liberati, in terram patriam deuenerunt; solenniter celebratur) nocte deceptis qui sibi erant oppositi, municipium quoddam Engaddi inuasere: vbi pugna quidem Iudæos antè præuentos atque dispersos, quàm arma caperent siue concurrerent, ciuitate pepulere. eos verò qui in fuga defecerunt, mulieres videlicet ac pueros, supra septingentos interfecerunt. ædibúsque deinde compilatis, fructus quoque iam maturos depopulati in Massada portauerunt. & illi quidem omnes circum castellum vicos, totamq; regionem populabantur, non paruo vndique perditorum ad eos numero in dies singulos confluente: simul autem concitati sunt etiam per singulos Iudæa tractus in latrocinia, qui interim quiescebant. Ac velut in corpore, si quando principale membrū tumor afficit, omnia pariter ægrotare necesse est: ita propter ciuitatis tumultum atque discordiam, etiam qui foris erant nequissimi prædarum inuenere licentiam. Singuli verò vicis propriis dilaceratis, deinde in solitudinem recedebant. Congregati autem & cateruatim coniurantes, exercitu quidem pauciores, plures verò quam latrocinalis conspiratio, in templa & oppida ferebantur. Et sequebatur quidem, vt in bello fieri solet, ab his eos malè affici quos petijssent. verùm præueniebatur vltio, cùm mox latrones à præda refugerent: nullaq; pars erat Iudæa, quæ non vnà cum* Hierosolymis *præcellentissima ciuitate interiret. Hæc Vespasiano à transfugis indicabantur. nam licet omnes exitus à seditiosis custodirentur, & cum quis ad eos accessisset interficeretur, tamen erant qui ad* Romanos *clàm profugerent: ducemq; Romanorum & opem ferre ciuitati, & reseruare populi reliquias hortarētur. multos enim, quòd bene* Romanis *vellent, perijsse, multos adhuc in periculo dicebant esse superstites. Ille autem iam tum miserans eorum calamitates, propius ad eos velut Hierosolymā obsessurus accedit, re autem vera vt ciuitatem obsidione liberaret. spe autem antè reliqua subigendi, nullúmq; impedimentū extrinsecus obsidioni relinquendi. Cùm igitur venisset in Gadara, transamnianæ regionis metropolim validissimam, mensis Martij quarta die ciuitatem ingreditur. iam enim optimates, ignorantibus seditiosis, legatos ad eum de traditione miserant, tàm pacis desiderio quàm suis patrimonijs metuentes. multi enim apud Gadara locupletes habitabant, quorum legationem inimici nescie-*

Trium malorum ingentium tempestas Hierosolymis.

De sicarijs qui Massadam castellum occupauerant.

Cædes & deuastatio per vniuersam Iudæam.

Simile.

Transfugæ Vespasianum & opem ferre ciuitati, & reseruare populi reliquias hortantur.

neſciebant,niſi quod Veſpaſiano appropinquante id cognouerunt. Et ciuitatem quidem ſe retinere poſſe deſperabant, quòd & inteſtinis inimicis numero inferiores erant, neque procul abeſſe videbant à ciuitate Romanos. ſi verò fugere decreuiſſent, ſine ſanguine id facere, nullaq; à noxijs pœna repetita, non honeſtum ſibi putabant. Itaque Doleſum comprehenſum (nanque is non dignitate ſolum ac nobilitate ciuitatis princeps habebatur, ſed etiam legationis autor erat) interficiunt: nimiaq; iracundia mortuo verberato, extra ciuitatem dilapſi ſunt. An. mũdi 4032. A nato Chriſto 70.

Iam verò propius accedente Romano exercitu, Gadarenſium populus Veſpaſiano cum acclamationibus in ciuitatẽ recepto, fidei dextras ab eo accepit: equitumq; & peditum præſidia contra fugitiuorum excurſus. muros enim prius quã id Romani peterent, ipſi deſtruxerant: vt eo ſibi fides eſſet, quod pacem diligerẽt, ſi bellum gerere ne volentes quidem poſſe viderentur. Veſpaſianus autem miſſo Placido cum D. *equitibus ac tribus millibus peditum aduerſus eos qui ex Gadaris fugerant, ipſe cum cæteris militum copijs Cæſaream regreditur. At fugitiui poſtquàm equites repente à tergo inſequentes videre, prius quàm in manus venirent, in vicum quendam, cui nomen eſt Bethenabrin, ſe recepere. vbi reperta non paucorũ iuuenum multitudine, hisq; partim volentibus, partim vi armatis, temerè contra Placidum eiusq; milites proſiliunt. Illi autem primo quidem impetu paululum receſſerunt, ea ſimul arte, vt eos à muro longius prouocarent. deinde loco opportuno circundatos, telis agentes eminus ſauciabant. Itaque fugientes quidem, ab equitibus præueniebantur Iudæi, qui verò manus conſeruiſſent, à peditibus trucidabantur, nihil plus audaciæ demonſtrantes. condenſos enim aggrediendo Romanos, armis non ſecus ac muro ſeptos, ipſi quidem telis aditum non inueniebant, neque ſufficiebant aciem rumpere: illorũ autem tranſfigebantur telis, & immaniſſimis feris ſimiles ruebant vltro in ferrum, & ſternebantur, alij gladijs ora percuſſi, alij ab equitibus diſſipati: quoniam cura erat Placido, curſum eorum à vico intercludere: aſſiduéq; prætercurrens ea parte, cedentesq; reflectens, vnà etiam libratis ſagittarum ictibus vtebatur: hisq; proximos interficiebat. metu verò longè fugientes auertebat, donec elapſi qui fortiores erant ad murum effugêre. Eius autem cuſtodes quid agerent neſciebant. Nec enim excludi Gadarenſes ſuorum cauſa patiebantur, & ſi eos recepiſſent vnà cum his ſe perituros videbant. quod etiam contigit. Illis enim compulſis ad murum, penè cum his Romanorum equites irrupere. Portis autem antè præcluſis, amoto milite Placidus ad veſperam vſque acerrimè oppugnato muro pariter ac vico potitus eſt: ibiq; tunc vulgus quidem iners occidebatur, fortiores verò fugam petebant. domus verò à militibus diripiebantur, & vicus igni traditus eſt. Qui verò inde euaſerant, totam ſecum illam regionem ad fugam incitarunt: & extollendo proprias calamitates in maius, totumq; Romanorum exercitum aduentare dicendo, metu omnes vndique commouerunt. plurimo autem numero aucti, in Hierichunta ſeceſſerunt. hac enim etiam tunc eorum ſpem ſalutis fouebat, quod eſſet valida & populoſa. Placidus verò equitibus, rebusq; antè proſperè geſtis fretus, eos inſequebatur: & vſque ad Iordanem quidem ſemper quos occupabat, morti dabat. omem verò ad flumen coactam multitudinem, fluminis impetu prohibitam, quòd auctum imbribus vadum tranſire non poterant, aperto prælio aggreditur. Itaq; neceſſitas eos ad pugnam compulit, quòd fugæ locum non haberent: patentiq; ad ripæ longitudinem, tela equitum & incurſus excipiebant.*

Gadarenſium populus Veſpaſiano cum acclamationib⁹ in ciuitatem recipit.

Placidi cum fugitiuis conflictus.

Placidus Bethenabrin expugnat & igni tradit.

An. mũdi 4032. A nato Christo 70.

piebant. à quibus multi perculsi, in fluuium ceciderunt. nam qui manibus eorum cæsi sunt, tredecim millia fuerunt. alij cùm vim sustinere non possent, in Iordanem spontè desilierunt. erat autem numerus infinitus. & præterea capta sunt circiter duo millia virorum ac ducenti, cum præda maxima ouium & asinorum, itemq; camelorum & boum. Iudæis quidem hoc vulnus inflictum quamuis par superioribus, maius tamen seipso visum est: non solum quòd eam totam regionem quà fugerant, cædes repleuerant, sed etiam quòd refertus mortuis Iordanis peruius non erat. & Asphaltites quoque lacus repletus erat cadaueribus, quæ per multa flumina deuoluta sunt. Placidus autem secunda fortuna vsus, in vicos proximos & municipia contendit. captisq; Abila, & Iuliade, & Besemoth, omnibusq; ad lacum Asphaltiten vsque, idoneos ex transfugis vbique collocat. deinde milite scaphis imposito, eos qui in lacum refugerant subegit. Et trans fluuium quidem tota regio Romanis cessit, & vbique omnia vsq; ad Macharunta deuicta sunt.

Placidi de fugitiuis Iudæis victoria.

Placidus in Iudæos secunda fortuna vtitur.

CAP. IIII.

De captis oppidis quibusdam, descriptioque ciuitatis Hierichuntæ.

Motus in Gallia.

HÆC autem dum aguntur, motus circa Galliam nunciatur, & quòd Vindex vnà cum optimatibus indigenarum à Nerone defecisset, de quibus alibi diligentius scriptum est. Vespasianum verò ad impetum belli quæ nunciata sunt incitarunt, iam tunc futura bella ciuilia totius q; imperij pericula prospicientem: cum si partes orientis antè pacasset, minus Italiæ metuendum existimaret. Obstante autem hyeme, per subactos interim vicos atque oppida præsidia collocabat: & decuriones ciuitatibus apponens, multa etiam eorum quæ vastata fuerant instaurabat. Prius tamen comitatus militum copijs quas Cæsareamadduxerat, in Antipatridem venit: ibique per biduum ciuitate composita, tertia die vastando, inflammando, omnemq; subuertendo circum Thamnam toparchiam, in Lyddam & Iamniam procedebat. Et cùm sese vtraque tradidisset, cõstitutis illic habitatoribus idoneis in Ammaunta peruenit: occupatoq; ad metropolim earum aditu, castra muro circundat. Quintaq; in his relicta legione cum catera manu in Bethlepton toparchiam proficiscitur: eaq; & vicina regione itemq; circum Idumæam igne consumptis, castella quidem locis opportunis muniuit. Captis autem duobus vicis in media Idumæa positis, hoc est Begabri & Caphartophan, plus quàm decem millia hominum peremit: propè autem ad mille cepit. exactaq; inde catera multitudine, non paruam militum suorum partem ibi constituit, qui omnia montana loca incursando vastabant. Ipse autem cum reliquo exercitu in Iamniam rediit: vnde per Samaritidem, ac per Neapolim, quæ dicebatur ab indigenis Mabortha, secundo Iunij mensis die in Coreã descendit: ibiq; positis castris, postridiè in Hierichunta peruenit: in qua vnus ei rectorũ Traianus quem è locis trans Iordanem ducebat militem iungit, cunctis illic deuictis. Sed ex Hierichunte quidem multitudo ante Romanorũ aduentũ in aduersam Hierosolymis montanam regionẽ diffugerat: non pauci aũt qui remanserẽ perimuntur. Desolatam verò offenderat ciuitatem, cui in planicie sitæ nudus mons ac sterilis imminet, idemq; longissimus. à septentrionali enim regione vsq; ad Scythopolitanos agros: à meridiana verò vsque ad terram Sodomiticam & Asphaltitis

Vespasianus vniuersum Iudæã perscrutatur.

Vespasianus in Hierichuntem peruenit.

Situs Hierichuntis.

Asphaltitis lacus terminos extenditur. totus autem asper est, & quòd nihil gignat, non habitatur. Huic obiacet circa Jordanem mons alius, incipiens à Juliade ac septentrionali regione, prolixus autem in meridiem vsq; ad Bacra, quæ Petram disterminat Arabiæ ciuitatem. In hoc est etiam Ferreus mons appellatus, ad Moabitidem vsq; longus. Inter duos autem montes regio, quæ Magnus campus vocatur, à Gennabara vico ad lacum Asphaltitem vsq; patens, habet ducentorum & triginta stadiorum longitudinem, latitudinem verò centum & viginti, mediusq; ab Jordane diuiditur. Sunt autem illic duo lacus, Asphaltites & Tiberiensis natura cõtrarij. namq; alter salsus ac sterilis est, Tiberiensis vulgò dulcis & fœcundus. æstatisq; tempore illa planicies ardore solis incenditur, & vitioso opprimitur aëris tractu, omnibus circum aridis præter Jordanem. vnde euenit, vt palmæ quæ in ripis sunt magis floreant, & fertiliores sint: minus autem, quæ longè remotæ sunt. Ad ipsam verò Hiericho largissimus fons est, rigandisq; aruis vberrimus, iuxta veterem scaturiens ciuitatem: quam Iesus Naue filius, Hebræorum ductor, primam in Chananæorum terra bello possederat. Hunc fontem aliquando ferunt non solùm terræ atq; lignorum fructus, sed etiam fœminarum partum obtũdere solitum, cunctaq; pariter morbo ac peste corrumpere. Postea verò mansueuisse, contraq; saluberrimum ac feracissimum esse factum ab Helisæo quondam propheta, qui Heliæ notus fuerat atq; successerat. Receptus enim hospitio ab Hierichũtis habitatoribus, quod humaniores eos expertus erat, ipsos & omnem illam regionem perpetua gratia remuneratus est: progressusq; ad fontem, lagenam fictilem salis plenam in profluentem aquam misit. Iuxtà deinde ad cœlum dexteram tẽdens, fontiq; immergens blanda libamina, ipsum quidem precabatur vt fluenta leniret, ac dulciores aquarum venas aperiret: Deum verò vt fœcundioribus auris flumina temperaret orabat: tamq; vbertatem fructuum quàm successionem prolis daret indigenis, nec eos genetrix filiorum aqua deficeret, quoad iusti manerent. ad has preces ex disciplina manibus quoq; multa operatus, fontem immutauit: & qui antea causa erat his orbitatis ac famis, idem victus ac fœcunditatis autor est effectus. Deniq; rigationis eius tanta potentia est, vt si attigerit modo terram, sapidior sit, aquis diu perseuerantibus. vnde eo quæ largius abutuntur, exiguum emolumentum habent: quæ verò parcius, plurimum. Amplius tamen quàm cæteri fontes spacium rigat. & septuaginta quidem stadijs longam, viginti autem latam planiciem permeat. optimos autem in ea paradisos ac densissimos educat, palmarumq; irriguarum genera, tam sapore, quàm nominib. varia: quarum pinguissima calcib. pressa, plurimum mellis emittũt, non multũ alio melle deterius: quanquam & mellis altrix est illa regio, & opobalsami ferax, qui omniũ carissimus est fructus ibi nascentium. itemq; cyprum & myrobalanum gignit: vt qui diuinum esse illum tractum dixerit, non errauerit, vbi & larga & optima generantur quæ sunt carissima. Sed nec in alijs ei fructibus, aliqua facile toto orbe regio certauerit: adeò multiplicatum quod fatum est reddidit. Cuius rei causa mihi videtur esse aquarum vis lata, & aëris calor: cum hic prouocet quæ nata fuerint atque diffundat: liquor autem firmis singula radicibus stringat, viresq; suggerat æstiuo tempore: quo sic perusta est illa regio, vt nihil facile procedat ac pullulet: aqua tamẽ, si ante solis ortum hauriatur, aura spiritu refrigescit. naturãq; contrariã aëri sumit. hyeme verò contepescit, eaq; mersis mitissima efficitur.

An. mũdi 4032. A nato Christo 70.

Magnus campus.

Duo lacus Asphaltites & Tiberienses.

Ad Hierico fons largissimus.

Miraculum ab Helisæo factum.

Paradisi circa Hierichuntem optimi.

Fertilitatis circa Hierichuntem causæ.

Aer temperatus & calidus.

An. mũdi 4032. A nato Christo 70.

Tanta est autem cœli temperies, vt quo tempore in alia Iudæa regione ningit, lino illic tantum indigena vestiantur. Distat autem ab Hierosolymis C L. *stadijs, & ab Iordane stadijs sexaginta: totumq; habet à Hierosolymis spatium desertum atque saxosum: ad Iordanem verò & lacum Asphaltiten, licet humilius, aquè tamen incultum ac sterile. Sed de Hiericho, quàm sit fortunatissima, satis dictum est.*

CAP. V.

Lacus Asphaltites.

De lacu Asphaltite.

COMMEMORATIONE autem dignum puto, Asphaltitis quoq; naturam exponere lacus. Is enim salsus quidem ac sterilis est: nimia verò leuitate, etiam quæ grauissima sunt, in eum iacta fluitant. demergi autem quis in profundum nec de industria facile potest. Deniq; Vespasianus, qui eius visendi causa illuc venerat, iussit quosdã natandi inscios, vinctis post terga manibus, in altum proijci: & euenit omnibus, tanquam vi spiritus sursum repulsos desuper fluitare. Ad hæc mirabilis est coloris mutatio, quæ ter in singulos dies superficiem vertit, & solis radijs variata resplendet. Multis autem locis vomit nigras bituminis glebas, quæ super vndam & habitu & magnitudine tauris sine capitibus assimiles natant. Ad eas autem cum lacus exercitores accesserint, nacti quod aggestum est, ad naues trahunt: & quia lentum est, repletas eas abrumpere nequeunt: sed quasi religata scapha, pendet à cumulo, donec menstruo mulieris atque vrina soluatur. Est autem vtile non modo ad compagines nauium, sed ad corporum etiam curationẽ multis remedijs admiscetur. longitudo lacus est quingentorum & octoginta stadiorum, qui ad Zoara vsque Arabiæ tenditur. latitudo autem centum quinquaginta stadijs patet. huic Sodomitica terra vicina est: olim quidem tàm fructibus quàm diuitijs ciuitatum fortunata, nunc autem omnis exusta, vt quæ habitatorum impietate fulminibus conflagrasse memoratur. Denique adhuc in ea diuini reliquias ignis, & oppidorum quinq; videre licet imagines, & renascentes in fructibus cineres: qui colore quidem sunt edulibus similes, carpentium verò manibus in fumum dissoluuntur & cinerem. Terra quidem Sodomitica fabula eiusmodi fidem habet ex facie.

Mirabilis Asphaltitis proprietas.

Sodomitica terra Asphaltiti vicina est.

Tertuh in apologet. Cap. 39.

CAP. VI.

Gerasæ deuastatio, simul de Neronis morte, Galbæ & Othonis.

Gerasam L. Annius capit

AT Vespasianus Hierosolymorum habitatores concludi vndique cupiens, apud Hiericho & Adidam castellis erectis, vtrobiq; auxiliarium pariter ac Romanorum præsidia collocat. Mittit autem Gerasam L. Annium, equitatus ei parte multisq; equitibus attributis. Qui primo aggressu ciuitate capta, mille iuuenum, qui ne fugerent præuenti erant, interficit: familias captiuas ducit, bona militibus prædari permittit. Incensis deinde domibus, proximos petijt. Erat autem fuga potentium & interitus infirmorum: quodq; occupatum fuisset, flammis dabatur: omnibusq; tàm montanis locis quàm tota planicie bello oppressis, apud Hierosolymam degentes exeundi copiam non habebant: cum transfugere quidem cupientes à Zelotis asseruarentur: eos verò, qui etiam tunc à Romanis dissidebant,

sidebant, vndiq; ciuitate vallata cohiberet exercitus. Vespasiano autem Cæsa- An.mũdi 4032.
ream reuerso, & cum omnibus copijs in ipsam Hierosolymam proficisci paranti A nato Chri-
nunciatur Nero peremptus, cum per annos tredecim & octo dies imperasset: sto 70.
de quo referre, quemadmodum dehonestarit imperium, nequissimis homini- Vespasiano nuncia-
bus Nymphidio & Tigillino, & indignissimis libertorum permissa Republica: turNero peremptus.
quodq; horum captus insidijs, ab omnibus suis senatoribus destitutus, cum qua-
tuor libertis fidelibus in suburbanum fugerit, ibiq; semet occiderit: & quod
multo post tempore, qui eum deposuerant pœnas dederint: bellumq; per Galliam
quo pacto desierit: & quod Galba creatus imperator, Romam redierit ab Hi- Galba.
spania: & quemadmodum incusatus à militibus, tanquam humilioris esset ani-
mi, in medio foro necatus sit, & Otho declaratus sit imperator, militesq; suos Otho.
contra Vitellij duxerit exercitum: necnon & Vitellij turbas, & circum Capito- Vitellius.
lium pugnam: & quemadmodum Antonius primus & Mutianus Vitellium
interfecerint, & Germanorum agmina bellumq; ciuile sedauerint: hæc omnia
recusaui narrare, confidens quod à multis Græcorum itemq; Romanorum ea
cuncta copiosè perscripta sunt. ordinis autem rerum continuandi gratia, ac ne
interciſa pendeat historia, summatim singula designaui. Igitur Vespasianus Vespasianus expedi-
primò quidem in Hierosolymam expeditionem differebat, expectans quonam tionem in Hieroso-
verget imperium post Neronẽ. deinde vbi Galbam imperare cognouit, nihil lymam differt.
conari decreuerat, priusquàm ille quoq; ad se de bello aliquid perscriberet. Mit- An.mũdi 4033.
tit autem ad eum Titum filium suum & salutatum simul, & vt de Judais A nato Chri-
mandata acciperet. Ob easdem causas & Rex Agrippa nauigauit ad Galbam. sto 71.
Sed dum Achaiam, quòd hyems erat, longis nauibus prauehuntur, interfici
Galbam contigit, septem mensibus post & totidem diebus. Deinde Otho susceþit Galba interficitur &
imperium, ac tres menses Rempublicam gubernauit. Agrippa verò nihil mu- Otho imperium sus-
tatione deterritus, Romam pergere statuit. Titus verò diuino quodam impul- cipit.
su, ex Achaia ad Syriam nauigat, & maturè inde Cæsaream venit ad patrem.
Suspensi autem de omnibus, quasi nutante Romano imperio, Judæorum mili-
tiam negligebant. patria quoque metuentes, aggredi alienigenas importunum
arbitrabantur.

CAP. VII.

De Simone Gerasseno nouæ conspirationis principe.

INTEREA *tamen bellum aliud in Hierosolyma excitatur. Erat*
Simon Giora filius, patria Gerasenus, ætate iuuenis, sed calli-
ditate posterior Joanne, à quo iampridem ciuitas possideba-
tur, viribus autem corporis audaciaq; præstantior. ob quam ex
Acrabatena quoque toparchia, cuius rector erat, pulsus ab A-
nano Pontifice, ad latrones peruenerat, qui Massadam occuparant. Is autem Simon Gerasenus ad
primò quidem ita suspectus erat, vt eum ad inferius castellum cum mulieribus, latrones peruenit.
quas secum adduxerat, transire permitterent, ipsi excelsius incolentes. rursus
autem propter necessitudinem morum, fidelis esse videbatur. nam & ductor erat
prædatum exeuntibus, & cum ipsis territorium Massadæ populabatur. nec ta-
men eos ad maiora exhortando metuebat. dominãdi enim cupidus magnorum-
que appetens, quia mortẽ Anani comperit, in mõtana loca discessit: ac voce præ- Simon in locis mon-
conum seruis libertate promissa, itemque liberis præmio, cunctos qui vbique fu- tanis cunctos ne-
erant nequissimos congregauit. Jamque validis conflatis copijs, montanos vicos quissimos congre-
diripiebat. gat.

An.mũdi 4033. A nato Christo 71.

diripiebat. Semper autem accedentibus pluribus ſocijs, audebat etiam in humiliora loca deſcendere, & ciuitatibus quoque iam terribilis erat: multoſq́ potentium vis eius & proſperè geſta ſolicitabant. nec iam ſeruorum tantum ſiue latronum exercitus erat, ſed multorum etiam popularium, tanquam Regi, parebat obſequium. Excurſus autem agebatur in Acrabatenam toparchiam, & in maiorem vſq́ Idumæã. Vicum enim cui nomẽ eſt Nain muro amplexus, ad tuitionem ſui pro caſtello habebat. In valle autem quæ appellatur Pharan, multas quidem dilatauit ſpeluncas, multas verò paratas inuenit, atq́ his conditorum prædæ receptaculis vtebatur. Quin & direptos illic fructus reponebat, multæq́ caterua diuerſabantur: neq́ dubitabatur, quod in Hieroſolymam copijs & apparatu præluderet. Vnde inſidias veriti Zelotæ, ac præuenire eum qui contra ſe creſceret cupientes, pleriq́ cum armis egrediuntur. His autem Simon occurrit, commiſſoq́ prælio multos occidit, & reliquos compellit in oppidum. Nondum autem viribus fretus, ab obſidione deterretur. Prius autem Idumæam ſubiugare conatus eſt. Itaq́ cum viginti millibus armatorum ad fines eius properabat. Idumæorum autem principes maturè ex agris viginti quinq́ ferè millibus pugnacium ciuium congregatis, pluribus autem qui ſua ſeruarent domi relictis, propter ſicariorum qui Maſſadæ verſabantur incurſus: Simonem in finibus præſtolabantur: vbi conflictu habito, ac per totum diem tracto prælio neq́ victor neq́ victus abſceſſit. Et ipſe quidem in Nain vicum, Idumæi verò domum regreſſi ſunt. Non multo autem poſt, Simon cum maioribus copijs eorum fines petebat: caſtriſq́ in quodam vico cui nomen eſt Thecue poſitis, ad cuſtodes Herodij, quod non longè aberat, de ſocijs eius Eleazarum miſit, vt caſtellum ſibi traderent perſuaſurum: quem quidem ſine mora ſuſcepere cuſtodes, cauſa neſcij cur veniſſet. mox autem de traditione prolocutum, ſtrictis gladijs perſequebantur: donec fugæ locum non reperiens, de muro in ſubiectam vallem ſe proiecit. & ille quidem hoc modo ſtatim moritur. Idumæis autem vires Simonis formidantibus placuit, priuſquam bello congrederentur explorare hoſtium copias. ad hoc autem ſe miniſtrum obtulit parato animo Iacobus, vnus è rectoribus, cogitans proditionem. Denique profectus ab Oluro (in hoc enim vico tunc Idumæorum collectus erat exercitus) ad Simonẽ venit: primumq́ ſe patriam ſuam traditurum eſſe paciſcitur, accepta fide quòd ſemper ei chariſſimus foret. mox etiam de tota Idumæa operam pollicetur. Ob quas res humaniſſimè apud Simonem cœnatus, ampliſſimiſq́ promiſſis animatus, vbi ad ſuos rediit, primò Simonis exercitum multiplici numero mentiebatur eſſe maiorem. deinde rectoribus etiam paulatimq́ multitudine vniuerſa perterritis, vt Simonem reciperent ſuadebat, eiq́ ſine pugna rerum omnium permitterent principatum. ſimul autem hoc agens, & Simonem ipſum per nuncios euocabat, diſiecturum ſe pollicitus Idumæos, quod & præſtitit. Nam cum iam appropinquaret exercitus, equum primus inſcendit, & cum ſocijs corruptionis effugit: pauor autem occupat vniuerſam multitudinem, ac priuſquam ad manus venirent, domum quiſque ſuam ſoluti ordine receſſerunt. Simon verò præter opinionem ſine ſanguine Idumæam introiuit: primumque aggreſſus ex improuiſo Chebron municipium capit, in quo maximam prædam potitus eſt, multosq́ fructus diripuit. Chebron autem indigenæ ferunt non eius terræ modò ciuitatibus, verumetiam Ægypti Memphi antiquiorem. denique duo millia & trecenti eius connumerantur anni. hoc autem

Pugna Simonis & Zelotarum.

Eleazarus Simonis ſocius in vallem ſe proijcit, & ſtatim moritur.

Iacobus Idumæus patriæ proditor.

Simon præter opinionem ſine ſanguine Idumæam intrat.

autem narrant Abraham quoque parenti Iudæorum fuisse domicilium, postea quam Mesopotamia sedes reliquit: eiusq; posteros hinc ad Ægyptum esse profectos: quorum etiam nunc monumenta extant in eadem ciuitate, peroptimo marmore liberaliter fabricata. Cernitur autem sexto ab oppido stadio arbor maxima Terebinthus: eamque memorant ab initio mundi creati nunc vsq; durare. Hinc totam Simon peruasit Idumæam, non modò vicos eius & ciuitates depopulando, sed excidendo etiam territoria. nam præter armatos XL. *eum millia sequebantur, vt his ne victui quidem necessaria satis essent. Ad has autem necessitates accedebat eius crudelitas & insuper iracundia, quò magis vastari contigit Idumæam. Et quemadmodum post locustas sylua cerni solet frondibus spoliata, sic etiam qua Simonis transisset exercitus, a tergo solitudinem relinquebat: & alia quidem comburendo, alia diruendo, & quicquid in ciuitate vel in agris natum esset conterendo calcibus, aut depascendo delebant: perq; terram cultam iter agendo, faciebant eam sterili duriorem, prorsus vt ne signum quidem vastatis relinqueretur, quod aliquando fuissent. Hæc omnia rursus Zelotas incitauerunt, & aperto quidem bello confligere pertimuere: insidijs verò per itinera collocatis, vxorem Simonis rapiunt, eorumque præterea quos habebat in obsequio plurimos. deinde tanquam Simonem ipsum cepissent, in ciuitatem exultantes redeunt. continuò nanque sperabant, armis eum depositis pro vxore sibi supplicaturum. Illum autem non misericordia, sed ira coniugis raptæ peruaserat. cumque ad muros Hierosolymorum venisset, vt fera saucia quæ percussores prendere nequisset, ita in quos reperisset, effundebat insaniam. denique olerum sarmentorumque causa progressos è porta, imberbes pariter ac seniores correptos verberabat ad necem: vt animi indignatione id solùm abesse videretur, quod non etiam vesceretur corporibus mortuorum. multis autem abscissis manibus dimittebat in ciuitatem, vnà perterrefaciens inimicos, & populum reuocare cupiens à nocentibus. Hisque mandabat vt dicerent, iurare Simonem per Deum qui cuncta regeret, quòd nisi citò redderent sibi coniugem suam, muro perrupto omnibus qui in ciuitate essent similiter vteretur, neque cuiquam ætati parceret, aut ab innocentibus discerneret noxios: donec his eius mandatis, non modò populus, sed etiam Zelotæ metu perculsi, remisissent ei mulierem. atque ita delinitus, paulisper ab assidua cæde requieuit.*

An. mũdi 4033. A nato Christo 71.

Chebron antiqua ciuitas Abrahami domicilium fuit.

Terebinthus arbor ab initio mũdi creati nunc vsque duret.

Simon depopulando totam Idumæam peruadit.

Zelotæ Simonis vxorem rapiunt.

Immanitas & crudelitas Simonis.

Simoni Zelotæ mulierem remittunt.

CAP. VIII.

De Galba, Othone, Vitellio & Vespasiano.

NON solùm autem per Iudæam erat seditio bellumque ciuile, verùm etiam per Italiam. In medio nanque Romanorum foro Galba perempto, creatus Otho imperator cum Vitellio imperium affectante pugnabat: quem Germanicæ tunc legiones elegerant. Habita autem apud Bebriacum Galliæ Cisalpinæ prælio cum Valente & Cæcinna Vitellij ducibus, primo die Otho superauit, altero Vitelliani: multisque trucidatis, & aduersa partis audita victoria, Otho apud Brixellum semet occidit, postquam biduum tresque menses imperium tenuit. Accesserunt autem Vitellij ducibus Othonis milites, & ipse iam Vitellius Romam cum exercitu veniebat: dum interea Vespasianus quinto die Iunij mensis Cæsarea profectus, eas quas nondum subegerat Iudæa partes petiuit: & in mon-

Seditio per totum Romanum imperium.

Vespasianus Iudæam iterum petit.

An. mũdi 4033. A nato Christo 71.

tana regione, quò primùm aſcendit, toparchias duas Gophniticam & Acrabatenam ſubegit: deinde poſt has Bethel & Ephrem municipia: ibiq; præſidijs collocatis, vſq; Hieroſolymam equitabat. multos verò tunc deprehenſos necabat,

multosq; capiebat. Ducum autem vnus Cerealis cum equitum parte ac peditum, ſuperiorem qua dicitur vaſtabat Idumæam, & Caphetram quidem caſtellum ex itinere captum incendit. alterum verò quod Capharin dicitur, admoto milite oppugnabat, muro ſatis valido cinctum. diutius autem ibi ſe moraturum ſperanti, oppidani ſubitò portas aperuêre, & ſupplices ei ſe tradidere. Quibus ſubiugatis, Cerealis in Chebron alteram ciuitatem antiquiſſimam tendit, ſitam (vt dixi) in mõtanis locis, haud procul ab Hieroſolymis. Vi autem irrumpens in eam, reliquam multitudinem, quam ibi offendit, cum puberibus interemit: oppidum verò ipſum exurit. Omnibusq; iam captis, præter caſtella Herodium & Maſſadam & Macherunta, quæ à latronibus tenebantur, ſola iam Hieroſolyma Romanis ante oculos erat, quæ expugnanda reſtabat.

Capharini ſupplices ſe Cereali tradunt.

Chebron vrbem antiquiſſimam Cerealis exurit.

CAP. IX.

De Simonis geſtis contra Zelotas.

SIMON *autem ibi vxorem ſuam à Zelotis recepit, ad reliquias Idumæa tendit perſequendas: & vndiq; circumactanatione, Hieroſolymam compulit pleroſq; fugere, cum ipſe quoq; ad eam ſequeretur. Deinde muro eius obſeſſo, ſi quem operariorum ex agris adeuntem multitudinem cepiſſet, interficiebat. Eratq; populo foris Simon Romanis terribilior: intus Zelotæ vtriſq; ſæuiores: quos etiam Galilæi nouis inuentis & audacia factionum corrumpebant. Nam & Ioannem ad potentiam ibi prouexerant: & Ioannes eis pro potentia quam ſibi comparauerat, vicem referens, omnia quæ deſiderarent vt facerent permittebat. Inſatiabilis autem rapinarũ cupiditas erat, domorumq; locupletum perſcrutatio. Cædes autem virorũ & fœminarum iniuria pro ludo habebantur: prædamq; cum ſanguine deuorantes ſine aliquo metu, poſt ſatietatẽ muliebri libidine caleſcebant: comptiq;*

comptiq́s crines, ac fœminarum veſte induti, lotiq́s vnguentis, & vt forma placeret, oculos illiti, non ſolùm ornatum, ſed impudentiam quoq́s mulierum imitabantur: & obſcœnitate nimia nefarios coitus exigentes, vt in lupanari verſabantur, ciuitatemq́s totam impuris facinoribus profanabant. Effœminantes autem vultum, dextras ad cædem promptas habebant: delicatoq́s inceſſu eneruati, ſubita incurſione bellatores fiebant: & de paludamentis verſicoloribus eductis gladijs, caſu obuios tranſuerberabant. Eos autem qui Joannem fugiſſent, excipiebat ſæuior in cædibus Simon: quiq́s inteſtinum euaſiſſet tyrannum, ab eo qui propè erat occidebatur. Omnis autem fuga via tranſire cupientibus ad Romanos abſciſſa erat. Inter Ioannis autem copias quantum erat Idumæorum diſſidebant: ſeparatiq́s ab alijs, aduerſum tyrannum tàm liuore potentiæ quàm crudelitatis eius odio armantur. deinde pugna congreſſi, multos Zelotarum perimunt, caterosq́s in aulam regiam compellunt, quàm Grapte adificauerat. hæc autem fuerat cognata Jzatæ Regis Adiabenorum. Vnà verò irrupere Idumæi, atq́s inde Zelotis in fanum pulſis, Joannis pecunias prædabantur. in aula enim ſupradicta & ipſe degebat, & tyrannidis ſpolia depoſuerat. Inter hæc autem Zelotarum qui per ciuitatem diſperſi erant, ad illos qui in templum fugerant aggregati ſunt: eoſq́s Ioannes aduerſus populum & Idumæos educere cogitabat. Iſtis autem non tam impetus eorum metuendus erat, cum pugna plus poſſent, quàm confidentia, ne de templo nocte ſubreperent, ſeq́s pariter occiderent, atque oppidum concremarent. Itaq́s collecti cum Pontificibus deliberabant, quonam pacto impetum præcauerent. Sed profectò Deus ſententias eorum in deterius vertit, & interitu acerbius excogitabant ſalutis remedium. nam vt Ioannem deijcerent, Simonẽ recipere ſtatuerunt, & cum precibus alterum ſibi tyrannum imponere. Itaq́s decreto obtemperatur: miſſoq́s Matthia Pontifice, rogant Simonem vt ad ſe intrò iret, quem ſæpe timuerãt. cum his aũt precatores erant, etiam qui Zelotas Hieroſolymis fugerant, domus quiſq́s ſuæ deſiderio & fortunarum. Ille autem nimis ſuperbè ſe dominum fore pollicitus, veluti ciuitatem liberaturus ingreditur, cum ſalutis eum datorem ac defenſorem ſui populi clamor deſignaret. vbi verò cum ſuis copijs introijt, mox de propria potentia deliberabat: nec minus eos à quibus rogatus erat, quàm eos contra vos fuerat aduocatus, inimicos putabat. Ioannes autem cum multitudine Zelotarum templo exire prohibitus, amiſſis etiam quæ in ciuitate habebat (nam ſtatim res eorum Simon cum ſocijs diripuerat) ſalutem iam deſperabat. Templum tamen adiuuante populo Simon aggreditur. Illi autem in porticibus, perq́s propugnacula ſtantes impetum propulſabant: multiq́s ex Simonis parte oppetebant, multi ſaucij referebantur, quoniam Zelotæ ad dexteram ſuperioris erant, eoq́s ictus impenetrabiles habebant. Et quamuis loco plus poſſent, turres tamen quatuor maximas fabricauerant, vt ex alto videlicet miſſilia torquerent: vnam ad orientalem angulum, ad ſeptentrionalem alteram, ſuper xyſtum tertiam, in angulo alio contra ciuitatem inferiorem. Quarta verò turris ſupra verticẽ Paſtophoriorum condita erat: vbi moris eſt vnum de ſacerdotibus aſtantem poſt meridiem, quòd ſeptimus quiſq́s dies inciperet, tuba ſignificare: rurſusq́s veſperi, quòd deſineret, nunc ferias populo, nunc vt opus faciat, denunciantem. Per turres autem diſpoſuerunt baliſtas ſaxorumq́s tormenta, & ſagittarios & fundarum ſcientes. Itaq́s tunc Simon pigrius ad impetus mouebatur, cum ſuorum pleriq́s molleſce-

An. mũdi 4033. A nato Chriſto 71.

Zelotæ ciuitatem totam impuris facinoribus profanant.

Omnis fugæ via abſciſſa.

Diſſidiũ Zelotarum & Idumæorum.

Pugna Zelotarum in templo cum Idumæis & populo.

Simon magno clamore ciuitatem intrat.

Simon templum, in quo Zelotæ erant, aggreditur.

Sacerdotũ officium, quòd ſeptimus quiſque dies inciperet, tuba ſignificare.

An. mũdi 4033. A nato Christo 71.

rent: amplioribus tamen copijs fretus, propius accedebat. machinarum enim missilia delata longius, multos pugnantium perimebant.

CAP. X.

De Vespasiano in Imperatorem electo.

Vitellius totam vrbem Romam pro castris habet.

PER idem tempus Romanos quoq; sæuiora mala circumueniunt. aderat enim ex Germania Vitellius cum exercitu, aliam præterea ingentem multitudinem secum trahens. Et cum eum destinata militi spacia non caperent, totam vrbem pro castris habebat, omnemq; domum repleuit armatis. illi autem conspectis Romanorum diuitijs oculis insuetis, & auri argentiq; stupore perfusi, vix cupidinem continebant, adeò vt in rapinas se conuerterent, & eos qui obstare conarentur, occiderent. Et in Italia quidem ita res erant. Vespasianus autem postquam Hierosolymis proxima depopulatus, Cæsaream reuertebatur, audijt Romanorum tumultus, & Vitellium principem. Hoc autem, licet ipse imperium pati, sicut bene imperare nosset, ad indignationem perductus est: dominumq; dedignatur eum, qui veluti desertum inuasisset imperium. Dolore autem saucius cruciatum ferre non poterat, neq; alijs vacare bellis, cum patria vastaretur. Veruntamen quantum ira impellebatur ad vlciscendum, tantum longinquitatis cogitatio reprimebat: multa enim fortunam posse noua facere, priusquam ad Italiam, præsertim hyemis tempore ipse transiret: plusq; iam crescentem iracundiam cohibebat. Rectores autem cum militibus conuenientes, apertè iam de mutatione tractabant: & cum indignatione vociferantes, incusabant Romæ constitutos milites, & in delicijs agentes, qui ne famam quidem belli sustineant, quibus libuerit decernere Principatum, & spe quæstus imperatores creare. Se autem laboribus tot exactis sub galeis senescentes, alijs condonare potestatem, cum apud se digniorẽ habeant imperio. cui si hanc amiserint, quam iustiorẽ, vel quando referrent erga se beneuolentiæ gratiam? Tanto autem Vespasianum quàm Vitellium iustius esse principem fieri, quanto illis qui eum declarassent ipsi præstarent. non enim se minora pertulisse bella, quàm qui ex Germania venissent: neque illis qui tyrannum inde deducerent, in armis deteriores esse. Nullum autem in creando Vespasiano fore certamen. non enim senatum populúmue Romanum, Vitellij libidines pro Vespasiani pudicitia perpessuros: nec pro bono imperatore crudelissimum tyrannum, aut filium pro patre optaturos Principem. Maximum enim pacis tutamen esse, veram in imperatore præstantiam. Ergo siue peritiæ senectutis debeatur imperium, habere se Vespasianum: siue adolescentiæ viribus, Titum. ex amborum enim ætate quod sit commodum decerpturos. Non solùm autem se ministraturos declarati imperij vires, qui tres legiones regumq; habeant auxilia: sed etiam totum orientem partemq; Europæ extra Vitellij timorem constitutam: atque insuper qui essent in Italia propugnatores Vespasiani, fratrem atque alium filium: quorum alteri multos dignitate præditos iuuenes sociatum iri sperabant, alteri verò etiam vrbis esset commissa præfectura: quæ pars ad imperij principia non parum valeret. Postremò si ipsi cessarent, senatum fortasse declaraturum eum principem, quẽ conseruatores milites dehonestarent. Hæc primò per cuneos milites loquebantur. deinde se adhortati inuicem, Vespasianum Imperatorem appellant: eumq;

Vespasiani pudicitia & modestia.

Causæ impulsiuæ eligendi Vespasianum in Imperatorem.

Rectores apertè cum militibus conuenientes de mutatione tractant.

Milites Vespasianum Imperatorem appellant.

Vespasianus imperium pati, sicut benè imperare nouit.

eumq; vt in periculo constitutum imperium conseruaret, orabant. Illi autem olim quidem rerum omnium cura fuit, nequaquam verò imperare volebat, dignum quidem se factis existimans, priuatæ autem vitæ securitatem, clarioris fortunæ periculis anteponens. Recusanti autem rectores magis instabãt: & circumfusi milites cum gladijs, mortem ei minitabãtur, nisi viuere vellet vt dignus esset. diu tamen reluctatus, quod renuebat imperium, postremo cum his, qui se designauerant, minimè dissuadere posset, accepit. An. mũdi 4033. A nato Christo 71.

CAP. XI.

Aegypti descriptio & Phari.

MVTIANO autem cæterisq; rectoribus, qui eum ad imperiũ inuitauerant, & exercitu alio vociferante, vt se in hostes omnes duceret, prius res Alexandrinas procurandas putauit: sciens Ægyptum plurimam esse partem imperij propter frumentariã functionem: eaq; si potitus esset, vi quoque, si perstaret, Vitelliũ deijciendum sperabat, nec enim perpessurũ esse populum fame oppressum. Simul etiam duas legiones, quæ apud Alexandriam degerent, sibi cupiebat adiungere. Cogitabat etiam propugnaculo sibi fore illam regionem, aduersus incerta fortunæ. Nam & terra difficilis accessu, mariq; importuosa est: & ab occidente quidem aridam Libyam habet obiectam, à meridie verò limitem qui Syenem ab Aethiopia dirimit, nauibusq; inuias Nili fluminis cataractas. itemq; ab oriente mare rubrum, ad Copton ciuitatem vsq; diffusum. Septentrionale verò munimentum habet terram vsq; ad Syriam, & quod dicitur Ægyptium pelagus, totum portubus carens. Hoc quidem modo Ægyptus ex omni parte tuta est. Inter Pelusium verò & Syenem, per duo millia stadiorum porrigitur. Ex Plinthine autem ad Pelusium, nauigatio est stadiorum trium millium & sexcentorũ. Nilus autem ad Elephantinem oppidum vsque nauibus ascenditur. nanq; vlterius progredi, vt supra diximus, cataractæ non sinunt. Portus autem Alexandrinus etiam in pace nauibus aditu difficilis est. nam & ostium perangustum habet, saxisq; latentibus à directo cursu deflectitur: & læua quidem pars manufactis brachijs cingitur: à dextera verò Pharus obiecta insula, turrim maximã sustinet, ad trecenta vsq; stadia nauigantibus igne lucentem, vt quam longissimè difficultatem applicandarum nauium præcaueant. Circum hanc autem insulam, opere instructo ingentes muri sunt: quibus afflictum pelagus, & aduersis obicibus fractum, asperiorem facit meatum, eoq; periculosum per angustiam aditum. Intus tamen portus ipse tutissimus est, & triginta stadijs magnus. in quem tam quæ desunt illi terræ ad beatitudinem deuehuntur: quam quæ superant ex bonis domesticis & indigenis, in totum orbem diuisa exportantur. Itaque non sine ratione, Vespasianus Alexandrinarum rerum erat cupidus, ad totius imperij firmamentum. Proinde statim ad Tiberium Alexandrum literas dedit, qui Ægyptum & Alexandriam regebat, indicans militũ alacritatem: quodq; ipse (quod necesse fuit) suscepto munere principatus, operam atque adiumentum eius assumeret. Alexander autem, simul vt Vespasiani legit epistolam, prompto animo, & legiones eius sacramento rogauit & populum: vtrique autem libentissimè paruere, virtutem viri ex proxima administratione scientes. Et ille quidem permissa sibi potestate, omnia quæ imperij vsus exigeret, aduentui quoque principis necessaria iam parabat.

Terminus Aegypti.

Longitudo & latitudo Aegypti.

Turris altissima in insula Pharo, ad trecenta vsq; stadia nauigantibus igne lucens.

Tiberius Alexander Aegyptum & Alexãdriam regit.

An. mũdi 4033. A nato Christo 71.

CAP. XII.

Vespasianus Iosephum captiuitate liberat.

Vespasianus cõmuni suffragio Imperator declaratur, & corona donatur.

PINIONE verò citius declaratũ in oriente Vespasianum Imperatorem, vbique fama nunciauit. Et vniuersa quidem ciuitates festos dies habebant, nunciq; laeticiam pro eo simul & sacrificia celebrabant. legiones verò apud Mœsiam Pannoniamq; degentes, quæ propter Vitellij audaciam paulo antè fuerant concitatæ, iusiurandum Vespasiano maiore gaudio prabuerunt. Vespasianus autem Cæsaream reuersus, iam Berytum venerat, vbi multæ quidem è Syria, multæq; ab alijs prouincijs legationes aderant obuiam, coronas ei & gratulatoria decreta à singulis ciuitatibus offerentes. Affuit autem rector etiam prouinciæ Mutianus, populorum alacritatem, iuratæq; per ipsum principem sacramenta renuncians. Vbique autem Vespasiani votis obsecundãte fortuna, rebusq; ad eum plurima ex parte inclinatis, cogitare cœpit, quòd non sine Dei prouidentia sumsisset imperium: sed iusta quadam fati ratio, ad eius potestatem circumduxisset rerum omnium principatum. Recordatus autem signa, & alia (multa enim sibi contigerant imperium præmonstrantia) & Iosephi dicta, quibus eum Nerone viuo ausus fuerat appellare imperatorem, admirabatur virum quem adhuc habebat in vinculis: aduocatoq; Mutiano cum amicis & rectoribus alijs, primum quàm strenuus fuisset Josephus, quantumq; Jotapatenis expugnandis propter eum laborasset exponit. deinde vaticinationes eius, quas ipse quidem timoris causa suspicaretur esse figmenta: tempus autem diuinas fuisse, & rerum exitus probauisset. Tumq; inhonestum esse ait, vt qui sibi augurasset imperium, vocisq; Dei minister ac nuncius extitisset, adhuc captiui loco haberetur, fortunamq; sustineret aduersam: vocatumq; ad se Iosephum solui iubet. Hoc autem facto, alij quidem rectores ex ea gratia quam alienigenæ retulisset, præclara etiam de se speranda esse arbitrabantur. Titus verò, qui cum patre aderat, iustum est, inquit, pater vnà cum ferro etiam probro Iosephum solui. erit enim tanquam nec initio vinctus sit, si non dissoluerimus, sed inciderimus catenas. nanque id agi solet in his, qui non rectè fuerint vincti. Eadem Vespasiano placebant. & quidam interueniens securi catenas abrupit. Josephus quidem pro his quæ prædixerat, præmio famæ donatus, & de futuris iam dignus cui credendum esset habebatur.

Vespasianus cũ amicis & Rectoribus, de Iosepho liberãdo deliberat.

Iosephus præmio famæ donatus è vinculis liberatur.

CAP. XIII.

De Vitellij morte & moribus.

VESPASIANVS autem responso legationibus reddito, iustéq; pro meritis administrationibus ordinatis, Antiochiam venit. Et quónam primum tenderet cogitans, Alexandrino itinere præstabilius esse duxit, quæ Romæ agerentur curare. Alexandriam enim stabilem esse, Romanas autem res à Vitellio perturbari. Mittit igitur in Italiam Mutianum cum multis equitum peditumq; copijs. qui tamen propter hyemis asperitatem veritus nauigare, per Cappadocas & Phrygas ducit exercitum. Inter hæc autem Antonius Primus adducta legione tertia ex his quæ apud Mœsiam morabantur (illam enim regebat prouinciam) bellum gerere cum Vitellio properabat. Vitellius autem cum magna manu Cacin-

Vespasianus Romã tendere cogitat.

nu Cæcinnam obuiam ei mittit. Is autem Roma profectus, quamprimum circa Cremonam Gallia Antonium consequitur, qua confinis Italiæ ciuitas est: ibiq; conspecta hostium ordinatione ac multitudine prælio quidem congredi non audebat. discessum autem periculosum reputans, de proditione deliberabat. Conuocatis autem centurionibus & tribunis sibi subditis, vt transirent ad Antonium suadebat: Vitellij quidem rebus detrahens, Vespasiani autem vires extollens: & alterum nomen imperij tantum, alterum virtutem habere commemorans: ipsis quoq; melius esse, si id sponte faciant, quod necesse est: cumq; se multitudine superatum iri sciant, voluntate periculum præuenire. Nam & Vespasianum quidem idoneum esse etiam sine ipsis ad reliqua vindicanda: Vitellium verò ne cum ipsis quidem præsentia posse seruare. Multa loquutus in hunc modum quod voluit persuasit: & cum milite transfugit ad Antonium. Eadem verò nocte milites pœnitudo simul ac metus eius, si vicisset, à quo missi fuerant, occupauit, eductisq; gladijs Cæcinnam obtruncare voluerunt. fecissentq; nisi his aduoluti tribuni supplicassent. quamobrem cæde quidem se abstinuerunt, vinctum autem quasi proditorem Vitellio transmittendum habebant. His auditis Primus Antonius continuo suos mouet, eosq; cum armis in defectores ducit. illi autem instructi ad prælium, pauliſper quidem restiterũt. mox autem loco pulsi, Cremonam fugerunt. Primus autem comitatus equitibus cursus eorum præuertit: & ante ciuitatem circumclusam pleramq; multitudinem peremit. aggressus autem reliquos, oppidũ militib. prædari permisit. in quo multi quidem hospites mercatores, multi verò indigenæ periere, totusq; Vitellij exercitus, virorũ triginta millia & ducenti. quin & Antonius eorum quos de Mœsia adduxerat quatuor millia & quingentos amittit. solutũ autem vinculis Cæcinnam, rerum gestarum nunciũ ad Vespasianũ mittit. qui ad eum intromissus & collaudatus est, & proditoris dedecus insperatis protexit honorib. Romæ autem Sabinus vbi Antoniũ appropinquare cognouit, fiducia recreatus est: collectisq; vigilum cohortibus, nocte occupat Capitolium. luce verò facta multi nobilium sociati sunt ei, & Domitianus fratris filius, pars ingens obtinendæ victoriæ. Sed Vitellius de Primo quidem minimè curabat. his autem iratus qui cum Sabino defecerant, & nobilium sanguinem pro ingenita crudelitate sitiens, immittit Capitolio quam secum adduxerat militũ manum. vbi multa ab his itemq; ab illis qui templũ tenebant pugnantibus, audacter admissa sunt: postremò autem Germani, quod multitudine superabant, collem obtinuerunt. Et Domitianus quidem cum multis Romanorum viris insignibus, diuina quadã ratione saluus euasit: reliqua verò multitudo tota laniatur. Et Sabinus quidem ad Vitelliũ ductus occiditur. milites aũt direptis donarijs, templum incendunt. Tumq; postero die cum exercitu venit Antonius, eumq; Vitellij milites excipiunt: & trifario commisso intra vrbem prælio, omnes interiere. Procedit autem ebrius de palatio Vitellius, & vt assolet in extremis longiore luxu prodigæ mensæ refertus. tractus autem per populum, varioq; contumeliarum genere dehonestatus, in media vrbe iugulatur, octo menses ac dies quinque potitus imperio: quem si viuere diutius contigisset, vt opinor, eius luxuria minimè sufficere potuisset imperium. aliorum verò mortuorum supra quinquaginta millia numerata sunt. Hæc quidem gesta sunt die tertio mensis Octobris. Postero autem die Mutianus cum exercitu Romam ingreditur, & Antonij militibus à cæde repressis (adhuc enim hospitia

An. mũdi 4033. A nato Christo 71.

Cæcinna milites vt à Vitellio deficerent, & Vespasiano sese cõiungerent, hortatur.

Cæcinna propter proditionem à suis capitur.

Vespasianus Cæcinnæ proditoris dedecus insperatis protegit honoribus.

Sabinus Romæ Capitolium occupat, & à Vitellio deficit.

Vitellij interficitur.

An. mũdi 4033. A nato Christo 71.

hospitia perscrutando, & Vitellij milites, & ex populo plurimos qui cum illo senserant, occidebant, examinationis diligentiam iracundia præuenientes (Domitianum productum populo rectorem insinuat, vsque ad patris aduentum. populus autem iam timore liberatus, imperatorem prædicat Vespasianum: simulq; & illum confirmatum, & Vitellium esse detectum festa laticia celebrabat.

Populus Roma. Vespasianum Imperatorem prædicat.

CAP. XIIII.

Titus mittitur contra Iudæos à patre.

CVM autem Vespasianus Alexandriam venisset, gesta ei Roma nunciata sunt, & legati ei ex toto orbe congratulantes affuerũt. cumq; maxima post Romam ciuitas esset, angustior multitudini videbatur. Firmato autem iam totius orbis imperio, rebusq; popu. Roma. præter spem conseruatis, Vespasianus in Iudæa reliquias intendit animum. Et ipse quidem exacta hyeme, Romam proficisci parabat, resq; apud Alexandriam maturè componere proponebat: filium verò Titum cum selectis copijs ad excidendam Hierosolymam mittit. Qui terreno itinere Nicopolim vsque progressus, ab Alexandria ciuitate viginti stadiorum interuallo distantem, inde militem longis nauibus imponit: Niloq; flumine post Mendesium tractum, Thmuin vsque vehitur. hinc autem egressus in terrã, apud Tanin ciuitatem diuertit. vnde secunda ei mansio fuit ciuitas Heraclea, & Pelusium tertia. Hic autem milite per biduum recreato, tertio die Pelusij fines transijt: vnamq; mansionem profectus per solitudines, ad Casij Iouis templum castra posuit. posteroq; die apud Ostracinen, quæ mansio aqua inops est, ob quam causam aduectitia vtuntur indigena. Hinc apud Rhinocolurã requiescit: & inde progressus in quartam mansionem, Raphiam venit, quæ prima occurrit Syriæ ciuitas. Gaza verò quintæ mansionis castra suscepit: & postea in Ascalonem, atque hinc Iamniam, deinde Joppen, & ex Ioppe Cæsaream peruenit: decreto apud se, alias militum copias congregare.

Titus Hierosolymã proficiscitur.

Titus Cæsareã peruenit, aliasque militum copias congregat.

FLAVII IOSEPHI DE BELLO IVDAICO LIBER VI.

SVMMA CAPITVM LIBRI VI. DE BELLO IVDAICO.

I. De triplici ſeditione apud Hieroſolymam.
II. Titus explorator Hieroſolymæ periclitatur.
III. De eruptionibus Iudæorum contra Rom. caſtrametantes.
IIII. De inteſtina pugna azymorum diebus.
V. De Iudæorum dolo in Romanorum milites.
VI. Deſcriptio Hieroſolymorum.
VII. De ditionem Iudæi recuſant, & Rom. adoriuntur.
VIII. De caſu turris & duorum murorum obtentu.
IX. De Caſtore Iudæo Romanis illudente.
X. De ſecundo muro bis obtento à Romanis.
XI. De aggeribus in tertium murum, & oratione prolixa Ioſephi pro deditione facienda, & fame obſeſſorum.
XII. De Iudæis crucifixis & aggeribus combuſtis.
XIII. De muro extructo ab exercitu Romano circa Hieroſolymam triduo.
XIIII. De fame Hieroſolymorum & ſecundo aggere extructo.
XV. De cæde Iudæorum intra & extra Hieroſolymam.
XVI. De ſacrilegio circa remplum & relatis ex vrbe cadaueribus & fame.

CAP. I.

De triplici ſeditione apud Hieroſolymam.

IVDAS quidem ad eum modum quem prædiximus, emenſa vltra Ægyptum ad Syriam vſque ſolitudine, Cæſareã venerat. ibi enim exercitũ decreuerat ordinare. Illo autem adhuc apud Alexandriam vnà cum patre imperium, quod nuper ei Deus permiſerat, diſponente, contigit etiam ſeditionem, quæ apud Hieroſolymã erat, auctam trifariam diuidi, & aliam partem in aliam verti. quod vt in malis optimum quis dixerit, factumq; iuſtitiæ. nam Zelotarum quidem in populum dominatio, quæ autor erat excidij ciuitatis, vnde cœperit, & per quos creuerit, diligenter ſuperius declaratum eſt. hanc autem non errauerit quiſquam, dicens ſeditionem in ſeditione eſſe factam, ac velut rabida fera, externorum penuria, in ſua viſcera ſæuire ſolet: ſic Eleazarus Simonis filius, qui & ab initio Zelotas in templũ à populo ſeparauerat, velut indignari ſimulans ob ea quæ dies ſingulos Ioannes auderet, cum ne ipſe quidem à cædibus quieſceret: re autem vera ſeſe poſteriori tyranno ſubiectum eſſe minimè ferens, ſummæ rei deſiderio, propriæq; potentiæ cupiditate, ab alijs defecit: aſcitis etiam Iuda Chelciæ filio, & Ezronis Simone potentiſſimis: præter quos erat etiã Ezechias Chobari filius, non ignobilis. Horum ſingulos Zelotæ non exigui ſequebantur: occupatoq; interiore templi aditu, ſuper eius portas in ſacris foribus arma ponunt. & abundare quidem ſe ſuis neceſſarijs confidebant: ſacrarũ enim rerum copia ſuppetebat, nihil impium exiſtimantibus: paucitati verò ſuorum timentes, pleriq; in locis ſuis ocioſi manebãt. Ioannes autem quanto ſuperior erat

An. mũdi 4034 A nato Chriſto 72.

Triplex apud Hieroſolymam ſeditio.

An.mũdi 4034
A nato Christo 72.

virorum multitudine, tanto loco superabatur: hostesq; habens à vertice, neq; sine metu conabatur incursus, & præiracundia cessare nõ poterat. Plus autem mali perferens, quàm Eleazari partem afficiens, tamen nõ remittebat. crebri enim fiebant impetus, & missilium iactus, totumq; polluebatur cadibus templum. Filius autem Giora Simon, quem rebus desperatis inuitatum, vltrò sibi tyrannum spe auxilij populus introduxerat: & superiorem ciuitatem retinẽs, & inferioris

Pugna Ioannis & Eleazari.

Simon & populus cũ Ioanne in templo cõstituto pugnant.

plurimam partem, animosius iam Ioannem eiusq; socios adoriebatur, quasi qui desuper impugnarentur. subiectus autem illorum manibus erat, sicut & illi superiorum. Et Ioannem eueniebat duplex prælium perferentem, ladi pariter ac ladere: quantoq; vincebatur, eo quod Eleazaro esset humilior, tanto plus ladebat Simone celsior constitutus: cum inferiores aggressus etiam sola manu sine labore prohiberet: desuper verò ex fano iaculantes, machinis deterreret. Quippe balistis & non paucis lanceis vtebatur, saxorumq; tormentis: quibus non solum bellantes vlciscebatur, sed multos etiam sacra celebrantium perimebat. Quanquã enim ad omne impietatis genus rabidi ferebantur, tamen eos qui sacrificare cuperent recipiebant, cum suspicione & custodibus indigenas perscrutando. Hospites enim etiam qui exorassent eorum crudelitatem, post exituri subciſiua seditionis opera consumebantur. Missilia nanque machinarum vi ad aram vsq; templúmque peruenientia, in Sacerdotes sacra celebrantes cadebant: ac multi, qui properantes ab vltimis finibus terra ad sanctissimum locum venissent, ante ipsas hostias procubuerunt: aramq; vniuersis Græcis & Barbaris adorandam, suo sanguine imbuêre. Indigenis autem mortuis alienigena, ac sacerdotibus profani miscebantur: perq; atria diuina, stagnum fecerat diuersorum cadauerum sanguis. Quid tantùm passa es ó miserrima ciuitas à Romanis, qui tua intestina scelera purgaturi flammis introiere? Jam enim Dei locus non eras, neq; manere poteras, domesticorum funerum facta sepulcrum, & qua fanũ ciuili bello tumulum costitueras: poteris autem denuò fieri, poteris, si vnquam vastatorem tui Deum placaueris. Sed enim reprimenda sunt quæ dolent, lege scribendi: quando non domestici luctus, sed exponendarum rerum hoc tempus est. Prosequar autem seditionis facinora cætera. Ergo diuisis trifariam insidiatoribus, Eleazarus quidem eiusq; socij, qui sacras primitias conseruabant, in Ioannem ebrij ferebantur. Qui verò huic parérent, plebem diripientes in Simonem rebellabant, cum ipsi quoq; Simoni contra diuersæ partis seditiosos adiumento esset ciuitas. Si quando igitur ex vtraq; parte appetebatur Ioannes, obuertebat socios suos: & de ciuitate quidem subeuntes, missis ex porticibus telis, de templo verò iaculantes, machinis vlciscebatur. Quoties autem desuper instantium molestia caruisset (frequenter enim ebrietate & lassitudine cessabãt) liberius in Simonem eiusq; socios cum pluribus irruebat. Semper autem quantũ in ciuitate populisset in fugam versos, ades frumenti plenas omniumq; vtensilium incendebat: idemq; hoc illo regrediente, Simon insecutus agebat: veluti cõsulto pro Romanis omnia corrumperent, quæ ad obsidionem ciuitatis erãt præparata, suarumq; virium neruos abscinderent. Denique contigit vnà exuri omnia circum templum, & inter proprias acies solitudinem atque aream pugnæ fieri ciuitatem: concremari autem paulò minùs omne frumentum, quod nõ paucis annis sufficere potuisset obsessis: denique fame capti sunt, quæ minimè quiuissent, nisi eam sibimet cõparauissent. Vndiq; autem insidiatoribus & cõfinibus oppugnantibus

Ingens in templo cædes.

Ioannes ex vtraque parte appetitur.

Hierosolymitani frumentũ paulò minùs omne concremant.

pugnantibus ciuitatem, medius populus velut aliquod magnum corpus lacerabatur. Senes verò ac mulierculæ inteſtinis malis attonitæ, pro Romanis vota faciebant: externumq; bellum, quò domeſticis malis liberarentur, expetebãt. Grauis autem metus ac terror fœdiſſimus occupauerat: & neq; cõſilij capiendi tempus erat, vt voluntatem mutarent, neq; pactionis aut fugæ ſpes cupientibus. Etenim cuſtodiebantur omnia: diſſidentesq; latronum principes, quoſcunq; Romanis pacatos eſſe, vel transfugere ad eos velle ſentirent, quaſi communes hoſtes interficiebant: ſolumq; in occidendis vitæ dignis concordes erant. Et pugnantium quidem nocte dieq; clamor perpetuus erat: ſed metu acerbiores erãt lugentium queſtus. Et aſſiduas quidem lamentationis cauſas, calamitates præbebant: timor autem includebat vlulatus: atque obmuteſcente dolore præformidine, tacito gemitu cruciabantur: neque iam aut reuerentia viuis apud domeſticos erat, neque mortuis cura ſepulturæ adhibebatur. Quorum amborum hæc cauſa erat, quòd de ſe quiſq; deſperabat. In omni enim re animos remiſerant qui cum ſeditioſis non erant, quaſi continuo modis omnibus morituri. At verò ſeditioſi congeſta in tumulum cadauera conculcantes dimicabant: & ex mortuis haurientes audaciam, quos ſub pedibus cernerent, immanius ſæuiebant: ſemperq; aliquid in ſe pernicioſum excogitantes, & quod viſum fuiſſet ſine miſeratione facientes, nullam cædis aut crudelitatis viam prætermiſere: adeò vt etiam ſacris materijs ad bellica conficienda inſtrumenta Ioannes abuteretur. Nam cum olim fulcire templum populo itemq; pontificibus placuiſſet, idq; viginti cubitis altius ædificare, Rex quidem Agrippa ex monte Libano aptas ei materias maximis ſumptibus & labore deuexit: hoc eſt, ligna & magnitudine ſimul & directa proceritate ſpectabilia. Interuentu autem belli opere interrupto, Ioannes his ſectis, quod ſufficere longitudinem reperit, turres ædificauit: & aduerſus eos conſtituit, qui deſuper à templo pugnarent, poſt muri ambitum contra exedram occidentalem admotas, quà ſolum poterant, quod alia partes gradibus ex longinquo fuerunt occupatæ. Et ille quidem fabricatis ex impietate machinis ſubactum iri ſperauit hoſtes. Deus verò laborem eius inutilem demonſtrauit, & priuſquàm in his quicquam poneret, Romanos adduxit. Etenim Titus, poſtquam partem ad ſe collegit exercitus, alijs verò vt ad Hieroſolymam occurrerent ſcripſit, Cæſaream profectus eſt. Erant autem tres legiones, quæ pridem ſub eius patre Iudæam vaſtauerant, & duodecima, quæ olim cum Ceſtio malè pugnauerat, quæque licet per id fortitudine eſſet inſignis, tunc tamen eorum etiam memoria quæ pertulerat, alacrius ad vindictam properabat. Harum quidem quintam legionem iuſſit ſibi per Ammauntæ occurrere, decimam verò aſcendere per Hierichunta. Ipſe quidem cum cæteris egreſſus eſt, quas Regum quoque auxilia plura quàm dudum, multiq; Syri auxiliares comitabantur. Suppletum eſt autem quatuor legionum quantum Veſpaſianus ſelectum cum Mutiano miſerat in Italiam, ex his qui cum Tito acceſſerant. duo namq; millia de Alexandrino exercitu lecta, tria millia verò ab Euphrate eum ſequebantur, & amicorum ſpectatiſſimus beneuolentia ſimulq; prudentia, Tiberius Alexander, qui antea quidem Ægyptum adminiſtrauerat, tunc autem dignus qui exercitum regeret propterea iudicatus, quòd primus incipienti fuit hoſpes imperio, & cum fide clariſſima incertæ fortunæ ſociatus eſt: idemq; conſultor in vſus bellicos ætate ac peritia præcipuus aderat.

An. mũdi 4034. A nato Chriſto 72.

Ingens Hieroſolymis calamitas.

Lamentatio & vlulatus Hieroſolymis.

Seditioſorum Hieroſolymis immanitas.

Ioannes ex lignis ad fulciendum templi comparatis, turres ædificat.

Ordo exercitus Titi.

An. mūdi 4034
A nato Christo 72.

CAP. II.

Titus explorator Hierosolymæ periclitatur.

PROGREDIENTEM verò in hostilem terram Titum, antecedebant regia omniaq; auxilia, post eos viarum stratores, castrorumq; metatores. Deinde rectorum sarcina atq; armati. Post hos ipse Titus, & alios lectos habens & signiferos, quorū agmen equites sequebātur, Hi verò antè machinas ibant, & secundum illos vna cum lectis tribuni, & præfecti cum cohortibus. Post autem circū aquilam signa, & antè signa tubicines, deinde acies senum virorum ordinibus dilatata. Seruile autem vulgus à tergo cuiusq; legionis, & antè hos sarcina. Omniū verò nouissimi mercenarij, eorumq; custodes coactores agminis. Procedens autem decenter cum exercitu, ita vt mos est Romanis, in Gophnam per Samaritidem venit, quæ & prius ab eius patre fuerat occupata, & tunc præsidijs tenebatur. Ibi autem vnam moratus vesperam, mane inde proficiscitur: peractaq; diei mansione, castra ponit in loco quem Judæi sermone patrio Acanthonaulona vocitāt, iuxta vicum quendam Gabath Saul nomine, quod significat vallem Saul, distantem ab Hierosolymis stadijs ferè triginta. Hinc sexcentis propè lectis equitibus comitatus, perrexit in ciuitatem, quàm tuta esset, Iudæorumq; animos exploraturus: si fortè se conspecto, prius quàm ad manus veniretur, metu cederent. audierat enim quod erat verum, à seditiosis & latronibus oppressum populum desiderare quidem pacem: sed quod rebellantibus infirmior esset, nihil conari. Quandiu quidem per viam qua ad murum duceret equitabat, nemo ante portas apparuit: vbi verò itinere ad turrim Psephinon declinato, transuersum agmen equitum duxit, infiniti subito prosiliunt, quà Muliebres turres vocantur: & per eam qua contra monumentum Helenæ porta est egressi, equitatum intercidunt. atque alios quidem etiam tunc via currentes, ne cum his qui diuertebant sese iungerent, à fronte oppositi, prohibuerunt: Titum verò cum paucis separant. Ille autem vltrà quidem minus progredi poterat: à muro enim cuncta fossis patebant, & transuersi erant horti, multisq; macerijs impediti. ad suos autem in aggere constitutos recursus, intercedente hostili manu, desperabatur. Quorum pleriq; imperatoris periculum nesciebant: sed existimantes eum secum reuerti, etiam ipsi fugiebant. Titus autem in sua tantum fortitudine sitam esse prospiciens spem salutis, flectit equum: & vt se sequerentur cum clamore comitantes adhortatus, in medios hostes irruit, vi ad suos transire festinans. Quo quidem tempore maximè intelligi potuit, & belli momenta & imperatorum pericula Deum curare. Tot enim aduersus Titum missilibus iactis, cum neque galea neque thorace septus esset (non bellator enim sed explorator, vt dixi, processerat) nullum in eius corpus delatum est: sed tāquam ne eum ferirent, ex industria mitterentur, omnia præteruolabant. gladio verò semper à lateribus instantes dirimens, multosq; ante ora subuertens, super cadentes agebat equum. Illorum autem clamor erat, propter audaciam Cæsaris, vt eum aggrederentur, cohortatio: fugaq; & discessio repentina, quocunq; diuerteret cursum. Huic autem se periculi participes, cum à tergo & à lateribus funderentur, adiunxerant. vna enim erat vnicuique spes salutis, viam cum Tito patefacere, priusquā circumuentus opprimeretur. Deniq; duorū ex nimis pertinacibus, alter cum equo percussus est: altero verò deiecto & occiso, equus eius abductus est. Titus verò cum

Titus in Iudæam venit.

Titus periclitatur.

Titus cum hostibus fortiter pugnat.

Titus in ciuitatem, quàm tuta sit, Iudæorumq; animos exploraturus, pergit.

Titus hostes fugat & ad suos incolumis & saluus redit.

cum cæteris in castra saluus euadit. Iudæis quidem, quod aggressione prima superiores fuerant, inconsulta spes animos extulit, magnamq; his in posterum fiduciam monumentum temporaneum comparauit. An. mūdi 4034. A nato Christo 72.

CAP. III.

De eruptionibus Iudæorum contra Romanos castrametantes.

CÆSAR *autem, postquam ex Ammaunte legio sibi coniuncta est nocte, luce inde digressus ad Scopon accedit, vnde iam & ciuitas & clara templi magnitudo conspici poterat: qua parte septentrionalem regionem ciuitatis contingens locus humilior, propriè Scopos nominatus est, distans à ciuitate stadijs septem: ibiq; duabus legionibus simul, quinta legioni verò retrorsum stadijs tribus castra muniri iubet. labore nanq; nocturni itineris attritos milites progredi visum est, vt sine formidine murum struerent. Mox autem cœpto ædificio, decima quoq; legio per Hierichūta aderat à Vespasiano præoccupatam: vbi quædam pars armatorum in præsidio fuerat collocata. His autem præceptum erat sexto ab Hierosolymis stadio castra ponere, qua in parte mons, qui appellatur Elæon, contra ciuitatem ab oriente situs est, altaq; interiacente valle discernitur, cui nomen est Cedron. Intra ciuitatem verò sine requie confligentium dissensionem, tum primum ingens subitò bellum foris interueniens refrenauit: & cum stupore seditiosi Romanorum castra inspectantes, trifariam distributa mala, inter se inire concordiam: rationemq; inuicem requirebant, quidnam expectarent, quidue perpessi, tres muros contra vitam suam paterentur opponi: belloq; tanta se fundente licentia, tanquam spectatores bonorum operum sibiq; vtilium residerent mœnibus clausis, remissisq; armis ac manibus. In nosmetipsos profectò, exclamat aliquis, tantummodo fortes sumus: Romanorum autem lucro ex nostra seditione sine sanguine oppidum cedet. His alios atque alios congregantes exhortabantur: raptisq; armis, subitò in legionem decimam ruunt: perq; vallem facto impetu, cum ingenti clamore murum ædificantes Romanos aggrediuntur. Illi autem in opere distributi, armis ob eam causam plerique depositis (nec enim excursum Iudæos ausuros esse credebant, & si maximè vellent, animos eorum seditione distractum iri arbitrabantur) præter opinionem perturbati sunt: atq; opere quisq; derelicto, confestim alij recessère: multi autem ad arma properantes, priusquam se in hostes conuerterent, feriebantur. Plures aūt Iudæis semper adijciebantur, eorum freti victoria qui præcesserant, & quod cum pauci essent, multiplex numerus & sibi & hostibus videbantur, quod secunda fortuna vterentur. Romani aūt maximè ordinari consueti, & cum decore atq; præceptis bellum gerere scientes, ex perturbatione trepidabant. vnde tunc quoq; præuenti aggressione cedebant. Si quando tamen sese conuerterent ab insequentibus occupati, & à cursu reprimebant Iudæos, & ob impetum minus cautos feriebant. Semper verò excursione glisscente magis magisq; turbati, postremò castris pulsi sunt: totaq; legio tunc in periculum ventura fuisse videbatur, nisi hoc maturè sibi nunciato, Titus eis tulisset auxilium: multisq; increpans ignauiam, & suos à fuga reuocasset: Iudæisq; à latere ipse cum his irruens, quos circa se habebat electos, multos quidem occidisset, plures verò sauciasset, omnes autem in fugam vertisset, atq; in vallem præcipites compulisset. Illi aut̄ prono in loco multa mala*

Castra Titi stadijs tribus ab vrbe distant.

Seditiosi concordiam inter se ineunt.

Hierosolymitani Romanos aggrediuntur.

Romanos Iudæi castris pellunt.

An. mũdi 4034 A nato Christo 72.

perpeßi poſtquam in aduerſam partem euaſere, flectunt ſe iterum, & valle intercedente cum Romanis dimicabant. Igitur ad medium diem ita bellatum eſt.

Pugna Iudæorũ cum Romanis.

Paulo autem poſt meridiem Titus his qui ſecum erant in ſubſidio collocatis, alijsq; de cohortibus aduerſus excurrentes oppoſitis, reliquum agmen ad murum in ſummo montis adificandum remiſit. Judais autem hac fuga eſſe videbatur. Cumq; ſpeculator quem in muro poſuerant, amictu agitato ſignum dediſſet, frequentiſſima multitudo tanto impetu proſilijt, vt eorum curſus immaniſſimis beſtijs eſſet aßimilis. Deniq; in aduerſa acie ſtantium nemo impetum ſuſtinuit:

Romani à Iudæis diſſipati, pulſiq; in montem refugiunt.

ſed tanquam machina percuſſi, continuò diſſipati, pulſiq; in montem refugiunt. In aſcenſu autem medio Titus cum paucis relictus eſt: multumq; monentibus amicis, qui pro imperatoris reuerentia contempto periculo perdurauerant, vt mortem appetentibus Judais cederet, neq; pro his in diſcrimen veniret, quos ante ipſum ſaluos eſſe non oporteret: ſed potius fortunam ſuam reputaret, quòd

Titi contra Iudæos fortitudo.

non militis officio fungeretur, verùm & belli & orbis terræ dominus eſſet: néue in tanta fuga ſubſiſteret, in quo omnia niterentur: hac ne audire quidem ſimulans, & ad ſe accurrentibus obſtabat: eosq; in ora feriens, cum vi obniterentur, occidebat, & per decliue repentè incumbens, multitudinem proturbabat. Illi autem & viribus eius & obſtinatione perterriti, ne tum quidem in ciuitatem fugêre: ſed in vtrumque latus ab eo declinantes, rurſum fugientes inſequebantur. quos tamen aggreſſus à latere, ipſorum quoque impetum præpediebat. Dum hæc aguntur, etiam illos qui ſuperiora caſtra muniebant, vbi fugere inferiores vidêre, metus ac turba occupat: totumq; agmen diſpergitur, ſuſpicantium excurſum quidem Judæorum ferri non poſſe, Titum verò in fugam verſum: nec enim vnquam illo manente alios fugituros fuiſſe. & tanquam Panico

Metus ac turba inter Romanos.

terrore circundati, alius alio ferebantur: donec quidam, cum in media pugna verſari imperatorem vidiſſent, plurimũ metuentes, vniuerſæ legioni eius periculum cum clamore nunciauerunt. Itaque pudore reuocati, & fuga maius aliquid ſibi exprobrantes, quod Cæſarem deſeruiſſent, totis viribus in Judæos vtebantur, & ſemel impulſos vrgebant per decliuia. Illi autem paulatim recedentes

Iudęi recedentes pugnant, & in vallem coguntur.

pugnabant. cumq; Romani plus poſſent, eò quòd ſuperiores erãt, in vallem omnes coacti ſunt. Titus autem contra ſe poſitis imminebat: & legionem quidem ad muri fabricam redire iubet: ipſe verò cum his, quibus antea, reſiſtendo hoſtes arcebat. Itaq; ſime nihil addentem obſequio, neq; inuidia detrahentem, verum dicere oportet, ipſe Cæſar bis totam legionem periculo liberauit, atq; ita caſtra muniendi copiam militibus præbuit.

CAP. IIII.

De inteſtina pugna azymorum diebus.

REMISSO *autem pauliſper bello externo, iterum inteſtinum ſeditio ſuſcitauit. Azymorumq; inſtante die qui eſt Aprilis menſis quartus decimus (hoc enim ſe primum tempore opinantur Iudæi ab Ægyptijs eſſe liberatos) Eleazarus quidem cum ſocijs portam ſubaperiens, introire cupiebat ex populo qui templum adorare cuperent. Ioannes autem die feſto ad protegendas inſidias vſus eſt: & ſuorum quoſdam ignotiores, armis ſub veſtibus latentibus inſtructos, quorũ pleriq; impuri erant, occultè inter alios fani occupandi gratia ſubmittit. illi autem poſtquam intrauere, veſtimentis abiectis, ſubitò armati apparuerunt. Magna*

Ioãnes interius templum omnesq; eius apparatus occupat, Zelotas fugat, ac ingentem ſeditionem concitat.

verò

verò statim turba circa templum ac tumultus erat, cum alienus quidem à seditione populus, omnibus sine discrimine putaret, Zelota verò sibimet solùm insidias comparatas. Verùm hi quidem relicta portarum custodia, & alij ex propugnaculis desilientes, priusquam manus consererent, in templi cloacas confugére. Populares verò ad aram delati, & circum templum appulsi conculcabantur, cum lignis passim ferroq; caderentur. Multos autem occisorum inimici priuato odio, quasi diuersæ factionis socios interficiebant. Et quicunq; antehac insidiatorem aliquem offenderat, tunc agnitus quasi Zelotes ducebatur ad mortem. Sed qui atrocitate magna innocentes afficerent, inducias concessere nocentibus, progressosq; ex cloacis dimiserunt. ipsi autem interius templum & omnes eius apparatus tenẽtes, confidentius oppugnabant Simonem. Seditio quidem hoc modo, quæ tripartita fuerat, in duas partes diuisa est. Titus autem castra propius ciuitatem transferre cupiens de Scopo, contra excursus quidem lectos equites ac pedites, quos satis esse arbitrabatur, posuit: alium verò exercitum iussit totum quod erat vsq; muros spacium complanare. Cunctis igitur macerijs ac sepibus dirutis, quibus hortos ac prædia incolæ præmunierant, omniq; opposita quamuis frugifera sylua excisa, repletum est quicquid erat cauum & vallibus impeditum. saxorum autem eminentissimis ferro truncatis, humiliorem totum illum illum tractum à Scopo vsq; ad Herodis monumenta fecerunt, serpentium stagnum continentia, quod olim Bethara vocabatur.

An. mũdi 4034 A nato Christo 72.

Tripartita seditio in duas partes diuisa.

Quicquid circa Hierosolymam cauum est, & vallibus impeditum, repletur.

CAP. V.

De Iudæorum dolo in Romanorum milites.

His deniq; diebus Iudæi Romanis huiusmodi insidias parauêre. Seditiosorum audacissimi extra muliebres (quæ sic appellabantur) progressi turres, simulato quod pacis eos studiosi pepulissent, & quod timerent impetum Romanorum, ibidem versabantur, & alter sub altero vitabundi latebant. Alij verò per muros dispositi, populumq; se esse similantes, clamore pacem implorabant, fœdusq; poscebant: portasq; se patefacturos esse pollicentes, inuitabant Romanos. Hoc autem vociferantes, vnà etiam contra suos, veluti portis eos abigerent, lapides iaciebant. illiq; se vi perrumpere aditus velle simulabant, & ciuibus supplicare. cumq; ad Romanos sæpissimè ire conarentur, reuersi perturbatis similes videbantur. Verùm hæc eorum calliditas, apud milites quidem fide non carebat: sed tanquam hos quidem in manibus haberent paratos ad supplicium, illos verò ciuitatem sibi aperturos sperarent, opus aggredi festinabant. Tito autem suspecta erat inuitatio, quia rationem non haberet. pridie namque prouocatos eos ad pactionem per Iosephum, nihil modiocre sentire cognouerat, etiam tunc igitur milites manere loco suo præcepit. Jam verò quidam operibus appositi, raptis armis ad portas excurrere cœperant. Hi autem qui expulsi videbantur, primò quidem cedebant: deinde vbi ad turres porta propinquabant, cursu eos circumueniunt, & à tergo prosequebantur. qui verò in muro stabant, lapidum his multitudinem, omnigenúmq; telorum simul infundunt: adeò vt multos quidem necarent, plurimos verò sauciarent, nec enim facile erat à muro diffugere, alijs retrò violanter instantibus. & præter hoc pudor quod rectores peccauerant, itemq; metus, in delicto perseuerare suadebat. Quamobrem cum hoste diu decernentes, multis vulneribus acceptis, neque paucioribus redditis, postremò

Romanorum militum contra Titi præceptum alacritas.

An.mũdi 4034 A nato Christo 72.

Iudæorum victoria.

postremò eos à quibus circumuenti fuerant repulere. quos tamen recedentes vsq; ad Helenæ monumentum, Judæi vrgendo iaculis sequebantur. deinde insolenter fortunæ maledicentes, & Romanos vituperabant fraude pellectos: scutaq; altè sublata crispantes tripudiabant, & cum lætitia vociferabantur.

Cæsaris ad milites acris oratio.

Milites autem interminatio principum, & Cæsar iratus, huiusmodi oratione corripuit: Judæi quidem, quos sola regit desperatio omnia cum deliberatione faciunt atque prudentia, fraudes & insidias componendo, eorumq; dolos fortuna prosequitur, quod sunt morigeri, sibiq; inuicem beneuoli ac fideles: Romani verò, quibus ob disciplinam & consuetudinem obediendi rectoribus fortuna famulatur, nunc contrà peccant, & intemperantia manuum debellantur: quod omnium est pessimum, præsente Cæsare, sine rectore dimicantes. Certè, inquit, plurimum ingemiscent militiæ leges, plurimum pater, cum hoc vulnus audierit. ille quod cum bellando senuerit, nunquam isto modo peccarit. leges autem, si cum in eos qui minimum quid præter ordinem mouerint, morte vindicent, nunc totum desertorem exercitũ videant. Modò aũt scituros esse eos ait, qui arroganter egere, quod apud Romanos etiã vincere sine præcepto ducis, infamiæ est. Hæc Titus ad rectores locutus cũ indignatione, certus erat qua lege in omnes erat vsurus. Et hi quidem abiecerunt animos, quasi iam iamq; iustè morituri. circũfusæ verò legiones Titum pro cõmilitonibus obsecrabant: paucorumq; temeritatem condonari cunctorum obedientiæ precabantur: emendaturos enim peccatum præsens, futuræ compensatione virtutis. Placatus est Cæsar, vtilitate simul ac precibus. nanq; vnius hominis animaduersionem vsque ad factum promouendam putabat, multitudinis verò ad veniam. Militibus quidem reconciliatus est, multum monens vt post hæc prudentius agerent. ipse verò, quemadmodum Judæorum vlciscereturinsidias, cogitabat. Interuallo autem, quod vsque ad muros ciuitatis erat, per quatriduum coæquato, sarcinas aliamq; multitudinem cupiens tutò traducere, militum validissimos à septentrionali tractu in occiduum septemplici ordine contra murum prætendit, peditibus in fronte, ac post eos equitibus acie terna dispositis, mediisq; inter vtrosq; sagittarijs. Excursibus autem Judæorum tanto præsidio præclusis, impedimenta trium legionum, itemq; alia multitudo sine timore transyt. Ipse quidem Titus cum propè duobus stadijs abesset à muro, ad anguli eius partem contra turrim quæ appellatur Psephinos, castra ponit: ad quam muri ambitus ex aquilone pertinens, flectitur ad occidentem. altera verò pars exercitus eam turrim versus, quæ appellatur Hippicos, muro circumdatur, duũm stadiorum spacio similiter à ciuitate discedens. decima tamen legio in Elæon monte, vbi erat, manebat.

Romani milites Titum pro commilitonibus obsecrant.

Qnomodo & quibus in locis Hierosolymã Titus obsidione cinxerit.

CAP. VI.

Descriptio Hierosolymorum.

Trinus Hierosol. murus.

CIVITAS *autem trino muro circumdata erat, nisi quà vallibus inuijs cingebatur. ex ea nanq; parte, vnius muri habebat ambitum, & ipsa quidem super duos colles erat condita, contrarijs frontibus semet inspicientes, interueniente valle discretos, in quam domus creberrimæ desinebant: collium verò alter, quo superior ciuitas sedet, multo est excelsior, & in prolixitate directior: adeò vt quoniam tutus erat, castellum à Dauid quondam Rege vocaretur (is pater Salomonis fuerat, qui primus templum ædificauerat) à nobis autem forum superius.*

Castellum Dauid.

alter

alter autem, qui appellatur Acra, inferiorem ſuſtinet ciuitatem, & vndiq; decliuis eſt. Contra hunc autem tertius collis erat, natura humilior quàm Acra, & alia lata valle antè diuiſus. verùm poſtea qua tempeſtate Aſamonæi regnabant, & vallem aggeribus repleuerunt, vt templo coniungerent ciuitatem, & Acræ altitudinem caſam humiliorem fecerunt, vt ex ea quoq; fanum ſupereminens cerneretur. Vallis autem quæ Tyropœon appellatur, qua diximus ſuperioris ciuitatis collem dirimi ab inferiori, vſq; ad Siloam pertinet. ita enim fontem, qui dulcis eſt ac plurimus, vocabamus. Foris autem ciuitatis duo colles profundis vallibus cingebantur, & vtrinq; obſtantibus rupibus, nulla ex parte adiri poterant. Trium verò murorum vetuſtiſſimus quidem, propter valles imminentemq; his deſuper collem quo erat cõditus, facile capi non poterat. ad hoc autem quod loco præſtabat, etiam firmiſſimè ſtructus erat, Dauid & Salomonis aliorumq; interea Regum largiſſimis impenſis operi inſumptis. Hac autem parte incipiens â turri, cui nomen eſt Hippico, & ad eam quæ dicitur Xyſtus pertinens: deinde curiæ coniunctus, in occiduam templi porticum deſinebat. parte autem altera ad occidentem ex eo loco ductus, per eum qui vocatur Betiſo deſcendens in Eſſenorum portam: deinde ſupra fontem Siloam in meridiem flexus, atque inde rurſus in orientem verſus, qua ſtagnum Salomonis eſt, & vſque ad locum pertinens, quem Ophlan vocant, cum orientali porticu templi coniungitur. Secundus autem murus, a porta quidem habebat initium, quam Genath appellabant. hæc autẽ fuerat muri prioris. ſeptentrionalem verò tantummodo tractum ambiens, vſque ad Antoniã aſcendebat. Tertio muro turris Hippicos principium dabat: vnde ad Boreæ tractum pertinens, deinde ad Pſephinam turrim veniens, contra munimentum Helenæ, quæ Adiabenorum Regina fuerat, Izatæ Regis mater, & per ſpeluncas regias in longum ductus, à turri quidem in angulo poſita flectebatur contra Fullonis quod dicitur monumentum. cum vetere autem ambitu iunctus in Cedron vallem, qua ſic dicitur, deſinebat. Hoc muro eam partem ciuitatis, quam ipſe addiderat Agrippa cinxerat, cum eſſet omnis antè nuda. exuberans enim multitudine, paulatim extra mœnia ſerpebat: templiq; ſeptentrionali regione colli proxima ciuitati adiuncta non paululum proceſſerat. quin & quartus collis incolebatur, cui nomen eſt Bezetha, ſitus quidem ex aduerſo Antoniæ, foſſis autem altiſſimis ſeparatus: quæ de induſtria ductæ ſunt, ne Antoniæ fundamentis colli coharentibus, & acceſſui facilis ſit. & minus edita: vnde etiam foſſæ altitudo plurimum turribus celſitudinis adijciebat. Nominata eſt autem pars addita ciuitati voce indigena Bezetha, quod latino ſermone dicitur noua ciuitas. Eius autem partes incolis protegi deſiderantibus, pater huius Regis eodem nomine Agrippa, murum quidem ita vt prædiximus inchoarat. veritus autem Claudium Cæſarem, ne magnificentiam conſtructionis ad nouarum rerum ac diſcordiæ ſuſpicionem traheret, fundamentis tantummodo iactis, ab opere deſtitit. Nec enim expugnabilis eſſet ciuitas, ſi perfeciſſet muros vt cœperat. Saxa enim viginti cubitis longa, & decem lata contexebantur: quæ neque ferro facilè ſuffodi poſſent, neque machinis dimoueri: hiſq; murus delatabatur. profectò autem altitudinis quoque plus habuiſſet, ſi eius magnificentia qui ædificium aggreſſus erat minimè fuiſſet inhibita. Rurſus autem idem murus, etiam Iudæorum ſtudio fabricatus, ad viginti cubitos creuit. & minas quidem binis cubitis, propugnacula verò

Acra, inferiorem ciuitatem ſuſtinet.

Fons Siloa.

Murus vetuſtiſſim⁹.

Secundus murus.

Tertius murus.

Bezetha quartus collis.

Agrippæ in extruendo muro ſumptus.

An. mūdi 4034 A nato Christo 72.

trinis habebat: totaq; altitudo ad viginti quinq; cubitos erigebatur. Murum autem supereminebant turres, viginti quidem cubitis in latitudinem, viginti verò in altitudinem, quadratis angulis structa, & sicut ipse murus plena ac solida. praterea structura ac pulchritudo saxorum nihil erat templo deterior. post altitudinem verò turrim solidam, viginti cubitis elatam, cella desuper ac cœnacula erant, aquarumq; pluuialium receptacula, & tortuosi latiq; singularum ascensus. Eiusmodi quidem turres nonaginta tertius murus habebat: earum autem interualla cubitos ducentenos. medius verò murus in quatuordecim turres, & antiquus in sexaginta, diuisierant. omne autem ciuitatis in gyro spacium triginta tribus stadijs finiebatur. Cum autem totus admirabilis esset, tertius murus admirabilior Psephina turris ad septentrionem occidentemq; surgebat in angulo, qua parte Titus castra posuerat. ex ea nanque per septuaginta cubitos edita, sole orto Arabia prospici poterat, & usq; ad mare, itemq; ad vltima finium Hebraorum. Erat autem octo angulis. Contra eam verò turris Hippicos, & iuxtà duæ, quas Herodes Rex in antiquo muro adficauerat: quæq; magnitudine siue pulchritudine ac firmitate, vniuersis quæ toto orbe essent, præstabant. nam præter naturalem animi liberalitatem, Rex pro amore ciuitatis, operum excellentiam proprijs affectibus indulgebat: personisq; tribus charissimis, quarum nominibus turres appellauit, fratri & amico, & coniugi memoriam dedicando: huic quidem, vt dixi, amoris causa perempta, ijs autem bello amissus, cum fortiter decertassent. Hippicos quidem turris, amici vocabulo dicta, quatuor angulis erat. Singulæ autem viginti quinq; cubitos in latitudine itemque longitudine habebant, & excelsa XXX. cubitos erant, nusquam inanes. supra soliditatem verò saxisq; adunatam compaginem puteus viginti cubitis altus erat imbribus excipiendis: super hunc autem duplici tecto domus, viginti quinq; cubitis alta, inq; varia membra diuisa: & desuper eam mina quidem binis, propugnacula verò ternis cubitis ambiebāt: vt omnis altitudo ad octoginta quinq; cubitos numeraretur. Secunda verò turris, quam fratris nomine Phasaelon appellauerat, aquè lata fuerat ac longa, cubitis quadragenis: per totidem autem cubitos in pilæ modum facta & solida eius altitudo surgebat. & super hanc decem cubitis edita porticus erat, instructa brachijs, itemq; propugnaculis septa. In media verò porticu supereminens alia turris stabat, in mēbra magnifica & balneas diuisa, ne quid regalis ei vsus videretur deesse: in summo autem propugnaculis minisq; erat ornata, cum omnis eius celsitudo propè ad nonaginta cubitos tolleretur. & specie quidem videbatur assimilis Phari turri, quæ Alexandriam nauigantibus ignem procul ostendit: ambitu verò ampliore dilatabatur. tunc autem tyrannicum domicilium exhibebat Simoni. Tertia verò turris Mariammes (sic enim Regina vocabatur) vsq; ad viginti cubitos farta, per viginti alios cubitos in latitudinem tendebat, & magnificentiora cæterisq; ornatiora diuersoria sustinebat: cum id proprium, seq; dignum esse Rex putauisset, vt vxoris nomine appellata turris, plus haberet pulchritudinis, quàm quæ virorū nominibus vocitatæ sunt: sicut illæ hac munitiores erant, cui fœmina nomen dederat, & cuius omnis altitudo per quinquaginta quinq; cubitos erigebatur. Sed quanquā tres turres tantæ magnitudinis erāt, ex loco tamē, quo erant sitæ, multo videbantur esse maiores. nā & ipse antiquus murus, in quo erant, excelso loco fuerat cōditus, et ipsius collis velut quidā vertex altius propè ad triginta cubitos eminebat,

Tertius murus nonaginta turres habet.

Psephina turris septuaginta cubitos alta.

Herodes tres turres nominibus personarum charissimarum appellat.

Hippicos altitudo octoginta quinque cubitorum.

Phasaeli altitudo nonaguta cubitorum.

Mariammes tertia turris pulcherrima, quinquaginta quinque cubitorum alta.

eminebat, ſupra quem turres poſitæ multum ſublimitatis aſſumpſerant. Mirabilis etiam fuit lapidum magnitudo. nec enim ex vulgaribus ſaxis, aut quæ homines ferre poſſent, verùm ſecto marmore candido, & ſingulis per viginti cubitos longis, latisq́ decem, ac per quinq́ altis erant ædificatæ. quæ ita inter ſe copulata erant, vt ſingulæ turres, ſingula ſaxa viderentur: ſic autem manibus artificum in faciem angulosq́ formata, vt nuſquam iunctura compaginis appareret. His autem in ſeptentrionali parte poſitis, intus aula regia coniungebatur: An. mũdi 4034 A nato Chriſto 72. Aula regia.

narratione omni præſtantior. Nec enim vel magnificentia, vel ſtructura operis, aliqua ex parte ſuperari poterat: ſed tota quidem muro per XXX. *cubitos edito cincta erat. æqualis autem diſtantia turribus ornatiſſimis ambiebatur, ornata virorum receptaculis & cœnaculis rectorum centum capacibus. Inenarrabilis autem fuit marmorum varietas in ea, collectis ibi plurimis quæ vbique rara videbantur, & faſtigia ſimul proceritate trabium & ornamentorum claritudine mirabilia. membrorum etiam multitudo, & innumeræ ſpecies ædificij, plenaq́ omnia ſuppellectilis, cum pleraque in ſingulis ex auro eſſent, atque argento. ad hæc multa porticus, alia per aliam in circulum flexa, columnæq́ in ſingulis, & quæ inter eas ſub dio patebant ſpatia, cum eſſent vtique viridarijs ſyluisq́ variata. tum prolixas ambulationes habebat, altis euripis cinctas, ciſternas vbiq́ ſignorum æneorum plenas, quibus aqua effundebatur: multasq́ turres manſuetarum circum latices columbarum. Sed enim neq́ pro merito exponi regia, qualis fuerit, poteſt: habetq́ memoria cruciatũ, referens, quantas res latrocinalis flamma cõſumpſerit. nec enim hæc à Romanis incenſa ſunt, ſed ab inſidiatoribus inteſtinis, vt ſuprà memorauimus in principio diſſenſionis. & ab Antonia quidem omnia corripuit ignis: tranſiit autem in regiam, triumq́ turrium tecta corripuit. Fanum autem conditum erat, vt dixi, ſupra duriſſimum collem. Et initiò quidem vix templo atque areæ ſufficiebat, iacens in ſummo planicies, quod vndiq́ præceps erat atque decliuis. Cum autem Rex Salomon, qui etiam templum ædificauerat, muro eius partem ab oriente cinxiſſet, vna porticus aggeri eſt impoſita: & manebat ex alijs partibus nudum, quoad ſeculis poſterioribus, ſemper aliquid aggeris accumulante populo coæquatus collis latior effectus eſt. Perrupto autem ſeptentrionali quoque muro, tantum aſſumpſere ſpacium, quantum poſtea totius fani ambitus incluſerat. Triplici autem muro colle circumdato, ſpe maius opus extructum eſt: in quo longa ſecula conſumpta ſunt, omnesq́ theſauri ſacri, quos toto orbe miſſa Deo munera repleuerant, tàm in ſuperiore ambitu, quàm inferiore templo ædificatis: cuius quod humilimum fuit, trecentenis cubitis munierant, in quibuſdam verò locis pluribus. non tamen omnis altitudo fundamentorum videri poterat, multum vallibus obrutis, vt anguſtas vias oppidi coæquarent. Saxa vero quadragenûm cubitorum magnitudinis erant. nam & pecuniarum copia, & populi largitas, maiora dictu conabatur: quodq́ nunquam poſſe perfici ſperabatur, diuturnitate ac perſeuerantia explicabile videbatur. Tantis autem fundamentis digna erant opera impoſita. Duplices porticus omnes, quas columnæ ſuſtinebant quinis & vicenis cubitis altæ, de ſingulis ſaxis marmore candido, & laquearia cedrina protegebant. quorum naturalis magnificentia, quodq́ ligno raſili erant, aptéq́ coharebant, operæprecium ſpectantibus exhibebat: nulloq́ aut pictoris, aut ſculptoris opere extrinſecus ornabatur. Latæ autem per* XXX. *cubitos erant: omnisq́ gyrus*

Aula regia. A latronibus & inteſtinis inſidiatoribus aula regia incenſa. Templum ſupra duriſſimum collẽ conditum. In extruendo templo omnes theſauri ſacri conſumpti. Porticus de ſingulis ſaxis marmore candido columnæ ſuſtinent.

An. mũdi 4034 A nato Christo 72.

earum, sex mensura stadiorum cum Antonia concludebatur. Totum autem sub dio spacium variabatur, omnium quidem generum lapidibus stratum: quà vero ad secundum templam ibatur, cancellis septum saxeis ad tres cubitos altis, nimiumq; grato opere factis: vbi aquis deposita interuallis columna stabant, legem castimonia premonentes, alia Gracis, alia Latinis literis, in locum sanctum transire alienigenas non debere. Sanctum enim voeabatur alterum fanum, & quatuordecim gradibus ascendebatur à primo: quadratumq; sursum erat, & proprio muro circumdatum. cuius exterior celsitudo, quamuis quadraginta cubitis surgeret, tamen gradibus tegebatur. interior autem XXV. *cubitorum erat: quoniam in altiori loco per gradus edificata non tota pars interior cernebatur, colle obtecta. Post quatuordecim autem gradus, spacium erat vsq; ad murum* CCC. *cubitis planum. Hinc rursum alij quinq; gradus, & scala ad portas ducebant: à septentrione quidem ac meridie octo, quaterna vtrinq; videlicet, dua verò ex oriente. Necessariò namq; proprius locus, religionis causa mulieribus destinatus, muro discernebatur: altera quoque porta opus esse videbatur. Contra primam verò, secreta erat ex alijs regionibus vna porta meridiana, & vna septentrionalis, quibus ad mulieres introibatur: per alias enim transire ad mulieres non licebat. Sed nec suam portam interiecto muro transgredi licebat. Patebat enim locus ille pariter indigenis & hospitibus fœminis, religionis causa venientibus, occidua verò pars nullam portam habebat, sed perpetuus ibi murus erat extructus. Inter portas autem porticus, à muro intrò propè à thesauro aduersa, magnis & pulcherrimis columnis sustinebantur. erant autem simplices. ac prater magnitudinem nulla re ab inferioribus aberant. Portarum autem, alia quidem auro & argento vndique tecta erant, itemque postes ac frontes: vna verò extra templum ære Corinthio, qua multum argento inclusas & inauratas honore superabat. Et bina fores quidem in singulis ianuis erant tricenis cubitis alta, quinisdenis etiam lata. post introitum verò, vbi latiores fiebant, tricenis vtrinque cubitis exedras habebant: exemplo quidem turrium longas & latas, supra verò quàm viginti cubitis celsas. singulas autem binæ columnæ duodenûm cubitorum crassitudine sustinebant. Et aliarum quidem portarum magnitudo par fuit. qua verò suprà Corinthiam posita, quò mulieres conueniebant, ab oriente aperiebatur, porta templi sine dubio maior erat, quinquaginta enim cubitis surgens, quadraginta cubitorum fores habebat, ornatumque magnificentiorem: quoniam crassiori argento atque auro vestiebatur: quod quidem nouem portis infuderat Tiberij pater, Alexander. Gradus autem quindecim à muro, qui mulieres segregabat, ad maiorem portum ducebant. nanque illis, qui ad alias portas iter dirigerent, quinque gradibus erant breuiores. Ipsum verò templum in medio positum, hoc est, fanum sacrosanctum, duodecim gradibus ascendebatur. Et à fronte quidem altitudo eius & latitudo, centenos cubitos habebat: ponè autem quadraginta cubitis angustius erat. aditus enim, veluti quibusdam humeris, vtrinque vicenûm cubitorum producebantur. Prima verò eius porta septuaginta cubitis alta erat, & viginti quinque lata, neq; fores habebat: cœlum enim vndiq; conspicuum lateq; patens significabat. erantq; tota frontes inaurata: ac prima ædes omnis perlucebat extrinsecus: auróque circum interiorem fani partem splendida cuncta cernentibus occurrebant. Cum autem interior eius pars contignatione interspta esset, adiaciens ei prima*

Locus proprius religionis causa mulieribus destinatus.

Portarum aliæ auro & argento, vna verò ære Corinthio, tecta.

Fanum sacro sanctũ.

ædes

ades patebat in altitudinem perpetuam: perq; nonaginta cubitos tollebatur, cum longa quadraginta cubitos esset, ac viginti transuersa. Interior verò porta tota inaurata erat, vt dixi, & circum eam auratus paries. desuper autem habebat aureos pampinos, vnde racemi statura hominis dependebant. & quia contignatio iam intercedebat, templum exteriore humilius videbatur: & fores habebat aureas, quinquaginta & quinque cubitis altas, sexdecim verò latas. ad hæc aulæum longitudine pari: hoc est, velum Babylonium, hyacintho, & byssо, & cocco, & purpura variatum, mirabili opere factum, neque contemplationis expers colorum permixtione, sed velut omnium rerum imaginem præferens. cocco enim videbatur ignem imitari, & byssо terram, & hyacintho aërem, ac mare purpura: partim quidem coloribus, byssо autem ac purpura origine: quoniã byssum quidem terra, mare autem purpuram gignit. eratq; in eo perscripta omnis cæli ratio, præter signa. Introgressus autem inferior pars excipiebat: cuius altitudo quidem habebat sexaginta cubitos, & longitudo totidem ac latitudo viginti. rursus autem quadraginta cubiti diuisi erant. Et prima quidem pars, ad quadraginta cubitos auulsa, hæc tria mirabilia & prædicanda opera cunctis hominibus habebat, candelabrum, & mensam, & thuribulum. Septem verò lucernæ, stellas errantes significabant: tot enim ab ipsо candelabro oriebantur. Duodecim verò panes in mensa positi, signorum circulum, atque annum. Thuribulum autem per tredecim odores, quibus replebatur, ex mari & inhospito & inhabitabili, designabat omnia Dei esse, Deoq; seruire. Intima verò templi pars, viginti cubitorum erat. discernebatur autem similiter velo ab exteriore, nihilq; prorsus in ea erat positum: inaccessa verò, & inuiolata, & inuisibilis omnibus habebatur, sanctiq; sanctum vocabatur. Circa latera verò inferioris templi, multa erant membra peruia, triplici tecto suspensa: & ad vtrunq; latus, ad ea introitus à porta patebat. Superior autem pars eadem membra non habebat, quo minus erat angustior, celsior autem XL. cubitis, nec ita vt inferior ambitiosa. Colligitur enim centum cubitorum celsitudo vniuersa, cum in solo LX. cubitos habuerit. Exterior autem facies, nihil quod animus aut oculi mirarentur, nõ habebat. crustis enim aureis grauissimis vndiq; tecta, vltra primos ortus igneo splendore lucebat: vt cum intuerentur contendentiũ oculi, quasi solis radijs auerterẽtur. Hospitibus quidem adeuntibus, procul montiniueo similis videbatur. nam vbi deauratũ non erat templum, candidissimum erat. In summo autem aureis verubus horrebat acutissimis, ne ab insidentibus auibus pollueretur. Nonnullorũ autem saxorum eius, longitudo XLV. cubitorũ erat, altitudo quinq;, & latitudo sex. Ara verò pro templo, quindecim cubitis alta, lata verò & longa cubitis quadragenis, quadrataq; stans, veluti cornutis angulis eminebat, & à meridie ascensus in eam clementer arduus resupinabatur. sine ferro autem constructa erat, nec vnquam eam ferrum tetigerat. Templum autem aramq; cingebat ex pulcerrimo saxo lorica gratissima, vsque ad cubitum surgens, qua populum à sacerdotibus segregabat. Gonorrhœos, hoc est, semine fluentes, itemq; leprosos tota ciuitas arcebat, & fœminis menstrua soluentibus clausa erat. præfectum autem limitem, ne puris quidem mulieribus transgredi permittebatur. Viri autem, qui non per omnia casti fuissent, ab interiori aula, & qui purifessent, à sacerdotibus prohibeantur. Qui verò ex origine sacerdotũ genus ducentes, cæcitatis causa munere nõ fungebantur, cum incolumibus

An. mũdi 4034. A nato Christo 72.

Aulæum siue velum Babylonium colorũ permixtione mirabili opere factum.

Aulæi seu veli significatio.

Tria mirabilia opera, Candelabrũ, mensa & thuribulum.

Exterior templi facies crustis aureis grauissimis vndique tecta.

Ara sine ferro constructa.

Lorica populũ à Sacerdotibus segregat.

An.mũdi 4034 A nato Christo 72.

intra limitem aderant, partésque generis consequebantur: vestibus tantum vtebantur plebeijs: quoniam sacerdotali solus qui sacra celebrabat, amiciebatur. Ad altare verò templumq́ accedebant carentes omni vitio Sacerdotes, veste quidem amicti byssina: maximè verò mero abstinentes, ac sobrij religionis metu, ne quid rem diuinam faciendo peccarent. Pontifex autem cum ipsis non tamen semper ascendebat, sed diebus quibusque septimis, & per singulos menses Calendis: vel si quando patria festiuitas atque annua ab omni populo agebatur. Et sacrificabat velamine præcinctus, eoq́ tectus femora vsque ad genitalia: lintheum verò habens intrinsecus demissum vsque ad pedes, & hyacinthinum desuper indumentum rotundum, ex quo fimbriæ pendebant, alternis nodis aurea tintinnabula, malaq́ granata sustinẽtes: tintinnabulis quidem tonitrua, malis verò fulgura designantibus. Pectoris autem vestimentum vittæ cingebant, quinque variatæ coloribus: hoc est, auri, purpura, cocci, byssi, & hyacinthi: quibus etiam vela templi diximus esse contexta. ijsdem autem habebat etiã epomidem temperatam, in qua plus auri erat: & habitu quidem indumento thoraci similis videbatur: duabus autem fibulis aureis, aspidum specie vinciebatur: quibus inclusi erant optimi maximiq́ sardonyches, scriptæ tribuum gentis Judææ nomina præferentes. ex altera verò parte, duodecim pendebant alij lapides, in quatuor partes terni diuisi, hoc est, sardius, topazius, smaragdus, carbunculus, iaspis, sapphirus: achates, amethystus, lyncurium: onyx, berullus, chrysolitus. quorum singulis singula item cognomina erant scripta. Caput autem byssina tiara tegebat, hyacinthis coronata. Et circa eam alia corona erat aurea, scriptas ferens sacras literas, quæ sunt quatuor elementa vocalia. Ea quidem veste non semper, sed alia ambitiosa vtebatur, illa verò si quando adyta introibat. solus autem atque semel in anno intrabat, quo die cunctos ieiunare Deo mos erat. Sed de ciuitate ac templo & moribus & legibus iterum diligentius referemus. non enim pauca super his exponenda sunt. cæterum Antonia in angulo quidem duarum porticuum sita erat prioris templi, quæ ad occidentem septentrionemq́ spectarent. in saxo autem fuerat extructa, quinquaginta cubitis alto, & vndique prærupto: quod opus Herodis Regis fuit, vbi maximè ingenij sui magnificentiam demonstrauit. Primum enim à radicibus saxum ipsum leuibus crustis obtegebatur, quo & decus adderet operi, & facilè dilaberentur, qui vel ascendere vel descendere tentauissent. deinde ante turris ædificiũ murus erat cubitorum trium. intra hunc omne spacium Antoniæ in quadraginta cubitos erigebatur. Intus autem regia latitudinem ac descriptionem habebat, diuisam in omnem vsum habitationum & speciem, id est, atria, & balnea, & aulas castris aptissimas: vt quantum ad vsum necessarium pertinet, ciuitas videretur, magnificentia verò palatium. instar verò turris toto habitu formata, quatuor alijs per angulos turribus cingebatur: quarum cæteræ quinquaginta cubitis erant altæ: quæ verò ad meridianum orientalemq́ angulum sita erat, LXX. cubitis eminebat, vt ex ea totum templum videri posset. Quæ verò porticibus iungebatur, vtrinque descensus habebat, vnde custodes commeabant. semper namq́ in ea Rom. milites residebant: & cum armis appositi custodes, ne quid populus festis diebus noui committeret, obseruabant. castrum enim erat impositum oppido quidem templum, templo verò Antonia. In hac autem porticu custodes erant, & superioris ciuitatis aliud castellum, regia Herodis erat.

Sacerdotes in veteri testamẽto mero abstinentes, ac sobrij religionis metu.

Pontificis vestimenta.

Gemmę in Pontificis ornatu prectosissimę.

Antoniæ descriptio.

Antonia ciuitati non absimilis.

Bezetha

Bezetha autem collis, ita vt dixi, ab Antonia separabatur: qui cum omnium esset altissimus, etiam parti noua ciuitatis coniungebatur, temploq; septentrionali solus obstabat. De ciuitate quidem, ac muris eius, iterum scribere plenius cupiens, in praesentia satis dixi. An. mūdi 4034. A nato Christo 72.

CAP. VII.

Deditionem Iudæi recusant, & Rom. adoriuntur.

VGNACISSIMA autem maximeq; dissentiens, multitudo circa Simonem erat, hominum decem millia, praeter Idumaeos: quinquaginta verò decem millium duces, quibus ipse quasi dominus omnium praerat. Idumaei autem qui erant eius partium, cum essent numero quinque millia, duces decem habebant. Horum autem principes videbantur, Sosa Iacobus, & Cathlae filius Simon. Joannes autem qui templum occupauerat, sex armatorum millia habebat, quos viginti duces regebant: tunc autem illi accesserant etiam Zelotarũ, depositis discordijs, duo millia quadringenti: qui Eleazaro, quem ante habuerant, & Simone Arini filio vtebantur ducibus. His autem (vt diximus) bellum inter se gerentibus, populus erat praemium: & plebis pars, quae non eadem quae illi committeret, ab vtrisque diripiebatur. Tenebat autem Simon quidem superiorem ciuitatem, murumq; maiorem vsque ad Cedronem, & antiquioris muri, quantum à Siloa flectitur ad orientem, & vsq; ad Monobazi aulam descendit. Is Rex erat Adiabenae gentis, vltra Euphratem habitantis. Tenebat etiam montem Acra, quae inferior est ciuitas, vsque ad Helenae regiam, quae Monobazi fuerat mater. Ioannes autem, templum & circum templum aliquatenus, itemq; Ophlam, & vallem quae Cedron appellatur. & alijs quae interiacebant incensis, medium bello quod inter se gerebant spacium aperuêre. Nec enim castris Romanorum prope murum positis, intra ciuitatem seditio quiescebat: sed ad primum eorum impetum paulisper sanitate recepta, mox ad pristinum morbum rediere. Rursusq; discreti, pro sua quisq; parte pugnabat: omnia faciẽdo, quae obsidentes optarent. nihil enim acerbius à Romanis passi sunt, quàm ipsi se tractarunt: neq; post illos ciuitas aliquid nouae calamitatis experta est. Sed illa quidem grauiores prius casus pertulit, antequam subuerteretur. qui verò eam debellarũt, maius aliquid perfecêre. Dico enim, quòd seditio ciuitatem, Romani verò seditionẽ cepere, quae multò erat moenibus tutior. & res quidem aduersas suis, iusticiã verò rectè quis Romanis asscriberet. intelliget autem quod dies cuiq; suggesserit. Verùntamen his intra ciuitatem ita se habentibus, Titus cum lectis equitibus foris circuiens, quà murus aggrederetur explorabat. Hasitãti autem, quia nec ab ea parte adiri poterat pedibus, quà valles erant, & ab alio latere, prior murus machinis firmior videbatur, placuit ad Ioannis pontificis monumentũ (hic enim tantummodo & primus humilior erat, nec secundo muro coniungebatur) inuadere. neglecta enim fuerat munitio, propterea quia non satis noua ciuitas frequentabatur. Sic in tertium murum facilis aditus illac erat: per quem superiorem ciuitatem, & per Antoniam, templum capi posse cogitabat. Hac eo collustrante, quidam ex amicis eius, Nicanor nomine, ad humerum laeuum sagitta percutitur: cum propius vnà cum Iosepho accessisset: pacemq; in muro stantibus (dicendi enim peritus erat) suadere tentaret. Vnde cognitis eorum conatibus Caesar ex eo, quod nec ad salutem se hortantibus abstinuêre, excitatur in obsidionem: simulq; suburbana

Multitudo circa Simonem 15. millia.

Simonis contra Iosephum castra.

Seditio ciuitatẽ, Romani verò seditionẽ cepere.

Titus foris circuiens quà muros aggrederetur explorat.

Nicanor ad humerum laeuum sagitta percutitur.

An.mũdi 4034 A nato Christo 72.

ſuburbana militibus vaſtare permittit. collectaq; omni materia, iubet aggerem conſtrui. Tripartito autem exercitu ad opera, medios in aggeribus iaculatores & ſagittarios conſtituebat, & ante eos balliſtas, aliasq; machinas atq; tormenta: quibus & excurſus hoſtium in opera prohiberet, & qui ex muris obſtare tentarent. Cæſis autem arboribus, momento ſuburbana nudata ſunt: Collectis autem lignis in aggeres, cum totus operi intentus eſſet exercitus, nec Iudæi ſegnes erant. populum quidem in rapinis ac cædibus conſtitutum fiducia tunc habebat, quòd reſpiraturus eſſet: illis aduerſus hoſtes diſtractis, exiſtimantem pœnas ſe ab noxijs repetiturum, ſi Romani ſuperaſſent. Ioannes autem quamuis in externos ſocij ſui irrumpere properarent, metu tamen Simonis manebat. Verum Simon non quieſcebat, proximus enim erat obſidioni, miſſilibus per murũ diſpoſitis, quæ pridem Romanis abſtulerat, quæq; apud Antoniam capta fuerant. Sed horum poſſeſſio, propter imperitiam pleriſq; non erat vtilis. pauci autem à transfugis docti, malè vtebantur inſtrumentis. Sed cum lapidibus & ſagittis aggerem iacientibus militibus imminebant, perq; cuneos excurrentes, manus etiam conſerebant. Operantes autem crates ſuper vallum oppoſita protegebant, omnibusq; legionibus cõtra excurſus erant machinæ comparatæ mirabiles. præcipuè verò decimæ legionis balliſtæ vehementiores, & tormenta ſaxorũ, quibus non ſolũ irruentes, ſed etiam ſuper murũ ſtantes auertebantur. nam & ſingula ſaxa talenti pondus æquabant, & vltra ſtadij modũ torquebantur. ictus autem non ſolum primis quos offendiſſet, ſed aliquãdo poſterioribus quoq; intolerabilis erat. Iudæi ſanè cauebant à lapidibus, quod erant candidi: nec tantum ſono ac fremitu noſcebantur, ſed etiam claritudine proſpiciebantur. denique ſpeculatores in turribus præſidentes, prædicebant, quando impelleretur machina, ſaxumq; ferretur: patria lingua clamantes, filius venit. itaq; præſciebant, in quos veniret, atq; ita vitabant: & hinc eueniebat, vt illis declinantibus, lapis irritus intercideret. Proinde Romani excogitãt, atramento decolorare lapides. tunc enim miſſi, non ſimiliter incertos ictus habebant, multosq; ſimul vnius impetu corrumpebant. Sed ne malè quidem affecti Iudæi, aggeris inſtruendi Romanis copiam dabant. omni verò eos molitione atq; audacia, die noctuq; prohibebant. Perfectis autem operibus, plumbo & lino ab aggeribus tecto, fabri quod erat ad murum ſpacium metiuntur. nec enim alioqui id fieri poterat, quoniã deſuper telis petebantur. Cumq; pares interuallo arietes inueniſſent, eos applicant: propiusq; diſpoſitis machinis, Titus, ne ex muro arietes prohiberentur, ex tribus partibus murum pulſari iubet. Sonitu autem circumſtrepente ciuitatem, clamor ingens ciuiũ ſublatus eſt, itemq; ſeditioſos pauor inuaſit. Et quia periculum commune vtriſq; videbatur, cõmuniter iam repugnare cogitabant, vociferantibus inter ſe diſcordibus, quia omnia pro commoditate hoſtium facerent: cum ſi non perpetuam concordiam ſibi Deus præbeat, ſaltem in præſentia contra Romanos oporteat cõſpirare. Simon autem præcone miſſo, volentibus ex templo ad murum egrediendi copiam dedit: idemq; & Ioannes, licet minùs crederet, permiſit. Illi autem obliti odiorum, ac diſcordiarum ſuarum, in vnũ corpus coeunt: murumq; amplexi, faces inde quãplurimas iaciebant contra machinas Romanorũ, contraq; impulſores arietum, eosq; ſine intermiſſione telis petebant. audaciſſimi verò cateruatim proſilientes, machinarum tegmina diſſipabant: hisq; appoſitis irruentes, peritia quidem pauca, plura verò audacia perficiebant. Semper autem aderat adiumento laborantibus

Miſſiliũ poſſeſſio Iudæis propter imperitiam inutilis.

Titus ex tribus partibus murum pulſari iubet.

Seditioſi odiorũ ac diſcordiarum obliti, in vnũ corp' coeunt.

rantibus ipſe Titus: & iuxta vtraſque machinas equitibus ac ſagittarijs ordinatis, ignem quidem ferentes prohibebat: iaculantes verò à turribus, reprimebat, nocendi tempus arietibus faciens: & tamen murus ictibus non cedebat, niſi quod quinta legionis aries commouit angulum turris: murus autem ſtabat incolumis. nec enim ſtatim cum turri periculum ſenſit, quæ multo altius eminebat, nullamq; partem muri ſecum trahere poterat in ruinam. Cum autem ab excurſibus paululum quieuiſſent, obſeruato Romanos per opera & caſtra eſſe diſperſos, quia labore & formidine Iudæos diſceſſiſſe arbitrarentur, excurrunt omnes qua turris erat Hippicus, porta latenter: ignemq; operibus inijciunt. Vſque ad caſtrorum quoque munimenta, in Romanos animati procedebant. Horum autem periculo maturè, & qui erant propius excitati ſunt, & qui procul aberant conuenére. Romanorum autem diſciplina vincebat audaciam Iudæorum: & quos prius offenderant in fugam verſis, alijs qui colligerentur inſtabant. Grauis autem circum machinas pugna commiſſa eſt, illis incendere, his incendium prohibere certantibus, incertusq; clamor vtrinque tollebatur, & multi qui in fronte ſteterant, ceciderunt. Sed Iudæi confidentia ſuperiores erant, ignisq; operatetigerat, incenſaq; omnia cum inſtrumentis penitus eſſent, niſi lecti de Alexandria reſtitiſſent plerique, præter opinionem ſui viriliter dimicantes. nam glorioſiſſimis in hoc bello prælati ſunt, donec imperator equitum valentiſſimis comitatus, in hoſtes irruit: & ipſe quidem duodecim repugnatores peremit: metu autem cladis eorum cætera multitudine in fugam verſa, omnes compulit in ciuitatem, eoq; modo aggeres liberauit incendio. In hac autem pugna vnum ex Iudæis viuum capi contigit, eumq; Titus crucifigi pro muro iuſſit; ſi fortè reliqui vel hoc ſpectaculo territi concederent. Poſt eius verò diſceſſum, etiam dux Idumæorum Ioannes, dum ante muros cum noto milite loquitur, à quodam Arabe pectus ſagitta percuſſus, continuo perijt: magnumq; & Iudæis luctum, & ſeditioſis mœrorem reliquit. nam & manu promptus erat, & ſapientia nobilis.

An. mũdi 4034. A nato Chriſto 72.

Aries angulum turris commouet.

Titus Iudæos in fugam vertit, omnesq; in ciuitatem compellit.

Ioannes Idumæorũ Dux, pectus ſagitta percuſſus, perit.

CAP. VIII.

De caſu turris & duorum murorum obtentu.

NOCTE verò qua ſecuta eſt, incredibilis tumultus Romanis incidit. Nam cum tres turres imperator Titus quinquagenûm cubitorum conſtrui præcepiſſet, vt his per aggeres ſingulos poſitis, hinc hoſtes in muro ſtantes facilius in fugam verteret, vna earũ ſponte ſua nocte intempeſta lapſa eſt. ingenti verò ſonitu facto, metus occupauit exercitũ. Conari aũt aliquid Iudæos ſuſpicati, ad arma currebant, eaq; re turba in legionibus ac tumultus erat. cumq; nemo quid accidiſſet referre poſſet, diu queruli alius aliud opinabantur: nullisq; interuenientibus hoſtibus ſemetipſos timebãt: ſignumq; diligenter ſinguli à proximis requirebant, tanquã Iudæi iam caſtra poſſiderẽt: Panicoq; terrore capti videbãtur, donec Titus, cognitis quæ res erant, verum cunctis indicari iuſſit: tandemq; tumultus eo nuncio conquieuit. Iudæi quidem cætera fortiter ſuſtinentes, malè turribus affecti ſunt. machinis enim leuioribus, & iaculatoribus, ac ſagittarijs, ſaxorumq; tormentis inde feriebantur. Sed neq; harum æquare ipſi poterant celſitudinem, & turres excidendi ſpes nõ erat. cumq; neq; euerti propter grauitatem, neque incendi propterea quod ferro tegebantur, facile poſſent, vltra iactum teli fugientes,

An. mũdi 4034 A nato Christo 72

Nicon, id est victor, magnus aries Romanorum.

arietum impetus non vetabant: qui sine intermissione ferientes, paulatim aliquid proficiebant. Itaq; muro iam cedente magno arieti Romanorũ, quem Iudæi Nicona vocabant, quod omnia vinceret, quamuis & antea defessi erant pugna & vigilijs, cum longè ab oppido pernoctarent: tamen etiam negligentia, vel quòd malè consulerent, murum sibi superuacuum esse credentes, quibus alia duo munimenta supererssent, lassatiq; plurimi recessere. cum autem Romani quà primum murum Nicon perruperat, ascendissent, ad secundum omnes Iudæi relictis custodijs refugerunt. portis autem Romani qui transierunt patefactis, exercitum recepere. Et hi quidem hoc modo potiti muro, quinto nonas Maij, & partem eius maximam diruunt, & septentrionalem ciuitatis regionem, quam antè Cestius vastauerat. Titus autem notato quà Assyriorum castrum est, militem transfert, occupato omni quod inter Cedrona fuerat spacio: & vltra sagitta iactum à secundo muro separatus, oppugnationem statim aggressus est. Tunc igitur partiti murum Iudæi, fortiter restiterunt. Et Ioannes quidem, eiusq; socij ex Antonia & septentrionali porticu templi ab Alexandri monumento pugnabant. Simonis autem manus iuxta monumentum Ioannis aditum clauserant, vsq; ad portam, qua in Hippicon turrim aqua inducebatur. Sæpe autem prosilientes è portis, cominus dimicabant: compulsiq; intra muros in conflictu quidem Romanorum disciplina, propter imperitiam vincebantur: in murali autem certamine superabant. eos enim fortuna atque scientia, Iudæos verò audacia, quam timor aleret, sustentabat: quòd natura erant in calamitatibus duri. Ad hæc autem, & istis suberat spes salutis, & Romanis cita victoria. neutros autem lassitudo fatigabat, sed aggressiones, murorumq; oppugnationes, & excursus crebri per cuneos, diebus totis agebantur: nullaq; praliorũ species aberat, cum à prima luce incipientia vtrisq; insomnis & die grauior nox dirimeret: his quidem occupatũ iri murum continuo metuentibus, illis verò, ne Iudæi castra peruaderent. Itaq; in armis pernoctantes, prima luce vtriq; pugnæ parati erant. Et Iudæi quidem certabant, quis esset promptior ad periculũ, eoq; modo gratia emineret apud duces suos. maximè verò Simonis eos metus ac reuerentia cõmouebat, eoq; modo illum singuli subiectorum colebant, vt ad semet quoque interficiendos parati essent, si hoc ille iussisset. Romanos autem ad virtutem hortabatur consuetudo vincendi, & quia vinci non assueuerant, crebraq; militia, exercitationesq; perpetuæ, & imperij magnitudo: ante omnia verò Titus semper vbique præsens. nam & inertia, spectante atque opitulante Cæsare, grauissimum facinus videbatur: & ei qui benè decertasset, testis aderat, qui rependeret præmium. præterea fructus erat, vel cognosci solum principi virum fortem: idcirco multorum maior viribus alacritas demonstrata est. Deniq; istis ipsis diebus, validissima Iudæorum acie instructa pro mœnibus, telisq; vtringq; missis, quidam Longinus de numero equitum ex acie Ro. progressus, in mediam aciem Iudæorum irruit: hisq; dissectis, hoc impetu duos fortissimos perimit, vnius obuiam tendentis ore percusso, alterius eodem telo quod priori extraxerat, transfixo latere refugientis: & ex medijs hostibus ad suos primus occurrit. Ille igitur ob virtutem insignis erat: æmuli autem eius fortitudinis multi extiterunt. Et Iudæi quidem negligentes quid paterentur, tantummodo qualiter afficerent considerabant: morsq; his leuissima ducebatur, si quo interfecto hoste cecidissent. Titus autem nõ minus saluti militis, quàm victoriæ consulebat: & temerarios impetus desperã-

Romani primo muro potiuntur.

Iudæorum cum Romanis conflictus.

Iudæos audacia sustentat.

Romanorũ vincendi consuetudo.

Longinus in mediã Iudæorum aciem irruit & disturbat.

desperationem dicens, solam verò esse virtutem, si quis prudenter & cautè sine proprio incommodo fortiter faceret, in ea re potius, qua periculum non haberet, viros esse præcipiebat. An. mũdi 4034 A nato Christo 72.

CAP. IX.

De Castore Iudæo Romanis illudente.

ITAQVE septentrionali parte, media turri applicat arietem: in qua Iudæus quidam versutus ac subdolus, Castor nomine, cum decem alijs militibus suis deliturerat, fugatis cæteris formidine sagittarum. Hi cum pauidi sub loricis aliquandiu quieuissent, concussa turri surgunt: extentisq; manibus, Castor veluti supplex Cæsarem implorabat: & voce miserabili, vt sibi parceret, obtestabatur. Cui Titus pro simplicitate sua credulus, iamq; Iudæos existimans belli pœnitere, arietes quidem impulsione cessare iubet, ac sagittarios supplicibus prohibet. Castori autem quid vellet eloqui permittit. Cumq; ille respondisset, ad fœdus velle descendere: Titus gratulaturum se ait, si omnes eadem sentire voluissent: paratoq; animo fidem pacis etiam ciuitati daturum. Sed cum ex illis decem Castoris socijs quinq; itidem supplices esse simularent, cæteri nunquam se Romanis seruituros clamant, dum mori liberis liceat. Deniq; illis super hoc ambigentibus, cessabat expugnatio. Castor autem interea Simonem per internuncios admonebat, vt dum vacuum esset tempus, de rebus vrgentibus consilium caperet: paulisper enim se illudere imperatori Romano. Simul autem hoc agens, ad pacem hortari contradicentes socios videbatur. illi autem velut agrè ferentes, in thoracas nudos fixére gladios: hisq; percussis velut interfecti ceciderunt. Titus verò eiusq; socij obstupuere tanta eorum pertinacia, cum ex inferiori loco quod factũ erat, verè videre nõ potuissent: mirabanturq; simul audaciam, & calamitatem miserabantur. Interea Castorem ad natem quidam sagitta percutit. tumq; ille telum extractum imperatori ostendens, iniqua se perpeti querebatur. At Titus incusato qui hoc emiserat, astantem Iosephum mittit, vt Castori dexterã porrigeret. verum is neq; se iturum, nihil enim sanum supplices cogitare, respondit: & amicos qui voluere ire prohibuit. Cum verò quidem ex perfugis Æneas, iturũ sese dixisset ad eum, inuitante Castore, vt etiam secum in quo ferret argentum aliquid susciperet: ad hæc ille studiosè aperto sinu accurrit: alter verò super eum saxum demisit. Et ipsum quidem, quoniam præcauerat, ferire non potuit: sed aliũ militem qui aderat, vulnerauit. Cæsar verò fallaciam reputans, intellexit misericordiam in bello nocere, minusq; decipi calliditate sæuitiam: arietisq; impulsionibus, iracundia fraudis, vehementius vtebatur. Castor autem eiusq; socij turrim ictibus iam cedentem incendunt: perq; flãmas in eiusdem missi cuniculos, iterum magni animi opinionem apud Romanos habuere, tanquã se ignibus tradidissent. Capit autem hac parte murum Titus, die quinto postquam primum ceperat: fugatisque inde Iudæis, intrò cum lectis mille transijt, quos circa se habebat, armatis: vbi noua ciuitas & Fana venditores erant, fabríque ærarij, vestiúmque mercatus, & ad murum angusta via transuersa tendebant. Enimuerò si vel statim muri disturbasset maximam partem, vel qua ceperat lege belli vastasset, nullum credo damnum victoriæ fuisset admixtum. nunc autem Iudæos exoratum iri sperans, cum liceret capere facilem discessioni aditum non dilatauit. nec enim quibus consulebat, insidiaturos sibi putabat.

Castor Iudæus versutus ac subdolus.

Misericordia in bello nocet.

Titus secundũ murũ capit.

CAP. X.

De secundo muro bis obtento à Romanis.

An.mũdi 4034
A nato Christo 72.

DENIQVE *postquàm ingressus est, neque occidi quenquam permisit eorum qui comprehendebantur, neque domus incendi: sed tam seditiosis, si pugnare vellent, sine populi detrimento copiam dabat, quam ipsi populo fortunas proprias se redditurum pollicebatur. Plurimi namq; petebant sibi ciuitatem seruari, templum verò ciuitati. At enim populum quidem ad ea quæ hortabatur & antea paratum habebat, bellicosi autem pro inertia ducebant humanitatem: Titumq; imbelli animo, quod cæteram ciuitatem tenere non posset, has proponere conditiones putabant. mortem autem populo denunciantes, & si verbum quisquam de traditione fecisset, pacémve nominasset, mox interficiendum eum esse minitantes, Romanis qui introiêre, alij per viarum angustias obstabant, alij ex ædibus: alij murum per superiores portas egressi, pugnare cœperunt. quibus rebus perturbati custodes, de muro sese demiserunt, relictisq; turribus in castra recesserunt. clamor autem audiebatur militum intra ciuitatem, quod ab hostibus cingerentur: foris autem degentium clausis contubernalibus metuentiũ. crescente autem numero Iudæorum, & propter locorum peritiam viarumq; scientiam præualente, multi Romanorum trucidabantur, & ab incumbentibus pellebantur, cum magis necessitate resisterent. nec enim multis simul fugiendi copia per angustias muri patebat: omnesq; penè qui transierant, perempti fuissent, nisi Titus eis opem tulisset. Dispositis enim per summa viarum sagittarijs, & vbi plus erat multitudinis astans, missilibus hostes abigebat, & cum eo Domitius Sabinus, vir bonus etiam in illo prælio comprobatus: durauitq; tam diu, sagittis eos prohibens irruere, donec omnes milites recessere. Romani quidem ita secundo muro potiti, ad extremum pulsi sunt. Oppidanis verè qui pugnaces erant, spiritus creuit: & secundis rebus amentes erant, neque Romanos ausuros esse ad ciuitatem accedere suspicantes, neque vinci se posse, si ad prælium processissent. nam quia iniqui erant, officiebat eorum sententijs Deus: & neque Romanorum vim, multo maiorem illa quæ pulsa fuerat, superesse cernebant: neq; famem, iamiamq; serpentem. adhuc enim malis publicis alebantur, & sanguinem ciuitatis bibebant. boni autem iamdudum inopia laborabãt, & penuria victus iam multi defecerant. populi tamen interitum, seditiosi pro leuamine sui ducebant: & solos eos qui pacem non probarent, saluos esse cupiebant, quiq; viuere contra Romanos optarent. contrariam verò multitudinem, velut onus quoddam, consumi gratulabantur. & ita quidem circa suos affecti erant. Romanos autem, quod ciuitatem iterum ingredi conabantur, armati prohibuerunt, disiectis muri partibus obiectu corporum præmunitis: ac per triduum sustinuêre fortiter dimicantes. Quarto autem die, Titum vehementius aggressum nequaquam ferre potuerunt: sed vi coacti, rursum quò antea refugerunt. ille autem interim muro potitus, totam eius septentrionalem partem statim deposuit: in meridiana verò per turres præsidia collocauit.*

Bellicosi Titi humanitatem pro inertia ducunt.

Romani ab Iudæis vrbe pelluntur.

Iudæis spiritus crescunt.

Populus inopia laborat, & penuria victus multi deficiunt.

Titus secundo muro iterum potitur.

De

CAP. XI.

De aggeribus in tertium murum, & oratione prolixa Ioſephi pro deditione facienda, & fame obſeſſorum.

An.mũdi 4034
A nato Chriſto 72.

IAMQVE *tertium murum Titus aggredi cogitabat. Videbatur autem breuiſſimi temporis eius obſidio: ſpaciumq; conſilij ſeditioſis eſſe dandum, ſi quid diſturbatione ſecundi muri aut famis metu remitterent. nec enim diutius eis prædas poſſe ſufficere: & ipſe ocio commodè vtebatur. Nam cum dies aduenisſet, quo militibus oportebat alimenta diſtribui, in conſpicuo hoſtibus loco ductis, iuſſit duces ordinato exercitu pecuniam ſingulis numerare. Illi autem prolatis armis ex inuolucris muniti procedunt, equitibus ornatos equos ducentibus: locaq; ſuburbana per multum ſpacium auro argentoq; lucebant. Illo autem ſpectaculo nihil aut iucundius ſuis, aut horribilius hoſtibus videbatur. ſpectantibus enim & vetera plena erant mœnia, & ſeptentrionalis regio. quin & domos refertas intuentibus cerneres, nullamq; ciuitatis partem quam non infuſa multitudo tegebat. metus autem quamuis audaciſſimos ceperat, omnem ſimul exercitum armorumq; pulchritudinem conſpicientes, & ordinationem virorum. Et fortaſſe ad illam ſpeciem ſeditioſi animos mutauiſſent, niſi malorum immanitate, quæ in populum commiſeraut, dandam ſibi veniam à Romanis deſperaſſent: imminente autem, ſi deſtitiſſent, morte ſupplicij, bello mori præſtabilius eſſe ducebant. prævalebat etiam fatum, quod innocentes cum nocentibus, & ciuitatem cum ſeditioſis perire decreuerat. Quatriduo per ſingulas legiones alimenta conſecuti ſunt. Quinto autem die, cum omnia faciens Titus, nihil Judæos pacatum cogitare ſenſiſſet, bifariam diuiſo exercitu, Antoniam verſus ad Joannis monumentum aggeres inchoauit: iſta parte ſuperiorem ciuitatem captum iri cogitans, & per Antoniam templum. nanque hoc niſi cepiſſet, ne oppidum quidem tutum erat obtinere. In vtraque autem parte duo aggeres erigebantur, à ſingulis legionibus ſinguli. Et iuxta monumentum quidem operantes, à Judæis & Simonis ſocijs infeſtantibus prohibebantur: ad Antoniam verò ab Joannis ſocijs cum multitudine Zelotarum, non ſolùm quia de ſuperiore loco pugnabant, verumetiam quia machinis iam vti didicerant. paulatim enim vſus quotidianus aluit peritiam. Habebant autem baliſtas trecentas, & quadraginta tormenta ſaxorum, quibus difficiliorem aggerum extructionem Romanis efficiebant. Titus autem ſibi ſalutem fore fortunam ſciens, & perituram eſſe ciuitatem, vnà & obſidioni vehementer inſtabat: nec pœnitudinem Judæis ſuadere ceſſabat: conſiliumq; factis admiſcens, & orationem ſæpè armis efficaciorem cognoſcens, tàm ipſos vt ſaluari vellent rogabat, tradita ſibi ciuitate, quæ iam capta videretur, quàm & Joſephũ allegabat, patria lingua verba facturũ, ſperãs eos hominis gentilis monitu aliquid remiſſuros. Itaq; Ioſephus murũ circumiens, ſimulq; extra teli iactum ſtans, vnde exaudiri facilius poſſet, multis orabat, vt ſibi ac populo parcerent, templo ac patriæ, néue contra hæc fierent alienigenis duriores. Romanos enim ſancta reuereri, cum quibus nulla ſibi ſocietas eſſet, manuſq; ſuas ad hoc vſque cohibere. ipſos verò in his edoctos, cum ſeruare poſſent, ſponte ad eorum interitum ruere. quin potius viderent muros concidiſſe firmiores, exciſis verò infirmiores ſupereſſe? Romanorúmque vires cognoſcerent ſuſtinere non poſſe, hisq; ſeruire non eſſe nouum, neque inexpertum Iudæis.*

Titus expugnatione omiſſa pecuniam ſingulis numerare iubet.

Fatum innocentes cum innocentibus, & ciuitatẽ cum ſeditioſis perire decreuerat.

Romani operantes à Iudæis prohibentur.

Titi erga Iudæos benignitas.

Ioſephi ad Iudæos oratio.

An. mũdi 4034 A nato Christo 72.

Nam licet pulchrum sit pro libertate pugnare, tamen id in principio decere fieri. semel autem subditum, qui multo tempore paruisset imperio, iugum excutientem, malæ mortis cupidum, non libertatis amatorem videri. Debere autem dedignari dominos humiliores, non quorum in potestate sunt omnia. Nam quid Romanos effugisse, nisi quod propter æstus aut frigora esset inutile? imò verò

Fortuna & Deus cũ Romanis.

transisse ad eos undiq; fortunam, Deumq; per singulas nationes ducentem imperium, nunc esse in Italia. Hanc autem validissimam legem, tàm feris bestijs quàm hominibus esse præfinitam, potẽtioribus cedere: apud eosq; esse victoriam, apud quos robur fuerit armorum. Idcircò etiam maiores eorum, quanquam multum & animis & corporibus & alijs subsidijs meliores, cessisse Romanis: quos nisi Deum scissent illis fauere, nunquam perpessi fuissent. ipsos verò qua tunc fretos resistere, cum ex magna parte capta sit ciuitas: ciues autem etiam si muros integros haberent, excidio pariter affecti sint. Nec enim latere Roma-

Fames ciuitatem tenet.

nos, quæ fames teneat ciuitatem: & modo quidem consumi populum, continuò verò etiam bellatores interituros: nam etsi Romani desierint, & ab obsidione cessauerint, neque ciuitatem strictis gladijs irruerint, Iudæis tamen inexpugnabile bellum intus assidere, quod horis singulis aleretur: nisi forte contra famem quoque arma caperent ac dimicarent, soliq; possent etiam infortunium superare. His addebat, optimum esse ante intolerabilem calamitatem mutare sententiam: dumq; liceret, salutare consilium sequi. Nec enim antea gestorum causa succensere Romanos, nisi ad finem vsque insolentes essent, natura eos esse in imperio mansuetos, atque iracundiæ præferre quod vtile est. Vtile autem putare, neque ciuitatem vacuam viris, neque desertam habere prouinciam: idcirco velle

Imperator cum Iudæis dexteram iungere cupit.

imperatorem cum his dexteram iungere: nec enim cuiquam salutem daturum si vi ceperit ciuitatem, præsertim qui nec in extremis ei cladibus rogati paruerint. Breui autem murum quoque tertium captum iri, priores qui cápti sunt, fidem facere. & quamuis perrumpi tutamina non possint, famem pro Romanis pugnaturam. His monentem Iosephum multi in muro stantes vituperabant, multi verò conuicijs, nonnulli etiam iaculis appetebant. Ille autem cum manifestis eos calamitatibus minimè flecteret, ad gentiles transit historias: O miseri,

Iosephus ad gentiles historias transit.

vociferans; vestrorumq; auxiliatorum immemores, armis & manibus cum Romanis bellum geritis, quasi quem alium sic vicerimus. Quando autem non Deus omnium conditor, Iudæorum defensor est, si lædantur? Non resipietis? Vnde progressi pugnatis, quantumq; auxiliatorem violatis? Non recordamini opera diuina parentum, atque hunc sanctum locum, quanta bella nobis aliquando peremit? Ego autem facta Dei narrare auribus indignis horresco: sed tamen audite, vt cognoscatis non solùm vos Romanis, sed etiam Deo resistere.

Nechias siue Rex Aegyptiorum.

Nechias qui tunc Rex erat Ægyptiorum, idemq; Pharao vocabatur, cum infinita mánu descendit, Reginamq; Saram materni nostri generis rapuit. Quid igitur vir eius Abraham proauus noster? Armis credo vltus est iniuriam? Atqui CCC. & XVIII. præfectos habebat, quorum singulis infinita multitudo parebat. An ipse quidem quiescere maluit absente Deo? puras autem manus ad hunc locum tendens, quem vos polluistis, inuictum sibi auxiliatorem ad militiam legit? Nónne secunda vespera incorrupta Regina remissa est ad maritum? Adorans autem quem vos gentili cæde cruentastis locum, ac tremens nocturnis somnijs Ægyptius exagitatus aufugit, auroq; & argento amantissi-

mos

mos Deo donauit Hebræos. Dicam translata in Ægyptum maiorum nostrorum domicilia. Qui cum annos quadringentos tyrannis an Regibus alienigenis subiacerẽt, armis ac manib. vlcisci possent, semetipsos Deo potius permisere. Quis nescit Ægyptum repletam omni genere serpentium, omniq; morbo corruptam? Quis terram infructuosam? quis Nili defectionem, & continuas decem plagas? & ob hoc parentes nostros cum præsidio incruentos, & sine periculo deduci, quos Deus sibi sacerdotes ducebat? An non ab Assyrijs raptam nobis sanctam Arcam, Palæstina & Dagon simulacrum gemuit, & tota gens quæ rapuerat? corruptis verò occultis corporum, ac per ea cum cibo visceribus exhaustis, cymbalorum ac tympanorum sono manibus noxijs reportauerunt, sanctum placationibus expiantes? Deus erat qui hæc parentibus administrabat, propterea quod omissis armis ac manib. eius se iudicio permisere. Rex Assyriorũ Senacherib, cum totã ducens Asiam ad hãc vrbem castra posuisset, num manibus humanis cecidit? nónne ab armis quiescentes in votis erant, & angelus Dei in vna nocte infinitum deleuit exercitum? posteroq; die excitatus Assyrius CLXXXV. *millia reperit mortuorum, atq; ita cum reliquis Hebræos inermes, nec persequentes fugiebat? Scitis etiam in Babylone seruitium, vbi per annos* LXX. *populus exulans, non ante libertatem recepit, quàm eam Deo Cyrus donaret: qui eos etiam est prosecutus, itaq; auxiliatori suo sacerdotum more seruiebant. Breuiter dicam, nullum est operæprecium quod armis parentes nostri fecerint, aut non sine armis Deo permissa potestate impetrauerint. Domi autem manentes, vt placebat iudici superabant. Pugnantes verò, semper de spe deciderunt. Nam vbi Rege Babyloniorum vrbem obsidente, contra Hieremiæ prædicationem Sedechias Rex noster cum eo congressus est, tàm ipse captus est, quàm cum templo ciuitatem vidit excindi. Atqui videte, quanto ille Rex vestris ducibus, eiusque populus vobis erat moderatior. Denique Hieremiam vociferantem, inuisos esse eos Deo propter delicta quæ in eum commiserant, captum iri autem nisi traderent ciuitatem, neque Rex neque populus interfecit. Sed vos (vt intus gesta prætermittam, neque dignè possum iniquitates vestras exponere) me, qui vobis saltem suadeam, querimini, telisque appetitis irati, quod vos vestrorum commonefacio peccatorum, nec dici ea toleratis, quorum quotidie facta committitis. Idem tunc fuit, cum Antiocho qui dictus est Epiphanes, obsidente ciuitatem, multis modis offensa diuinitate, maiores nostri cum armis progressi, ipsi quidem in pugna perempti sunt, oppidum verò ab hostibus direptum est: sanctumque per triennium sexque menses penitus desolatum est. Et quid pluribus opus est? Ipsos Romanos quis contra Iudæorum gentes ad militiam prouocauit? nónne indigenarum impietas? Vnde seruire cœpimus? Nónne à seditione maiorum, quando Aristobuli & Hyrcani furor, & inter eos contentio, Pompeium intulit ciuitati, & Romanis Deus indignos libertate subiecit? Denique tres menses obsessi, quanquam nihil quale vos in sanctum legésque deliquerant, & maioribus ad bellum subsidijs vtebantur, sese tradiderunt. Antigoni autem filij Aristobuli nescimus exitum? quo regnum obtinente, Deus iterum captiuitate persequebatur populum delinquentem. Et Herodes quidem Antipatri filius, Sosium & Romanum adduxit exercitum. circumdati verò per sex menses obsidebantur, donec capti peccatorum suorum supplicia pepen-*

An. mũdi 4034. A nato Christo 72.

Iudæi annos quadringentos tyrannis in Aegypto subiacent.

Arca sancta ab Assyrijs rapta, & Iudæis restituta.

Senacherib Rex Assyriorum.

Babylonica captiuitas.

Hierosolymæ à Babyloniorum Rege deuastatio.

Iosephi in Iudæos acris oratio.

Iudęi à seditione maiorum seruire cœperunt.

An. mũdi 4034 A nato Christo 72.

pependerunt: direptaq́ est ab hostibus ciuitas. Ita nunquam genti arma data sunt. Oppugnationi verò sine dubio cohæret excidium. Oportet ergo, vt opinor, sacri loci possessores iudicium Deo de omnibus permittere: manusq́ tunc humanas contemnere, cum à superno ipsi iudice non recedant. Vos autem quid ex his, quæ legis conditor bene dixit, egistis? Quid, quod is execratus est, prætermisistis? Quantum autem illos, qui citò periere, impietate superastis? nam occulta dedignantes peccata, hoc est furta; insidiasq́ atq́ adulteria, rapinis, cædibus certatis, nouasq́ maleficiorum excogitastis vias. Sanctum verò templum, factum est omnium receptaculum: & indigenarum manibus pollutus est locus, quem Romani ex tam longinquo adorabant, multa per legem nostram de suis moribus derogantes. Deinde post hæc in quem fuistis impij, hunc auxiliatorem speratis? Valde quidem iusti estis, supplices, purisq́ manibus adiutorem vestrum rogatis.

Iudæorum in legem Dei peccata.

Assyrijs Romani similia committunt.

Talibus Rex noster precibus aduersum Assyrium supplicauit, cum magnum illum exercitum Deus vna nocte prostrauit? Similia verò Assyrijs Romani committunt, vt etiam similem vltionem speretis? Nam ille quidem ab Rege nostro accepta pecunia, vt vastitati parceret ciuitatis, neglecto iureiurando ad incendium templi descendit: Romani autem solenne poscunt tributum, quod parentes nostri eorum parentibus pensabant. Et si hoc impetrauerint, neque populantur ciuitatem, neque sancta omninò tangunt. Concedunt autem vobis familias liberas, & possessiones tenere, sacrasq́ leges saluas manere patiuntur. Insania est profectò, sperare Deum talem circa iustos fore, qualis iniustis apparuit: præsertim qui statim vlciscinouerit cum oportet. Denique Assyrios prima nocte, qua castra ciuitati admouerant, fregit. Quod si etiam vestram progeniem liberaret, Romanos verò dignos pœna iudicaret, confestim eis illo tempore sicut Assyrijs iraſceretur, quo genti manus Pompeius attulit, quo post illum Sosius ascendit, quo Galilæam Vespasianus excidit, postremò non nunc Titus ciuitati appropinquaret. Sed neque Magnus, neque Sosius quicquam passi sunt, & ciuitatem victoria ceperunt. Vespasianus autem ex bello quod nobiscum gessit, etiam imperium adeptus est. Nam Tito quidem etiam fontes nunc vberiores profluunt, qui prius vobis aruerant. Denique ante eius aduentum scitis & Siloam & omnes extra ciuitatem fontes adeo defeciſſe, vt ad vtrumque aqua mercaretur. nunc autem ita hostibus nostris largi sunt, vt non modò ipsis & iumentis eorum, sed etiam hortis sufficiant. Denique huius prodigij & ante periculũ factum est in excidio ciuitatis, quando supra memoratus Babylonius Rex cum exercitu aduenit, qui & captã ciuitatem incendit & templum: quamuis vt opinor nihil illi tantum, quantum vos impiè nunc, commisissent. Itaque sanctis relictis, Deum fugisse putauerim: hisque nunc adesse, quibus cum bellum geritis? An bonus quidem vir domum flagitiosam fugiet, & domesticos oderit: Deum verò malis vestris inhærere arbitramini, qui etiam occulta conspicit, & audit omnia quæ tacentur? Quid autem apud vos tacetur? quid celatur? quid non etiam inimicis planum factum est? Iniquitates enim vestræ velut in promptu neminem latent: inq́ dies singulos, quis peior sit, certamen habetis, atque ita nequitiam, vt virtutem demonstrare contenditis. Verumtamen reliqua salutis via est, si velitis, & diuinitas confessis ac pœnitentibus solet esse placabilis offerre. Arma proijcite, pudeat vos patriæ iam dirutæ. conuertite oculos, & aspicite eius quam proditis pulchritudinẽ, quale oppidum, quale

Deus statim vlciſci nouit cum oportet.

Titõ fontes qui prius aruerant vberiores profluunt.

Diuinitas cõfessis ac pœnitentibus sese placabilis offerre solet.

quale templum, quàm multarum gentium munera. Quis in hæc flammas adduc- An. mũdi 4034. A nato Christo 72.
cit? quis hæc iam non esse desiderat? Et quid est hoc quod saluum esse debeat dignius? o duri & lapidibus stupidiores. Si hæc non veris luminibus cernitis, saltem familiarum vestrarum miseremini. Versentur in conspectu cuiusque filij, coniuges, & parentes, quos paulò pòst aut bellum aut fames absumpserit. Scio quia vnà cum his periclitabitur mihi mater & coniunx, & familia non ignobilis, domusq; olim clarissima. Et fortasse propterea me quisquam hæc suadere Amor & Constantia Iosephi erga patriã.
crediderit. Interficite illos, accipite mercedem salutis vestræ sanguinem meum. Ipse quoque moriparatus sum, si post me resipiscitis. Hæc Josepho vociferante cum lacrymis, seditiosi quidem neque animos flexerunt, neque tutam sibi mutationem fore iudicauerunt. Populus verò ad profugiendum commotus est, & Populus cum pecunia profugit.
alij possessionibus suis, alij rebus charissimis exiguo precio venundatis, aureos, ne latrones eos deprehenderent, transglutiebant. quum verò ad Romanos elapsi fuissent, exonerato ventre habebant vsui necessaria. Titus enim plerosque per agros, quò vellet quisque pergere, dimittebat: idq; magis eos ad perfugium hortabatur, quod & intestinis malis carebant, nec Romanis seruiebant. Joannes autem & Simon cum socijs, ne his magis pateret exitus, quàm Romanis aditus, obstruebant: & qui vel vmbram suspicionis dedisset, continuò necabatur. Ditioribus quidem manere etiam sicut profugere, par causa erat pereundi: nam quasi transfugere voluisset, propter patrimonium quisque occidebatur. Cum fame autem crescebat desperatio seditiosorum, & in dies singulos vtrunque malum amplius accendebatur. Et palàm quidem nulla erant frumenta, irrumpentes autem scrutabãtur domos. Et siquidem inuenissent aliquid, eos qui Ingens in vrbe fames.
negauerant verberabant: si verò nihil inuenissent, quasi diligentius celauissent, tormentis itidem afficiebant. Habendi autem argumento erant corpora mi- Abundantiæ cibi argumentum.
serorum, cum ea quæ solidis viribus starent, abundare cibo putarentur. Tabidi autem transfigebantur: nec rationis esse videbatur, statim fame morituros occidere. multi verò clàm vniuersa bona sua vno frumenti modio, qui ditiores essent, itemq; pauperes hordei permutarunt. Jncluſi deinde intimis ædium tectis, quidam summa penuria infectum triticum comedebant. panem alij conficiebant, vt necessitas metusq; monuisset. Et mensa quidem nusquam apponebatur, sed incoctum subtrahentes igni cibum diripiebant. Miserabilis autem e- Miserabilis victus, dignumq; lacrymis spectaculum.
rat victus, dignumq; lacrymis spectaculum, cum potentiores quidem plus haberent, infirmiores autem iniuriam deplorarent, quippe cum fames super omnes clades haberetur: Nihil enim sic perdit hominem vt pudor: nam quod reuerentia dignum est, in fame negligitur. Denique vxores viris, & filij parentibus, & quod miserrimum, matres cibum infantibus ex ipso ore rapiebant: & marcescentibus inter manus charissimis nemo parcebat, quin vitæ guttas auferret. Edentes verò talia non latebant, sed vbique aderant qui ista diriperent. Nam sicubi clausam domum vidissent, eos qui intus erant, cibum capere hoc suspicabantur indicio: statimq; ruptis foribus irruebant, victumq; iam Milites victum iam contusum dentibus, ex gutture penè reuocant, ipsos faucibus strangulantes.
contusum dentibus, ex gutture penè reuocabant, ipsos faucibus strangulantes. Pulsabantur autem senes ne cibum defenderent: lacerabantur mulieres, ea quæ haberent in manibus occulentes: nullaque miseratio vel cani erat capitis, vel infantiæ: sed abstractos pueros & ex bucella pendentes, humo allidebant. Si quis autem incurrentes anteuenisset, quodq; rapturi fuerant deuorasset, tan-

An. mũdi 4034 A nato Christo 72.

quam læsi cruentiores erant. Acerbissimos autem cruciatus excogitabant, dummodo alimenta reperirent: nunc excruciantes genitalium vias, nunc virgis acutis podices transfigendo. horrendaq; etiam auditu quis patiebatur: in vnius panis confessionem, & vt vnum pugnum farina abditum indicaret. Tortores autem nec esuriebant (minus enim crudele videretur, quod necessitas impetraret) exercentes autem dementiam suam, sexq; sibi dierum commeatum preparantes, hisq; occurrentes, qui per Romanorum custodias agrestis oleris herbarumq; gratia colligendarum nocte erepsissent, cum iam se hostes euasisse credebant, quæ attulissent eripiebant: multumq; supplicantibus, & horribile Dei nomen implorantibus, vt aliquam partem sibi concederent eorum, quæ cum periculo sibi collegissent, nihil penitus dabant: gratumq; videbatur, si spoliati non perirent. Hæc quidem humiliores à satellitibus patiebantur. Honorati verò ac diuites ad tyrannos perducebantur, quorum alij insidiarum falso accusati occidebantur, alij quia Romanis proderent ciuitatem. Et plerunq; delator subornatus indicabat, quod profugere voluissent. Si vero quem Simon expilasset, eum ad Joannem remittebat: & quem Joannes expoliasset, eum Simon excipiebat: sibiq; inuicem propinabant sanguinem popularium, miserorumq; cadauera partiebantur. Et dominandi quidem causa erat in vtroq; dissensio, scelerum verò concordia. Nam qui ex alienis malis partem alteri, sibi totum vendicans, non dedisset, nequissimus videbatur. Et qui non accepisset, velut boni alicuius damno dolebat, quia crudelitatis parte caruisset. Singillatim quidẽ iniquitates eorum explanare nõ potero: vt autem breuiter dicam, neque aliam ciuitatem vnquam talia perpessam puto, neque vllam nationem post hominum memoriam malicia ferociorem fuisse. Postremò etiam genti Hebræorum maledicebant, vt minus impij viderentur in alienos. Veruntamen, quod erant, & seruos se, & conuenas & degeneris gentis abortiones esse confessi sunt. Denique ciuitatem ipsi euertere, & Romanos inuitos hanc tristem admittere victoriam coegere: tardiusq; venientem in templum ignem penè traxere. Denique cum hi ardere superiorem ciuitatem vidissent, neque doluere, neq; illacrymauere: sed apud Romanos qui hæc paterentur inuenti sunt. Verùm hæc quidem suo loco postea cum rerum documentis dicemus.

Honorati ac diuites ad tyrannos perducuntur.

Dominandi causa in Ioanne & Simone dissensio, scelerum verò concordia.

Iosephi de populo Iudaico iudicium.

CAP. XII.

De Iudæis crucifixis & aggeribus combustis.

TITO *autem aggeres proficiebant, quamuis à muro milites malè afficerentur: parte verò equitatus missa, iussit per valles ad alimenta comportanda exeuntibus insidias tendi. Erant autem in his nonnulli etiam pugnatores, quibus iam minimè prada sufficeret: maior verò pars ex populo pauperes, quos profugere deterrebat pro affectib. suis metus. nec clàm enim seditiosis fieri posse sperabãt, vt cum coniugib. ac liberis diffugerent: eosq; latronibus relinquere nõ patiebantur vice sua iugulandos. Audaciores aũt faciebat ad exeũdum fames, restabatq; iam latitantes egredi, & ab hostib. capi. Deprehensi aũt necessitate repugnabant, metu supplicij, seroq; videbantur supplicare: post pugnã itaq; verberati, & ante mortem modis omnibus excruciati, contra murum cruci suffigebantur. Tito quidem miserabilis videbatur ista calamitas, cum Iudæi in dies singulos quingenti, non-*

Pauperum ex populo miseria.

Iudæos permultos Titus contra murum cruci suffigit.

nunquam

nunquam etiam plures caperentur. Sed neq; captos dimittere tutum erat, tantamq; asseruare multitudinem custodum videbat esse custodiam: maximè verò propterea non prohibuit, citius eos existimans ea facie remissuros, tanquam similia passuros, nisi se dedidissent. Milites autem diuersis modis suffigebant, ira & odio & ludibrij causa: & propter multitudinem quam cepissent, iam spacium crucibus deerat, & corporibus cruces. Seditiosis verò tantum defuit, vt ea clade mouerentur, quod etiam in contrarium eis cesserit, ad deterrendam reliquam multitudinem. Transfugarum enim familiaribus ad murum tractis, & si qui erant popularium proniores ad pacem, & quæ paterentur qui ad Romanos profugerent, demonstrabant: & qui comprehensi tenebantur, eos supplices non captiuos esse dicebant. Ea res multos perfugere cupientium, donec verum cognosce-

An. mūdi 4034 A nato Christo 72.

Transfugarum, familiaribus ad murum tractis, seditiosi quæ paterentur qui ad Romanos profugerent, demōstrant.

retur inhibuit. Fuerunt autem qui statim dilapsi sunt, quasi ad verum supplicium properantes. Illatam enim ab hostibus mortem, comparatione famis requiem esse ducebant. Multis autem captiuorum Titus etiam manus abscidi præcepit, eosq; ad Joannem & Simonem intromisit, vt propter calamitatem nec viderentur profugi, nec crederentur: saltem nunc desinerent admonens, néue se compellerent ad excidium ciuitatis: sed lucrarentur in extremis mutata voluntate, & proprias animas, & patriam tantam & templum, cuius participem non habebant. simul autem aggeres circumeundo, operantes vrgebat, veluti factis verba non multo post secuturus. Ad hæc in muris stantes, & ipsi Cæsari, & patri eius maledicebant, mortemq; se contemnere conclamabant, eamq; seruitutiri rectè præferre, multa verò mala Romanis facere dum sperant, nec se nec patriam curantes, vt ipse diceret, perituros: mundumq; Deo templum hoc melius esse: quamuis & id seruaturus sit qui incoleret: quem ipsos quoq; auxiliatorem habentes, omnibus interminationibus illusuros. quibus facta non adfore: finem enim Dei esse. Talia conuicijs admiscentes vociferabantur. Et inter hæc Antiochus quoque aderat Epiphanes, multos alios armatos secum ducens, & præterea caterua stipatus qui Macedones appellabantur, omnes ætate pares & paulo maturiores adolescentibus, more Macedonum instructi ar-

Iudæi ipsi Cæsari & patri eius maledicunt.

An. mũdi 4034 A nato Christo 72.

mis & eruditi. vnde etiam nomen habebant, pleriq; tamen famam gentis æquare non poterant. Omnium enim Regum qui Romanis parebant, feliciſſimum Comagenum fieri contigit, priusquam fortuna mutaretur. Oſtendit autem ille quoque in ſenecta ætate, nullum ante mortem beatum dici oportere. Caterùm filius eius adhuc eo vigente præſens ſe mirari aiebat, quidnam eſſet quod Romanos adire pigebat muros. erat enim bellator ipſe naturáque promptiſſimus, tantusque viribus, vt multum peccaret audacia. Cum verò Titus ad hoc ſubriſiſſet, laboremq; communem eſſe dixiſſet, ſicut erat Antiochus cum Macedonibus in murum impetum fecit. & ipſe quidem pro viribus ſuis ac peritia cauebat tela Iudæorum, ſagittis eos appetens: adoleſcentes autem omnes præter paucos attriti ſunt. Nam pudore promiſſionis diutius pugna certauerant, & ad extremum multi ſaucij receſſere: hoc reputantes, quod etiam viris Macedonibus vincere cupientibus, fortuna opus ſit Alexandri. A Romanis enim duodecimo die menſis Maij aggeres inchoati, vix nono & vigeſimo perfecti ſunt, cum totos dies ſeptem & decem laboraſſent: ingentes enim quatuor iacti ſunt. & vnus quidem qui erat ad Antoniam, & à quinta legione fuerat extructus, contra medium ſtagnum, quod Struthium vocatur: alter verò à duodecima viginti cubitis diſtans. Decima verò legio, quæ ſupra memoratis præſtabat, in ſeptentrionali parte opus erexerat, vbi ſtagnum eſt quod appellatur Amygdalon. Ab hoc autem quinta decima legio diſcedentem cubitis aggerem fecit ad Pontificis monumentum. Jam verò admotis aggeribus, Ioannes ſubfoſſa intus terra vſque ad aggeres Antoniam verſus, diſpoſitis per cuniculum ſudibus, opera ſuſpendit: illatáque ſylua pice ac bitumine illita, ignem immittit: ſuccenſis autem fulcimentis, foſſa repentè ſubſedit, cumq; magno ſonitu in eam aggeres decidêre. ac primo quidem cum puluere fumus ex alto excitatus eſt, cum ignem ruina concluderet. pereſa verò materia qua premebàtur, flamma iam clarior apparebat. Et Romanos repentini quidem facti ſtupor occupat: molitionem verò Iudæorum ægrè ferebant: iamq; ſe viciſſe credentium & ſpes eo caſu refrixit, & in poſterum ſubuenire aduerſus ignem minus vtile videbatur, etiam ſi eſſet extinctus ſemel aggeribus deuoratis. Biduo verò poſt, alios etiam aggeres Simon cum ſocijs aggreditur. illa enim parte Romani admotis arietibus concutere murum cœperant. Teptheus autem quidam ex Garſi ortus, ciuitate Galilææ, & Megaſſarus ex regalibus famulis Mariammes, cumq; his Adiabenus quidam, filius Nabatæi, nomen habens ex fortuna Agiras, cuius eſt interpretatio claudus, raptis facibus in machinas euolarunt. huiq; viris neque audaciores in illo bello extra ciuitatem apparuere, neque magis horrendi. nam velut in amicos, non in agmen hoſtium excurrerent, nihil cunctati ſunt aut ſubſtitére: ſed per medios inimicos facto impetu, machinas incendêre. acti autem miſſilibus, & gladibus detruſi, non prius à periculo demoti ſunt, quàm ignis inſtrumenta corriperet. Sublata verò iam flamma, Romani quidem concurrentes è caſtris, auxilio properabant: Iudæi verò ex muro eos prohibebant, manuq; cum his conſerebant, qui flammas extinguere conarentur, propriis corporibus nullo modo parcentes. Et illi quidem arietes igni ſubtrahere, cum eorum tegmina cremarentur: Iudæi verò etiam per flammas eos retinere certabant. & quamuis feruens nacti eſſent ferrum, tamen arietes non amiſere. Hinc autem flamma tranſiit in aggeres, & auxiliantes præueniebat incendium.

Itaq;

Diciq; beatus--- Ante obitum nemo ſupremaq; funera debet.

Antiochi & militum inſolentia.

Romani per dies ſeptem & decem aggeres quatuor ingentes perficiunt.

Tres viri audaces inter Iudæos.

Itaq; Romani flamma circumdati, quoniã seruare posse opera desperabãt, in castra discedunt. Iudai verò magis instabant, cum semper eorum numerus cresceret, ex ciuitate accedentibus adiumentis, minusq; cautos haberent impetus, freti victoria. progressi autem vsq; ad munimenta castrorũ prælio cum eorum custodibus decertabant. Est enim statio pro castris per vices succedentium armatorum, & acerbissima in eos sanctio Romanorum, vt qui loco de qualibet causa cessisset, occideretur. hi pœnali exitio gloriosa morte prælata, steterunt fortiter: eorumq; necessitate simul ac pudore, plurimi fugientium redierunt: balliſtisq; in muro dispositis, ex ciuitate accedentem multitudinem prohibebãt, nihil pro cautione siue tutamine suorum corporum prouidentem. nam quoscunque obuios habuissent, cum his congrediebantur Iudai: & in spicula irruentes incautè, ipsis corporibus inimicos feriebant. Sed neque hi actis magis quàm fiducia superabant, & Romani plus audacia quàm quod malè tractarentur, cedebant. Iam verò Titus aderat ab Antonia, quò secesserat, locum alijs aggeribus prospiciens: multumq; increpatis militibus, si cum hostium muros obtinerent, in suis periclitarentur, & velut ex carcere contra se dimissis Iudais, obsessorum paterentur ipsi fortunam, ipse cum electis militibus hostes à latere circumuenit: illi autem cum in ora ferirentur, contra eum conuersi durabant. mixta verò acie, puluis quidem lumina, clamor verò aures exuperabat, neque aut amicum quisquã internoscere poterat aut inimicum. Iudais autem non tam virium fiducia, quantum salutis desperatione perseuerantibus, etiam Romanos pudor armorum & gloria & præsentia periclitantis Cæsaris reddidit fortiores. Itaque putauerim eos ad extremum nimia ferocitate animorum, vel totam multitudinem Iudæorũ fuisse rapturos, nisi prauento pugnæ momento, in ciuitatem se recepissent. Corruptis autem aggeribus Romani mœrore tenebantur, quod tam longum laborem vna hora perdidêre, & multi quidem solutis machinis captum iri ciuitatem iam desperabant.

An. mũdi 4034
A nato Christo 72.

Romani flamma circundati opera extructa amittunt.

Sanctio Romanorũ acerbissima in eos, qui loco cedunt.

Titus militibus negligentiã exprobrat.

Iudæi in ciuitatem sese recipiunt.

CAP. XIII.

De muro extructo ab exercitu Romano circa Hierosolymam triduo.

TITVS autem cum ducibus quid fieret deliberabat. Et callidioribus quidem placebat, omni admoto milite vi muros experiri: adhuc enim Iudæos cum exercitus parte dimicasse, vniuersi verò militis impetum tolerare non posse, verũ sagittis esse obruendos. Prudentiores autem rursus aggeres fieri suadebant: alij & sine aggeribus assideri, egressus eorum tantummodo obseruando, ac ne victus intrò ferretur monebant, & ciuitatem fami relinquere, neque cum hoste manu confligere: nec enim expugnari eorum confidentiam posse, quibus optatum est ferro procumbere, vel etiam sine hoc interficere, qua sæuior est cupiditas. Ipsi autem Tito, cessare quidem prorsus tanto cum exercitu, honestum non videbatur: & pugnare cum his superuacuum, qui semetipsos perdituri essent. Aggeres autem fieri, impendiorum penuria operosum iudicabat, egressus verò ciuitatis obseruari, operosius. Nec enim circundari eam propter magnitudinem locorumq; difficultatem, ab exercitu posse, & præterea ad excursus incautum: contra manifestam enim viam obseruatam, occultas vias excogitaturos Iudæos, tam necessitate quàm locorũ scientia. Si quid autem clàm esset illatum, diutius obsidio-

Titus cum Ducibus deliberat.

An. mundi 4034 A nato Christo 72.

nem trahendam, verendumq́, ne victoriæ gloriam diminuat temporis longitudo. Hæc enim cuncta quidem effici posse, sed celeritatem ante gloriam duci: debere tamen si celeritate vti velit & cautione, totam muro cingere ciuitatem. Hoc enim modo omnes exitus posse præcludi: & Iudæos aut omnibus modis salute desperata, ciuitatem tradituros, aut fame victos facilimè capiendos. aliter enim se non posse quiescere. Verum & aggeres curaturum esse, cum infirmiores habeat qui prohibeant. Quod si cuiquam magnum opus & inextricabile videatur, eum considerare debere, quod neque paruum opus Romanos decebat facere: & sine labore magnũ quid perficere, ne Deo quidem facile sit. His dictis duces exhortatus, iubet eos exercitus in opera distribuere. Diuinus autem quidam impetus militibus incidit: ambitumq́ partiti, non solum rectores inter se, verum ipsi etiam ordines certabant. Et miles quidem decadarcho, decadarchus autem hecatontarcho, isq́ chiliarcho placere properabat: chiliarchorum verò ostentatio, ad duces vsque pertinebat, ducum verò certamina Cæsar ipse dijudicabat. In dies enim singulos circuiens, opus sæpissimè inspiciebat. Cœptum enim à castris Assyriorũ, vbi ipse tendebat, ad inferiorem Canopolim murum duxit. Hinc per Cedronem ad Eleon montem reuertens, à meridie montem complectitur, vsque ad saxum quod Peristereonos vocatur, eiq́ proximum collem, qui super vallem imminet Siloam, ac inde ad occidentem flexo ædificio, ad vallem fontis descendit. Hinc subiens ad Anani Pontificis monumentum, circundato monte, vbi Pompeius castra posuerat, ad septentrionalem redit regionem. Et cum processisset ad vicum, cui nomen est Erebinthonicus, post illum Herodis monumentum ab oriente clausum castris suis coniunxit, vnde cœperat: Murus quidem vno minus quadraginta stadiorum erat. Ad hoc autem foris castella tredecim ædificata sunt: eorum gyrus denis stadijs numerabatur. Totum autem opus triduo constructum est, vt id quidem dignum mensibus videretur, celeritas verò fide careret. Muro autem circumcluſa ciuitate, per castella custodibus collocatis, primam quidem vigiliam noctis ipse circuiens explorabat: secundam verò Alexandro permiserat: tertia vero obtigit legionum ducibus. Somnos autem vigiles inter se sortiebantur, totaq́ nocte per castellorum spacia circuibant.

Titus totam muro cingere ciuitatem cogitat.

Romanorum militũ in extruendo muro labor indefessus.

Murus vno minus 40. stadiorum.

Romanorum per castella custodia collocata.

CAP. XIIII.

De fame Hierosolymorum & secundo aggere extructo.

IVDEIS autem cum exeundi facultate, omnis etiam spes salutis adempta est: auctaq́ iam fames, totas domos ac familias depascebatur. Et tecta quidem plena erant mulieribus exanimatis, atque infantibus: viarum autem angusta senibus mortuis. Adolescentes autem ac iuuenes turgidi, velut vmbræ mortuorum, per fora versabantur: & vbi quem casus occupauerat, decidebant. Sepelire autem funera, neque poterant præ labore, & eos quibus aliqua vis supererat, pigebat, & propter multitudinem mortuorum, & quod de ipsis erat incertum. Denique super eos quos sepelierant, multi moriebantur. Multi autem ad sepulcra, prius quàm fati dies veniret, & viui properabant: neque luctus in illis calamitatibus, neque fletus erat, sed fame superabantur affectus. Siccis autem oculis, & corruptis oribus, qui tardius morerentur, eos qui ante se requiescerent,

Tecta ac viæ mortuis plenæ.

Mortui insepulti in ciuitate iacent.

quieſcerent, tuebantur. Altum verò ſilentium ciuitatem, plenaq́ mortuis nox comprehenderat, & latrones his acerbiores. domos enim, quæ tum ſepulcra erant, & cadauera ſpoliabant, & velamina corporibus detrahentes, cum riſu egrediebantur. hiſq́ gladiorum mucrones probabant: nonnullosq́ iacentiũ adhuc ſpirantes, ferro experiendi cauſa tranſuerberabant. Si quis autem manum rogaſſet aut ferrum ſibi commodari, quo famem euaderet, ſuperbiſſimè negligebatur. Animas verò eſlantium quiſque, in morte templum obtutibus intuebatur, cum viuos relinqueret ſeditioſos. Illi autem, primo quidem ſumptu publico iubebant mortuos ſepeliri, cum fœtorem ferre non poſſent: deinde quod non ſufficiebant, in valles eos ex muro præcipitabant. Quas circuiens Titus vbi plenas cadaueribus vidit, altamq́ ſaniem tabefactis corporibus defluentem, ingemuit: & extentis manibus Deum teſtabatur, factum illud ſuum non eſſe. Ciuitas quidem ita erat affecta. Romani verò, cum iam nemo ſeditioſorum auderet excurrere (nam etiam eos mœror, famesq́ tangebat) dies lætos agebant: frumenti, aliarumq́ rerum neceſſariarum habentes copiam, de Syria proximisq́ prouincijs. multi autem iuxta murum ſtantes, magnamq́ alimentorum abundantiam demonſtrantes, ſatietate ſui famem hoſtium incendebant. Seditioſis autem nihilo magis calamitate cedentibus, Titus reliquias populi miſeratus, & properans ſaltem hoc liberare quod ſupereſt, iterum aggeres inchoabat, quanquam difficulter materiam reperiret. omnes enim ciuitati proximas ſyluas, opera prima conſumpſerant. à nonageſimo verò ſtadio milites alias congerebant: & ad Antoniam ſolam ex quatuor partibus, maiores prioribus aggeres ſtruebantur. Cæſar autem agmina circuiens, atque opus vrgens, quod in manibus eos haberet latronibus oſtendebat. Sed illis pœnitudo planè perierat: & animis ac corporibus ſeparati, vtriſque velut alienis vtebantur. Nec enim vel animas affectio manſueta, vel corpora dolor tangebat, qui etiam mortuam plebem, quaſi canes lacerabant, replebantq́ languentibus carcerem.

An. mũdi 4034. A nato Chriſto 72.

Latronũ in morientes crudelitas.

Titus extentis manibus factũ illud ſuum nõ eſſe, Deum teſtatur.

Romani Iudæis magnam alimentorum abundantiã demonſtrant.

Titus populi miſeratus quod ſupereſt liberare properat.

Iudæorũ exacerbatio.

CAP. XV.

De cæde Iudæorum intra & extra Hieroſolymam.

DENIQVE Simon Matthiam, per quem obtinuerat ciuitatem, excruciatum peremit. Boethi filius erat, ex pontificibus populo maximè fidelis & charus. Is, cum à Zelotis malè populus tractaretur, quibus iam Ioãnes acceſſerat, vt adiutorem Simonem reciperet, populo perſuaſit: nulla cum eo prius habita pactione, nec aliquid mali metuens. Ingreſſus autem ille, poſtquam obtinuit ciuitatem, inimicum eum æque atq́ alios eſſe dicebat, qui pro ſe conſiliũ dederat, velut hoc ſimplicitate ſua ſiſſet: productumq́ eum & accuſatum, quod cum Romanis ſentiret, morte damnauit, ne purgationis quidem ei facultate conceſſa, cum tribus filijs ſuis. quartus enim ad Titum ante profugerat. Prius autem ſe occidi, quàm filios obſecrantem, atque hanc pro illa, quod ciuitatem ei aperuiſſet, gratiam poſtulantem, vt augeret eius dolorem, nouiſſimum iuſſit interfici. Ille quidem ſuper caſos in conſpectu ſuo filios iugulatur, coram Romanis productus: ita enim Simon Anano Bamadi filio præceperat, qui erat eius ſatellitum crudeliſſimus, cauillatus ſi quid eũ iuuarent, ad quos exire voluiſſet. corpora verò ſepeliri prohibuit:

Simonis in Matthiã eiusq; filios crudelitas.

Ananus Simonis ſatellitũ crudeliſſimus.

An.mũdi 4034 A nato Christo 72.

Ananias Pontifex, & quindecim ex populo clariores necãtur. Iosephi pater capt⁹.

prohibuit. Post hos Ananias quidam, pontifex, filius Masbali, nobilis, & scriba curiæ, vir fortis, ex Ammaunte genus ducens, & cum his quindecim ex populo clariores necantur. Josephi verò patrem conclusum asseruabant: missoq; præcone denunciant, ne quis in ciuitate degentium vel colloqueretur cum eo, vel in vnum veniret, proditionis metu proposito: & eos qui hæc cum illo deflerent, ante quæstionem perimebant. Ista videns quidam Iudas filius Iudæ, vnus ex numero præfectorum Simonis, qui turrim ab eo sibi creditam custodiebat, fortasse quidem nonnihil etiam misericordia crudeliter pereuntium, magis autem sui prouidentia, conuocatis decem fidissimis contubernalium: quousque tandem, inquit, hæc mala sustinebimus? quámve salutis spem habemus, seruantes pessimo fidem? Ecce iam fames oppugnat. Romani verò penè intus sunt. Simon autem benè quoque meritis infidelis est: metusq; etiam apud eum pœnæ, & apud Romanos certa fœderis dextera. Ergo age, tradito muro & nosmet seruemus & ciuitatem. Nihil autem graue Simon patietur, si, cum de se desperauerit, pœnas citius pendet. His vbi decem assensi sunt, mane cæteros quos subiectos habebat, per diuersum dimittit, ne quid eorum quæ cogitauerat proderetur. ipse verò de turri hora tertia Romanos inuocabat. illorum autem alij præ superbia contemnebant, alij non credebant, alios etiam pigebat, velut mox capturos ciuitatem nullo periculo. Interea verò, cum Titus ad murum cum armatis succederet, ante rem Simon cognouit, turrimq; velociter occupat: Romanisq; eos inspectantibus custodes peremit, & per murum proiecit corpora mortuorum. Ibiq; circuiens Iosephus (nec enim rogare cessabat) caput vulneratur lapide, statimq; attonitus cadit. Excursus autem ad eius casum factus est Iudæorum: abreptusq; esset in ciuitatem, nisi Cæsar misisset qui eum protegerent. Illis autem pugnantibus, Josephus quidem tollitur, parum quod ageretur intelligens. seditiosi verò, tanquam interfecto quem maximè cupiebant, cum lætitia conclamauerunt. Spargitur autem hic rumor per ciuitatem: ex quo residuam multitudinem mœror tenuit, verè perisse credentem, cuius fiducia profugere cogitabant. Audito autem Iosephi matre in carcere, mortuum esse filium suum, ad custodes quidem, ex Iotapatis hoc ait certo se credere, nec enim vivo potiri. Secreto autem flens, ad ancillas, hunc, inquit, fœcunditatis recepisse fructum, quod ne sepelire quidem sibi filium licuisset, a quo sepeliri speraſſet. Verùm ne illam quidem mendacium diutius cruciauit, neque latrones refecit. Citò enim curato vulnere Iosephus resipuit: progressusq; clamabat, illos sibi non multo post vulneris pœnas daturos. populum autem rursum ad fidem hortabatur. vnde populo quidem fiducia, seditiosis verò stupor incidit eius aspectu. Profugorum autem alij statim de muro necessitate prosiliebant: alij velut ad pugnam cum lapidibus progredi simulantes, mox ad Romanos profugiebant. Hos autem sæuior ea quam intus pertulerant fortuna consequebatur: & fame, quam domi reliquerant, velociorem apud Romanos inueniebant ad exitium satietatem. aderant nanque inflati ex inedia, & velut morbo intercutis aqua turgidi. deinde vacuata replentes corpora disrumpebantur: nisi qui periti desideria cohibuissent, paulatimq; cibum desueto corpori obtulissent. Verùm & eos qui hoc modo seruarentur, alia plaga suscepit. Quidam apud Syros ex transfugis deprehenditur, è fimo ventris aureos colligens. Transglutientes autem (vt suprà diximus) eos veniebant, quod cunctos seditiosi scrutabantur: & maxima vis auri

Iudæ cum contubernalibus deliberatio.

Iudas cũ cõtubernalib⁹ a Simone trucidatur.

Iosephus caput vulneratur lapide, statim attonitus cadit, & rumor per ciuitatem spargitur.

Iosephus curato vulnere resipiscit.

Fame, quam Iudæi domi reliquerãt, velociorem apud Romanos inueniunt ad exitium satietatem.

auri fuerat in ciuitate. denique duodecim atticis comparabant, quod antea vigintiquinque valebat. Verum hac arte per vnum detecta, totis castris fama percrebuit, quod auro transfugæ pleni venirent. Arabum autem multitudo & Syri, scissis ventribus supplicium minitabantur. Et hac ego clade nullam credo sauiorem contigisse Iudais: vna denique nocte duorum millium patefacta sunt viscera. Et hac Titus iniustitia cognita, penè iussisset autores circumfuso equitatu iaculis appeti, nisi magna fuisset multitudo noxiorum multoq; plures puniendi, quàm qui fuerant interempti. Conuocatis autem auxiliarium ducibus, itemq; militum Romanorum (nam etiam militum quosdam hac tangebat inuidia) vtrisq; iratus dicebat: si qui militum suorum hac committerent lucri causa incerti, nec arma propria quisquam erubesceret auro argentoq; facta: Arabes autem & Syri, primo in alieno bello licenter calamitates inferrent: deinde crudelitatem in cadibus & in Iudæos odia Romanis asscriberent. hac enim quosdam suorum milites infamia participare. & his quidem mortem interminatus est, si quis in eadem postea repertus fuisset audaciâ. ad legiones autem mandata dedit, vt suspectos inuestigarent, atq; ad se deferrent. Verùm profecto auaritia contemnit omne supplicium, sauisq; hominibus lucrandi amor innatus est: nullaq; omnino calamitas plus habendi cupidini cõparatur. Imò verò hac aliàs, & modum habent, & metu subiugantur. Deus autem, qui damnauerat populum, omnem viam salutis ad interitum verterat: denique id quod cum pœna interdixerat Cæsar, occultè in profugos admittebatur. Et si quis transfugisset, circumspectantes antè ne quis Romanorum videret, eos scindebant, & ex visceribus quæstum nefarium trahebant. in paucis autem reperiebatur, & plerosq; sola spes consumebat. Hic quidem casus multos transfugarum reduxit.

An. mũdi 4034 A nato Christo 72.

Vna nocte duorum milliũ viscera patefacta.

Titus militibus ob facinus iratus.

Auaritia supplicium omne contemnit.

CAP. XVI.

De sacrilegio circa templum & relatis ex vrbe cadaueribus & fame.

IOANNES autem, vbi rapinæ ex populo defuêre, ad sacrilegium sese conuertit: multaq; donaria templi retinens, multaq; vasa diuinæ rei ministerio necessaria, crateras, & lances, & mensas, ne vrceolis quidem abstinuit, quos Augustus eiusq; vxor miserat. Romanorum quidem imperatores honorauerunt semper templũ atque ornauerunt: tunc autem Iudæus etiam alienigenarum dona distrahebat. ad socios autem dicebat, sine metu diuinis abuti debere, qui pro Deo, qui pro templo militarent, & ex ipso ali. Propterea q; sacrum vinum, & oleum, quod sacerdotes sacrificijs reseruabant, tutum erat effudisse. namq; in templo & multitudini distribuit, & illi sine horrore vngebantur & potabant. Non equidem recusabo dicere, quæ dolor iubet. Puto si Romani contra noxios venire tardassent, aut hiatu terræ deuorandam fuisse ciuitatem, aut diluuio perituram, aut fulmina ac Sodomæ incendia passuram. multo enim magis impiam progeniem tulit, quàm quæ illa pertulerat. deniq; cum eorum pertinacia desperata, totus populus interijt. Et quid est opus singulatim narrare clades? Mannæus Lazari filius, transgressus ad Titum, per vnam portam quæ sibi credita fuerat centum & quindecim millia & octoginta dixit elata cadauera, ex quo die castra prope ciuitatem posita sunt, ex die quartadecima mensis

Ioannes ad sacrilegiũ sese conuertit, multaque donaria templi retinet.

An. mũdi 4034 A nato Christo 72.

Aprilis, vsque ad calendas Iulij. hæc autem immensa est multitudo: nec tamen ipse fuit appositus portæ, sed publicam mercedem diuidens, mortuos ex necessitate numerabat. cæteros enim propinqui sepeliebant. sepultura autem fuit, elatos ex oppido proijcere. Post hunc autem nobiles profugi, omnia mortuorum egenorum sexcenta millia portis iecta nunciabant: aliorum verò numerũ minimè posse comprehendi: cum autem pauperibus efferendis non sufficerent, congesta in maximis ædibus cadauera esse inclusa. & frumenti quidem modium venijsse talento. post autem vbi muro circundata ciuitate, ne herbas quidem legere tam liceret, ad hoc necessitatis quosdam fuisse compulsos, vt cloacas rimarentur, boumq; veterem fimum alimentum haberent. stercusq; collectum, quod ne visui quidem tolerabile fuerat, cibus erat. Hæc Romani quidem audientes miserati sunt: seditiosos autem ne videntes quidem pœnitebat, sed patiebantur vsque adea progredi. fatum enim eos reddiderat cæcos, quod iam & ipsis imminebat & ciuitati.

Sexcenta millia mortuorum portis iecta.

Boum fimus, stercusque collectum Iudæorũ alimentum.

FLAVII IOSEPHI DE BELLO IVDAICO LIBER VII.

SVMMA CAPITVM LIBRI VII. DE BELLO IVDAICO.

I. De suffossione murorum, succensione aggerum, & Sabino oppugnante murum.
II. Romani Antoniam inuadunt, & à Iudæis repelluntur.
III. De Iuliano Romano milite insigni fortitudine.
IIII. Iosephi oratio pro deditione Iudæorum, & profugium eorum.
V. De iterata pugna, extructis aggeribus, & excursionibus Iudæorum.
VI. Romani flammis pereunt dolo Iudaico, & de Artorio quodam.
VII. De fame Iudæorum.
VIII De muliere quæ præ fame filium coxerat.
IX. De expugnatione muri & incendio templi.
X. Quemadmodum Templum incensum est inuito Tito.
XI. De Sacerdotibus, gazophylacioque & porticu.
XII. De prodigijs excidium Hierosolymæ præcedentibus & præsagijs.
XIII. De imperio Titi, & sacerdotum interfectione.
XIIII. De præda seditiosorum, & succensione interioris ciuitatis.
XV. Superior pars ciuitatis oppugnatur, & confugiunt aliqui Iudæorum ad Titum.
XVI. De occupata reliqua parte Ciuitatis.
XVII. De numero captiuorum, & peremptorum.
XVIII. Hierosolymæ vrbis historia breuis.
XIX. De præmio militum.
XX. De nauigatione Vespasiani, deque comprehenso Simone & spectaculo die natalitio exhibito.
XXI. De calamitate Iudæorum apud Antiochenses.
XXII. Quomodo Vespasianus rediens à Romanis exceptus est.
XXIII. Domitiani gesta contra Germanos & Gallos.
XXIIII. De amne Sabbatico & triumpho Vespasiani ac Titi celeberrimo.
XXV. Herodium & Machærus à Basso capta.
XXVI. De Iudæis à Basso interemptis & Iudæa diuendita.
XXVII. De clade Antiochi Regis & eruptione Alanorum in Armeniam.
XXVIII. Excidium Massadæ castelli munitissimi.
XXIX. Interitus Sicariorum, qui in Alexandriam & Thebas profugerant.
XXX. Oniæ templum clausum apud Alexandriam.
XXXI. De interfectione Iudæorum apud Cyrenem.

De

CAP. I.

De suffosione murorum, succensione aggerum & Sabino oppugnante murum.

An. mũdi 4034
A nato Christo 72.

LADES *quidem Hierosolymorum in peius quotidie procedebant, cum & seditiosi magis accenderentur aduersis inclusi, postquam populum fames ipsosq; iam possederat. Quin & multitudo congestorum in ciuitate cadauerum, & visu horrenda erat, odoremq; pestiferum emittebat, cum excursus etiam pugnantium moraretur. Nam veluti per aciem ruerent, plurima cæde excitata, conculcare mortuos cogebantur: & qui super eos pedem ponerent, neque miserabantur, neque horrebant: nec saltem sibi augurio fore putabant cõtumeliam mortuorum. Gentili autem cæde polluti, dexteras ad externum bellum præparabant, tanquam exprobrantes Deo (vt mihi videtur) supplicij sui tarditatem. nonenim spe victoriæ maior pars eorum, sed desperatione salutis ferocius ferebatur. Romani autem quamuis plurimum in aggreganda materia laborarent, tamen intra viginti & vnum dies aggeres erexerunt, attonsis omnibus ad nonaginta vsque stadia circa oppidum lucis. Erat autem miserabilis terræ facies. nam quæ antea arboribus & paradisis ornata fuerat, ea tunc deserta præcisis vndique arboribus cernebatur: nec vllus qui pridem Judæam viderat alienigena & suburbana pulcerrima ciuitatis, cum eius solitudinem tunc videret, continere lacrymas poterat, vel non gemere mutationem quantũ pristinis derogasset. Omnia nanq; insignia pulcritudinis, bellũ deleuerat: nec si quis subito aduenisset, qui locũ prius scierat, eum cognosceret, sed præsens quæreret ciuitatem. Romanis autem ac Iudais, finitum opus aggerum, par faciebat timoris initium. nanq; hi, nisi eos quoq; exurerent, captum iri ciuitatem putabãt: Romani autem, fortasse nec voluntatem sibi fore illis incensis alios parare. nam & materiæ defecerãt: & labori quidem corpora militũ, crebris verò offensionibus animi cesserant. Verum ciuitatis cladibus tristius* Romani *quàm ciues in ea degentes afficiebantur. ad mala enim quæ hinc accidebant, etiã propugnatoribus nihilo segnioribus vtebantur. Sed eorũ spes frangebatur, cũ aggeres insidijs, machinæ soliditate muri, manus verò conflictus audacia repugnantium superaretur: & præcipuè, quòd cum seditione fameq; ac bello totq; malis præstantiores Iudæorum animos inuenirent, virorũ quidem inexpugnabiles esse impetus arbitrabãtur, inuictã verò animorũ magnitudinem quæ calamitatibus aleretur. nam quis eos in rebus secundis sustineat, qui malis ad virtutem incitarentur? Illi quidem propterea cautius custodias præparabãt. Ioannis autem factio apud Antoniã, simul & quæ futura timebãtur, si disiceretur murus cauebat, & antequã arietes admouerentur operibus instabat: nisi quia conatus eorum irritus fieret. Aggressi enim cum facibus aggerem, spe decepti remeauêre. Nam primum ne concordare quidem eorũ videbatur consiliũ, paulatim & per interualla, & contanter, nõ sine metu prosilientium, neq; Iudæorũ more, vt breuiter dicam. deerant enim quæ propria gentis essent, audacia, cursus, & omnium simul impetus: & vt nõ sine offensione recederent. Languidiores verò progressi quàm solebant, etiã Romanos solito promptiores offendere: qui corporibus quidem atq; armis ita vndiq; aggeres sepsere, vt nusquã igni aditũ relinquerent: animũ verò ita confirmauerũt, ne*

Multitudo congestorum in ciuitate cadauerũ horrenda visu.

Iudæi supplicij sui tarditatẽ exprobrant Deo.

Iudæa deserta & desolata.

Romanorum & Iudæorum par timor.

Romani Iudæorum audaciam verentur.

Iudæi cum facib⁹ aggerem aggrediũtur, spe decepti remeant.

Audacia & impetus Iudęorum decrescit.

An. mũdi 4034 A nato Christo 72.

quis loco antequam occumberet moueretur. nam prater omnium rerum desperationem si etiam illud opus esset exustum, acerbissimus pudor milites occupauerat, si aut calliditati virtus cederet, aut arma temeritati, aut peritia multitudini, aut Iudæis Romani. Simul autem missilia pro illis faciebant in prosilientes delata: & qui cecidisset, posteriores impediebat, ac periculum antecedentis molliores eos efficiebat. Qui verò intra teli iactum venire properassent, alij disciplina hostium & densitate perterriti, alij confixi hastis retrocedebant: & ad extremum alius alium timiditatis arguens, re infecta reuertebantur. Calend. autem Iulij tentata fuerat expugnatio. Judæis autem inde digressis, Romani machinas admouere: quãuis ab Antonia saxis atq; igni ferroq; peterentur, & quodcunq; hostibus telum necessitas attulisset. nam licet multũ mœnibus Iudæi confiderent, machinasq; contemnerent, tamen eas applicare prohibebant Romanos. Illi autem Iudæis studium esse rati, ne murorum infirmitate Antonia læderetur: & fragilibus eam fundamentis suspicantes, cõtra certabant. Nec tamen quod feriebatur, ictibus obediebat: sed ipsi quidem crebris in se missilibus iactis, cum nullis periculis desuper venientibus lassarentur, arietum opus vrgebant cum verò inferiores essent, ac lapidibus frangerentur, alij scutis super corpora concameratis, fundamenta manibus & vectibus suffodiebant. Itaque saxis quatuor obstinato labore concussis, quietem vtrisque nox attulit: & in ea murus arietibus labefactatus, ex qua parte prioribus Joannes aggeribus insidiando murum suffoderat, subsidente cuniculo repente labitur. Verùm prater spem vtrorúmque animi affecti sunt. Nam Judæi quidem quibus mœrorem esse oportebat, quod ruina prater spem accidera t, & aduersum eam præcauti non fuerãt, tanquam maneret Antonia confidebant. Romanorum autem inopinatam lætitiam ex celeri subuersione natam, conspectus alius murus, quem intrinsecus Ioannes ædificauerat, citò restinxit. Veruntamen priore facilior oppugnatio videbatur. Tunc enim & ascensum per ruinas promptiorem, & Antonia esse infirmiorem murum qui recens erat, citoq; destrui posset arbitrabantur. Nemo tamen eum audebat ascendere: quod ei qui primus id tentauisset, certissimum esset exitium. Titus verò spe atque oratione putans alacritatem pugnantium excitari, & adhortatione atque promissis sæpe quidem periculorum nasci oblitia, interdum autem mortem solere contemni, in vnum congregatos fortissimos experiebatur, dicens: Commilitones, hortari quidem ad ea quæ periculum non afferunt, apertè & ipsis qui rogantur, & qui eos rogant, ignauiæ reprehensionẽ parit. exhortatione autem opus est in solis rebus ambiguis: quippe illa per se quenque gerere dignum est. Itaque difficilem vobis in murum esse ascensum ipse profiteor: quod autem vel maximè oporteat gloriæ cupidos pugnare cum difficilimis rebus, pulcrumq; sit cum laude mori, nec erit infructuosum si, qui primi fortiter fecerint, prosequar. Primum quidem vos illud hortetur, quod nonnullos fortasse deterreat, Judæorum patiens animus, & in aduersis rebus dura constantia. Romanos enim eosq; milites, quibus in pace bella discere, in bello autem vincere consuetum est, à Iudæis manu vel animo superari turpissimum est: idq; in fine victoriæ, cum etiam Dei nitamur auxilio. nanque offensiones nostræ, Iudaicæ desperationes sunt. Illorum autem clades, fauore Dei vestrisq; virtutibus crescunt. Etenim seditio, fames, obsidio, murorumq; sine machinis casus, quid sit aliud quàm in illos ira Dei, nostrum q; adiumentum.

Iudæi seipsos timiditatis arguentes, re infecta reuertũtur.

Oppugnatio Hierosolymæ Calendis Iulij.

Romani murum suffodiunt.

Murum quem Ioannes ædificauerat, nemo ascendere audet.

Titi ad fortissimos oratio & adhortatio.

Iudæorum patiens animus, & in aduersis rebus dura Constantia.

Ira Dei in Iudæos Romanorũ adiumentũ.

Igitur

Igitur non solùm deterioribus inferiores videri, sed etiam diuinum præsidium prodere, vobis non conuenit. Quo pacto autem non turpe videatur, Iudæos quidem quibus non magni pudoris est vinci, qui seruire didicerint, quo minus in posterum id patiantur, mortem contemnere atque in nos medios frequenter excurrere, non victoriæ spe, sed ostentationis gratia: nos autem totius penè terræ marisq; victores, quibus etiam non vincere probro habetur, ociosos sedentes, ne semel quidem in hostes aliquid audaciter expertos, famem ac fortunam cum his armis operiri? maximè cum paruo discrimine totum positis efficere. Denique in Antoniam si ascenderimus, habebimus ciuitatem. Nam & si pugnandum sit aduersum intus positos, quod non arbitror, attamen capiti ac respirationi hostium insedere victoriam nobis plenissimam repromittit. Equidem prætermissa nunc eorum laude, qui in bello cecidere, & immortalitate, qui Martio furore prostrati sunt, ex morbo pacis tempore mortem aliter sentientibus imprecor, quorum animæ cum corpore sepultura damnatur. Quis enim virorum fortium nescit, quod animas in acie ferro corporibus absolutas, purissimum elementum æther hospitio receptas inter sidera collocat: manesq; se bonos ac propitios heroas, videndos offerunt posteris suis? Quas verò morbus corporis tabesq; consumpserit, & si maximè probris ac piaculis purgatæ sint, subterraneæ tenebræ operiunt, altaq; obliuio suscipit, corporis simul & vitæ ac memoriæ fine circunscriptas. Quod si necessariò mors homini decreta est, ad hoc autem omni morbo leuius est, ferri ministeriũ, cui non videatur ignauum negare vsui, quod debito redditurus sit. Et hæc quidẽ veluti seruari nequeant, vel qui conati fuerint prosecutus sum. est aũt salutis spes in maximis quoq; periculis, qui virilem animum gerunt. Primum enim quod decidit patet incessui: deinde totum quod ædificatum est, facilimè dissolui potest. Vosq; plures hoc opus aggredientes, alius alij pro adhortatione fietis atq; subsidio: vestraq; obstinatio breui animos hostium franget: ac fortasse nobis, si eam tantum cœperimus, incruenta res efficietur. Etenim ascendentes quidem nos prohibere scilicet conabuntur. si verò clàm, vel etiam per vim aliquid egerimus semel, quamuis paucos non sustinebunt. Me autem profectò pudeat, nisi qui primus hoc fecerit, inuidendum remunerationibus facero: & qui vixerit quidem nunc æqualibus præsit: beatissima verò præmia sequantur occisos. Talia dicente Tito, cætera quidem multitudo periculi magnitudinem timuit: eorum verò vnus, qui in cohortibus militarent, Sabinus nomine, genere Syrus, vir & manu simul & animo fortis apparuit: licet si quis eum ante vidisset, quantũ ex habitu corporis, ne specie quidem militem esse credidisset. erat enim colore nigro, exilis habitudine: sed anima quædam heroica in macro corpore, atq; angustiore viribus suis habitabat. Cum primus itaq; surrexisset: dedo me, inquit tibi alacri animo Cæsar, & ante omnes in murum ascendo: atq; opto quidem, vt vires ac voluntatem meam sequatur fortuna tua. quod si cœpto casus inuiderit, scito me non præter spem, quod res aliter cesserit, sed quod sic decreuerim, pro te moriturum. His dictis, & scutum læua manu capiti prætendens, strictoq; dextera gladio, circa horam diei sextam murum petebat. sequebantur autem ex alijs, qui soli eius virtutis æmuli esse cupiebant vndecim viri. Multo autem omnes antecedebat diuino quodam impetu excitatus, cum de muro custodes iaculis & sagittis vndiq; infinitis appeterent, atque ingentia saxa deuoluerent, qua nonnullos de vndecim deiecerũt. Sabinus

An. mũdi 4034. A nato Christo 72.

Iudæorum ac Romanorum comparatio.

Titus poetico more de futura vita loquitur.

Fortium virorum remuneratio.

Sabinus vir corporis habitu paruus, sed manu simul & animo fortis.

Sabinus cum vndecim viris murum petit.

An.mũdi 4034 A nato Christo 72.

Fortunæ vis.

autem mi̓ilibus occurrens, licet obrueretur ſagittis, non tamen ante impetum cohibuit, quàm ſumma muri prehenderet, hoſtesq́ in fugam verteret. viribus enim eius atque animi pertinacia territi, pluresq́ aſcendiſſe rati non ſteterunt. Qua in re fortunam quis, veluti virtutibus inuideat, ſemperq́ præclaris facinoribus officiat non incuſauerit? Siquidem hic vir neq́ ab incepto errauit, & offenſione lapidis cum maximo crepitu pronus decidit. Vnde factum eſt, vt Iudæi reuerſi, vbi ſolum & iacentem videre, ex omni eum parte iaculis peterent. Ille verò genibus nixus, & ſcuto protectus, primò quidem vlciſcebatur hoſtes, multosq́ ad ſe appropinquantes ſauciauit: vulnerum autem multitudine remiſit dexteram: & ad extremum priuſquam redderet animam ſagittis eſt obrutus, vir dignus pro fortitudine qui meliori fortuna vteretur. pro menſura verò cœpti facinoris cecidit. Cæteri autem tres penè iam ſumma tenentes, obtriti lapidibus perierunt, & octo ſauciati detracti, & in caſtra relati ſunt. Hæc quidem tertia die menſis Julij geſta ſunt.

Sabinus cum tribus ſocijs perit.

CAP. II.

Romani Antoniam inuadunt, & à Iudæis repelluntur.

Antoniam Romani inuadunt.

IDVO autem poſt, viginti de numero excubantium per aggeres militum congregati, ſigniferum ordinis ſui, & duos quoſdam ex ala equitum, & tubicinem vnum ad ſe vocant: nonaq́ noctis hora per ruinas ad Antoniam ociosè procedunt. occiſis autem primis cuſtodibus ſomno oppreſsis, murum obtinent, ac buccina ſignum dari præcipiunt: quo cæteri quidem vigiles ſubitò exuſcitantur, & fugiunt priuſquam multitudinem quæ murum aſcenderat, cernerent. nam & timor illis, & tuba imaginem quandam, vt magnum hoſtium numerum aſcendiſſe crederent, oſtendit. Cæſar autem ſigno audito, properè armat exercitum: & cum ducibus primis lectorum caterua comitatus, aſcendit. Cum autem Iudæi ad templum interuis confugiſſent, ipſi quoq́ per cuniculum irruperunt, quem Ioannes aduerſum Romanorum aggeres aperuerat. Diſpoſitiq́ amborum agminum ſeditioſi, tàm Ioannis quàm Simonis, arcebant eos ſumma vi atque alacritate repugnandi. ſiquidem excidij finem putabant, locum ſanctum penetraſſe Romanos, quod & his victoriæ principium fuit. Ad ipſum autem adytum validiſſima pugna committitur: his quidem templum vi occupare certantibus, Iudæis verò Antoniam verſus eos repellentibus. Et ſagittæ quidem ac haſtæ vtriſq́ inutiles erant, ſtrictis autem enſibus dimicabant. Neq́ conflictu diſcerni poterat, ex qua parte quiſque pugnaret, permixtis viris & propter anguſtias permutatis, cum & vocis intellectum magnitudo confunderet, multaq́ mors eſſet vtrinque, armaq́ ſimul & cadauera iacentium conculcata frangerent præliantes. Semper autem ſi bellum fluctuans grauaſſet alteram partem, potiorum exhortatio & inferiorum conqueſtio naſcebatur. Neque aut fugæ aut perſecutioni locus erat: ſed propinquæ mutationes confligentium, & inclinationes permixtæ fiebant exercitus. Qui verò inter primos ſtetiſſent, aut occidendi aut moriendi neceſsitatem habebant, quod refugere non dabatur. nam & poſteriores vtriuſque partis, ſuos in frontem vrgebant, nullumq́ inter dimicantes bello vacuum interuallum reliquerant. Cum autem Iudæorum animi Romanorum peritiam vincerent, iamq́ omninò tota acies pelleretur (à nona enim hora noctis ad ſeptimam vſque diei pugnabant) hi quidem omnes ſimul excidij periculum pro

Prope templi adytũ validiſſima pugna committitur.

Anguſtiæ ad pugnandum perincommodæ.

nutrimento

nutrimento virtutis habebant: Romani verò exercitus parti (nondum enim ascenderant legiones, illisq; spes pugnantium nitebatur) satis esse visum est in praesentia, Antoniam obtinere. An. mũdi 4034. A nato Christo 72.

CAP. III.

De Iuliano Romano milite insigni fortitudine.

IVLIANVS *verò quidam centurio ex Bithynia non ignobilis, quem in illo bello & armorum peritia & viribus corporis & animi spiritu omnium fortissimum ipse cognoui, vbi Romanos iam cedere & malè repugnare conspexit (propter Titum autem apud Antoniam stabat) subitò prosilijt, iamq; Judæos vincentes solus ad interiorem vsq; templi angelum persecutus est. Fugiebat autem vniuersa multitudo, neq; vim eius neq; audaciam hominis esse opinantes. At ille per medios ruens, quos alios aliò disiecerat, ipsos quos occupasset interficiebat: eaq; facie nihil Cæsari admirabilius, aut alijs horribilius visum est. Verùm & ipsum profectò fata persequebantur, quæ ab homine vitari non possunt. Calceos nanq; habens, creberrimis atq; acutis clauis, vt cæteri solent milites, fixos, dum strato saxeis crustis solo curreret, labitur: magnoq; cum armorum sono deiectus, in tergum fugientes reduxit. Et Romanorum quidem clamor ex Antonia sublatus est, saluti eius metuentium: Judæi verò multis simul gladijs & hastis vndiq; feriebant. Ille autem multam quidem ferri vim scuto excipiebat: sæpè autem conatus erigere se, percutientium multitudine reuolutus est, & iacens tamen gladio multos perculit. nec enim citò peremptus est, quando galea & thorace omnia membra neci opportuna septus erat. nanq; diu ceruicem contraxerat, donec concisis alijs eius membris membris remisit vires, cum ei nemo auderet succurrere. Nimius autem dolor Cæsarem tenuit, vbi tantæ fortitudinis virum in conspectu tantæ multitudinis vidit occidi: & quod locus se quidem intercludebat auxilium ferre cupientem: alios autem, ne possent, metus impediebat. Iulianus igitur diu cum morte luctatus, cum non paucos interfectorum suorum saucios reliquisset, ægrè peremptus est: magna sui gloria, non apud Romanos tantum & Cæsarem, verùm apud hostes quoq; relicta. Judæi verò etiam mortui rapto corpore, Romanos in fugam versos, in Antoniam concluserè. Fortiter autem in eo prælio decertauere, Alexas quidem & Gyphthæus, ex agmine Joannis: ex parte verò Simonis, Malachias, & Mertonis filius Judas, & Sosa filius Jacobus, dux Idumæorum: Zelotæ verò fratres duo filij Iairi Simon & Iudas.*

Fortitudo insignis Iuliani.

Iulianus dum strato saxeis crustis solo currit, labitur.

Mors Iuliani.

Heroes inter Iudæos.

CAP. IIII.

Iosephi oratio pro deditione Iudæorum & profugium eorum.

TITVS *autem militibus suis imperat Antoniæ fundamenta diruere, facilemq; ascensum cuncto exercitui præparare. Ipse verò Iosepho ad se vocato (namq; audierat eo die qui erat mensis Iulij septimus decimus, diuinam obseruãtiam, quæ entelechismos vocatur, virorum penuria defuisse, eaq; re populum nimis dolere) iterum dici Ioanni præcepit quæ ante mandauerat: quòd etiam si quis eum pugnandi sæuus amor teneret, cũ qua placeret ei multitudine, ad bellũ progredi liceret: dum modo nõ vnà secũ & ciuitas interiret simul & templũ: sanctũ tamen locum violare desineret, néue in Deũ nefas admitteret. Potestatẽ autem haberet si vellet*

Titus Ioannem ad bellum progredi iubet, ne vnà secum & ciuitas interiret simul & templum.

An. mũdi 4034 A nato Christo 72.

si vellet, ſacra intermiſſa celebrare per Iudæos quos ipſe delegiſſet. Itaque Ioſephus, ne ſoli Ioanni hæc intimarentur, ſed etiam pluribus, vnde exaudiri poſſet conſtitit, & mandata Cæſaris Hebraico ſermone diſſeruit. Multum autem eos quò patria parcerent precabatur, ignemq; depellerent iam templo contiguum, Deoq; vota redderent conſueta. His dictis populus triſtitia ſimul & ſi-

Ioannis in Ioſephum conuitia.

lentio tenebatur. Multis autem conuicijs tyrannus Ioſepho cum execrationibus lacerato, poſtremò addidit, nunquam ſibi excidium̄ eſſe metuendum, quoniam Dei ciuitas eſſet. Atque cum exclamatione: ſanè verò, inquit Ioſephus, eam puram Deo conſeruaſti, inuiolataq; ſancta manſere: nec in eum cuius ſperas auxilium, quicquam impium deliquiſti: ſed ſolennia ſacra conſequitur. Et ſi quidem tibi quiſquam quotidianum auferat cibum, impium eum hoſtem putabis: Deum verò, quem perpetua religione priuaueris, belli auxilio ſperas futurum? Et Romanis peccata imputas? qui noſtras leges etiam nunc tuentur: & qua ipſe intercidiſti ſacra, Deo reddi compellunt. Quis non inopinatæ mutationis cauſam gemat, ac defleat ciuitatem? cum alieni quidem, hoſtesq; impietatem tuam corrigant: tu verò Iudæus, & inter leges educatus, illis quoq; in has ſeuior inueniaris. Atqui Ioannes etiam pœnitere malorum, non eſt turpe in rebus extremis: bonumq; tibi exemplum patriam ſeruare cupienti propoſitum eſt, Ie-

Iechonias voluntariam Babylonicam captiuitatem ſuſtinet

chonias Rex Iudæorum: qui quondam Babylonijs bellum ſibi inferentibus, ſponte ciuitate priuſquam caperetur exceſſit, & cum cognatione ſua voluntariam captiuitatem ſuſtinuit, ne hæc ſancta hoſtibus proderet, Deique domum videret exuri. Ob hoc ſacra Iudæorum commemoratione laudatur: eumq; memoria tranſmiſſa per ſecula ſemper noua immortalem poſteris tradit. Bonum o Ioannes exemplar, & ſi periculum præſtò ſit: ego autem veniam quoque tibi à Romanis ſpondeo, dum memineris, quòd gentilis moneam, & Iudais iſta promittam, ſpectariq; oporteat, quis ſit autor, & vnde conſilium. Abſit enim vnquam me ita captiuum viuere, vt genus aut leges patrias obliuiſcar. Rurſum indignaris & clamas, mihiq; maledicis. Etiam acerbiora mereor, qui hæc aduer-

Fato, Deiq; ſententia vrbem interituram.

ſus fata ſuadeo, deique ſententia condemnatos ſeruare contendo. Quis ignorat ſcripta veterum prophetarum, & reſponſum impendens miſerrimæ ciuitati? Iam tunc enim eius excidium prædixere, cum quis homicidium gentile cœpiſſet. Veſtrorum autem cadauerum non ciuitas tantum, ſed etiam templum omne repletum eſt. Deus planè, Deus ipſe cum Romanis ignem ſibi luſtrationis in-

Ioſephi vox ſingultibus interrupta.

fert, totque ſcelerum plenam exurit ciuitatem. Hæc Ioſepho cum fletu & lacrymis proſequente, vox eius ſingultibus interrupta eſt. Et Romani quidem miſerati dolorem, admirati ſunt. Ioannes autem eiusq; ſocij magis contra Romanos irritabantur, illum quoque capere cupientes. Nobilium tamen plurimos commouit eius oratio. Et nonnulli quidem ſeditioſorum cuſtodias formidantes, lo-

Iudæorum nobilium plurimi ad Romanos confugiunt.

cis ſuis manebant, iamdudum certi de ſuo pariter & ciuitatis exitio. Fuerunt autem, qui capto diſceſſionis tempore, ad Romanos confugêre: in quibus erant Pontifices Ioſephus & Ieſus. Filij verò Pontificum, tres quidem Iſmaëlis, cui apud Cyrenen fuerat caput abſciſum, & Matthia quatuor: alterius verò Matthiæ vnus, qui poſt interitum patris aufugerat, quem Simon Gioræ cum tribus filijs, vt ſuprà dictum eſt, interemit. Multi autem nobiles cum

Cæſaris in transfugas humanitas.

Pontificibus defecere: eosq; imperator cùm per alia humanè ſuſcepit, tum ſciens in alienigenis moribus illis verſari moleſtũ eſſe, in Gophnam dimiſit, vt ibi manerent

nerent interim, multas etiam pollicitas possessiones cuiq; peracto bello se redditurum. Illi quidem in destinatum municipium læti cum omni cautione discedunt. His autem in ciuitate non visis, rumor seditiosis iterum diffamatus est, quòd Romani transfugas occidissent, vt hoc metu videlicet à fuga reliquos deterrerent. Et paulisper quidem hæc calliditas eorum, sicut antea, valuit, timor autem profugere cupientes inhibuit. Rursus autem postquam eos Titus reuocatos à Gophna cum Josepho murum circumire, & populo conspici iussit, multi ad Romanos fugiebant. In vnum verò congregati, & ante Romanos stantes, cum lacrymis atque vlulatu seditiosos rogabant, primo quidem vt in ciuitatem Romanos susciperent, patriamq; seruarent. si hoc displiceret, saltem de fano exirent, templumq; sibi liberarent. Nec enim ausuros sine maxima necessitate Romanos ignem sanctis immittere. His illi magis aduersabantur, multaq; in transfugas vociferati conuicia, supra sacras portas iacula & balistas & saxorum disposuere tormenta, vt omne quidem circum fanum spatium multitudine mortuorum sepulcro, templum verò ipsum castello simile videretur. In loca verò sancta & inaccessa, cum armis adhuc & manibus gentili cæde calentibus insiliebant: & ad hanc processere legis iniuriam, vt quam Iudæos indignationem oporteret exercere, si hæc Romani admitterent: ea tunc in Iudæos propria sacra temerantes, vterentur Romani milites. Nemo sanè fuit eorum, qui non cum honore templum aspiceret, atque adoraret: latronesq; optaret, antequam immedicabile malum contingeret, pœnitere. Titus autem dolens vicem eorum, iterum Ioannem eiusq; socios increpabat, dicens: Nónne vos, o scelera-

An. mũdi 4034. A nato Christo 72.

Transfugæ cum lacrymis & vlulatu seditiosos Iudæos rogant.

Templum castello simile.

Titus Ioannem eiusque socios alloquitur.

tissimi, cancello sanctum locum protexistis? Nónne literis Græcis ac nostris incisas tabulas constituistis, quibus ne septa cuiquam transgredi liceret edicitur? Nónne eos qui transissent, quamuis Romanus quis esset, vobis necare permisimus? Quid igitur in eo etiam mortuos conculcastis, o nocentissimi? Aut cur templum & externi & gentilis sanguinis cõfusione polluistis? Testor ego patrios Deos, & si quis vnquam hunc locũ ante aspexit, (nunc enim neminẽ credo) itemq; testor & exercitum meum & Iudæos qui apud me sunt, & vosipsos, quòd non ego vos violare hæc compellam: quin & si locum acies vestra mutauerit, neq; accedet ad sancta quispiam Romanorum, neq; quicquam in eorum contumeliam faciet. seruabo autem vobis etiam templum nolentibus.

Titus Iudæis nolentibus templum seruare conatur.

CAP. V.

De iterata pugna, exstructis aggeribus, & excursionibus Iudæorum.

Hæc Josepho internunciante principis dicta, latrones ac tyranni existimantes non beneuolentia, sed timiditate hos sermones fieri, in superbiam tollebantur. Titus autem, qui neq; seipsos miserari eos, neq; templo parcere prospiciebat, rursus bellum gerere decreuit inuitus. Sed vniuersum quidem his militem, quòd locus eum non caperet, inferre non poterat. Tricenis autem de singulis centurijs, viris fortissimis lectis, etiam chiliarchis singulis millenos attribuit: hisq; duce præposito Cereali hora noctis nona iubet in custodias impetum fieri. Cum autem ipse quoq; in armis esset, vnaq; descendere statuisset, amici eum propter periculi magnitudinem ducumq; dicta continuerunt. plus enim operis eum in Antonia præsidentem militum certamini facturũ esse dixerunt, quàm si periculum subisset: omnes enim fore sub oculis imperatoris optimos bellatores. His dictis paruit. Deinde

Titus tricenis de singulis centurijs viris fortissimis lectis, in custodias impetum fieri iubet.

An. mũdi 4034 A nato Christo 72.

ob hoc ſolùm ſe manere locutus ad milites, vt de eorum virtute iudicaret: ne aut fortis quiſquam indonatus abiret, aut contra impunitus ignauus lateret, ſed omnium ſpectator ac teſtis fieret ipſe, qui & vlciſcendi & remunerandi eſſet dominus: illos quidem ad aciem hora qua ſupra memoratum eſt, dimiſit. Progreſſus autem ad ſpeculam in Antonia quid fieret expectabat. Verùm hi qui miſſi fuerant, non ita, vt ſperabant, ſomno oppreſſos inuenere cuſtodes: ſed coortis cum clamore, confeſtim manus conſeruere, excubitorum autem tumultu excitati cateri cateruatim excurrêre. Itaq; primorum quidem impetum excipiebant Romani: qui autem illos ſequerentur, in agmen proprium incidebant, multisq; ſuorum velut hoſtibus vtebantur. Vocis namq; agnitionem confuſus partium clamor, oculorum autem ſingulis nox ademerat: cum preterea quoſdam furor cæcos, alios iracundia, alios timor efficeret: idcirco obuium quenque ſine diſcretione feriebant. Romanis quidem ſcutorum coniunctione ſeptis, & per globos proſilientibus, ignoratio minus nocebat: ſigni enim ſui quiſque meminerat. Iudæi verò diſiecti tàm impetus quàm receſſus temerè facientes, ſæpe imaginem inter ſe hoſtium alijs alij demonſtrabant: cum reuertentem ſuum quiſque per tenebras, quaſi Romanum aggredientem exciperet. Denique plures à ſuis quàm ab hoſtibus ſauciati ſunt, donec orto die, viſu iam pugna diſcerneretur: & in acie ſtantes ordine, ſagittis atque telis vterentur. Neutri verò cedebant, neque labore fatigabantur. Sed Romani quidem & ſigillatim, & multi ſimul in conſpectu imperatoris de virtute certabant: illumq; diem ſibi quiſq; promotionis initium fore putabat, ſi fortiter dimicaſſet. Iudæis autem & proprium cuiuſque periculum, & quod templo metuerent, miniſtrabat audaciam: quod tyrannus ſtans hos rogaret, alios verberaret, & ad pugnandum interminationibus incitaret. Cominus autem plerunq; pugnatum eſt, ſed citò & breui momento prælia mutabantur. neutra enim pars prolixũ fugæ ſpatium vel perſecutionis habebat. Pro ſuorum autem euentu ex Antonia tumultus erat, & confidere ſuperantibus, & ſtare ſi fugerent, acclamantium: eratq; veluti quoddam belli theatrum. nec enim vel Titum ad alios, qui vnà erant quicquam eorum quæ in pugna gerebantur latebat. Poſtremò nona hora noctis cœpto prælio, quinta diei diſſoluti ſunt, cum neutri eo loco vnde pugnam iniere certa fuga ceſſiſſent, verum mediam in ancipiti prælio victoriam reliquiſſent. Romanorum quidem plurimi nobiliter decertarunt. Iudæorum verò partis quidem Simonis, Iudæ Mertonis filius, & Simon Ioſiæ: Idumæiq; Iacobus, & Simon, hic Cathlæ filius, Iacobus autem Soſæ: de Ioannis autem ſocijs Gyphthæus & Alexas: & de Zelotis, Simon filius Iairi. At Romanorum reliqua manus, die ſeptimo ſubuerſis Antoniæ fundamentis, latam viam vſque ad templum fecit. admotaq; muro legiones, mox aggeres inchoabant: vnum contra interioris templi angulum, qui ad ſeptentrionem orientemq; ſpectabat: alterum contra exedram, ad aquilonis partem inter duas portas edificatam. aliorum duorum vnum contra porticum occidentalem templi exterioris, alterum contra ſeptentrionalem. Magno tamen opus cum labore ac miſerijs proficiebat, cum materias à centeſimo vſque ſtadio deportarent. Interdum autem inſidijs lædebantur, cum ipſi quidem vincendi facultate minimè cauerent, Iudæis verò propter deſperationem ſalutis audacioribus vterentur. Nonnulli enim equitum, quoties ad ligna ſiue fœnum colligendum exiſſent, interea dum id facerent, equos ſuos frenis exutos

Titus ad ſpeculam in Antonia progreſſus, quid fieret, expectat.

Citò & breui momento prælia mutantur.

Media victoria in ancipiti prælio relicta.

Aggeres quatuor è regione templi extructi.

Romanorum equos Iudæi rapiunt.

exutos pasci sinebant: quos Judæi per cuneos erumpentes rapiebant. Itaq; cum id crebrò fieret Cæsar existimans, quod erat verum, negligentia suorum magis quàm Judæorum virtute rapinas contingere, tristi animaduérsione cæteros ad equorum custodiam reuocare statuit: vnoq; milite qui equum perdiderat morte damnato, eo metu equos suos cæteris conseruauit. Nunquam enim eos posthac in pascua dimittebant, sed tanquam natura his connexi ad necessitatem egrediebantur. Illi quidem templum oppugnabant, aggeresq; erigebant. Altera verò die post eorum ascensum, multi seditiosorum, quos rapinæ defecerant & fames vrgebat, congregati, in præsidia Romanorum, quæ Eleon montem versus collocata erant, circa vndecimam diei horam impetum faciunt. Sperabant enim primo quidem inopinatos, deinde curandi corporis causa quiescentes, facile decipi posse. Verùm cognito illorum conatu, Romani de proprijs custodijs celeriter collecti obstabant eis, murum transcendere ac perrumpere violenter ambitum conatis. Conflato autem vehementi prœlio, & alia multa ab vtraq; parte fortiter gesta sunt: cum Romani præter fortitudinem etiam bellandi peritia, Iudæi verò immoderato impetu & effrenatis animis vterẽtur. Dux autem his pudor erat, illis necessitas. nam & amittere Iudæos, veluti laqueis irretitos, Romanis turpissimum videbatur: & illi vnam spem salutis, si murum vi perrumpere possent, habebant. & quidam ex ala equitum, Pedanius nomine, Iudæis in fugam versis, atque in vallem coactis equo in aduersum montem à latere incitato præteruectus, rapit vnum ex hostibus fugam petentem, iuuenem & grauem corpore, & armis vndique septum, talo comprehensum. Tantum se inclinauit equo currente, tantamq; dextera vim itemq; cæteri corporis, & equestris peritia demonstrauit. Iste quidem tanquam munus aliquod rapuisset, captiuum ferens, ad Cæsarem venit. Titus autem vires eius qui ceperat admiratus, & captiuo, quia murum aggredi tentauerat supplicio tradito, ipse templi oppugnationem curabat, vtq; aggeres maturè fierent perurgebat. Inter quæ Iudæi aduersis prælijs malè tractati, tumescente paulatim bello & in templi serpente perniciem, sicut in putrefacto corpore assolet, membra peste occupata, præuenientes ne vlterius procederet, abscindebant. Porticus enim parte, quæ ab Aquilone in orientem pertinens Antoniæ iungebatur, incensa, deinde ad viginti ferè cubitos abrupere, immisso sanctis incendio manibus suis. Biduo autem post, prædicti mensis vicesimo & quarto die, Romani porticum inflammauere: & vsque ad quartum decimum cubitum igne progresso, Judæi similiter culmen abijciunt, neque omninò recedentes ab operibus, & Antoniæ continentia dirimentes, cum liceret eis ac deberent incendium prohibere. Itaque immisso igne, cursum eius otiosè pro sua vtilitate metiebantur. Circa templum autem nunquam prælia cessauere: sed frequens erat paulatim contra se excurrentium pugna. Iisdem autem diebus, quidam ex Iudæis, vir & corpore breuis, & vultu despicabilis, tamq; genere quàm rebus alijs vilissimus, Ionathas nomine, progressus ad Ioannis Pontificis monumentum, cum alia multa superbè ad Romanos prolocutus est, tum quem fortissimum haberent ad singulare prælium prouocauit. At qui contra stetere, multi quidem dedignabantur: erant autem inter eos (vt assolet) etiam qui timerent: quosdam verò non inconsulta mouebat ratio, cum mortis cupido non debere confligere. Nam qui de salute desperassent, eos neque cautos impetus habere, neque Deum vereri: & cum his in discrimen venire, quos neque vincere

An. mũdi 4034
A nato Christo 72.

Romanorum equos Iudæi rapiunt.

Iudæorum & Romanorum ad montem Eleon pugna.

Pedanius vir fortis & eques peritus.

Captiuus supplicio affectus.

Iudæi templi porticus incendunt.

Iudæi immisso igne, cursum eius otiosè metiuntur.

Ionathas Romanorum fortissimum ad singulare certamen prouocat.

An. mũdi 4034 A nato Christo 72.

magnum sit, & vinci cum dehonestamento periculosum, non fortitudinis sed ferocitatis videri. Quum autem diu nemo procederet, multaq; Iudæus eorum timiditati illuderet, homo arrogans & superbus, Romanus ex ala equitum nomine Pudens, insolentiam eius exosus, fortasse autem etiam corporis breuitate sublatus, incõsultè prosilijt: & cæteris commissa cum eo pugna risum præbuit, à fortuna proditus. Lapsum enim Jonathas interfecit: deinde pede supra mortuum posito, læua scutum, dextraq; cruentum gladium corruscabat: armisq; cum fremitu concussis, exercitui & iacenti insultans, spectantes Romanos increpabat:

Pudens cum Ionatha pugnat, & interficitur.

Ionathan Priscus centurio sagitta transfigit.

donec eum tripudiantem & vana iactantem, Priscus centurio sagitta transfixit: eoq; facto, & Judæorum & Romanorum clamor varius excitatus est. Ille autem dolore in vertiginem tortus, supra corpus hostis incubuit: belliq; felicitatem ratione carentem, quàm velox vltio sequeretur ostendit.

CAP. VI.

Romani flammis pereunt dolo Iudaico, & de Artorio quodam.

SEDITIOSI *verò templum tenentes apertè quidem & quotidiè militibus in aggeribus positis repugnabant. Vicesimo autem septimo die prædicti mensis, huiusmodi dolum excogitant. Occidentalis porticus spatium, quod inter culmen & trabes erat vacuum, syluis aridis, itemq; sulfure ac bitumine repleuere. Deinde velut oppressi cedebant. Quare multi quidem temerarij fugientibus instabant, & in porticum ascendere positis scalis nitebantur. qui verò prudentiores erant, nullam fugæ causam Judæis fuisse cogitantes, locis suis manebant. Verùm porticu repleta his qui ascenderant, ignem immittunt Iudæi. excitataq; vndiq; subitò flamma Romanos & qui extra periculum steterunt ingens stupor inuasit, & desperatio quos incendium ceperat occupauit. flammis enim cincti semetipsos retrorsum in oppidum, alij verò in hostes præcipitabant: multi spe salutis desilientes in puteos, ilicò debilitabantur: alios, dum conantur, præueniebat incendium: alij ferro flammam anteuertebant. statim verò & alios fugientes ignis comprehendebat, plurimum peruagatus. Cæsarem verò licet morientibus indignaretur, quòd iniussi porticum ascenderant, misericordia tamen eorum tetigit. Cumq; nemo prohibere posset incendium, hoc erat tamen solatio pereuntibus, quia videbant eius dolorem, pro quo ipsi animam perderent. Vociferans enim & ante alios prosiliens, & comites suos quàm possent auxilium ferre obsecrans, cernebatur Eiusq; voces & affectiones quisque, velut aliquam præclarissimam sepulturam, secum auferens moriebatur. Nonnulli tamen recepti in partem porticus latiorem, flammarum quidem periculum euasere. obsessi autem à Judæis, cum diu saucij restitissent, postremò vniuersi cecidêre. Post omnes autem quidam iuuenis, nomine Longus, toti huic ornamenti fuit calamitati: & quamuis sigillatim digni sint memoria qui perierè, omnium tamen fortissimus demonstratus est. Quem Iudæi quidem, & quia fortis erat, & quia interficere eum cupiebant, ad se descendere promissa fide hortabantur. Frater verò eius Cornelius, qui ex altera parte stabat, ne gloriam suam Romanamq; militiam dehonestaret, orabat: cui magis obtemperauit: sublatoq; altius gladio, vt ab vtrisque partibus cerneretur, semetipsum occidit. Eorum autem quos ignis obsederat, Artorius quidam calliditate seruatus est. Appellato enim clara voce Lucio quodam, commilitone & contubernali suo: hæredem te, inquit, relinquo*

Iudæi porticus spatium syluis aridis, sulfure ac bitumine replent.

Romanorũ in flamma calamitas.

Cæsarem Romanorum in flamma constitutorum misericordia tangit.

Longus semetipsum occidit.

totius

totius patrimonij mei, si me exceperis. Cum autem ille prompto animo accurrisset, ipse quidem qui se in eum proiecerat, vixit: Lucius verò pondere oppressus, constratoq; lapidibus solo allisus, continuo moritur. Ea calamitas paulisper quidem Romanis tristitiam comparuit, in posterum tamen cautiores effecit, & aduersus Iudæorum insidias iuuit, quibus plerunque loca moresq; hominum nescientes ladebantur. Exusta est verò porticus ad turrim vsque Ioannis, quam ille belli tempore quod cum Simone gerebat, supra postes qui in Xystum ducerent adificauerat. reliquum verò Iudæi, postquam consumpti fuerant qui ascenderant, abscinderunt. Postero autem die Romani quoque, porticum qui in Boreæ parte fuit, ad orientalem vsque totam incendunt: continentem angulos eius, quæ appellatur Cedronos, super vallem adificata: vnde etiam profunda erat & horribilis eius altitudo.

An. mũdi 4034 A nato Christo 72.

Lucius moritur, Artorius verò calliditate seruatur.

Porticus templi exusta.

CAP. VII.

De fame Iudæorum.

IRCA templum quidem ita se res habebant. Eorum verò qui per ciuitatem fame corrumpebantur, infinita multitudo moriebatur. Inenarrabiles autem clades eueniebãt. Per singulas nanq; domos, si cubi aliqua vestigia cibi apparuissent, bellũ ilico gerebatur: & amicissimi inter se ad manus veniebant, miseris diripientes animis viaticũ. Fides autem penuriæ nec morientibus habebatur: sed etiam quos viderent expirare, scrutabãtur latrones: ne quem forte cibũ sinu occultans quispiam, moreretur. Ipsos autem spes egestate victus hiantes, veluti canes rabidos decipiebat: & impingentes in ostia, tanquam ebrij ferebantur, easdemq; domos bis ac ter eodem momento desperatione inquietabant: omniaq; dentibus necessitas subigebat: & ea colligentes quæ nullum, quamuis sordidissimum mutorũ animalium, non horreret, comedere patiebantur. Denique nec cingulis nec calceamentis abstinuere, coriaq; scutis detracta mandebant. Quinetiam fœni veteris laceramenta victui habebantur: cuius nonnulli exiguum pondus quatuor Atticis venundabant. Et quid opus est famis improbitatem ex rebus anima carentibus demonstrare? Factũ enim relaturus sum, neq; apud Græcos, neq; apud Barbaros cognitum, & dictu quidem horrendum, auditu verò incredibile. Itaq; libenter hanc calamitatem intermitterem, ne mentiri me posteri æstimarent, nisi testes multos haberem: & fortasse frigidam referrem gratiam, parcius ea disserens, quorum fata perpessa est.

Intestinum bellum Iudæorum fame pereuntium.

Calceamenta, coria scutis detracta, vetusq; fœnum Iudæorum cibus.

CAP. VIII.

De muliere quæ per famem filium coxerat.

MVLIER quadã ex numero trans Iordanem habitantium incolarũ, Maria nomine, Eleazari filia de Vico Vetezobra, quod significat domus hyssopi, genere ac diuitijs nobilis, cum alia multitudine fugiens in Hierosolymam recepta, cum cæteris obsidebatur. Huius alia quidem bona tyrãni diripuerunt, quæ ex transamnanis locis in oppidum comportauerat. Reliquias verò conditorũ, & si alimenta reperissent, irrumpentes domum eius satellites, quotidie auferebant. Grauiter autem mulier indignabatur: propterea q; sæpissimè raptoribus maledicens, & imprecans, eos contra se vehementius iritabat: cum neque iratus, neque miserans, eam quisquã vellet interficere. Sed victum quidem parando alijs

An. mūdi 4034 A nato Christo 72.

parabat: vndique autem adempta iam erat ei etiam rapiendi facultas, famesq; viſceribus & medullis irrepſerat. Plus verò quàm fames iracundia ſuccendebat. Igitur vi animi ac neceſsitate impulſa, rebus aduerſis contra naturam excitatur: raptoq; filio, quem lactentem habebat, miſerum te, ait, infans, in bello & fame & ſeditione cui te ſeruauero? Apud Romanos etiam ſi vixeris ſeruiturus es: fames autem præuenit ſeruitutem: his verò ſeditioſi ſauiores ſunt. Eſto igitur mihi cibus, & ſeditioſis furia, & humanæ vitæ fabula, quæ ſola deeſt calamitatibus Iudæorum. Et hoc ſimul dicens, occidit filium, coctumq; medium comedit. adopertum verò reliquum ſeruauit. Ecce autem aderant ſeditioſi, & contaminatiſſimi nidoris odore capti, mortem ei ſtatim, niſi quod paraſſet, oſtenderet,

Matris priuſquàm filium occidit, colloquium.

Seditioſi cibū à matre paratū poſcunt.

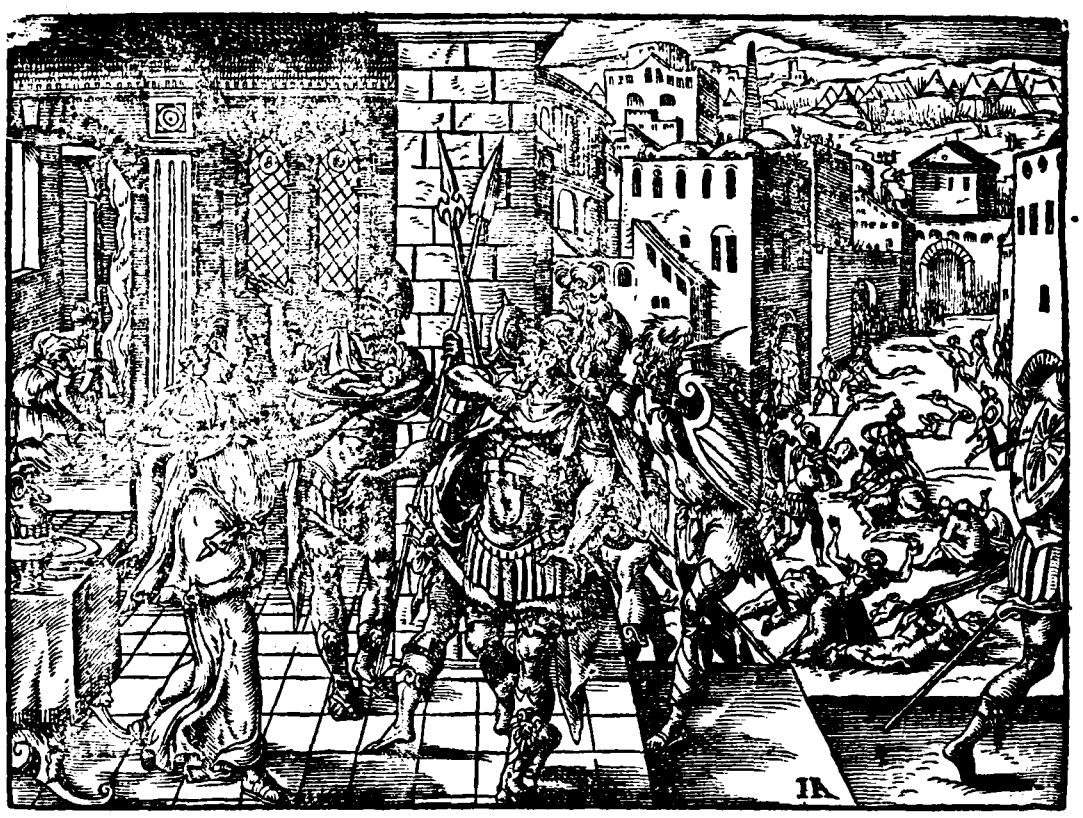

minabantur. Illa verò bonam partem ſe reſeruaſſe reſpondens, aperit filij reliquias. Illos autem confeſtim horror cœpit atq; dementia, viſuq; ipſo diriguerunt. At mulier: & hic, inquit, eſt verè filius & facinus meum, comedite: nam & ego comedi. Nolo vt ſitis aut fœmina molliores aut matre miſericordiores. Quòd ſi vos pietatem colitis, & mea ſacrificia repudiatis, ego quidem comedi, reliquum eius me manebit. Poſt hoc illi quidem trementes exierunt, ad hoc ſolum timidi, vixq; hoc cibi matri ceſſere. Mox autem repleta eſt eo ſcelere tota ciuitas: & vnuſquiſque ante oculos ſibi cladem illam proponens, tanquam hoc ipſe admiſiſſet, horrebat. Ab omnibus autem quos fames vrgebat, properabatur ad mortem & beati appellabantur, qui prius quàm id paterentur interiiſſent. Citò autem Romanis etiam nunciata eſt illa calamitas: eorumq; alij non credebant, alij miſerabantur, multos autem vehementius eius gentis odium cepit. Cæſar autem ſuper hoc Deum placabat: ſiquidem Iudæis pacem obtuliſſet, eisq; liberam propoſuiſſet omnium obliuionem quæ commiſerant. Illos autem pro concordia ſeditionem, bellum pro pace, pro ſatietate atque opulentia famem optaſſe: & qui proprijs manibus templum, quod ipſe eis ſeruaſſet, incendere cœperant, huiuſmodi alimentis eos eſſe digniſsimos. Veruntamen ſcelus huius nefandi victus, ruina ſeſe patriæ operturum: neque relicturum in orbe terræ, vt ſol inſpiciat ciuitatem, in qua matres ſic veſcerentur. Ante matres autem patribus huiuſmodi alimenta

Calamitas Romanis nunciata.

4. Regum 6. Ant. lib. 9. cap. 4.

alimenta deberi: qui nec post eiusmodi clades arma deponerent. Simul hæc dicens, desperationem hostium reputabat, nec eos sanam mentem recepturos existimabat, qui cuncta iam pertulissent, quibus antequam ea paterentur, mutare sententiam sperabantur. An. mūdi 4034 A nato Christo 72.

CAP. IX.

De expugnatione muri & incendio Templi.

OCTAVO autem die mensis Augusti, cum duæ legiones aggeres perfecissent, ad exedram occidentalem templi exterioris admoueri arietes iussit: cū diebus antè sex, qui firmissimus erat aries, parietem sine intermissione pulsando, nihil omnino profecisset. Verùm & huius & cæterorū magnitudinem structura lapidum superabat. Septentrionalis autem portæ alij fundamēta suffodiebant: multumq; fatigati, exteriores tantum lapides euellere potuere, ab interioribus autem porta sustinebantur. tamq; diu mansere, donec instrumentorum & vectium conatibus desperatis, Romani scalas porticibus applicuere. Judai verò præuenti, ne eas subire prohiberent, cum his congressi dimicabant. Et alios quidem retrò depellentes præcipitabant, accedentes alios subsidio trucidabant. multos de scalis egredientes, prius quàm se scutis obtegerent, ferientes gladijs præueniebant, nonnullas autem scalas armatorum plenas, in latus declinantes, dejiciebant. Vnde Romanorum quoq; non parua cades sequebatur. Alij signis ablatis pro his decertabant, rapinam eorum grauissimæ fore turpitudini ducentes. Postremo tamen Iudai & signis potiuntur: & eos qui vnà ascenderant interficiunt, cæteri verò clade intereuntium perterriti descendunt. Romanorum quidem nemo non aliquo facto opere procubuit. Seditiosorū autem, qui prioribus prælijs etiam tunc fortiter pugnauerunt, & præterea Eleazarus fratris Simonis tyranni filius. Titus autem cum videret se alieno templo cum damno & nece militum parcere, ignem portis subijci iussit. Inter hæc autem ad eum profugi veniunt, Ananus Ammauntinus, Simonis satelles crudelissimus, & Archelaus filius Magadati: idcircò sperantes veniam, quod Iudæos victores reliquerant. Titus autem, cum hanc eorum in Iudæos crudelitatem audiuit, vtrunq; obtruncare decreuit. Dicebat enim necessitate, non voluntate venisse: nec salute dignos esse, incensam ipsorum causa patriam deserentes. Veruntamen cohibuit iracundiam fides, eosq; dimisit: sed non eo loco habendos, quo etiam alios credidit. Jam verò portis milites ignem admouerant, liquefactóque argento cito lignum flamma absumpserant, cùm subito aucta proximas inde porticus corripuere. Judæis verò ignem circum se videntibus, corpora simul animique ceciderunt: & stupore attoniti, adiuuare quidem vel extinguere nemo conatus est: stantes verò aspiciebant, nec tamen his quæ absumerentur dolentes, saltem vt quod reliquum esset saluum haberent, animum colligebant. Illo quidem die, & quæ secuta est nocte, crescebat incendium: paulatim enim nec simul vndique inflammari porticus potuerunt. postero autem die Titus parte militum iussa incendium restinguere, pérque proxima portis loca viam sternere, vt facilior agminibus esset ascensus, rectores ad se conuocat: sexq; collectis qui erant proceres, Tiberio Alexandro totius militiæ præfecto, & Sexto Cereali quintæ legionis præposito, & Largio Lepido decimæ, & Tito Frigio quintædecimæ, cum quibus erat etiam Aeternius Fronto magister duarum Alexandrinarum legionum & Marcus

Romanos Iudei vincunt, eorumq; signis potiuntur.

Simonis satellites duo ab eo deficiunt.

Iracundiam Titi fides cohibet.

Iudæorum nemo incendium extinguere conatur.

Titus rectores ad se conuocat.

An.mũdi 4034 A nato Christo 72.

Titus consilium de templo proponit.

& Marcus Antonius Iulianus procurator Iudæa, congregatisq; præterea chiliarchis & procuratoribus, consilium de templo proposuit. Alijs quidem videbatur lege belli vtendum esse: nunquã enim Iudæos à nouis rebus posse desinere templo manente, quò omnes vbicunq; essent colligerentur. Nonnulli si templum reliquissent Iudæi, neque armis pro eo quisquam certaret, conseruandum esse suadebant: si verò id pugna obtinuissent, ignibus consumendum: quoniam castellũ iam videretur esse non templum: & piaculum non ipse, verum illi qui id fieri coegere, committerent. Tito autem, nec si super stantes dimicarent Iudæi, pro hominibus anima carentia vlciscendum esse dicente, neque se vnquam tantum opus incensurum: iam enim Romanorum fore hoc damnum, sicut ornamentum quoque fore imperij, si maneret: iam certi quid vellet, ad eius accedunt sententiã, Fronto, Alexander & Cerealis. Tunc quidem consilium dimisit: iussisq; militibus quiescere, itemq; ducibus vt his in procinctu validioribus vteretur, viam sternere per ruinas lectis ex cohortibus imperat, ignemq; restinguere. Illo quidem die Iudæos labor timorq; ab impetu continuit. Postero autem collectis viribus, & recepta fiducia, per orientalem portam contra templi exterioris custodes, secunda hora diei procurrunt. Illi autem primam quidem coitionem fortiter excepere: septiq; scutis, à fronte murum condensa acie imitantur: certum tamen erat eos non diu duraturos, quòd & multitudine infestantium & animis vincerentur. Cæsar autem prius quàm verteretur acies (nam pugnam ex Antonia prospectabat) cum equitibus lectis venit auxilio, impetum verò eius non sustinuere Iudæi: sed primis interfectis, pleriq; fugam petunt: & cedentibus quidem Romanis, reuertentes instabant: cum autem illi retorsissent: iterum refugiebant: donec circa horam quintam, Iudæi vi coacti templum introire conclusi sunt. Titus autem discessit in Antoniam, decreto postridie mane cum omni exercitu aggredi, templumq; oppugnare. Sed id plane Dei sententia iamdudum igne damnauerat: euolutisq; temporibus aderat fatalis dies, qui erat decimus mensis Augusti, quo etiam prius à Rege Babyloniorum fuerat concrematum. A domesticis autem causam principiumq; sumpsit incendium. Nam cum paulisper Titi discessu seditiosi quieuissent, Romanos rursus aggrediuntur, custodumq; templi cum ignem exterioris fani restinguentibus pugna committitur. Hiq; Iudæis in fugam versis, vsq; ad templum accesserunt.

Titus Romanis cũm equitibus lectis auxilio venit.

Templum ab Romanis, decimo mensis Augusti die, quo etiã prius à Babyloniorũ Rege, concrematur.

CAP. X.

Quemadmodum Templum incensum est inuito Tito.

Miles Romanus inuito Tito, Templũ incendit.

Hic itaq; tunc militũ quidã, non expectato cuiusquã edicto, neq; tantum facinus veritus, sed diuino quodã motus impetu, â cõtubernali suo sustollitur: & ex ardente materia raptum ignem in fenestrã inserit aureã, vnde ad membra circum templũ adificata de septentrionali regione aditus erat. Flamma verò excitata, Iudæorũ quidem calamitate dignus clamor exoritur, & ad subueniendũ properabãt: neq; iam vitæ parcendũ rati, neq; viribus temperandũ, amisso eo cuius gratia cautissimi videbantur: maturè autem hoc Tito quidam nunciat. Et ille (namque casu in tabernaculo quiescebat sicut à prælio redierat) exilit: templumq; curriculo petit, prohibiturus incendiũ: omnesq; post eum duces, & hos agmina perterrita sequebantur. Clamor autem ac tumultus erat tanto exercitu sine ordine concitato. Cæsar autem voce simul ac dextera pugnantibus

Incendium templi.

An.mũdi 4034 A nato Christo 72.

gnantibus ſigno dato, ignem iubebat extingui. Sed neque vox eius audiebatur, quod aures eorum maior clamor obſtrueret, nutumq; dextera non attendebãt, quum alios bellum, alios ira diſtraheret. Introcurrentium verò agminum impetum, non præcepta neque interminationes continebant: ſed quò furor eos duceret, ſequebantur. Adipſos autem introitus conferti, multi quidem ſeſe inuicem conculcabant: multi verò ardentibus adhuc & fumantibus porticuum incidentes ruinis, eadem quæ victi patiebantur. Cum verò ad templum acceſſiſſent, edicta quidem Cæſaris non audire ſimulantes, præcedentem quiſque vt ignem immitteret hortabatur: ſeditioſis autem iam ſubueniendi quidem ſpes nulla erat, ſed fuga & cædes omnia poſſidebat. Magna verò populi multitudo inualida & inermis, vbicunque occupati fuerant, interficiebantur. Et circum aram quidem ingens mortuorum numerus congerebatur: per gradus verò templi, & ſanguis multus profluebat, & eorum corpora qui ſupra ceciderant delabebantur. Cæſar autem vbi neque impetum inſanientium militum continere poterat, & flamma dominabatur, intrò cum rectoribus ingreſſus, & ſanctũ templi, & quæcunque illic erant aſpexit, ea quidem quæ apud alienigenas erat fama meliora, iactatione verò & opinione domeſtica non minora. Cum autem flamma nondum ex vlla parte ad interiora penetraſſet: nec membra quæ circum templum erant depaſceretur, quod erat verum, exiſtimans adhuc illud poſſe ſeruari, & ipſe proſiluit, militesq; rogare vt ignem reſtinguerent conabatur: & Liberalem centurionem de ſtipatoribus ſuis, fuſte mulctatos qui non obedirent iuſſit arcere. Illorum autem furor belliq; impetus quidam vehementior, Iudæorumq; odia, & Cæſaris reuerentiam & prohibentis metum ſuperabant: pleroſque autem prædarum ſpes incitabat, ſuſpicantes intus omnia pecunia referta eſſe: quoniam fores auro factas conſpicerent. Præterea quidam miles ex his qui intrauerant, quum Cæſar adinhibendum incendium cucurriſſet, ignem iam cardinibus porta ſubiecerat. tumq; ſubito, poſtquam flamma intus apparuit, & duces cum Cæſare diſcedebant, & ſtantes extrà ſuccendere nemo prohibebat. Templum quidem hoc modo inuito Tito exuritur. Sed quamuis hoc multum quis deflendum putet, vt opus omnium quæ audiuimus aut vidimus maximè admirabile, tam exſtructionis genere, quàm magnitudinis, itemq; munificentia in ſingulis rebus, & gloria quæ de ſanctis habebatur, maximum tamen ex fato capiet ſolatium: quod vt animalibus, ita operibus locisq; fatum ſit ineluctabile. Mirabitur autem in eo etiam circumacti temporis fidem. Nam & menſem, vt dictum eſt, eumq; diem ſeruauit, quo primum à Babylonijs templum erat incenſum. Et à prima quidem ſtructione templi, quam Solomon Rex inchoauerat, vſque ad hoc excidium, quod euenit ſecundo anno principis Veſpaſiani, mille centum triginta colliguntur anni, & ſeptem menſes, ac dies quindecim. A poſteriore verò, quam ſecundo anno Cyri Regis Aggæus fecerat, vſque ad excidium quod Veſpaſiano imperante ſuſtinuit ciuitas, anni ſexcenti triginta nouem, & dies quadraginta quinq;.

Ingens cædes in templo & calamitas.

Titus ſanctum templi ſeruare, idq; fruſtra, conatur.

A prima ſtructione tẽpli, quã Solomon Rex inchoauerat, vſque ad hoc excidiũ quot anni.

nũdi 4034
to Chri-
72.

CAP. XI.

De Sacerdotibus, gazophylacioque & porticu.

VM templum autem incenderetur, etiam quicquid in manus forte venisset rapiebatur, & cades erat infinita deprehensorũ. Nec ulla fuit ætatis miseratio, aut reuerentia castitatis: sed & pueri & senes & sacri & profani similiter interficiebantur, atque omne genus hominũ belli calamitas persequebatur, vnaq; supplices cum repugnantibus necabantur: flammaq; vlterius progrediens, cum gemitu occumbentium concrepabat. Et pro altitudine quidem collis, ardentisq; operis magnitudine, totam quis ardere crederet ciuitatem. Illo autem clamore nihil maius aut horribilius excogitari potest. Nam & Romanorum legionũ fre-

clamor & vlulatus cadentiũ pereuntiũ.

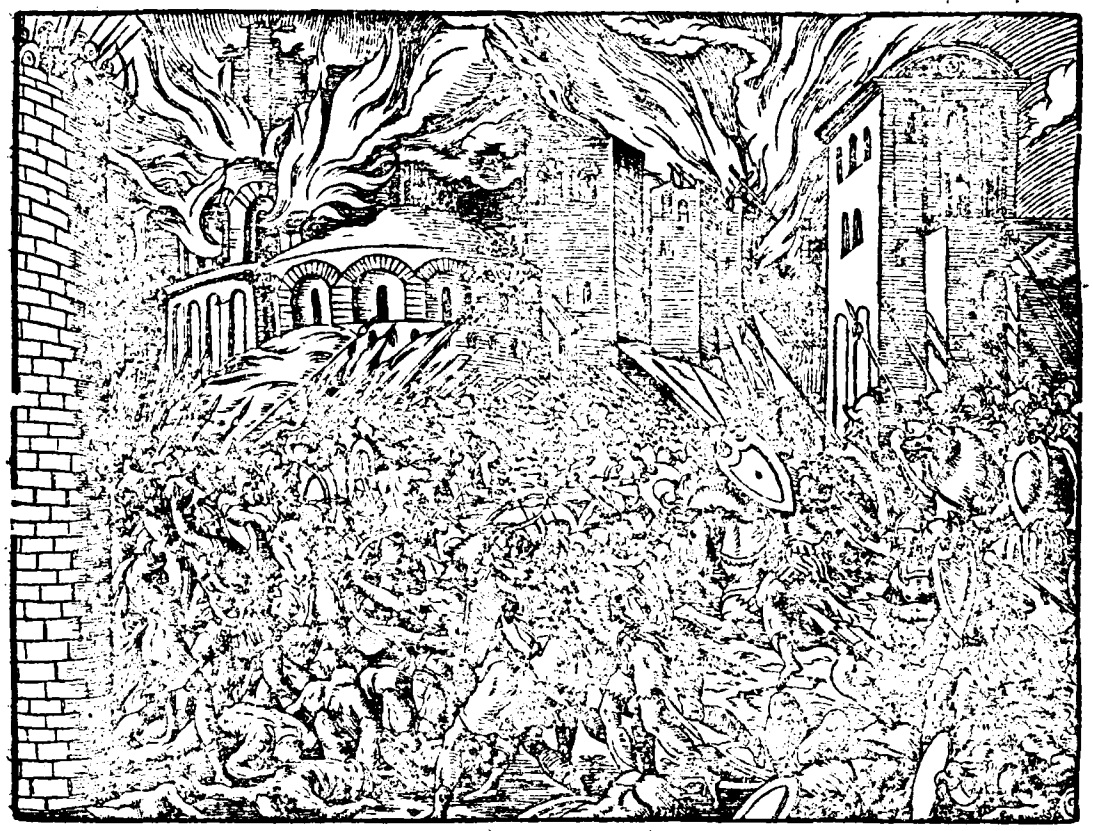

mitus erat, & seditiosorum ferro igniq; clausorum clamor ingens, & populi sursum deprehensi ad hostes fuga cum stupore, ac calamitatis conquestio: in colle autem constitutis, etiam multitudo oppidi consonabat. Iam verò multi fame marcidi, in mortem penè luminibus clausis; post quam ignem templi videre, in questus interim vires clamoremq; receperunt. Resonabat autem & trans fluuium regio, & montes circumpositi grauiorem sonitum reddebant: & tamen erant clades acerbiores tumultu. Nam collem quidem in quo templum erat exuri radicitus quis putaret, ita vndique flamma plenum: videbatur autem sanguis igne largior esse, pluresq; interfectoribus interfecti: omnisq; terra cadaueribus tegebatur, & supra corpora mortuorum gradientes milites cursum fugientium sequebantur. Latrocinalis quidem multitudo, tandem pulsis Romanis, in exterius templum, deinde in ciuitatem euadit: populi autem quod fuit reliquum, in exteriorem porticum confugerat. Sacerdotum autem nonnulli, primum verubus, itemq; sedibus suis, quæ ex plumbo factæ erant, auulsis, in Romanos pro missibilibus vtebantur: deinde cum nihil proficerent, ignisq; in eos euomeretur, in parietem secedentes octo cubitis latum, ibi manebãt. Duo tamen ex nobilibus, cum ad Romanos transeundo seruari possent, aut communem cum cæteris durare fortunã, semetipsos in ignem iniecere, & cum templo concremati

Templum sanguine & igne repletum.

Duo nobiles semetipsos in ignem injiciunt.

mati ſunt, Meirus filius Belga, & Joſephus Dalai. Romani autem, quòd fruſtra ſe circum templum ædificijs parcere iudicabant, cum ipſum templum arderet, omnia ſimul incendunt, & quicquid ex porticibus reliquum erat, & portas: præter vnam ex parte orientali, alteram ex meridiana, quamuis eas quoq; poſtea funditus euerterint. Quinetiam arculas, quas gazophylacia vocant, incendunt, in quibus magna vis erat pecuniæ, ac plurimum veſtium, aliaq; bona, & (vt breuiter dicam) omnes Iudæorum cõgeſta diuitiæ, quòd opulentiſſimus quiſque illuc totas domos exhauſerant. Venerunt autem etiam in eam quæ reſtabat vnam porticum, extra templum quò confugerant ex populo mulierculæ, itemq; pueri & promiſcua multitudo, propè ad ſex hominum millia. Sed prius quàm de his Cæſar quicquam decerneret, vel ducibus imperaret, ira flagrantes milites incendunt porticum. Hincq; contigit, vt alij quum ſe ex flamma præcipitarent morerentur, alios ipſa corrumperet: ex tanto autem numero nemo ſeruatus eſt. His cauſa interitus quidam Pſeudopropheta fuerat, qui eo die prædicauerat in ciuitate, quod eos in templum Deus aſcendere ſigna ſalutis accepturos iuberet. Multi enim à tyrannis tunc ſubornati Prophetæ, populo denunciabant, vt expectarent Dei auxilium, quo propterea minus profugerent, & eos qui ſupra timorem & cuſtodiam fierent, ſpes retineret. Cito autem in aduerſis homini perſuadetur. Quòd ſi etiam malorum inſtantium liberationem polliceatur qui fallit, neceſſario qui ea patitur, ſpei totus efficitur.

An. mũdi 4034
A nato Chriſto 72.

Circa templũ omnia incenſa.

Sex hominũ millia in porticu flãma pereunt.

Pſeudoprophetæ à tyrannis ſubornati.

CAP. XII.

De prodigijs excidium Hieroſolymæ præcedentibus & præſagijs.

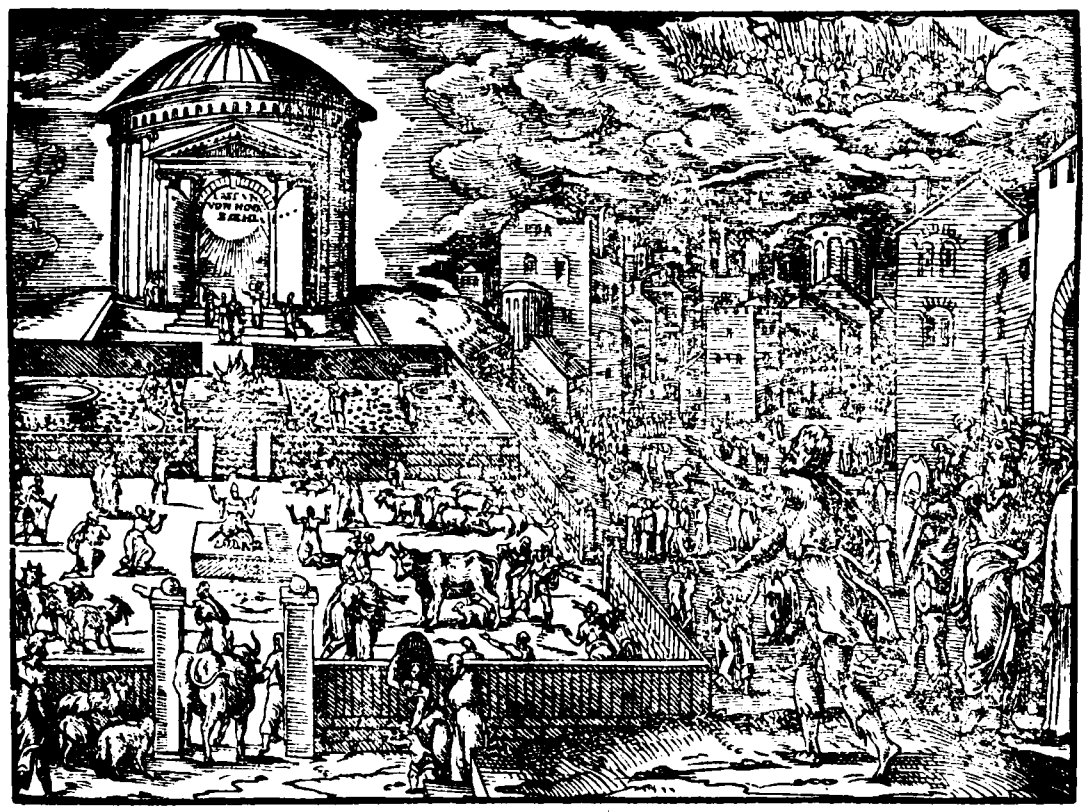

DENIQVE miſerabilis populus, illis quidem fallacibus Deumq; calumniantibus, credulus erat. Certis verò prodigijs & futurã ſolitudinem pranunciantibus, neque attendebant animo, neque credebant: ſed velut attoniti, nec aut oculos habentes, aut animas, edicta Dei diſſimulauere: modo cum ſupra ciuitatem ſidus ſtetit ſimile gladio, & per annum perſeuerauit cometes: modo cum ante defectionem primiq; belli motus ad diem feſtum Azymorum populo conueniente (octa-

Populi excæcatio.

Primum prodigium. Cometes gladio ſimilis.

An. mũdi 4034 A nato Christo 72.

uus autem dies erat Aprilis mensis) nona hora nocturna, circum aram itemq; templum tantum lumen effulsit, vt clarissimus dies putaretur: & hoc vsque ad mediam permansit horam: quod imperitis quidem bonum augurium esse videbatur: sacrorum verò peritis, prius quàm eueniret, statim dijudicatum est. Eodemq; festo die etiam bos, cum ad hostiam duceretur, agnum in medio fani peperit. Oriẽtalis autem porta interioris templi, cum esset anea atq; grauissima, & sub vesperã vix à viginti viris clauderetur, serisq; ferro vinctis obseraretur, pessulosq; altos haberet in saxeum limen demissos, vno perpetuo lapide fabricatum, visa est noctis hora sexta sponte patescere. His autem curriculo per custodes templi magistratui nunciatis, ascendit ille, vixq; eam potuit claudere. Verùm & hoc iterum ignaris quidem signum optimum videbatur. Deum nanq; bonorum portam sibi aperuisse dicebant. Prudentiores verò templi tutamen sponte sua dissolutum iri cogitabant: & hostium donum esse, portas aperiri: solitudinemq; illo ostento signari inter se pronunciabant. Post dies autem festos diebus paucis, vicesimo primo die mensis Maij visio quadam apparuit fidem excedens. Profabula autem fortasse quod dicturus sum haberetur, nisi qui viderunt superessent, & clades digna præsagijs secuta fuissent. namq; ante solis occasum visi sunt per inane ferrei currus totis regionibus, & armata acies tranãtes nubila, & ciuitati circunfusa. Festo autem die, quam pentecosten vocant, nocte Sacerdotes intimum templum more suo ad diuinas res celebrandas ingressi, primum quidem motum, quendámque strepitum senserunt: postea verò subitam vocem audiere, qua diceret, Migremus hinc. Quod autem his horribilius fuit, Iesus quidam, filius Anani, plebeius & rusticus, quadriennio prius quàm bellum gereretur, in summa ciuitatis pace atque opulentia, cum ad festum diem venisset, quo ategias in honorem Dei componi in templo ab hominibus mos est, repente exclamare cœpit: Vox ab oriente: Vox ab occidente: Vox à quatuor ventis: Vox in Hierosolymam & templum: Vox in maritos nouos nouasq; nuptas: Vox in omnem hunc populum. Atque hac interdiu noctuq; clamitans omnes ciuitatis vicos circuibat. Nonnulli autem virorum insignium, aduersum omen indignè ferentes, corripiunt hominem, multisq; verberibus afficiunt. Ille autem neque pro se, nec ad eos qui se mulctabant, secretò quicquam loquutus, eadem qua prius vociferans perseuerabat. Magistratus autem rati, quod erat verum, magis diuinum esse hominis motum, ducunt eum ad Romanorum præfectum: vbi plagis vsque ad ossa laceratus, neque supplex cuiquam fuit, neque lacrymauit: sed vt poterat inclinans maximè flebiliter vocem ad singulos ictus respondebat: Va va Hierosolymis. Albino autem interroganti (is namq; iudex erat) quis esset, vel vnde ortus, aut cur ista diceret, nihil retulit. Non prius autem cessauit à luctu miserã ciuitatis, donec eum Albinus furere iudicatum dimisit. Ille autem ad belli vsque tempus neque adibat quenquam ciuium, neq; loqui visus est: sed quotidie velut orationem quandam meditatus, Va va Hierosolymis, querebatur. Sed nec imprecatus est cuiquam, cum in dies singulos mulctaretur, nec victum offerentibus bene dicebat. Sola verò eius responsio ad omnes erat, triste præsagium. Maxime autem diebus festis vociferabatur: idq; per annos septem & quinque menses continuos faciens, neq; voce raucior fuit, neq; delassatus est, donec obsidionis tempore ipsa re perspectis augurijs ipse quieuit. Supra murum enim circumiens iterum, Va va ciuitati ac phano ac populo, voce maxima clamitabat.

Secundũ prodigiũ, lumen clarissimum circum aram & templũ noctu effulget.

Tertium prodigiũ, bos agnum in medio fani parit.

Quartũ prodigium, ænea tẽpli porta spõtè sese aperit.

Quintum prodigiũ, currus, & armatæ acies tranãtes nubila.

Sextum prodigium, vox in intimo tẽplo.

Septimũ prodigium Iesu plebei ac rustici, clamor & mors.

Iesus per annos septẽ & quinq; menses vociferatur.

elamitabat. Quum autem ad extremum addidisset, va autem mihi, lapis tormento missus eum statim peremit, animamq; adhuc illa omnia lugentem dimisit. Hæc si quis reputet, profectò inueniet, Deum quidem hominibus consulere, modisq; omnibus præmonstrare quæ sint eorum generi salutaria: ipsos autem ob dementiam suam malis voluntarijs interire: quandoquidem & Iudæi post Antoniam captam quadratum phanum fecerant: cum in sacris libris scriptum haberent, capiendam ciuitatem ac templum, si fanum quatuor angulis esset effectum. Sed quod maximè eos ad bellum excitauerat, responsum erat ambiguum, itidem in sacris libris inuentum, quod eo tempore quidam esset ex eorum finibus orbis terræ habiturus imperium. Id enim illi quidem quasi proprium acceperunt, multiq; sapientes interpretatione decepti sunt. Hoc autem planè responso, Vespasiani designabatur imperium, qui apud Iudæam creatus est imperator. Sed enim homines fatum vitare non possunt, etiam si præuiderint. At verò hi signorum quædam pro sua libidine interpretati sunt, alia contempsere: donec patriæ excidio suaq; pernicie, eorum iniquitas confutata est.

An. mũdi 4034. A nato Christo 72.

Iesum in muro lapis tormento missus perimit.

Iudæi signa pro sua libidine interpretantes, patriæ excidium, sibiq; perniciem accersunt.

CAP. XIII.

De imperio Titi, & sacerdotum interfectione.

ROMANI quidem, postquam seditiosi ad ciuitatem confugêre, templo itemq; omnibus circum locis ardentibus, signa in fano reposuere contra portam orientalem: hiq; ibi sacrificio celebrato, maximis cum clamoribus declarabant Titum imperatorem. Vsq; adeò verò præda satiati sunt milites vniuersi, vt in Syria dimidio quàm pridem fuerat pretio pondus auri veniret. Ex his autem sacerdotibus, qui in templi pariete perduraverant, puer sitiens à Romanis custodibus pacem petebat, sitimq; fatebatur. Sed vbi illi tam ætatis quàm necessitatis miserti, dedere ei dexteram, & ipse bibit, & quam secum attulerat lagena repleta, sursum refugiens abijt ad suos: nec eum quisquam custodum assequi valuit, sed eius perfidiæ maledicebant. Ille autem nihil se præter placita fecisse dicebat. Dexteram enim sibi datam, nõ vt apud ipsos remaneret, sed vt tantum descenderet, atq; vt aquam acciperet: quæ cum fecerit, in fide mansisse. Astutiam quidem propter ætatem, maximè pueri, qui decepti fuerant, mirabantur. Quinta verò die sacerdotes oppressi fame descendunt, & à custodibus ad Titum perducti, vt salutem sibi concederet orabant. Ille autem veniæ quidem tempus illũ præterisse fatus, perisse verò id cuius eos gratia meritò conseruasset, decere autẽ sacerdotes interire cum templo, duci homines ad supplicium iubet. Sed tyranni cum sociis, quoniam bello vndique tenebantur, circundatis autem nusquam erat fugæ copia, Titum ad colloquia prouocant. Ille autem pro humanitate naturali saltem oppidum seruare cupiens, & amicis præterea suadentibus (latrones enim iam moderatiores factos esse arbitrabantur) in parte occidua templi interioris consistit. Hic enim super Xystum erant portæ, ac pons qui ciuitatem superiorem templo iungebat, isq; tunc inter tyrannos ac Titum interueniebat. Multi aũt militum vtrinq; densi astabant: Iudæi quidem circum Simonem ac Ioannem suspensisse veniæ: Romani verò ad Cæsarem speculandi studio, qualiter eos reciperet. Edicto aũt dato militibus, Titus, vt & iracundiã & sagittas continerent, adhibito q; interprete, quo argumento superior ostendebatur, prior alloqui

Dimidio pretio pondus auri venit. Dolus pueri.

Sacerdotes veniam petunt, Titus verò duci homines ad supplicium iubet. Seditiosi Titum ad colloquia prouocant.

Titi ad Iudæos per interpretem oratio.

An. mũdi 4034 A nato Christo 72.

cœpit. Etiamne ſaturati eſtis patria malis, o viri? quibus neq; virtutis noſtræ, neque infirmitatis propriæ venit in mentem: ſed inconſulto impetu ac furore perditis populum & ciuitatem ſimul ac templum, ipſe quoq; iuſtè perituri: qui primum quidem, poſtquam vos Pompeius fortiter debellauerat, nouas res affectare non deſtitiſtis, deinde etiam bellum apertum contra Romanum populum extuliſtis: vtrumne multitudine freti? atqui parua manus vobis Romani exercitus ſatis reſtitit. Auxiliatorũ fide? Et quæ gens imperio noſtro libera, Judæos præ Romanis optaret? Sed viribus corporum? Atqui ſcitis nobis ſeruire Germanos. Firmitate murorum? Et qui maior Oceano murus, atque obſtaculum? quo ſepti Britanni, adorant arma Romanorum. Animorum obſtinatione, vel aſtutia ducum? Atqui etiam Carthaginenſes captos eſſe noueratis. Itaque vos contra Romanos ipſorum excitauit humanitas, qui primum vobis & terram dedimus poſſidendam, & gentiles impoſuimus Reges, deinde leges ſeruauimus patrias, & viuere nos non ſolùm diſcretos, ſed cum alijs etiam veſtra voluntate conceſſimus: quodq; maximum eſt, tributum capere Dei nomine, ac donaria colligere permiſimus: eaq; offerentes neque monuimus, neque prohibuimus, vt hoſtes nobis efficeremini ditiores, noſtraq; pecunia vos contra nos inſtrueretis. Ergo tantis bonis affecti, ſatietatem in eos qui hæc vobis præſtiterant, extuliſtis, & immitium exemplo ſerpentium virus blandientibus infudiſtis. Eſto, Neronis negligentiam contempſiſtis, & veluti ruptum aliquod membrum, ſiue contractũ aliàs, malè quieti in maiore vitio detecti eſtis, & ad ſpes improbas, etiam cupiditates immodicas explicaſtis. Venit pater meus ad patriam veſtram, non vt pœnas à vobis ob ea quæ in Ceſtium commiſeratis, exigeret, ſed monitis emendaret. Denique cum deberet, ſi de populanda nationis cauſa veniſſet, ſtirpem veſtram petere, atq; hanc delere ciuitatem, Galilæam & circa eam loca vaſtare maluit, vt pœnitendi vobis præberet inducias. Sed hæc eius humanitas infirmitas videbatur, noſtraq; lenitate aluiſtis audaciam. Et Nerone mortuo, feciſtis quod nequiſſimi ſolent, & ex inteſtinis noſtris diſſenſionibus fiduciam præſumpſiſtis: meq; ac patre meo digreſſis ad Ægyptum, ad ſtruendum bellum tempus illud vtile putauiſtis. Neque vos puduit perturbare principes declaratos, quos etiam duces humaniſſimos fueratis experti. Deniq; vbi ad nos confugit imperium, & omnibus in eo quieſcentibus, per legatos autem gratulantibus exteris nationibus, ecce iterum hoſtes Judæi: & legationes quidem à vobis trans Euphraten vſq; nouarũ rerum gratia miſſæ, murorũ autem noui ambitus: ſeditio etiam, tyrannorumq; contentio, & bellum inteſtinum, quæ ſola huiuſcemodi nequiſſimos decent. Juſſus ergo ab inuito patre cum mandatis triſtibus ad ciuitatem venire, lætabar, cognito populum de pace ſentire. Ante bellum rogabam vos deſiſtere, pugnantibus aliquandiu parcebã, ſponte ad me veniẽtibus dexteram dedi, fidem ſeruaui confugientibus, multos captiuos miſeratus, verberibus vrgentes bellum coercui, muris veſtris machinas inuitus admoui, ſemper cædis veſtræ cupidos milites continui. Quoties vici, toties vos ad pacem tanquam victus prouocaui. Cum propè ad templum acceſſiſſem, conſultò iterum legis belli oblitus parcere vos proprijs ſanctis orabam, templumq; ſeruare, data vobis exeundi copia & fide ſalutis: vel etiã pugnare alio tempore ſi velletis, in alio loco facultatem præbui. Iſta omnia ſpreuiſtis, & templũ manibus veſtris incendiſtis. Deinde ſceleratiſſimi nunc me ad colloquium prouocatis, vt quid tale conſeruetis quale

Iudæos contra Romanos ipſorum excitauit humanitas.

periit?

periit? Quæ vosmetipsos salute dignos esse post templi excidium iudicatis? An. mũdi 4034 A nato Christo 72. *Quinetiam nunc armati statis, & nec in extremis supplices assimulatis. O miseri, quæ fiducia? Nónne populus vester exanimatus? Templum verò periit, mihiq; subdita est ciuitas: in manibus autem meis habetis animas vestras. Et tamen fortitudinis esse gloriam mortem arbitramini? Non contendam cum pertinacia vestra. Proiectis autem armis, traditisq; corporibus, vitam vobis indulgeo, & sicut in priuata domo, dominus mitis vltus grauiora, cætera mihi seruo. Ad hæc illi responderunt, fidem quidem se ab eo minimè posse accipere: nam iurasse nunquam id esse facturos: exeundi verò per munitiones, quæ murũ sepserat, cum coniugibus ac liberis facultatem petebant. Ituros enim se in solitudinem, ipsisq; oppidum relicturos. Ob hoc Titus vehementer iratus, quòd in sorte captorum constituti, victorum sibi conditiones ponerent, declarari quidem his iussit voce præconis, ne vlterius ad se profugerent, néue fidem sperarent: nulli enim esse parcendum: cunctis autem viribus dimicarent, & quantum possent, saluti suæ consulerent: iam enim se omnia iure belligesturum. Militibus autem diripere ciuitatem, atq; inflammare permisit. Illi autem ipso quidem die nihil egerunt, postero autem die Archiuum, & Acram, & curiam, & qui vocatur Ophla, succendere: & progrediebatur ignis vsq; ad Helenæ regiam, quæ in media erat Acra: nec minus ciuitatis mortuis plena vici domusq; ardebant. Eodem die Izatæ Regis filij, & fratres, cumq; his multi nobiles ex populo congregati, vt fidem sibi daret, Cæsari supplicarunt. Ille autem, quanquam cæteris omnibus iratus erat, mores tamen non mutauit, sed eos suscepit. Et tunc quidem omnes in custodia habebat: Regis autem filios ac propinquos postea vinctos Romam perduxit, fidem obsidum præstaturos.*

Titus Iudæis proiectis armis, traditisq; corporibus vitam indulget.

Iudæi à Tito fidem accipere recusant.

Ciuitatem milites inflammant.

Cæsaris mores non mutantur.

CAP. XIIII.

De præda seditiosorum, & succensione interioris ciuitatis.

SEDITIOSI autem ad domum regiam profecti, vbi (quia tuta erat) multi facultates suas deposuerant, & Romanos hinc pellunt, & omnibus popularibus qui eò conuenerant propè ad octo millia & quadringentos occisis, pecuniam etiam diripuere. Viuos autem duos Romanos milites cepere, vnũ equitem, alterum peditem. & peditem quidem interfectum per omnem traxere ciuitatem, velut vno corpore omnes Romanos vlciscerentur. eques verò quiddam his quod saluti foret, suadere pollicitus deducitur ad Simonẽ, cumq; ibi quæ diceret non haberet, Ardalæ cuidã ex numero ducũ traditur puniendus. Is autem eum reuinctis post terga manibus, oculisq; fascia obstrictis, in cõspectum Romanorũ veluti capite cæsurus produxit. Verum ille dum gladiũ Iudæus educeret, ad Romanos refugit. Hunc Titus quoniã ab hostib. esset elapsus, non est passus quidẽ occidi, indignum verò esse Romanorum militẽ indicauit, quia viuus fuerat captus: & armis ablatis eum agmine pepulit, quæ res prudenti viro grauior esse morte videbatur. Postero aũt die Romani, versis in fugã ex inferiori ciuitate latronibus, omnia Siloam vsq; igni tradidere. & oppidum quidem gaudebant absumi, rapinis verò carebant: quoniam latrones exinanitis prius omnibus, in superiorem ciuitatem recedebant. Erat namq; illis malorũ quidem nulla pœnitudo: arrogantia aũt tanquam in rebus secundis. Deniq; ardere ciuitatem lætis vultibus aspicientes, alacri voto mortẽ se expectare dicebant, quòd perempto populo, incenso templo,

Seditiosi ad domum regiam profecti, pecuniam diripiunt.

Pœna Romani militis ab Iudæis capti.

Iudæi in media calamitate arrogantes.

An. mũdi 4034 A nato Christo 72.

templo, & flagrante oppido, nihil essent hostibus relicturi. Sed tamen Josephus in extremis eorum rebus, pro reliquijs ciuitatis obsecrando laborabat. Sed multa quidem in eorum crudelitatem atq; impietatem locutus, multa verò pro salute adhortatus, nihil amplius quàm elusus est: quia neq; se tradere propter iusiurandum patiebantur, neq; pugnare cum Romanis ex aquo iam poterant, veluti custodia circumuallati: cadisq; insuper consuetudo dexteras commouebat. Dispersi autem per ciuitatem, per ruinas latitabant, profugere parati insidiantes. Multi autem capiebantur, omnesq; interficiebantur: nam propter inediam fugere non valebant: mortuos autem canibus proijciebant. Omne autem pereundi genus, fame leuius videbatur: adeò vt ad Romanos quoque sine licentia, etiam desperata misericordia, tamen fugerent: atq; in seditiosos à cade non cessantes, spontè inciderent. nullusq; in ciuitate locus vacuus erat: sed cuncta mortuos habebant, quos fames aut latrones confecerant, & cadaueribus eorum plena erant, qui alimentorum penuria vel seditione perierant. Tyrannos autem fouebat, factionemq; latronum, spes vltima sita in cloacis: quò si fugissent, minimè inueniri posse arbitrabantur: sed peracto excidio, post Romanorum digressum prodire ac fugere cogitabant. Id autem planè illis erat somniũ. Nec enim vel Deum, vel Romanos fuerant latituri. Tunc quidem subterraneis freti, plura quàm Romani concremabant, & qui ex incendijs fugientes in cuniculos descendissent, eos improbè necabant, itemq; spoliabant. Quinetiam cibum sicubi reperissent concretum sanguine rapientes, deuorabant. Erat autem inter se illis iam rapinarum causa bellum: eosq; putauerim, nisi excidio praeuenti essent, nimia crudelitate mortuorum quoq; corpora degustaturos fuisse.

Iudæi Romanis sese tradere recusant, nec pugnare cum eis ex æquo possunt.

Tyrannorum ac latronum spes vltima in cloacis sita.

Rapinæ ac cædes in cloacis.

CAP. XV.

Superior pars ciuitatis oppugnatur, & confugiunt aliqui Iudæorum ad Titum.

CÆSAR autem fieri non posse prospiciens, vt sine aggeribus superiorem caperet ciuitatem, in praerupto vndiq; loco sitam distribuit operibus militem vicesimo die mensis Augusti. Erat autem transuectio materiæ difficilis: omnibus, vt dictum est, circum ciuitatem vsq; ad centesimum stadium in priorũ aggerum exstructionem detonsis. Quatuor quidem legionum opus in occidentali parte ciuitatis contra aulam regiã erigitur: auxiliarium verò manus, & catera multitudo xystum versus, ac pontẽ & Simonis turrim: quam cum Ioãne bellum gerens, pro castello sibi adificauerat. His autem diebus, Idumæorum duces clàm congregati, consilium de sui traditione cepere: missisq; ad Titum quinq;, vt dexteram sibi daret, precabantur. Ille verò tyrannos sperans esse cessuros Idumæis abstractis, quoniam belli pars videbantur, serò quidem, veruntamen vitã his pollicitus, legatos remisit. Discessum autem parantibus Simon praesensit, & eos quidem, qui ad Titum perrexerant, quinq; viros statim occidit: duces verò, quorum nobilissimus erat Sosæ filius Iacobus, correptos in custodiam conijcit. Nec multitudinem Idumæorum, abductis rectoribus quid ageret nescientem, sine custodia habebat: sed diligentioribus eam custodijs amplectebatur: & tamen custodes profugientibus obstare non poterant. Quamuis enim multi necarentur, plures tamen erant qui fugerent. Omnes autem suscipiebantur à Romanis, quòd Titus nimia lenitate priora praecepta neglexerat: ipsiq; milites iam & spe lucri, & satietate, cadibus temperabant. Sola enim relicta plebe, aliud vulgus cum coniugibus

Idumæorum duces clàm cõgregati, consilium de sui traditione capiunt.

gibus ac liberis, paruo quenq; pretio venundabant. Cum multi autem distraherentur, & emptores pauci essent, quanquam voce præconis edixerat, ne quis solus transfugeret, vt eo modo familias suas educerent, tamen hos quoq; recipiebat: appositis, qui ab his secernerent, si quis dignus supplicio videretur. Et infinita quidē multitudo venijt. Ex populo verò seruati sunt plus quàm quadraginta millia, quos imperator quomodo cuiq; gratum erat, dimisit. Iisdem autem diebus, etiam sacerdotum vnus, filius Thebuthi, nomine Iesus, accepta fide salutis à Cæsare, vt de sacris donarijs quædam traderet, egreditur, ac tradit ex fani pariete candelabra duo: his quæ in templo erant posita, similia: mensasq; & crateras, & pateras, omnia ex auro solido & grauissimo facta. Tradit etiā vela, & Pontificum indumenta, cum gemmis, & vasa multa sacrificio cōparata. Quin etiam custos sacræ pecuniæ comprehensus, Phineas nomine, vestes & singula sacerdotum ostendit, multamq; purpuram & coccum, quæ ad vsum reposita catapetasmatis seruabantur. Cum quibus aliquantum cinnami erat, casiæ, pigmentorumq; aliorum multitudo, quibus commixtis Deo in dies singulos adolebant. Tradita autē sunt ab eo & ex alijs opibus multa, & sacra ornamenta non pauca: quorum gratia, licet vi capto, vt transfuga tamen data est venia.

An. mūdi 4034 A nato Christo 72.

Ex populo plus quā quadraginta millia seruati.

Iesus sacerdos, Thebuthi filius.

Phineas sacræ pecuniæ custos comprehensus.

CAP. XVI.

De occupata reliqua parte Ciuitatis.

IAM verò perfectis aggeribus, Septembris mensis die septimo, qui erat à cœpto opere octauus & decimus dies, Romani quidem machinas admouebant. Seditiosorum autem alij, qui ciuitatem desperauerant, muris relictis in Acram recedebant, alij se in cloacas demittebant: multi dispositi prohibebāt eos qui arietes applicarent. hos autem superabant multitudine ac virtute Romani: quodq; maximum est, læti mœstos atq; iam debiles. Cum autem pars esset aliqua muri subruta, nonnullæq; turres arietibus pulsatæ cessissent, statim quidem propugnatores earum diffugiunt: timor autem etiam tyrannos necessitate maior inuadit. nam & prius quàm transgrederentur hostes, torpore tenebantur, & ad fugiendum suspensi erant. Videres autem paulo antè superbos, & factis impijs arrogantes, ita tunc humiles esse ac tremere, vt miseranda esset, quanquam in nequissimis, tanta mutatio. Conati sunt quidem ambitu & muro, quo mœnia cingebantur, inuaso atq; perrupto, custodes pellere, atq; egredi: cum verò, quos antea fideles habuerant, nusquā viderent, fugiebant quo quemq; necessitas impulisset. Adeuntes autem alij, cum totum ab occidente murum subuersum esse nunciarent, alij subijsse Romanos, ac etiam propinquare se quærentes, alij etiam videre hostes in turribus affirmarent, metu fallente conspectum, in ora prostrati, pro sua dementia querebantur: ac veluti succisi neruos, quà fugerent hæsitabant. Vnde & maximè quis, & virtutem Dei perspexerit contra iniustos, & fortunam Romanorum. Tyranni siquidem semetipsos tuitione priuauere, ac spontè de turribus descendere: vnde vi nunquam, sola verò fame capi poterant. Romani verò qui tantum in muris inferioribus laborauerant, eos quos instrumentis non potuissent, nunc fortuna cepere. Omnibus enim machinis tres turres validiores erant, de quibus suprà memorauimus. Relictis itaq; his, vel (quod est verius) Dei nutu ab his depulsi, confestim quidem ad vallem Siloā confugêre. rursum autem vbi à metu paululum respirauerunt, munitionem qua murus erat accinctus ex

Seditiosorum alij in Acram recedunt, alij se in cloacas demittunt.

Timor & torpor tyrannorum.

Tyranni semetipsos tuitione priuant, ac spontè de turri descendunt, vnde vi nunquam, sola verò fame capi poterant.

An. mũdi 4034. A nato Christo 72.

ea parte petiere. Vsi autem infirmiori audacia, quàm necessitate (iam enim vires eorum labor, metus & calamitas fregerat) à custodibus retruduntur: & per diuersa disiecti, in cloacis delitescunt. Romani verò muris potiti, signa in turribus posuere: & plausu atq; lætitia victoriam & cantu celebrabant, quòd principio finem belli multo senserant leuiorem. Deniq; sine sanguine murum nacti, nouissimum non esse credebant: cumq; nullum reluctantem viderent, pro incerto mirabantur. In angustias viarum strictis gladijs fusi, & quos cepissent interficiebant nullo discrimine: domosq; totas, cum omnibus qui eò confugerant, igni tradebant. Multas verò vastantes quas præda causa penetrassent, integras mortuorum familias, & plena mortuis tecta, quos fames cõfecerat, offendebant. Ipsum deinde horrentes aspectum, vacuis manibus egrediebantur. Nec tamen eo modo peremptos miserantes idem etiam circa viuos patiebantur: sed vnumquemq; obuium transfigendo, & angusta viarum cadaueribus obstruendo, totam ciuitatem sanguine diluere, vt pleraq; incensorum cades extinguerent. Et occidentes quidem vespere cessabant, nocte verò crescebat incendium. Ardentibus autem Hierosolymis, illuxit dies Septembris mensis octauus ciuitati, tot clades cum obsideretur experta, quot bonis si vsa esset ex quo fuerat condita, inuidenda fuisset: nulla tamen alia re tãtis infelicitatibus digna, nisi quòd talem progeniem qua subuersa est, edidit. Intrò autem Titus ingressus, & alia, & ciuitatis munitiones ac turrium cautes miratus est, quas tyranni per dementiam deseruerant. Conspecta quidem earum solida altitudine, itemq; magnitudine, subtiliq; lapidum compagine singulorum, quantumq; paterent vel quantum erigerentur, Deo, inquit, planè adiuuante pugnauimus, & Deus erat, qui detraxit ab istis munimentis Iudæos. Nam qua hominum manus, aut qua machina ad istas valerent? Tunc quidem multa eiusmodi cum amicis collocutus est, quos verò à tyrannis vinctos in castellis reperit, relaxauit. Cum autem alia ciuitatis deleret, murosq; subuerteret, eas turres fortunæ sua monumentum reliquit: qua commilitante his potitus fuisset, qua capi non potuissent. Quia ergo milites interficiendo defatigabantur, magnaq; adhuc extabat superstitum multitudo, solos quidem armatos Cæsar, & qui manum opponerent, iubet interfici, reliquam verò multitudinem saluam esse. Illi autem cum his, quos occidi mandatum fuerat, etiam senes, ac debiles trucidabant: vegetos autem atq; vtiliores coactos in templum, in destinatũ mulieribus ambitum concluserunt. Custodem autem his Cæsar apposuit vnum ex libertis, & amicum suum Frontonem, qui fortunam quam quisq; meritus esset, decerneret. Ille autem latrones quidem omnes, atq; seditiosos, cum alius ab alio indicaretur, occidit: iuuenes autem lectos, qui procero atq; formoso essent corpore, triumpho seruabat: ex residua multitudine septem & decem maiores annis, vinctos mittit ad Ægyptum, operibus deputandos. Plurimos autem per prouincias Titus distribuit, in spectaculis ferro & bestijs consumendos. Qui verò infra decimum & septimum annum ætatis agerent, venditi sunt. Iisdem autem diebus, quibus secernebantur à Frontone, mortui sunt fame duodecim millia, quibus partim odio custodum non præbebatur cibus, partim ipsi victus fastidio tenebantur. Erat autem pra multitudine hominum frumenti penuria.

Romani vrbe ac victoria potiuntur.

Integræ mortuorum familiæ, & plena mortuis tecta.

Ciuitatis munitiones, ac turrium cautes, quas tyranni per dementiam deseruerant, insuperabiles.

Fortunæ monumentum.

Senes ac debiles Iudæi trucidantur, vtiliores reseruantur.

Iudæos Titus distribuit.

De

CAP. XVII.

De numero captiuorum, & peremptorum.

An. mũdi 4034
A nato Christo 72.

Captiuorum & per tempus obsidionis mortuorum numerus.

ET *captiuorum quidem omnium qui toto bello comprehensi sunt, nonaginta & septem millium comprehensus est numerus. mortuorum verò per omne tempus obsidionis vndecies centũ millia. Horum pleriq; gentiles fuere, sed non indigenæ: ab omnibus enim regionibus ad azymorum diem festum congregati, bello subitò circumfusi sunt: Vbi primo quidẽ illis pestifera lues ex loci angustia nasceretur, deinde citius fames. Quod autem caperet tantam hominum multitudinem ciuitas, certum erat ex his, qui sub Cestio fuerant enumerati. Is enim tunc vires ciuitatis ac florem Neroni significare cupiens, contemnenti nationem, à Pontificibus petijt, vt si quo modo possent multitudinem numerarent. Illi autem, cum dies festus adesset, qui Pascha vocatur, quando à nona quidem hora vsq; ad vndecimam hostias cadunt, per singulas verò contubernia non pauciorum quàm decem virorum fiunt: solum enim epulari non licet, multi etiam viceni conueniunt: hostiarum quidem ducenta & quinquaginta sex millia & quingentas numerauere. Fiunt autem, vt denos epulatores per singulas imputemus, vicies centena ac septingenta millia, sancti omnes ac puri: nec enim leprosis siue vitiliginosis, aut semine fluentibus, quos gonorrhoicos vocãt, neq; mulierib. menstruo cruore pollutis, neq; alijs inquinatis participare sacrificia permittebatur: sed nec alienigenis quidẽ, nisi qui religionis causa veniissent. Magna verò hac multitudo ab extraneis congregabatur. Tunc tamen velut in carcerem tota gens fato concluſa est, & farta hominib. ciuitas bello obsidebatur. Itaq; superat omnem humanam, & diuinitus emissam pestem numerus peremptorum, quos partim palàm occidere, partim cepere Romani. Rimantes enim cloacas, & sepulcra eruentes, quos offendissent iugulabant. Inuenti autem sunt ibi quoq; plus quàm duo millia, quorum alij manu sua, plures autem mutuis se vulneribus interfecerant, cum alios fames corrupisset. Fœdus autem corporum odor introeuntibus occurrebat, adeò vt statim multi recederent: alij plura habendi cupidine, congesta cadauera calcantes, se immergerent. multa namq; opes in cuniculis inueniebantur, nefasq; omnem viam lucri faciebat. Subducebantur autem multi, quos tyranni vinxerant: nec enim in extremis à crudelitate cessauerant. Vltus est autem Deus vtrunq; merito. Et Ioannes quidem oppressus fame cum fratribus in cloacis, quam sæpè despexit, à Romanis dexteram sibi dari precatus est. Simon verò multa vi cum necessitate luctatus sicut infrà designabimus, semet tradidit. Seruatus est autem alter triumpho. Ioannes autem vinculis sempiternis. Romani verò extremas vrbis partes incendunt, murosq; subuertunt.*

Romani cloacas rimantes & sepulcra eruentes, multas opes inueniunt.

Ioannes & Simon in cloacis inuenti capiuntur.

CAP. XVIII.

Hierosolymæ vrbis historia breuis.

ITA *quidem Hierosolyma capta est, secundo anno principatus Vespasiani, Septembris mensis octauo die. Quinquies autem prius capta, tunc iterũ vastata est. Ægyptiorum quidem Rex Asochæus, & post eum Antiochus, deinde Pompeius, & post hos cum Herode Sosius captam vrbem seruauere. Antea verò Rex Babyloniorũ ea potitus excidit: post annos ex quo ædificata est, mille trecentos sexaginta, & menses octo, & dies sex. Primus autem conditor eius fuerat*

Hierosolyma quinquies prius capta, tunc iterum vastata est.

An. mūdi 4034 A nato Christo 72.

Chananæorum dynasta qui patria lingua iustus appellatus est Rex. Erat quippe talis. Ideoq; sacerdotium Deo primus exhibuit, & fano primum adificato, Hierosolymam ciuitatem vocauit, cùm antè Solyma vocaretur. Chananæorum quidem populo Rex Iudæorum Dauid pulso, colendam suo populo tradidit: & quadringentesimo sexagesimo quarto anno post, ac mensibus tribus, à Babylonijs euersa est. A Rege autem Dauide qui primus Iudæus in ea regnauit, vsq; ad id quod Titus fecit excidium, anni mille centum septuaginta nouem. Ex quo primum autem condita est, vsq; ad excidiū, anni duo millia centum septuaginta septem. Sed enim neq; antiquitas, neq; ingentes diuitiæ, neq; per totū orbem terræ diffusa fama, nec magna religionis gloria quicquā iuuit, quo minus periret. Talis quidem finis Hierosolymorum obsidionis fuit. Postquā verò quos occideret, quidue raperet, non habebat exercitus, quòd iratis animis omnia deerant (nec enim parcendo fiesset quod agerent, abstinuissent) iubet eos Cæsar totam funditus iam eruere ciuitatem ac templum: relictis quidem turribus, quæ prater alias eminebant, Phasaelo, & Hippico, & Mariamme: muriq; tanto, quantum ciuitatem ab occidente cingebat. Id quidem, vt esset castrum illic custodiæ causa relinquendis: turres autem, vt posteris indicarent qualem ciuitatem, quamue munitissimam, Romanorum virtus obtinuisset. Alium verò totum ambitum ciuitatis ita complanauere diruentes, vt qui ad eam accessissent, habitatam aliquando esse vix crederent. Hic quidem finis eorum dementiæ, qui nouas res mouere tentauerunt, Hierosolymis fuit: clarissimæ ciuitati, & apud omnes homines pradicatissimæ.

Romani totam funditus eruunt ciuitatem ac templum.

CAP. XIX.

De præmio militum.

CÆSAR autem præsidio quidem illic statuit relinquere decimam legionem, nonnullasq; alas equitum, ac peditum cohortes. Omnibus autem belli partibus administratis, & laudare vniuersum cupiebat exercitum, pro rebus fortiter gestis, & debita viris fortibus præmia persoluere. Composito autem in medio ante castra magno tribunali, stans in eo cum procerum eminentissimis, vnde ab omni milite posset audiri, magnam illis ait, habere se gratiam, quòd beneuolentia erga se vtendo perseuerassent. Laudabat autem, quòd per omnia bella morigeri fuissent, quodq; præliando fortitudinem in multis magnisq; periculis monstrassent, patriæ per se amplificantes imperium: omnibusq; planum facientes hominibus, quia neq; hostium multitudo, neq; munitiones regionum, neq; magnitudines ciuitatum, vel audacia inconsulta, & immanitates efferæ aduersantium, possint vnquam Romanorum vires, vel manus effugere, quamuis in multis rebus aliqui fortunam opitulantem habuerint. Pulchrum quidem esse, ait, illos etiam bello finem imponere, quod multo tempore gestum sit. nec enim optasse his quicquam melius, cum id ingrederentur. Hoc autem pulchrius atq; præclarius, quod duces Romani & administratores imperij, ab his declaratos ac præmissos in imperium cuncti libenter suscipiunt. & his quæ ipsi decreuere, standum putant, agentes his gratias, qui legissent. Mirari autem se eos ac diligere omnes, quia nemo viribus alacritatem habuit tardiorem. Et illis tamē, qui pro maiore vi clarius decertassent, vitamq; suam condecorassent fortibus factis, & re bene gesta militiam suam nobiliorem fecissent, dixit se honores & præmia redditurum:

Titus magnam militibus ait habere se gratiam, quòd beneuolentia erga se vtendo perseuerassent.

nec

nec vllum eorum qui plus alio laborare voluisset, iusta vicissitudine carituru: An. mũdi 4034
magnamq; sibi huius rei fore diligentiam, quod magis vellet honorare virtutes A nato Christo 72.
eorum, qui militia socij fuissent, quàm punire peccata. Confestim ergo iussit eos, Titus fortibus militibus præmia pollicetur.
quorum partes sunt, iudicare, quosnam scirent fortiter aliquid in bello fecisse: &
nominatim singulos appellans, præsentes collaudabat, quasi qui domesticis rectè
gestis nimium lætaretur: & coronas eis aureas imponebat, & torques longasq; has-
tas, & signa ex argento facta donabat, & vniuscuiusque ordinem mutabat
in melius. Quin & ex manubijs aurum & argentum, itemq; vestes, aliam prædã
largiter distribuebat. Omnibus autem ita donatis, vt quisque se meritum præ- Titus militibus prædam largiter distribuit.
buerat, votisq; cum vniuerso exercitu factis, magno fauore descendit vertitq; se
ad sacra pro victoria celebranda: magnaq; astante boum multitudine circum Titus sacra pro victoria celebrat.
aras, immolatos omnes exercitui dedit ad epulas, ipse verò cum honoratis per
triduum lætatus, milites quidem alios quò quenque conueniret, dimittit. Hie-
rosolymorum autem custodiam decimæ legioni credit: neque ad Euphratem, vbi
pridem fuerat, eam remisit. Duodecimam verò legionem, memor quòd Cestio Duodecima legio Cestio duce Iudæis cesserat.
duce Judæis cesserat, totam Syria pepulit: erat enim olim apud Raphanæas:
ad Meliten autem, quæ sic vocatur, misit. Hæc ad Euphratem in confinio
Armeniæ & Cappadociæ sita est. duas verò sibi obsequi satis esse duxit, donec
ad Ægyptum perueniret, quintam & quintamdecimam legiones. Deinde cum
ad maritimam Cæsaream cum exercitu descendisset, in eam manubiarum mul-
titudinem reposuit, captiuosq; ibi asseruari præcepit, quòd ad Italiam nauigare
tempus hyemis prohibebat.

CAP. XX.

De nauigatione Vespasiani, deque comprehenso Simone & spectaculo die natalitio exhibito.

PER idem verò tempus, quo Titus Cæsar obsidionis causa apud Hierosolymam commorabatur, ascensa naui oneraria Vespasianus Rhodũ transmittit. Hinc autem vectus triremibus, postquã omnes quas præternauigauit ciuitates inuisit, ab his cum votis exceptus, in Graciam ex Jonia transit. Egressus deinde Corcyra Nauigatio & iter Vespasiani.

An. mũdi 4034
A nato Christo 72.

in Iapygiam delatus est, vnde iam terra iter agebat. Titus autem ex maritima Cæsarea reuersus, in Cæsaream quæ Philippi vocatur, aduenit, diuq; ibi commorabatur, celebrans omnia genera spectaculorum: multiq; in ea captiui consumpti sunt, alij bestijs obiecti, alij autem cateruatim more hostium inter se depugnare coacti. Hîc Simonem etiam Gioræ filium comperit hoc modo cõprehensum. Iste Simon cum Hierosolyma *obsideretur in superiore ciuitate constitutus, postquàm muros ingressus exercitus totam vastare ciuitatem cœperat, tunc fidelissimis amicorum ascitis, & lapidarijs cum ferramentis eorũ necessitati congruis, & alimentis quæ multis diebus sufficere possent, vnà cum illis omnibus in quandam occultiorem cloacam sese demittit. & quoad fossa patebat, illi progrediebantur: vbi verò soliditas obstitisset, eam suffodiebant, sperantes posse vlterius progressos tutò emergere, atque ita seruari. Sed hanc expectationem veram non esse, rei periculum refellebat. Vix enim paululum fossores processerant, iamq; alimenta, quamuis parce his vterentur, eos deficiebant. tunc igitur velut stupore posset Romanos fallere, albis tunicis, innexaq; fibula, ac chlamyde purpurea indutus, illo in loco ex terra editus vbi templum antea fuerat apparuit. Ac primo quidem obstupuere qui eum viderunt, locisq; suis manebãt. deinde propius cum accessissent, quis esset, percontati sunt. & id quidem Simon non dicebat. iubebat autem ad se ducem vocari, statimq; accersitus ab his qui ad eum cucurrerant, venit* Terentius Rufus: *namq; is rector militiæ relictus erat. Omni autem ab eo veritate comperta, ipsum quidem vinctum custodiebat:* Cæsari *verò quemadmodum esset comprehensus, indicauit. Simonem quidem in vltionem crudelitatis, qua in ciues suos amarè ac tyrannicè fuerat vsus, in potestate hostium quibus maximè inuisus erat ita Deus posuit, non vi subditum eorum manibus, sed sua sponte ad supplicium adductum: propterea quòd plurimos ipse crudeliter interemerat falsis criminationibus insimulatos, defectionis scilicet ad Romanos.* Nec *enim potest iram Dei effugere nequitia, nec inualida res est iniustitia, sed quan-*

Spectacula Cæsareæ celebrata.

Simon in cloacam se se demittit, eam suffodit, ac tutò emergere posse sperat.

Simon à Romanis capitur.

Nequitia iram Dei effugere nequit.

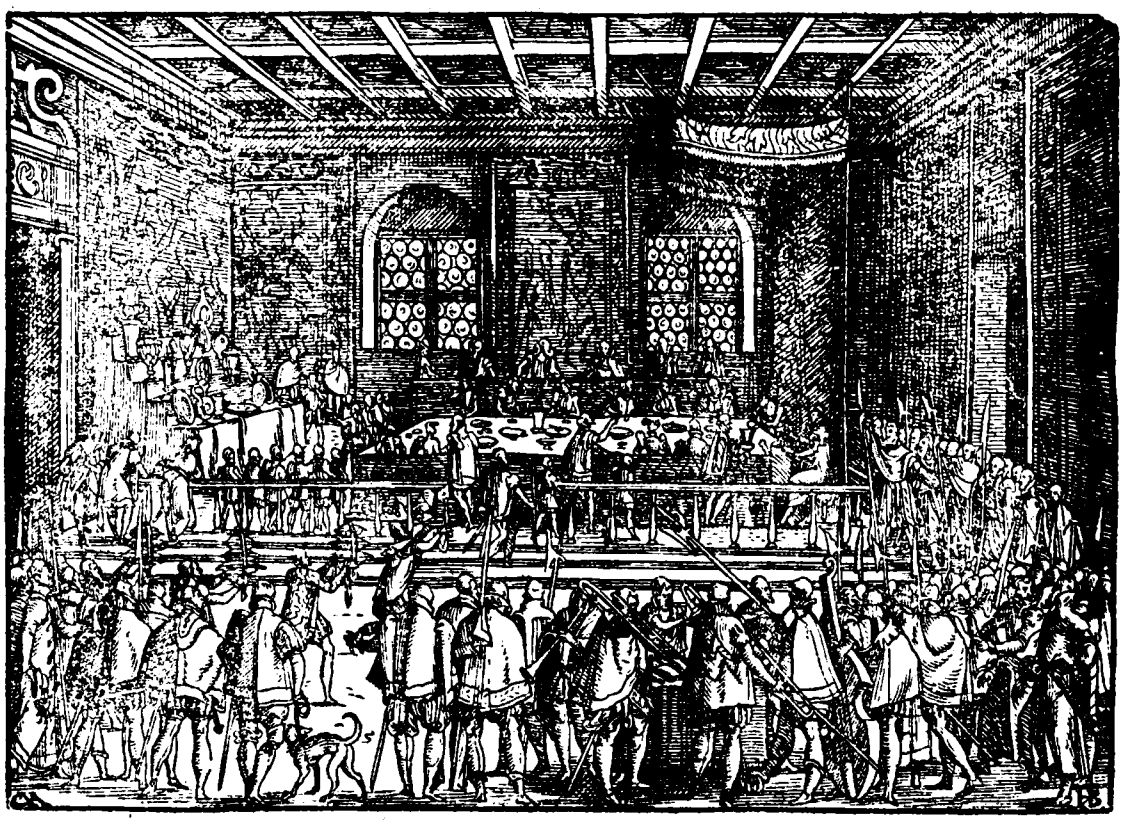

doque sui temeratores vlciscitur, & grauiorem pœnam ingerit criminosis, cum iam se liberatos esse crediderint, eo quod non statim luêre commissa. Id etiam Simon

mon didicit, postquàm in iras Romanorum incidit. Illius autem ascensus à terra, magnam etiam aliorum seditiosorum multitudinem ijsdem diebus fecit in cloacis deprehendi. Cæsari autem maritimam Cæsaream reuerso, vinctus Simon oblatus est. & illum quidem triumpho, quem Romæ acturus erat, seruari iussit. Ibi autem moratus, fratris sui natalem diem clarissimè celebrabat, multam partem damnatorum eius honori attribuens. Numerus enim eorum qui cum bestijs depugnarunt, quiq; ignibus cremati sunt, & inter se digladiatores periere, duo millia quingentos excessit. Omnia tamen Romanis videbãtur hæc licet mille modis illi consumerentur, minus esse supplicij. Postea Cæsar Berytum venit (hæc autem est ciuitas Phœnices prouincia, colonia Romanorũ) & in hac quoq; diutius demoratus est, maiore vsus claritudine circa natalem patris diem, tàm magnificentia spectaculorum, quàm sumptibus alijs excogitatis, cum etiam captiuorum multitudo eodem quo antea modo periret.

An. mũdi 4034
A nato Christo 72.

Magna seditiosorum multitudo in cloacis deprehensa.

In spectaculo Cæsareæ 2500. Iudæi percunt.

Titus Vespasiani natalem celebrat.

CAP. XXI.

De calamitate Iudæorum apud Antiochenses.

VENIT autem per idem tempus, Iudæos qui apud Antiochiam reliqui erant, acerba & exitiosa pericula perpeti, concita in eos Antiochensium ciuitate, tam propter criminationes illatas eis in præsentia, quam propter ea quæ fuerant non multo ante commissa, de quibus necessarium mihi videtur pauca prædicere, vt etiam quæ postea gesta sunt, consequenti narratione referamus. Iudæorum namq; gens multum quidem totius orbis indigenis asseminata est. Plurimum autem Syris vicinitate permixta, præcipuè apud Antiochiam versabatur, propter magnitudinem ciuitatis. maximè verò his liberam domicilij facultatem Reges, qui post Antiochum fuerant, præbuerunt. Nam q; Antiochus quidem, qui Epiphanes dictus est, vastatis Hierosolymis templum spoliauit. Qui verò post eum regnum assecuti sunt, quicquid aneum in donarijs fuit, hoc Iudæis apud Antiochiam degentibus reddidere, in eorum synagoga dedicatum: concesseruntq; vt pari cum Græcis iure ciuitatis vterentur. A secutis quoque postea Regibus eodem modo tractati, & multitudine profecere, & exstructione itemq; magnificentia munerum templum clarius reddidere: semperq; religione sibi sociantes magnam paganorum multitudinem, etiam illos quodammodo sui partem fecere. Quo tempore autem bellum fuerat conclamatum, & recens in Syriam Vespasianus delatus est nauigio, Iudæorum verò odium apud omnes pullulabat, tunc vnus eorum Antiochus quidam plurimum patris causa honorabilis (erat enim princeps apud Antiochiam Iudæorum) cum Antiochensiũ populus concionaretur in theatro, progressus in medium, patrem suum & cæteros deferebat, insimulans eos quod vna nocte totam ciuitatem incendere statuissent: & velut huius consilij participes quosdam hospites Iudæos tradidit. His autem auditis, populus iram cohibere non poterat: sed in eos quidem qui traditi fuerant, ignem iussit afferri: statimq; omnes in theatro concremati sunt. In multitudinem verò Iudæorum properabat irruere: si eos celeriter vlti essent, patriam suam seruatum iri existimantes. Antiochus autem iracundiam magis accendere, mutata voluntatis argumentũ, quódq; Iudæorum mores odisset, exhibere se credens, si paganorũ ritu sacrificaret: idemq; iussit & cæteros compelli facere: renuendo enim manifestos insidiatores fore. Huius autem rei periculo ab

Iudæorum gens in vltimum totius orbis indigenis asseminata.

Iudæorum in Antiochia multitudo.

Antioch. Iudæus seditiosus magnę calamitatis in Antiochia autor.

An.mũdi 4034 A nato Christo 72.

ab Antiochenſibus facto, pauci quidem conſenſerunt: alij verò qui noluerunt, perempti ſunt. Antiochus autem acceptis à Romanorũ duce militibus, ſæuius inſtabat ſuis ciuibus, nequaquam eos die ſeptimo ab opere ceſſare permittens, ſed omnia cogens facere, quæ diebus alijs agerent. Tamq; validam neceſsitatem impoſuit, vt non modo apud Antiochiam ſeptimi dieiferia ſoluerentur, ſed ab hoc exordio in cæteris quoque ciuitatibus ad breue ſimiliter tempus fieret. Iudæis autem apud Antiochiam tunc eiuſmodi mala perpeſsis, altera denuo calamitas accidit: de qua narrare conati, hæc quoque perſecuti fuimus. Namq; quod quadratum forum exuri contigit, & archiua monimentorumq; receptacula publicorum, itemq; baſilicas, vixq; ignis inhibitus eſt ſuper omnem ciuitatem magna nimis vi ruens, huius facti Antiochus Iudæos accuſat: & Antiochenſes, quos ſcilicet ſi his infeſti antea non fuiſſent, recenti tamen ex incendij tumultu facilè calumnia perpuliſſet, multo magis ex anteactis fidem habere dictis ſuis perſuaſit, vt penè ſe vidiſſe ignem à Iudæis iniici arbitrarentur: & tanquam furore correpti, magno cum ardore cuncti aduerſus eos qui accuſabantur, impetum facerent. Vix autem motus eorũ potuit reprimere Collega adhuc iuuenis legatus, poſtulãs ſibi permitti referre ad Cæſarem geſta. Rectorem namq; Syriæ Cæſennium Patum iam quidem Veſpaſianus ad eam miſerat, nondum autem ille peruenerat. Habita verò diligenti quæſtione Collega reperit veritatem. & eorum quidem Iudæorum quos Antiochus accuſauerat, nemo conſcius fuit. omne autem facinus admiſere homines quidam nocentiſsimi neceſsitate debitorum: rati quod ſi forum & ſcripta publica concremaſſent, exactione liberarentur. Iudæi quidem pro ſuſpenſis criminationibus futura expectantes, magno timore fluctuabant.

Antiochus ſuis ciuibus perfidus.

Antiochus ſeptimi dieiferijs Iudæis interdicit.

Iudæis apud Antiochiam altera calamitas accidit.

Homines quidã nocentiſſimi neceſſitate debitorum forum & ſcripta publica cõcremant.

An.mũdi 4035. A nato Christo 73.

CAP. XXII.

Quomodo Veſpaſianus rediens à Romanis exceptus eſt.

ITVS autem Cæſar à patre ſibi allato nuncio, quod vniuerſis quidem Italiæ ciuitatibus deſiderabilis peruenisſet: maximè verò, quod vrbs eum Roma ſumma cum alacritate & claritudine ſuſcepiſſet, in maximam lætitiam voluptatemq; tranſlatus eſt, curis de eo ita, vt ſibi erat ſuauiſsimum liberatus. Veſpaſianum enim etiam longè abſentem, omnes homines Italiæ voluntatibus vt præſentem colebant: expectationem ſuã, quod nimis eum venire cupiebant, pro eius aduentu ducentes, & omni habentes neceſsitate liberam erga illum beneuolentiam. Nam & ſenatus memor calamitatum, quæ mutatione principum contigiſſent, optabat imperatorem ſuſcipere ſenectutis honore bellicorumq; geſtorum maturitate decoratum, cuius præſentiam ſciebat ſoli ſaluti ſubiectorum commodaturam: & populus malis inteſtinis ſolicitus, magis eum venire cupiebat: tunc ſe calamitatibus quidem pro certo abſoluendum eſſe confidens, antiquam verò libertatem cum opulentia recepturum. Præcipuè milites ad eum reſpiciebant. hi enim maximè bellorum per illum patratorum nouerant magnitudinem. imperitiam verò aliorum ducum experti atq; ignauiam, magna quidem ſe optabant turpitudine liberari. eum verò qui ſe & ſeruare & honeſtare ſolus poſſet, recipere precabantur. Cum verò hac beneuolentia diligeretur ab omnibus, honore quidem præcipuis viris vlterius expectare intolerabile videbatur, ſed eum longiſsimè ab

Vrbs Roma ſumma cum alacritate & claritudine Veſpaſianũ ſuſcepit.

Veſpaſiano Romani obuiam procedunt.

me ab vrbe Roma conuenire antè properabant. Nec tamen quisquã moras eius conueniendi ferebat, sed ita simul omnes effundebantur, & vniuersis facilius & promptius ire quàm manere videbatur, vt etiam ciuitas ipsa tunc primũ inter se iucundam sentiret hominum charitatem. Erant autem pauciores abeuntibus remanentes. Vbi verò eum appropinquare indicaretur, quamq; mansuetè singulos suscepisset, qui praecesserant, nunciatum est, omnis iam reliqua multitudo per vias cum coniugibus & liberis praestolabantur: & quò transiens aduenisset, videndi eius voluntatem, vultusq; lenitatem omnium generum vocibus prosequebantur, benemeritum & salutis datorem, solumq; dignum Romanorũ principem appellantes. Tota verò ciuitas velut templum erat, sertis atque odoribus plena. Cum verò vix per circunstantem multitudinem in palatium venire potuisset, ipse quidem penatibus dijs aduentus sui gratulatoria sacra celebrauit. Vertunt autem se ad epulas turba, perq; tribus & cognationes & vicinias conuiuia exercentes, Deo libabant, & ab eo precabantur ipsum Vespasianum quàmplurimum temporis in Romano *imperio perseuerare, & filium eius, & qui ex his nascerentur seruari inexpugnabilem principatum. Vrbs quidem Romana Vespasiano ita suscepto, statim maxima felicitate crescebat.*

An. mũdi 4035. A nato Christo 73.

Titus aduentus sui gratulatoria sacra celebrat.

CAP. XXIII.

Domitiani gesta contra Germanos & Gallos.

ANTE hac verò tempora, quibus Vespasianus quidem apud Alexandriam erat, Titus verò Hierosolymam obsidebat, magna pars Germanorum ad defectionem mota est: quibus etiam Gallorum proximi conspirantes, magnam spem contulerant, quod etiam Romanorum dominio liberarentur. Germanos autem deficere velle, bellumq; inferre, sustulit primo natura bonis consilijs vacua, parua spe appetens periculorũ, deinde odium principũ, quoniã solis sciunt gentem suã vi coactã seruire Romanis: necnon equidem maximã tempus eis fiduciam dedit. Nam cum viderent Romanum imperium crebris imperatorum mutationibus intestina seditione turbari, omnemq; his subditam orbis terrae partem pendere ac nutare cognoscerent, hoc sibi optimum tempus ex illorum rebus aduersis atque discordijs oblatum esse putauerunt. Id autem consilium dabant, & hac eos spe decipiebant, Classicus quidam & Ciuilis, ex eorum potentissimis: qui olim quidem res nouas cupiebant: occasione autem inducti, suam sententiam prodidere. Iamq; alacriter affectae multitudinis periculum facturi erant: verùm maxima parte Germanorum defectionem pollicita, & caeteris fortasse nõ dissentientibus, veluti quadam diuina prouidentia, Vespasianus ad Petilium Cerealem, qui pridem Germaniam rexerat, literas mittit, quibus eum consulem declarauit, iussitq; ad Britannias administrandas proficisci. Igitur ille quò iussus erat abiens, audita rebellione Germanorum, eos iam congregatos aggressus magna clade affecit, depositaq; amentia ad sobrietatem coegit. Sed etiam si ille ad ea loca non peruenisset, tamen haud multo pòst erant supplicia luituri. Nam vt primum defectionis eorum nuncius allatus est Romam, Domitianus Caesar hoc audito, non sicut alter in illa aetate fecisset (nam admodum adolescens erat) tantã rei magnitudinem suscipere nõ detrectauit: sed à patre habens ingenitã fortitudinem, & supra aetatem exercitatus, ilico tendebat in Barbaros. Illi autem ex-

Defectionis Germanorum & Gallorum ab Romanis causæ.

Ciuilis Germanos ad sobrietatem cogit.

Domitianus, Titi frater.

An. mũdi 4035. A nato Christo 73.

peditionis fama perculsi, ei se permiserunt: lucrum hoc ex ea re maximum nacti, vt sine clade pristino iugo subijcerentur. Omnibus ergo circa Galliam vt oportuit ordinatis, ne facilè rursus vnquam turbarentur, Domitianus clarus atq; insignis, ætatem superantibus factis, & patrium decus afferentibus, Romam regreditur. Cum supradicta verò Germanorum defectione, ijsdem diebus etiam Scytharum conuenit audacia. Nam qui appellantur Sarmatæ, maxima multitudine clàm transgressi flumen Istrum, violenti atq; sæuissimi, propter inopinatum impetũ multos Romanorũ quos in præsidijs offendêre, interficiunt: & consularem legatum Fonteium Agrippam, qui fortiter his obuius pugnauerat, occidunt: proximasq; regiones totas ferendo atq; agendo, omniaq; incendendo peruagabantur. Vespasianus autem hoc facto, & vastitate Mœsiæ cognita, Rubriũ Gallum mittit pœnas de eis sumpturum. à quo multi quidem in prælijs trucidati sunt. qui verò salui esse potuere, cum timore domum refugêre. Hoc autem bello magister militum finito, etiam futuri temporis cautioni consuluit. Pluribus enim & maioribus præsidijs loca circundedit, vt omnino Barbaris esset impossibilis transitus. In Mœsia quidem ea celeritate debellatum est.

Scytharum & Sarmatarũ impetus in Romanos.

CAP. XXIIII.

De amne Sabbatico & triumpho Vespasiani ac Titi celeberrimo.

Titus per omnes Syriæ ciuitates magnificentissima spectacula celebrat.

PRINCEPS verò Titus aliquandiu quidem Beryti commorabatur, ita vt diximus: inde autem reuersus, & per omnes quas obiret Syriæ ciuitates magnificentissima celebrãs spectacula, Iudæorum captiuis ad ostentationem cladis eorũ abutebatur. Conspicit autem in itinere fluuiũ cognitione dignissimũ. Is fluit medius inter Arcas & Raphaneas Agrippæ regni ciuitates. Habet autem quoddam peculiare miraculum. Nam cum sit quando fluit plurimus, neque meatu segnis, tamen interpositis sex diebus à fontibus deficiens, siccum exhibet locum videre. Deinde quasi nulla mutatione facta, septimo die similis exoritur: atq; hunc ordinem semper eum obseruare pro certo compertum est. Vnde etiam Sabbaticus appellatus est, à sacro Iudæorum septimo die sic denominatus. Ciuitatis autem Antiochensium populus postquam Titum aduentare cognouit, manere quidem intra mœnia præ gaudio non sustinebat. omnes autem obuiam ei pergere properabant, & vsque ad tricesimum vel eo amplius stadium progressi, non modo viri, sed etiam fœminæ cum pueris expectabant. Et cum appropinquantem vidissent, ex vtroque via latere stantes dextras cum salutatione tendebant: multisq; fauoribus exultantes, cum ipso reuertebantur. Crebro autem inter omnes alias laudes precabantur, vt Iudæos expelleret ciuitate. Titus quidem nihil precibus istis indulsit, sed otiose quæ dicebantur audiebat. Incerti autem quid sentiret, quidve facturus esset, Iudæi magno & atroci metu tenebantur. Nec enim commoratus est Antiochiæ Titus, sed continuo ad Zeugma Euphratem versus iter contendit. Quò missi etiam ab Rege Parthorum Vologeso venere, auream ei ferentes coronam, quod Iudæos vicisset. Eaq; susceptæ etiam conuiuium exhibuit regijs, atque ita Antiochiam remeauit. Senatu verò & populo Antiochensi multum petentibus vt in theatrum veniret, vbi omnis eum multitudo præstolabatur, humanissimè paruit. Rursus autem fortiter ijsdem instantibus, & crebrò postulantibus expelli ciuitate Iudæos, ingeniosè respondit, patriam eorum dicens, quò expellendi

Sabbaticus fluuius.

Titi ad Antiochiam aduentus.

Ciuiũ contra Iudæos ad Titum preces.

fuerant

fuerant interijſſe, nullumq; iam eſſe locum qui eos reciperet. Vnde ad aliam petitionem ſeſe conuertunt Antiochenſes, quòd priorem impetrare non potuerunt. Æneas enim tabulas eum precabantur eximere, quibus inciſa eſſent priuilegia Iudaorũ. Sed ne id quidem Titus annuit. verùm in eodem ſtatu relictis omnibus quæ habebant apud Antiochiam Iudæi, ad Ægyptum inde diſceſſit. Iter autem agendo cum ad Hieroſolymam veniſſet, triſtemq; ſolitudinem quam videbat, antiquæ ciuitatis claritudini compararet, diſiectorum operum magnitudinem & veterem pulcritudinem recordatus, miſerabatur excidium ciuitatis, nõ ſicut alius feciſſet exultãs, quod talem ac tantam funditus excidiſſet, verum multa imprecans ſeditionis autoribus, & qui hanc pœnam ei inferre coëgere: ita certus erat, quod nunquam virtutem ſuam voluiſſet punitorum calamitate clareſcere. Ex magnis enim diuitijs, non minima pars in ruinis adhuc inueniebatur. Quædam enim eruebant Romani, plura verò captiuis indicantibus auferebant, aurum atq; argentum, aliaq; inſtrumenta pretioſiſſima, quæ domini propter incertam belli fortunam terræ condidere. Titus autem propoſitum iter ad Ægyptum tendens, emenſa velociter ſolitudine, peruenit Alexandriam: decretoq; ad Italiam nauigare, cum ſe duæ legiones comitarentur, vtranque vnde venerant remiſit: quintam quidem in Mœſiam, quintam verò decimam in Pannoniam. Captiuorum autem duces Simonem & Ioannem, & alios numero ſeptingentos viros electos, tàm magnitudine corporum quàm pulcritudine præſtantes, ilico ad Italiã portari præcepit, cupiens eos in triumpho traducere. Peracta verò nauigatione pro voto, ſimiliter quidem Roma in eo ſuſcipiendo erat affecta, & occurſus exhibuit eiquos patri. Claritudinem verò Tito pater attulit, qui venit obuiam, eumq; ſuſcepit. Multitudini autem ciuium diuinam quandam lætitiam ſuggerebat, quod videbat in vnum tres cõueniſſe. Non multis autem diebus poſt, vnum communem triumphum ob res geſtas agere ſtatuêre, quamuis vtrique ſenatus proprium decreuiſſet. Prædicto autem die, quo futura erat pompa victoria, nemo ex tam infinita ciuitatis multitudine domi remanſit. Omnes autem cum exiſſent, loca vbi tantum ſtare poſſent occupauerant, quantus ſpectandis imperatoribus modus ſufficeret, conceſſo neceſſario tranſitu. Cuncta verò turba militari ante lucem per turmas atq; ordines progreſſa cum rectoribus ſuis, & circa oſtia conſtituta non palatij ſuperioris, ſed prope Iſidis templum (ibi enim principes nocte illa quieſcebant) prima iam aurora incipiente procedunt Veſpaſianus & Titus lauro quidem coronati, amicti verò patria veſte purpurea: & ad Octauianas ambulationes tranſeunt. ibi enim ſenatus, & ducum proceres, & honorati equites, eorum præſtolabantur aduentum. tribunal autem ante porticus factum erat, ſellæq; eburneæ in eo præparatæ. Quò cum aſcendiſſent, conſederunt. Statimq; eos militaris fauor excepit, multis virtutem teſtimonijs prædicans. Illi autem inermes erant, in veſte ſerica laureis coronati. Perceptis autem laudibus eorum Veſpaſianus, cum dicere adhuc vellent, ſilentij ſignum dedit. Magnaq; omnium quiete facta ſurrexit, & amictu magnam partem capitis adopertus, ſolennia vota celebrauit: idemq; Titus fecit. Perfectis autem votis, Veſpaſianus in commune omnes breuiter allocutus, milites quidem ad prandium, quod his ex more ab imperatore parari ſolet, dimittit. ipſe verò ad portam recedit, quæ ab eo quod per illã ſemper triumphorũ pompa ducitur, nomen accepit. Ibi & cibũ prius capiebant, & triumphalibus veſti-

An. mũdi 4036. A nato Chriſto 74.

Titus Hieroſolymæ excidium miſeratur.

Romani ex magnis diuitijs non minimã partem in ruinis inueniunt.

Simonem & Ioãnem & alios, numero ſeptingentos viros, Titus ad Italiã portari præcipit.

Veſtes triumphales Veſpaſiani & Titi.

Vota & prandiũ ante triumphum.

An. mũdi 4036. A nato Christo 74.

bus amicti, dijs ad portã collocatis cæsa hostia, inter spectacula trãseuntes triumphum ducebãt, vt multitudini facilior præberetur aspectus. Pro merito autem narrari multitudo eorũ spectaculorũ & magnificentia non potest, in omnib. quæ

quisq; cogitauerit, vel artium factis, vel diuitiarũ opibus, vel naturæ nouitate. Nam penè quæcunq; hominibus qui vsquam sunt fortunatis paulatim quæsita sunt, alijs alia mirabilia atque magnifica, hæc vniuersa illa die Romani imperij magnitudinem probauere. Etenim argenti auriq; necnon eboris in omni specie

Triumphi magnificentia.

operũ multitudinem, non vt in pompa ferri cerneres, sed vt ita dixerim omnia fluere. & alias quidem vestes ex rarissimis generibus purpuræ portari, alias diligentissima pictura variatas arte Babylonia: gemmæ autem clarissimæ tam multæ, aliæ coronis aureis, aliæ alijs operibus inclusæ traductæ sunt, vt apparerent frustra nos earum vsquã rerum esse aliquid suspicari. Ferebantur etiã simulacra, quæ illi Deos habent, & magnitudine mirabile, & arte non defunctoria facta. horumq; nihil non ex pretiosa materia. Quin & animaliũ diuersa genera producebantur, proprijs ornamentis inducta. Erat autem etiam quæ singula portaret magna hominum multitudo, purpureis vestibus atq; inauratis ornata. Ipsi etiam qui ad pompã fuerant ab alia turba discreti, præcipua & mirabili ornamentorũ magnificentia culti erant. Insuper his, ne captiuorũ quidem vulgus inordinatũ videres, sed varietas & pulcritudo quidem vestiũ natã ex fatigatione corporum deformitatem, oculis subtrahebat. Maximè autem stupori erat, pe-

Vestes pretiosissimæ.

Pegmatum fabricatio.

gmatũ quæ portabãtur fabricatio, pro cuius magnitudine timendũ viribus portantiũ occurrẽtes putabãt. multa enim in tertiũ nidũ quartũq; surgebãt: & magnificentia fabricã cũ admiratione delectabat: multis aurata veste circũdatis, cũ aurũ præterea factum atq; ebur omnibus esset affixum. Multis autem imitationibus bellum aliter in alia diuisum, certam sui faciem demonstrabat. Erat enim cernere vastari quidem fortunatissimam terrã, totas verò interfici acies hostiũ: & alios fugere, alios captiuos duci: murosq; excellentes magnitudine machinis dirui, & castellorum excindi munimina: & populosarum ciuitatum mœnia disturbari, exercitumq; intra muros infundi: cædisq; omnia loca plena, & eorum

qui

qui manu reſiſtere non poterant preces, ignemq́ templis immiſſum, adiumq́ ſuper dominos poſt multam vaſtationem euerſiones: atq́ amnis triſtitiam, deſluentis non in arua culta, neq́ ad hominum vel pecorum potum, ſed per terram ex omni parte flagrantem. Hæc enim Iudæi bello paſſi ſunt: ars autem & confectorum operum magnitudo, neſcientibus adhuc facta tanquam præſentibus oſtendebant. Erat autem per ſingula pegmata capta ciuitatis dux, ita vt captus fuerat ordinatus. Multa etiam naues ſequebantur. Spolia verò alia quidem paſſim ferebantur. eminebant autem ea quæ apud Hieroſolymam in templo reperta ſunt, menſa aurea ponderis talenti magni, & candelabrum ſimiliter quidem auro factum, ſed opere commutato ab vſus noſtri conſuetudine. nam media quidem columna baſi hærebat, tenues autem ab ea cannulæ producebantur, formatæ ad ſimilitudinem fuſcinæ, ad ſummum quaq́ in lychni ſpeciem fabricatæ. erant autem numero ſeptem, ſeptimi diei, qui apud Iudæos eſt, indicantes honorem. Poſt hæc autem portabatur lex Iudæorum, nouiſſima ſpoliorum. Deinde tranſibant plurimi victoriæ ſimulacra portantes: omnia ex auro & ex ebore facta. Poſt hæc Veſpaſianus prior ibat: & Titus deinde ſequebatur. Domitianus autem adequitabat, ipſe quoq́ ornatus pulchritudine, dignumq́ ſpectari exhibens equum. Pompæ autem finis fuit Capitolini Iouis templum. quò poſtquam ventum eſt, conſtitere. Erat autem vetus mos patrius, operiri donec ducis hoſtium mortem quiſpiam nunciaret. Is erat Simon Gioræ, tunc inter captiuos in pompa traductus: laqueo verò circumdatus per forum trahebatur, quo eum ſimul caderent qui ducebant. Lex autem Romanis eſt, ibi necare criminum reos morte damnatos. Poſtquam igitur eum finem vitæ habere nunciatum eſt, omniumq́ fauor ſecutus eſt, tunc hoſtias inchoauere. hiſq́ ſecundo per vota ſolennia omine peractis, in palatium receſſere. Et alios quidem epulis ipſi excepere, alijs autem omnibus domi conuiuiorum inſtructi erant apparatus. Hunc enim diem vrbs Romana celebrabat, victoriæ quidem in hoſtes gratulatorium, finem verò malorum ciuilium. & ſpei bonæ pro felicitate principium. Poſt triumphos verò, & Romani imperij firmiſſimum ſtatum, Veſpaſianus Paci templum ædificari decreuit. Itaq́ mira celeritate, & quæ hominum cogitationem ſuperaret, effectum eſt. Magna enim diuitiarum largitate vſus, inſuper perfectis id picturæ ac figmentorum operibus exornauit. Omnia namq́ in illud fanum collecta ac depoſita ſunt, quorum viſendorum ſtudio per totum orbem, qui ante nos fuerunt, vagabantur: quomodo aliud apud alios ſitum eſſet, videre cupientes. Hic autem repoſuit etiam quæ Iudæorum fuerant inſtrumenta, his ſe magnificè ferens. Legem verò eorum, & penetralium vela purpurea in palatio condita ſeruari præcepit.

An. mũdi 4037. A nato Chriſto 75.

Menſa aurea ponderis talenti magni.

Iudæorum lex ſpoliorum nouiſſima.

Simon Gioræ filius laqueo circundatus per forum trahitur.

Veſpaſianus Paci templum ædificat, de quo vide Herodianum lib. 1.

CAP. XXV.

Herodium & Machærus à Baſſo captæ.

In Iudæam verò legatus miſſus Lucilius Baſſus, ſuſcepto à Cereali Vetiliano exercitu, caſtellum quidem Herodion cum præſidio deditione cepit. Poſt autem omni manu militari collecta: multi autem in partes diuiſi erant, & legione decima bellum inferre Macharunti ſtatuit. Valde enim neceſſarium videbatur id excindi caſtellum, ne multos ſui munimine ad defectionem inuitaret. Nam & ſalutis ſpem habitatoribus certam, & aggredientibus hæſitationem atq́ formidinem,

An. mũdi 4037. A nato Christo 75.

natura loci præstare maximè poterat. Nam ipsum quidem quod muro cinctum est, saxosus est collis, in proceram altitudinem surgens, & ob hoc etiam capi difficilis videtur: sed ne vel accedi posset eò natura excogitarat, qua vallibus eum ex omni parte vallauerat, quarum altitudo oculis comprehendi non posset: nec transire erat facile, nec aggestu vlla ratione compleri possibile. Nam ea quæ ab occidente secat vallis, sexaginta stadijs distenditur, vnde Asphaltites lacus ei limitem facit. ex hoc verò tractu ipse Macherus altissimo vertice supereminet. A septentrione autem & meridie, valles magnitudine quidem supradicta cingunt. similiter verò sunt inextricabiles ad oppugnationem. eius verò vallis quæ ab oriente est, altitudo non minor centum cubitis inuenitur: monte verò ex aduerso Macharunti posito terminatur. Ea loci natura perspecta Rex Alexander, primus in eo castellum communiuit, quod postea Gabinius bello cum Aristobulo gesto deposuit. Herodi autem regnãti, omnibus locis dignior cura visus est, & constructione tutissima, propter Arabum præcipuè vicinitatem. namq; opportunè situs est, eorum fines prospectans. Magno ergo locum muro amplexus ac turribus, ciuitatem illic fecit incolis, vnde in arcem ipsam ferebat ascensus. Quin & circa ipsum verticem rursus murum adificauerat, turresq; in angulis sexagenorum cubitorum erexerat. In medio autem ambitu regiam struxerat, magnitudine simul habitationum & pulchritudine locupletem. Multas verò cisternas recipiendis aquis abundeq; suppeditandis, locis maximè idoneis fecerat: veluti cum natura certaret, vt quod illa situ loci expugnabile fecerat, ipse manu structis munitionibus superaret. Insuper enim & sagittarum multitudinem machinarumq; reposuit: & omnem apparatum excogitauit, qui habitatoribus posset magna obsidionis præstare contemptum. Erat autem in ipsa regia ruta mirabilis magnitudinis: à nulla enim ficu vel celsitudine vel magnitudine vincebatur. Ferebant autem eam ex Herodis temporibus perseuerasse: mansissetq; vlterius profectò, sed ab Iudæis qui locum ceperant excisa est. Vallis autem, qua ciuitas à parte septentrionali cingitur, quidam locus Baaras appellatur, vbi radix eodem nomine gignitur: qua flamma quidem assimilis est colore, circa vesperam verò veluti iubare fulgurans, accedentibus eamq; euellere cupientibus facilis non est: sed tam diu refugit, nec prius manet, quàm si quis vrinam mulierem vel menstruum sanguinem super eam fuderit. quinetiam tunc si quis eam tetigerit, mors certa est, nisi forte illam ipsam radicem ferat de manu pendentem. Capitur autem alio quoq; modo sine periculo: qui talis est: Totam eam circunfodiunt, ita vt minimum ex radice terra sit conditum. deinde ab ea religant canem: illoq; sequi eum à quo religatus est cupiente, radix quidẽ facilè euellitur: canis verò continuò moritur, tanquam eius vice à quo herba tollenda erat, traditus. nullus enim postea accipientibus metus est. Tantis autem periculis propter vnam vim capi eam operæprecium est. Nam quæ vocantur dæmonia, pessimorum hominum spiritus, viuis immersa, eosq; necantia quibus subuentum non fuerit: hæc citò, etiam si tantummodo admoueatur ægrotãtibus, abigit. Fluunt autem ex eo loco aquarum fontes etiam calidarum, multum inter se sapore diuersi: Alij namq; amari sunt, alijs nihil dulcedinis deest. Multi autem frigidæ aquæ ortus, non solùm in humilioribus locis fontes alternos habent: sed quod amplius quis miretur, in proximo quadam spelunca cernitur, non quidem altè caua, saxo autem imminente protecta: super hac veluti duæ mammæ inter se paululum

Herodes Machærunticum magno muro ac turribus amplectitur.

Sagittarum machinarumq; multitudo in arce.

Ruta mirabilis magnitudine.

Baaras radix quomodo euellenda.

Alius modus radicem hanc euellẽdi.

Aquarum calidarum fontes.

lulum distantes eminent: & altera quidem frigidissimum fontem, altera calidissimum fundit: qui mixti lauacrum suauissimum prabent, multisq; morbis ac vitijs salutare: maximè verò neruorum curationi conueniens: habetq; idem locus metalla sulfuris & aluminis. Bassus autem contemplatus vndiq; regionem, valle orientali repleta accessum parare statuit: opusq; inchoauit, properans aggerem quamplurimum extollere, facilemq; per eum oppugnationem facere. Qui verò intus fuerant deprehensi, ab externis segregati Iudæi, illos quidem coegere, An.mũdi 4037. A nato Christo 75. Externi Iudæi inferiorem ciuitatem occupant.

inane vulgus esse existimantes, inferiorem obseruare ciuitatem, ac pericula priores excipere: superius verò castellum ipsi occupatum tenebant, & propter munitionis firmitatem, & vt saluti suæ consulerent. Impetraturos enim se veniam opinabantur, si locum tradidissent Romanis. Prius autem volebant spem declinandæ obsidionis experiendo conuincere: ideoq; alacri animo in dies singulos excursus habebant, & cum his quos sors obtulisset consertis manibus, multi moriebantur, multosq; Romanos interficiebant. semper autem vtrisq; ex tempore plus victoriæ captabatur: Iudæis quidem, si incautiores aggrederentur: in aggere autem positis, si improuisum excursum eorum bene septi armis exciperent. Sed non is erat finis obsidionis futurus. Res autem quædam fortuitò gesta, inopinatam castelli tradendi necessitatem Iudæis imposuit. Erat inter obsessos iuuenis & audacia ferox, & manu strenuus, Eleazarus nomine. is autem fuerat Iudæorum cum Romanis conflictus. Eleazarus, Indæus audacia ferox, & manu strenuus.

excursibus nobilis, multos egredi aggestũq; prohibere cogitans, & in prælijs semper grauiter Romanos afficiens: audaciaq; sua socios prosequens, impetum quidem facilem his, periculo aũtẽ vacuũ discessum efficiebat nouissimus recedendo. Itaq; discreta quodam die pugna, & vtraq; parte digressa, ipse tanquam despiciens omnes, existimans neminem tunc hostium præliũ excepturum, extra portam remansit: & in muro stantes alloquebatur, tota mente illos attendens. Hanc autem opportunitatem vidit quidam ex castris Romanorum Ægyptius, nomine Rufus: & quod nemo speraſſet, impetu facto cum ipsis eum armis repentè correptum, cum hoc viso stantes in muro stupor teneret, in castra Romanorum traduxit. Postquam verò dux nudum præcepit extendi, & in aperto constitutum, Eleazarus capitur, eumq; dux nudum extendi, & verberibus cædi præcipit.

vt ex ciuitate conspiceretur, cædi verberibus, vehementer Iudæos confudit casus iuuenis, vniuersaq; ciuitas in fletu erat & questibus, vnius viri clade perculsa. Id vbi Bassus animaduertit, consiliorum aduersus hostes hoc principium sumpsit: eorumq; miserationem augere cupiens, quatenus coacti pro eius salute castelli traditionem facerent, quòd sperauit adeptus est. Nam ipse quidem, Eleazari calamitas Iudæos ad deditionem commouet.

velut mox Eleazarum suspensurus, crucem defigi iussit. ea verò conspecta, maior castellanos dolor inuasit, & vlulando querebantur, intolerabilem esse calamitatem vociferantes. Tunc igitur Eleazarus eos orabat, ne vel se despicerent, mortem miserrimam subiturum, sibiq; ipsis salutem præberent, postquam iam subacti omnes Romanorum viribus ac fortunæ concederent. Illi autem & eius sermone fracti, & quod multi intus pro eo precabantur (ex magna enim & numerosa cognatione genus ducebat) & contra ingenium suum misericordia victi sunt: & quibusdam celeriter missis colloquebantur, castelli traditionem facere petentes, ac reddito sibi Eleazaro, sine metu dimitti. Cum autem his assensus esset dux Romanorum, multitudo ciuitatis inferioris, inita separatim cum Iudæis cognita pactione, ipsi clàm nocte aufugere statuêre. Cum verò portas aperuissent, ab his qui deditionem promiserant ad Bassum nuncius venit, siue inuidia

An.mũdi 4037. A nato Christo 75.

ue inuidia ſalutis eorum ſiue formidine, ne eorum fugæ cauſam ipſi præſtarent. Sed fortiſſimi quidem fugientium, qui præceſſerant, euaſere. reliquorum autem viri quidem mille ſeptingenti perempti ſunt, mulierculæ verò & pueri in ſeruitium ducti. Sponſiones autem cum his qui caſtellum dedidere habitas, Baſſus conſeruandas eſſe ratus, & ipſos dimiſit, & Eleazarum reddidit.

Iudæorum 1700. ab Romanis peremptι.

CAP. XXVI.

De Iudæis à Baſſo interemptis & Iudæa diuendita.

Iardes ſylua ab Romanis cincta.

His autem adminiſtratis, in ſaltum, qui appellatur Iardes, ducere properabat exercitum. multi enim illuc congregati eſſe nunciabantur, qui pridem tempore obſidionis, ex Hieroſolymis & Macharunte profugerant. Ergo cum ad locum veniſſet, neq; falſum fuiſſe nuncium reperiſſet, primo quidem omnem locum cum equitibus cingit: vt ſi quis Iudæorum conatus fuiſſet euadere, fugiendi per equites copiam non haberet. pedites autem ſyluam iuſſit cædere, in quam confugerant. Hoc modo ad neceſſitatem adducti ſunt fortiter aliquid faciendi, velut ex audaci certamine fortaſſe fugam etiam reperirent. Itaq; ſimul vniuerſi, & cum clamore impetu facto, in eos à quibus cincti fuerant, irruunt. Illi autem fortiter excipiebant: multaq; his audacia, illis contentione vſis, diu quidem prælium tractum eſt, non autem ſimilis euenit finis pugnæ certantibus. Nam Romanorum quidem duodecim tantum contigit occumbere, neq; multos ſauciari:

Iudæorum 3000. proſtrati.

Iudæorum verò ex illo prælio nullus euaſit. Sed cum non eſſent pauciores tribus millibus, proſtrati ſunt omnes: eorumq; dux Judas Iairi filius, de quo ſupra meminimus, qui ordini cuidam præpoſitus cum Hieroſolyma obſideretur, quibus demerſus fuerat cloacis, latenter effugit. Eodem verò tempore Cæſar etiam ad Liberium Maximũ ſcripſit (erat autem procurator) vt omnẽ terram venderet Iudæorum. nec enim ciuitatem in ea condidit proprium ſeruans ſibi eorum agrum. Solis autem octingentis militibus illic relictis, locum dedit quem incolerent, qui vocatur Ammaus. diſtat autem ab Hieroſolymis triginta ſtadijs. Sti-

Stipendium Iudæis Cæſar indicit.

pendium verò vbicunq; degerent Judæis indixit: binasq; drachmas ſingulis annis deferre in Capitolium iuſſit, ita vt antehac Hieroſolymorum templo pendebant. Et res quidem Iudæorum illo tempore hunc ſtatum habebant.

CAP. XXVII.

De clade Antiochi Regis & eruptione Alanorum in Armeniam.

Antiochum Ceſennius Petus Syriæ adminiſtrator coram Cæſare accuſat.

Iam verò quarto anno Veſpaſiano adminiſtrante imperium, contigit Comagenes Regem Antiochum in maximas clades cum tota domo incurrere, ex cauſa huiuſmodi. Ceſennius Petus, qui tunc Syriam adminiſtrabat, ſiue re vera, ſeu propter inimicitias Antiochi (certum non valde patefactum eſt) literas ad Cæſarem miſit, Antiochum dicens deficere ab Romanis cum Epiphane filio decreuiſſe. pactis habitis cum Rege Parthorum: propterea q; debere illos antè capere: ne ſi priores nouas res adorti eſſent, totum Romanorum imperium bello perturbarent. Non erat autem Cæſar huiuſmodi nuncium ad ſe perlatum, neglecturus. Nam vicinitas Regum, maiore negotium prouidentia dignum eſſe faciebat. Samoſata enim Comagenes maxima ciuitas iuxta Euphraten ſita eſt, vt eſſet Parthis (eo namque id cogitauere) facilimus tranſitus, tutum autem receptaculum. Fide igitur habita, & poteſtate ſibi permiſſa, vt

ageret

ageret quod expedire videretur, negligendum non putauit. Subitò tamen Antiocho eiusq; socijs nihil opinantibus, in Comagenem ingressus est, ex legionibus quidem sextam ducens, & insuper quasdam cohortes alasq; equitum. habebat autem auxilio Reges, Chalcidica Aristobulum, Emesæq; Sohemum. Introitus autem illis erat sine certamine, quòd nemo indigenarũ manus valebat opponere. Antiochus enim insperato perculsus nuncio, bellum quidem contra Romanos nec cogitatione concepit. Decreuit autẽ, toto regno in eo quo erat statu relicto, cum coniuge ac liberis egredi, hoc se Romanis purum ab ea suspicione qua sibi ingereretur probaturum esse ratus. progressusq; de ciuitate centum triginta propemodum stadijs, in campo tabernaculum ponit. Petus autem in Samosatam qui eam capesserent mittit, & per eos ciuitatem tenebat. ipse verò cum alio milite in Antiochum ire tendebat. Non tamen Rex vel ipsa necessitate adductus est aduersum Romanos aliquid bellicum gerere: sed fortunam suam questus, quidnis pati sustinebat. adolescentibus autem belliq; peritis, viq; corporis prastantibus filijs eius non erat facilè in calamitate sine pugna durare. Itaq; ad virtutem se conferunt Epiphanes & Callinicus. Vehementi autem pugna per totam diem habita, insigni fortitudine demonstrati sunt: nullaq; parte suarum virium diminuta discedunt. Antiocho verò neque pugna hoc modo peracta manere domi tolerabile videbatur: sed abducta coniuge cum filiabus in Ciliciam fugit, atq; hoc facto militum suorum animos fregit. nam veluti desperato ab eo regno defecere, & ad Romanos se transtulere, omniumq; erat desperatio. Ergo priusquam penitus destituerentur auxilijs. Epiphani cum cateris seruare se ex hostibus erat necessarium. fiuntq; omnes equites decem, qui cum his vnà transgressi sunt flumen Euphratem. hinc iam sine metu profecti, cum ad Vologesem Parthorum Regem venissent, non quasi profugi despecti sunt: sed ac si fortunam pristinam retinerent, omni honore dignati sunt. Antiochum verò, vbi Tarsum Ciliciæ venit, misso Centurione Petus vinctum Romam transmisit. Vespasianus autem ita Regem ad se deduci non passus est: dignius esse ratus, veteris amicitiæ habere rationem, quàm belli occasione inexorabilem iracundiam seruare. Itaq; iubet eiiter agenti auferri vincula, intermissaq; interim profectione Romam, apud Lacedæmonem degere: magnos verò ei pecunia reditus prabet, vt non modò copiosè, sed etiam regia victum haberet. His Epiphanes & cateri cognitis, qui patri ante metuebant, magna cura & inextricabili animos relaxarunt, & ipsi quoq; spem reconciliandi cum Cæsare concepere. Cum autem etiam Vologeses de his scripsisset ad Cæsarem (nec enim quamuis feliciter agerent, extra Romanum viuere patiebantur imperium) & cum Cæsar his mansuetè facultatem dedisset, Romam venerunt. patre autem ad eos ex Lacedæmone statim aducto, cum omnis honor eis haberetur, ibi mansere. Alanorum autem natio, quòd quidem Scythæ sint, iuxta flumen Tanain & Mæotides paludes sedes habentes, iam quodam loco memorauimus. His verò temporibus inito consilio, vt terram Mediam, & vlterius prædandi causa peruaderent, cum Rege Hyrcanorum colloquuntur. namq; is est illius transitus dominus: quem Rex Alexander ita fecerat, vt portis ferreis clauderetur: Aditu autem sibi prabito, vniuersi nihil suspicantibus Medis incumbunt: eorumq; fines populosos, omnigenumq; pecorum plenos diripiebant, cum resistere nullus auderet. Nam qui regnum eius terra obtinebat Pacorus, metu perculsus in difficiliora loca refugiens,

An. mũdi 4037. A nato Christo 75. Cestennius Antiochũ subitò inuadit.

Antiochus prius regno cum coniuge ac liberis ingredi, quàm cum Romanis pugnare decreuit.

Antiochus cum coniuge & filiabus in Ciliciam fugit.

Epiphanis ad Vologesem Parthorum Regem fuga.

Antiochus capitur.

Antiochus cum Cæsare reconciliatur.

Alani Mediam terram prædandi causa peruadunt.

An.mũdi 4037. A nato Christo 75.

fugiens, cæteris quidẽ bonis omnibus cesserat: vix aũt ab illis coniugem ac concubinas suas captas, datis centũ talentis redemerat. Sũma ergo facultate sine pugna prædabundi, & vsq; ad Armeniã vastãtes omnia processere. Eius aũt Tyridates Rex erat. Qui cum his obuius bello conflixisset, nõ multum abfuit quin viuus in illa acie caperetur. Procul enim quidã misso eum laqueo circundatũ tracturus fuerat, nisi celeriter gladio rupisset laqueũ, atq; ita fugisset. Illi aũt pugna multo magis efferati, terram quidem depopulati sunt: magnam verò hominum multitudinem, aliamq; ducentes prædam ex vtroq; regno ad sua domicilia rediere.

Armenia vastatur.

CAP. XXVIII.

Excidium Massadæ castelli munitissimi.

An.mũdi 4038. A nato Christo 76.

APVD Iudæam verò mortuo Basso, Flauius Silua in administratione succedit. & aliam quidem terram bello subactam videns, vnum autem adhuc rebelle supereſſe castellum, omni qua in illis locis habebatur manu collecta, aduersus id militem mouit. Nomen est autem castello Massada. Princeps verò sicariorum à quibus fuerat occupatum, erat vir prapotens Eleazarus, ex origine Iuda, qui non paucis Iudæis persuaserat, vt ante diximus, ne professionem facerent, quando censor Cyrenius in Iudæam missus est. Tunc enim sicarij conspirauerunt in eos, qui Romanis dicto audientes esse vellent: omniq; modo his quasi hostibus vtebantur, diripiendo quidem & abigendo eorum bona, ignem verò domibus iniiciendo. Nihil enim illos ab alienigenis differre dicebant, qui pugna etiam petendam Iudæorum libertatem tanta ignauia prodidissent: magisq; se optare sub Romanis seruitium professi essent. Erat autem id planè causatio, & crudelitatis atq; auaritiæ dicebatur obtentu: manifestum autem rebus effectum est. Nam ijdem illi & defectionis socij fuerunt, & bellum cum Romanis communiter susceperè. Causa verò peior illorum in eos facta est: & cum mentita prior eorum refelleretur occasio, peius tractabant eos, qui nequitiæ suæ iustis assertionibus exprobrarent. Fuit enim quodammodo illud tempus apud Iudæos omnium generum malitiæ fœcundissimum: vt nullum opus intermitteretur infectum: nec si quis excogitando fingere voluisset, haberet quo magis nouum aliquid inueniret. Ita & priuatim & communiter omnes vnum erant, & exsuperare alium alius tam impietate quàm iniquitate in proximos certabant: potentes quidem multitudinem malè tractando, multitudo verò ad interitum potentium properando. Illis autem erat dominandi cupiditas: his autem vim faciendi, bonaq; locupletum diripiendi. Primi quidem sicarij fuere iniquitatis in propinquos & crudelitatis autores, nullo neq; verbo indicto ad iniuriam, neque facto intẽtato ad exitium eorum quibus insidiarentur penitus prætermisso. Verùm & hos Ioannes moderatiores esse demonstrauit. Non solùm enim omnes interficiebat qui necessaria & profutura suaderent, tanquam inimicissimos maximè ciues eiusmodi impetens: sed etiam patriam malis plurimis cumulauit: qualia facturus fuerat qui Deum quoq; iam esset ausus impietate contemnere. Nam & mensa nefaria vescebatur, & legitimam patriamq; exterminauerat castimoniam: vt iam sit minimè mirum, si mansuetudinis communionem minimè seruabat hominibus, qui Dei pietatem furore contempserat. Rursus Simon Gioræ, quid mali non commisit, quáue liberorum corporum iniuria temperauit, qui eum creauere tyrannum? Quæ verò eos amicitia, quæue cognatio

Tempus apud Iudæos omnium generũ malitiæ fœcundissimum.

Ioannes Giscala.

Simon, Gioræ filius.

ad

ad quotidianas cædes non ferociores effecit? namq; alienos quidem malè tractare, inertis nequitiæ opus esse arbitrabantur: clarissimam verò gloriam parere crudelitatem in familiarissimos existimabant. Horum furoris æmuli, etiam Idumæi fuere: illi enim sceleratissimi peremptis Pontificibus, ne qua pars conseruaretur pietatis in Deum, totum quod ex ciuitatis facie supererat, abscidere, summamq; per omnia iniustitiam induxerunt: in qua illud hominum genus, qui Zelotæ appellati sunt, viguit: qui nomen factis verum probauerunt. Omne enim malitiæ facinus æmulati sunt, nullo inamulato, quod ante commissum memoria tradidit, prætermisso, quamuis nomen sibi ex bonorum æmulatione imposuissent: qui eos quos lederent, propter efferam sui naturam cauillando fallebant, qui malorum quæ maxima essent bona ducebant. Itaq; debitum vitæ finem inuenere, merita illis omnibus pœna Dei voluntate decreta. Cuncta enim quæ natura hominis posset ferre supplicia, in eos vsq; ad extremum vitæ terminum congesta sunt, quæ varijs peremptí cruciatibus pertulere. Fortasse dixerit aliquis minora eos quàm commisere perpessos, verùm quæ tãdem digna tantis sceleribus pœna affici poterant? De illis autem qui in eorum crudelitatem inciderunt, non est huius temporis pro merito conqueri. Rursum igitur ad eam narrationis partem redeo, vnde digressus sum. Venit enim dux Romanorum contra Eleazarum, & qui cum eo Massadam tenebant, sicarios, exercitum ducens. & fines quidem statim omnes obtinuit, præsidijs vbiq; locis opportunissimis collocatis: castellum autem muro circundedit, ne quis obsessorum fugiendi facultatem haberet, vtq; custodes perseuerarent. ipse verò castris locum occupat, ad obsidionem quidem idoneum, quem delegerat, qua parte castelli rupes monti proximo applicabantur, caterùm difficilem ad copias vtensilium. Non solùm enim commeatus ex longinquo, & cum labore Iudæorum maximo portabantur, quibus hæc fuerat cura mandata, verumetiam potus aliunde in castra ducebatur: quoniam in eo loco nullus fons proximus nascebatur. His autem dispositis, Silua obsidionem aggressus est, artis ac laboris egentem, propter castelli munitionem, cuius natura huiusmodi est: Saxum gyro non exiguum, & excelsum longitudine, vndiq; abruptis atq; altis vallibus cingitur inuisibili super fundo habens scopulos: ipsaq; omnium sunt animalium gressibus inaccessa, nisi quod duobus modis idem saxum in difficilem explicatur ascensum. Est autem vnum iter ab lacu Asphaltite ad solis ortum, & alterum ab occidente facilius ambulari. Vocatur autem vnum coluber, ex angustia crebrisq; flexibus capta similitudine. Quæ enim prominet rupes, frangitur, ac sæpe in se reuertens, paulatim rursum producitur: vixq; illo itinere gradiens promouet pedem. namq; mutanti vestigium, necesse est altero pede niti. Est autem certa pernicies, si quis labatur. altitudo enim rupium vtrinq; dehiscit, vt quæ horrore quemuis terrere audacissimum possit. Per eiusmodi viam cum xxx. stadijs ascenderis, quod restat verticis est non in acutum finem coacti, sed vt habeat in summo planiciem. In hac primus quidem Ionathas Pontifex castellum ædificauit, & appellauit Massadam. Post autem Herodi magno studio fuit loci illius structio. Nam & murum per omnem eius gyrum erexit, stadiorum spatio septem, è candido lapide factum, & duodecim altum, latumq; octo cubitis: & viginti septem turres quinquagenorum cubitorũ in eo stabant: ex quibus aditus erant in ædes circa omnem murum intus ædificatas. Rex enim verticem, quòd fœcundus omniq; planicie mollior

An. mũdi 4038. A nato Christo 76.

Idumæi.

Zelotæ.

Debitus vitæ finis Iudæorum.

Silua dux Romanorum Massadam obsidet.

Massadæ situs.

Iter per saxum coluber dictum.

Vertex fœcundus, omniq; planitie mollior.

An.mūdi 4038. A nato Christo 76.

mollior esset, cultura destinauerat: vt si quando externorum alimentorum penuria contigisset, ne hac quidem laborarent, qui salutem suam castello credidissent. Quin & regiam sibi aedificauerat, ab occidentalis partis ascensu, intra moenia quidem arcis positam, vergentem autem ad septentrionem. regia verò murus erat magnus, ac firmissimas quatuor celsitudine sexagenorum cubitorum in angulis turres habebat. Membrorum autem intus, & porticuum itemq; balnearum varia erat & sumptuosa constructio, columnis quidem è singularibus saxis vndiq; substitutis, parietibus autē membrisq; solida compage lapidum variatis. Ad singula verò habitacula, & in summo, & circa regiam, & ante turres multos magnosq; puteos in scopulis exciderat, custodes aquarum: tantam molitus abundantiam, quantam qui fontibus vterentur haberent. Fossa verò iter ex regia in arcem summam ducebant, quas foris nemo cernebat. Sed ne manifesta quidem via facilem sui vsum praebere hostibus poterant. Nam orientalis quidem via natura est inaccessa, vt suprà memorauimus. Occidentalem verò, magna in angustia posita turri concluſit, quae non minore mille cubitorum spatio ab arce distaret, quam neq; transire posse, neq; capi facile videbatur. Inextricabilis autem, quamuis licenter ambulantibus, fuerat fabricata. Ita quidem aduersus hostiles impetus natura simul & manu castellum erat communitum. Intus autem repositi apparatus, magis & diuturnitatem & opulentiam iuuere. nam & frumentum multum erat conditum, & quod in longum tempus sufficere posset: vinumque multum & oleum: insuper autem cuiusq; leguminis fructus, & palmulae coaceruatae. Cunctaq; reperit Eleazarus, castello per dolum cum sicarijs occupato, matura, nihilq; recens depositis deteriora: quanquam ferè ex quo apparata sunt, ad excidium à Romanis illatum, centum annorum tempus agebatur. Quinetiam Romani fructuum reliquias incorruptas offendêre. Si quis autem causam diuturnitatis auram esse existimet, nō errauerit, quòd arcis altitudine ab omni terrena ac fœculenta materia sit remota. Inuenta est autem omnigenûm quoq; armorum multitudo, ab Rege condita, quae decem millibus virorum sufficerent, ferrumq; infectum, necnon aeris & plumbi materia: quippe vt magnis de causis factum crederes apparatum. Aiunt enim Herodem idipsum castellum sibi ad refugium parauisse, duplex periculum suspicantem: vnum quidem ab Iudaeorū populo: ne se deposito, illos qui antea Reges fuerant, ad Principatum reduceret. Alterum verò maius atq; atrocius, ab Regina Aegypti Cleopatra. Haec enim suam sententiam non celabat, sed cum Antonio sapè verba faciebat, postulans Herodem interfici, sibi autem obsecrans regnum Iudaeorum donari. Et magis quis miraretur, nondum eius imperio Antonium paruisse, malè eius amore mancipatum, quàm non donaturum speraſſet. Propter eiusmodi metus Herodes conditam Massadam, extremum belli contra Iudaeos Romanis opus reliquit. Nam quia foris iam locum omnem muro cinxerat dux Romanorum, sicut suprà diximus, ac ne quis effugeret diligentissimè procurauerat: incipit oppugnationem, vno tantum loco reperto, qui aggerum iactum posset excipere. Nam post eam turrim, quae iter ab occidente, quod ad regiam summumq; montem duceret, praecludebat, erat quaedam continentia saxi vastior latitudine, multumq; porrecta: celsitudine autem Massadae trecentis cubitis inferior, quam Leucen appellabant. Hanc igitur Silua vt ascendit ac tenuit, aggerē apportare militibus iussit: illis autem alacri animo & magna manu operantibus,

Regia Herodis.

Turris versus occidentem extructa.

In castello magna commeatus copia.

Fructus ad centum annos incorrupti.

Herodes duplex periculum suspicans, castellum sibi ad refugium parauit.

Circa Massadam vnus tantum locus, qui aggerū iactum excipere potest.

operantibus, solidus ad ducentos cubitos erectus est tumulus. Verùm neque firma, neque sufficiens machinis ferendis hac mensura videbatur: sed super eum tribunal, constructis saxis ingentibus, factũ est, altum itemq; latum cubitis L. Erat autem & aliarum machinarum fabrica illis assimilis, quas primo quidem Vespasianus ad oppugnationes, postea verò Titus excogitauerat: & turris sexaginta cubitorum effecta est, tota ferro consepta, vnde multis balistarum tormentorum iaculis Romani citò eos repulere qui de muro pugnabant, & caput exerere prohibuere. Simul autem ingenti etiam ariete fabricato, Silua crebrò murũ pulsari iubet: ac vix quidem tamen aliquã eius deiecit partem interruptã. Citò autem prauenere sicarij muro intus altero constituto, qui ne machinis quidem simile aliquid pateretur: mollis enim adhuc erat, & impetus laxare violentiam poterat, hoc modo constructus. Trabes proceritate magnas, & quà secta sunt cõtinentes composuere: earum autem ordines erant duo similes, tantumq; distantes quanta esset muri latitudo: & inter eos ambos replebant aggere spatium. ne verò crescente cumulo terra deflueret, alijs transuersis trabibus quas in longitudinem posuerant colligabant. Erat ergo illis opus quidem adificio simile: sed quod cedenti inferebantur machinarum ictus euanescebant, lutoq; subsidente strictiorem fabricam faciebant. Hoc vbi Silua considerauit, igni magis murum captũ iri putans, multas quidem ardentes faces militibus intrò iaculari praecepit: murus autem, quippe vt magna ex parte lignis constructus, ignem cito comprehendit: & vsq; ad imum sui laxitate calefactus, ingenti flamma colluxit. Incipiente quidem adhuc incendio, spirans aquilo Romanis erat horribilis: auertens enim desuper flammam in eos abigebat, & penè machinas quasi iam conflaraturas desperauerãt. deinde flatu mutato, veluti diuina prouidentia excitatus auster, multa vi in aduersum eum murum repulit: iamq; totus ardebat ex alto. Romani quidem cum Dei vterentur auxilio, ad castra laeti digrediebantur, decreto hostes luce aggredi, & nocte vigilias accuratiores facere, ne quis eorum clàm subterfugeret. Sed neque ipse Eleazarus de fuge cogitabat, neque alij cuiquam permissurus erat vt faceret. Videns autem murum igne consumptum, alium verò nullum salutis modum neq; virtutis excogitans: sed his quae Romani in se liberosq; suos & cõiuges facturi essent si vicissent, ante oculos positis, de omniũ morte consiliũ cepit: idq; ex praesentibus fortissimum ratus, validioris animi socijs vesperi congregatis, talibus eos verbis ad facinus inuitabat. Cum olim vobis decretum sit, viri fortes, neq; Romanis, neq; cuiquã alij seruire, nisi Deo: is enim solus est verus & iustus dominus hominum: ecce nunc tempus adest, quod factis vestros probare animos iubeat. Ne igitur nos dehonestemus, antè quidem seruitutem nec sine periculo passi, nunc autem cum seruitute intolerabiles pœnas subituri: si viuos in Romanorum potestatem venire contingat. primi enim omniũ ab his defecimus, & nouissimi cum his bellum gerimus. Puto autem & hanc nobis à Deo gratiã datam, vt benè ac liberè possimus mori, quod alijs nõ euenit praeter spem superatis. Nobis autem certum est, orto die futurum excidium. Libera est autem strenua mortis cõditio cum affectibus: nec enim prohibere id hostes possunt, qui profectò nos optant viuos abducere, neque nos illos iam possumus superare pugnando. Nam fortasse quidem ab initio statim oportuit, quando libertatem defendere cupientibus omnia & à nobisipsis acerba peioraq; ab hostibus eueniebant, de Dei voluntate coniicere, & scire, quod amica ei quondã Iu-

An.mũdi 4038 A nato Christo 76.

Ingenti ariete fabricato, Silua crebrò murũ pulsari iubet.

Ardentes faces in murum iaculantur.

Aquilo auertens flãmã in Romanos abigit.

Eleazari ad socios oratio.

Eleazarus iram Dei in populum Iudaicũ fatetur.

An.mũdi 4038 A nato Christo 76.

daorum natio damnata eſſet interitu: manens enim propitius, vel ſaltem nobis leuiter infenſus, nunquam tantorum quidem hominum perniciem neglexiſſet: ſacratiſsimam verò vrbem ſuam igni hoſtium excidioq; prodidiſſet. Nos autem ſoli ſcilicet ex omni genere Iudæorũ ſperauimus ſeruata libertate ſuperare, tanquam nil in Deum deliquiſſemus, nullius q; culpæ participes fuiſſemus, qui alios quoq; docuimus. Itaque videtis quemadmodum nos vana expectaſſe redarguit, fortiore nobis ſperatis rebus malorum neceſsitate illata. Nec enim quicquam nobis caſtelli natura inexpugnabilis profuit ad ſalutem: ſed & alimentorum copiam, & armorum multitudinem, aliumq; habentes abundantiſsimum apparatum, ipſo Deo manifeſtiſsimè auferente ſpem ſalutis perdidimus. Ignis enim qui ferebatur in hoſtes, in ædificatum à nobis murum non ſponte reuerſus eſt. Sed

Pœna criminũ, quæ furore capti Iudæi contra gentiles auſi fuerunt.

hæc multorum ira ſunt criminum, quæ furore capti contra gentiles auſi ſumus: pro quibus quæſo ne Romanis inuictiſsimis pœnas, ſed per nos ipſos Deo præſtemus. iſta autem illis moderatiores ſunt. morientur enim coniuges iniuria vacuæ, liberi ſeruitutis expertes. Poſt illos autem ipſi nobis honeſtam inuicem

Libertate ſeruata, optima ſepultura.

gratiam præbeamus, libertate ſeruata optima ſepultura. Prius tamen & pecunias & caſtellum igne exuramus. Mœrebunt enim Romani, certè ſcio, ſineque corpora noſtra tenuerint, compendioq; caruerint. Alimenta ſola relinquamus. hæc enim nobis erunt teſtimonio mortuis, quòd non penuria victi ſumus: ſed ita vt ab initio ſtatueramus, mortem ſeruituti prætulimus. Hæc dicebat Eleazarus: ſed non in eundem modum præſentium ſententia congruebant: ſed alij quidem ei obedire properabant, & quaſi voluptate replebantur, pulcram eſſe mortem exiſtimantes. Qui verò molliores erant coniugum ac familiarum ſuarum miſericordia, vel etiam proprius quenque apertiſsimus deterrebat interitus, aliusq; alium intuens, contrarium voluntatis ſuæ motum lacrymis deſignabant. Quos cum vidiſſet Eleazarus formidare ac magnitudinem conſilij animis frangi, pertimuit ne etiam eos qui fortiter dicta

Eleazari de immortalitate animæ oratio.

perceperunt, effœminarent flentes ipſi ac deplorantes. Ergo exhortationem non intermiſit: ſed erectior, multoq; repletus ſpiritu, clariorem de immortalitate animæ orationem incipit: magnaq; vſus exclamatione lacrymantes attentius aſpectans: Plurimum, inquit, opinione deceptus ſum: qui putarem viros fortes pro libertate certantes, mori benè malle, quàm viuere. Vos autem ne cuilibet quidem homini quicquã neq; audacia neq; virtute præſtatis, qui etiam magna mala effugituri, mortem timetis: cum oporteret vos ſuper hoc neq; cunctari, neque expectare monitorem. Olim enim & à primo ſenſu nos erudire ſacra patria orationes, maiorũ quoq; noſtrorum factis & animis confirmantibus, perſeuerabant: quod viuere hominis eſt, non mori, calamitas. Nam mors quidem libertatem animis præſtans, ad propriũ purumq; locum eas dimittit, ab omni clade futuras intactas. Donec autem mortali corpore vincta ſunt, vnaq; malis eius implẽtur, quod veriſimile dicitur, mortua ſunt. Diuino enim cũ mortali ſocietas turpis eſt. Multum quidem poteſt anima iuncta cum corpore: inſtrumentum enim facit ſuum, latenter id mouens, & vltra mortalem naturam geſtis producens: Verùntamen cum pondere, quo in terram detrahitur, quodq; ab ea pendet, abſoluta, proprium locum receperit, tunc beatam & vndiq; liberã participat fortitudinem: humanis oculis, vt ipſe Deus, inuiſibilis manens: nec enim cum eſt in

Anima mortali corpore vincta.

Virtus animæ.

corpore, conſpicitur. Nam & accedit occulta, neq; rurſus cum recedit videtur,

vnam

vnam quidem ipsa habens incorruptam naturam, corpori autem causam prebens mutationis. Nam quod anima attigerit, hoc viuit atque viget: vnde verò digressa fuerit, hoc marcidum moritur: tantum immortalitatis ei superat. Et huius orationis argumentum vobis sit somnus: in quo in se collecta anima, nusquam eas distrahente corpore, iucundissimam quietem agunt: cum Deo verò pro cognatione degentes, vbiq; adsunt, ac multa futura predicunt. Cur igitur mortem timere conueniat, qui somni diligimus quietem? quemadmodum autem non sit dementissimum, breuitatem vitæ sequentes, sibimet inuidere perpetuam? Oportebat quidem nos domestica institutione meditatos, alijs esse exemplo prompta voluntatis ad mortem. Attamen si ab alienigenis etiam rei fides petenda est, Indorum videamus sapientiæ professores. Illi enim cum sint boni viri, vitæ quidem tempus, quasi quoddam necessarium naturæ munus, inuiti sustinent: properant autem animos corporibus soluere: nulloq; vrgente neq; exagitante malo, propter immortalis conuersationis desiderium, alijs quidem prædicunt se esse abituros, nec est, qui prohibeat, quisquam, sed omnes fortunatissimos appellantes eos, ad familiares suos mandata mittunt: ita certam veramq; animis esse inter se consuetudinem credidere: ipsi autem cum mandata perceperint, igni traditis corporibus, vt immaculata puraq; anima secernatur, laudati moriuntur. Facilius enim ad mortem illos amicissimi prosequuntur, quàm exterorum hominum quisquam suos ciues, in longinquam peregrinationem ituros. Et se quidem ipsos deflent: illos autem beatos dicunt, quòd immortalitatis ordinem iam recipiant. Non ergo nos pudebit, si deterius Indis sapiamus, propriaq; ignauia leges patrias, quæ omnibus hominibus amulãda videntur, inhoneste despiciamus? quanquam & si contraria nos à principio instituisset eruditio, quod summum bonum est hominibus viuere, mors autem calamitas: attamen tempus nos adhortatur eam bono animo & facilè tolerare, Dei voluntate & necessariò morituros. Olim enim quantum apparet, contra omne Iudæorum genus hoc decretum posuit Deus, vt vita careremus, qui ea non eramus, quemadmodum oportebat, vsuri. Non ausim enim nobismetipsis asscribere, neq; Romanis gratificari, quod nos omnes eorum bellum absumpserit. Non enim viribus illorum hæc accidêre: sed causa fortior interueniens, illis præstitit vt vincere viderentur. Quibus enim armis Romanorum perempti sunt, qui Cæsaream incolebant Iudæi? ac ne defecturos quidem ab illis, dum diem septimum celebrarent, aggressa Cæsariensium multitudo, neq; repugnantes, cum coniugibus ac liberis mactauerunt: nec vel ipsos erubuere Romanos, qui nos tantummodo hostes, quod defeceramus, putabant. Sed dicet aliquis, Cæsariensibus semper cum sua ciuitatis Iudæis fuisse discordiam, tempusq; nactos vetus odium exsaturasse: quid ergo de Scythopolitanis dicemus? Nobiscum enim illi propter Græcos bellum gerere ausi sunt, ac non cum propinquis nostris Romanos vlcisci. Multum igitur his fides illorum ac beneuolentia profuit: siquidem ab ipsis cum totis familijs acerbissimè trucidati sunt, ac pro auxilijs gratias eis reddidere: nam quæ illos à nobis pati prohibuere, hæc passi sunt, velut ea ipsi committere voluissent. Longum fiet, si velim nunc separatim de singulis dicere. Nostis enim, quòd Syriæ ciuitatum nulla est, quæ non Iudæos apud se habitantes occiderit, nobis quàm Romanos plus inimicos. Vbi etiam Damasceni, cum ne causam quidem probabilem confingere potuissent, ciuitatem suam cæde nefaria repleuere,

An. mũdi 4038. A nato Christo 76.

Somnus immortalitatis animę argumẽtum.

Indorum sapientiæ professores seipsos concremant.

Exemplum ab Iudeis Cesareæ interfectorum petitum.

Calamitas Iudæorũ Scythopoli.

Adhortatio ad contemnendã mortem, à tempore & rei statu desumpta.

octodecim

An. mũdi 4038. A nato Christo 76.

octodecim milibus Iudæorum cum coniugibus ac familijs iugulatis. Eorũ autem multitudinem plagis in Ægypto peremptorum LX. millium numerum audiebamus excedere. Illi quidem fortasse in aliena terra, cum nullum inuenissent hostibus aduersarium, ita sunt mortui. At omnibus qui domi cum Romanis bellum susceperè, nihil deerat eorum, quæ spem totam possent præbere victoriæ. Arma enim & muri, & castellorum inexpugnabiles fabricæ, atq; interriti spiritus ad pericula pro libertate subeunda, cunctos ad defectionem reddũt fortiores: sed hæc ad paucum tempus cum suffecissent, seq; sustulissent, maiorum malorum extitere principium. Omnia enim capta sunt, omniaq; hostibus succubuerunt, velut illorum nobilioris causa victoriæ, non ad eorum salutem, à quibus instructa fuerãt, apparata sint. Et in prælio quidem mortuos beatos existimari oportet: repugnãtes enim & libertate non perdita periere. Eorum verò multitudinis, qui à Romanis subiugati sunt, quis non misereatur? quisve non antequam illa patiatur, mori properet? quorũ alij torti, tamq; igne quàm verberibus excruciati periere, alij semesi à bestijs ad secundum earum cibum viui seruati sunt: illorum quidem miserrimi habendi sunt, qui adhuc viuunt, qui sæpe mortem optantes non accipiunt. Vbi est autem illa magna ciuitas? Aut vbi est quæ totius gentis Iudææ metropolis fuit? Tantis quidem murorum septis munitissima, tot verò ante muros castellis turriumq; obiectis mœnibus tuta, belliq; apparatum vix capiens, tot autem virorum pro se pugnantium multitudinem continens, quid nobis facta est, quæ Deum habere incolam credebatur? Radicitus ex fundamentis erepta est, solaq; eius monumenta restant, eorum à quibus excisa est imposita reliquijs castra. Senes verò infelices ad cineres templi assident, & pauca mulieres ad turpissimam pudoris iniuriam ab hostibus reseruatæ. Hæc secum reputans quisquã nostrum, aspicere solem durabit, etiam si viuere sine periculo possit? Quis inimicus adeo patriæ, quis tam imbellis, aut parcus animæ, vt eum non pœniteat hucusque vixisse? Atque vtinam omnes fuissemus mortui, prius quàm illam sacrã ciuitatem hostium manibus videremus excindi, prius quàm templum sanctum tanta impietate funditus erui: sed quoniam spes non instrenua nos illexit, quod fortè poterimus pro ea hostes vlcisci: nunc autem euanuit, ac solos necessitati dereliquit, mori benè properemus, nostrimet ipsi misereamur, & coniugum liberorumq; dum nobis licet à nobisipsis misericordiam capere. Ad mortem nanq; ipsi nati sumus, & quos ex nobis genuimus, eamq; fugere ne fortissimi quidem possunt. iniuria verò & seruitus, & videre coniuges ad turpitudinem duci cum liberis, non est malum hominibus ex naturæ necessitate profectum: sed hæc sua timiditate perferunt, qui ante mori cum licuit noluere. Nos autem multum freti fortitudine, à Romanis defecimus: & postremo nunc illis ad salutem hortantibus, non paruimus. Cui igitur non est eorum iracundia manifesta, si nos viuos subiugare potuerint? Miserandi quidem adolescentes erunt, quorum vires corporis ad multos sufficient cruciatus: miserandi autem prouectiores, quorum ætas clades ferre non poterit. Videbit alius coniugem abduci, alius manibus reuinctis vocem filij patrem implorantis exaudiet. Sed dum liberi sunt & gladios habent, pulcrum ministerium nobis præbeant, expertes seruitutis hostium. Moriamur liberi, cũ filijs & coniugibus vita decedamus. Hæc nobis leges præcipiunt, hæc nos coniuges & filij deprecantur, horum necessitatem Deus misit, his cõtraria Romani volunt, & ne quis nostrum antè excidium pereat, timent. Festinemus

Octodecim millia Iudæorum in Syria iugulata, & 60000. in Aegypto peremptæ.

Iudæorum ab Romanis captorum calamitas.

Hierosolyma Iudææ metropolis radicitus ex fundamentis erepta.

Ad mortem nati sumus, eamque fugere ne fortissimi quidem possunt.

Eleazarus Iudæis Romanorum crudelitatem exponit.

Mori liber, apud Iudæos honor & gloria.

mus igitur eis, prosperata potiundi nostri voluptate, stuporem mortis admirationemq; relinquere audacia. An. mūdi 4038. A nato Christo 76.

Adhuc eum orare cupientem omnes interpellabant: & effrenato quodam impetu pleni, ad opus incitabant: ac veluti laruis exagitati, alius alium antecapere cupiebat: hoc specimen esse fortitudinis, rectiq; consilij existimantes, ne quis extremus remanere videretur: Tantus eos & coniugum & filiorum & propriæ cædis amor inuasit. Sed nec, id quod aliquis putauerit, cum facinus accederent obtusi sunt, verum eam seruare sententiam, quam cum dicta perciperent, habuerunt: proprium quidem charúmque affectum retinentibus cunctis, rationi verò cedentibus, quia iam optimè filijs consuluissent. Simul enim valere vxoribus cum amplexu dicebant, ac liberos gremijs captos extremum lacrymantes osculabantur: & simul tanquam manibus alienis iussa peragentes volentes eos configebant: malorum quæ subditi hostibus passuri fuerant cogitationem, habentes pro solatio necessitatis ad cædem. Denique nemo hac audacia minor inuentus est. Cunctis autem coniunctissimos transfixere: miseri, quibus id necesse fuit, quibusque filios atque vxores occidere, malorum omnium videbatur esse leuissimum. Igitur neque horum iam factorum dolorem tolerantes, & interfectos læsos existimantes, si vel breuissimum tempus eus superuiuerent, cito quidem vniuersis bonis in vnum congestis ignem iniciunt, sorte verò ex numero suo decem lectis omnium percussoribus, vniuersi etiam propter liberos ac coniuges prostratos compositi, eosq; complexi manibus, parato animo se mactandos prabebant infelicissimum illud exhibentibus ministerium. Isti autem intrepidè cunctis occisis, eandem sortis legem in sua quoque morte statuerunt, vt cui obtigisset, nouem peremptis semet super eos occideret. ita omnes sibi confidebant, quod neque in audendo, neque in sustinendo facinore, præstaret alius alij. Et ad extremum cæteri quidem se neci supposuere: vnus verò atque nouissimus, circumspecta multitudine mortuorum, ne quis fortè in multa cade super esset qui sua manus egeret: vbi cognouit omnes peremptos, ignem quidem immittit regiæ: vehementi verò manu toto per se transacto gladio, iuxta suos affectus occubuit. Et illi quidem perierant, nullam credentes animam ex numero suo Romanis subditam reliquisse. Latuit autem vna mulier senior, & alia quædam Eleazari cognata, plurimum doctrina sapientiaq; mulieribus præstans, & quinque pueri per cuniculos qui aquam sub terra potui ducebant abditi, cum alij cædibus occupatas mentes haberent, qui erant nongenti numero & sexaginta, cum mulieribus simul ac pueris. Hac autem calamitas acta est Aprilis mensis quintodecimo die. Romani autem adhuc pugnam expectantes mane aggeribus scalarum pontibus iunctis muros aggrediebantur. Cum verò hostium neminem viderent, sed vndique versum acerbam solitudinem, ignemq; intus ac silentium, quid factum esset conijcere non poterant: & ad extremum velut impellentes ictum arietis, vlulatum, si quem fortè prouocarent, dederunt. Clamorem autem sensere mulieres, & ex cloacis emersæ, factum Romanis vt erat indicarunt, altera earum quemadmodum dicta vel gesta fuissent omnia narrante manifeste. Non tamen Romani facilè his verbis adducebantur, ausi magnitudinem verisimilem non credentes. Ignem verò extinguere conabantur, perq; hunc viam sectantes cito in regiam peruenere: conspectaq; multitudine mortuorum, non vt in hostibus gauisi

Iudæorum propriæ cædis amor.

Iudei vniuersi bonis in vnū congestis ignē injciunt.

Sorte decem lecti reliquos Iudæos trucidant.

Romani pugnā expectant.

Romani consilij fortitudinem & obstinatum cōtemptū mortis admirantur.

ſunt: ſed conſilij fortitudinem, & obſtinatũ in tanto numero rebus ipſis contemptum mortis admirabantur.

CAP. XXIX.

Interitus Sicariorum, qui in Alexandriam & Thebas profugerant.

HIVSMODI autem peracto excidio, in caſtello quidem præſidium dux reliquit, ipſe verò cum exercitu ad Cæſarem profectus eſt. Nec enim quiſquam ſupererat in illis regionibus hoſtium, ſed iam tota Iudæa belli fuerat longinquitate ſubuerſa: multisq; ſuorum etiam procul incolentibus ſenſum perturbationis ac periculum exhibuerat. Nam & circum Alexandriã Ægypti ciuitatem poſtea contigit multos Iudæorum perire. His enim qui ex factione ſicariorum illuc effugere potuerunt, non ſatis erat ſaluos eſſe: verùm & illic nouas res conabantur, vt libertatem defenderent, & Romanos quidem nihil ſe meliores putarent, Deum verò ſolum Dominum dicerent. Cum autem quidam ijs Iudæorum nõ ignobiles aduerſarentur, illos quidem mactauere, alijs verò inſtabant, ad defectionem eos hortantes. Eorum autem videntes confidentiam principes ſeniorum, iam cohibere tutum ſibi nõ eſſe arbitrabantur: ſed congregatis omnibus in congregationem Iudæis, ſicariorum temeritatem publicabant, illos omnium malorum cauſam eſſe demonſtrantes: & nunc aiebant illos, quod nec ſi fugiſſent certam ſpem ſalutis habituri viderentur: à Romanis enim cognitos ſtatim perituros eſſe, ſibi debita calamitate replere eos qui nullius fuiſſent delicti participes. cauendum igitur ab eorũ exitio multitudinem monebãt, & vt pro ſe Romanis ipſorum traditione ſatisfacerent. His dictis, proſpecta periculi magnitudine paruere, multoq; impetu ſicarios aggreſſi corripuere. quorum ſexcenti quidem ſtatim capti ſunt: qui verò in Ægyptum Thebasq; illius tractus elapſi ſunt, non multo pòſt comprehenſi reducti ſunt: quorum non eſt qui duritiam, ſiue confidentia ſiue pertinacia voluntatis ſit dicenda, non obſtupeſcat. Omni enim genere tormentorum & vexatione corporum in eos excogitata, ob hoc ſolummodo vt Cæſarem dominum faterentur, nemo ceſſit, neque dicere velle viſus eſt: ſed omnes illa neceſſitate validiorem ſententiam conſeruauere, tanquam brutis corporibus non animis etiam cruciatus ignemq; ſuſciperent. Maximè verò puerorum ætas, miraculo ſpectantium fuit: nec enim veleorum quiſquam commotus eſt, vt dominum Cæſarem nominaret: vſque adeo corporum infirmitatem vis audacia ſuperabat.

Sicarij nouæ calamitatis autores.

Iudæi cõtra ſicariorum temeritatẽ conueniunt.

Varia tormentorum & vexationum genera, in eos excogitata, qui Cæſarem dominum fateri recuſant.

CAP. XXX.

Oniæ templum clauſum apud Alexandriam.

LVPVS tunc Alexandriam rector adminiſtrabat, & de hoc ad Cæſarem motu velociter retulit. Ille autem inquietum Iudæorũ circa res nouas ſtudiũ cauendũ eſſe exiſtimans, ac veritus ne rurſus in vnũ congregarentur, & quoſdam ſibi adiungerent, præcepit Lupo, vt templum Iudæorum, quod eſſet apud Onion (quæ ſic appellatur) ciuitatem deſtrueret: Hæc autem eſt in Ægypto: quæ ob hanc cauſam & coli cœpit, & nomen ſumpſit. Onias Simonis filius, vnus ex pontificibus, ex Hieroſolymis fugatus, Antiocho Rege Syriæ cum Iudæis bellum gerente, Alexandriam venit: & à Ptolemæo ſuſcipitur humaniſſimè, propterea quod Antiocho erat inimicus: ait ſe gentem Iudæorum eius auxilio ſociaturum,

Onias annuente Ptolemæo in Aegypto oppidum & templũ condit.

turum, si dictis ſuis obtemperaſſet. Cum autem Rex ea quæ poſſent fieri annuiſſet, rogauit vt in aliqua parte Ægypti templum ſibi ædificare permitteret, & more patrio Deum colere. Ita enim & Antiochum magis odioſum Iudæis, qui templum apud Hieroſolymam vaſtauiſſet, ipſiq; beneuolentiores eos fore, eoq; multos ad eum religionis diligentia colligendos. Paruit his Ptolemæus, eiq; locũ dedit centum & octoginta ſtadijs à Memphi diſtantem: Heliopolitanus autem ille tractus dicitur: vbi caſtello fabricato, Onias templum quidem diſſimile ei quod eſt in Hieroſolymis, turrim autem ſimilem exſtruxit, ingentibus ſaxis ſexaginta cubitis erectam. Aram autem fabricam ſecundum patriam imitatus eſt, & donarijs ſimiliter exornauit, præter candelabri confectionem. Candelabrum enim non fecit, ſed informatum aureum lychnum tanquam iubaris luce radiantem, de aurea catena ſuſpendit. Totum verò circa templum ſpacium cocto latere circumdedit, ſaxeas portas habente. Conceſſit autem Rex etiam multum agri modum, ac pecunia reditus: vt & Sacerdotibus eſſet copia ad multa, quæ Dei cultus deſideraret. Non tamen hæc Onias ſana voluntate faciebat, ſed erat ei contentio cum Iudæis apud Hieroſolymam degentibus, propter fugæ memorem iracundiam: & hoc templo ædificato, arbitrabatur ad id ſe omnem ab Hieroſolymis multitudinem reuocaturum. Fuerat autem olim prædictio quædam annis nongentis ſeptuaginta: Eſaiasq; prædixerat huius templi futuram in Ægypto conſtructionem à quodam viro Iudæo. Templum quidem ita fuerat ædificatum. Lupus autem rector Alexandriæ ſuſceptis literis imperatoris cum ad templum aduenisſet, nonnullis ablatis donarijs templum claudit. Poſtmodũ Lupo mortuo Paulinus, qui eius poteſtati ſucceſſit, neque donariorum quicquam reliquit (vehementer enim Sacerdotibus comminatus eſt, niſi omnia protuliſſent) neque ad templum religionis cauſa adire volentes admiſit: ſed clauſis foribus ita inacceſſum fecit, vt ne veſtigium quidem diuini cultus in eo reſideret. Tempus autem fluxerat vſque clauſum templum, ex quo fuerat conditum, anni trecenti triginta tres.

An. mũdi 4038. A nato Chriſto 76.

Oniæ templum in Aegypto extructum.

Lupus Iudæis templum claudit.

CAP. XXXI.

De interfectione Iudæorum apud Cyrenem.

AVDACIA verò ſicariorum, veluti morbus quidam, etiam ea quæ circum Cyrenem oppida erant, contigerat. Elapſus enim ad eam Jonathas homo nequiſſimus, arte textor, non paucis imperitorum vt ſe attenderent perſuaſit: perduxitq; eos in ſolitudines, cum ſigna & vmbrarum imagines ſe polliceretur oſtendere. & alios quidem hæc agendo atque fallendo latebat, dignitate verò præſtantes Cyrenenſium Iudæorum apparatum eius & profectionem Pentapolitanæ Libyæ rectori Catullo prænunciant. Ille autem equitibus ac peditibus miſſis, inermes facilè comprehendit: & magna quidem pars manibus interijt, nonnulli autem viui capti, ad Catullum perducti ſunt. Autor autem conſilij Ionathas tunc quidem potuit effugere: multum verò ac diligenter per omnes quæſitus regiones captus eſt, adductusq; ad Catullum, ſibi quidem moram pœnæ moliebatur, Catullo autem iniquitatis præbuit occaſionem. Nam ipſe quidem locupletiſſimos Iudæorum falſo inſimulans, autores ſibi huius conſilij fuiſſe dicebat. Catullus autem criminationes alacri animo ſuſcipiebat, remq; delatam multimo-

Ionathæ ſociorum pars manib⁹ interit, nõnulli viui capti ad Catullum perducũtur.

An.mũdi4038. A nato Christo 76.

de cumulabat, tragicis etiam verbis exaggerans, vt & ipse quoddam bellum Iudæorum confeciſſe videretur: quodq́ hoc atrocius eſt, præter credendi facilitatem, etiam doctor erat calumniandi ſicarijs. Denique cum iuſſiſſet Iudæum quendam Alexandrum nominare: cui iamdudum infenſus odium publicauerat, etiam vxore eius Berenice criminationibus implicata, hos quidem priores occidit, deinde omnes ſimul pecuniarum copijs eximios, tria ſimul millia trucidauit. Et hæc ſecurè facere arbitrabatur, quod eorum patrimonia reditibus Cæſaris adiungebat. Ne verò vel alibi degentium quiſquam Iudæorum eius iniuſtitiam confutaret, etiã longius mendacium propagauit: ac Ionathæ nonnullisq́ alijs qui comprehenſi fuerant perſuadet, nouarum rerum accuſationem viris inferre probatiſſimis Iudæorum, apud Alexandriam Romamq́ degentium. Horum autem qui per inſidias accuſati ſunt, vnus erat Ioſephus qui hæc ſcripſit. Non tamen Catullo fictio ita vt ſperauerat ceſſit. Nam Romam quidem venit, Ionathan caterosq́ vinctos ducens, finemq́ arbitrabatur eſſe quæſtionis apud ſe ac per illum conflatam calumniam: Veſpaſianus autem rem ſuſpicatus, veritatem requirebat: cognitoq́ non iure hominibus accuſationem illatam illos quidem Titi ſtudio criminibus ſoluit, merito verò pœnam in Ionatham ſtatuit: prius enim verberatus, viuus exuſtus eſt. Catullo autem tunc quidem ob lenitatem principum obtigit ne quid amplius caſtigationis experiretur: nõ multo autem pòſt, multiplici morbo & inſanabili correptus, acerbiſſimè tortus eſt non corporis tantum cruciatum ſuſtinens. ſed erat ei maior animi morbus & grauior. Terroribus enim expaueſcebat, & crebrò videbat ſibi inſtantes vmbras eorum quos peremerat, & clamitabat. Cumq́ ſe tenere non poſſet, exiliebat ſtratis, tanquam tormentis ſibi & flammis adhibitis. Hoc autem ſemper multũ proficiente malo, extisq́ defluentibus, ac inteſtinis exhauſtis, ita eſt mortuus: nulla re alia magis diuinæ prouidentiæ facto indicio, quàm quod nequiſſimos vlciſcatur. Hic nobis eſt finis hiſtoriæ, quam promiſimus nos cum omni veritate tradituros, cognoſcere cupientibus, quemadmodum hoc bellum Romanis geſtum eſt cum Iudæis. & qualiter ſit quidem expoſitum lecturis, vt dicant, relinquatur: de veritate autem confidenter dicere non pigebit, quòd eam ſolam ſcopum mihi per omnia quæ ſcripſi propoſuerim.

Catullus tria ſimul Iudæorũ millia trucidat.

Ioſephus à Ionatha hortatu Catulli, falſo accuſatur.

Ionathas prius verberatus viuus exuſtus eſt.

Septem librorum de bello Iudaico, concluſio.

FLAVII IOSEPHI DE BELLO IVDAICO
Libri ſeptimi & vltimi FINIS.

Notes du mont Royal

www.notesdumontroyal.com

Une ou plusieurs pages sont omises ici volontairement.

INDEX RERVM ET VERBO-
RVM IN HOC FLAVII IOSE-
PHI OPERE MEMORABILIVM
fideliſſimus ac locupletiſſimus.

A

AARON mortuus. 95.
Aaronis virga germinat. 94.
Aaronis filij. 78.
Aaroni Moſis fratri ſacerdotiũ confertur à Deo. 78.
Ab Athenienſibus honor Hyrcano habitus. 409.
Abraham Lothum captum cũ Sodomitis reducit. 18.
Abrahamus primus verbi diuini concionator. 16.
Abrahamus egregius Aſtronomus. 17.
Abrahamus AEgyptios religionem docuit & artes. 17.
Abraham moritur ætatis anno 175. 25.
Abrahami obedientia. 22.
Abrahamo Deus progeniem eius malos vicinos in AEgypto habituram prænunciat. 18.
Abaneth. 75.
Abel à Cain interfectus. 6.
Abdagaſus Aſinæum interficere vult, quod Artabanus permittere recuſat. 541.
Abdon Iudex. 138.
Abdemonus. 881.
Ab Apione quædam valde frigida conſcripta. 895.
Abiæ ad Hebræos oratio, qua deſertionem & impietatem eis exprobrat. 243.
Abenerus Neri filius Sauli filium Ieboſthum populi Regem conſtituit. 185.
Abenerus contra Iudæ tribum copias educit, cui Ioabus cum vniuerſo Dauidis exercitu occurit. ibid.
Abenerus apud ſeniores populi, præfectoſq; militiæ, vt ad Dauidem deſciſcerent, loquitur: 186.
Abnerus à Dauide comiter exceptus, amicè dimittitur. 187.
Abenerus ad Dauidem in Hebronem mittit legatos, qui ſuo nomine fœdus cum eo ferirent. 186.
Abenerus in fugam conuerſus, Aſael trucidat. 185.
Abeſalomus ſororẽ Thamaram ſolatur. 200.
Abeſalomus vindictæ opportunitatem exſpectat. ibi.
Abeſalomus patrem ac fratres ad ſolenne conuiuium inuitat, & Ammonem vino ſepultum trucidari curat. ibid.
Abeſalomus reductus patris Dauidis conſpectum deuitare iubetur. 201.
Abeſalomus patris ſui affectat regnum aſtutè ſatis & callidè. 201.
Abeſalomus Rex ab vniuerſis ſalutatur. 202.
Abſalomus Iordanem trajicit. 205.
Abſalon callidè per mulierem à Ioabo ſubornatam reuocatur Hieroſolyma. 200.
Abſalomi Hieroſolymis nati liberi. 201.
Abſalomi columna marmorea. 206.
Abias contra Ieroboamum exercitum collegit. 243.
Abias victoria potitur. 243.
Abigæa Nabali vxor muneribus Dauidẽ placat. 176.
Abiathar manus Sauli elapſus, Dauidi patris & ſacerdotum nunciat cædem. 173
Abiatharus ſacerdotali honore priuatur. 220.
Abilamarodachus Iechoniam è vinculis dimittit. 302.
Abimelechus ſeptuaginta nouem fratres interficit. 135.
Abimelechus Thebas capit. 136.
Abimelechus in Sicimitas mouet. 136.
Abimelech Iſacum inuidia motus expellit. 26.
Abimelech amicitiam renouat cum Iſaco. 26.
Abimelech amore Saræ captus. 20.
Abilmelechum mulier ferit, & armiger eum occidit. 137.
Abimelechum Sicimitæ expellunt. 136.
Abiſæus. 212.
Acerræ. 227.
Achas quintus ex fratribus antequam protrahi iuberetur, in medium prorumpit. 928.
Achabus & Ioſaphatus in Syros mouent. 255.
Achabus in prælio vulneratus, moritur. 256.
Achabus ob dimiſſum ab ipſo Adadum taxatur. 253.
Achabus in gratiam receptо Adadо fœdus cum eo facit. 253.
Achabus Eliam quærit. 248.
Achabi ſeptuaginta liberi Samariæ trucidati. 268.
Achabi pœnitentia. 251.
Achabi cruorem canes iuxta Eliæ prædictionem lambunt. 256.
Achabum Elias impietatis accuſat. 248.
Achazes aurum & argentum templi, Damaſcum Aſſyriorum Regi defert. 279.
Achazes Syrorum Deos, templo Hieroſolymorum clauſo colit. 279.
Achazæ impietas. 278.
Achazæ mors. 279.
Achar quædam ex præda contra Dei mandatum abſcondit. 118.
Achor ſorte deprehenditur & punitur. 118.
Achia propheta Hieroboamum decem tribuum Regem futurum oſtendit. 237.
Achimelechi proditionis à Saulo inſimulati apologia. 172.
Achitophel Abeſalomo vt cum paternis pellicibus congrederetur ſuadet. 203.
Achitophelis conſilio ſuadentis Dauidem bello proſequendum Chuſim ſe opponit. 203.
Achitophel, ſuo conſilio exploſo, laqueo ſibi vitam finit: 204.
Achitophel ad Abeſalomum deficit, cuius conſilia ne ſuccedant, Dauid precatur. 202.
Acmes litera ad Antipatrum. 500.
Accuſatio & epiſtolæ falſæ Legatorum contra Ioſephũ. 602.
Adar, Martius. 361.

Adadus Damasci & Syrorũ rex à Dauide prælio vincitur. 193.
Adamus iram Dei deprecatur. 5.
Adami & Euæ lapsus. 5
Adami pœna. 6.
Adami ætas 930. anni 8
Adamum Deus alloquitur. 5.
Aderus Solomoni infensus. 236
Aderus in Aegyptum profugit. ibid.
Aderus Pharaonem vt sibi in patriam reuerti permittat, orat. ibid.
Aderus in Idumæam reuertitur, inde in Syriam se confert. ibid.
Ad mortẽ nati sumus, eamq; fugere ne fortissimi quidem possunt. 868.
Ad Alexandrum sex millia hominum confluunt. 391
Ad Lothum angeli diuertunt. 19.
Ad Manethonis de Moyse maledicta responsio. 892.
Ad Deum respicientibus eiq; vim fidentibus pietatis fructus integer manet. 570.
Ad Anilæum, ingens perditorum hominum multitudo confluit, qui Babylonios inuadunt. 543.
Adhortatio ad contemnendam mortem, à tempore & reiſtatu desumpta. 867.
Adhortatio ad considerationem auxilij & beneficij Dei Israelitis exhibiti. 157.
Adiabenorum magnates cum Abia Arabum rege cõtra Izatem fœdus faciunt. 572.
Adiutores Solomonis in templo exædificando. 214.
Adonias cum Abisace coniugium expetit. 219.
Adonias interficitur. 220.
Adonias ex conuiuio se proripiens ad altaris cornua confugit. 216.
Adonias affectat regnum. 214.
Adulterij leges & Zelotypiæ. 83.
Adulteræ accusatio contra Iosephum. 38.
Agar Saram contemnit. 19.
Agatharchidis de Iudæis testimonium. 886.
Agrippa ad Flaccum Syriæ Præsidem se confert. 528.
Agrippa quàm Herodes Iudæis magis fauet. 564.
Agrippa per Marsyam à Proto pecuniam mutuatur. 528.
Agrippa dum Herennius Capito pecuniam ab eo extorquet noctu Alexandriam nauigat. 528.
Agrippa cum alijs aliquot ad Claudium mittitur. 559.
Agrippa Hierosolymis Hecatonbem immolat. 463.
Agrippa ab Agrippina, vt Claudius Iudæorum causas cognoscat, precibus obtinet. 576
Agrippa senatui suam sententiam exponit. 559.
Agrippa Fortunatum libertum cum muneribus & literis contra Herodem ad Imperatorẽ mittit. 537.
Agrippa à Lesbo digressus. 466.
Agrippa ab Antonia Germanici & Claudij matre trecenta millia mutuo petit. 529.
Agrippa Iudæis ædium tributum remittit. 563.
Agrippa Agrippæ filius. 566.
Agrippa Marso Syriæ Præsidi dum quinque reges ad se venientes discedere iubet, infensus. 565.
Agrippa in theatro Deus consalutatur, Bubonem videt, & vt Germanus prædixerat, quinto die moritur. 567.
Agrippa quamdiu vixerit & regnauerit. 566.
Agrippa domum præaltam exſtruit vnde cuncta quæ circa templum fierent contemplari poterat: Iudæi altiorem parietem excitant qui regis prospectum arcet, & apud Neronem Poppeæ precibus illum illa sum impetrant. 579.
Agrippa Tiberiade habitat. 528.
Agrippa in Italiam Puteolis, inde ad Tiberium Cæsarẽ peruenit. 529.
Agrippa ad audiendum Eutychum instat, quo facto propter verba quædam ei vincula sunt iniecta. 530
Agrippa Alexandria pecuniam mutuatur. 528.
Agrippa Iudæorum immunitatem confirmat. 466
Agrippa Berytiam ciuitatem eximijs ornamentis honorat. 565.
Agrippa terrestri itinere Ephesum peruenit. 464.
Agrippa in Asiam missus. 456.
Agrippa sex menses in custodia seruatus. 532.
Agrippa in suum regnum nauigat. 534.
Agrippa Romæ degens ob liberalitatem immodicam ad inopiam redactus. 527.
Agrippa Hierosolymorum muros permunit. 564.
Agrippæ ditio ampliatur. 577.
Agrippæ Herodes Antipatrum Romam ducendũ tradit. 468.
Agrippæ Germanus quidam fortunam florentem & vitæ terminum prædicit, 531.
Agrippæ liberi superstites. 566.
Agrippam Herodes apud Sinopen Ponticam vrbem offendit, & ab eo honorifice excipitur. 463.
Agrippam Caius Tetrachiæ regem constituit 534.
Agrippina Messalina & Patina Claudij vxores. 577.
Agrippium. 650.
Aggæus & Zacharias propheta. 314.
Ain expugnata atque combusta. 119.
Albinus Iudææ procurator. 580.
Alcimus siue Iacimus pontifex. 359.
Alcimus pontifex cum perfugis Iudã apud Demetriũ accusat. 359.
Alcimus popularem auram sibi concilians, eos qui sunt Iudææ partium occidit. 360.
Alcimus Iudam apud Demetrium accusat. 360.
Alcimus Pontifex mortuus. 361
Alexander in templo Hierosoly: sacrificans, vaticinio de ipso Danielis ostenso maximam Iudæis libertatẽ concedit. 330.
Alexander Aristobuli filius contra Hyrcanum magnam manum congregat. 626.
Alexander & Aristobulus crebrò matrem implorãt, id quod Herodis animum succendit. 655.
Alexander Herodi parenti Eunuchus corrumpit, & quod regni sit futurus successor prædicat. 656
Alexander ad DCCC crucibus suffigi & in eorundem conspectu vxores & liberos trucidari iubet. 392.
Alexã. Thraciæ cognomẽ apud Iudæos inuenit. 392.
Alexander in vinculis quatuor libros aduersus inimicos conscribit. 657.
Alexander Ptolemæo, vt Zoilũ tolleret persuadet. 388.
Alexander. 897.
Alexander quartano febriũ recursu fatigatur. 622.
Alexander suo & fratris nomine parentis accusationem diluit. 469.
Alexand. Hierosolyma obsidere volẽs, pontificẽ obuiã euntem honorifice excipit, ob visionem eodem habitu ante oblatam. 330.

Alexander cum Demetrio armis decernit, cunctosq; conductitios milites amittit. 391.
Alexander & Aristobulus omnes lachrimis etiã parẽtem accusatorẽ ad misericordiam commouẽt. 460.
Alexander à Iudæis bello petitus, potentissimos eorum in Bethoma oppugnat. 392.
Alexander coniugi quomodo secure regnare possit, ostẽdit. 394
Alexander Aristobuli filius ad defectionẽ Iudæos iterum reducit. 628.
Alexander Polyhistor. 24.
Alexander & Aristobulus à Salome ac Pheroza ad cõuicia illecti, apud Herodem traducuntur. 466.
Alexander obiecta crimina non inficiatur, sed per scripturam parenti structas insidias fatetur, quarum Pheroras, Salome, Ptolemæus, & alij regis fidelissimi participes essent. 479.
Alexander per sex annos quinquaginta millia Iudæorum interfecit. 620.
Alexander ad Præfectum arcis Alexandrij, vt se reciperet, scribit. 484.
Alexander Herodi quod ab Archelaum discedere decreuit, fatetur. 484.
Alexander victoriam ab Theodoro amittit. 620.
Alexander 100000. peditum & 1500. equitum congregat. 626.
Alexander Ionathan in suas partes traducere conatur pontificatum deferendo. 367.
Alexander Aristobuli filius principatum inuadit. 405.
Alexander Antiochi Epiphanis filius in Syriam veniens, Ptolemaidem occupat. 366.
Alexander rex Syriæ Cleopatram Philometoris filiam ducit. 370.
Alexander & Aristobulus in quib. peccauerint. 489.
Alexander ad Ptolemaidem exercitum ducit, eamq; oppugnat. 388.
Alexand. in conflictu cũ Antiocho Grypho cæsus. 383.
Alexander alterum fratrum interficit, alterum in honore habet. 388.
Alexander à Gabinio victus. 405
Alexander dona Ionathæ mittit. 371.
Alexander post obitũ Philippi Macedonum rex. 328.
Alexander cum hostibus prælio decertat, & sex millia militum amittit. 626.
Alexander ab armis requiescit. 621.
Alexander & Aristobulus Sebaste strangulati in Alexandrium sepeliuntur. 488.
Alexander cum Obada regi Arabum congressus totũ exercitum amittit. 620.
Alexander Arabiæ & Amathunti castello bellum infert, illudq; captum funditus eruit. 620.
Alexander Lysimachus Alabarcha. 561.
Alexandri & Aristobuli impatientia. 475.
Alexandri victi in Arabiam fuga, & cædes. 572.
Alexandri cum Demetrio pugna & victoria. 368.
Alexandri copias Arabum Rex in fugam vertit, maximamq; partem trucidat. 621.
Alexandri familia magnum infortuniũ incurrit. 396
Alexandri morbus. 393
Alexandri mors. 394.
Alexandrum quidam quod Romã cõtra parentem ad amicos literas miserit, accusat. 478.
Alexandrum filium Herodes timet. 656
Alexandrum, Aristobuli fratrem Regina Regem constituit, qui è vestigio crudeliter agit. 620.
Alexandra Pharisæis vltro paret. 622.
Alexandra, Alexandri cõiunx pietatis opinione principatum obtinet. 622.
Alexandra Herodi suspecta obseruatur. 435.
Alexandra in Aegyptum aufugere cogitat, insidiæ vero Herodi patefiunt. 436.
Alexandra sese excusat & Herodi reconciliatur, dum Pontificatum filio promittit. 425.
Alexandra Iudæis castellorum custodiam credit. 395.
Alexandra, Herode absente, vrbis arces in suam potestatem redigere conatur. 449.
Alexandra Hyrcani filia, vxor Alexandri Aristobuli Regis filij, Cleopatræ vt Pontificatum filio suo petat ab Antonio scribit. 434.
Alexandra Hyrcanum patrem solicitat, & vt à Malcho tutelam peteret, monet. 444
Alexandra moritur, & Hyrcanum regni successorem constituit. 623.
Alexandra Cleopatræ Herodis insidias, & filij miserabilem interitum, indicat. 437.
Alexandra interfecta. 450.
Alexandra Damascum nulla re memorabili gesta, capit. 622.
Alexandra indecore se filiæ criminis non conscium vult ostendere. 449.
Alexandrium & alia castella diruta. 404.
Alexandri mater. 404.
Alexandriæ pars ora maritima. 897.
Alani mediam terram prædandi causa persuadũt. 861
Allus Cæsaris libertus Agrippæ mutuo dat pecuniã. 529
Altare & vasa ad illud pertinentia. 227.
Altare æreum. 228.
Altitudo, longitudo, & latitudo templi. 225.
Amalecita Dauidi Regem Saulum casum nunciat; & eius cædis argumenta armillas aureas & insigne regium affert. 184.
Amalecita mouent in Israelitas. 66.
Amalecitarum rex Samuelis iussu interficitur. 162.
Amalecitarum gens expugnata & incensa Sicella, prædam abegerunt. 181.
Amalecitas internecione delendos prædictio. 68.
Amalecitas plectendos. 112.
Amalecitas fundunt fugantq; Israelitæ. 67.
Aman ab omnibus, exceptis Iudæis, adoratur. 321.
Aman odio & consilijs eius in Iudæos in conuiuio patefactis, suspenditur. 325.
Amor multitudinis erga Iosephum. 603.
Amos rex Iudæ impius. 287.
Ammanitarum spolia. 258
Amnon morbum simulans, patrem vt sororem ad se mittat, petit. 199
Amnon sorori vt sui copiam faceret, suadet. ibid.
Amnon sororem reluctantem per uim opprimit, mox exosam & fastiditam extrudit. ibid.
Amnon Dauidis filius, Thamaram Absolonis sororem deperiens, in morbum incidit. 199.
Amanis facultates Mardochæo dantur. 326.
Amonius & Cæsar cum Herode in Capitolium ascendunt. 423.
Amanis in Mardochæum odium. 324.
Ammanitæ exterorum societate mercede impetrata in Dauidem copias parant. 195.

Ammanita & confœderati seipsos inuicem trucidant. 258.
Amplitudo Iudæa. 88.b
Ampliatio regni Israeliticus. 275
Amarinus Rex Israeliticus. 246
Amarames futurus Mosis pareus Deum orat pro Hebræis. 50
Amarinus moritur, eiq; Achabus filius in regno succedit. 241.
Amoræos Hebræi fundunt fugantq; 96.
Amoræorum terræ situs. 97.
Amasias à propheta propter Idolatriam reprehenditur. 274.
Amasias Rex Hierosolymitanus. 273.
Amasia ab Israelitarum Rege captus : Hierosolyma diruta & templum spoliatum. 275.
Amasia Hierosolymorum Regis in Ioam Israelitarũ Regem expeditio. 274.
Amasia de Idumais victoria. 274.
Amasiæ cades. 275.
Amathus diruta. 391
Amathenorum Rex Dauidis societatem petit. 193.
Ananias Nebedæi filius, Camydæ pontifici succedit. 574.
Ananias Costobarus & Saulus ad spoliandos infirmiores promptissimi. 581.
Ananias vnus ex legatis, vir malus & maleficus. 602.
Ananias, Ananus, Cumanus, Celer aliiq; nonnulli Romam missi. 576.
Ananus apud Albinum accusatus. 580.
Ananus quinque filios summi Dei pontificio potitos habet. 580.
Ananus Sethi filius in Ioazari pontificis locum surrogatus. 519.
Ananelo Herodes dat summum sacerdotium. 434.
Ananelo Herodes pontificatum abrogat. 435.
Anna Helcanæ vxor liberos à Deo petit. 145.
Anaxagoras. 913.
Anchus secum Dauidem contra Hebræos educit, qui à Palæstinorum Ducibus reprobatur. 181.
Anchus Dauidem remittit. ibid.
Anchus Dauidem cum sexcentorum cohorte euocat. 178.
Ancillas ingenui non ducant. 108.
Angelus Dei occurrit Agar. 21.
Angeli Abrahamo filium nasciturum nũciant, & delendos Sodomitas. 19.
Anni ætatis & regiminis, item virtutes & diuitiæ Dauidis. 218.
Annibas supplicio affectus : Amaramus & Eleazarus in exilium missi. 568.
Anilæus ob vxoris Idololatriam à Iudæis obiurgatus quendam confodit. 542.
Anilæus in Mithridatis vicos cum exercitu impetũ facit, eumq; noctu opprimit, & captum secum abducit. 542.
Anilæus Parthorũ Ducem trucidat eiusq; vxorem ducit. 541.
Anilæus à Mithridate fugatus. 543.
Anilæum Babylonij ad supplicium deposcunt, qui oppressus interficitur. 543.
Anima mortali corpore vincta. 866.
Animus Herodis hypocriticus. 437.
Annius Minucianus. 547.
Annius Rufus Iudæa præses. 520.
Annonæ caritas in Ægypto. 48.
Annonæ caritas principatu Claudij. 88.
Annus iobelus. 84.
Ananus apud Albinum accusatus. 580.
Antigonus auriculas Hyrcani dentibus truncat. 636.
Antigonus Aristobuli filius ab Herode fugatus. 633.
Antigonus Massadam obtinet. 638.
Antigonus Parthis, si ab Hyrcano in illum regnum transferrent pecuniam pollicitur. 419.
Antigonus quosdam qui Herodianos frumentatores per insidias interciperent mittit. 425.
Antigonus apud Aristobulum falsò accusatus. 386.
Antigonus à Parthis in Iudæam reductus Hyrcano ne in regnum restitueretur, auriculas amputat. 422.
Antigonus Romanum exercitum alere recusat. 426.
Antigonus Herodi quod non ex stirpe Regia prognatus, sed semi Iudæus sit exprobrat. 425.
Antigonus Aristobuli filius apud Cæsarem Hyrcanũ & Antipatrum accusat. 409.
Antigonus securi obtruncatur. 644.
Antigonus Aristobuli filius ad Cæsarem, Pompeij studiosos de morte patris accusaturus, venit. 629.
Antigonus de fratre nihil mali suspicatur. 619.
Antigonus interficitur. 619.
Antigonus Hyrcanum & Antipatrum falsò accusat. 629.
Antigonus apud Aristobulum falsò accusatur. 619.
Antigoni in Iosephi cadauer immanitas. 641.
Antigonum Aristobuli filium Ptolemæus Mennæus adoptat. 417.
Antipater precibus Herodem vt pacta cõnubialia mutentur flectit. 491.
Antipater Malichi instinctu venenum bibit. 632.
Antipater Iudæorum potentiores in Aristobulum cõcitat. 398.
Antipater pecunia & donis hominũ fauorem sibi conciliare conatur. 662.
Antipater Herodem & aulicos calumnijs in fratres inflammat. 654.
Antipater omnium malorum fax. 478.
Antipater Cæsari ex Syria milites conscribit. 407.
Antipater Mithridati in capiendo Peluſio operã navat. 407.
Antipater obiecta crimina diluit. 409.
Antipater Iudæa procurator declaratus. 409.
Antipater contra Malichum colligit exercitum. 632.
Antipater præsens calumnijs & absens per literas Herodis in filios exacerbat. 468.a
Antipater Pheroræ mortem vehementer luget. 667.
Antipater Cæsareæ omnibus inuisus. ibid.
Antipater expectatione regni certa nititur. 663.
Antipater in Iudæa nouarum rerum cupidos cõpescit. 410.
Antipater Idumæus, 398. primum Antipas dictus. ibid.
Antipater Phasaelo Hierosolymorũ, Herodi Galilææ regimen committit. 410.
Antipater omnem in Antiphilum culpam confert. 501.

Antipater Gabinium Ptolemæum in Aegyptum reducentem adiuuat. 405.
Antipater excluſis reliquis fratribus, patris ſucceſſor declaratur. 653.
Antipater Hyrcani, Nicodemus Ariſtobuli legati ad Pompeium. 400.
Antipater ſcriptoribus epiſtolarum, quas in fratrum perniciem ſimulat, ingentem pecuniæ ſummam erogat. 666.
Antipater Hyrcani pecuniis Romanos ſibi deuinctos, Iudæos verò inuiſos reddit. 411.
Antipater in demerendis paternis amicis nullis ſumptibus parcit. 490.
Antipater ab Herode accuſatus. 497.
Antipater Herodem fratribus magis infenſum reddit. 467.
Antipater ſubditos ſuos vt cum Hyrcano ſentirent admonet. 630.
Antipater cum copijs Alexandro obuiam procedit. 626.
Antipater Samarita Herodi Antipatrum, filium venenum patri paratum habere exponit. 495.
Antipater patrem vitam finiſſe ratus cum carceris cuſtode de miſſione agit, quod dum Herodes audit, ſine mora eum occidere, & in Hyrcanio caſtello cõdi iubet. 504.
Antipater nocte cum Hyrcano ex ciuitate profugit, & ad Aretam Arabiæ regem peruenit. 623.
Antipater innocentiam ſuam precibus ad Deum teſtatam facere conatur. 500.
Antipater multa præclara facinora committit, & ad ſubeunda pro Cæſare pericula ſeſe offert. 629.
Antipater cum patre res Iudæorum miniſtrat. 490.
Antipater fratribus ſublatis populo & militibus inuiſus. 490.
Antipater ſe reuerſis in gratiam gratulari ſimulat. 470.
Antipater veſte proiecta multitudinem vulnerum demonſtrat. 629.
Antipater parentis accuſationem diluit. 498.
Antipater Salomes filius apud Auguſtum Cæſarem Archelaum accuſat. 508
Antipater parentis vltimum diem optat. 490.
Antipater patriæ muros reparat. 630.
Antipater à cunctis accuſatur. 499.
Antipater amitam fallere non poteſt. 491.
Antipater in carcerem coniectus. 500.
Antipater domum reuerſus à nemine excipitur. 497.
Antipater Romæ illuſtris factus. 468.
Antipas Herodis filius parandi ſibi regni ſpe Romam nauigat. 507.
Antipatri coniunx nobilis ex Arabia fœmina. 628.
Antipatri in Alexandrum fratrem dolus & inſidiæ. 654.
Antipatri in Archelaum & Philippum fratres inſidiæ. 666.
Antipatri vxor & filij. 407.
Antipatri contra fratres artificioſa machinatio. 475.
Antipatrum & Herodem apud Hyrcanum Iudæi accuſant. 411.
Antipatrum Cæſar Romana ciuitate ſimul & immunitate donat. 629.
Antipatrum Herodes ad Cæſarem mittit. 494.
Antipatris extructa. 472.
Antipatris. 659.
Antiochus abrogato Dei cultu, ſumma cum tyrannide falſum illis obtrudit, arci in hoc præſidio impoſito. 349.
Antioch. Mag. Rex Aſiæ & Syriæ Iudæos vexat. 341.
Antiochus prius regno cum coniuge ac liberis egredi, quàm cum Romanis pugnare decreuit. 861.
Antiochus in Iudæam irrumpere parat. 352.
Antiochus capitur. 861.
Antiochus cum Cæſare reconciliatur. 861.
Antiochus cum Iuda fœdus facit. 358.
Antiochus murum quo templum ſeptum erat, ſolo æquat. 359.
Antiochus ſuis ciuibus perfidus. 852.
Antiochus acceptis ab Hyrcano trecentis talentis ab obſidione diſcedit. 618.
Antiochus auxiliaturus Samaritis, ab Ariſtobulo cæditur & fugatur. 384.
Antiochus Rex Damaſcenorum. 393.
Antiochus Seleucum fugat. 391.
Antiochus cum coniuge & filiabus in Ciliciam fugit. 861.
Antiochus Tryphonem eiectum Syria in Dora obſidione cingit. 380.
Antiochus regno à fratre exuitur. 393.
Antiochus Gryphus occiſus. 390.
Antiochi ad Zeuxidem epiſtola, in qua Iudæorum honorificam mentionem facit. 342.
Antiochus & Ptolemæus amicitiam & fœdus faciunt. 342.
Antiochus cur templi depradationem fecerit. 900.
Antiochus Philippum regni gubernatorem conſtituit, eiq; Antiochum filium tradit. 357.
Antiochus vrbe Hieroſol. occupata templum ſpoliat. 348.
Antiochus in conflictu cum Parthis interemptus. 382.
Antiochus ſqualidis fœtoribus conflictatus exſpirat. 934.
Antiochus Lyſiæ rerum adminiſtrationem: prouincias & filium committens in Perſidem proficiſcitur. 352.
Antiochus contra Iudæos in furorem vertitur. 921.
Antiochus cognito, quod Philippus vſurpato ſibi regno aduentaret è Perſide, obſidione ſoluta illi occurrit. 358.
Antiochus Scenopegiæ gratia ſeptem dierum inducias Iudæis concedit. 382.
Antiochus ſeptem illuſtres pueros Hebræorum cum matre Antiochiam adduci præcipit. 924.
Antiochus peditum ſibi legiones ex Hebræorum numero congregat. 933.
Antiochus Iudæus ſeditioſus magnæ calamitatis in Antiochia autor. 851.
Antiochus ſeptimi diei feriam Iudæis edicit. 852.
Antiochus Eupator cum copijs in Iudæam proficiſcitur. 357.
Antiochus Epiphanes curis implicitus, morbum contrahit, & moritur. 356.
Antiochus Aegypto cedere cogitur. 348.
Antiochus Hyrcanum in vrbem compellit. 381.
Antiochus Epiphanes Rex Syriæ. 348.
Antiochus Dianæ templum ſpoliare volens, Elymai-

da mouet, & turpiter indeſe Babylonem recipit. 356.
Antiochus Seleuci frater Antiochum Cyciceni filium bello aggreditur. 391.
Antiochus moritur, & principatum Antiocho filio relinquit. 616.
Antiochus poſt patris obitum cum numeroſo exercitu Iudæorum fines ingreditur. 616.
Antiochus ad Hieroſolymam proficiſcitur, præſidiumq; ibi relinquit. 616.
Antiochus à Thobiæ filijs motus cum exercitu in Iudæam irrumpit, ac Hieroſolyma deuincit. 616.
Antiochus Epiphanes belli Iudaici fons & autor. 614.
Antiochus mores Iudaicos abrogat. 615.
Antiochus rex Comagenæ. 561.
Antiochi Magni in honorem templi edictum. 342.
Antiochi ad Ptolemæum de Iudæorum libertate epiſtola. 341.
Antiochi ad Eleazarum exhortatio. 921.
Antiochi mors & fames exercitui immiſſa. 393.
Antiochi & Iudæ pugna. 358.
Antiochum Ceſennius Petus Syriæ adminiſtrator coram Cæſare accuſat. 860.
Antiochum Demetrij fratrem Alexander timet. 621.
Antiochia Mygdonia à Macedonibus condita. 572.
Antiquitatum Iudaicarum Epilogus. 584.
Antiquitatum hiſtoria quinq; millium annorum. 873.
Antonius Herodem & Phaſaelum tetrarchas declarat. 634.
Antonius in Tyro commoratur. 634.
Antonius Antigonum ad Triumphum ſeruare volens, propter Iudæos ſeditioſos ſecuri eum percutit. 433.
Antonius captiuos trucidat. 634.
Antonius multis donis ab Herode affectus. 433.
Antonius Phaſaelum & Herodem Tetrarchas conſtituit. 419.
Antonius Hyrcano de Caſſij & Bruti rebus & morte ſcribit. 417.
Antonius Herodis virtutem miratur. 641.
Antonius Cleopatræ maritus. 899.
Antonius & Cleopatra extincti. 447.
Antonius Armeniæ regno potitur. 440.
Antonia in magno apud Tiberium honore habita. 530.
Antonium Herodes muneribus placat, & amicis res ſuas ſaluas eſſe ſcribit. 438.
Antonia turris. 460.
Antoniam Agryppa, efficeret, vt tandem audiretur Eutychus rogat. 530.
Anteius. 551.
Apion contumelioſam Iudæorum inſectationem, qua ſi mercedem Alexandrinis reddere voluiſſe videtur. 897.
Apion veram patriam & genus ſuum abiurat. 897.
Apion de Moſe & gente Iudaica. 895.
Apion Iudæis ſeruitutem exprobrat. 903.
Apion ſeipſum laudat & magnifacit. 904.
Apionis de Moſe & templo Iudaico mendacium arguitur. 895.
Apologia Hyrcani apud Regem accuſati. 346.
Apollodotus ex Gaza noctu in Iudæorum caſtra erumpit. 390.
Apollonius cum Ionatha prælium committit; & ab eo fugatur. 371.
Apollonius Syriæ Dux collecto exercitu Hieroſolymã venit. 920.
Apoſtata à Matthia transfigitur. 350.
Apoſtatæ à religione Iudaica. 348.
Apoſtaſia ſacerdotum. 329.
Apſanes per ſeptennium Iudex. 138.
Apud Græcos nulla conſcriptio poemate Homeri vetuſtior. 874.
Aquæ calidæ apud Calliroe quæ in lacum bituminis feracem effluunt. 503.
Aquarum calidarum fontes. 858.
Aquarum in Hebræorum exercitu penuria. 260.
Aquilo auertens flammam in Romanos abigit. fol. 865.
Aquilo Caio extremum ictũ inflixit, Chæreas verò facinoris autor dicendus. 551.
Aquila aurea ſuper maiorem templi portam. fol. 501.
Aquilam auream detractam iuuenes ſecuribus concidunt. 501.
Ara ſuffumigatoria. 74.
Arabs Stauro reconciliatur. 626.
Arabes ardeſcente ſiti vltrò ſe Iudæis tradunt. fol. 647.
Arabes ab Herode deuicti. 443.
Arabes Herodis exercitum in fugam vertunt. fol. 645.
Arabes Cæſare irato Herodi neq; latrones dedere, neque pecuniam mutuo acceptam perſoluere volunt, 482.
Arabes ſiti compulſi ab Herode pacem petunt. fol. 443.
Arabes & Trachonitæ ſcientes Herodi Cæſarem iratum, illi inſultant. 482.
Arabes in prælium reuerſi, fugientes trucidant, & caſtra capiunt. 441.
Arabes in fugam verſi. 440.
Arabum circiter ſeptem millia cadunt, priuſquam in Herodis clientelam ſeſe dedunt. 443.
Arabum contra Ioramum expeditio. 266. Mors Iorami. 266.
Arabici belli cauſæ. 480.
Arbores frugiferæ non excindendæ. 112.
Arborum de rege deligendo conſilium. 135.
Arca Noe. 9.
Arca ſacra à Paleſtinis in fanum Dei ſui Dagonis defertur. 147.
Arca in Cariathiarim transfertur. 149.
Arca Dei in templum tranſportatur. 228.
Arca ſacra Bethſamæ peruenit. 149.
Arca in vrbem reducta, in tabernaculum reponitur. 191.
Arcyon medicus quoſdam dimittit. 554.
Architecti templi extruendi. 213.
Archelaus Herodi ſeſe excuſat. 485.
Archelaus fratrum liberos odit. 491.
Archelaus Herodem generum benigniſſimè ſuſcipit. 653.
Archelaus Herodem vltrò pro Alexandro deprecari compellit. 658.
Archelaus rex Cappadociæ in Iudæam ad Alexandrum generum venit. 657.

Archelaus & Herodes de libris Alexandri deliberant. ibid.
Archelaus Cappadocum Rex Herodem indignationem in generum simulant, eamq; ad paternos affectus reducit. 480.
Archelaus si à Cæsare in Imperio cõstabilitus esset, curæ sibi fore, vt benevolentia omnium videatur dignissimus pollicetur. 506.
Archelaus Alexandri crimina in amicos, præcipuè verò in Pheroram transfert. Pheroras Archelaũ reconciliatorem adit. 480.
Archelaus Romam proficiscitur, multiq; eidem obnixuri eum comitantur. 507.
Archelaus Ioazaro Boethi filio Pontificatum abrogat, eamq; dignitatem in Eleazarum collocat. fol. 516.
Archelaus epulum multitudini præbet. 505.
Archelaus & Iudæorum legati coram Cæsare comparent. 513.
Archelaus & Philippus instinctu Antipatri accusantur. 496
Archelais condita. 516.
Archelai visionem Simon vir Essæus interpretatur. 516.
Archelao regi acclamatum. 505.
Archelaum accusatum Cæsar pecunia multat, eumq; Viennam in exilium mittit. 516.
Archelaum Cæsar ethnarcham constituit, regniq; dimidium in duos Herodis filios Philippum & Antipam partitur. 514.
Archelaum Nicolaus excusat. 508.
Ardens studium in reparandis manibus. 319.
Ardentes faces in murum iaculantur. 865.
Aretas ad Arabum regem legatus. 486.
Aretas rex Cœlesyriæ. 393.
Aretas contra Aristobulum expeditionem suscipit, eumq; Hierosolyma confugere cogit. 397.
Aretas rex Arabum Gazæis auxilij spem ostendit. 390.
Areta Hyrcano quinquaginta millia militum tradit. 623.
Aretas ex augurijs impossibile esse exercitum ad Petram peruenire colligit. 526.
Aretas Syllæum, quod Fabatum alioq; interfecerit accusat. 494.
Arietem ad victimam loco Isaci Deus offert Abrahamo. 23.
Aristobulus cum filio Pompeij studiosis peremptus. 628.
Aristobulus Roma reuersus Alexandrium denuo munire tonatur. 405.
Aristobulus à Romanis in prælio vincitur. 405.
Aristobulus captiuus cum Antigono filio Romam remittitur. 405.
Aristobulus Ituræa habitatores circumcisionem cæteroq; Iudaicos ritus admittit. 387.
Aristobulus Herodis ductu submergitur; & Ananelum pontificatus ducit. 436.
Aristobulus contra Aretam & Hyrcanum proficiscitur. 400.
Aristobulus multa castella occupat. 396.
Aristobulus Herodis regis Chalcidis filius. 577.
Aristobulus & Hyrcanus à Iudæis apud Pompeium accusati. 401.
Aristobulus eiusq; assecla Pharisæorum tyrannidem accusant. 394.
Aristobulus bello congredi cum Pompeio cogitat. 624.
Aristobulus & Hyrcanus de regno contendunt. 398.
Aristobulus vinculis solutus veneno tollitur. 407.
Aristobulus Antigonum in regni societatem admittit, cæteros in vincula conijcit, & matrem fame necat. 386.
Aristobulus ad Pompeium descendit. 624.
Aristobulus Damascum contra Ptolemæum missus. 395.
Aristobulus Antigonum fratrem interficit. 386.
Aristobulus Hyrcani filius post captiuitatem Babylonicam diadema sibi primus imponit. 386.
Aristobulus ex arce ad Pompeium descendit. 401.
Aristobulus castella à Pompeio tradit. 402.
Aristobulus cum familia Romam vectus. 626.
Aristobulus vxori humilitatem generis obijcit. fol. 655.
Aristobulus matrem ac frãtrem vinctos custodiæ tradit. 618.
Aristobulus matrem vinctam fame necat. 619.
Aristobulus fratrem Antigonum plurimum amat. 619.
Aristobulus seipsum regem declarat. 623.
Alexandra coniugem Aristobuli cum filijs carceri includit. 623.
Aristobulus Flaccum Agrippæ fratri infensum reddit. 528.
Aristobulus amitam suam ac socrum monet. 484.
Aristobulus ab Herode interfectus, supra lib. 15. cap. 3. 583.
Aristobulus elapsus Roma iterum turbas concitat. 627.
Aristobulus cum Romanis dimicat. 627.
Aristobulus Agrippæ Regis frater & Elcias Magnus apud Petronium Iudæorum causam agunt. 537.
Aristobulus Hyrcani filius natu maior principatum in regnum transfert. 618.
Aristobulus in honorem fratris in templum ascendit. 619.
Aristobulus Pompeio supplex occurrit. 624.
Aristobulus satellitibus vt Antigonum si eum armis adiret occiderent, præcipit. 619.
Aristobulus misere moritur. 620.
Aristobuli coram Pompeio apologia. 401.
Aristobuli coniunx versuta, Antigonum dolo trucidari curat. 386.
Aristobuli liberi remissi. 405.
Aristobuli necem cuncti deflent, præcipuè verò Alexandra, quæ nullum præ se fert suspicionem. fol. 436.
Aristobuli cum Hyrcano fœdus. 398.
Aristobuli fratricidæ pœna. 387.
Aristobuli apud matrem deprecatio. 622.
Aristobulo fratricidij pœnitudine morbus ingrauescit. 619.
Aristobulo Herodes insidiatur. 438.
Aristobulum in templo Arabs oppugnat. 399.
Aristobulum Pompeius descendere prouocat. 624.
Aristobulum captiuum Cæsar vinculis soluit. fol. 628.
Aristocratia optimum regimen. 106.

Argumenta, Iudæorum genus antiquius Græcorum genere. 877.
Arma quibus Ioſaphatus victoriam parauit. 258.
Artabanus Tiberio filium Darium obſidem & virum quinque cubitorum ſtatura mittit. 525.
Artabanus à Dahis & Sacis in imperium reſtitutus. 525.
Artabanus Aſinæo terram Babyloniam commendat, dotiſq; muneribus eum dimittit. 541.
Artabanus ad Aſinæum & Anilæum propter audaciam ſocietatem cum illis inire mittit. 540.
Artabanus ad Izatem ſe confert, auxiliumq; ab eo petit. 571.
Aruntius in theatro Imperatoris interitum nunciat. 553.
Arx in Apamia diruta. 401.
Aſanus Rex Iudæ. 244.
Aſanus Damaſcenos in Baſanem concitat. 246.
Aſanus rex moritur. 247.
Aſani pietas. 245.
Aſani victoria. 245.
Aſael Ioabi frater Abenerum inſequitur. 185.
Aſiatici & Cyrenenſes Iudæi ab earum regionum ciuitatibus multum afflicti. 473.
Aſinæus & Anilæus Neerdenſes patria in locum quendam ſe conferunt, ad quos ingens multitudo confluit. 540.
Aſinæus cum ſocijs à Babyloniæ ſatrapis ex improuiſo oppreſſi. 540.
Aſinæus ſuos ad fortitudinem hortatur, & hoſtes fundit, fugatq;. 540.
Aſinius. 409.
Aſini apud Iudæos alioſq; ſapientes viros qui dicantur. 901.
Aſſamonæi Principatus & Pontificatus finis. 432.
Aſcalonitæ & Scythopolitæ ob tributum non ſolutum puniti. 344.
Aſphaltites lacus. 17.
Aſtus ſerpentis. 5.
Aſorus. 232.
Aſſyriorum imperium diſſolutum. 286.
Aſuerus, rex Perſarum, Vaſten ad conuiuium venire nolentem repudiat. 320.
Eſther puella fit Regina. 321.
Athenio Herodem, eiuſq; exercitum inuadit. fol. 440.
Athronges vir corpore & manuum robore inſignis dignitatem regiam attentat. 511.
Auranitidis ditio à Zenodoro Arabibus elocata, & à Cæſare Herodi donata eſt cauſa belli. fol. 456.
Aurus ab Arabibus incenſus. 512.
Aureum dictum de hos ſeculo. 931.
Auguſtus Herodem Syriæ procuratorem conſtituit. 648.
Auguſto Cæſari Caius rem diuinam facit. 549.
Aſprenas. 549.
Autoritas Simonis. 379.
Azariæ Prophetæ ad populum adhortatio. fol. 245.
Azymorum feſtum. 59.
Azoti propter arcam ereptam horribiliter cruciantur. 147.
Aedificia ab Herode condita. 648.
Aedificatio Hieroſolimæ. 879.
Aegyptus vnde dicta. 880.
Aegypti rex auxiliaturus Iudæis prælio vincitur. 292.
Aegypti regis de Iudæorum libertate ab Ariſtæo impetrata edictum. 334.
Aegypti & Aethiopiæ regina ad Salomonem venit. 233.
Aegyptij beſtias naturæ repugnantes colunt. 899.
Aegyptiorum libido. 16.
Aegyptiorum rex in Aethiopiam fugit, eumq; Aethiopum rex honorifice ſuſcepit. 889.
Aegyptiorum ſacerdotes circumciduntur, à porcinis carnibus abſtinent. 905.
Aegyptiorum arma ventus in Hebræorum caſtra expellit. 62.
Aegyptiorum Idolatria. 888.
Aegyptiorum reges cur Pharaones dicti. 232.
Aegyptiorum rex in Aethiopes. 53.
Aegyptiorum erga Hebræos inuidia. 50.
Aemilius Regulus. 545.
Aetas Saræ 127. anni. 23.
Aethiopes arma contra Aſanum capiunt. 245.

B.

Baaras radix quomodo euellenda. 858.
Baalitarum mactatio. 269.
Babæ liberi à Coſtobaro ſeruati. 450.
Babæ liberi aliiq; accuſati ab Herode interfecti. fol. 451.
Babylon à Cyro Perſarum rege capta. 303.
Babylon à Semiramide non ædificatam. 882.
Babyloniæ muri ex latere cocto & bitumine conſtructi. 883.
Babylonicæ captiuitatis poſt ſeptuaginta annos finis. 307.
Babyloniorum rex Herculem fortitudine & rerum geſtarum magnitudine præceſſit. 882.
Babyloniorum regis ad Ezeciam legatio. 286.
Bacchides aciem inſtruit, & cum Iuda ſigna confert. 362.
Bacchides cum 22000. militum Iuda occurrit. 361.
Bacchides Ionathan Sabbatho aggreditur, & duo millia militum amittit. 364.
Bacchides copias contra Ionatham ducit. 364.
Bacchides iratus transfugis dum Ionathæ poteſtas ipſi non datur, quinquaginta ex eis interficit. fol. 365.
Bacchides indignationem in transfugas effundit, & quomodo exercitum ſine ignominia poſſet reducere cogitat. 365.
Bacchides magnam tyrannidem in Bethzecho exercet. 360.
Bachides cum Ionatha fœdus facit. 366.
Bacchides Iudæ fautores interficit. 364.
Bacchides multos ſibi credentes interficit. fol. 259.
Bacchidis in Iudæos crudelitas. 616.
Bacchidi Demetrius Alcimum commendat, eiq; ut Iudam internecione deleat, mandat. 359.
Bacchidem Demetrius cum copijs in Iudæam mittit. 361.

Bagoas, Carus & alij ab Herode necati. 493.
Baiæ sunt thermæ Campaniæ, non procul à Puteolis. 533.
Baleth. 232.
Balthasar siue Naboandel Babyloniæ rex. 302.
Balthasar manum è pariete prominentem & syllabas quasdam scribentem videt. 302.
Bal Tyriorum Deus. 270.
Balamus obiurgatur ab angelo. 98.
Balamus ad Balacum peruenit. 98.
Balami responsio. 98.
Balami de rebus futuris vaticinium. 99.
Balami aduersus Hebræos consilium. 99.
Balami asina loquitur. 98.
Balami de Israelitico populo vaticinium. fol. 98.
Balacus iratus reprehendit Balamum. 98.
Balaci Moabitarum regis ad Madianitas legatio. fol. 97.
Balamo angelus resistit. 98.
Banaias. 212.
Banaias Aegyptium hasta ex ipsius manibus extorta confodit. 212.
Banaias leonem exanimat. ibid.
Baracus 40. annis Israelitarum imperium tenuit. 132.
Baracus contra hostes Imperator designatur. fol. 131.
Barasa oppugnata & concremata. 355.
Baruchus è carcere dimissus. 296.
Basanes Ramathonem captam munit. 246.
Basanis impietas. 245.
Basilica. 230.
Batibius. 550.
Bathillus se venenum attulisse fatetur. 496.
Belus primus rex Assyriorum. 882.
Beli sacerdotes interfecti. 249.
Beleazari calamitas Iudæos ad deditionem commouet. 859.
Bellum Adadi contra Achabum. 251.
Bellum inter Asaelem & Ieum. 271.
Belli Iudaici Præside Floro exorti ipsi Iudæi initium & seminarium. 567.
Belli leges. 111.
Beniamin vt reus capitur. 44.
Beniamitæ in Abneri sententiam concedunt, ipse ad Dauidem proficiscitur, & hac de re certiorem facit. 187.
Beniamitæ quadringentas virgines Iabiticas ducunt. 129.
Beniamitarum 25000. trucidantur, tantum sexcenti incolumes euadunt. 128.
Beniamitis, vt virgines rapiant, conceditur. fol. 129.
Bernice, Agrippæ soror, cuius Herodes patruus & maritus Polemoni Ciliciæ Regi in matrimonium collocatur. 576.
Bernicen Salomes filiam Aristobulo, Glaphyram Archelai Cappadocum regis filiam Alexandro Herodes vxores coniungit. 463.
Berytij ab Agrippa multis donis affecti. 581.
Berosus historiographus genere Chaldæus. 881.
Berosus de Nabuchodonosoro. 301.
Berosus. 16.
Bersabe iuramenti puteus. 21.
Berzelaus Hierosolymam, patre eò proficiscinolente, cum Dauide contendit. 208.
Berzellai filios Solomoni Dauid commendat. fol. 218.
Bezeleel & Eliab Architecti tabernaculi. 71.
Betachora. 232.
Betaramptha Iulias appellata. 519.
Bethsabe studium Adoniæ, sic suadente Nathane, Dauidi indicat. 215.
Bethsabe Regi se grauidam esse nunciat. fol. 196.
Bethsura obsessa. 357.
Bethsurita deditionem faciunt. 358.
Bethsaida. 519.
Biblia satan abolere conatur. 349.
Bibliotheca Ptolemæi Philadelphi. 333.
Bozus Naami & Ruth amicus. 144.
Bozus, Ruth cognatum, eam vt ducat, hortatur. fol. 144.
Bozus ex Ruth Obedem Dauidis auum genuit. fol. 144.
Boues triturantes. 107.
Buccinæ duæ ex argento factæ. 85.
Blasphemiarum inter Iudæos & Aegyptias causa. fol. 888.

C.

Cain in regione extorris. 7.
Cain Dei castigatione haud melior redditur. fol. 7.
Cain hypocritarum & sceleratorum parens. fol. 8.
Caduceatores ablegandi. 111.
Caius ad tria millia Iudæorum in seruitium abducit. 628.
C. Norbanus Flaccus pro Iudæis scribit. 474.
Caius Senatui ac Pisoni vrbis Præfecto se in imperiũ defuncti succesisse significat, & vt Agrippam è custodia dimitterent mandat. 534.
Caius Caligula quartus Romanorum Imperator. 533.
Tiberius Tyrannus. 533.
Caius Tiberium fratrem tollit. 533.
Caius, Germanici filius, gratiosus. 532.
Caius Petronio mandata imperatoria negligente, vt sibi ipsi manus inferat scribit. 539.
Caius Templorum Græcanicorum nullum inspoliatum relinquit. 545.
Caius Iouis fratrem se appellat. 545.
Caius vir maleficus. 556.
Caius orator facundus. 557.
Caius primò egregiè Rempub. administrat, postea diuinos quoq; honores vsurpare audet. 535.
Caij in Iudæos Tyrannis. 544.
Caij in senatores ac patricios sæuitia. 544.
Caius licentiam seruis deferendi suos dominos permittit, & Pollux Claudium reum facere audet. 545.
Caius Agrippæ commendatus. 529.
Caius multos tributorum ac vectigalium releuationem petentes capite plectit. 546.
Caius Caligula post Tiberij obitum Princeps Roman. 526.
Caius à Chærea trucidatus. 551.

Caius receptacula nauibus exſtruit. 557.
Caius ſe Ioui comparat. 545.
Caium Agrippa Romæ honorat, in cuius retributionem aliquid petere Caius iubet, qui nihil aliud, quàm vt mandatum Petronio datum reuocet, rogat. 538.
Caij ſtuprum & libidinis licentia. 556.
Caiò paſſim inſidiæ ſtructæ. 545.
Candelabrum aureum. 74.
Chananæorum gentem extirpandam. 112.
Chananæorum Reges mouent in Hebræos. fol. 120.
Chananæorum ingens exercitus. 120.
Chananæorum Reges omnes ad vnum trucidati. fol. 121.
Chananæorum regionem totam Ioſua deuaſtat. fol. 121.
Chananæorum decem milia trucidantur, & Adonibezeck capitur. 125.
Calamitas Iudæorum Scythopoli. 867.
Calamitates omnium à mundo condito cum Iudæorum collatæ, ſuperantur. 613.
Calliſtus, Caij libertus, Claudio à Caio ſe vt ipſum veneno tolleret iuſſum, ſignificat. 548.
Chaldæorum ac Tyriorum ſcripta cum Iudais conſonant. 883.
Chaſpoma & Boſora. 355.
Cambyſis reſcriptum, in quo Iudæos ab ædificando tẽplo deterret. 209.
Campus regius. 18.
Candelabra. 227.
Canthari & Phialæ. 227.
Captiuitas Babylonica ab Eſaia prædicta. 286.
Captiuitas Babylonica. 295.
Captiuorum, & per tempus obſidionis mortuorum numerus. 847.
Caproſaba Antipatris dicta. 393.
Carmen & gratiarum actio Moſis & Iſraelitarum pro præſenti liberatione. 62.
Carnibus cruentis Hebræi veſcuntur. 159.
Carthago à Didone Pygmalionis ſorore in Africa extructa. 881.
Caſſius Herodi, ſi bellum deſiiſſet Iudeæ, regnum delaturum pollicetur. 632.
Caſſius in Syriam venit, & plus quàm ſeptingenta argenti talenta à Iudæis exigit. 415.
Caſſius Herodi, vt in Malicho mortem patris vlciſcatur, reſcribit. 632.
Caſſius ſtipendium ciuitatibus indicit. 631.
Caſſius & Marius Herodem Cœleſyriæ ducem faciũt. 415. 415.
Caſſius Longinus Syriæ Præſes. 567.
Caſſius Charea. 545.
Caſſij & Bruti dolo I. Cæſar interfectus. 631.
Caſpius portus. 524.
Caſtra hoſtium à Samaritanis diripiuntur. fol. 264.
Caſtella muniuntur. 404.
Caſtoris Iudæi dolus erga Titum. 807.
Catullus tria ſimul Iudæorum millia trucidat. fol. 872.
Cauſa diuerſitatis apud Iudæos. 874.
Cauſa, cur Ioſephus hos libros contra Apionem conſcripſerit. 915.
Cauſa milites impellentes, vt Claudium in Imperatorem eligerent. 558.
Cauſa impulſiuæ conſcribendi hos libros. 873.
Cauſa, ob quas Ioſephus has hiſtorias conſcriptas in lucem ediderit. 2.
Cauſæ extructi templi. 228.
Cauſa belli contra Arabes. 441.
Ciſus Sauli pater. 152.
Citharæ quis inuentor. 7.
Ciuitatem quis primus inſtituerit. 7.
Clades Iſmaelis à Ioanna accepta. 897.
Clades Alexandri. 389.
Claudius Principatum vltro oblatum deponere recuſat. 559.
Claudius in propoſito ſuo ab Agrippa confirmatur. 559.
Claudius Felix Iudææ procurator. 576.
Claudius milites vt in fide maneant ſacramento adigit. 559.
Claudius Agrippam in regnum paternum mittere cogitat, quod alij diſſuadent, & Cuſpium Fadum Iudææ Præſidem & regni totius declarat. 567.
Claudius Agrippæ Iudæam, Samariam, & Lyſaniæ ditionem concedit. 561.
Claudius Principatum vltrò oblatum deponere recuſat. 559.
Claudius Iudais ſacræ Stolæ cuſtodiam Agrippæ iunioris regatu concedit. 568.
Claudius renuenti obtruditur Cæſarea dignitas. 557.
Claudius Tiberius Nero Romanorũ Imperator. 520.
Claudius ſublimis in caſtra perfertur. 558.
Claudius fato functus. 577.
Claudij Cæſaris ad Iudæos epiſtola. 568.
Claudij pro Alexandrinis Iudæis edictum. 561.
Claudij pro Iudæis per Romanum orbem edictum. fol. 562.
Claudij ad legatos reſponſio. 559.
Claudium Agrippa, vt magno animo in retinendo principatu pergeret, hortatur. 559.
Claudium milites in Principem eligunt. 554.
Craſſus in Parthia perit. 407.
Craſſus Parthis reſiſtit. ibid.
Craſſus Iuramenti dati violator. 406.
Crateres. 227.
Cratera aurea dua. 337.
Cratera argentea. 337.
Cæcilius Baſſus ſex. Cæſarem interficit. 415.
Cædes aſſidua Hieroſolymis. 634.
Cædes latrocinia ſeditio & fames in Iudæa. fol. 518.
Cædes Zachariæ regis. 277.
Cædes in Hieroſolymis. 644.
Cædes cognatorum 42. Ochoziæ. 269.
Cædes filij Ariſtobuli. 407.
Cædes, latrocinia, ſeditio & fames in Iudæa. 517.
Cæſar in Syriam venit, apud eum Gadarenſes Herodem accuſant, qui ſeipſos iugulant. 457.
Cæſar Auguſtus Herodi in Parricidas animaduertere liberam poteſtatem permittit. 486.
Cæſar Herodis ditionem ampliorem reddit. 448.
Cæſar Auguſtus, Herodis ſtudioſus. 433.
Cæſar è Syria proficiſcitur. 410.
Cæſar Ægypto potitur. 447.
Cæſar in hoc iuuenes peccaſſe pronunciat, quòd ſe à ſuſpicio-

ſuſpicione immunes non ſeruauerint, ac parentem vt filijs reconcilietur, hortatur. 470.
Cæſar ab Herode offenſus. 482.
Cæſar Herodi dimidium redituum è Cyprijs metallis donat. 470.
Cæſar Herodis Principatum confirmat. 446.
Cæſar Arabum legatos non audit. 482.
Cæſar Trachonitidis, Batanea, & Auranitidis ditionem Herodi donat. 456.
Cæſar Archelaum regno dignum pronunciat. 509.
Cæſar & Agrippa Herodis Magnanimitatem celebrant. 472.
Cæſar Auguſtus fato functus. 520.
Cæſaris ad Herodem reſponſio. 647.
Cæſari & Iuliæ Cæſaris vxori ab Herode legatum. 505.
Cæſari Herodes quingentos ex ſuo Satellitio mittit. 454.
Cæſarem Hyrcanus octingentis talentis donat. 446.
Cæſares. 232.
Cæſarea, Stratonis turris antea dicta, ab Herode condita. 650.
Cæſarea Philippi ab Agrippa Neronias appellata. 581.
Cæſarea perfecta. 471.
Cæſareæ inter Iudæos & Syros de pari iure ciuitatis rixa. 578.
Cæſareæ portus. 455.
Chæreas cum ſocijs in Germanici ædes ſe recipit. 551.
Chæreas Iulium Lupum vt Caij vxorem & filiam interficiat mittit. 556.
Chæreas à conſulib. ſignum petit. 555.
Chæreas multis ex cauſis in Caium incitatus. 546.
Chæreas, Minutianus & Clemens, de Cæſaris nece colloquuntur. 553.
Cæreas cum alijs quibuſdam Caium tollere ſtatuit. 548.
Chæreas Clementem & Papinium alloquitur. 547.
Chæreas occaſionem aggrediendi Caium expectat. 548.
Chæremon. hiſtoriographus. 892.
Chærili antiqui Poetæ de Iudæorum gente teſtimonium. 884.
Cæron, amomi feraciſſima, in qua Noæ arcæ reliquiæ ſeruantur. 569.
Chelcias & Ananias Cleopatræ copijs duces præpoſiti. 384.
Cherubini duo. 225.
Cherubin. 74.
Chebron & Mariſſa expugnata. 356.
Ceſennius Antiochum ſubito inuadit. 861.
Cellæ in circuitu templi conſtructæ. 225.
Chetomene. 75.
Celenderis in Ciliçia. 497.
Clearchi Ariſtotelis diſcipuli de Iudæis teſtimonium. 884.
Cleopatra Regina alieni appetens. 438.
Cleopatra in Ciliciam ad Antonium venit. 419.
Cleopatra fratrem & ſororem interficit. 439.
Cleopatra contra filium exercitum parat, 389.
Cleopatra ad Antonium peruenit, qui Arabiæ partem & Hierichuntini agri reditus ei locat. 439.
Cleopatræ in cognationem ſuam ſæuitia. 644.
Cleopatræ auaritia. 645.
Cleopatræ in Herodem inſidiæ. ibid.
Cleopatræ Antonius partes de Iudæa & Arabia ablatas largitur. 439.
Cleopatram Herodes occidere conatur, quod eius amici auertunt. 439.
Cleopatram Antonius verſus Aegyptum deducit. 440.
Creatio mundi. 4.
Cenſores. 288.
Centum legati Hieroſolyma reuerſi. 603,
Certamen quinquennale. 471.
Cinnamus Artabano amiſſum dignitatis faſtigium reſtituit. 571.
Clitus Tiberiade ſeditionis autor. 595.
Clitus ſiniſtram ſibi præcidit. 595.
Circa hoſtes quomodo agendum. 910.
Circa Maſſadam vnus tantum locus, qui aggerum iactum excipere poteſt. 864.
Circenſes ludi. 546.
Circumciſio inſtituta. 19.
Cyrenæorum magiſtratus. 474.
Ciuilis Germanos ad ſobrietatem cogit. 853.
Ciuilis belli inter Hebræos initium. 186.
Ciues in Iabiſſa, Sauli & filiorum cadauera dempta ſepeliunt. 183.
Ciuitatis munitiones ac turrium cautes, quas tyranni per dementiam deſeruerant, inſuperabiles. 846.
Ciuium contra Iudæos ad Titum preces. 854.
Ciuibus directa bona reſtituuntur. 605.
Cyrus Nabonidum expellit à Babylone. 883.
Cyrus Iudæis reditum in patriã vrbis ac templi ædificationem permittit. 307.
Cyri Perſarum regis edictum. 307.
Cyri ad Syriæ Satrapas mandatum. 307.
Cyri de Iudæis eorumq; templo decretum. 314.
Cyprus. 650.
Cypros, Agrippæ vxor, ad Herodiadem ſororem eius ſcribit, & auxilium petit. 528.
Cypron conditum. 472.
Criminum à Iuſto Ioſepho obiectorum depulſio. 605.
Crypta ſubterranea ab Antonia. 461.
Cochlea. 225.
Columnæ duæ excitatæ. 8.
Columnæ duæ ingentes. 226.
Colloquium Dei cum Cain. 6.
Copiæ in partes duodecim congeſtæ. 216.
Coponius Præfectus Syriæ. 517.
Comitas & Benignitas Agrippæ erga Philippum. 596.
Comminatio grauis Iſraelitis à veræ pietatis tramite exorbitantibus propoſita. 230.
Concupiſcentiæ ſepulchra. 86.
Conditio obſidionis ſoluendæ à Ioabo propoſita. 210.
Conflictus Aegyptiorum & Mithridatis ad Delta. 408.
Conſonantia Iudæorum religione & vita. 907.

Conſcientiæ labes. 387.
Contra mendacium impudenter expoſitum nihil dicendum. 894.
Contra furtum & vſuras. 910.
Contra illos, qui Moſen & Iſraelitas propter lepram profugiſſe ex Aegypto contendunt. fol. 83.
Contra legislatores gentium. 914.
Contemptus mortis. 502.
Conuicium Deo faciens. 105.
Conuiuium Iudæorum apud Ptolemæum, & eorundē ante cibum preces. 338.
Corban, donum Dei. 884.
Cores populum excitare aduerſus Moſen conatur. 90.
Coræ factionem ducenti quinquaginta viri ſequuntur. 90.
Corem cum 250. viris ignis abſumit. 93.
Corinthus à Syllæo, vt Herodem è medio tolleret, pecunijs corruptus. 494.
Corona. 227.
Cornelius Sabinus. 547.
Chosbi. 100.
Coſtobarus, Lyſimachus, Antipater & Doſitheus apud Herodem accuſati. 450.
Coſtobarus, cui Herodes in matrimonium Salomen ſororem dederat, Idumæa Principatum inuadit. 450.
Coſtobarus interceſſione ſeruatus. 450.
Cubicula ad voluptatem facta aurea ſuppellectili referta. 231.
Cumanus Præfectus Iudæa. 574.
Cumanus multos Iudæos perimit, plures viuos captos abducit. 575.
Cum quibus iuſtitia, cum illis etiam Deus eſt. fol. 442.
Cum capta coniugium. 108.
Cur Iudæi animalia conſueta ſacrificent, nec carnibus ſuillis veſcantur. 904.
Cur quidam Hiſtoriographi Iudæorum mentionem omiſerint. 887.
Cura pro ſacerdotibus. 320.
Cura Dei pro ſuis. 250.
Chuſis victoriæ nuncius ad Dauidem miſſus ab Achima anteuertitur. 206.
Chuſi conſilium, quod etiam, Achitophelis reiecto, recipitur. 204.
Chuſim ſimulatè offert Abeſalomo ſtudium ac fidem ſuam. 203.
Cuſtos carceris amicè agit cum Ioſepho. 39.
Chutæi cultum Dei amplexi, Iudæorum amicos, rebus tantum ſecundis ſe profitentur. 282.

D.

DAbaritteni Ptolemæi vxorem ſpoliant. 592.
Dalale meretrix è Samſone cauſam tanti roboris expiſcari conatur, & ter deluditur. fol. 142.
Damaſceni & Aretas contra Alexandrum. 621.
Damaſceni à Dauide vincuntur. 193.
Dana extructa. 129.
Daniana tribus à Chananæis preſſa. 129.
Danitæ locum inhabitandum quærunt. 129.
Daniel cum ſocijs ad honorem euectus. 300.
Daniel Regi ſcripturam interpretatus. 302.
Daniel in leonum fouiam conijcitur. 304.
Danieli rex dona promiſſa exhibet. 303.
Daniel Regis ſomnium & interpretationem exponit. 299.
Danielis cognati ſtatuam adorare nolentes, in ignem coniecti, diuina prouidentia ſeruantur. 300.
Danielis vaticinia. 304.
Danielis viſio de ariete & hirco, per quos Medorum & Perſarum Regnum præfiguratum fuit. 305.
Danielis inimici à leonibus dilaniati. 304.
Danielis & ſociorum eius in Chaldaica diſciplina inſtitutio & profectus. 298.
Danieli ſomnium eiuſque interpretatio reuelatur. 299.
Darius tribus ſatellitibus tres quæſtiones proponit. 309.
Darius ſe ſacra vaſa Hieroſolyma remiſſurum vouet. 309.
Darius Hyſtaſpis filius rex Perſarum. 309.
Darius admonitus voti, templi reſtaurationē mandauit. 311.
Darij regis ſcriptum & mandatum de libertate, poſſeſſionibus, templo & ſacrificijs Iudæorum. fol. 311.
Darij ad Syriæ præfectos epiſtola. 315.
Dathan & Abiran contumaces. 92.
Dathan & Abiram abſorbet terra. 93.
Dauid Cillanos contra Palæſtinorum incurſiones defendit. 173.
Dauid tribus malis propoſitis peſtem eligit. fol. 212.
Dauid Sibæ Ionathæ facultates commendat, eumq; omnes reditus Hieroſolyma referre iubet. fol. 194.
Dauid in ſiti crebrò expetitam aquam bibere recuſat. 212.
Dauid vxorem Melcholen ab Abenero poſtulat. fol. 186.
Dauid Hieroſolymæ partem inferiorem occupat. fol. 190.
Dauid alſioſus factus Abiſate eum recalefecit. fol. 214.
Dauid cognito Regis aduentu fuga ſibi conſulit. fol. 174.
Dauid à propoſito Nabalum euertendi deſiſtit. fol. 177.
Dauid Ioabum cum lectiſſimo milite contra Ammanitas mittit. 195.
Dauid de Abſalomi conatibus certior factus, cum ſuis Iordanem tranſit. 204.
Dauid contra Nabalum cum 400. armatis proficiſcitur. 176.
Dauid Syriæ ſubiugatæ tributum imponit. fol. 193.
Dauid in vitæ diſcrimen vocatus ab Abiſæo liberatur. 210.
Dauid Ammanitarum iniuriam fert indigniſſimè, eamq; vindicare cogitat. 195.
Dauid Abigaam Nabali viduam ducit. 177.
Dauid Saulo innocentiam ſuam declarat. fol. 178.

Dauid cum sexcentorum manu & duabus vxoribus in Palæstinum ad Anchum Gittæ Regem se confert. 178.

Dauid Saritas & Amalecitas incursionibus infestat, de manubijs munera Regi mittit, eiq; meridionalē Iudæorum regionem se incursare persuadet. 178.

Dauid cum Goliath congredi cupit. 164.

Dauid agnum raptum ex ore Leonis recipit, ipsamq; feram occidit. 165.

Dauid vrsum trucidat. 165.

Dauid armis quibus ad pugnam à Saulo instructus erat, depositis, funda armatus in hostem properat. 165.

Dauid hostem accedens, contemnitur. 165.

Dauid, Sauli & Ionathæ necem deplorat. 184.

Dauid Amalecitam Sauli interfectorem affici supplicio iubet. ibid.

Dauid ex Dei iussu Hebronem commigrans, à Iudæ tribu Rex declaratur. 185.

Dauid Iabisenos quod Saulum cum filijs sepelissent, collaudat. 185.

Dauid se viuente Solomonem filium suum regnum auspicari voluit. 214.

Dauid Solomonem vt Deum colat, hortatur. ibid.

Dauid Mahanaim peruenit, vbi cum summa reuerentia ab optimatibus excipitur. 204.

Dauid arcam in ædes Obadami Leuitæ deponit, cuius domus multis felicitatibus cumulatur. 191.

Dauid Semeim occidi vetat. 203.

Dauid famæ suæ consulit nemine suspicante ipsius voluntate cæsum fuisse Abenerum. 188.

Dauid à Michol irridetur. 192.

Dauid Deo templum ædificare decernit. ibid.

Dauid Deo promissa per Nathanem felicitate gratias agit. ibid.

Dauid in Palæstinos mouet, eisq; bonam agrorum partem adimit. ibid.

Dauid Sophenorum Regem vincit. 193.

Dauid à rege petit vt agri partem ad incolendum ei cum suis attribueret, Rex Secellam ei donat. 178.

Dauid Ionathæ de patris insidijs cōqueritur, Ionathas autem parentem excusat. 169.

Dauid orat Ionathan, vt parentis erga se animum expiscari & significare velit. 169.

Dauid Nabam ad Achimelechum sacerdotem peruenit. 171.

Dauid Goliathi gladio accepto, in Gittam Palæstinorum ad Anchum se confert. 171.

Dauid regem Anchum timens furorem ac rabiem simulat. ibid.

Dauid ad speluncam Adullamæ peruenit, vbi illius tota cognatio, nec non & alij multi ad eum se conferunt. ibid.

Dauid ad Moabitarum Regem proficiscens, parentes ei commendat. ibid.

Dauid ad Sarim oppidum peruenit. 172.

Dauid Memphibosto veniam, & dimidiæ partis bonorum Sibæ donatorum restitutionem promittit. 208.

Dauid oraculo monitus fugit. 173.

Dauid in Cœnam cum suis se confert, quò & Ionathas perueniens, eum consolatur, & fœdus cum eo renouat. 174.

Dauid Vriam accersit, eumq; vt profectus ad vxorē, ibi pernoctaret, iubet, quod tamen non facit. 196.

Dauid Ioabo, vt in Vriam animaduertat, scribit. 197.

Dauid magnam vim ferri, æris & lignorum comportat. 213.

Dauid Amasæ veniam & vniuersarum copiarū Præfecturam concedit. 207.

Dauid Idumæos, vt viritim tributa persoluerent, cogit. 194.

Dauid num quis ex Ionathæ genere supereſſet scitatur. ibid.

Dauid fassus peccatum, à DEO veniam consequitur. 198.

Dauid per septem dies, infantes ex Bethsabe suscepti, vicem dolenter ferens, ieiunat. 198.

Dauid puerum extinctum sentiens, surgit, ac lotus cibum capit. 198.

Dauid causam, cur mortuo puero cibum capiat, quorum nihil puero adhuc ægrotante fecerat, indicat. 198.

Dauid laciniam regij pallij præcidit. 174.

Dauid regi Saulo, quod sibi insonti insidias struat, exprobrat. ibid.

Dauid cum toto populo Abenerum deflet ac luget & solennibus funeralibus ei parentat. 188.

Dauid Vriæ nece audita, irasci desinit. 197.

Dauid Bethsabe coniugem sibi asciscit, ex qua puer ei nascitur. 19[illegible]

Dauid Principibus tribuum conuocatis Solomonem commendat. 216.

Dauid Chusim vt Achitophelis consilijs se opponeret, obnixè precatur. 202.

Dauid Hierosolymis excedit. 202.

Dauid fugiens sacerdotes in vrbe manere vult, vt per eos, quid in ea agatur, cognoscat. 202.

Dauid Samueli Regis erga se animum indicat. folio 169.

Dauid Solomoni Ioabum puniendum mandat. folio 218.

Dauid Deum consulit, num ab Amalecitis vxores ac liberos recipere sit concessurus. 181.

Dauid Aegyptio seruo ductore, Amalecitas assequitur. ibid.

Dauid in Amalecitas irruit, magnam eorum stragem edit, omnemq; prædam recuperat. ibid.

Dauid custodes impedimētorum, obstrepentibus pugnæ socijs, in prædæ partem admittit. 182.

Dauid cum duobus in hostium castra penetrans, Sauli spiculum & lecythum aqualem aufert. 177.

Dauid Sauli Imperatori Abenero quod regium spiculum & aquæ lecythum auferri passus sit exprobrat. ibid.

Dauid Palæstinos magna eorum edita strage vincit. 168.

Dauid Leuitas numerat, eorumq; officia distribuit. 216.

Dauid Ioabum ad peragendum censum ire iubet. 212.

Dauid Iebusæos exurce & Hierosolymis eijcit, & ciuitatem Dauidis appellat. 190.

Dauid Syris occurrens, 47000. cum Sabeco eorum Imperatore cædit. 196.

Dauid vt plurimum propitium numē experitur. 166.

Dauid cognita filij cade à Chusi, acriter eum deflet. 207.
Dauid Proceres & præfectos comiter atq; benignè excipit. 189.
Dauid Rabatham vi captam militi diripiendam permittit. 199.
Dauid pro innocente orat populo. 213.
Dauid Poeta. 211.
Dauidis & Salomonis potentia. 904.
Dauidis legatis petentibus aliquid commeatus, durè respondetur à Nabalo. 176.
Dauidis cum Goliatho ante congressum colloquium. 165.
Dauidis legati ad Ammanitarum Regem ob patris obitum consolandi causa missi, contumeliosè tractantur. 194.
Dauidis victoria de Goliatho. 165.
Dauidis ad Solomonem postremum alloquium. 218.
Dauidis filij ad patrem, Abesalomus verò ad avum cõfugit. 200.
Dauidis liberi Hierosolymis suscepti. 190.
Dauidis adulterium. 196.
Dauidis concubinæ à filio stupratæ, aliò traducuntur. 209.
Dauidis ob cladem acceptam indignatio. 197.
Dauidi omnes filios ab Abesalomo cæsos nũciatur. 200.
Dauidi, vt prælijs abstineat, suadetur. 211.
Dauidem adesse volentem in exercitu amici prohibent. 205.
Dauidem Ionathas excusans, à parente spiculo petitur, 170.
Dauidici generis Reges, quot & quandiu regnauerint, 295.
De arca in qua tabulas legis Moses collocauit. 74.
De arca sacra consultatio. 148.
De adulterio & incestu. 84.
De aduentu Vespasiani in Galilæam & obsidione Iotapæ vide Iosephum lib. 4. cap. 5. de bello Iudaico. 609.
De afflictionibus Hebræorum in Aegypto per annos 400. 50.
De bello Iudaico quidam historias conscripsere. 876.
De bello Iudiaco. 369.
Debitus vitæ finis Iudæorum. 863.
Debora & Baracus in hostes mouent. 131.
Debora Prophetissa. 131.
De boue cornupeta. 110.
Decem tribuum ad reliquos Israelitas legatio. 123.
De Chami filijs ipsorumq; progenie. 14.
De Cain & Abel fratribus. 6.
Decem coniurati necati, delator eorũ interfectus frustatim concisus est. 452.
Decem præcepta, & quomodo diuidenda. 70.
Decem Aegypti plagæ. 58.
Decem uiri contra Herodem conspirant. 452.
Decem bases æreæ labrorum. 226.
Decem labra rotunda. ibid.
Decima egenorum. 107
De Cleopatra vltima Alexandrinorum Regina, eiusq; sceleribus. 898.
Dei contemptus in quibus consistat. 161.
De Deo & prouidentia diuina. 908.
Deorum apud gentiles ingens numerus. 912.
De Isaci filijs Esao & Iacobo, & natiuitate eorum ac educatione. 25.
De Isaco legitimo Abrahami filio. 22.
De Iacobo metu fratris in Mesopotamiam perfugo. 27
De Ismahele Abrahami filio, eiusq; posteris Arabibus. 21.
Defectus Lunæ. 502.
Defectionis Germanorum & Gallorum ab Romanis causæ. 853.
Defectionis autores circiter duo millia in cruces acti. 51.
De filijs Sem, tertij Noe filij, & de progenie ipsorum & Abrahami. 15.
De funeribus mortuorum. 909.
Defuncti fratris vxor ducenda. 108.
Demetrius ab Alexandro victus, trucidatur. 383.
Demetrius se promissis in amicitiam Ionathæ insinuare conatur. 367.
De morte Cæsaris rumor diuersus. 552.
Demetrius Iudæis in auxilium venit. 620.
Demetrius Philippum fratrẽ in Berora oppugnat. 392
Demetrius solicitantibus transfugis Bacchidem cum copijs contra Ionathan mittit. 365.
Demetrius Demetrij filius ex Creta in Ciliciam trajicit, Syriamq; occupare conatur. 370.
Demetrius Tripolim aliasq; Syriæ vrbes occupat, & Antiochum & Lysiam necat. 359.
Demetrius Eucærus contra Alexandrum proficiscitur. 391.
Demetrius in Alexandrum mouet. 366.
Demetrius Eucærus à Ptolomæo Lathuro Damasci rex constitutus. 391.
Demetrius militum odium concitat stipendium pacis tempore minuendo. 373.
Demetrius in Arsacem Parthorũ regem mouet, prælioq; superatus, capitur. 377.
Demetrius Nicanorem contra Iudam mittit. 360.
Demetrij ad Lasthenem diploma, in quo Iudæis immunitates promittit. 373.
Demetrij ad Ptolemæum de bibliotheca adhortatio. 335.
Demetrij duces iterum in Ionathan mouent: nihil sibi successurum videntes noctu discedunt. 376.
Demetrij & Alexandri pugna, qua Demetrius superat, Iudæi à Demetrio victore deficiunt. 621
Demetrio in Parthia morbo absumpto Philippus totius Syriæ regno potitur. 392.
Demetrio Anciochia adimitur. 374.
De mundi creatione, & elementorum dispositione. 4.
Deliberationis de Arca sacra conclusio. 148.
De leprosis. 83.
De nuptijs. 909.
De Nazarais. 94.
De obitu Abrahami. 25.
De posteritate Adami, & decem ætatibus vsque ad diluuium. 6.
Depulsio argumenti Apionis, Iudæos seditionis Alexandriæ causam extitisse. 899.
Depulsio figmenti Apionis de sex dierum itinere. 896.
Descriptio donorum à Ptolemæo rege templo Hierosolymitano missorum. 335.
Descriptio speluncæ in qua latrones habitabant. 640.
Descriptio rationis & sapientiæ. 918.
De Sole, Luna & Stellis Iosephi somnium. 35.
De Regis electione. 106.
De tabernaculo per Mosem in terra deserta facto, quod simili-

similitudinem templi portatilis referebat. 72.
Deus immensus. 228.
Deus non corporis formam, sed animi virtutes spectat 162.
Deus Abrahamo filium pollicetur. 18.
Deus propter inobedientiam Sauli offenditur. folio 161.
Deus verax in promissis. 228.
De uxoribus ducendis. 107.
Dij alieni. 105.
Diluuium. 9.
Dimissio Israelitarum. 274.
Dina Iacobi filia historia. 32.
Diocles. 302.
Diodorus cognomine Tryphon Apamenus à Malcho Arabe Antiochum Alexandri filium petit. 373.
Diophantes regis Notarius Alexandri nomine falsas literas conscribit. 659.
Diophantes scriba aliorum characteres imitatur. 484.
Direptio urbis impedita. 431.
Discrimen Mosis & aliorum legislatorum. 3.
Discordia Iudæorum & ciuium Alexandrinorum in religione. 899.
Dispositio castrorum. 85.
Dissidium inter plebem & senatum. 558.
Dissidium in domo Herodis. 475.
Distinctio gubernationis in populo Israelitico. 156.
Diuersa populi studia. 246.
Diuisio agri Abrahami & Lothi. 17.
Diuisio Sacerdotum in 24. cognationes. 216.
Diuini auxilij promissio. 103.
Dius Iromi meminit. 232.
Dius de Solomone. ibid.
Doecus Saulo, se Dauidē in Nabo apud Achimelechū vidisse significat. 172.
Dolabella Ephesiorum ciuitati scribit. 414.
Dolor & voluptas aut faciunt aut impedunt passionē. 919.
Domicilium Abrahami. 16.
Domitia Domitiani Cæsaris uxor. 611.
Domitianus, Titi frater. 853.
Dona interpretibus dimissis data & Eleazaro missa. 340.
Dona Scauro data. 400.
Dora Phœnicia ciuitas & non Idumæa. 903.
Dora & Ioppe non portuosæ. 455.
Doris prior Herodis coniunx non ignobilis ex qua Antipatrum filium suscipit. 633.
Doris, Herodis uxor. 417.
Doridem Antipatri matrem Herodes ejcit è regia. 495.
Doritæ in Iudæorum synagoga Cæsari statuam ponūt, quod Agrippā & Petronium vehementer ad iracūdiam commouet. 563.
Dortus cum quatuor socijs supplicio affectus. folio 576.
Duodecim Ismahelis liberi. 21.
Duo totius disciplina & moralis institutionis modi. 907.
Duo sacrificiorum genera. 80.
Duo de quibus agit Iosephus. 877.
Duo & viginti libri sacri. 875.
Duodecim Iudæorum millia in templo occumbūt. 625
Duodecima legio Cestio duce Iudæis cesserat. folio 849.
Duodeni milites congrediuntur, qui ad vnū se conficiunt, & Abeneri partes succumbunt. 185.
Duæ tabulæ Mosis. 71.
Duæ mulieres sese inuicem de infante permutato accusant. 221.

E

EDictum quantum Mannæ quotidiè quilibet colligeret. 65.
Edicto plebs cohercenda, ne quicquam amplius ad tabernaculi structuram conferant. 72.
Eglon Rex Moabitarum Israelitas subiugat. 130.
Emortuæ dextræ sanitas restituitur. 239.
Enosa urbs prima. 7.
Enochi finis in sacris literis non inuenitur conscriptus. 10.
Eques Iosepho literas affert. 598.
Equi Aegyptiaci. 235.
Ephraimi tribus mouet in Iaphthem. 138.
Eleazarus. 2.
Eleazarus Pharisæus Hyrcano matris captiuitatem exprobrat. 385.
Eleazarus ad Antiochum adducitur. 520.
Eleazarus iram DEI in populum Iudaicum fatetur. 866.
Eleazarus ab Elephanto oppressus moritur. 616.
Eleasar. 211.
Eleazarus moritur. 125.
Eleazarus capitur eumq; Dux nudum extendi & verberibus cædi præcipit. 859.
Eleazarus vitam gloriæ posthabet. 616.
Eleazarus Iudæ frater elephantum occidit. 358.
Eleazarus horribiliter flagellatur. 922.
Eleazarus Dinæi filius Romam missus. 577.
Eleazarus Iudæus audacia ferox & manu strenuus. 859.
Eleazari ad socios oratio. 865.
Eleazari ad Antiochi exhortationem responsio. 320.
Eleazari constantia. 922.
Eleazari de immortalitate animæ oratio. 866.
Eleazarus Iudæis Romanorum crudelitatem exponit 868.
Elias sicut Enochus ex hominibus exemptus. 259.
Elias pluuiam venturam prædicit. 249.
Elias Achabo & Iezabelæ vindictam diuinam prædicit. 251.
Elias ad Achabum venturam pluuiā ei indicaturus, mittitur. 248.
Elias populi superstitionem arguit. 248.
Eliæ doctrina & officium miraculo confirmatur, victima igni cælitus absumpta. 249.
Eliam Deus in deserto alloquitur. 250.
Eliam coruus cibat. 247.
Elis Pontificis filij Ophnes & Phinees nefarij. 145.
Eli sacerdotis tempore annonæ caritas. 143.
Eli in Silo filiorum cædes & Arcæ amissio significatur. 146.
Eli audita arcæ amissione exspirat. 147.
Eli Pontificis Genealogia & progenies. 147.
Eliseus in Dothaim hostibus cingitur. 262.
Eliseus pluuiam venturam & victoriam prædicit. 260.

Eliſæus viduam vt ex olei fidelia plurima vaſa adimpleat, iubet. 261.
Eliſæus ab Adado egrotante conſulitur. 265.
Eliſæi vocatio. 250.
Eliſæi mors & cadaueris in ipſius monumentum coniecti reſuſcitatio. 273.
Eliſæum Reges conſulunt. 260.
Eliacimus Ioacimus nominatus, Iudæ rex. 290.
Electorum contra Ægyptios bellum. 889.
E Iudæis duodecim millia cadunt. 403.
Epaphroditus. 2.
Epicureorum error coarguitur. 306.
Ephraimitæ proditione occupant Bethel. 126.
Ephron oppidum expugnatum. 356.
Epilogus huius partis genus Iudæorum ex Ægypto non oriundum. 892.
Epilogus ſecundi libri contra Apionem. 915.
Epicedium à Ieremia Ioſiæ ſcriptum. 289.
Epitome belli Iudaici. 614.
Epiſtola Ptolemæi, in qua à Pontifice Eleazare Bibliorum petit interpretes. 335.
Epictetes pecunia corruptus Scythopolim Iudæis prodit. 384.
Ephod. 75.
Eſau ſibi quoque benedictionem poſtulat. 27.
Eſau primogeniti Ius ob lenticulam cedit. 34.
Eſau Edom dictus. 34.
Eſau filij & poſteri. 34.
Eſdras Iudæos qui apud Babylonem degunt, conuocat. 316.
Eſdras Hieroſolyma præfectus, vaſa aliaque pretioſa gazophylacij cuſtodibus tradit. 317.
Eſdras legis peritus. 316.
Eſaiæ de Cyro vaticinium. 307.
Eſſen ſiue Legion. 76.
Eſſenorum placitum. 518.
Eſſenorum vita & mores. 519.
Eſthmonitis. 452.
Eſther Regem pro Iudæis interceſſura accedit. 324.
Ebutius contra Ioſephum. 554.
Ebutius infecto negocio diſcedit. 592.
Eua mater omnium viuentum. 5.
Euæ poena. 6.
Eurycles Alexandri dicta & facta obſeruans Antipatro & Herodi exponit. 483.
Eurycles Lacon Alexandrum apud parentem clàm accuſat, autorq; necis ipſius exiſtit. 685.
Eurycles amicitia ſimulata fallit Alexandrum, eiusq; fit proditor. ibid.
Eurycles necis Alexandri & Ariſtobuli redempta opera, accuſatoris partibus fungitur. 659.
Eurycles Alexandrum apud Herodem falsò accuſat, & in pericula præcipitat. ibid.
Euangelium Iudæis allatum. 311.
Euphrates. 5.
Eutychus Agrippæ libertus, herum apud Cæſarem accuſare cogitat. 529.
Ex arca Noe coruum emittit. 10.
Exciſio ſtirpis Nadabi. 244
Excuſatio hiſtoriographi, cur legum ſeriem innouarit 104.
Exemplum ab Iudæis Cæſareæ interfectis petitum. 867.
Exemplũ, nõ ſemper patribus ſimiles naſci filios. 151
Exemplum vltionis diuinæ in Iezabela valde inſigne 268.
Explicatio nominis Moab & Ammon. 20.
Exploratores. 264.
Exploratores terræ Chanaan mittit Moſes. 86.
Exploratores Iſraelitis terrorem incutiunt. 86.
Expoſitio belli Arabici & pecunia mutuo accepta. 485.
Externi Iudæi inferiorem ciuitatem occupant. 858.
Exteri quoque vt exaudiantur in hoc loco precatur. 229.
Ex tribu Ephraim circiter 42000. cæſi. 138.
Extirpatio ſtirpis Baſanis. 346.
Extirpatio Iudæorum Amani conceſſa. 222.
Extructio templi Solomoni mandatur. 214.
Ezecias ab Aſſyriorum rege deficit. 281.
Ezeciæ legati ad Iſraelitas Azymorum feſti celebrandi cauſa miſſi occiduntur. 280.
Ezeciæ in aduerſis ad Deum refugium & per Eſaiam in ſpem melioris fortunæ erectio. 284
Ezeciæ Regis Iudæ pietas. 280.
Ezeciæ mors. 286.
Ezechiam primarium latronẽ cum ſocijs Herodes ſupplicio afficit 410.

F.

Fabatus procurator Cæſaris apud Herodem ſecretorum Sillæi proditor. 664.
Fabula de Ioue & Pallade. 912.
Fabulæ ſuperius recitatæ depulſio. 901.
Facinus deteſtandum Gabaenorum. 126.
Fames ob iuramentum violatum, Iſraelitis immiſſa. 210.
Fames & peſtilentia. 292.
Fames in Samaria tanta, vt mulier mulieri filium comederet. 263.
Fanum. 227.
Falſa matris ac ſororis Herodis aduerſus Mariammen accuſatio. 652.
Falſi teſtis pœna. 106.
Fatum & prouidentia diuina. 488.
Fati neceſſitas inſuperbilis. 256.
Fratres ob regnum decertantes certis conditionib. in concordiam redeunt. 623.
Fratricidij à Ioanne pontifice perpetrati taxatio & vltio. 328.
Fadus à Iudæis ſacerdotalem ſtolam, vt eſſet in Romanorum poteſtate poſtulat. 568.
Fadus Iudæos Philadelphenſium propter Miam interfectores, punit. 567.
Fœdus Dei cum Noe. 11.
Felix Hieroſolymis Phaſaelum adoritur, à quo tamen ſuperatur. 416.
Felix Druſillam à priore marito abducit. 576.
Felix accuſatur. 579
Felix in Phaſaelum exercitum mouet. 633.
Felix latrones Magos vulgiq; ſeductores ſupplicijs afficit. 577.
Feſtus impoſtorem magnum cũ aſſeclis opprimit. 579.
Feſtum azymorum. 81.
Feſtiuitas templi recepti inſtituta. 354.
Filij pontificum ad Dauidem miſſi, in puteũ ſeſe abſcondunt. 204.

Filij oblatio. 278.
Filij Chananæi. 14.
Fiducia Adadi in milite. 252.
Filiorum apud Iudæos educatio. 877.
Filiorum Israel numerus. 59.
Finale confœderatorum de Caio tollendo decretum. 549.
Florus belli Iudaici causa. 584.
Fons Iordanis. 649.
Forma templi extruendi Solomoni datur. 217.
Forma & habitus Eliæ prophetæ. 259.
Fortunæ monumentum. 846.
Fuga hostium ob terrorem à DEO immissum. folio 264.
Fuga & strages exercitus Absolomi. 206.
Funus Alexandri. 394.
Fuluia, Saturnini coniunx Romæ quatuor Iudæis purpuram & aurum, vt in templum Hierosolymitanũ deponerent tradit, ipsi verò in proprios vsus conuertunt, quod dum Tiberius cognoscit vniuersos Iudæos ex vrbe pelli iubet. 523.
Furtum. 110.
Fructus ad centum annos incorrupti. 864.

G.

GAbala. 452.
Gabaonitæ ministerijs publicis deputati. 120.
Gabaonitæ legatos mittunt ad Iesum. 119.
Gabaonitarum ad Hebræos oratio. 119.
Gabareni Ioanni sese addicunt. 592.
Gabinius aliquot vrbes dirutas in Iudæa ædificari iubet. 404.
Gabinius Nabatæos pugna superat. 628.
Gabinium mater Alexandri beneficijs lenire studet. 627.
Gabinio bellum Parthis inferre parato Hyrcanus & Antipater suppetias ferunt. 627.
Gabinio pecuniã Pompeio ab Aristobulo promissam exacturo portæ clauduntur. 402.
Gadara instaurata. 403.
Gadaram Alexander capit. 396.
Gadarenses Herodem accusaturos, Agrippa vinctos ad Regem mittit. 456.
Gales ab Abimelecho fugatus, à Sicimitis vrbe pellitur. 136.
Galatæ à Gomar oriundi. 13.
Galadenorum ad Israelitas legatio. 155.
Galilæi sese vindicantes Samaritanorum vicos incendijs & rapinis vastant. 575.
Galilæi ab Herode deficiunt. 428.
Galilæi cum Tiberiensibus sedati. 608.
Galilæi Tiberiada inuadere postulant. 591.
Galilæorum multitudo Iosephum, ne se deserat, petit. 597.
Galilæorum erga Iosephum fides ac beneuolentia. folio 590.
Galgal, libertas. 118.
Gamala in Romanorum fide perstant. folio 587. & 488.
Glaphyra Alexandri coniunx, num paratas Herodi insidias ignorasset, interrogatur. 484.
Glaphyra vxor Alexandri suspicionem ante conceptam oratione multum auget. 655.
Glaphyra quondã vxor Alexandri Archelao Cappadocum Regi remissa, 491.
Glaphyræ somnium. 516.
Gratus cum alijs militib. Claudium latentem protrahit, eumq; vacantem Imperatoris locum occupare iubet. 557.
Grati cum Simone conflictus. 511.
Gratitudo Solomonis erga Iromum pro acceptis beneficijs. 231.
Gratulatio Bethsamitarum super arca sacra. folio 149.
Gaudium beatorum in vita æterna. 932.
Græcorum de Iudæorum Antiquitate testimonium. 883.
Græcorum cum Iudæis comparatio. 876.
Græcorum regionem innumeræ corruptiones inuasere 873.
Gedeon per 40. annos regnat. 135.
Gedeon duos Duces Zebim & Hezarbunim capit. 135.
Gedeon ad Madianitarum tentoria accedit, & ab illis somnio confirmatur. 143.
Gedeon cum trecentis viris pugnam adornat. folio 134.
Geon, Nilus. 5.
Gedeoni, vt Israelitas à Madianitis liberet Deus mandat. 133.
Gedeonem exiguas copias DEVS eligere iubet. folio 133.
Gellius Alexandræ vt Aristobuli & Mariammæ effigies depictas ad Antonium mitteret, persuadet. 434.
Gemmarum in Pontificali ornatu miraculum. folio 80.
Genealogia Abrahami. 15.
Genealogia Noe. 9.
Germani & Galli sub Herode stipendia fecerunt. folio 305.
Germani Cæsaris satellites. 552.
Germanicus Pisonis opera sublatus. 521.
Germanorum rabies per Caij cædem excita, sedata. 553.
Gessius Florus Iudææ Procurator. 583.
Gessius Florus peior Albino. 583.
Gessij Flori iniuriæ. 519.
Gesta inter Vitellium & Artabanum. 524.
Gibea & aliæ Beniamitarum vrbes incensæ. folio 128.
Gaza oppugnata. 390.
Gazara. 232.
Gischala incensa atque diruta. 587.
Godolia transfugarum dux. 296.
Godoliæ cædes, & plebis Masphatensis abductio. 296.
Gotholia omne semen Regum tollit vno solummodo Ioaso, Ozochiæ filio seruato. 270.
Gotholiæ pœna. 279.
Goliath vir prodigiosa statura inter Palæstinos. folio 164.
Goliath singulare, certamen Hebræis denunciat. 164.

H.

HEbræorum origo. 15.

Hebræus ſeruus anno ſeptimo manu mittendus. folio 110.
Hebræi mulierum cupidine ducti à patrum religione deſciſcunt. 100.
Hebræi in aciem proferunt arcam fœderis. 146.
Hebræi iumentis & pecoribus hoſtium in prædam contra Dei mandatum abactis parcunt. 161.
Hebræi vallem vltra Iordanem ſitam habitantes, relictis ſuis oppidis in munitiſſimas urbes confugiũt. 183.
Hebræi terram Amoræorum occupant. 97.
Hebræi pugnam parant aduerſus Amoræos. 96.
Hebræorum contra Moabitas victoria. 261.
Hebræorum ob Moſis obitum planctus. 113.
Hebræorum ſeruitus intolerabilis. 50.
Hebræorum libertas, & Chananæorum ſeruitus. folio 233.
Hebræos Chananæi cædunt. 89.
Hecataeus. 16.
Hecataeus Abderita cum Alexandro Rege nutritus. 885.
Helena Hieroſolymis cibos egenis diſtribuit. folio 571.
Helena Adiabenorum Regina Hieroſolyma proficiſcitur. 570.
Helon per decennium iudex. 138.
Hermippi de Pythagora teſtimonium. 883.
Heroes tres per hoſtium caſtra excurrunt in Bethlehem: aquam hauriunt, & Dauidi afferunt. folio 212.
Heroes Dauidis. 211.
Herodes iterum cum Arabibus ad Cana Cœleſyriæ pugnat. 440.
Herodes in itinere ad Agrippam Chium peruenit, eiq; ingentem pecuniæ vim ad porticum vrbis reparandam, confert. 463.
Herodes ex aurea & argentea ſupellectile pecuniam conficiens, frumentum pro ea comparat. 453.
Herodes prope Panium templum ædificat. 457.
Herodes apud Cæſarem filios accuſat.
Herodes vt alienus videretur Ariſtobuli nece eum honorifice ſepeliri curat. 436.
Herodes Reſſa capto & è Maſſada domeſticis receptis, Hieroſolyma petit. 424
Herodes Maſſadam petens, in itinere à Parthis impugnatur. 421.
Herodes cum Archelao Antiochiã vſque iter fecit. fol. 480.
Herodes cum Galilæis pugnat, eoſque victos in caſtellũ compellit. 428.
Herodes in Trachonitarum regione caſtellum condit, eiq; Zamarin Iudæum Babylonicum præfecit. folio 492.
Herodes ab Hyrcano admonitus fuga ſibi conſulit & in iudicio amplius non comparet. 412.
Herodes ex Daphne Antiochiæ ſuburbio in Galilæam proficiſcitur. 420.
Herodes inexpectatam & apertam vxoris auerſationem videns, contriſtatur. 447.
Herodes nobiliores Iudæorum poſt obitum ſuum trucidari mandat. 503.
Herodes Maſſadam petens in itinere à Parthis impugnatur. 421.
Herodes anno primo à nato Chriſto moritur. 505.
Herodes Arabas ſibi hoſtes eſſe deprehendit. folio 637.
Herodes cum magno vitæ diſcrimine Romam nauigat ibid.
Herodes Romam profectus, Antonium conuenit. folio 673.
Herodes Antonium & Cæſarem ſibi beneuolos inuenit. ibid.
Herodes coram ſenatu Romano laudatur. ibid.
Herodes circa Hieroſolymorum mœnia ſe bono publico & ad ſalutem vrbis veniſſe, clarigare iubet. 425.
Herodes Saturnino & Volumnio permittentibus cum exercitu Arabiam inuadit, & Raptam caſtellũ diruit. 481.
Herodes Archelaum & cognatos precioſiſſimis muneribus donat. 658.
Herodes Caſſij amicus. 632.
Herodes cur in exteros liberalis in ſuos ſæuus fuerit. 472.
Herodes fratrem Ioſephum in Idumæam mittit, ipſe copias in Galilæã ducit, vrbemque Sepphorim capit. 425.
Herodes Caſſium & Galilæa pecunia ſibi deuincit. fo. 415.
Herodes quadraginta quinque ex Antigoni factione interfecit. 433.
Herodes vehiculo, in quo mater erat, euerſo ſibi ipſi violentas manus inferre cogitat. 421.
Herodes donatiuum militibus diſtribui iubet. folio 503.
Herodes ab Hyrcano in Ius vocatus. 630.
Herodes Alexandro coniugis ſuæ fratri regnum petiturus ipſemet eo potitur. 423.
Herodes ante pugnam ſacra DEO celebrat. folio 646.
Herodes hoſtes adoritur. ibid.
Herodes omnem rem geſtam priuſquam Vitellij literæ ſuperuenirent, Cæſari aperit. 535.
Herodes, Agrippæ frater Rex in Chalcide. folio 561.
Herodes Artabano Partho fauet. 535.
Herodes ad Pheroram ægrotantem viſendum venit, eoque mortuo Hieroſolyma ſepelit, & publico luctu honorat. 494.
Herodes Agrippæ inopiam exprobrat. 528.
Herodes à Syris latrones depellit. 630.
Herodes per vniuerſum terrarum orbem clareſcit. 650.
Herodes venator ſummus. 651.
Herodes præter animi corporiſq; virtutem fortuna quoque ſecunda vſus eſt. ibid.
Herodes Antipatrum filium expellit ciuitate, ac Hyrcanum auum coniugis interficit. ibid.
Herodes Alexandrum & Ariſtobulum filios præfocari, cum Alexandro materno auo ſepeliendos iubet. 661.
Herodes in Pheroram fratrem excitatur. folio 657.
Herodes ſuos in fuga conſolatur. 421.
Herodes ab Arabibus latrones ſibi dedi poſtulat, & mutuum creditum repetit. 481.
Herodes Antipatri & mulierum ſecreta omnia extorquet. 495

Herodes cum hostibus pugnat in suburbio. 420.
Herodes Romam nauigat & Cæsarem Aquileiam vsque persequitur. 468.
Herodes Antigonum ex Iudæa expellit. 417.
Herodes fautores suos promouet, aduersæ verò factionis homines quotidianis supplicijs absumit. 433.
Herodes conflatam militum multitudinem, vt Hyrcanum regno deponat in Hierosolymam ducit. 631.
Herodes contra latrones in speluncis degentes militem ducit. 426.
Herodes cum Antigono rem decernere in Samariam proficiscitur. 427.
Herodes, Iehu à Pontificatu remoto Simonem cuius etiam filiam duxit subrogat. 454.
Herodes coniurationem expiscatur. 452.
Herodes ad Malachum Arabum regem pecuniam accepturus proficiscitur. 422.
Herodes multis pecunijs Antonium vt Antigonũ tolleret, inducit. 432.
Herodes grauem morbum contrahit. 449.
Herodes morbo correptus testamentum condit, ac regni successionẽ filijs, nepotibus ac amicis relinquit. 501.
Herodes populi partem dimittit cum reliquis Massadam peruenit.
Herodes Antipatri matrem in regiam inducit, eumque Cæsari commendat. 468.
Herodes malum simul & cultellum poscens sibi ipsi manus violentas inferre cogitat, Achiabus nepos verò ictum præuenit. 504.
Herodes Sosio, Præfectis ac militibus ne vrbem diriperent pecuniam numerat. 431.
Herodes apud Diospolim cum Arabibus pugnat eosq; vincit. 440
Herodes Iesu Phabetis filio Pontificatum abrogat in cuius locum Simonem Boethi filium subrogat, eiusque filiam in vxorem ducit. 454.
Herodes Antipatro Pherorę consuetudinem, & mulieribus conuenticula interdicit. 493.
Herodes, audito quod Hyrcanus recluso Dauidis sepulchro tria millia talentorum argenti extulisset, idẽ facere conatur. 474.
Herodes quotquot visum est Cæsari, vno Archelao excepto, conuocat. 486.
Herodes ad seditiosos compescendos in arces præsidia collocat. 472.
Herodes Antonio deuicto subtristis. 440.
Herodes odio in filium flagrat. 501.
Herodes Dei templum denuò construere animo concipit. 458.
Herodes Manahemum de imperij diuturnitate rogat & Essenos propter eum in pretio habet. 458.
Herodes ducturus Alexandri filiam Samariam proficiscitur. 430
Herodes filiorum liberos educat. 491.
Herodes Pappi caput Pherorę fratri mittit. 430.
Herodes Hierosolyma oppugnat. 430.
Herodes à Cæsare & Agrippa in magno honore habitus. 457.
Herodes filiam quam Salomes filio nato è Costobaro collocaturus erat, Pherorę filio collocat. 477.
Herodes ad Cæsarem venit, eique beneficia in Antonium collata prædicat similia in eũ collaturus si in amicitiam eum reciperet. 445.
Herodes latrocinijs agit & excursionibus in Arabiã 441.
Herodes 300. talentis Cæsarem donat. 470.
Herodes in Italiam nauigat, & liberos suos Roma domum reducit. 462.
Herodes Syriæ & Graciæ vrbibus ingentem pecuniæ in ædificia contulit.
Herodes dynasta Chalcidis ius eligendorum summorũ Pontificum petit. 568.
Herodes multos in itinere adiuuat pecunia, plurimorum est apud Agrippam mediator. 464.
Herodes quibusuis calumnijs fidem adhibens multos iniustè interficit. 478.
Herodes Cæsarem & exercitum honorificè excipit. 446.
Herodes Antoninum adire Macheram accusaturus cogitat, eidem reconciliatur & Iosephum fratrem attribuit. 428.
Herodes Chalcidis dynasta & Helcias Silam interficiunt. 566.
Herodes Iudæorum Primores conuocat, eisq; facinus hoc commemorat. 502.
Herodes Hierosolyma redit multitudinem in concionem aduocat, rationem eis suæ peregrinationis exponit, ac quartam tributorum partẽ remittit. 466
Herodes duos satellites in Dauidis monumento amittit. 474
Herodes ab Antonio & exercitu honorificè exceptus. 428.
Herodes ad Antonium Samosatam oppugnantem properat, in itinere multos barbaros trucidat. 428.
Herodes Antipatri blanditijs adductus, sponsalia reformat. 663.
Herodes Macheruntem magno muro ac turribus amplectitur. 858.
Herodes Cæsari reconciliatus. 485.
Herodes regno excedere iussus, in Aegyptum abit, deinde in mari diu iactatus, tandem Romam peruenit, vbi Antonio quæ ipsi contigerãt, recensẽt. 422.
Herodes duplex periculum suspicans castellum sibi ad refugium parauit. 864.
Herodes Dauidis sepulchrum spoliat. 219.
Herodes Alexand. & Aristobuli criminationib. aurẽ præbet. 483.
Herodes à centum Iudæis apud Antonium accusatus. 419.
Herodes cum in difficilibus tum in iucundis rebus solus Agrippæ proximus. 464.
Herodes Hierosolymis, Phasaelus verò extra vrbem constitutus, in capitis discrimine versantur. 635.
Herodes in ius vocatus cum comitatu comparet. 411.
Herodes in compescendis alienigenarum auxilijs multum negotij habet. 431.
Herodes in Galilæa cum hostibus pugnat, eos vincit, ac vniuersam Galilæam in suas partes traducit. 426.
Herodes consolatur & cohortatur milites. 441.
Herodes in senio impatiens & amarulentus. 501.
Herodes ex Italia donum reuersus contra Antigonum copias ducit. 424.
Herodes à Parthis accitus in venatione occiditur. 520.
Herodes Mariammen Hyrcani ex filia neptem ducit. 417.

Herodes fratrem in Iduneam mittit, ipse copias in Galilæam ducit, vrbemque Sepphorim capit. 425.
Herodes cibaria exercitui procurat. 425.
Herodes populum sacramento obstringit. 458.
Herodes Aristobulo Ananeli loco Pontificatum conferre cogitat. 435.
Herodes filios accusat. 487.
Herodes Pherorae vxorem accusat, eumq; vt illam ableget iubet. 493.
Herodes varia fortuna vsus. 505.
Herodes ab Antipatro patre persuasus à bello contra Hyrcanum desistit. 631.
Herodes Antonio contra Augustum auxilia pollicetur. 440.
Herodes filijs reconciliatus. 470.
Herodes à Mariãme vxore non blandè exceptus. 447
Herodes plurima peregrina instituta introducit. 451.
Herodes nouam legem sancit, vt perfossores parietum in seruitutem extra regni terminos vendere liceat 462.
Herodes Hierosolymis duas arces munit. 452. Antonia. 432. Samaria. 452. vel Sebaste.
Herodes Quintilio Varo iudice filium in ius vocat. 497.
Herodes à defectoribus in Galilæa pœnas exigit. folio 427.
Herodes in Alexandram vt clàm regno suo insidiatam inuehitur. 435.
Herodes Cæsarem plurimis muneribus donatum in Aegyptum deducit. 446.
Herodes tertiam tributorum partem remittit. 457.
Herodes Antonio rescribit, & causas cur Aristobulum mittere non possit, indicat. 405.
Herodes foris bona, domi verò aduersa fortuna vtitur. 467
Herodes Alexandrum & Aristobulum Romam ad Cæsarem mittit. 456.
Herodes Antipatro amicas literas, vt eum Roma domum retrahat, scribit. 496.
Herodes Antipatrum ad minuendam filiorum arrogantiam honoribus euehit. 467.
Herodes populo se templum extructurum exponit. 459.
Herodes ab hostibus vulneratur. 429.
Herodes Rex in Chalcide moritur, eiq; in regno Agrippa succedit. 574.
Herodes Antipatro, ne cum Pherora vel eius coniuge vnquam colloqueretur, edicit. 663.
Herodes militibus de suis facultatibus multum pecuniæ largitur. 644.
Herodes à Salome motus vtrunque filium vincit, & separatos asseruari præcipit. 660.
Herodes contra Alexandrum & Aristobulum iudicium cogit. ibid.
Herodes in iudicio filios accusat. ibid.
Herodes Antipatrum præreliquis filijs amauit, plurimaq; in eum beneficia contulit. 668.
Herodes Sepphorim ciuitatem capit. 639.
Herodes aduersus latrones in speluncis degentes animum dirigit. ibid.
Herodes Hierosolymam cingit obsidione, ac præconis voce cur aduenerit, declarari iubet. 638.
Herodes splendida oratione ad populum tribus filijs regni honorem attribuit. 653.
Herodes filijs non regnum, sed regni honorem tradit. ibid.
Herodes ad filios orationem deflectit. ibid.
Herodes oratione sua fratrum dissensionem radicitus non sustulit. 654.
Herodes nepotes despondet. 662.
Herodes in Antigonum mouet. 638.
Herodes Pappum Antigoni militum Ducem obtruncat. 643.
Herodes coram Augusto dissimulatione remota verum ingenuè fatetur. 647.
Herodes propter vxoris necem misere affectus. folio 449.
Herodes commeatus copiam parat. 639.
Herodes decem cohortibus comitatus, Hierichunta peruenit. ibid.
Herodes Andromacho & Gemello amicitiã renunciat 478.
Herodes Pheroram cum vxore eiicit. 664.
Herodes Piræo maiorem portum fabricat. 649.
Herodes Iosepho vt vxorem interficiat, clàm mandat 652.
Herodes Roma in Senatum intromissus. Rex declaratur. 423.
Herodes Alexandrum in vincula conijcit, & in amicorum eius tormenta pergit. 657.
Herodes Alexandrum apud Cæsarem accusat. 653.
Herodes Antipatri vt reuersionem suam maturaret, scribit. 667.
Herodes è vehiculo in quo mater erat, euerso, sibi ipsi manus violentas inferre cogitat. 421.
Herodes clàm nocte ad Idumæam proficiscitur. folio 635.
Herodes grauiores in fuga Parthis Iudæos experitur. 636.
Herodes Doridem Alexandri matrem omni ornatu spoliatam expellit. 665.
Herodes ex spectaculis nõ magnam gratiam reportat. 451.
Herodes patris necem in Malicho cogitat vlcisci. 632.
Herodes accuratam diligentiam & sumptus non exiguos in structuras confert. 455.
Herodis in Augustum Cæsarem merita. 648.
Herodis regno Augustus Cæsar finium partem addit 648.
Herodis de latronibus victoria. 640.
Herodis ex Mariamme liberi suscepti. 651.
Herodis cœnaculum dimisso conuiuio confestim concidit. 642.
Herodis mater ac soror Mariammen calumnijs insectantur. 447.
Herodis ad milites perterritos oratio. 646.
Herodis propositum Massada & Ioppe captis, Hierosolymam petere. 638.
Herodis in iudicio contra Antipatrum accusatio. 668.
Herodis consiliarij Alexandri institutum ei per nuncios significant. 450.
Herodis copias hostes à mœnibus arcent. 425.
Herodis legatos Cæsar infecto negocio dimittit. 482.
Herodis vxor in patris ædes peruenit. 525.
Herodis duæ filiæ virgines Pheroræ filijs elocatæ. 514.

Herodis de Mariamme ac Ioſepho ſuſpicio. 652.
Herodis filij ex ſeptem vxoribus ſuſcepti. 662.
Herodis familia ab Antigono in Maſada oppugnata. 424.
Herodis error pudendus & inexcuſabilis. 489.
Herodis milites cum Iudæi per quinque menſes obſidionem toleraſſent, ciuitatem irrumpunt. fol. 644.
Herodis beneficentia & liberalitas in cunctos. fol. 650.
Herodis nouem vxores. 491.
Herodis coram Auguſto Cæſare oratio. 647.
Herodis ad Cæſarem properantis mandata. 445.
Herodis tres Eunuchi, Alexandrum innatum cõtra parentem odium alere, fatentur. 477.
Herodis progenies intra 100. annos penitus ſublata. 526.
Herodis teſtamentum mutatum. 504.
Herodis ad milites gratiarum actio & teſtamentum lectum. 505.
Herodis in Euphratis medio conuiuium. 525.
Herodis regnum. 455.
Herodis morbus horrendus. 503.
Herodis cadauer magna pompa Herodium defertur. 505.
Herodis fortitudo. 630.
Herodis erga Phaſaelum fratrem amor. 636.
Herodi Auguſtus Arabiam quoq; vult tradere, quod conſilium ipſius literæ redditæ mutant. 486.
Herodi mortem fratris ſomnia manifeſta ſignificant. 641.
Herodi inſidiæ ſtructæ. 635.
Herodi à Roma literæ veniunt, quæ Acmen à Cæſare occiſam, & Herodi liberam poteſtatem Antipatri puniendi relictam eſſe oſtendunt. 504.
Herodi Antonius vt Ariſtobulum ad ſe mitteret ſcribit. 434.
Herodē in aula calumnij & cædibus referta vitæ ſuæ tædet. 479.
Herodem Antonius in Arabum bellum vertere iubet. 440.
Herodem Antonius ad ſe accerſit, qui regni curam Ioſepho committit, eiq; clam vt Mariammen interficeret, mandat. 437.
Herodem Romani Iudæorum regem creant. 637.
Herodem Hyrcanus abſoluit. 639.
Herodem Antonius amore, Antigonum verò odio proſequitur. 423.
Herodias cui Imperator propter Agrippam fratrem pepercerat, Herodē vltrò in exilio comitatur. 535.
Herodion. 636.
Herodium caſtellum pro rerum omnium copia ciuitas eſſe videbatur. 650.
Herodotus Halicarnaſſeus de Iudæorum circumciſione. 884.
Herodotus Aegyptiorum Regum nomina non recenſet. 232.
Herodotus de Senacheribo. 284.
Hirami & Salomonis amicitia. 896.
Hirami & Salomonis problemata. 880.
Hirami regis geneologia. 881.
Hyrcanus ab inuidis contra Antipatrum eiuſq; filios inſtigatur. 630.
Hyrcanus à Phariſæis ad Sadducæos deficit. 385.
Hyrcanus expiſcatus, quid alij ſint donaturi, plus reliquis omnibus donat ob quod alio honorifico afficitur munere. 346.
Hyrcanus rurſum ab improbis irritatur. 631.
Hyrcanus & Phariſæi hoſtes. 385.
Hyrcanus ingentem pecuniæ vim ex Dauidis monumento profert. 382.
Hyrcanus Pontifex declaratur. 625.
Hyrcanus munitum caſtrum ædificat. 347.
Hyrcanus Alexandri filius, natu maximus Pontifex declaratur, poſt ad regiã dignitatẽ euehitur. 622.
Hyrcanus à fratribus in itinere circumuẽtus, ſtrenue ſe defendit, quoſdam etiam è medio tollit. 347.
Hyrcanus moritur. 385.
Hyrcanus paternum honorem Pontificis aſſequitur. 617.
Hyrcanus cognito, quod Herodes regnum aſſecutus ſit, ad eum reuertitur. 433.
Hyrcanus & Phaſaelus à Parthis capti. 421.
Hyrcanus obſidet Samariam. 384.
Hyrcanus ingentem pecuniæ ſummam ex Dauidis ſepulchro aufert. 218.
Hyrcanus amicitiam cum Romanis renouat. 383.
Hyrcanus aſſiduum cum Arabibus bellum gerit. fol. 347.
Hyrcanus dum fratres inteſtinis bellis laborant, In pace viuit. 384.
Hyrcanus Pontifex. 394.
Hyrcanus inſons perit. 445.
Hyrcanus Samariam capit. 384.
Hyrcanus & Antipater Pompeij auxilium implorãt. 624.
Hyrcanus patriæ amans gratiam ab Herode expectat. 433.
Hyrcanus cum Antiocho ſoluta obſidione fœdus facit. 382.
Hyrcanus multas Syriæ vrbes capit, & templum in monte Garizin deſolatur. 382.
Hyrcanus ſibi ipſi manum infert. 348.
Hyrcanus & ſeniores Reginam anteueniunt, & Ariſtobulum accuſant. 398.
Hyrcanus Pontifex, Antipater verò Iudææ procurator declaratur. 630.
Hyrcani matris magnanimitas & conſtantia. 617.
Hyrcani facetiæ. 348.
Hyrcani & Iudæorum legatio Antonio coronam auream offerens, vt Iudæos à Caſſio captos in libertatem vindicaret, rogat. 417.
Hyrcani ad Cæſarem legati. 412.
Hyrcani & ortus & indoles. 344.
Hyrcani legatos M. Antonius & P. Dolobella in ſenatum introducunt. 414.
Hyrcani vita. 445.
Hyrcano Babylone à Iudæis ingẽs honor habetur. 433.
Hyrcano in templo per vocem filiorum de Antiochi victoria nunciatur. 384.
Hyrcanum Cæſar in pontificatu confirmat, Antipatrum ciuitate Romana donat. 408.
Hyrcanum Hieroſolymis Cæſare permittente, mœnia reſtituit. 409.
Hyrcanum Herodes occidi imperat. 444.
Hyrcanum Antipater vt ad Aretam regem Arabiæ confugeret, eiuſq; auxilio regnum repeteret, hortatur. 623.

Hyrcanum Herodes in ſummo honore habet. 434.
Hyrcanum Herodes è medio tollere ſtatuit. 444.
Hieremias ciuitatem Babylonicam prædicit. 290.
Hieremias à Babylonio duce exemptus, è carcere magni pretij muneribus afficitur. 296.
Hieremias Hieroſolymorum ſubuerſionem prædicit. 290.
Hieremias quando vixerit. 290.
Hieremiæ liber exuſtus. 290.
Hieremiæ accuſatio & abſolutio. 290.
Hieroboamus in Aegyptum profugit, vbi vſq; ad Solomonis obitum manet. 237.
Hieroboamus Solomonem infeſtat. 236.
Hieroſolyma & templum deprædatur. 241.
Hieroſolyma quondam Solyma vocata, cuius nominis & Homerus meminit. 190.
Hieroſolyma ab Herode obſeſſa. 643.
Hieroſolyma à Suſaco Aegyptiorum Rege ſpoliata. 193.
Hieroſolyma Titus obſidet. 614.
Hieroſolyma ab Herode eo die quo ante 27. annos à Pompeio expugnata. 432.
Hieroſolyma quinquies prius capta, tunc iterum vaſtata eſt. 847.
Hieroſolyma Romano populo ſtipendiaria. 403.
Hieroſolyma Iudæa metropolis radicitus fundamentis eruta. 868.
Hieroſolymina Pompeio partim tradita partim obſeſſa. 402.
Hieroſolyma per decem & octo menſes obſeſſa, tãdem capiuntur. 293.
Hieroſolyma obſeſſa. 241. & 292.
Hieroſolyma expugnata. 431.
Hieroſolymæ pars capta, eiuſq; habitatores interfecti. 125.
Hieroſolymis dolo captis Iudæi in Aegyptum abducuntur. 332.
Hieroſolymitani legati in Galilæa haud accepti. 599.
Hieroſolymorum mœnia abſoluta. 319.
Hieroſolymitanum templum luſtratum. 354.
Hieroſolymitana arx munita. 365.
Hieroſolymitanorum legati in Iehu domicilium ſeſe recipiunt. 600.
Hieroſolymitanos fundit fugatq; Ieſus. 120.
Hiericho. 97.
Hiericho capta, homines trucidati, vrbs proſtrata & incenſa. 117.
Hierichuntis mœnia ſponte ſua collapſa. 117.
Hierichuntem ab habitantibus, relictam Romani diripiunt, inq; ea Herodes præſidium reliquit. 425.
Hierichuntem ſpeculatores explorant. 115.
Hiſtoria de vxore Leuitæ. 126.
Hiſtoria Nabuthi ob prædium Achabo denegatum lapidati. 250.
Hiſtoria de Antiocho Epiphane. 348.
Hiſtoria libri Exodi. 50.
Hiſtoria Deuteronomij. 102.
Hiſtoriarum Biblicarum finis. 381.
Hiſtoriographi quidam perfidiã ac ſacrilegium Antiochi tegere conantur. 901.
Hiſtoriographi quidam Hiſpaniam vnam tantummodo eſſe ciuitatem arbitrati ſunt. 877.
Hiſtoriæ huius conſcribendæ cauſa. 614.
Hiſtoriographus qui dicendus. 614.
Hiſtoriographi Græci bellum Iudaicum ſilentio prætereunt. 613.
Homicidæ lex. 110.
Homo ſui interitus autor, non Deus. 11.
Homines ambitioni & auaritiæ dediti, nihil non audent. 187.
Homines quidam nocentiſſimi neceſſitate debitorum forum & ſcripta publica concremant. 852.
Honos Mardochæo oblatus. 325.
Honor Danielis. 303.
Honor parentum. 909.
Honor magiſtratus. 105.
Horrendus in hoſtium acie terræ motus. 150.
Horrenda fulmina in monte Syna. 70.
Hoſtiæ veteris teſtamenti. 909.
Hoſtes ſepeliendi. 109.
Holocautoma. 80.
Humanæ vitæ terminus anni. 120. 15.
Hypſicrates. 409.

I.

Iabes in Gileal, quæ auxilium contra Beniamitas negauerat, deſtruitur, 128.
Iabin Rex Chananæorum Iſraelitas ſubingat. 131.
Iacimus & Philippus Zamaris filij. 492.
Iacob Ioſephum tanquam iam extinctum luget. 37.
Iacob filios cum muneribus mittit in Aegyptum. fol. 43.
Iacobus propter abſentem Simeonem & Beniamin ablegandum ſolicitus. 43.
Iacob defoſſis Labani Dijs Bethel proficiſcitur. 33.
Iacobus & Simon Iudæ Galilæi filij, crucis ſupplicio affecti. 574.
Iacobus mercedis loco petit Rachelis coniugium. 29.
Iacobus ſe ſacrificaturum votum Deo facit, locumq; nominat Bethel, id eſt, domicilium Dei. 28.
Iacobus in Meſopotamiam peruenit Carras ad cognitionem matris. 28.
Iacob ad Eſau fratrem nuncios mittit. 31.
Iacob fratrem muneribus reconciliat. 31.
Iacob luctatur cum ſpectro, & vocatur Iſrael. 32.
Iacob Eſau fratrem accedit. 32.
Iacobus peruenit ad Scenas. 32.
Iacobus ætatis anno 147. moritur. 49.
Iacobus in Hebrone ſepultus. 49.
Iacobus dum Ioſephi ſtatum ex filijs cognoſcit, maximo perfunditur gaudio. 47.
Iacobus in Aegyptum filios frumentatum mittit. 42.
Iacobus cum vxoribus, filijs & gregibus inſcio ſocero proficiſcitur. 30.
Iacobus quin expiraret præ nimia lætitia parum abfuit. 48.
Iacob ſeptimus frater iunior cæteris ad ſupplicium ducitur. 929.
Iacobus Domini noſtri Ieſu Chriſti frater ad lapidandum traditus. 580.
Iacobus cum Pharaone Rege loquitur, & inhabitandam accipit Heliopolin. 48.
Iacobi ad Labani accuſationem reſponſio. 31.
Iacobi contra Labanum accuſatio. 30.
Iacobi cum Labano colloquium. 28.
Iacobi filij, præſertim Iuda vt Beniamin peregrinationi committat, vrgent. 43.

Iacobi filij veniunt in Aegyptum, & Simeon liberatur. 43.
Iacobi cum Rachel colloquium. 28.
Iacobi progenies. 47.
Iacobi filij accusantur furti. 44.
Iacobo Rachelis loco Lia in thalamum inducitur. fol. 29.
Iacobo Deus apud iuramenti puteum apparet. 47.
Iaddus Pontifex, cuius frater Manasses Sanaballetis filiam vxorem ducit. 328.
Iadonis prophetiam Ieroboamo Pseudopropheta offuscat. 239.
Iael Sisseram ferreo clauo interficit. 132.
Iaphtes dux Israelitarum creatur. 137.
Iaphtes legatos mittit ad regem Ammanitarum. fol. 137.
Iaphtes votum facit. 137.
Iaphtes Ammanitas fundit fugatq;. 137.
Iaphtes filiam mactat. 138.
Iaphtes moritur. 138.
Iapheti Noe primogeniti progenies. 13.
Iardes sylua ab Romanis cincta. 860.
Iason & Menelaus seditionem concitant. 348.
Iazethes in proditores animaduertit, Arabes in fugam vertit, Arsamum vi capit, & Abia seipsum interficit. 572.
Iazetes fratres ad Claudium Cæsarem & Artabanum mittit. 570.
Iazetes & Helena veri Dei cultum ritu Iudaico discunt. ibid.
Iazetem à circumcisione Helena & Ananias dehortantur. ibid.
Ieiunium & supplicationes ad Deum pro salute sui populi. 323.
Ieiunium, preces & supplicatio Israelitarũ in Masphatim. 150.
Ieboshi caput ad Dauidem defertur. 188.
Iesus Iordanem traijcit cum copijs. 116.
Iesus monumentum extruit ad Iordanem. 116.
Iesus exploratores mittit in Hierichuntem. 115.
Iesus ab Antiocho Epiphane in Pontificem electus. 348.
Iesus sacerdotio priuatur, in cuius locum Onias Menelaus dictus, surrogatur. 348.
Iesus cum copijs vrbem circumambulat. 117.
Iesus nemini præter Rachab parcere iubet. 117.
Iesus Pontifex & Zorobabel princeps altare edificant. 312.
Iesus cum Gabaonitis fœdus facit. 120.
Iesus à Iosepho arte captus. 591.
Iesus Sia filius Pontifex. 516.
Iesus latronum Princeps. 501.
Iesus Gamalielis Pontifex. 581.
Iesus Damnei Anano Pontifici succedit. 580.
Iesus Saphiæ filius Iosepho insidias struit. 593.
Iesus Christus à Pilato crucifixus. 522.
Ieremias suadet deditionem. 292.
Ieroboam idololatriæ suasor. 238.
Ieroboami impietas. 242.
Ieroboami contra Abiam Iudæ regem expeditio. 243.
Ieroboami mors. 244.
Ieroboami filio ægrotante mater ad Achiam Prophetam mittitur. 242.
Iethra Mosis soceri posteris ager attributus. 125.
Ieus in regem vngitur, Deo sic mandante. 267.
Ieus rex Israelis. 250.
Ieu posteris regnum promittitur. 270.
Iezabela. 247.
Iezabelam Elias fugit. 250.
Iezeciel templi vastationem prædicit. 292.
Ioabus Præfecturæ suæ metuens, Abnerum primum calumnijs, mox insidijs adortum, vita dolosè priuat. 187.
Ioabus iussu regis Vriam in hostes mittit. 197.
Ioabus per literas Dauidem ad Rabathæ excidium vocat. 199.
Ioabus & Abisæus vsq; ad solis occasum Abnerum persequuntur. 186.
Ioabus dato receptui signo suos cohibet. ibid.
Ioabus contra Sabæum paucis copijs, Amasa in colligẽdo exercitu cunctante, mittitur. 209.
Ioabus Amasam iugulat. ibid.
Ioabus Sabæum in vrbe Abelmathea circumuallat. 210.
Ioabus interficitur, in cuius locum Banaias surrogatur. 220.
Ioabus Absalomum interimit. 206.
Ioabus incendio agri reuocatus, reconciliat Absolomũ patri. 201.
Ioabus cum exercitu lugens vrbem ingreditur. fol. 207.
Ioabi & Abisæi acies. 195.
Ioabi victoria. 196.
Ioachimus siue Iechania rex Iudæ. 291.
Ioannes in Gischala. 589.
Ioannes Hyrcanus optimè rebus per annos triginta tres administratis moritur. 618.
Ioannes apud Tiberiadem aquis calidis foueri cupit. 590.
Ioannes Iosephi successus animo fert iniquo. 592.
Ioannes Iosepho imperio abrogato Galilææ præesse cupit. 596.
Ioannes Giscala. 862.
Ioannes & Simon in cloacis viuenti capiuntur. 847.
Ioannes matris amore effœminatus victoriam amittit. 617.
Ioannes qui & Hyrcanus Simonis filius. 617.
Ioannes Iudæ frater ab Amaraei filijs interfectus. fol. 364.
Ioannes Iosephum interficere conatur. 592.
Ioannis lucri cupidus. 589.
Ioannis insidiæ. 590.
Ioas Israelitarum & Samariæ rex. 273.
Ioasus, Ioado Pontifice auxiliante, in regem creatur. 270.
Ioasi sublatio. 273.
Ioasi, viuente Ioado, pietas. 271.
Ioasi, Ioado mortuo, impietas, ciusq; per Prophetam taxatio. 272.
Iodes siue Ehud in Eglonis familiaritatem sese insinuat. 130.
Iodes Palonem trucidat. 131.
Ionathas è conuiuio profugit. 170.
Ionathas & Dauid in agro conueniunt. 170.
Ionathas. 211.
Ionathas prius verberatus vinus exustus est. 872.
Ionathas Iudæ fratri communibus Iudæorum suffragijs succedit. 364.

Ionas à Ceto deuoratus ac reuomitus, Niniuitis prædicat. 276.

Ionathas Dauidem consolatur, mortem caterorum negans, de solo Ammone diligentius perquirẽdum censet. 200.

Ionathas apud Machmam degit, patriáq; desertores punit. 366.

Ionathas amicitiam cum Dauide iureiurando confirmat. 169.

Ionathas Dauidi signa Regis animum declarantia cõstituit. 170.

Ionathas & Iudas Hierosolyma & arcem reficiunt. 376.

Ionathas & Simon in Amarei filijs Ioannis fratris mortem vlciscuntur. 365.

Ionathas legatione cum muneribus missa ad Demetrium, vt præsidia de Iudææ castellis eiiceret, rogat. 373.

Ionas à Deo in Nini regnum proficiscens iussus nauigium conscendit, & in mare præcipitatur. fol. 275.

Ionathas in Arabiam proficiscitur, & Nabatæos vastat. 376.

Ionathas Demetrium muneribus placat. 373.

Ionathas Dauidem amat, patris voluntatem ei nunciat, simulq; consulit, vt saluti suæ fuga prospiciat. 167.

Ionathas parenti præclaras Dauidis res gestas commemorat, orans ne tantopere in eiusmodi virum sæuiat. ibid.

Ionathas Dauidi mollitum patrem indicat. ibid.

Ionathas Pontifex exercitum colligit. 367.

Ionathas ob accepta beneficia operam suam Tryphoni contra Demetrium offert & præbet. 374.

Ionathus Sadducæus Hyrcanum *contra Pharisæos inflammat.* 385.

Ionathas victos Azotum vsq; persequens Dagonis fanum concremat, octo millia hominum in eo exurens. 371.

Ionathas à Tryphone *interficitur.* 379.

Ionathas renouat amicitiam cum Romanis & Lacedæmonijs. 375.

Ionathas armigero clam hostium castra ingreditur. 138.

Ionathas in Palæstinorum exercitu quosdam trucidat, reliqui se inuicem inuadunt, & dant se in fugam. 159.

Ionathas Ptolemæo occurrit, & ab eo honorificè excipitur. 371.

Ionathas Ammoni dat consilium, quomodo optatis potiri valeat. 199.

Ionathas cum fratre in Bethlaga obsessus. 365.

Ionathas fugat Demetrii milites. 375.

Ionathas cum suis captus. 604.

Ionathas à Tryphone *per insidias captus interficitur.* 617.

Ionathas Ioanni vt ad se veniat scribit. 602.

Ionathæ Anani filio Pontificatus restituitur, quem ille recipere recusat, & Matthiæ fratri deferri rogat. 563.

Ionathæ & collegarum aduersus Iosephum concilium. 604.

Ionathæ sociorum pars manibus interit, nonnulli vinci capti ad Catulum perducuntur. 871.

Ionathæ desiderium omnes Hierosolymis capit. 378.

Iosephus ex Galilæa discedere cogitat. 597.

Iosephus Ionathæ epistolas perlegit. 601.

Iosaphatus cultum verum renouat. 257.

Iosaphatus magistratus & iudices constituit. 257.

Iosaphati exercitus. 254.

Iosaphati cum Achabo in Syros expeditio. 254.

Iosaphati mors. 261.

Iosaphatum Ieus Propheta, quod Achabo auxilium tulerat, reprehendit. 257.

Iosephus & Azarias à Gorgia victi, ad duo millia militum amittunt. 356.

Iosephus in carcerem fratres includit. 42.

Iosephus regis facultates recuperat. 589.

Iosephus bello Iudaico semper interfuit. 876.

Iosephus Romæ belli Iudaici historiam conscripsit. fol. 876.

Iosephus collegas Hierosolymæ remittit. 589.

Iosephus à Ionatha hortatu Catulli falso accusatur. 872.

Iosephus cum quinq; fratribus Pharaonem Regem accedit. 48.

Iosephus Ptolemæo obuiam profectus, honorifice excipitur. 343.

Iosephus Iudæ consilio Arabibus negociatoribus venditur. 36.

Iosephus in Galilæa mansurus annuit. 598.

Iosephus vxorẽ ducit in Aegypto, ex qua genuit Manassem & Ephraim. 41.

Iosephus à fratribus agnoscitur. 46.

Iosephus quintam fructuum partem regi pendere iubet. 48.

Iosephus fratres tentat, vt parentis statum & Beniamin expiscari queat. 42.

Iosephus hanc historiam non Hebraica, sed peregrina lingua, Græca nimirum, conscripsit. 2.

Iosephus adulterium iterum deuitat. 38.

Iosephus vestibus mulieri relictis aufugit. 38.

Iosephus fratribus incognitus eos salutat & Beniamin. 43.

Iosephus fratres num in aduersis Beniamin essent subsidio, tentat. 44.

Iosephus in carcerem conijcitur. 39.

Iosephus libros suos plurimis venum dedit. 876.

Iosephus Hyrcanum filium ad Ptolemæum regem mittit. 345.

Iosephus fratres Simeone retento dimittit. 43.

Iosephus & Mariamme apud Herodem accusantur. 438.

Iosephus liberatur vinculis. 40.

Iosephus cum Tito Romam proficiscitur, & à Vespasiano honorificè excipitur. 610.

Iosephus Galilææ *Præses septuaginta viros sibi adiungit.* 590.

Iosephus in discrimen incidit. 601.

Ionathæ eiq; adhærentium dolus. 601.

Iosephus Cabi Simonis filij Pontifex. 580.

Iosephus seditionem absq; sanguine effuso compescit. 601.

Iosephus Sepphoritarum ciuitatem seruat. 608.

Iosephus conscenso nauigio Tiberiada *petit.* 595.

Iosephus sacerdotibus captiuis absolutionem impetrat. 586.

Iosephus secum deliberat. 608.

Ioſephus Galilæorum primatibus Ionathæ & Tiberiẽ ſium iniurias denarrat. 603.
Ioſephus Hieroſolymitanorum concilij iuſſu in Galilæa manet. 489.
Ioſephus relicto Iuſto ad hiſtoriam redit. 607.
Ioſephus legatorum fucum intelligit. 602.
Ioſephus Ellemi per vnum diem Pontifex. 502.
Iudas Sariphei & Matthias Margaloti exuſti. fol. 502.
Ioſephus propter Tiberienſes periculis expoſitus. 595.
Ioſephus ſeditioſos, vt à bello Romanis inferendo deſiſtant, dehortatur, vnde in odium & ſuſpicionem incidit. 586.
Ioſephus in alio periculo verſatur. 594.
Ioſephus legatis iterum ſcribit. 599.
Ioſephus mulieribus Herodis mandatum de Mariamne interficienda aperit. 437.
Ioſephus frumentum in Galilæam tranſmittit. 592.
Ioſephus in Neopolitanum. 592.
Ioſephus Tiberienſes ex cuſtodia dimittit. 595.
Ioſephus ex Pontificali Aſamonæorum genere. 475.
Ioſephus Ptolemæo ſpolia reddere conatur. 593.
Ioſephus populum ad miſericordiam mouet. 593.
Ioſephus tres in crucem ſuffixos liberat. 610.
Ioſephus regios clàm dimittit. 594.
Ioſephus ipſe bello Iudaico interfuit. 613.
Ioſephus ex ſolitudine in vrbem redit, & Phariſæorum placitis ſeſe addicit. 589.
Ioſephus pene oppreſſus inopinato periculo euadit. fol. 603.
Ioſephus omnes Iudæorum ſectas cognoſcit. 585.
Ioſephus annos triginta natus nulli mulieri vim infert, & nihil ſibi obtrudi patitur. 590.
Ioſephus Canei in Cantharæ Pontificis ſurrogatus locum. 568.
Ioſephus Tiberiadem capit. 605.
Ioſephus defectionis autores iniectis vinculis Iodapatam mittit. ibid.
Ioſephus Hebrææ & Græcæ literaturæ peritus. 584.
Ioſephus hiſtoriam hanc in Hebraica lingua antea cõſcripſit. 613.
Ioſephus centum legatos Hieroſolyma mittit. 601.
Ioſephus inſidias euadit. 594.
Ioſephus regios in fugam compellit. 601.
Ioſephus Mathiæ filius natus. 585.
Ioſephus cum copijs contra Gabaram proficiſcitur. 599.
Ioſephus in Galilæa vias obſeruat. 599.
Ioſephus inuidorum calumnijs appetitus. 610.
Ioſephus cognominatus Caiaphas Pontifex. 520.
Ioſephus in Aegypto Potiphari venditur. 37.
Ioſephus ætatis anno 110. moritur. 49.
Ioſephi patientia in vinculis. 39.
Ioſephi conſilio tolerabilior euadit ventura ſterilitas. 41.
Ioſephi calliditas. 598.
Ioſephi oſſa. 59.
Ioſephi libros quidam blaſphemant. 876.
Ioſephi oſſa in Chananæam translata. 49.
Ioſephi diuitiæ & liberi. 344.
Ioſephi ſomnij interpretatio. 35.
Ioſephi fratres eum tollere decernunt. 35.
Ioſephi fratres peccata in eum commiſſa deplorant. 42.
Ioſephi ſomnium. 34.
Ioſephi cum Ieſu de 20. aureis rixa. 603.
Ioſephi cum Ieſu colloquium. 603.
Ioſephi oratio & confeſsio coram aduerſarijs. 593.
Ioſephi ad Ionathan reſponſoriales. 598.
Ioſephi infortunium hoſtibus animos addit. 609.
Ioſephi erga hoſtes benignitas. 590.
Ioſephi erga Ieſum benignitas. 593.
Ioſephi religionis cura. 594.
Ioſephi ad Ionathan mandata. 599.
Ioſephi naufragium. 586.
Ioſephi ſomnium mirabile. 597.
Ioſephi ſtratagema. 594.
Ioſephi fratres eum à feris deuoratum patri perſuadent. 37.
Ioſephi fratres in via Aegyptij prehendunt. 44.
Ioſephi ad lectorem adhortatio. 2.
Ioſephi ad ciues Tiberienſium adhortatio. 590.
Ioſepho parens rem totam ſignificat. 597.
Ioſepho Ieſus bellum infert. 591.
Ioſepho Tiberienſis plebs obuiam venit. 590.
Ioſepho perpetua Cæſarum beneuolentia manet. fol. 610.
Ioſepho Potipharis vxor ſecundas machinas admouet. 37.
Ioramus, Ioſaphati filius, Rex Hieroſolymorum. fol. 261.
Ioramus Eliſæo mortem minatur. 263.
Ioramus à Moabitarum Rege auxilium petit. fol. 259.
Iorami cædes. 267.
Iorami ſcelera ab Elia per literas accuſantur. 266.
Iorami impietas. 266.
Iorami expeditio in Ramatham. 267.
Ioramum Eliſæus, vt Syrorum inſidias caueat, admonet. 261.
Ioæ Eliſæus à ſe Syros ter vincendos prædicit. 273.
Ioſias verum Dei cultum reſtaurat. 287.
Ioſias rex Iudæ. 287.
Iophum Herodes interfici, & Alexandrum in carcere conijci iubet. 438.
Ionici Iudæi apud Agrippam de indigenarum iniurijs conqueruntur. 464.
Ioſua in duas partes copias diuidit. 121.
Ioſua diuidendam regionem, & duas tribus cum dimidia remittendas hortatur. 121.
Ioſua ad metiendam & diuidendam terram quoſdam mittit. 122.
Ioſua Chananæorum regionem nouem tribubus & dimidiæ Manaſſis diuidit. 122.
Ioſua vnicuiq; tribui, vt ex ſua ſorte Chananæorum reliquias tolleret, præcipit. 122.
Ioſua Iſraelitarum dux deſignatur. 67.
Ioſua & Caleb populum compeſcunt. 87.
Ioſua moritur. 126.
Ioſuæ domicilium ad Sicimã. 124.
Ioſuæ poſtrema ad Seniores & Magiſtratus Hebræorum adhortatio. 125.
Ioſuæ ad eos, qui ex regione vltra Iordanem ſita militabant, oratio. 123.
Ioſua ad Deum precatio. 118.
Ioſuam Moſes ſibi ſucceſſorem deſignat. 102.
Ioſuam Moſes hortatur. 113.
Iothan apologo Sicimitis in Gedeonem ingratitudinẽ objcit. 135.

Iouem Olympium Caius Memmium Regalum Romã transferre iubet. 545.
Ioazus rex Iudæ. 290.
Iubal Musicæ inuentor. 7.
Iucundus & Tyrannus se solicitatos ab Alexandro, vt inter venandum Herodem interficerent, fatentur. 483.
Iudaicus populus regi vt orientalem instauraret porticum suadet. 581.
Iudas hostium phalangem trucidat, ipse circumuentus vulneratur & interficitur. 362.
Iudas fœdus facit cum Romanis. 361.
Iudas oppidum egressus, noctu in Bacchidis castra irruit. 365.
Iudas Essæus vates. 387.
Iudas Essæus Propheta. 619.
Iudas Hierosolyma se recipit, eumq; sequitur Antiochus. 358.
Iudas Lysiæ exercitum vincit. 353.
Iudas ingenti prædapotitur. 353.
Iudas Alcimi potentiæ resistit. 360.
Iudas & Saddocus quartæ sectæ autores. 518.
Iudas paucis militibus innumerosum exercitum aggredi conatur. 362.
Iudas obsessis Iudæis in auxilium venit. 355.
Iudas quartus frater adducitur. 926.
Iudas assiduè cum finitimis gentibus bellum gerit. 354.
Iudas copias inter fratres diuidit. 355.
Iudæis victis Simon hostibus in Galilæa captiuos liberat. 355.
Iudas Propheta Antigoni necem prædicit. 619.
Iudas cum copijs ad Bethzacharia regi obuiam proficiscitur. 357.
Iudas & Ionathas Iudæis in oppidis Galatidicis suppetias ferunt. 355.
Iudas Maccabæus Apollonium prælio vincit. 352.
Iudas in Modim sepultus. 363.
Iudas Maccabæus arcem oppugnat. 357.
Iudas & Matthias cum 40. iuuenibus ad regem perducti ouantes se excusant, eosq; vinctos rex Hierichuntem mittit. 502.
Iudas Ezeciæ latronum ductoris filius. 511.
Iudas Sariphæi filius Matthias Margalothi iuuentutem, vt opera quæ rex præter patriæ consuetudinẽ fecerat, tollerent, concitat. 501.
Iudas Galilæus quartæ sectæ auctor. 519.
Iudæ ad Iosephum pro Beniamin oratio. 45.
Iudæ ad milites oratio. 353.
Iudæ tribus ad Iordanem vsq; Dauidi occurrit, & põte fluminis ripas iungit. 208.
Iudæa per septuaginta annos deserta. 298.
Iudææ clades. 283.
Iudæam finitimæ gẽtes, sicut & Tryphon inuadunt. 378.
Iudæus Dæmones eÿcit. 223.
Iudæi inter media tela versantes nihil ceremoniarũ intermittunt. 625.
Iudæi in castellum Gamala sese recipiunt, quo & Philippus se confert. 588.
Iudæi permulti in lacunarÿs pereunt. 510.
Iudæi à Babylonÿs afflicti Seleuciam migrant. 543.
Iudæi seditionis & pugnæ causam in Samaritas & Cumanum referunt. 575.
Iudæi veriti ne Herodes demolitus vetus ædificium nouum absoluere non posset, eis Herodes vetus illæsum mansurum, donec ad nouum materia comparetur promittit. 459.
Iudæi Ptolemaidem ad Petronium perueniunt, deprecaturi, ne quid contra leges patrias facere cogerentur. 586.
Iudæi dant obsides ob impetratam veniam ad Cæsarem legatos mittere. 568.
Iudæi in seditionibus quasi furiosi. 511.
Iudæi in Neerdam & Nisibim sese recipiunt. 544.
Iudæi seruati Ctesiphontem secedunt. 544.
Iudæi necessitate ad bellum coacti. 586.
Iudæi Aegyptÿi in Oniæ regione ab Antipatro Cæsari consociati. 408.
Iudæi solennia sacrificia expeditionis tempore peragunt. 403.
Iudæi Syriorum, Idumæorum & Phœnicum vrbes tenent. 393.
Iudæi Carmelum montem incolentes Antigono sese adiungunt. 419.
Iudæi vlciscuntur inimicos suos. 327.
Iudæi octauo die circumcisionem celebrant, Arabes post decimum tertium annum. 21.
Iudæi in templũ & superiorem vrbem refugiunt. 431.
Iudæi contra sicariorum temeritatẽ conueniunt. 870
Iudæi vniuersis bonis in vnum congestis ignem inÿciunt. 869.
Iudæi vndiq; collecti ad Godoliam Masphatam veniunt. 296.
Iudæi fidem eis olim à regibus datam conseruauere. 899.
Iudæi cur olim pastores & captiui dicti. 879.
Iudæi obsessi intrepide repugnant. 430.
Iudæi ab Romanis victi. 628.
Iudæi è Babylone Hierosolyma proficiscuntur. 312.
Iudæi à profugis & penuria coacti Macedonicæ factioni sese adiungunt. 364.
Iudæi prorsus nullas imagines ferunt. 900.
Iudæi è regione Galaditica in Iudæam traducti. 356.
Iudæi opprimũtur, qua clade Matthias fit cautior. 351
Iudæi templa & altaria fabricata destruunt. 885.
Iudæi Herodi propter beneficia fauent. 454.
Iudæorum mores & lustrationes. 614.
Iudæorum legatio Romam. 513.
Iudæorum Reipub. mutatio. 627.
Iudæorum ad Darium legatio. 315.
Iudæorum agrum armis Samuel recuperat. 150.
Iudæorum leges antiquissimæ. 914
Iudæorum cum Romanis conflictus. 859.
Iudæorum rex spoliorum nouissima. 857.
Iudæorum contra Alexandrum constantia. 885.
Iudæorum & Lacedæmoniorum comparatio. 911.
Iudæorum propriæ cædis amor. 869.
Iudæorum octo millia dum Alexander viuit, in exilio degunt. 392.
Iudæorum è captiuitate Hierosolyma profecturorum numerus. 308.
Iudæorum 3000. prostrati. 860.
Iudæorum in lege constantia. 914.
Iudæorum in pugna constantia. 644.
Iudæorum in Antiochia multitudo. 851.
Iudæorum ad Aegyptum aductum eorundemq; egressum ostendit Manethon. 880.

Iudæorum ab Romanis captorum calamitas. 868.
Iudæorum Paſcha tranſitum ſignificat. 59.
Iudæorum ob decretum Regis luctus. 322.
Iudæorum 1700. ab Romanis perempti. 860.
Iudæorum gens multum totius orbis indigenis aſſeminata. 851.
Iudæorum origo quaſq; regiones errando peragrauerint, in hac hiſtoria repetitur. 614.
Iudæorum apud Meſopotamiam & Babyloniam graues motus. 539.
Iudæorum decem millia deditionem faciunt. 512.
Iudæis hora ſexta nobis eſt vndecima vel duodecima meridiei. 602.
Iudæorum cum Romanis acerrimus conflictus circa templum. 510.
Iudæorum contra Alexandrum in feſto die ſeditio. 620.
Iudæorum in Alexandrum odium & exacerbatio. 620.
Iudæis calamitates ab exteris & incolis illatæ. 586.
Iudæis à Romanis Aſiæ & Europæ Regibus magnus honos habitus. 412.
Iudæis apud Antiochiam altera calamitas accidit. 852.
Iudæis incommoda inferunt. 357.
Iudæos quotannis hominem Græcum immolare debere. 901.
Iudæos propter damnum paſſum mœſtos Herodes conſolatur. 441.
Iudicium contra Antipatrum, cui præſidet Varo. fol. 668.
Iulius Cæſar. 555.
Iulius Cæſar apud Alexand. inſcriptione columnæ æreæ, quod Iudæi Alexandrinæ ciuitatis ius habeãt atteſtatur. 412.
Iulius Antonius proconſ. 474.
Iuppiter. 922.
Iura & libertates Iudæorum. 897.
Ius ciuitatis Antiochiæ Iudæis conſeruatum. 340.
Iuſtitia eſt Dei potentia. 105.
Iuſtus belli fax. 587.
Iuſtus populum ad defectionem irritat. 587.
Iuſtus de bello Iudaico nihil penitus ſciuit. 606.
Iuſtus Galilææ Prouinciæ potiri cupit. 608.
Iuſtus Veſpaſiano ac Tito defuncto ſuam hiſtoriam edidit. 606.
Iuſtus ob facinora capitis damnatus. 606.
Iuſti, Piſti filij ad multitudinem oratio. 587.
Iuſtum decapolitanorum primates deſerunt. 609.
Iuuenum miſeratio omnium animos concitat. 470.
Idololatriæ à Ioſia extirpatio. 288.
Idumæi ab Hyrcano ſubiugati circumciſionem & ritus Iudaicos admittunt. 383.
Idumæi. 863.
Idumæorum apoſtaſia. 266.
Immunitas à tributis Iudæis parata. 329.
Immunitates Iudæis à Seleuco Nicanore Syriæ Rege conceſſæ. 340.
Impietas Achabi. 247.
Impietatis pœna. 278.
Impoſtores & Magi. 578.
Incredulitatis pœna. 265.
In Caij interfectores animaduertitur. 560.
In duorum aut trium ore conſiſtit veritas. 600.
In Arbela conuentus. 604.
Inguinis morbum Aegyptij Sabbatoſim vocant. fol. 896.
In ſpectaculo Cæſareæ Iudæi 25000. pereunt. 851.
Indorum ſapientiæ profeſſores ſeipſos concremãt. fol. 867.
Ingẽti ariete fabricato, Sylua crebro murum pulſari iubet, 865.
In Hieroſolymis ædificatum eſt templũ à Salomone rege ante annos 143. & menſes 8. quàm Tyrij Carthaginem condidere, 880.
Integræ mortuorum familiæ, & plena mortuis tecta. 846.
Interpretes 70. Alexandriam venientes, honorificè excipiuntur. 338.
Ingenium Samaritarum, ob quod merito Iudæis exoſi. 349.
Iniquitatis atq; delicti circa Deum cauſa. 912.
Intentio legum Iudaicarum. 915.
Indignatio Dei in Idololatras Chutæos. 282.
In caſtello magno commeatus copia. 864.
Interius ſeptũ, quod Iudæis modo ingredi conceſſum erat. 461.
Iniuſta Achimelechi cum tota familia cædes. fol. 172.
Inſidiæ Hyrcano clàm ſtructæ. 345.
Inſtauratio templi. 272.
In Hebræorum caſtra coturnices Deus immittit. fol. 64.
In Alexandrum citrea coniecta. 391.
Ingens Hebræorum ſtrages ob peſtem à Deo immiſſam. 213.
Inobedientis Prophetæ pœna & ſepultura. 239.
Inſtrumenta Muſica Dauidis. 211.
Infirmior turba ciuitate eiecta recipitur. 382.
In iuſtum Hiſtoriographum Ioſephum falſò inſimulantem. 605.
Indulgentia nimia & lenitate mali in propoſito confirmantur. 161.
In quibus victoria conſiſtat. 18.
Inconſtantia amoris in hominibus. 154.
Ingens moles ex penuria & caritate proueniens. fol. 48.
Ingens præda de Madianitis parta. 101.
In Agrippam defunctum Cæſarienſes & Sebaſteni cõuicia iactant. 566.
In Aegypto annonæ caritas. 41.
In bellum qui mittendi. 111.
Incendium templi ac ciuitatis excidium. 614.
In Hiericho Balſamum precioſiſsimum prouenit. 439.
Inimicitiæ Herodis cum liberis ex Mariamme ſuſceptis. 652.
In Paſchæ feſto miles genitalia nudans ſeditionem concitat, in qua viginti millia Iudæorum ſunt extincti. 574.
In ſingulis feſtis & ſacrificijs quid obſeruetur. fol. 82.
Inuenta bona. 110.
Inuidiæ vis & natura. 303.
In Zoor Lothus euadit. 20.
Iracundia & crudelitas Alexandri immoderata, qui octingentos captiuorum crucifigit. 621.
Iracundiæ maternæ filij ſuccedunt. 652.
Iris ſignum fœderis inter Deum & Noe. 11.

Iromus Solomoni ligna promittit, eorumq; vice frumentum petit. 224.
Iromi legati ad Solomonem. 224.
Israelitæ possessionibus suis eiecti alio, traducuntur. regno Chuthæis dato. 281.
Israelitæ Obela suadente ex tribu Iudæ ac Beniamitica captiuos domum remittunt. 279.
Israelitæ ab Ammanitis & Palæstinis oppressi. fol. 137.
Israel Prophetapopulo victoriam pollicetur. 258.
Israelitæ copiarum partem in insidiis collocant, & vt impares paulatim pedem referunt. 128.
Israelitæ hostes, eorumq; idola tollere iubentur. fol. 104.
Israelitæ Pascha celebrant, terræ frugibus fruuntur, & deficit Manna. 116.
Israelitæ quomodo in terra Chanaan victuri. 404.
Israelitæ bellum omittunt. 126.
Israelitæ à Chusarthe oppressi. 130.
Israelitæ mittũt ad Gabaenos, qui sontes ad suppliciũ deposcant. 127.
Israelitæ à Palæstinis superati. 139.
Israelitæ Samueli filiorum iniquitates commemorãt, eumq; vt regem aliquem declararet, obnixè precantur. 151.
Israelitæ in deserto aquæ penuria laborant. 63.
Israelitæ petitionis suæ repulsam passi à Roboamo deficiunt. 238.
Israelitæ ab Ainatis fusi fugatiq;. 118.
Israelitæ Chananæos non vno actu deuicerunt. fol. 126.
Israelitæ ad montem Sina perueniunt. 68.
Israelitæ in deserto 40. annis erraturi. 87.
Israelitæ sexcentos Beniamitas reuocant. 128.
Israelitæ hostium copiis terrentur. 158.
Israelitæ incolumes per mare rubrum euadunt, quod Aegyptios inuoluit. 61.
Israelitæ absq; Dei mandato & Mosis cum hostibus cõgredi cogitant. 89.
Israelitæ in deserto coturnicum carnes impetrant. 86.
Israelitæ ab Aegyptiorum multitudine ad mare rubrum cinguntur. 60.
Israelitæ ex Aegypto discedunt. 59.
Israelitæ prædam opimam ab Amalecitis reportant. 68.
Israelitæ hostes insequuntur, & reges duos Oribum & Zibum occidunt. 135.
Israelitæ in Elym perueniunt, vbi contra Mosen ob commeatus penuriam murmur exoritur. 63.
Israelitæ Ionathan irato patri eripiunt. 160.
Israelitæ traiecto fluuio, altare super ripam Iordanis erigunt. 123.
Israelitæ læti certatim ad structuram tabernaculi cõferunt. 71.
Israelitæ 40. annos Manna sustentati. 65.
Israelitæ in Raphidim perueniunt, vbi laborant siti. 65.
Israelitarum ætatis annorum viginti, & supra vsq; ad annum 50. numerus. 78.
Israelitarum in acie viginti duo millia cadunt. fol. 127.
Israelitarum iterum decem & octo millia cadunt. fol. 128.
Israelitarum pœnitentia. 149.
Israelitarum Palæstini 4000. trucidant. 145.
Israelitis Deus contra Syros victoriam pollicetur. 152
Israelitis Gabaeni fontes non tradunt. 127.
Israelitas Aegyptij persequuntur. 60.
Israeliticum regnum Dauidi iterum offertur. fol. 207.
Israelitici populi ab Aegyptiis conclusi anxietas. 60.
Ismahel Deus exaudit. 19.
Ismahelem cum matre Abraham ablegat. 21.
Issamus. 211.
Isac mactandus annum agit vigesimum quintum. 22.
Isaac risus. 21.
Isaacus peruenit Gerara. 26.
Isaac Rebeccam vxorem ducit. 24.
Isaac mittit venatum Esau. 26.
Isaac Abrahamo promissus. 19.
Isaaci ad parentem responsio. 23.
Iter per saxum coluber dictum. 863.
Izates, Monobazo fratri regni successione relicta, moritur. 573.
Izates Deum inuocat, qui Dahas & Sacas in Parthicam regionem mittit, iisq; Vologesus cum exercitu occurrit. 573.
Izates ad Parthos scribit, & vt suum regem reciperent, suadet. 571.
Izates Iudæis pecuniam mittit. 571.
Izates ab Artabano maximis honoribus & donis affectus. 572.
Izates ab Abemerigum Spasini regem missus eius filiam Samacham ducit. 569.
Izates ab Helena matre & magnatibus rex creatur, & Monobazum Rempub. donec frater veniat, administrare iubetur. 569.
Izates Artabanum consolatur, eiq; auxilium pollicetur. 571.
Izate Eleazarus, vt se circumcideret, persuadet. fol. 570.

L.

LAban cum Iacobo fœdus sancit. 31.
Laban Iacobum persequitur, Deus verò à proposito eum deterret. 30.
Labani contra Iosephum accusatio. 30.
Labani contra Iacobum dolus. 30.
Laboſordochus. 302.
Lacedæmoniorum Regis ad Iudæorum Pontificem epistola. 347.
Lances. 227.
Laniena. 578.
Latrones. 425.
Latrones capti & puniti. 481.
Latrones plerunq; ex Ananiæ cognatis quempiam intercipiunt, quem non nisi receptis aliquot è suis, dimittunt. 581.
Laus & nomen Iosaphati apud quoscunq;. 258.
Laus Eleazari. 922.
Legatus Regius honorifice exceptus, Iosephi libertatẽ apud suos prædicat. 343.
Legati Hyrcani & Aristobuli ad Scaurum. 400.
Legati Syriæ, templi & vrbis muniendæ causam quærentes ad Iudæos missi. 314.
Legati inuiolabiles. 442.

Legatio Syri ad Achabum. 251.
Legati cum militibus ad Iosephum missi. 597.
Legati Tiberiadem in suam potestatem redigere conantur. 601.
Legatorum Hierosolymitanorum aduersus Iosephum consultatio. 599.
Lex septimi cuiusq; anni. 84.
Legis apud Iudæos exacta obseruatio. 914.
Legis liber in tabernaculorum festo prælegendus. fol. 105.
Legislatorum iniustitia. 914.
Leges gentium. 914.
Leges graues Iudæorum. 911.
Leges belli & consuetudines. 85.
Leui tribus cultui sacrata. 83.
Leuita uxorem in duodecim partes discerptam ad singulas tribus mittit. 127.
Leuitica tribus in partes 24. diuiditur. 216.
Leuitica trib. hominibus Agrippa lineæ stolæ usum decernit. 581
Leprosi Samaritanis hostium castra deserta esse, significant. 264.
Legis tabulæ in arca. 74.
Lycurgus Lacedæmoniorum legislator. 911.
Libertas virtute paratur 554. *& pretiosa res est.* ibid.
Lia Zelpham adducit Iacobo. 29.
Liberi ob parentum iniquitatem non puniendi. folio 111.
Libertate seruata, optima sepultura. 866.
Libya siue Africa. 14.
Libya denominatur Aphrica. 24.
Ligna pretiosa Solomoni allata. 234.
Linguarum confusio. 12.
Linum & lana. 105.
Lysanias Barzapharni, vt Antigonum in regnum inducat, Hyrcanumque deponat, persuadet. folio 634.
Lysaniam Cleopatra interficit. 439.
Lysias Antiochi filium Regem constituit, eiq; Eupatrois cognomen imponit. 357
Lysias iterum in Iudã mouet, & quinque millia militum amittit. 354.
Lysimachus Apollodotum fratrem occidit & Gazam Alexandro tradit. 390
Lysimachus mendacij arguitur. 893.
Lothus cum suis seruatur. 20.
L. Lentulus consul pro Iudais sententiam dicit. 414.
Luctus triginta dies. 109.

M.

Machir tertius ex pueris adduci iubetur. folio 925.
Micharæ iniquitas. 641.
Macharæ multos Iudæos interficit. 427.
Maccabæum Antiochus atrocius distendi iubet. 925.
Macedonici milites relictis præsidijs Antiochiam sese recipiunt. 366.
Madianitæ Amalecitis socijs Israelitas magno prælio vincunt. 132.
Madianitæ & confœderati mutuis vulneribus cadunt. 134.
Madianitarum filiæ ad Hebræorum castra perueniunt. 99.
Madianitarum filiæ Hebræos ad Idololatriam perducunt. 100.
Madianitarum & confœderatorum centum viginti millia trucidati. 135.
Magnus annus. 11.
Magna seditiosorũ multitudo in cloacis deprehensa. 851.
Magedo. 232.
Mandatum Dauidis de parcendo filio. 205.
Mandatum Dauidis de transportanda arca. folio 191.
Mandatum de arca, ceteraque sacra supellectile in templum reponenda. 214.
Mandatum regium de statua adoranda. 300.
Mandatum de dimittendis exteris. 317.
Mandatum de sumptibus ad structuram templi præbendis. 315.
Mandatum de altari exstruendo. 213.
Manna quid significet. 65.
Malichus Antipatro insidiatur, deierat & eidem reconciliatur. 415.
Malchus beneficiorum Antipatri immemor. folio 632.
Malichus Antipatrum veneno necari procurat. 415.
Malichus, Hyrcano sese adiungit. 632.
Malichum tribuni Herodis interficiunt. 633.
Malle expugnata. 355.
Manna Israelitas Deus cibat. 65.
Manaemus Israelis rex. 277.
Manachases, 75.
Manahemus regnum futurum prædixit. 458.
Manasses sacerdotium, ob exteram, si retineat fœminam ab eo remouẽdus, spe maioris boni negligit. 329.
Manasses urbem lustrat & templum denuo consecrat. 287
Manasses in Babyloniam captus abductus postquam resipuit, regno restituitur. 287.
Manasses voti sit compos. 329.
Manassæ impietas & crudelitas. 286.
Manassæ mors. 287.
Manochi angelus iterum apparet. 139.
Manethon Aegyptius historiographus. 888.
Manethonis & Chæremonis historiæ cõparatio. 892.
Manethonis figmenti depulsio. 890.
Manethonis de Aegyptiorum leprosis fabulosa. 888
Manethonis & Chæremonis historia discrepantia. 893.
Mar amarorem significat. 63.
Marcus Crassus reliquum templi aurum aufert. fol. 628.
Marcus Crassus in Parthos mouet, pecuniam Hierosolymis ex templo aufert. 406.
M. Antoninus Tyriorum Magistratibus scribit, & vt Hyrcano ac Iudais regionem, bona, & libertatẽ ademptam restituerent, iubet, saluis tamen saluandis. 418.
Marcus sexti successor in Syria. 415.
Marcus Agrippa. 340.
M. Antonius Dux. 627.
Marcus Sexti successor. 631.
Mardochæus insidiatores reges prodit. 321.

Mardocheus patruus Esther Babylone Susa migrat. 321.
Mariamme morosa fœmina. 448.
Mariamme ex odio Herodi; quæ Hyrcanò auo fecerat, obijcit. 652.
Mariamme sese apud Herodem excusat eiq; recõciliatur. 438.
Mariamme ab Herode accusata, omnium suffragijs damnata in carcerem coniicitur. 448.
Mariamme Archelaum dedignata in Demetrij thalamum migrat. 577.
Mariamne soror Mosis defuncta. 95.
Mariamme. 576.
Mariammen & Iosephum Herodes interfici iubet. 652.
Mare rubrum finditur. 61.
Maris & decem labrorum vsus. 226.
Marsyas Agrippæ Tiberij mortem nunciat. 533.
Marsus Syriæ Præfectus. 564.
Marthace Archelai mater moritur. 508.
Marsus Claudio, Agrippæ scriberet, vt à muniendo vrbe desistat, suadet. 564.
Massada. 636.
Masadæ situs. 863.
Masnaempthes. 75.
Massabazanes. 75.
Mater septem cruciatus anteque cruciaretur, excepit. 931.
Mater ambustos filios in pœnas vltro concomitatur. 331.
Matris hortatu Ioab fratris benedictionem, anteuertit. 26.
Matris ad septem filios ante supplicium adhortatio. 932.
Matthias Theophili filius Pontifex. 581.
Matthias cum filijs alijsq; nonnullis in desertum se confert. 351.
Matthias Idolorum cultum extirpat. 351.
Matthias filios ad pietatem, fortitudinem & concordiam adhortatur. 351.
Matthiæ & eius filiorum pietas, & zelus. 350.
Matthiæ mors. 352.
Matthiæ sacerdotium ademptum, in cuius locum Iozarus surrogatur. 502.
Matthias Romanis sibi sociatis Antiocho bellum infert. 616.
Matthiam seditiosi & socios quos Herodes affecerat, supplicio deflent: Herodi caros in vindictam ab Archelao deposcunt, & pontifici sacerdotium abrogari postulant. 506.
Maximum Dei lumen nefaria facta non latent. folio 620.
Megasthenes de Nabuchodonosoro. 301.
Mela Archelai Cappadocum regis filia. 484.
Melchisedeck rex iustus. 18.
Memphis in AEgypto. 408.
Memphibostus à calumnijs Sibæ se purgat. 208.
Memphibostus donatus paternis & auitis bonis mensæ Dauidis adhibetur. 194.
Menander Historiographus Solomonis & Iromi meminit. 231.
Menander de fame tempore Eliæ. 247
Menandri Ephesij testimonium. 880.
Mendacij de iuramento depulsio. 903.
Mendacij à Possidonio & Apollonio in Iudæos conficti reiectio. 900.
Mensa aurea ponderis talenti magni. 857.
Mensa aurea. 336.
Mensa sacri panis. 227.
Mensa. 74.
Mensuræ. 227.
Mensuras & pondera Cain excogitat. 7.
Merces. 111.
Merces meretricis. 105.
Meretricis nuptiæ. 108.
Messenes Amenophis filius. 892.
Mesopotamitæ vltrò ad Dauidem deditionem faciunt. 196.
Methir. 75.
Michæas verus propheta. 255.
Michol Regis seruis, Dauidem ægrotare, persuadet. 168.
Michol sese quod Dauidem eripuerit, excusat. ibid.
Milites sublatis signis ad Claudium tendunt. 560
Milites vnum Imperatorem à senatu creari postulant. 559.
Milites vnum Imperatorem à Senatu creari postulant. 55.
Mille Iudæi Herodem accusaturi Tyrum conueniũt, qui partim trucidantur, partim vulnerantur & fugantur. 419.
Mille & quingenti sacerdotes Iudæorum decimas accipiunt. 885.
Mira Maccabæi victoria, vt post multos conflictus ne vnus quidem è Iudæis desideratus est. 356.
Mira hostium execatio, per fluentis vmbram facta 261.
Miraculo vaticinium confirmatur. 239.
Mithridates Antipatrum apud Cæsarem laudat. 408.
Mithridates, Orsanes. 405.
Mithridates rex Ponti à pharnace filio occisus. folio 402.
Mithridates Pelusium proficiscitur, eoque Antipatri ope potitur. 629.
Mithridates ab vxore vt Anilæum bello impetat, accensus. 543.
Mithridatis de Aegyptijs victoria. 629.
Mithridatem Anilæus dimittit. 543.
Moabitæ ab Israelitis fusi fugatiq;. 131
Moabitæ & Ammanitæ Iosaphato bellum inferunt 258.
Moabitarum rex filium proprium sacrificat. 261.
Moabitarum maximæ strages. 193.
Monobazus Adiabenorum Rex, cognomine Bazeas ex Helena sorore duos filios Monobazum & Izatem suscipit. 569.
Monumentum Ionathæ. 379.
Morbus Alexandræ & Aristobuli conatus. folio 395.
Morbus Ezeciæ & vitæ prorogandæ, per miraculum confirmatio. 285.
Mores Persarum 914.
Mori liber, apud Iudæos honor & gloria. 868.
Mors quarti fratris. 927.
Mors Isaci, & sepultura in Hebrone. 33.
Mors Nabuchodonosoris. 301.
Mors Abiæ. 244.

Mors Salomonis. 237.
Mors Dauidis & quantum filio ad structuram templi reliquerit. 218.
Mors Ptolemæi. 372.
Mors Neemiæ. 320.
Mors Alexandri. 396.
Mors natu maximi fratris. 926.
Mors Iosiæ. 289.
Mors Basanis, filij item in succedentis cædes. folio 246.
Mors Apionis. 905.
Mors Iosephi. 347.
Mors septimi fratris. 930.
Mors Alexandri, & bella inter successores orta. fo. 332.
Mos in rege laudandus. 824.
Mos lustrandi populum. 95.
Mos Athenienſium. 913.
Mos veteribus iurandi. 24.
Moses 120. ætatis anno ablatus. 113.
Moses soceri consilium admittit. 69.
Moses conscenso Sina monte, acceptas à Deo decē præceptorum tabulas ad populum reportat. 69.
Moses Deum orat, vt aquam vitiosam potabilē reddat. 63.
Moses in Madianitas mouet. 101.
Moses & Aaron Deo supplicant. 87.
Moses populum vt Deo totum se dedat hortatur. folio 60.
Moses natus. 51.
Moses in flumen proijcitur. 51.
Moses aquam effundit humi, quæ vertitur in sanguinem. 56.
Moses in Aegyptum ad liberandos Israelitas mittitur. 56.
Moses ex Madian in Aegyptum proficiscitur. 56.
Moses populum vt animum ad Dei dona ac gratiam vertant hortatur. 64.
Moses Dei beneficia populo Israelitico exhibita enumerat. 64.
Moses opem Dei implorat. 64.
Moses in Aethiopes mouet. 53.
Moses in tabernaculo Deum consulit. 80.
Moses Regem iterum Hebræos vt dimittat, hortatur. 57.
Moses vnde nominatus. 52.
Moses ab Abrahamo septimus. 52.
Moses Thermuthis Pharaonis filiæ adoptiuus filius. folio 52.
Moses ducem atque consultorem Deum habet. 906
Moses diuina Prouidentia morti eripitur. 53.
Moses ad Madienam vrbem profugit. 54.
Moses Raguelis sacerdotis filiabus fert opem contra pastores. 55.
Moses populum, vt nihil aliud quàm victoriam cogitarent, hortatur. 66.
Moses leprosus non fuit. 892.
Moses Iudæis eos qui apud alios putātur dÿ propter appellationē ridere ac blasphemare interdixit. 912.
Moses quoslibet legislatores antiquitate præcedit. 905.
Moses & aliorum legislatorum comparatio. 907.
Moses Imperator bonus & vates. 114
Moses virga petram ferit, & larga prosilit vnda. 66.
Moses Israelitis Codicem leges scriptas & institutā continentem tradit. 104.
Moses Hebræos iureiurando ad legū custodiam astringit. 112.
Moses retrò populum ducit in desertum. 89.
Moses Israelitarum idololatriam & voluptatem accusat. 100.
Moses ab Hebræis in Aegypto exceptus miracula eis exhibet. 56.
Moses Aegypti regem vt Israelitas dimittat, hortatur. 56.
Moses à Moy quod Aegyptijs aquam significat, dictus 892.
Moses vir maximæ autoritatis. 87.
Moses populum numerat. 85.
Mosis contra Apollonium & Lysimachum defensio. 905.
Mosis libri sacri in templo reperti. 288.
Mosis carmen & benedictio. 112.
Mosis & Hebræorum contra Aethiopes victoria. 54
Mosis ad Deum precatio. 92.
Mosis ad Israelitas oratio. 70.
Mosis virga in Draconem mutata. 55.
Mosis manus alba. 56.
Mosis ad Idumæos legatio. 95.
Mosis virga deuorat Aegyptiorum virgas. 57
Mosis ad Deum precatio. 92.
Moses vniuersos Iudæos ad legis auditionem congregari præcipit. 407.
Mosis ad Corem seditiosum oratio. 91.
Mosis vita. 916.
Mosis ad Sehonem Amoræorum regem legatio. folio 95.
Mosis ad populum Israeliticum ante obitum oratio. 103.
Mosis ad Israelitas vt Deo ipsiusq; mandatis sint obedientes adhortatio. 103.
Mosis duo filij Gerso & Eleazarus. 56.
Mosi insidiantur Aegyptij. 54.
Mosi Deus in rubo ardente apparet. 55.
Mosen & Israelitas miraculis Deus cōuincit, vt ipsius promissionibus fidem habeant. 55.
Mosen lapidibus obruendum clamant. 90.
Mosen AEgyptij exercitus ducem postulant. folio 53.
Mosen Pharao propellit. 58.
Mulier intemperans & libidini dedita. 439.
Multi Iudæi à Romanis deficiunt. 596.
Multi Herodi sese adiungunt. 424.
Munera Solomoni allata, eiusque equitatus. folio 235.
Mutatio nominum vnde orta. 14.
Mures Azotiorum vrbem vastant. 148.
Murmur populi contra Mosen. 87
Mutuum dare ad vsuram Hebræorum nemini licet. 109.
Mutuum reddendum. 109

N.

NAas Ammanitarum rex Galadenis iniustas conditiones pacis offert. 155.
Naamis post mariti & filiorum obitum cum Ruth in patriam redit. 143.

Nabal in tantum se conijcit mœrorem, vt toto corpore sideratus mortem obiret. 177.
Nabalus fatuus. 176.
Nabali gregibus à Dauide parcitur. 176.
Nabathea regio. 21.
Nabathæi profligati. 405.
Nabrodes siue Nemroth. 14.
Nabuchodonosorus Babylonia Rex contra Aegyptum. 290.
Nabulassarus Nabuchodonosoris parens, Babyloniorum & Chaldæorum rex. 881.
Nabuchodonosor patri in regno succedit. 882.
Nabuchodonosoris visionis oblatæ oblitus, Magos ac vates accersit, eisq; mortẽ, ni indicarent, minatur 298.
Nabuchodonosor regias extruit. 882.
Nabuchodonosorus fœdifragus. 291
Nabuchodonosor Tyrum obsidet. 883.
Nabuchodenosor rebellantes imperio subijcit. folio 882,
Nabuchodonosoris successor. 882.
Nabuchodonosoro Ioacimus tributa persoluit. folio 290.
Nabuchodonosori recepti in vrbem sæuitia. 291
Nacebus cum viginti quinque Arabum cæsus. 481.
Nadab & Abiu, Aaronis filij combusti. 79.
Nadabus rex Israelis. 244.
Nathan Dauidem propria sententia damnatum, grauiter accusat, eiq; pœnas denunciat. 198.
Naula & cinnyra. 227.
Nauigatio & iter Vespasiani. 849.
Nearda Nisibis Babylonia vrbes. 539.
Neemias concessa potestate, populum ad restituenda mœnia & templum hortatur. 318.
Neglectus cultus diuini omnium malorum causa. folio 239.
Nephanus. 211.
Nemroth primus Tyrannus turrim Babylonicam exædificat. 12.
Nero imperator. 577.
Nero tyrannus. 577.
Nebula in templo. 228
Nicolaus Herodem & Archelaum excusat. 514.
Nicolaus Syllæum accusat & Herodem excusat. folio 485.
Nicolaus Historiographus regis Adadi eiusq; cũ Dauide belli meminit. 193.
Nicolaus Damascenus ab Herode ad Cæsarem dimissus 482.
Nicolaus coram Agrippa pro Iudæis verba facit. folio 464.
Nicolaus Damascenus de arca Noe. 10.
Nicolaus Damascenus. 382.
Nicolaus Damascenus accusationem à Rege cœptam persequitur. 498.
Nicolaus ea tantum attingit quæ ad Herodis gloriam pertinent, facinora aut alia specie afficta fucat, aut quantum potest occultare studet. 475.
Nicolaum Herodes quid Romæ amici sentirent de eius filijs interrogat. 487.
Nicanor populo nisi Iudam sibi traderent, se templum euersurum minatur. 360.
Nicanor hostem dissimulans, dolo Iudam intercipere conatur. 360.
Nicanorem & copias Iudas in fugam vertit. 361.
Nicauli Aegypti & Aethiopiæ Regina ad Salomonem venit. 233.
Nigliſar. 302.
Nihil fuit antiquis temporibus, quod faceret Iudæis commercium Græcorum. 877.
Nisan vel Xanthicus, nobis est Aprilis. 9
Noba sacerdotum oppidum, habitatoribus ad vnum occisis, incenditur. 172.
Noe inebriatur, nudatur, & pro ludibrio habetur, vnde derisorem diris deuouet. 14.
Noe egreditur ex arca, mactatis Deo victimis. 10.
Noe in aliam regionem migrat. 8.
Noe precatur, ne Deus terram iterum inundaret. 10.
Noe posteris vt terram colerent Deus mandat. 11.
Noe ætas, 950. anni. 11.
Nomos, Lex, hoc vocabulum nusquam apud Homerũ reperitur. 906.
Nomina regum Aegyptiorum sibi succedentium. folio 879.
Nomina filiorum Iacobi & explicatio. 29.
Nomina regionum & gentium. 13.
Norbanus. 552.
Norma magistratus & legislatorum. 3.
Nouarum rerum studio Hierosolymis gliscunt. folio 586.
Nubes super tabernaculum. 85.
Nulla fides, pietasq; ne in socero quidem. 381.
Numerus Iudæorum è Babylone profectorum. 312.
Numen deserto Saulo ad Dauidem commigrat, qui prophetare incipit. 163.

O.

Oba siue Soba. 161.
Obades rex Arabum. 477.
Obedas rex Arabum. 391.
Obedias centum Prophetas absconditos sustentat. fol. 248.
Obodæ defuncto Aeneas in Arabum regnum succedit. 481.
Obediam Elias Regi aduentum suum nunciare iubet. 248.
Obedientia erga magistratum. 103.
Octodecim millia Iudæorum in Syria iugulata 60000. in Aegypto perempta. 867.
Odium filij in patrem proditur. 477.
Officium Iudicum. 105.
Officia à Dauide distributa. 210.
Oges Rex cum exercitu trucidatur. 97.
Ochozias grauiter prolapsus decumbit, oraculum consulit, & ab Elia reprehenditur. 259.
Ochozias Achabi filius rex Israelitarum. 258.
Ochozias absque liberis decedens, Ioramo fratri succedenti locum facit. 295.
Ochoziæ Regis Hierosolymitani mors & sepultura. 268.
Ochoziæ milites attrahendi causa missi ab igne consumuntur. 251.
Octauius Augustus Iulio successit. 611.
Olda prophetissa à Iosia consulitur. 188.
Olimpij Ludi. 472
Omnis benevolentia iusque naturæ calumnijs cedit. 619.

Omnia Græcorum noua: apud Aegyptios autem atq; Chaldæos & Phoenicas res gesta antiquissimam habent memoriæ traditionem. 875.
Onias Pontifex Aegypti, regem non soluendo tributum, ad iram commouet. 342.
Onias annuente Ptolemæo in Aegypto oppidum & templum condit. 870.
Onias Apollonij vitam oratione promeruit. folio 929.
Onias non acquiescens petitioni Iudæorum lapidatur. 399.
Onias Pontificis filius in Aegypto templum Hierosolymitano simile extruit. 359.
Onias Pontifex, qui & Menelaus, à rege abducitur. 359.
Onias Iaddi filius Pontifex Hierosolymis. 331.
Onias & post eum Simon filius Pontifex. folio 347.
Onias, Pontificis Oniæ filius, in Aegypto templum ædificare molitur. 368.
Onias Pontifex ad Ptolemæum effugit. 615.
Oniæ templum in Aegypto extructum. 871.
Lupus Iudæis templum claudit. 871.
Opinionis Lysimachi depulsio. 894.
Opera Dei. 908.
Ophin & Phinees cum 30000. cadunt, & arca in hostium potestatem deuenit. 146.
Oppida refugij. 102.
Oppida curuum. 235.
Oppugnatio Ierusalem à Dauide suscipitur. folio 189.
Optimates Iudæorum Phasaelum & Herodem accusatum veniunt. 633.
Oraculum à Ioanne petitur quod tamen negligitur. 297.
Oratio serui Abrahami & Rebeccæ. 25.
Oratio Solomonis qua primum Deo pro acceptis beneficijs gratias agit, & vt in posterum eum conseruet, precatur. 229.
Oratio Dauidis in Ieboshi interfectores acerrima, pœnaq; illis irrogata. 189.
Oratio Abrahami ad Isaacum ante mactatum. folio 23.
Ordo castrorum cum tabernaculo. 85.
Ordo fabrorum lignariorum in Libano. 224.
Ordo cæmentariorum & aliorum operariorum. folio 224.
Ordinis & communium legum amatores mansuetudine atque virtute præstant. 905.
Origo legum Iudaicarum. 915.
Origo Legum apud Græcos. 906.
Origo nominis omnium rerum. 5.
Orodes rex Armeniæ. Antiochus rex Comagenæ. 521.
Oronna Iebusæus. 213.
Oronna aream Dauidi donat. ibid.
Ornamenta Solomonis regia. 231.
Orphonas Iebusæus ciuis Hierosol. amicus Dauidis. fol. 190.
Osarsiphus postea Moses vocatus. 890.
Osarsiphus Dux Auaris. 889.
Osea impietas & pœna. 279.
Ossa humana per templum sparsa. 519
Oza Dei arcæ manum admouens è vestigio expirat. 191.
Ozias vocationem suam transgressus, punitur lepra, ob quam vrbe cedere cogitur. 277.
Ozias rex Iuda: 276
Ozia expeditio & vrbis per eundem restauratio. folio 276.
Oziæ diuitiæ & exercitus. 276.

P.

Pacorus equites Antigono in Iudæam mittit. 419
Pacorus Parthorum dux vrbem ingressus Phasaelo, vt legatus iret ad Barzapharnem suadet. fol. 420.
Pocori dolus & insidiæ. 635.
Palatium Tiberiade ab Herode extructum. 589.
Palatium Tiberiade incensum. 589.
Palæstina à Philistino nominata. 14.
Palæstini Sauli filiorumq; corpora crucibus affigunt. 183.
Palæstini in Dauidem signa mouentes partim occidun tur, partim in fugam vertuntur. 190
Palæstini ingenti exercitu multis consociatis Hebræos inuaserant. 191.
Palæstini in Hebræos bellum parant. 178
Palæstini Hebræorum regionem populantur. folio 158.
Palæstini terga vertunt. 165.
Palæstini in Israelitas signa mouent. 158.
Palæstinorum triginta millia cæsa 165.
Palæstinorum fuga. 191.
Palæstinos Ezechias vincit. 281.
Panes propositionis. 82.
Pamphylium mare quomodo Alexandro cesserit dū moueret in Persas. 62.
Paradisus. 5.
Pharao Hebræos grauioribus operum difficultatibus premit. 57.
Pharao Hebræorum masculos necari edicit. 58.
Pharaonis Aegyptiorum regis somnium noctu oblatum. 40
Pharaonis somnium de septem bobus. 40.
Pharaoni prodigia exhibet Moses. 56.
Phaceias. 278.
Pharisæi Regi non iurant, propterea mulctati Pheroræ uxor pro eis mulctam persoluit, ob quod beneficium regem pollicentur. 493.
Pharisæi Alexandræ Reginæ insinuati paulatim procuratores habentur cunctisq; regijs commodis fruuntur. 622.
Pharisæi administrationis regiæ consortes, auidi sunt sanguinis. 394.
Pharisæi astuti & arrogantes. 493.
Pharisæorum dogma. 518.
Pharisæorum in populo licentia. 392.
Pharisæorum inuidia & accusatione temeraria multi boni trucidati. 622.
Phraates Parthorum rex, per insidias à Phraatace filio sublatus. 520.
Phraates interfectus. 520.
Phasaelus benevolentiam Hierosolymis habitantium erga se auget. 670.
Phasaelum ad saxum caput frangit. 636.

Phaſaelus alliſo ad ſaxum capite vitam abrumpit. fol. 422.
Phaſaelus & Herodes Antipatri filij. 630
Phaſaelus Parthum & ciuitate & hoſpitio cum quingentis equitibus recipit. 635.
Phaſaelus Felicem ſuperat, Hyrcanoq; ingrati probrũ. obijcit 633.
Phaſaelus turris & oppidum. 412.
Phaſaeli turris. 650.
Phaſaeli ciuitas. 650.
Phaſaeli Reipub. forma. 410.
Phaſaelo Antigonus pro remedio venenum mittit. 422.
Parthi Hieroſolymitanorum bona diripiunt, & Mariſam vrbem euertunt. 422.
Parthi Herodem quoque comprehendere cogitant, ipſe verò re cognita, ipſorum manibus effugit. 421.
Parthi Antigonum regem conſtituunt. 636.
Parthi Hyrcano & Phaſaelo inſidias ſtruunt. folio 420.
Parricidium publica vitæ ac naturæ iniuria. 499.
Placidus contra Ioſephum. 598.
Plantarum ante quartum annũ fructus prohibiti. 106
Paſcha decimaquarta Aprilis dies. 82.
Paſcha celebratur. 315.
Paſchatis celebratio. 289.
Paſſio ſeptem filiorum & matris. 918.
Patricida. 285.
Pauimentum ianuæ, omniaq; alia templi auro illita. 226.
Pax nummis redimitur. 277.
Pax tempore Ioſaphati. 254.
Phœnices & Cadmus Græcarum literarũ inuentores 873.
Phœnicum de Iudæorum antiquitate teſtimonium. fo. 883.
Prædapopulo diſtributa. 119.
Precatio Ioſaphati in templo Hieroſolymitano pro victoria obtinenda. 258.
Precatio Eſdræ pro Leuitis qui duxerant exteras. fol. 317.
Præda ex bello capta. 193.
Precatio Solomonis ad Deum. 228.
Precibus & ſacrificijs Noe Deum propitium reddit. 10
Prædæ diuiſio. 123.
Prælium inter Antigoni milites & Ioſephum Herodis fratrem. 638.
Prælium inter Abſalomum & Ioabum. 205.
Prælectio legis Moſaicæ. 318.
Præfecti & Duces Salomonis. 222.
Præmium piorum doctorum. 254.
Præmium obedientium legi. 910.
Præſagium de Moſe. 50.
Pecunia corruptus Iudex. 417.
Pella diruta. 393.
Pegmatum fabricatio. 856.
Pentecoſte. 420.
Per tribus & familias ſortitio. 154.
Per 40. dies & 40. noctes in monte Sinai Moſes moratur. 71.
Peſtilentia Hieroſolymis graſſatur. 449.
Petra ciuitas Arabiæ. 636
Petronius prius de Caij morte literas, quàm de neceſſitate ſibi ipſi inferenda accipit. 539.
Petronius ad Caium ſcribit. 538.
Petronius Iudæis ſe Caio ſcribere velle pollicetur, eosq; ad agriculturam adhortatur. 537
Petronium Caius in Syriã mittit, eiq; vt Iudæos eius ſtatuam in templo Dei collocare abnuentes exercitu inuadat mandat. 536
Petronio Iudæi Tiberiadem occurrunt, ſupplicantes ne ſacratam vrbem vetitis imaginibus pollueret. 536.
Pheroras Herodi, ſe Cypron alteram ipſius filiam ducturum pollicitus, non ſtat promiſſis. 476.
Pheroras Herodis filiam ſibi in coniugium oblatã propter ancillam propriam faſtidit. 475.
Pheroras Herodem, dum illum ardenter amare Glaphyram dicit, vehementer commouet. 476.
Pheroras Herodi ſe cauſam perturbationum fuiſſe ingenuè fatetur, & fratri Alexandro reconciliatur. 480.
Pheroras ac Salome Alexandrum & Ariſtobulum apud Herodem accuſant. 467.
Pheroras atra veſte inſtructus cũ lachrymis ad pedes Herodes accedit, ac veniam petit. 657.
Pheroras, mediante Archelao Herodis iracundiam mitigat. 658.
Pheroras moritur, & Hieroſolymis ſepelitur. 664.
Pheroras Solomones hoc eſſe commẽtum ait, quæ tamẽ vehementer negat. 472.
Pheroras à mulieribus deceptus. 492
Pheroras vxorem dimittere recuſat. 493.
Pheroræ Herodis fratri Cæſar tetrarchiam concedit. 457.
Pheroræ liberti vxorem veneficijs accuſant. 495.
Pheroræ coniunx quid cum veneno ſit actum, ingenuè fatetur. 665
Pilatus ſigna cum Cæſaris effigie in vrbem infert, quæ dum populus acriter inſtat, Cæſaream transfert. 521.
Pilatus apud Vitellium accuſatus Romam mittitur. 523.
Pilatus inducturus aquas Hieroſolyma ſeditionẽ concitat. 521.
Pietas Iothani. 278.
Pietas Ioſaphati. 254.
Pictores & plaſtæ Deorum multitudinis autores. 913.
Pignus. 109.
Pij Iſraelitæ redeunt ad Roboamum. 239.
Pincernæ ſomnij explicatio. 39.
Piorum doctorum in hac vita conditio. 253.
Pyræus Athenienſis portus. 455
Piſtoris ſomnium. 39.
Piſtoris ſomnij enodatio. 40.
Pythium templum ad Herode extructum. 472.
Pythoniſſa Saulum vt menſa appoſita uires refoueret, adigit. 180.
Philippus Herodis filius. 513.
Philippus, Iacimi filius. 596.
Philippus ab Antiocho ſupplicio affectus. 359.
Philippus Herodis frater vir modeſtus & amator quietis moritur. 525.
Philippi, Iacimi filij periculum. 587.
Philippi ditio Syriæ attributa. 529.
Philo Iudæorum legatus à Cæſare repulſus cauſam Deo committit. 566.
Philoſtratus. 302.

Phineis vxor Ioachaben parit & moritur. 147.
Phinea ad Rubenitas oratio. 124.
Phinees Zambriam & Chosbi vno ictu transfigit. 101.
Phison, siue Ganges. 5.
Phistion apud Dacos. 519.
Primus vini potentiam prædicat. 309.
Primitiæ frugum. 82.
Primogenitus ius suum retineat. 108.
Principes Israelitarum ingentem vim auri, argenti, æris & gemmarum ad templi structuram conferũt 217.
Principum tribuum sacrificia & dona. 80.
Priscorum Vita quamobrem prorogata, nunc non peræquè. 11.
Polybius Megalopolita de Scopa copiarum Ptolemæo duce. 341.
Pollio & Sameas Pharisæi apud Herodem in præcipuo honore. 433.
Pompeius templum oppugnare parat. 402
Pompeius Hierosolyma oppugnat. 462
Pompeius multas præclaras ciuitates ab imperio Iudæorum liberat. 626.
Pompeius in Aristobulum mouet. 401.
Pompeius Romano simul exercitu & Syriorum instructus Aristobulum petit. 624.
Pompeius in Syriam venit, eique Aristobulus insigne donum mittit. 400.
Pompeius templum ingressus nihil attingit. folio 403.
Pompeius illos qui maxime belli causa fuissent, securi percussit. 626.
Pompeius Hyrcano pontificatum reddit. 403.
Pompeius vna cum suis comitibus sanctum sanctorũ ingreditur. 625.
Pompeius in vrbẽ venit, eique regia domus traditur: Aristobulus cum suis in templum concedit. 625.
Pompeius fossamque vallemque replet, ac diem septimum obseruat. 625.
Pompeius vrbem qua ex parte facilior esset accessus, explorat. 624.
Pompeius Hierosolyma obsidione cingit. 624.
Pompeius aggeri turres imponit. 625
Pompeius cum suis in fanum irrumpit. 625.
Pompeij continentia. 625.
Pœna serpentis. 6.
Pœna furti iuxta legem Moysis. 462.
Pœna talionis. 110.
Pœna criminum quæ furore capti Iudæi contra gentiles ausi fuerunt. 866
Pœna vim inferentis virgini. 909.
Pœna Solomoni immittenda, ob Deos alienos receptos 236.
Pœna mulieris pro virgine desponsatæ, talis postea nõ inuenta. 108.
Pœnitentia populi. 87.
Pontius Pilatus Iudæorum præses. 520
Pontificis aurea corona triplex. 77.
Pontificis ornatus. 75.
Pontifices apud Iudæos à duobus millibus annis denominati filij à patre conscripti sunt. 875.
Pontifices Hierosolymitani. 295.
Pontifices in vniuersum octuaginta tres. 582.
Pontificum in populo Iudaico numerus & ordo 582. progenies Aaron. 582.
Pontificum cum sacerdotibus dissidium. 579.
Populus in proseucham conuenit. 602.
Populus Israeliticus Deum de monte Sinai loquentem audit. 70.
Populus à Roboamo onerum mitigationem petit. folio 237.
Populus in proposito creandi Regem pertinaciter perseuerat. 152.
Populum Rex dimittit. 230.
Popedius apud Cæsarem à Timidio delatus. 546.
Porticus prærealta superuallem extructa. 460.
Porticus ante templum. 225
Post diuturnam ac continuam siccitatem repente imber decidit. 538.
Postremum capitulum contra quorundam derogationes & maledicta. 887.
Potentia ad salutem data. 46.
Potipharis vxor de concubitu Iosephum solicitat. fol. 37.
Proceres Hebræorum Hebronem ad Dauidem conueniunt, eumque Regem declarant. 189.
Profunditas fundamentorum templi. 225.
Perfugæ Iudæi in arce ab Antiocho auxilium petunt. 375.
Progenies filiorum Gomar. 13.
Progenies filiorum Iauani. 13.
Progenies Chananæorum. 14.
Prophetia contra Basanem regem. 245.
Propheta ad Ieroboamum missus per mendacium reducitur. 239.
Prophetarum oracula veneranda. 256.
Propositio quam tractandam sumit Iosephus. 875.
1. Ptolemæus Lagi. 898.
2. Ptolemæus philadelphus. 878.
3. Ptolemæus Euergetes. 898.
4. Ptolemæus Philometor. 898.
5. Ptolemæus Physcon in Iudæos grassari desinit. 898.
Ptolemæus oppugnatus ab Hyrcano, sciens plurimum σοφγὴν naturalẽ valere, matrem & germanos, quos captos tenebat, in muris, ni ab oppugnatione desistat, præcipitandos locat. 381.
Ptolemæus Asiæ regnum sibi oblatum Demetrio tradendum suadet. 372.
Ptolemæus Philometor Alexandro genero laturus auxilium in Syriam venit. 371.
Ptolemæus Epiphanes rex Aegypti, in Syriæ Reges mouet. 341.
Ptolemæus fratres Ioannis vna cum matre occidit. 618.
Ptolemæus Dorymenis filius Gorgias & Nicanor in Iudæam mouent. 352.
Ptolemais à Cleopatra obsessa & expugnata. 389.
Ptolemais vi expugnata. 389.
Ptolemæus Lathurus rex Aegypti à matre Cleopatra è regno eiectus Ptolemaidensibus auxilio venit. 388.
Ptolemæus Sepphorim aggreditur. 389.
Ptolemæus eiectus ex Aegypto. 390.
Ptolemæus Mennæus pecunia mulctatus. 401.
Ptolemæus Asochim Galilææ oppidum vi capit. folio 389.
Ptolemæus Philadelphus. 2.

Ptolemæus vt maiorem terrorem Iudæis incutiat, humanas carnes coquere iubet. 389.
Ptolemæus Herodis militum Dux interfectus. folio 640.
Ptolemæus Præfectus interficitur. 427.
Ptolemais à Ptolemæo obsessa. 388.
Ptolemæi. 232.
Ptolemæi erga Hyrcani matrem ac fratres crudelitas. 617.
Ptolemæi Epiphanis filij, philometor & physcon. folio 348.
Ptolemæi sumptus & diligentia in templi donationẽ collata. 338.
Ptolemæi filius minorem Antigoni filiarum coniugio suo copulat, ob eamque causam à patre occiditur 628.
Ptolemæo à genero insidiæ structæ qua etiam de causa filia ab eo abstracta, Demetrio promittitur. folio 372.
Publius Petronius Doriensibus, vt eos qui Cæsari statuam posuerint sibi mittant, scribit. 563.
Pueri leges ediscant. 105.
Puerorum constantia. 925.
Puerperæ leges. 83.
Pugna inter Antiochum & Hyrcanum Hierosolymis in foro commissa. 634.
Pugna Hierosolymis inter Antigonum & Herodem. 420.
Purificationes corporum. 900.
Purificationes in sacrificijs. 909.
Puteus. 110.
Phruræa festa. 327.
Pseudalexander 514. *Romam peruenit,* 515. *Cæsari imponere non potest.* ibid.
Pseudopropheta ex Aegypto Iudæos in Oliueti monte prodit. 578.
Pseudopropheta placentia prædicunt. 255.

Q.

Quadraginta dies & noctes Moses ieiunat. folio 71.
Qualis vxor sacerdoti ducenda. 84.
Quando ædificatio templi sit incepta. 225.
Quando potissimum Deus auxilium afferre soleat. 60.
Quando & quomodo iuramentum seruandum. folio 129.
Quando Iosephus volumen hoc conscripserit. folio 584.
Quare Tiberius potestates semel constitutas non facile mutauerit. 529.
Quare Moses Israelitas non duxerit per Palæstinam. fol. 60.
Quas vrbes Iudæi receperint inhabitandas. folio 627.
Quatuor millia militum à Ioanne ad Iosephum deficiunt. 607.
Quatuor reges trucidati. 120.
Quatuor Paradisi fluuij. 5.
Quæ in templo posita fuerunt. 902.
Quæ hosti potissimum in militia opponenda. 150.
Qui homines immundi. 83.
Qui homines ad sacerdotium euecti. 908.
Qui homines Caij necem iniquo animo tulerint. 552.
Quid potissimum ex huius historiæ lectione peti debeat. 2.
Quid Græcorum prudentissimi de DEO sapuerunt. 906.
Quidam rerum fastigium affectant. 560.
Quinque reges Sodomitarum. 17.
Quinquaginta Iudæorum millia Seleuciæ occisi. folio 544.
Quirinus Syriæ censor. 517.
Quirinus vt ciuium facultates percenseret, & Archelai pecunias in suam potestatem redigeret, in Iudæã venit. 517.
Quirinus in Syriam à Cæsare vt iura populis redderet mittitur. 517.
Q. Pompeius Consul cum alijs quibusdam ad Claudiũ peruenit. 560.
Quintilius Varus Syriæ Præfectus. 497.
Quintiliam Caius torquere iubet, quæ nihil fatetur, sed à Popedio muneribus affecto absoluitur. 546
Quomodo Iacobus cum tota progenie ad filium migrauit. 47.
Quomodo Iudæi Iudæam occuparint, & vrbem Hierosolyma ædificarint. 894.
Quando Hierosolyma expugnata. 431.
Quomodo Abrahamus Assyrios aggressus tàm captiuos quàm reliquam prædam victor reduxit. 18.
Quomodo Moses populum ex Aegypto in Sina montem eduxit. 63.
Quomodo Esaus & Iacobus Isaci filij diuiserunt habitationem, & quod Esau Idumæa, Iacobo Chananæa contigit. 34.
Quomodo Deus Sodomitarum gentem excidit flagitiis eorum offensus. 19.
Quomodo Imperatores & Magistratus colendi. folio 900.
Quomodo è Chatura Abrahamo nupta Troglodytarum gens prouenit. 24
Quomodo Iosephus Iacobi filiorum natu minimus propter somnia futuræ suæ felicitatis prænuncia in fratrum inuidiam incurrit. 34.
Quomodo Mose duce Aegyptum reliquerunt. 59.
Quomodo Iosephus in Aegyptum venditus à fratribus illustris ibi factus est, & fratres tandem in sua potestate habuit. 35.

R.

Rabatha obsidione cingitur. 196.
Rachel ex partu moritur. 33.
Rachel insigni forma prædita. 28.
Rachel parentis Deos aufert. 30.
Rachel Iacobo Balam adducit. 29.
Rachel exploratores contegit. 115.
Raguel Mosi vnam ex filiabus nuptum tradit. 55.
Raguel ad Mosen, in desertum Sinai peruenit. 68.
Raguel siue Iethro Mosis socer ex Israelitis iudices deligendos consulit. 68.
Rapsaces conuocato Ezeciæ in colloquium, deditionem suadet. 283.
Ratio affectus domina. 930.
Ratio principatum passionis obtinet. 918.
Razarus cum Adero hostis Solomonis. 236.
Rebellio Antiochiensium & vltio subsecuta. 374.

Recitatio beneficiorum Herodis in filios collatorum. 668.
Reconciliatio inter Herodem & filios facta. 653
Rex Arabum Antiochi milites ex improuiso inuadit. 621.
Rex Hierosolymitarum in Gabaonitas mouet. 20.
Rex cognito fratrum Iosephi aduentu lætatur. 47.
Rex & populus iuramento ad Dei cultum astringitur. 271.
Regis Persarum mandatum, vt nemo è domesticis inuocatus eum accederet. 321.
Regis erga Iudæos liberalitas. 334.
Regis ad septem fratres adhortatio. 924.
Reges pastores vocati. 878.
Regum Aegyptiorum cum pastoribus pacta. 879.
Regia Herodis. 864.
Regia Ieroboami. 238.
Regia ab Iudæos obsessa. 510
Regiæ literæ pro Iudæorum incolumitate. 326.
Reginæ domus, aliæq; aulæ. 231.
Reginæ callidum contra Antigonum consilium. 619
Reformatio cultus Dei. 281.
Reipublicæ forma Hierosolymis instituta. 315.
Religio in Israelitico populo renouata. 245.
Repetitio præceptorum legis. 910.
Res immundæ. 83.
Responsum diuinum ad Iosuæ preces. 118.
Responsum Syris legatis datum. 251.
Responsio Eleazari ad Ptolom. literas. 235
Responsio ad obiectionem de Asini capite. 900.
Restauratio cultus diuini. 271.
Rixæ muliebres. 475
Roboamus prosciutis & Clypeis aureis parem æreorum numerum facit. 242.
Roboamus moritur, eiq; Abias in regno succedit. fol. 242.
Roboam apostatas vi retracturus à proposito abstinere iubetur. 238.
Roboami vrbes munitæ. 239.
Roboami vxores & liberi. 239.
Romanus exercitus hybernatum dimissus. 425.
Romæ rumor Tiberium esse incolumen spargitur. folio 533.
Romani ex magnis diuitijs non minimam partem in ruinis inueniunt. 855.
Romani vrbe ac victoria potiuntur. 845.
Romani consilij fortitudinem & obstinatum contemptum mortis admirantur. 869.
Romani totam funditus eruunt ciuitatem ac templũ. 848.
Romani cloacas rimantes & sepulchra eruentes, multas opes inueniunt. 847.
Romani pugnam expectant. 869.
Romani vincunt & Aristobulum cum filio Romam perducunt. 627.
Romanorum in Iudæos humanitas. 614.
Romanorum gloria minuitur si quantum pro Hierosolymis desudauerint aliquid derogatur. 613.
Romanorum de Iudæis triumphus. 614.
Romanorum notitia sero ad Græcos peruenit. folio 877.
Romanorũ erga Iudæos magnanimitas & modestia. 900.
Ruben ad Iosephum pro se & fratribus depulsio. 42.
Ruben noctu venit ad puteum. 36.
Ruben fratris necem remoratur. 35.
Ruben Iosephum in puteum proijciendum ibique necãdum suadet. 36.
Rubenitarum responsio. 124.
Rufus & Gratus Herodis exercitus Præfecti in Romanorum partes se transferunt. 510.
Rumor vanus de Herodis morte sparsus. 437.
Ruta mirabilis magnitudinis. 858.
Ruth socrus suam ad pedes Bozi cubat. 144.
Ruth in Bethlehem proficiscitur. 144.

S.

Saba regia obsidione cincta. 54.
Sabbathum. 4.
Sabbathum Iudæorum. 887.
Sabbaticus fluuius. 854
Sabachis. 211.
Sabinus Herodis pecuniã & regiam occupaturus Hierosolyma peruenit. 507.
Sabinus in corpus adacto capulo tenus gladio suamet manu optatum interitum quærit. 561.
Sabinus cum Germanis satellitibus Cæsaris interfecto res quærit. 552. Asprenas frustatim laceratus. 552.
Sabinus citius se contrucidaturum, quam passurum ut imperium committatur Claudio ait. 560.
Sabini auaritia Hierosolymis ingentem seditionem infesto Pentecostes concitat. 509.
Sabæus homo seditiosus auertit Israelitas à Dauide. 209.
Sacra scriptura liberis à teneris vnguiculis proponenda. 933
Sacerdotes in templo habitant & vinum non bibunt. 886.
Sacerdotes arcã Dei, in qua decem Præcepta tabulæ lapideæ inscripta asseruabantur, in suum locum deponunt. 228.
Sacerdotum tribus quatuor, quarum singulæ plusquã 5000. hominum habent. 902.
Sacerdotum in peragendis rebus diuinis perseuerantia. 625.
Sacerdotum reditus. 94.
Sacræ pecuniæ bona pars militum furto disperit. folio 510.
Sacrificium pro gratiarum actione. 81.
Sacrificium Cain & Abel. 6.
Sacrificium mensis Octobris. 81.
Sacrificium sponte sua accenditur. 79.
Sacrificium si quis sciens peccauit. 81.
Sacrificium & precatio Samuelis. 150.
Sacrificium Pentecostes. 82.
Sacrificia & festiuitas in regni Solomonis confirmatione instituta. 217.
Sacrificia pro peccatis per ignorantiam commissis. folio 81.
Sacrificia. 78.
Sadocus & Abiatharus filios ad Dauidem mittunt. 204.
Sadoci Pontificis genealogia. 220.
Sadducæorum opinio. 518.
Salte ciuitas ad orientem Buboſtis fluminis posita. 878.

Salome filiam ad effutienda & prodenda secreta coniugum colloquia pellicit. 47.
Salome. 514
Salome & aliæ Herodis filios calumnijs appetunt, eosque parenti infensos reddunt. 463.
Salome mortua. 519.
Salome male audit & vxores regiæ malè ei volunt. 476.
Salome hæreditario odio Mariammæ filios prosequitur. 466.
Salome & Alexas in circo clausos Iudæos domum dimittunt. 505.
Salome, Alexandra cognominata, Aristobuli vxor, Alexandrum Immæum regem constituit. 387.
Saltis Aegyptios in suam potestatem redegit. 878.
Sameas populum consolatur. 241.
Samaritæ ab ædificatione templi Iudæos prohibent. 308.
Samaritæ templi ædificationem promouere volentes reijciuntur. 313.
Samaritæ templi ædificationem impedire cogitant. 313.
Samaritæ Iudæis infensi. 315.
Samaritæ templi & vrbis restaurationem impedire conantes magis promouent. 314.
Samaritæ aliquot Galilæos Hierosolyma petentes, interficiunt. 575
Samaritani Tirathabæ Garizim occupaturi conueniunt, quos Pilatus vincit fundit, ac in fugam compellit. 523.
Samaritarum & aliorum ad Cambysem scripta de tẽpli ædificatione auertenda. 308.
Sames è Iudicibus vnus, Hyrcano reliquisque iudicibus cædem ab Herode imminentem prædicit, cuius rei veritatem postea euentus comprobauit. folio 411.
Sameas propheta Iudæorum impietatem arguit. folio 241.
Samphe & Emmaus cremata. 512.
Samson Ascalonitas aliquos trucidat, eius coniunx alteri nubet. 140.
Samson Palæstinorum fruges comburit. 140.
Samson traditus Palæstinis. 141
Samson Asini maxilla mille viros interficit. folio 141.
Samson fontem impetrat precibus. 141.
Samson Gazæ portas reuulsas aufert. 142.
Samson natus. 139.
Samson Palæstinam virginem ducit. 139.
Samson Leonem nudis manibus discerpit. 139.
Samson Thamnitis anigma proponit. 140.
Samson sui roboris causam Dalalæ aperit, Palæstini oculis orbatum vinctumq; abducunt. 142.
Samson cum 3000. palæstinorum moritur. 143
Samson 20. annos regnat. 143.
Samsonis natiuitatem angelus nunciat. 139.
Samsonis vxor Thamnitis aperit enigma. 140.
Samuel Saulo in itinere euentum, vt ipsius verbis fidem habeat, prædicit. 153.
Samuel Saulum ad conuiuium deducit. 153.
Samuel Saulum obiurgat. 161.
Samuel Regem Saul accusat. 158.
Samuel Saulum ex Dei mandato cum Amalecitis bellum vt gerat, commonefacit. 160
Samuel Deum Saulo conciliare conatur. 161.
Samuel Israelitis incommoda sub regibus ferenda indicat. 151.
Samuel innocentiam suam populo testatam facit. folio 156
Samuel populo peccata & ingratitudinem exprobrat. 157.
Samuel Saulo iram Dei & regni amissionem denunciat. 162.
Samuelis de hostibus victoria. 150.
Samuelis anima Saulo visa belli cum Palæstinis euentum prædicit. 179.
Samuelis mors & sepultura. 175.
Samuelis ad Israelitas oratio. 149.
Samuelis ad salutarem Pœnitentiam adhortatio. fol. 150.
Samuelis propheta de rege Saul ad populum oratio. 154.
Samueli DEVS Elis & filiorum pœnam ostendit. fol. 145.
Samuelem populi voluntas contristat. 151.
Samuelem consolatur Deus. ibid.
Samuelem Deus regem creare iubet. ibid.
Samuelem Anna Helcana coniunx genuit. 145.
Samuelem Deus Bethlehem Dauidem in regem vt vngat, mittit. 162.
Samuelem Deus quem creaturus esset regem certiorem reddit. 152
Samuelem Saulus accedit. ibid.
Sanctuarium. 73.
Sanctum sanctorum. 73.
Salpadis filiæ parentis loco hæreditatem capiunt. folio 102.
Sapientia Abrahami. 16.
Sara Abrahamo in thalamum adducit Agar. 18.
Saræ obitus Abrahami coniugis. 23.
Saramalla Herodis legatus ad Phraatem Parthorum regem. 434.
Sareptanæ viduæ, Eliam suscipienti, oleum & farina non deficit. 247.
Saturninus & Volumnius Syriæ præsides Herodi Arabes reconciliant. 481.
Saturninus eiusq; filij moderatam sententiam protulerunt. 487.
Saul nomen suum apud omnes Hebræos inclytum reddit. 156.
Saul laudatur à populo. 156.
Saul Ammanitas & Naasen regem occidit. 156.
Saulus Dauidem in satellitium assumit. 163.
Saul recensito milite in tribu Iuda triginta millia inuenit. 160.
Saul Amalecitarum vrbes expugnat. 160.
Saulus Dauidi filiam Melcham siue Michol collocat. 167.
Saulus Dauidem tollere cogitat. ibid.
Saul malignum in Dauidem animum prodit. 170.
Saul contra Dauidem proficisci desistit. 178.
Saul contra Dei mandatum & Samuelis voluntatem victimas ad altare offert. 158.
Saulus è regno ventriloquos ac ariolos eijcit. 178.
Saulus Palæstinos cum copiis aduentare audiens adoraculum Dei confugit. ibid.
Saulus Pythonissam Samuelis animam exercitare iubet. ibid.

Saulus Samueli de necessitate sua conqueritur, eumq; consulit. ibid.
Saulus Dauidem in Cilla hærentem obsidere conatur. 173.
Saulus cum filijs in Palæstinorum pugna reliquo exercitu fuso fugatoq; cadit. 182.
Saulus seipsum interficere molitur, eumq; iuuenis Amalecita iuuat. 183.
Saulus è subditorum conspectu sese subducit. 154.
Saul procera statura. 154.
Saul rex à populo declaratur. 154.
Saulus asinas amissas quærit. 152.
Saul Melcham prius Dauidi nuptam alij elocat. 177.
Saulus Dauidem remittit patri. 164.
Saulus regnauit annis 38. 183.
Saul Iabesinis auxilium promittit. 155.
Saul reticet regiam dignitatem. 153.
Saul Dauidem timet. 172.
Saulus Achimelecho, quod Dauidem armis atq; commeatu instruxerit, exprobrat. 172.
Saulus in Dauidem spiculum eiaculatur. 168.
Saulus Dauidem Palæstinis interficiendum obtrudere dolo conatur. 166.
Saul Dauidi filiæ coniugium promittit, si sexcenta Palæstinorum capita afferat. 166.
Saulus clàm odit Dauidem. 165.
Saulus Dauidem ex satellite tribunum facit, vt sæpè hostibus obiectum aliquis casus è medio tolleret. 166.
Saul tria millia sibi & Ionathæ filio satellitũ conscribit. 157.
Saul Palæstinorum castrum expugnat. 157.
Saul Agagum Amalecitarum regem capit, & contra Dei mandatum seruat. 161.
Saul tumultum esse in castris Palæstinorum certior factus, eos adoritur. 159.
Saul se peccasse fatetur, ac veniam precatur. 162.
Saulus Samuelem retinere volens, vestimentum eius scindit. 162.
Saul Dauidis absentiam scisciatur, responso Ionathas regis animum cognoscere cupit. 170.
Saul per sortes causam irati Dei perquirit. 159.
Saul proprium filium mori paratum interficere conatur. 160.
Saulus ob subitaneam tristitiam, viribus deficientibus in humum collabitur. 179.
Saulus suam malitiam & Dauidis innocentiam agnoscit, eumq; rogat, vt ad regnum euectus ipsius familiam saluam esse pateretur. 175.
Saul semper victor. 160.
Saulus Dauidem collaudat, vtq; bono esset animo, & ad proprias ædes reuerteretur, hortatur. 178.
Saul armatos, qui Dauidem ad se pertrahant, mittit, qui prophetare incipiunt, tandem ipse quoq; eò properans, agere Prophetam incipit. 169.
Saulus Dauidem insequitur, eumq; circumuentum comprehendisset, nisi nuncijs reuocatus fuisset. fol. 174.
Saul Dauidem in Engadenorum agro quærit, speluncam in qua Dauid cum sua cohorte delitescebat ingreditur. 174.
Sauli ad amicos, Duces & tribules oratio, in qua Dauidem accusat. 172.
Sauli filia Dauidis amore capitur. 166.
Sauli modestia & temperantia in regno suscipiendo. 154.
Sauli contra aduersarios lenitas. 156.
Sauli contra Ammanitas bellum. 155.
Sauli edictum, quod Ionathas inscius violat. 159.
Saulo Samuel regiam dignitatem annunciat. 153.
Saulum Samuel in regem vngit. 153.
Saulum quidam comitantur, quidam verò contemnunt 155
Saulum Samuel iterum vngit in Galgala. 156.
Scabiosos ac leprosos Iudæos iuxta Lysimachi opinionem in pelagus deijciendos, aut in loca deserta exponendos. 853.
Scala Iacobi. 27.
Scaurus trecentis talentis ab Aristobulo acceptis Hyrcanum & Arabes regione excedere iubet. 623.
Scaurus Cælesyriæ Præfectus. 404
Scaurus Romanorum dux. 623.
Scytharum & Sarmatarum impetus in Romanos. 854.
Scythæ. 914
Sebas. 211.
Sebaste expugnata diruta, eiusq; habitatores abducti. 618.
Sebasten ciuitatem Aristobulus & Antigonus obsidione cingunt. 618.
Sebastum portum Herodes in honorem Cæsaris ædificat. 497.
Sedecias à Hieremia petitum consilium, principum metu negligit. 293.
Sedecias à pseudoprophetis seductus. 292.
Sedecias ab Aegyptijs deficit 292.
Sedecias noctu fuga sibi consulens, à Babylonijs capitur. 294.
Sedecias rex Iudæ ab aulicis & falsis Prophetis seductus Hieremiam non audit. 291.
Seditio inter Iudæos & Samaritas de templo. 333. 369
Seditio Hierosolymis contra Herodem & Hyrcanum. 634.
Seditio contra Mosen propter egestatem & seditiosorum pœna. 86.
Seditio in Paschatis festo. 506.
Seditio alia contra Mosen. 93.
Seditio in vrbe Tiberiade. 587.
Seditio aduersus Iosephum. 593.
Seditio aduersus Mosen. 89.
Seditio in populo mortuo Iosepho. 347.
Seditio in vrbe inter Aristobuli & Hyrcani socios. 625.
Seditio & defectio Tiberiensium. 595.
Seditio Alexandriæ inter Iudæos & Græcos. 561.
Seditionis Alexandriæ causa. 899.
Seditionem Gamala Iosephus concitat. 596.
Sedeciæ mors. 295.
Sehon Amoræorum rex interfectus. 96.
Seleucus Gryphi filius cum Antiochio Cyziceno bellũ gerit. 390.
Seleucus & Nicanor. 920.
Semeis veniam consequitur. 208.
Semeis quomodo puniendus. 218.
Semeis in Dauidem iniuria. 202.
Semei pœna & mors. 220.
Semen mulieris (hoc est Christus) conteret caput serpentis. 6.

Senacheribi iuramentum & eius violatio. 283.
Senatus consultum Rom. de societate & amicitia Iudæorum. 361.
Senatus consulta & decreta Iulij Cæsaris de honoribus, priuilegijs, præeminentijs, libertatibus & immunitatibus Iudæorum. 412.
Senatus Claudio suadet vt imperium delatum resignet. 558.
Senatus populusq; Caij trucidatores quærit. 554.
Senex quidam vxorem suam cum septem liberis iugulat, postremò seipsum quoq; præcipitat. 427.
Seniorum consilium salutare. 237.
Sententia in filios Herodis. 660.
Septem viri è Sauli progenio ad supplicium Gabaonitis traduntur. 210.
Septum circa templum. 227.
Septem fratrum ad Antiochum oratio. 924.
Septuaginta interpretes. 2.898.
Sepultura Dauidis splendida. 218.
Sepphoris & Tiberias maximæ Galilæorum vrbes. 605.
Sephoritarum discrimen. 587.
Sephoris capta eiusq; incolæ sub hasta venditi. 512.
Sephoris Galilææ caput. 519.
Seron Cœlesyriæ præfectus in Iudam mouens ab eo fugatur. 352.
Scenopegiæ festum. 230.
Spectacula Cæsareæ celebrata. 850.
Seth Adami filius vir optimus. 8.
Sauitia Herodis. 656.
Sex. Cæsari Herodes pecuniam numerat, Cœlesyriæ præfectus Hierosolyma inuadit, sed Antigoni patris & Phasaeli fratris hortatu obsidionem soluit. 412.
Sex. Cæsar ad Hyrcanum, vt Herodem absolueret, scribit. 411.
Sex. Cæsar administrator Syriæ. 410.
Sextus frater acriter increpat Antiochum. 928.
Sexti fratris magnanimitas. 928.
Sextum Cæsarem Bassius dolo necat. 631.
Siba heri falsò accusati opibus potitur. 202.
Sibylla de Babylonica turri vaticinium. 12.
Siclus. 78.
Sicarij. 579.
Sicarij nouæ calamitates autores. 870.
Sicima pascuis percommoda. 35.
Sicimitæ profugi in petra comburuntur. 136.
Siccitas diuturna & sterilitas in Iudæa. 453.
Sideritis. 77.
Signa legis. 105.
Significatio tabernaculi fabricæ & sacerdotis ornatus. 77.
Silas Agrippæ prioris fortunæ aduersitates in memoriam reuocans, eum offendit vt vinctum in ipsius patriam ad seruandum miserit. 564.
Sila Regis satellitum præfectus. 69.
Silam Agrippa ex carcere accersit, qui indignationē non dissimulans in custodia relinquitur. 564.
Silonis à Iudæis pecunia corrupti dolus. 639.
Syllæus capitis damnatus. 486.
Syllæus Arabs cū Salomen in vxorē peteret repulsam patitur. 477.
Syllæus Herodem apud Cæsarem accusat. 452.
Syllæum Antipater Romæ apud Cæsarē accusat. 494.
Simon in cloacam sese demittit, eam suffodit, ac tutò emergere posse sperat. 850.
Simon Gioræ filius. 862.
Simon Ionathæ frater Bethsurum occupat. 375.
Simon Ionathæ frater conuocato in templum populo, se patris ac fratrum vestigia sequuturum pollicetur. 378.
Simon Ionathan Absalomi filium Ioppen, vt habitatores inde eiceret, mittit. 378.
Simeon & Leui Sicimitas contrucidant. 33.
Simon Ionathæ frater Ioppen occupat. 376.
Simon Hierosolymorum arcem expugnat. 379.
Simon à Romanis capitur. 856.
Simon proditor patriæ. 920.
Simon legisperitus regem criminatur, qui dum veniam precatur, eidem reconciliatur. 565.
Simon satelles Iosephum excitat. 593.
Simon obtruncatur. 511.
Simonem Iosephus per indias capit & abducit. 604.
Simon Boethi filius in Theophili Pontificis locum surrogatur. 562.
Simon Herodis seruus. 511.
Simon insidijs Ptolemæi generi sui captus & interfectus. 617.
Simon Camithi filius Pontifex. 520.
Simónis aduersus Iosephum consilium. 596.
Simonem & Ioannem & alios numero septingentos viros Titus ad Italiam portari præcipit. 855.
Syri cum Ammanitis in Dauidem mouent. 196.
Syros obcæcatos Elisæus in Samariam ducit, eoq; suadente Ioramus liberaliter ac splendide eos tractatos, remittit. 262.
Sisseram cum suo exercitu trucidatur. 132.
Sisares siue Sissara præfectus exercitus. 131.
Socrates ciues Atheniensis. 913.
Societas Dauidis & Iromi. 190.
Sodomitas Deus excæcat. 20.
Sodomitarum clades ab Assyrijs accepta. 17.
Sodomitarum flagitia. 19.
Sohemus ab Herode beneficijs ornatus. 447.
Sohemus propter Mariammen Herodi suspectus interficitur. 448.
Sohemus mandata regia effutit. 447.
Sol immotus consistit. 120.
Solyma postea Hierosolyma vocata. 18.
Solomon Chananæorum reliquias tributa pendere cogit. 239.
Solomon vtrung; puerum secari mandat. 222.
Solomon ex sermone & gestu mulierum matrem infantis viui agnoscit. 222.
Solomon post obitum Dauidis rex Israelis. 219.
Solomon ab Iromo fabros & operarios petit. 224.
Solomon Tyrio Regi ænigmata quædam explicat. 231.
Solomon coniurationum modos, quibus Dæmones fugantur, conscripsit. 223.
Salomon sapientiam à Deo petens tãtùm, & diuitias consequitur. 221.
Solomon populum ad laudes Dei, gratiarũ actionem & preces hortatur. 229.
Solomon Iromo ingentem frumenti, olei & vini numerum mittit. 224.
Solomõ Reginæ ænigmata cũ prudentia explicat. 234
Solomon exteras matrimonio sibi iungens, sed ducitur. 235.

Solomon Aegyptiorum Regis filiam ducit vxorem, regnumq; constabilit. 221.
Solomon Hierosolymis muros instaurat & turres erigit. 232.
Solomon vrbes aliquot condit. 232.
Solomon Tyro artificem accersit. 226.
Solomon Reginæ liberalitatem remunerat. 234.
Salomon Dauidi ex Bethsabe natus. 199.
Solomonis in templi dedicationem sacrificia. 230.
Solomonis solium ex ebore factum. 231.
Solomonis regia tredecim annis absoluitur. 230.
Solomonis tempore pax viget. 223.
Solomonis sumptus quotidiani. 223.
Solomonis currus & equites. ibid.
Solomonis sapientia & prudentia. ibid.
Solomonis templum mense Octobri consecratum. 228
Solomonis victimæ igne cœlesti absumuntur. 229.
Solomonis classis. 233.
Solomoni Deus promittit bona. 230.
Solomoni plerique Reges exquisita munera mittunt. 235.
Solomoni Deus in somnis oblatus, quod maxime cuperet, eum postulare iubet. 221.
Solomoni iuramento regnum promittitur. 215.
Salomen Herodes ad Alexæ coniugium compellit. fol. 491.
Somnium Nabuchodonosori, de quatuor Monarchijs mundi. 299.
Somnij Pharaonis enodatio. 41.
Sosius Antigonum capit. 644.
Sosius in templo coronam auream Deo consecrat, & ad Antonium proficiscitur. 432.
Stola pontificia in castello Antonia deposita. 524.
Strabo. 433. 406. 409.
Stratonis turris & maritima Cæsarea nominata. 35.
Stola pontificia in cuius potestate fuerit. 460
Stolæ Leuitarum. 227.
Stirpis Achabi excisio. 269.
Stupri pœna. 108.
Susacus magnis copijs Iudæam inuadit. 241.

T.

Tabernaculum in deserto dedicatum primo die Aprilis, anno secundo exitus ex Aegypto. 79.
Tabernaculi & sacerdotium dedicatio. 79.
Tabernaculi diuisionis significatio. 73.
Tabernaculorum festum. 82.
Thadamora siue Palmira. 232.
Talentum 600 coronati. 913.
Tapsensium trucidatio. 277.
Tharbis Aethiopum regis filia Mosis coniugium petit. 54.
Tarsus Pauli patria. 13.
Thaumastus Caij seruus potu libertatē impetrat. 531.
Theatrum & amphitheatrum. 456.
Theatrum & Athletica certamina aliaq; spectacula ab Herode instituta. 451.
Theatrum. 550.
Terra aranda. 106.
Terræmotus in Iudæa, quæ circiter 10000. hominum opprimit. 441.
Templum Hieros. obsessum. 358.
Templum integro triennio desertum. 354.
Templum, regia, & vrbs spoliata, incensa & diruta. 295.
Templum dedicare. 461.
Templum ædificare cœptum. 312.
Templum in partes duas diuisum. 225.
Templum in monte Garizin. 331.
Templum quando dedicatum. 315.
Templum concedente Ptolemæo, in Aegypto ædificatur. 369.
Templi ac porticus descriptio. 902.
Templi Hierosolymitani diuitiæ vnde. 406.
Templi vasa è Babylone Hierosolyma remissa. 307.
Templi pars exterior & ima vrbs capta. 431.
Templi ministris Agrippa hymnos sacros canere permittit. 581.
Tempus exitus ex Aegypto. 59.
Termini terræ non mouendi. 106.
Thermuthis Pharaonis filia extrahit ex flumine Mosen. 51.
Theophrastus. 884.
Thesaurus ad templi structuram congestus. 214.
Thesauri diuini custodes Mosis posteri. 216.
Tiberius mathematicorum disciplinis addictior Galbæ Romanorum principatum prædicit. 532.
Tiberius Caio Romanum imperium ac Tiberium fratrem commendat. 533.
Tiberius Alexander Iudææ præses. 574.
Tiberius Isidis sacrificos & Idam in crucem agit, & Mundum in exilium ablegat. 523.
Tiberij funus. 534.
Tiberienses in Iosephum amarulenta dicteria iaciunt. 604.
Tiberienses Iosepho bellum inferre cogitant. 604.
Tigris. 5.
Tigranes. 395.
Timotheus iterum copias contrahit, & à Iuda vincitur. 355.
Timothei milites victi. 355.
Tiro vetus regis miles Herodis sauitiam execratur. 661.
Tiro Herodem alloquitur, & dum immodestè instat à ducibus & militibus in carcerem conijcitur. fol. 488.
Tiro cum trecentis ductoribus militum apud populū accusatus interficitur. 488.
Tiro à regis tonsore & proprio filio se regi insidias struxisse accusatus. 488.
Tironem cum filio Herodes comprehendi iubet. fol. 661.
Tyriorum annales & Menander de bello Salmanasaris contra Tyrios. 282.
Tyrannides multa mala in ciuitates inuehunt. 555.
Titus militibus agit gratias. 848.
Titus fortibus militibus præmia pollicetur. 849.
Titus militibus prædam largiter distribuit. 849.
Titus aduentus sui gratulatoria sacra celebrat. fol. 853.
Titus per omnes Syriæ ciuitates magnificentissima spectacula celebrat. 854.
Titus Hierosolymæ excidium miseratur. 855.
Titus Vespasiani natalem celebrat. 851.
Titi ad Antiochiam aduentus. 854.
Titi erga populum misericordia. 613.
Tormenta. 924.

Thucydides scrupolosissimam sui temporis historiam conscripsit. 874.
Turris versus occidentem extructa. 864.
Trabes & parietes auro incrustati. 225.
Trachonitæ latrones. 486.
Trachonitæ ab Herode deficientes Ducum opera imperata facere coguntur. 470.
Trachonitis Herodi donatur à Cæsare. 480.
Translatio Bibliorum in Græcam linguam. 339.
Translatio Israelitarum. 278.
Tres in urbe Tiberiade factiones. 587.
Tres Iudæorum sectæ, Pharisæi, Esseni, Sadducæi. 376.
Trecenta stadia, nouem milliaria Germanica. 444.
Tribus Ruben, Gad & dimidia Manassis Amoritidem terram expetunt. 102.
Tribunal. 231.
Tribus Iudæ, quod insciis Israelitis regem reduxerit, accusatio & excusatio. 209.
Triclinium, in quo Herodes cũ conuiuis cænatus fuerat vacuum sine cuiusq; noxa concidit. 429.
Tria millia Iudæorum cæsa. 507.
Tryphon regno Antiochi per dolum potitur. 377.
Tryphon ad regnum euectus naturam suam ostendit. 380.
Tryphon fraudulenter spem fratris redimendi, propositis conditionibus facit Simoni. 378.
Tryphonis milites ei infesti, ad Cleopatram Demetrij vxorem deficiunt, quæ Antiocho sorore coniugium & regnum offert. 380.
Tryphonis cædes. 380.
Triumphi magnificentia. 856.
Tropæa armis contectas imagines Iudæi putant. 451.

V.

VAlerius Asiaticus se Caij cædis autorẽ optat. 554.
Valerius Gratus Iudæorum Præses. 520.
Valles ingentes, in quibus templum fuit extructum, explentur. 227.
Vardane cæso principatus Gotarzæ eius fratri committitur. 572.
Vologesus Parthorum rex. 572.
Variæ historiographorum differentiæ. 1.
Varus literas ferentem, iniuste supplicio tradit. fol. 588.
Varus Antipatro dicendi pro se potestatem facit. 500.
Varus Hierosolyma peruenit, ac legionem obsessam liberat. 512.
Varus seditiosos Hierosolymis compescit. 509.
Varus seditiosorum duces ad Cæsarem mittit. 512.
Vari tyrannis & regni cupido. 588.
Vardanes post patris Artabani obitum Romanos bello impetere cogitat, id quod Izates dissuadet. 572.
Vas aheneum mare appellatum. 226.
Vaticinium de exercitu à Babylonico ducendo & reliquiis Iudæorum in captiuitatem abducendis. 297.
Vaticinium de excidio Niniuæ. 278.
Vaticinium de captiuitate Babylonica & inde liberatione. 292.
Vaticinium de Adadi morte & regno Azaeli tradendo. 265.
Vaticinium de Iudæorum pœna. 288.
Vaticinium Hyrcani de filiis. 385.
Vaticinium contra altare in Bethel. 238.
Vectigalia Cœlesyriæ Iosepho addicuntur. 344.
Venenum capitis damnato ad bibendum datum sine mora eum necat. 500.
Venenum. 110.
Ventidius Romani militis dux pecunias aufert Antigono. 638.
Ventidius Silonem contra Parthos accersit. 426.
Ventidius cæso in pugna Pacoro Parthos profligat. 427.
Veranium & Broccum Senatus ad Claudium mittit, qui eum non per violentiam imperium esse affectãdum doceant. 558.
Verbum Dei nunq; sine omni fructu. 280.
Verbum Dei ad Iacobum. 27.
Verborum Manethonis repetitio. 890.
Veritas oraculorum diuinorum. 268.264.289.
Veritas historiæ Iosephi. 224.
Vertex fœcundus, omniq; planitie mollior. 864.
Vespasianus Paci templum ædificat. 857.
Vespasianus & Agrippa Tyrum perueniunt. 609.
Vespasiano Romani obuiam procedunt. 852.
Vestes triumphales Vespasiani & Titi. 858.
Vestes sacerdotales. 227.
Viatores à pomis maturis non arcendi. 107.
Via circa Hierosolyma silice strata. 235.
Via per Iudæam exercitui Aegyptio clausa vi aperitur. 289.
Victima cœlesti flamma absumpta, auxilij diuini indicium. 150.
Victoria Alexandri à Dario reportata. 329.
Victoria rationis. 923.
Victoria Deo tribuenda. 133.
Victoria Achabi à Syris reportata. 252.
Virgo constuprata. 108.
Vires regni Israelitici fractæ; & à Deo restauratæ. 273.
Virtus animæ. 866.
Virtus militum Dauidis, Ioabi præsertim. fol. 190.
Violatio fidei & vltro eam subsecuta. 400.
Vitellius in locum Iosephi Caiaphæ Pontificis Ionathã Anani filium surrogat. 524.
Vitellius Hierosolyma peruenit, & à Ionatha in fratrem eius Pontificatum transfert. 526.
Vitellius Hierosolyma peruenit, Iudæis vectigal remittit, eisq; stolam sacerdotalem reddit. 524.
Vitellius cum Artabano fœdus facit. 525.
Vites plantandæ. 106.
Vitulæ Ieroboami cur factæ. 238.
Viua pij principis imago. 288.
Vologesum Parthorum regem proceres, vt Izatem interficiat, rogant. 573.
Volumnius & alij Herodis filios capite plectendos esse pronunciant. 487.
Vonones Parthorum rex ab Artabano pulsus. 521.
Vonones Syllano Syriæ Præfecto sese tradit. 521.
Vota & prandium ante triumphum. 855.
Vltima verba Eleazari in igne. 923.
Vltio diuina in Ethnicos sacra Biblia tractantes. fol. 339.
Vna nascendi & moriendi omnibus ratio. 930.
Vnguentum sanctum. 78.
Vrbs Roma summa cum alacritate & claritudine Vespasianum suscepit. 852.

Vrbes.

Vrbes Iudæis ademptæ. 403.
Vrias cum quibuſdam aſſultum ad mœnia faciens, à ſuis, vt mandatum illis erat, cũ Ammanitæ erumperent, deſeritur. 197.
Vrias cum aliquot alijs occumbit, quod mox regi per nuncium ſignificatur. 197.
Vxores Eſau. 26.

X.

Xanthicus Macedonibus eſt Aprilis. 59.
Xerxes rex Perſiæ. 316.
Xerxes Iudæis fauet. 316.

Z.

Zacharias lapidatur. 272.
Zambrias. 100.
Zambris aduerſus Moſen oratio. 100.
Zamares ſeipſum concremat. 246.
Zelotæ. 863.
Zenodorus miſerè perit. 457.
Zenodorus ex raptu viuit. 456.
Zipheni rurſum Dauidem in eorum eſſe regione Saulo renunciant. 177.
Zipheni Saulum Dauidem in agro ſuo morari certiorem faciunt. 174.
Zoilus Stratonis turris & Deæ Tyrannus. 388.
Zoilus & Gazæi *à Ptolmæo contra Iudæos auxilium petunt.* 388.
Zoilus captus. 388.
Zorobabel ex oratione ſua laudem & munera præclara conſequitur. 311.
Zorobabel tertius ſatelles mulierum vim præpollentem primum oſtendens, mox veritati, vt infractæ palmam attribuit. 310.
Zorobabel. 319.

IMPRESSVM FRANCOFORTI AD MOENVM, IMPENSIS SIGISMVNDI FEYERABENDT.

Anno M. D. LXXX.